

รายงาน

ของ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัด ที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

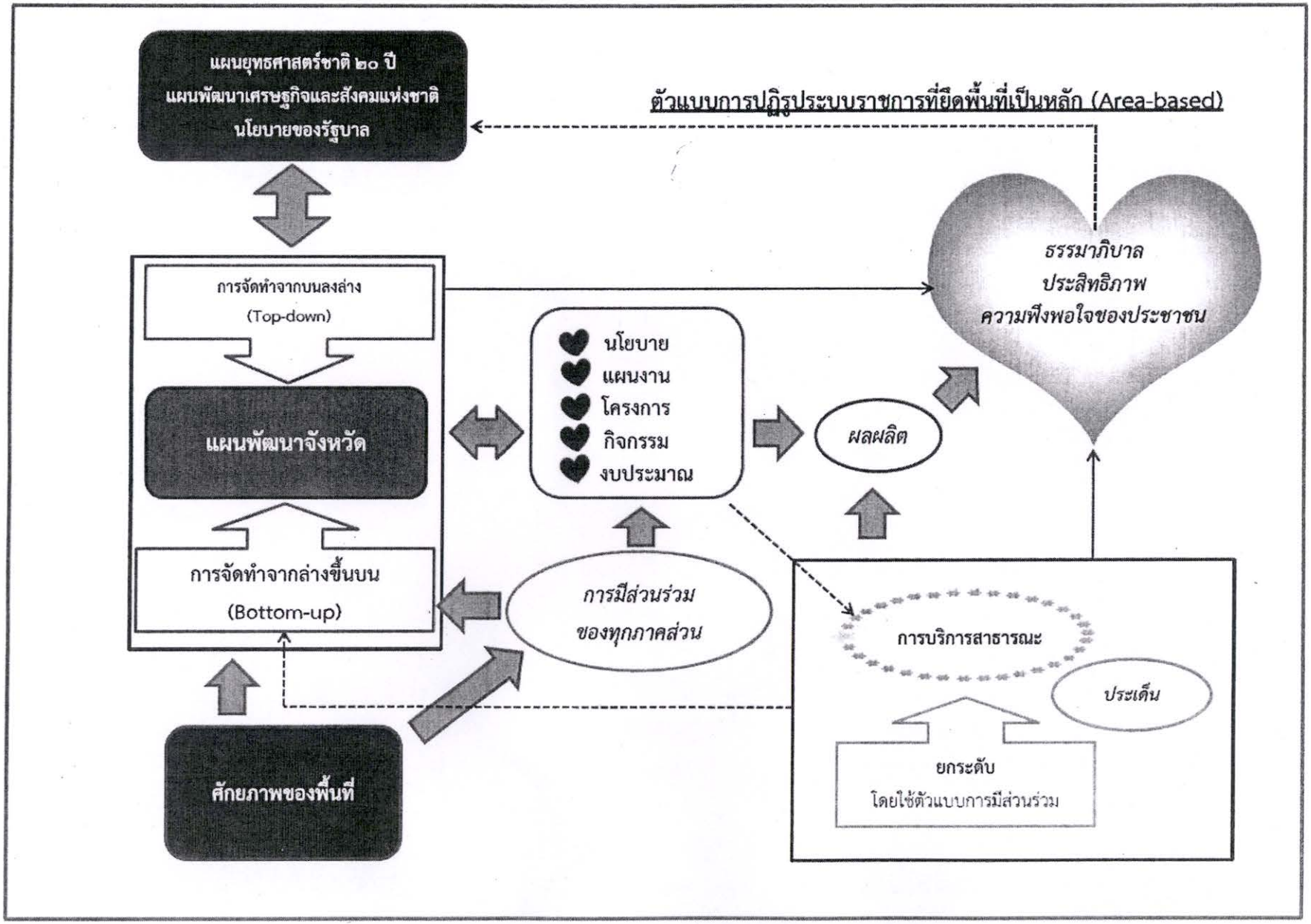

๑๐	๑๒	สปท.

สำนักกรรมาธิการ ๒

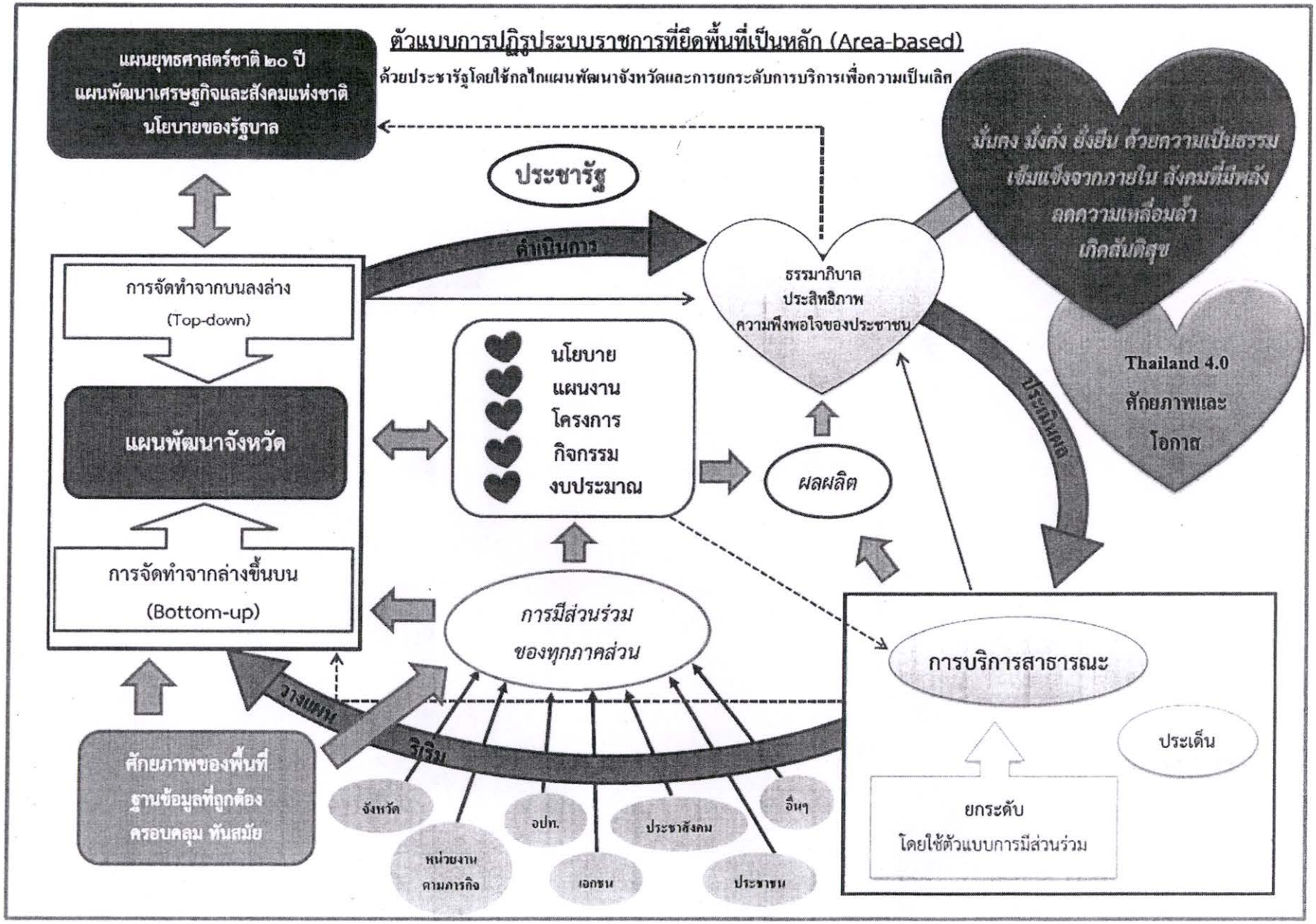
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ภาพที่ ๓ : ตัวแบบการปฏิรูประบบราชการที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based)

ในหลวง ๙ ทรงงาน ๙ ด้าน

ภาพที่ ๑๒ : สรุปตัวแบบของการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่อง การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

ด่วนที่สุด (สำเนา)

ที่ (สปท) ๒๑๒๑ /๒๕๕๙

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอู่ทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมาธิการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน นั้น ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	ประธานกรรมาธิการ
๒. พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	รองประธานกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๕. พลเอก ธวัช จารุกลัส	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๖. พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล	โฆษกกรรมาธิการ
๗. นางถวิลวดี บุรีกุล	โฆษกกรรมาธิการ
๘. นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	กรรมาธิการ
๙. พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	กรรมาธิการ
๑๐. พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	กรรมาธิการ
๑๑. นายธงชัย ลืออดุลย์	กรรมาธิการ
๑๒. นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	กรรมาธิการ
๑๓. พลเอก ธงชัย สาระสุข	กรรมาธิการ
๑๔. นายเดชาภิวัฒน์ ณ สงขลา	กรรมาธิการ
๑๕. นายพงศ์ศักติฐ์ เสมสันต์	กรรมาธิการ
๑๖. พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	กรรมาธิการ
๑๗. นายธานินทร์ ผะเอม	กรรมาธิการ
๑๘. พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	กรรมาธิการ
๑๙. พลเอก สุรเดช เฟื่องเจริญ	กรรมาธิการ
๒๐. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมาธิการ
๒๑. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๒. นายอนุสิษฐ คุณากร	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๓. นายศานิตย์ นาคสุขศรี	เลขานุการกรรมาธิการ

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษารายงานเรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” ตามแผนการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินเสร็จแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอได้โปรดส่งรายงานดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ

(ยงยุทธ สาระสมบัติ)
ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

สำนักกรรมาธิการ ๒
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๑๐
โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๑๐

ปิติภัทร/ร่าง
รวีวรรณ/พิมพ์
ประสิทธิผล/ตรวจ

สำเนาถูกต้อง

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี

(อาพัทธ์ สุขะนันท์)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๒
แทนเลขานุการกรรมาธิการ

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

		หน้า
ส่วนที่ ๑	**บทนำ**	**๑**
	๑.๑ แผนการปฏิรูป	๒
	๑.๒ หลักการและเหตุผล	๒
	๑.๓ สภาพปัญหา	๓
	๑.๔ กำหนดเวลาการปฏิรูป	๖
	๑.๕ แหล่งที่มาของงบประมาณ	๖
	๑.๖ หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๖
ส่วนที่ ๒	**แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก**	**๗**
	๒.๑ การพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Development Approach)	๘
	๒.๒ การนำ Area-based ไปใช้ในนานาประเทศ	๑๗
ส่วนที่ ๓	**การดำเนินงานพัฒนาโดยยึดพื้นที่เป็นหลักในประเทศไทย**	**๒๗**
	๓.๑ แผนแม่บทชุมชน	๒๘
	๓.๒ การวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-Based Collaborative Research)	๓๑
	๓.๓ การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในปัจจุบัน	๔๑
ส่วนที่ ๔	**วิธีการศึกษา**	**๔๘**
	๔.๑ การจัดทำแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”	๔๙
	๔.๒ ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน	๕๕

๔.๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒๓ ๕๕

๔.๔ ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดโดยคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในพื้นที่จังหวัดต้นแบบ ๕๕

๔.๕ ผลการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดต้นแบบตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ๕๕

๔.๖ ผลการสัมมนาสรุปผลการดำเนินการตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” ๕๖

ส่วนที่ ๕ ผลการดำเนินการของคณะกรรมาธิการในพื้นที่ต้นแบบ ๕ จังหวัด ๕๙

๕.๑ การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก : ศึกษาเฉาะกรณี ๖๐

๕.๒ ถอดบทเรียนจากการดำเนินการกิจกรรมเพื่อยกระดับการบริการเพื่อสร้างการบริการที่เป็นเลิศโดยใช้ตัวแบบของการขับเคลื่อนด้วยการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลักแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่จังหวัด จำนวน ๕ จังหวัด ที่ครอบคลุมทุกภาคของประเทศไทย ๖๖

ส่วนที่ ๖ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) ๗๐

๖.๑ การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน ๗๑

๖.๒ การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วม ๗๒

๖.๓ การพัฒนาระเบียบและกฎที่เอื้อต่อการดำเนินการ ๗๒

๖.๔ ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จ ๗๔

ส่วนที่ ๗ เอกสารอ้างอิง ๙๔

ส่วนที่ ๘ ภาคผนวก ๙๘

ภาคผนวก ก แผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการฯ

ภาคผนวก ข การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ภาคผนวก ค การประชุมคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ครั้งที่ ๒๓ โดยเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดเข้าร่วมประชุมด้วย

ภาคผนวก ง สรุปประเด็นสำคัญการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งเน้นหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

ภาคผนวก จ ผลการดำเนินการของคณะกรรมาธิการในพื้นที่ต้นแบบ ๕ จังหวัด

ภาคผนวก ฉ เอกสารรายงานการดำเนินการของจังหวัดตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” : จังหวัดระยอง จังหวัดสงขลา จังหวัดยโสธร จังหวัดพะเยา และจังหวัดปทุมธานี

ภาคผนวก ช ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ และการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัด

ส่วนที่ ๙ รายชื่อของคณะกรรมาธิการ คณะอนุกรรมาธิการ ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมาธิการ และคณะทำงาน

สารบัญตาราง

รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

		หน้า
ตารางที่ ๑	ตัวอย่างการนำกระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่ไปใช้ของประเทศต่าง ๆ	๒๓
ตารางที่ ๒	ระยะเวลาในการดำเนินการการวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based Collaborative Research)	๔๐
ตารางที่ ๓	ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”	๕๗
ตารางที่ ๔	ผลการดำเนินการของจังหวัดระยอง	๖๑
ตารางที่ ๕	ผลการดำเนินการของจังหวัดสงขลา	๖๒
ตารางที่ ๖	ผลการดำเนินการของจังหวัดยโสธร	๖๓
ตารางที่ ๗	ผลการดำเนินการของจังหวัดพะเยา	๖๔
ตารางที่ ๘	ผลการดำเนินการของจังหวัดปทุมธานี	๖๕
ตารางที่ ๙	ข้อเสนอกลไกเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการยกระดับการบริการเพื่อสร้างการบริการที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลักจำแนกข้อเสนอแนะตามกลุ่มผู้รับผิดชอบ	๗๒

สารบัญภาพ

รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

		หน้า
ภาพที่ ๑	องค์ประกอบที่เป็นศักยภาพของพื้นที่	๙
ภาพที่ ๒	องค์ประกอบของเครื่องมือในการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่	๑๐
ภาพที่ ๓	ตัวแบบการพัฒนาระบบราชการที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based)	๑๓
ภาพที่ ๔	สรุปกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อยกระดับการบริการที่เป็นเลิศ	๑๖
ภาพที่ ๕	องค์ประกอบ ๒ ส่วน ของงาน ABC	๓๕
ภาพที่ ๖	การทำงานร่วมกันของนักวิจัยกับกลุ่มเกษตรกร/ผู้ผลิต ในเรื่องของพริกปลอดภัยที่จังหวัดชัยภูมิ	๓๖
ภาพที่ ๗	กระบวนการการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด	๔๗
ภาพที่ ๘	กระบวนการดำเนินการตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ	๕๒
ภาพที่ ๙	การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม	๕๓
ภาพที่ ๑๐	สรุปการถอดบทเรียนจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) ในพื้นที่จังหวัดต้นแบบ	๖๙
ภาพที่ ๑๑	รูปแบบการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาจากพื้นที่สู่จังหวัด (กลไกในการจัดทำแผนหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด)	๗๖
ภาพที่ ๑๒	สรุปตัวแบบของการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่อง การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก	๙๒

ส่วนที่ ๑
บทนำ

รายงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach”

๑.๑ แผนการปฏิรูป

การพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ

๑.๒ หลักการและเหตุผล

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ เห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ เรื่อง การบูรณาการแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่จังหวัด (Area Based) เพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน (Demand Side) ได้รับการตอบสนองจากแผนงาน/โครงการของส่วนราชการ (Supply Side) โดยให้ส่วนราชการที่มีแผนงาน/โครงการลงไปปฏิบัติในพื้นที่ แจ้งแผนงาน/โครงการทุกรายการให้จังหวัดทราบเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและความต้องการของประชาชนในพื้นที่และห้วงเวลาดำเนินการให้เกิดความเหมาะสม โดยให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) สามารถเสนอแนะในเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่และหรือห้วงเวลาดำเนินการของแผนงาน/โครงการดังกล่าวของส่วนราชการได้ และให้ส่วนราชการที่มีภารกิจที่จะดำเนินการแผนงาน/โครงการ (Supply Side) ในพื้นที่จังหวัดใด นำโครงการในแผนพัฒนาจังหวัด (Demand Side) ไปบรรจุเป็นคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของส่วนราชการให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

จากสถานการณ์ปัจจุบันการจัดสรรงบประมาณของส่วนราชการที่จะดำเนินการในพื้นที่จังหวัดไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ทำให้ไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง เนื่องจากส่วนราชการยังไม่ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดเท่าที่ควร และพบว่างบประมาณที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีสัดส่วนเป็นร้อยละ ๐.๖๙ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ ในขณะที่งบประมาณของกระทรวง กรม ที่ลงไปดำเนินการในพื้นที่จังหวัด มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘๒ กรณีดังกล่าวทำให้จังหวัดไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

เพื่อให้แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดเป็นเครื่องมือในการบูรณาการพัฒนาพื้นที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในจังหวัด โดยการมีส่วนร่วมของส่วนราชการ ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชนในพื้นที่ รวมทั้งการหากลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการของจังหวัด เพื่อสามารถดำเนินงานการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการ

แผ่นดินจึงได้ดำเนินการศึกษาและขับเคลื่อนการปฏิรูปการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) เพื่อพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๓ สภาพปัญหา

๑.๓.๑ ปัญหาเชิงโครงสร้าง

(๑) ปัญหาการทำงานแบบแยกส่วนและขาดการบูรณาการ

รัฐได้วางหลักการการบริหารงานแบบบูรณาการในลักษณะยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) โดยใช้ **“จังหวัด”** และ **“กลุ่มจังหวัด”** เป็นกลไก และใช้ **“แผนพัฒนาจังหวัด”** และ **“แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด”** เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาลและเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญยิ่ง ด้วยเหตุนี้ “จังหวัด” และ “กลุ่มจังหวัด” จึงเป็นจุดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทั้งแนวนอนระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชน และความสัมพันธ์แนวดิ่งระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

แต่ในทางปฏิบัติ ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังขาดการบูรณาการ เนื่องจากหน่วยงานส่วนกลางส่วนใหญ่ยังคงบริหารงานแบบแนวดิ่งตามภารกิจหรือฟังก์ชั่น และยังคงวางแผนยุทธศาสตร์และโครงการจากส่วนกลางลงสู่พื้นที่ ด้วยเหตุนี้ ส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดและในระดับภูมิภาค จึงบริหารงานสนองตามนโยบายและจัดทำโครงการ/กิจกรรมตามที่ส่วนกลางได้วางไว้ หรือ/และมีการจัดทำแผนงานและโครงการ รวมงบประมาณตามนโยบายของส่วนกลาง **โดยขาดการเชื่อมโยงและบูรณาการไว้ใน “แผนพัฒนาจังหวัด” และ “แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด”** จะมีหน่วยงานส่วนน้อยที่เพียงแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อทราบเท่านั้น จึงทำให้ “แผนพัฒนาจังหวัด” และ “แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด” มีลักษณะขาดการบูรณาการและขาดความเป็นเอกภาพ

(๒) การขาดข้อต่อระดับอำเภอ

ส่วนราชการส่วนภูมิภาคที่มีบทบาทใกล้ชิดประชาชนที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่ง ได้แก่ อำเภอ ซึ่งได้รับมอบภารกิจให้ต้องดำเนินการเฉกเช่นเดียวกับจังหวัด อำเภอเป็นกลไกทำหน้าที่รวบรวม กลั่นกรองและบูรณาการความต้องการของประชาชนระดับล่างได้เป็นอย่างดี ได้แก่ หมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และทำหน้าที่บริหาร ประสานส่วนราชการทั้งแนวดิ่งและแนวนอนเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างเป็นจริง และช่วยให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชนในพื้นที่ร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการตามนโยบายประชารัฐอีกด้วย

แม้ว่าในทางปฏิบัติ จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการในหลายจังหวัดก็ตาม แต่สถานภาพมิได้มีการรองรับตามกฎหมาย โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำคำของบประมาณเพื่อสนับสนุนแผนโครงการหรือกิจกรรมให้แก่หมู่บ้าน/ชุมชน ที่หลุดรอดจากแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนา

จังหวัด จึงทำให้น้ำหนักการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ ขาดปัจจัยและกำลังสนับสนุนการบริหารงานแบบบูรณาการไป

(๓) การขาดแผนพัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน และงบประมาณสนับสนุน

ชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งมีอยู่ราวประมาณ ๗๔,๙๖๕ หมู่บ้าน/ชุมชน เป็นฐานรากสำคัญของประเทศ ชุมชน/หมู่บ้านส่วนใหญ่มีคณะกรรมการหมู่บ้าน ทำหน้าที่เป็นกลไกแสดงความความต้องการ เสนอปัญหาและการร้องเรียน/ร้องทุกข์ทางเวทีประชาคม ซึ่งจัดให้มีการประชุมเป็นระยะ ๆ ขึ้นอยู่กับ อีกทั้งส่วนใหญ่ยังขาดการจัดเก็บข้อมูลความต้องการของชุมชน/หมู่บ้านอย่างเป็นระบบ และที่สำคัญ ชุมชน/หมู่บ้านส่วนใหญ่ ไม่มีแผนพัฒนาชุมชน/หมู่บ้านแบบบูรณาการด้วยข้อจำกัดด้านศักยภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน ขาดเจ้าภาพและขาดงบประมาณ

ถึงแม้ว่า ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นจะได้มีการสำรวจความต้องการของประชาชนผ่านเวทีประชาคมก็ตาม แต่ปรากฏว่าความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ถูกนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นและ/หรือแผนพัฒนาจังหวัด ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณ และ/หรือทิศทางนโยบายของส่วนท้องถิ่นและภูมิภาคเป็นสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมให้ชุมชน/หมู่บ้านมีแผนพัฒนาของตนเอง พร้อมมีงบประมาณสนับสนุน จะช่วยให้ชุมชน/หมู่บ้านสามารถดำเนินการได้เอง โดยไม่พึ่งรัฐเป็นวาระแรก จะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาชน สามารถพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะจะสอดรับกับแนวทางการสร้างเสริมศักยภาพชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งฐานราก ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๓.๒ ปัญหาการขาดพลังขับเคลื่อน

การบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการที่ผ่านมายังขาดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน (Passion) ในการนำแผนไปปฏิบัติตามแนวทางและเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิผล สาเหตุอาจเนื่องมาจาก (๑) กระบวนการมีส่วนร่วมยังมีภาคส่วนเข้าร่วมไม่ครบถ้วน (Inclusive) (๒) บรรยากาศการมีส่วนร่วมยังมีลักษณะเป็นทางการแบบราชการ ไม่เอื้อให้เกิดบรรยากาศการถกเถียง พูดคุย หาทางออกใหม่ ๆ (๓) วัฒนธรรม กระบวนทัศน์ และเจตคติการทำงานของหน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ มีรูปแบบตายตัว เข้มงวด โดยเฉพาะเจตคติที่มีต่อประชาชน (๔) ค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมไทย อาทิ การไม่กล้าแสดงออก ความต้องการรักษาหน้าตนเองและผู้อื่น การรักษาสัมพันธภาพและกลัวความผิดพลาด เป็นต้น เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการสร้างความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน

ยิ่งไปกว่านี้ การขาดความรู้ความเข้าใจของภาคประชาชนส่วนใหญ่เกี่ยวกับความสำคัญของแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดว่า มีอิทธิพลและมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรง อีกทั้งขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตรงข้าม มีความเชื่อว่าแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นภาระหน้าที่ของภาครัฐ จะเห็นได้จากหน่วยงานรับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นของส่วนราชการแต่ลำพัง ไม่ปรากฏความเป็นเจ้าภาพร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งแน่นอนย่อมไม่เกิดพลังขับเคลื่อนการนำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดไปปฏิบัติ

๑.๓.๓ คุณภาพของบุคลากรลดลง

บุคลากรภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน จำนวนมากในทุกระดับ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาระดับชาติจนถึงพื้นที่ การขาดองค์ความรู้ในมิติต่าง ๆ มิติทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม วิถีชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขาดทักษะการทำแผนพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ เป็นต้น จึงทำให้ขีดความสามารถของบุคลากรข้างต้นลดลง จำต้องได้รับการฝึกอบรมและเพิ่มขีดความสามารถ

๑.๓.๔ ปัญหากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังต้องเพิ่มประสิทธิภาพ ยังขาดมิติเชิงยุทธศาสตร์ควบคู่กับมิติเชิงพื้นที่ ทิศทางหลักและเป้าหมายยังไม่ชัดเจน วิธีการและขั้นตอนการบรรลุเป้าหมาย ประกอบกับกรอบระยะเวลาการทำแผนในระดับต่าง ๆ มีลักษณะไม่เอื้อหรือเหลื่อมล้ำกัน ตั้งแต่แผนกระทรวง แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แผนอำเภอ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนชุมชน/หมู่บ้าน จึงเป็นข้อจำกัดในการจัดทำแผนเพื่อให้เกิดการบูรณาการและเป็นเอกภาพ

นอกจากนี้ ระบบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังขาดปัจจัยสนับสนุน อาทิ ขาดศูนย์และฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบและรวมศูนย์ องค์ความรู้ต่าง ๆ วัฒนธรรม วิถีชีวิตเชิงพื้นที่ เป็นต้น อีกทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังต้องปรับปรุงและเป็นจุดอ่อนอยู่

๑.๓.๕ ปัญหากระบวนการจัดทำงบประมาณ

กระบวนการจัดทำงบประมาณและแหล่งงบประมาณแบบบูรณการของกลไกและองค์กรในแต่ละระดับมีช่องโหว่ในหลายประเด็น ได้แก่ ส่วนราชการส่วนกลางไม่ได้จัดตั้งและจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด กรอบระยะเวลาการจัดทำงบประมาณระหว่างส่วนราชการกลางและภูมิภาคกับส่วนราชการส่วนท้องถิ่น (กรอบระยะเวลาการจัดตั้งงบประมาณ ๓ ปี) มีความเหลื่อมกันเป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งในการบูรณาการแผนจังหวัด

๑.๓.๖ การขาดความต่อเนื่องและขาดความยืดหยุ่น

ปัญหาเชิงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และกฎระเบียบ ที่มีลักษณะรวมศูนย์อยู่ส่วนกลาง การสั่งการและการตัดสินใจต้องรอคำสั่งและวินิจฉัยจากส่วนกลาง และมักมีความขัดแย้งระหว่างส่วนราชการส่วนกลางกันเอง ประกอบกับการมอบอำนาจจากส่วนกลางให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีลักษณะเข้มงวด ไม่สามารถมอบอำนาจต่อได้ การบริหารจัดการในจังหวัดไม่สามารถกระทำได้เบ็ดเสร็จในพื้นที่

การขาดความต่อเนื่องอันเกิดจากการปรับเปลี่ยนผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนครบวาระก็เป็นปัญหาอีกประการหนึ่ง ทำให้การบริหารงานในพื้นที่ต้องหยุดชะงักและผู้มารับตำแหน่งใหม่มักไม่สานต่อนโยบายและแนวทางการทำงานที่ได้วางไว้ก่อน ทำให้การบริหารงานของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเกิดการชะงักงันและขาดความต่อเนื่อง

๑.๔ กำหนดเวลาการปฏิรูป

การทบทวนบทบาทและภารกิจองค์กรโดยเน้นรูปแบบที่ประชาชนเข้าถึงได้ มีความโปร่งใส และเป็นธรรม โดยวิธีการปฏิรูปการพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)

ระยะที่ ๑ (ธันวาคม ๒๕๕๘ – ธันวาคม ๒๕๕๙)

ระยะที่ ๒ (ธันวาคม ๒๕๕๙ – มิถุนายน ๒๕๖๐)

ระยะที่ ๓ (ส่งมอบภารกิจให้แก่รัฐบาลชุดต่อไป)

๑.๕ แหล่งที่มาของงบประมาณ

๑.๕.๑ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๑.๕.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๖ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑.๖.๑ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๑.๖.๒ สำนักงบประมาณ

๑.๖.๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑.๖.๔ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

๑.๖.๕ กระทรวงมหาดไทย

๑.๖.๖ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๒
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก

ส่วนที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก

๒.๑ การพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Development Approach)

การพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก คือ การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการนำพื้นที่ซึ่งเป็นทั้งพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือพื้นที่ในมิติอื่น ๆ เช่น พื้นที่ทางวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง แทนการเน้นกลุ่มเป้าหมาย หรือกลุ่มงาน แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในทวีปยุโรป แอฟริกา ตะวันออกกลาง ประเด็นที่นำแนวคิดนี้ไปใช้มักจะเป็นเรื่องของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชนบท การบริการสาธารณะ การแก้ปัญหาความยากจน การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การจัดการทรัพยากร เป็นต้น บางโครงการที่มีการใช้ในนานาประเทศก็จะมีการนำมิติอื่นเข้ามาประกอบในการพัฒนาที่เน้นพื้นที่เป็นหลักด้วย เช่น นำมิติของความเสมอภาคหญิงชายเข้ามาประกอบหรือมิติพหุนิยม เป็นต้น

๒.๑.๑ เกณฑ์สำหรับการพิจารณาเรื่องของการคำนึงถึงพื้นที่เป็นหลัก ประกอบด้วย

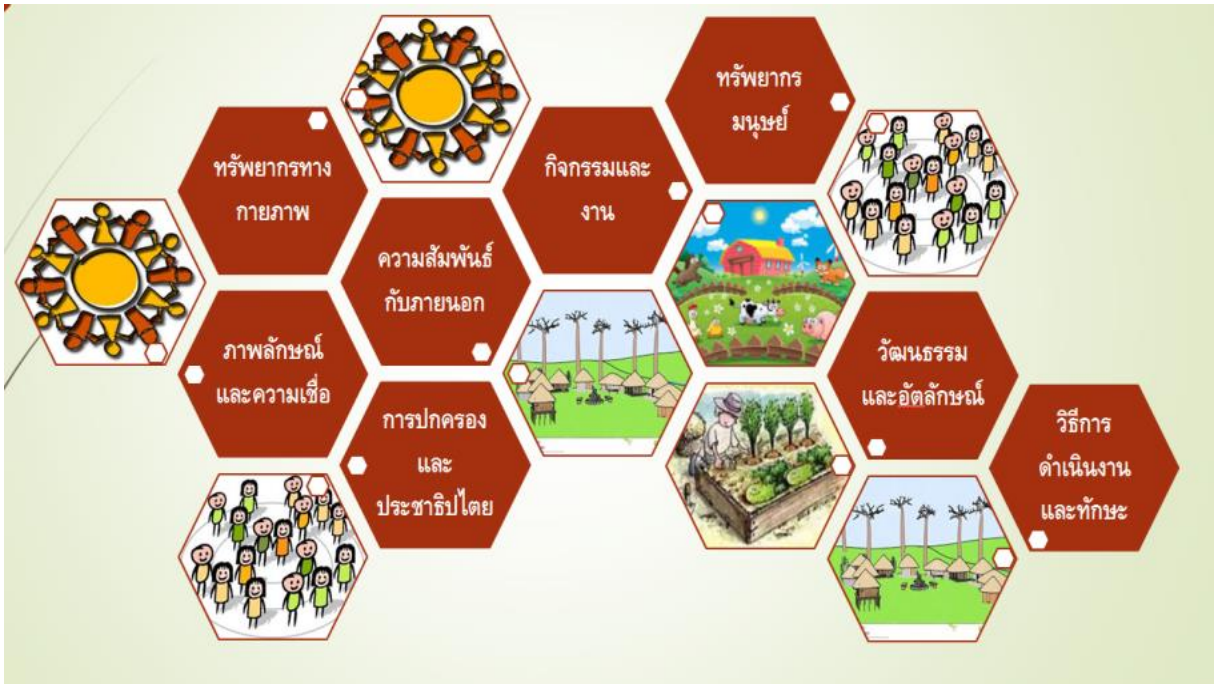
เรื่องของการเป็นชุมชนที่มีความเหมือนกันในเรื่องของคุณลักษณะของความเป็นท้องถิ่นหรือความเป็นชนบทหรือความเป็นสังคมนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของพื้นที่ที่ไม่กว้างใหญ่จนเกินไปและมีอัตลักษณ์ของตนเอง ตลอดจนความหนาแน่นของประชากรที่ไม่สูงเกินไป มีความต้องการที่จะดำเนินการร่วมกัน มีความเชื่อมประสาน และจะมีเรื่องของประเด็นปัญหาที่เห็นพ้องต้องกันว่าเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการร่วมกัน แต่ก็ไม่มีขอบเขตที่กำหนดชัดเจนว่าต้องขนาดเท่าใดหรือกว้างขวางเพียงใด

เรื่องของการใช้การพัฒนาที่เน้นพื้นที่เป็นหลักนี้เป็นเรื่องของการนำสรรพกำลังที่มี เช่น ทรัพยากร เข้ามาสู่การขับเคลื่อนในรูปแบบของการคำนึงถึงพื้นที่เป็นหลัก

๒.๑.๒ ขั้นตอนที่สำคัญในการดำเนินการ

๑. การศึกษาศักยภาพของพื้นที่เป็นเรื่องที่สำคัญมากในการออกแบบการพัฒนานี้ โดยเริ่มจากศึกษาศักยภาพของพื้นที่ตน ทั้งในเรื่องของกายภาพและในเรื่องของทรัพยากรมนุษย์ เรื่องของกิจกรรมหรืองานที่มี ตลอดจนทักษะความสามารถของผู้คน วัฒนธรรม อัตลักษณ์ของพื้นที่ การเมืองการปกครอง ความเชื่อ ค่านิยม ภาพลักษณ์ความสัมพันธ์กับภายนอก เป็นต้น

ทั้งนี้ การค้นหาทุนของพื้นที่ควรจะต้องดูว่าในอดีตเป็นมาอย่างไร มีประวัติศาสตร์อย่างไร ในอนาคตต้องการจะเห็นอย่างไร ส่วนทุนภายในและทุนภายนอกนั้นก็ต้องมีการศึกษาให้ชัดเจน ในเรื่องของทุนภายในเป็นการดูความสัมพันธ์ของแต่ละเรื่อง ส่วนทุนภายนอกเป็นเรื่องของการมีศักยภาพที่จะแลกเปลี่ยนกับพื้นที่ภายนอกหรือสังคมภายนอก

ภาพที่ ๑ : องค์ประกอบที่เป็นศักยภาพของพื้นที่

๒. การวิเคราะห์เริ่มต้นในการดำเนินงาน นอกจากการพิจารณาว่าสถานการณ์ขณะนี้เป็นเช่นไร สิ่งที่ต้องดำเนินการ คือ ต้องมาพิจารณาในเรื่องของชุมชนในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีใครบ้างที่จะมีบทบาทสำคัญ ทั้งนี้ การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อที่จะร่วมกันวิเคราะห์พื้นที่เบื้องต้นเป็นสิ่งจำเป็นมาก

๓. การออกแบบอนาคตร่วมกันมีการจัดทำภาพอนาคตที่มีทางเลือกหลายทาง

๔. การวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่งว่า จะเริ่มต้นดำเนินการในด้านใดหลังจากที่ได้จัดลำดับความสำคัญของทางเลือกและได้เลือกว่าจะดำเนินการเรื่องอะไรก่อนแล้ว และมีการระบุผลที่จะเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนระบุถึงการประสานพลังในการดำเนินการร่วมกันการหาความเป็นไปได้ในการที่จะขับเคลื่อนโครงการหรือการจะต้องปรับไปในทิศทางใด

ดังนั้น เครื่องมือในการวิเคราะห์ตนเองมีความสำคัญมาก หากอธิบายเป็นกราฟก็จะมีทั้งหมดแปดแกนซึ่งแกนแนวตั้ง คือ เรื่องของความสัมพันธ์กับภายนอกและในเรื่องของอัตลักษณ์และวัฒนธรรม ส่วนแกนแนวนอนก็จะเป็นเรื่องของทรัพยากรทางกายภาพ การเมือง การปกครอง และการบริหาร ส่วนแกนแนวเฉียงก็จะมีเรื่องของภาพลักษณ์ เรื่องของความรู้เชิงกระบวนการและทักษะ เรื่องของกิจกรรมและงาน ตลอดจนทรัพยากรมนุษย์

ภาพที่ ๒ : องค์ประกอบของเครื่องมือในการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่

๕. การวิเคราะห์เพื่อที่จะจัดทำกลยุทธ์ในการดำเนินการโดยเริ่มจากการแลกเปลี่ยนผลของการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญเพื่อที่จะบูรณาการการดำเนินงานและเลือกประเด็นที่สำคัญที่สุดตลอดจนสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในการมองอนาคตของพื้นที่

๖. การกำหนดกลยุทธ์ โดยเริ่มจากการเลือกสิ่งที่รู้สึกว่าเป็นภัยคุกคามร่วมกันและการเน้นอยู่ที่กระบวนการ ตลอดจนการมีวิสัยทัศน์แบบบูรณาการ หลังจากนั้นเรื่องปัจจัยนำเข้าและการปรับกลยุทธ์ในการดำเนินการ การหาผลที่จะเกิดขึ้นในหลายมิติตลอดจน จัดทำแผนที่จะติดตามและประเมินผลและผู้รับผิดชอบ

๗. การดำเนินการแบบมีส่วนร่วมและการมีกลยุทธ์ในการดำเนินการสิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลักนี้ คือ การสร้างพลวัตของการทำงานแบบมีส่วนร่วมในโครงการที่เน้นพื้นที่เป็นหลัก โดยมีการวิเคราะห์และเตรียมโครงการ เตรียมเครื่องมือสำหรับดำเนินการ และมีการปรึกษาหารือกัน นอกจากนี้ เป็นเรื่องของการแสวงหากลยุทธ์ที่ชนะร่วมกันตลอดจนความสามารถที่จะเข้าถึงกลไกต่าง ๆ เพื่อการดำเนินการให้เป็นผล

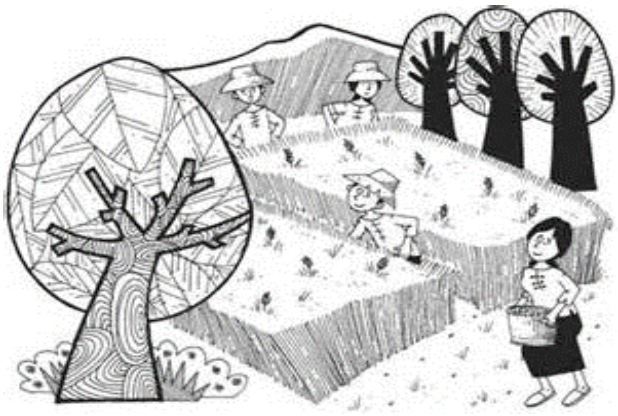
ตัวอย่างของแนวคิดในการจัดทำกลยุทธ์เช่นการเน้นในเรื่องของการทำงานร่วมกัน การทำงานบนพื้นฐานของการมีประโยชน์ร่วมกัน การส่งเสริมการบูรณาการกัน การมีการรวมตัวกันบนความ

หลากหลายและการสร้างความสามัคคี การสร้างค่านิยมใหม่ การฟื้นฟูคุณค่าของทุนที่เคยมีอยู่ในพื้นที่ การหาจุดสมดุลใหม่หรือการสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนการดำเนินการแบบมีพลวัตและการสร้างสิ่งที่น่าสนใจเพื่อเชิญชวนให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมดังนั้นจึงมีหลายมิติที่เกี่ยวข้องกัน สิ่งที่สำคัญสำหรับการทำงานในลักษณะนี้ก็คือการมองไปข้างหน้า

๘. กำหนดโครงการหรือกิจกรรมย่อย ดังนั้น ควรจะมีการระบุโครงการที่จะดำเนินการและขอบเขตของการทำงานตลอดจนความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่ต้องใช้ซึ่งมีความแตกต่างกันตามบริบทพื้นที่ ควรคำนึงถึงทรัพยากรที่มีในพื้นที่ ในหน่วยงานเพื่อมาบูรณาการให้นำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและหาวิธีการสร้างมูลค่าจากการสร้างคุณค่าของการทำงาน และจากศักยภาพที่มี ตลอดจนมีการเปรียบเทียบการทำงานแบบนี้กับการทำงานแบบแยกส่วน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การดำเนินการที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก เป็นเรื่องของการดำเนินงานในพื้นที่ที่ไม่ใหญ่นัก มีความคล้ายกันทางสังคม มีความสามัคคี และมักจะอธิบายด้วยการมีวัฒนธรรมเดียวกัน มีอัตลักษณ์ มีความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ หรือมีความต้องการร่วมกันและมีความคาดหวังร่วมกัน ซึ่งพื้นที่นั้นจะเป็นพื้นที่เป้าหมายในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ด้วยการคำนึงถึงว่าพื้นที่มีความสำคัญในการดำเนินการและมีความตระหนักถึงจุดแข็งของพื้นที่และคำนึงถึงจุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามในพื้นที่นั้น ๆ ตลอดจนศักยภาพภายในซึ่งอาจจะเป็นส่วนเอื้อต่อการพัฒนาหรือขัดขวางการพัฒนาก็ได้

การดำเนินการในลักษณะนี้จะเป็นประโยชน์เพราะเป็นเรื่องที่มีการออกแบบการพัฒนาออกแบบการดำเนินการที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่และศักยภาพของพื้นที่โดยเฉพาะศักยภาพในการแข่งขันซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อลดปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องของการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความยากจน ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม หรือปัญหาอื่น ๆ ที่สำคัญคือ พื้นที่ในที่นี้ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับพื้นที่ที่มีการกำหนดที่เป็นทางการไว้ก่อนแล้ว เป็นการเริ่มจากภายในซึ่งน่าจะไปสอดคล้องกับนโยบายหรือยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์หลักอันเป็นภาพใหญ่ของการพัฒนาประเทศ

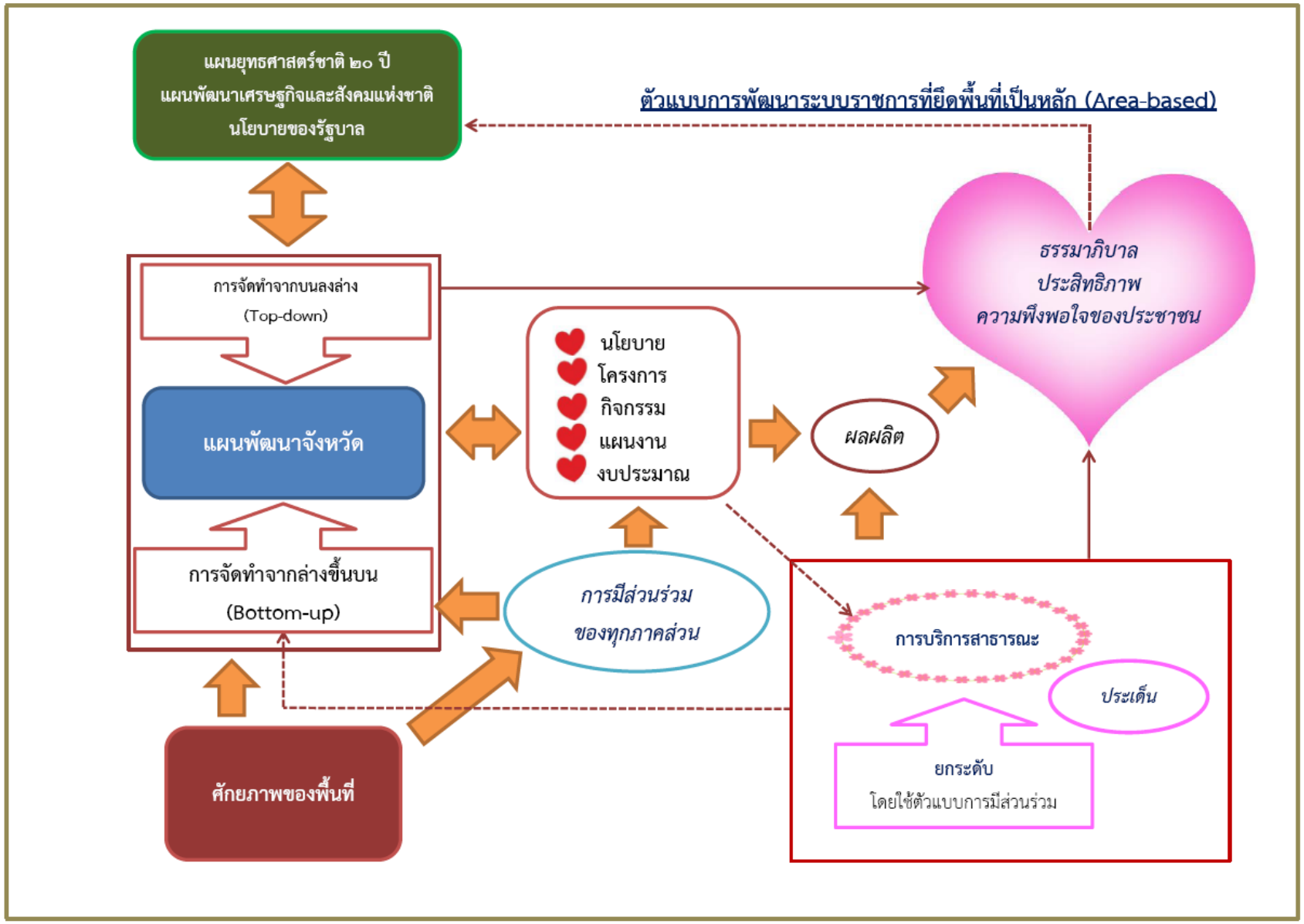

๒.๑.๓ ตัวแบบการพัฒนาระบบราชการที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based development model)

สำหรับการออกแบบแนวคิดการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based approach) มีสองส่วนที่สำคัญ ส่วนแรก คือ เรื่องของการใช้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือ โดยการยึดการพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เป้าหมายที่สำคัญที่ต้องการเห็น คือ การบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล มีประสิทธิภาพและประชาชนมีความพึงพอใจในการบริการสาธารณะ โดยมาตรการที่สำคัญที่จะทำให้เกิดผลตามเป้าหมายก็คือการมีนโยบายที่เอื้อต่อการทำงานที่สามารถก่อให้เกิดผลผลิต (output) ที่สร้างธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพและประชาชนมีความพึงพอใจ ทั้งนี้ นโยบายนั้นต้องสามารถแปลงไปสู่แผนโครงการและกิจกรรมที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้การก่อให้เกิดกิจกรรมจะทำได้อย่างไร ในที่นี้จะใช้การบริหารงานที่ยึดพื้นที่เป็นหลักโดยใช้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือ เนื่องจากแผนพัฒนาจังหวัดจะเป็นแผนรวมของเรื่องที่จะเกิดการพัฒนาในจังหวัดนั้น ๆ ซึ่งแต่ละจังหวัดจะมีความแตกต่างกันออกไปตามบริบทของพื้นที่ของตน ดังนั้น ขนาดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาที่จะทำให้บังเกิดผลก็คือ ขนาดของจังหวัด ส่วนที่สอง คือ การเลือกประเด็นการบริการสาธารณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของจังหวัด เพื่อการยกระดับการบริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งของประเด็นในแผนพัฒนาจังหวัด

สำหรับการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแต่เดิมนั้น จะดำเนินการตามความต้องการของชาติซึ่งเป็นเรื่องของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือนโยบายจากข้างบนสู่ข้างล่าง (Top-down) แต่รูปแบบที่นำเสนอนี้เป็นเรื่องของกระบวนการจัดทำแผนที่เริ่มจากข้างล่าง (Bottom-up) ซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังนั้น แต่ละจังหวัดจึงมีประเด็นที่มาจากข้างล่างหรือมาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงประชาชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่แตกต่างกันไป และในที่สุดก็จะไปร่วมกับแผนพัฒนาจังหวัดที่จะปรับให้เข้ากับบริบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติในอนาคต

ประชาชนทุกภาคส่วนในจังหวัดจะมาช่วยกันออกแบบจังหวัดที่เขาอยากจะเห็นในอนาคต เมื่ออยากจะเห็นเช่นนั้นจะต้องดำเนินการอย่างไร ซึ่งเป็นเรื่องของแผนพัฒนาจังหวัดที่มุ่งจะไปให้ถึงตรงนั้น หลังจากแผนก็จะทำให้เกิดโครงการและกิจกรรมซึ่งเป็นความรับผิดชอบของหลายภาคส่วน และจะนำไปสู่การคำนวณเรื่องงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการขับเคลื่อน ตลอดจนผู้ที่จะต้องมาช่วยกันดำเนินการขับเคลื่อนให้เป็นผลเพื่อบรรลุเป้าหมายของจังหวัดในอนาคต เมื่อเป็นเช่นนี้สิ่งที่เรียกว่าเสียงของประชาชนก็จะมีการรับฟังและตอบสนองด้วยการกำหนดออกมาเป็นกิจกรรมเป็นโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัด ประชาชนเหล่านั้นก็จะมาติดตามผลงานของการมีส่วนร่วมของพวกตน โครงการและกิจกรรมที่เกิดขึ้นก็จะสามารถไปสนองตอบต่อความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ นำไปสู่การเกิดความพึงพอใจในการบริการถึงแม้การดำเนินการจะบรรลุเพียงบางส่วน แต่ประชาชนเหล่านั้นก็จะมีความเข้าใจว่าเพราะเหตุใด เพราะพวกเขาได้มีบทบาทในการคิด ในการออกแบบ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากร พวกเขาจะเข้าใจว่างบประมาณมีจำกัด ดังนั้น พวกเขาจะต้องช่วยกันจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่มีอยู่ในแผนพัฒนาจังหวัด หลังจากนั้นก็จะมีการจัดสรรงบประมาณตลอดจนสมทบงบประมาณที่มาจากภาคส่วนอื่น ๆ ในที่นี้การสมทบทรัพยากรอาจไม่อยู่ในรูปตัวเงินแต่อาจเป็นในรูปของแรงงานหรือสิ่งอื่น ๆ ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเกิดขึ้นได้อย่างบรรลุผล

ภาพที่ ๓ : ตัวแบบการพัฒนาระบบราชการที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based)

๒.๑.๔ ใครจะเป็นผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดก็คงต้องเป็นประชาชนทุกภาคส่วนในจังหวัดนั้น ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในจังหวัดนั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากหน่วยงานที่มาจากส่วนกลาง รวมทั้งหน่วยงานของจังหวัด ตลอดจนภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเยาวชน ผู้พิการ ชนเผ่าชาติพันธ์ต่าง ๆ หรือผู้ด้อยโอกาสก็ตาม เพราะพวกเขาเหล่านี้ล้วนอาศัยอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ ทั้งสิ้น

ส่วนในกรณีที่จัดทำเป็นรายกรณี ๆ เช่น เรื่องที่จะดำเนินการอาจมีหลายเรื่องที่อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัดแต่เมื่อจะนำเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาดำเนินการ ผู้เกี่ยวข้องก็จะรวมผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องนั้น ๆ จะเข้ามาเป็นคนสำคัญในการช่วยกันคิดและออกแบบ ตลอดจนขับเคลื่อนโครงการนั้น ๆ ไปสู่ความสำเร็จ ส่วนในเรื่องอื่น ๆ ก็จะสลับผู้อื่นที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงและผู้เกี่ยวข้องเข้ามา ดังนั้น บุคคลหนึ่งอาจจะเป็นตัวหลักในเรื่องนี้ แต่ส่วนเรื่องอื่นพวกเขาจะออกไปอยู่วงนอกเป็นผู้ให้ความร่วมมือหรือผู้สังเกตการณ์แล้วแต่กรณี ผู้มีส่วนได้เสียในแต่ละเรื่องจึงมีความแตกต่างกันแต่ถ้าสามารถเชิญชวนพวกเขาให้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรกจะทำให้แผนพัฒนาจังหวัดได้รับการออกแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจะได้รับเชิญให้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรกจะเป็นการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในชุมชนนั้น ๆ

กระบวนการจัดทำแผนของเรื่องต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า แผนพัฒนาเพื่อยกระดับการบริการ ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัด <u>กระบวนการนี้เริ่มจากการศึกษาบริบทของจังหวัดเองและค้นหาศักยภาพของพื้นที่หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง</u>ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่มีอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลทั้งด้านกายภาพและชีวภาพ รวมทั้งข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของประชากร ข้อมูลด้านสุขภาพ ข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลอีกชุดหนึ่งที่อาจจะไม่ได้มีการเก็บไว้ แต่เป็นข้อมูลที่มาจากพื้นที่ เป็นข้อมูลที่มาจากประชาชน ซึ่งประชาชนในชุมชนต่าง ๆ จะมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของพวกเขา ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีคุณค่าของพื้นที่หรือชนบทหรือชุมชนนั้น ๆ ข้อมูลเหล่านี้สามารถรวบรวมได้ด้วยประชาชนเองและอาศัยความช่วยเหลือของผู้อื่น กระบวนการที่จะให้ประชาชนเหล่านั้นได้ช่วยกันจัดทำฐานข้อมูลตรงนี้ เช่น ข้อมูลเรื่องทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับปราชญ์ชาวบ้านหรือวิถีชีวิต ตลอดจนความสามารถของผู้คนในชุมชนนั้น ๆ ข้อมูลเหล่านี้จะมีการรวบรวมไปประกอบกับข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐเก็บรวบรวมไว้ จะทำให้เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่ทำให้มองภาพของพื้นที่ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งและเกิดความเข้าใจในเรื่องของสังคมมากขึ้น การจะออกแบบอนาคตร่วมกันจึงอยู่บนพื้นฐานของการใช้ข้อมูลหลายหลายรูปแบบและทำให้ทุกคนมองไปข้างหน้าร่วมกันบนพื้นฐานของสิ่งดี ๆ ที่มีร่วมกัน ตลอดจนบนพื้นฐานของปัญหาที่ประสบมาร่วมกัน

<u>ขั้นตอนที่สองเป็นเรื่องของการนำข้อมูลมาวิเคราะห์</u> เพราะฉะนั้นถ้ามีนักวิชาการที่สามารถที่จะช่วยนำข้อมูลที่มีอยู่มานำเสนอให้กับทุกภาคส่วนได้เข้าใจในรูปแบบที่ง่าย ๆ ทั้งข้อมูลทางกายภาพและชีวภาพข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ก็จะทำให้เกิดการมองภาพใหญ่ได้ร่วมกันและเป็นพื้นฐานสู่การออกแบบอนาคตได้ถือว่าเป็นการวิเคราะห์เบื้องต้น

ขั้นตอนที่สามเป็นเรื่องของการหาแนวร่วม เป็นเรื่องของการหาเครือข่ายที่จะมาร่วมกันออกแบบ โดยแนวร่วมเหล่านี้สามารถที่จะมาเข้าร่วมตั้งแต่เริ่มแรกในการรวบรวมข้อมูล เพราะฉะนั้นในแต่ละจังหวัดสามารถที่จะร่วมกันเป็นเครือข่ายเพื่อที่จะพัฒนาจังหวัดไปด้วยกัน การจัดทำฐานข้อมูล การใช้ข้อมูลจะทำให้พวกเขารู้สึกเป็นเจ้าของ ในกระบวนการวิเคราะห์พวกเขาก็จะเข้ามาวิเคราะห์ร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความรู้ทางวิชาการในการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นด้วย

ขั้นตอนที่สี่เป็นเรื่องของการร่วมกันออกแบบอนาคต ในที่นี้จะต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ในการจัดกิจกรรมที่สามารถทำให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามาร่วมกันระดมสมอง ร่วมกันระดมความคิดบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีว่าทำอย่างไรเพื่อที่จะออกแบบอนาคตที่จะสามารถแก้ปัญหาของพื้นที่ตลอดจนนำสังคมไปสู่จุดหมายร่วมกัน ขั้นตอนนี้มีความสำคัญอย่างมากและต้องใช้เวลา เพราะฉะนั้นสามารถที่จะทำได้ในระดับพื้นที่และนำผลไปดำเนินการต่อในระดับที่สูงขึ้นไปก็ได้ ซึ่งตรงนี้จะต้องมีผู้ที่เข้าร่วมที่มาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดการออกแบบที่มาจากการบูรณาการจริง ๆ ดังนั้น ผู้แทนจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ ผู้แทนจากท้องถิ่น ผู้แทนจากเอกชนและประชาชนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะหากขาดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็จะทำให้การออกแบบอนาคตไม่สามารถที่จะตอบสนองผู้คนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิผล

เมื่อสามารถออกแบบร่วมกันได้ก็จะทำให้เกิดแนวคิด เกิดแผน เกิดโครงการ และเกิดกิจกรรมที่มาจากการออกแบบ ในกระบวนการนี้จะนำไปสู่การร่วมกันกำหนดบทบาทของแต่ละคนเพื่อที่จะมาช่วยกันนำแผนที่ช่วยกันคิดนี้ไปสู่จุดหมายรวมทั้งการออกแบบงบประมาณที่จะใช้ไปจนถึงการออกแบบตัวชี้วัดความสำเร็จ รวมทั้งการหาทรัพยากรมาเสริมและหาแนวร่วมตลอดจนผู้ประสานงานที่จะทำให้โครงการแต่ละโครงการไปสู่จุดหมายได้ นอกจากนี้ พวกเขาจะร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่พวกเขาร่วมกันออกแบบอีกด้วยนำไปสู่การสร้างฉันทามติว่าทุกความคิดมีคุณค่าไม่มีใครผิดหรือถูก ๑๐๐% แต่ทุกคนเท่าเทียมกันทุกคนพร้อมที่จะกำหนดอนาคตของพื้นที่กำหนดอนาคตของพวกเขาและจะนำไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

ขั้นตอนที่ห้า คือ การนำแผนและโครงการหรือกิจกรรมนั้นไปเขียนเพื่อของบประมาณหรือกำหนดงบประมาณหรือเตรียมจัดหาทรัพยากรที่จะทำให้โครงการนั้นเป็นผลได้ หากมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนจะไปหางบประมาณจากที่ใด หรือโครงการใดที่ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถเอาไปทำได้เลยโดยไม่ต้องเขียนของบประมาณจากส่วนกลาง หรือบางโครงการอาจจะต้องไปบรรจุอยู่ในแผนของท้องถิ่นบางโครงการในงานต่าง ๆ ก็จะไปบรรจุอยู่ในแผนของตนเอง แต่ประชาชนจะทราบว่าโครงการใดจะไปดำเนินการต่ออย่างไรจะนำไปสู่การติดตามเรื่องเรื่องนั้นได้ นอกจากนี้ จะทราบถึงขั้นที่ว่าโครงการใดจะต้องดำเนินการก่อนเมื่อใดและโครงการใดจะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป และโครงการซึ่งเป็นโครงการใหญ่มากใช้งบประมาณมากนั้นจะต้องไปช่วยกันดำเนินการผลักดันต่อไปอย่างไร หรือบางโครงการจะต้องไปขอเสนอในระดับชาติก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

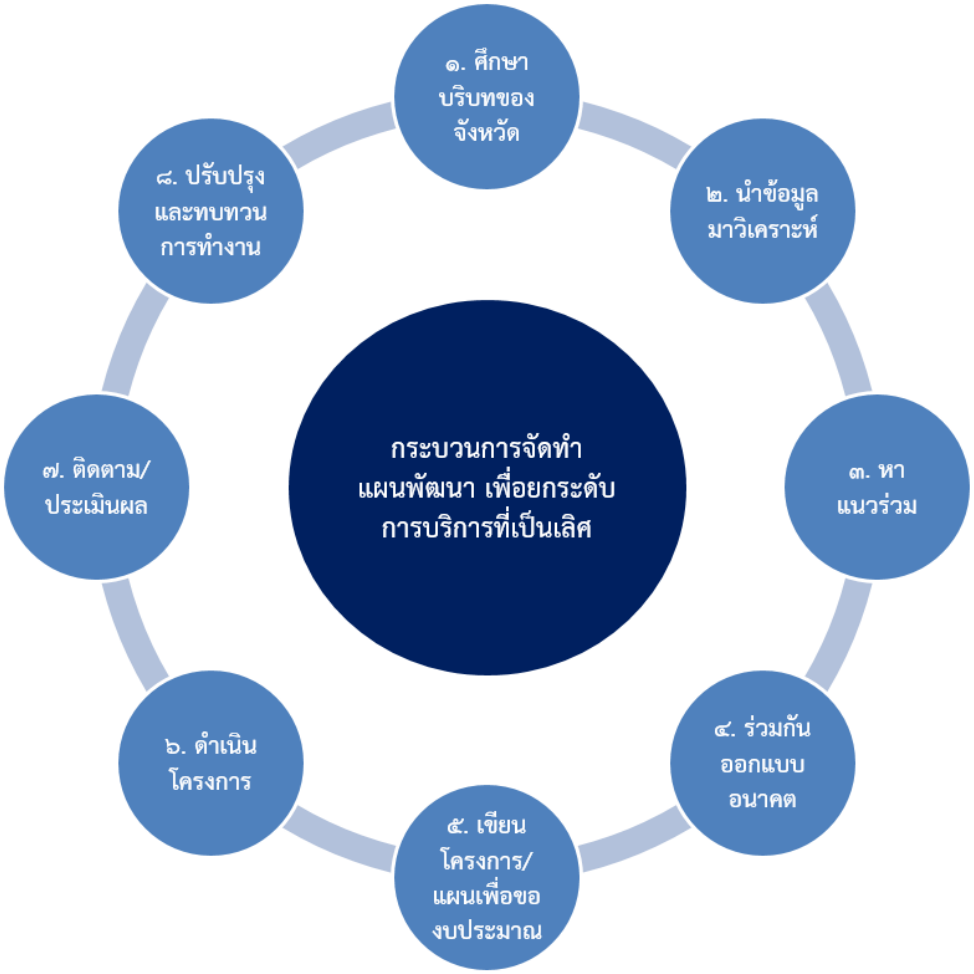
ขั้นตอนที่หกเป็นเรื่องของการดำเนินการ เมื่อมีทรัพยากรทั้งบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ พร้อมก็จะสามารถดำเนินการได้ ขั้นตอนนี้อาจเป็นขั้นตอนที่ยุ่งยากเพราะก่อนที่จะดำเนินการได้จะต้องมีการเตรียมการอย่างดีว่าจะดำเนินการที่ใด กับใคร เมื่อใด และผลจะเป็นอย่างไร แต่อย่างไรก็ตาม หากทุกภาคส่วนได้เข้ามามีบทบาทตั้งแต่แรกพวกเขาจะช่วยกันออกแบบวิธีการทำงานที่จะทำให้บรรลุผลได้ ส่วนบางโครงการเป็นการทำงานของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะเป็นผู้รับผิดชอบโดยมีภาคส่วนต่าง ๆ ที่เป็นภาค

ประชาชนและเอกชนมาช่วยกันติดตามผล และอาจตั้งเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชนที่จะช่วยกันติดตามการทำงานตามโครงการนั้น ๆ ได้

ขั้นตอนที่เจ็ด คือ การติดตามประเมินผล เพื่อที่จะศึกษาว่าตัวชี้วัดที่ตั้งไว้นั้นสามารถทำให้บรรลุได้หรือไม่ ความสำเร็จที่อยากจะเห็นนั้นพวกเขาช่วยกันให้เกิดความสำเร็จได้หรือไม่ และจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร จะต้องมีการตั้งงบประมาณต่อเนื่องหรือไม่ หรือจะต้องมีการปรับปรุงอย่างไรบ้าง บางเรื่องอาจจะไม่เหมาะสมที่จะดำเนินการต่อก็อาจจะต้องมีการยุติหรือบางเรื่องจะต้องรีบดำเนินการต่อร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือผู้อื่นก็อาจจะต้องมีการออกแบบต่อไป

ขั้นตอนสุดท้ายเป็นเรื่องของการปรับปรุงและทบทวนการทำงาน หลังจากที่มีการประเมินผลแล้วเพื่อที่จะนำไปสู่การออกแบบโครงการในอนาคต อันนำไปสู่การจัดทำแผนในอนาคตอีกด้วย ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของการออกแบบการดำเนินการของแผน

แนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปมีสองส่วน ส่วนที่หนึ่ง เป็นเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการที่เน้นพื้นที่เป็นหลัก ส่วนที่สอง เป็นเรื่องของการยกระดับการบริการเพื่อสร้างการบริการที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based approach) และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ภาพที่ ๔ : สรุปกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อยกระดับการบริการที่เป็นเลิศ

๒.๒ การนำ Area-based ไปใช้ในนานาประเทศ

บทเรียนจากต่างประเทศ: กรณีศึกษา

หลังจากที่องค์การระหว่างประเทศระดับโลกและระดับภูมิภาคอย่างสหภาพยุโรปได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกต่าง ๆ และประเทศที่เคยเป็นเมืองอาณานิคม ซึ่งล้าหลังด้านเศรษฐกิจ แต่พบว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ก็ยังไม่ดีขึ้นเนื่องจากสภาพปัญหามีความซับซ้อนในหลายมิติ ด้วยเหตุนี้ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติภูมิภาคยุโรปและกลุ่มรัฐคอมมอนเวลท์ (UNDP Regional Bureau for Europe & CIS หรือ RBEC) ได้ทบทวนแนวทางการพัฒนาและปรับเปลี่ยนหันมาใช้แนวทางการพัฒนาแบบยึดพื้นที่เป็นหลัก

RBEC ได้จัดทำโครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลักในภูมิภาคยุโรปและกลุ่มรัฐคอมมอนเวลท์ พร้อมได้จัดทำคู่มือโครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางวางแผนและการนำแผนไปปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค

จากเอกสารคู่มือของ RBEC ฉบับนี้ ได้ให้คำนิยาม “การพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลัก หรือ ABD” คือ การพัฒนาด้วยการกำหนดพื้นที่เป้าหมายทางภูมิศาสตร์ในประเทศอย่างเฉพาะเจาะจงซึ่งมีสภาพปัญหาซับซ้อนด้วยการใช้แนวทางการพัฒนาแบบบูรณาการและอย่างยืดหยุ่นบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

โครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลักของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติภูมิภาคยุโรปและกลุ่มรัฐคอมมอนเวลท์ หรือ RBEC มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

(๑) ปัญหาความยากจน

(๒) ปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือที่มนุษย์เป็นผู้กระทำ

(๓) ปัญหาความขัดแย้ง

(๔) ปัญหาความต้องการแยกตัวออกเป็นพื้นที่อิสระ

กรอบในการออกแบบและจัดทำโครงการพัฒนา ABD ของ RBEC เริ่มจาก

(๑) การกำหนดให้ “จังหวัด” เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ส่วนราชการส่วนภูมิภาค และการเชื่อมประสานกับองค์กรรัฐระดับชาติ

(๒) การจัดให้มีการประเมินสถานการณ์เพื่อการพัฒนาโดยเน้นย้ำให้มีการเก็บรวบรวมหรือการสำรวจข้อมูลอย่างเป็นระบบ

(๓) การจัดให้มีงานการศึกษาและวิจัยพื้นที่เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการประเมินความต้องการของคนในพื้นที่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และกำหนดทางเลือกเพื่อการพัฒนาอันจะสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชน ประชาชนในพื้นที่

(๔) การจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน

เมื่อได้ข้อมูลผลการวิเคราะห์แล้ว จึงนำมากำหนดเป็นโครงการ มีผลลัพธ์ วัตถุประสงค์ ผลผลิต ขนาดและมิติของโครงการด้วย ประการสำคัญ คือ การนำแผนและโครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลักไปลงมือปฏิบัติ

จะต้องมีการวางยุทธศาสตร์การทำงาน การกำหนดยุทธภูมิหรือการวางตำแหน่ง (Positioning) ของโครงการ และการหาพันธมิตรหุ้นส่วนในการจัดทำโครงการ

โครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลักของ RBEC ให้ความสำคัญกับประเด็น “การมีส่วนร่วมของประชาชน” และเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

(๑) การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน (Empowerment) ด้วยการส่งเสริมขีดความสามารถของชุมชนทั้งด้านความรู้ การสร้างรายได้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การให้ความคุ้มครองตามกฎหมายและสิทธิมนุษยชน

(๒) การสร้างกลไกให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่การริเริ่มโครงการ การจัดทำแผนงานหรือโครงการ การลงมือปฏิบัติ จนถึงการติดตามตรวจสอบ การสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรชุมชน/องค์กรจัดการตนเอง รวมทั้งการจัดตั้งเครือข่ายหรือสมาคมองค์กรชุมชน/องค์กรจัดการตนเอง ในรูปของเวทีการประชุมหรือ ฟอรั่ม การจัดสรรงบประมาณ การส่งเสริมให้มีกองทุนเงินออมชุมชน เป็นต้น

(๓) การมีส่วนร่วมจะต้องผนวกประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียของทุกภาคส่วน (Inclusiveness)

(๔) การบรรจุความต้องการของประชาชนไว้ในแผนหรือโครงการ ต้องกระทำจากล่างสู่บน (Bottom-up approach) โดยเคารพการตัดสินใจของชุมชน/ประชาชน

(๕) การให้ภาควิชาการเข้ามามีบทบาทในงานศึกษาวิจัย เพื่อการวางยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาจังหวัด ท้องถิ่น และท้องที่

อย่างไรก็ดี โครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลักของ RBEC ยังคงให้ความสำคัญต่อบทบาทการนำและการทำหน้าที่สนับสนุนของส่วนราชการส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กุญแจความสำเร็จในการทำโครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลัก ขึ้นอยู่กับปัจจัย ๔ ประการ ได้แก่

(๑) ดีกรีการกระจายอำนาจด้านบริหารและงบประมาณ

(๒) คุณภาพของข้าราชการทั้งด้านความเชี่ยวชาญหรือเทคนิค การบริหารจัดการ และธุรการ

(๓) สภาวะความเป็นผู้นำ

(๔) ดีกรีหรือความเข้มข้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนและการตัดสินใจ

ตัวอย่างกรณีศึกษาของต่างประเทศในการจัดทำโครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลัก

(๑) ด้านการวางแผนงาน การจัดทำระบบงบประมาณ และการลงทุนภาครัฐ (Planning, Budgeting, and Public Investment)

กรณีที่มีกรอบนโยบายและกฎหมายด้านการกระจายอำนาจด้านบริหารและงบประมาณตามความเหมาะสมแล้ว โครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลักจะเน้นหนักการสร้างสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางแผนงานการจัดทำระบบงบประมาณ และการลงทุนภาครัฐ ในบางประเทศที่ไม่มีหน่วยงานด้านการวางแผนงานในท้องถิ่น ก็**จัดให้มีหน่วยวางแผนในท้องถิ่นหรือไม่ก็ให้สถาบันวิจัย/มหาวิทยาลัยท้องถิ่น**เข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกแบบยุทธศาสตร์และแผนงาน

ตัวอย่าง ประเทศอุซเบกิสถาน : ด้านการวางแผนงาน การจัดทำระบบงบประมาณ และการลงทุนภาครัฐ

ประเทศอุซเบกิสถาน : ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาค

โครงการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ (Enhancement of Living Standards Project) ประเทศอุซเบกิสถาน ได้สนับสนุนการจัดเตรียมยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาค ซึ่งใช้เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals) เป็นกรอบในการจัดทำแผนและบ่งชี้ความต้องการ รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน

คณะทำงาประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาควิชาการและงานวิจัย และภาคประชาสังคม ได้เข้าร่วมกันจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยกระบวนการพัฒนาแห่งสหัสวรรษเพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในท้องถิ่นในชุมชนหลายแห่ง

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้ถูกนำมาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์และนำไปบรรจุไว้ในกระบวนการลดความยากจน เนื่องจากมีปัญหาด้านคุณภาพ ยุทธศาสตร์เหล่านี้จึงนำมาใช้ในประเทศอุซเบกิสถานเท่านั้น ในปี ๒๐๐๖ (๒๕๔๙) การสนับสนุนเงินเพื่อใช้ทำแผนก็มีไม่มากพอ จึงทำให้กระทรวงเศรษฐกิจกลับมาทบทวนและแก้ไขยุทธศาสตร์เหล่านี้ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นตัวอย่างสำหรับการพัฒนาพื้นที่ในประเทศอุซเบกิสถาน

ประการสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การสร้างการมีส่วนร่วมและการขอคำปรึกษาหารือจากประชาชน ภาคธุรกิจเอกชนและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อนำความคิดเห็นมาใช้ในการวางแผนงาน เพื่อมั่นใจว่าได้ผนวกรวมเอาความต้องการของประชาชนเข้าไว้ในแผนงาน พร้อมกับการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนก่อนหลัง ผลที่จะได้รับตามมาก็คือ จะได้รับความสนับสนุนจากประชาชน

(๒) ด้านการกระจายอำนาจและการจัดการตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

กรณีอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินอยู่ที่ส่วนกลางและเงินงบประมาณที่จัดสรรให้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาคมีจำกัด และ ไม่ได้ให้ความสำคัญในการใช้เวลาและทุ่มเทไปกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและภูมิภาค

ภายใต้สภาพการณ์เช่นนี้ โครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลักจึงมุ่งให้ความสำคัญกับ**การสร้างกลไกและเพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชนขนาดเล็ก (Community Empowerment)** อาทิ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ การสร้างรายได้ให้ชุมชน เป็นต้น

สำหรับโครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมระดับท้องถิ่นนั้น จึงจำเป็นต้องโน้มน้าวให้ส่วนกลางปฏิรูปกรอบนโยบายและกฎหมายส่งเสริมการกระจายอำนาจด้านบริหารและงบประมาณ และการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้น โครงการพัฒนา ABD จึงให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงโครงการส่งเสริมการบริหารท้องถิ่นและการกระจายอำนาจของ UNDP อย่างใกล้ชิดในระดับนโยบาย โครงการพัฒนา ABD จึงสนับสนุน**การจัดตั้งเครือข่ายโครงสร้างการปกครองตนเองในพื้นที่**ที่โครงการพัฒนา ABD ตั้งอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

จัดทำและสร้างฉันทามติให้มีหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและกระจายอำนาจต่อผู้กำหนดนโยบายและผู้มีอำนาจตัดสินใจที่ส่วนกลาง และให้ข้อมูลองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมายและการปฏิรูปโครงสร้างองค์กร/หน่วยงาน

ตัวอย่าง ประเทศยูเครน : ด้านการกระจายอำนาจและการจัดการตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

ประเทศยูเครน : โครงการแม่บทเพื่อโยงกับโครงการ ABD ในระดับนโยบาย

ในประเทศยูเครน RBEC สนับสนุนโครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลักรวม ๓ โครงการ ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี โครงการพัฒนายึดพื้นที่เป็นหลักทั้ง ๓ โครงการ ดำเนินงานอย่างอิสระ ไม่เกี่ยวข้องกัน เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายส่วนกลางเพื่อให้จัดตั้งองค์กรในระดับชุมชนได้

RBEC จึงได้จัดให้มีโครงการแม่บทขึ้น (Umbrella Project) เพื่อประมวลและเชื่อมประสานโครงการ ABD ทั้ง ๓ โครงการเพื่อนำเสนอต่อผู้กำหนดนโยบายและมีอำนาจตัดสินใจในรัฐบาลกลาง ด้วยการจัดตั้งเครือข่ายความรู้และการบริหารท้องถิ่น (Local Governance and Development Knowledge Network) ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ดำเนินการ และผู้กำหนดนโยบายจากส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อโน้มน้าวให้บุคคลเหล่านี้ทบทวนและจัดให้มีการปฏิรูปกฎหมายและนโยบาย ในขณะเดียวกันเครือข่ายนี้จะเป็นช่องทางสื่อสารการเปลี่ยนแปลงนโยบาย กฎหมายและระเบียบขั้นตอนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้และนำไปปฏิบัติในระดับชุมชน

การใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่ในประเทศอังกฤษ

อังกฤษมีการใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่ตั้งแต่มีการเลือกตั้งได้พรรคแรงงานเลยในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๐ โดยมีการเพิ่มขึ้นของการนำการพัฒนาเชิงพื้นที่มาใช้ตัวอย่างของการนำมาใช้คือเรื่องของการศึกษาที่ดำเนินการในมากกว่า ๒๕ พื้นที่ ครอบคลุมโรงเรียนมัธยมและโรงเรียนประถมซึ่งพื้นที่นั้นมีปัญหาในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาและปัญหาเรื่องของเศรษฐกิจและสังคม และในอีกหลายพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะ เช่น ปัญหาความยากจน การพัฒนาเชิงพื้นที่ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นการบูรณาการทรัพยากรในการลดปัญหาการว่างงานในชนบทในหลายพื้นที่ การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของการเริ่มจากฐานรากการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างคนในพื้นที่ ตัวอย่างเช่น พื้นที่ดำเนินการเรื่องการพัฒนาการสาธารณสุขที่เริ่มต้นจากฐานรากเป็นเรื่องของการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างหน่วยงานทางด้านสุขภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มภาคประชาชนและเอกชน

รัฐบาลได้ใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาเรื่องของความต้องการเร่งด่วน นอกจากนี้ การพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นไปเพื่อการกระจายทรัพยากรไปยังพื้นที่เป้าหมายอย่างเหมาะสมซึ่งต่างจากในอดีตที่ไม่มีกลไกที่จะประกันได้ว่างบประมาณที่จัดสรรลงไปนั้นไปถึงพื้นที่เป้าหมาย รัฐบาลอังกฤษยังได้กำหนดนโยบายสำหรับชุมชนเพื่อมุ่งสู่การแก้ปัญหาที่หลากหลายในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มีขนาดเล็ก มี ๑,๐๐๐ ถึง ๔,๐๐๐ ครัวเรือน ในปี ๒๕๔๑ มีการใช้ข้อมูลในเรื่องเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่เล็ก ๆ เพื่อติดตามผลการใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนของการใช้งบประมาณ

จากประสบการณ์ของการใช้รูปแบบของการพัฒนาเชิงพื้นที่ในประเทศอังกฤษสามารถสรุปสิ่งที่สำคัญได้ ดังนี้

เหตุผลของการพัฒนาเชิงพื้นที่

๑. เนื่องจากมีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มีความเหมือนกันและมีปัญหาบางเรื่องโครงการที่มุ่งเน้นไปที่พื้นที่ภายใต้ความกดดันที่คนในพื้นที่นั้นมีต่อรัฐมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ การใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่จึงมีความเหมาะสม

๒. การมีปัญหาที่คล้ายกัน ซ้ำซ้อนกันในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ซึ่งต้องมีการดำเนินการเพิ่มขึ้นเป็นการเฉพาะ

๓. ความแตกต่างอย่างชัดเจนของพื้นที่ที่เพิ่มขึ้น และจะแย่ลงถ้าคงอยู่ด้วยกัน การพิจารณาถึงวิธีการที่เพิ่มพิเศษจึงจำเป็นและการมีเหตุผลที่สำคัญทางด้านสังคมและการเมืองที่ต้องได้รับการพิจารณาเฉพาะจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บางแห่ง

๔. เนื่องจากเป็นการให้ความสำคัญกับปัญหาหรือประชาชนที่มักถูกละเลย ถ้าทรัพยากรในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ได้รับการพิจารณาเฉพาะก็จะเป็นเรื่องที่ดีมากกว่าการนำทรัพยากรนั้นไปใช้โดยทั่วไปแบบเท่าเทียมกัน เพราะบางพื้นที่มีความต้องการและจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรนั้นมากกว่า

๕. การเน้นที่กิจกรรมในพื้นที่เล็ก ๆ ภายใต้ขอบเขตที่ไม่กว้างขวางนักก็จะทำให้เกิดผลกระทบที่ดีกว่า

๖. การพัฒนาเชิงพื้นที่มีความแตกต่างจากโครงการในระดับประเทศ เพราะมักจะเน้นการเริ่มต้นจากฐานรากซึ่งจะให้ความสำคัญกับการทำงานแบบเป็นหุ้นส่วนอันจะมีผลต่อการระบุปัญหาที่เหมาะสมและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างดี

๗. โครงการในชนบทอาจนำไปสู่การเพิ่มความมั่นใจ และความสามารถที่จะมีส่วนร่วมในชุมชน

๘. โครงการการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สำเร็จจะดำเนินการในพื้นที่ต้นแบบและในที่สุดก็นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการดำเนินการทางนโยบาย

สิ่งที่ท้าทายของการพัฒนาเชิงพื้นที่

๑. ประชาชนผู้ด้อยโอกาสบางกลุ่มจะไม่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ด้อยโอกาสนั้นและมักจะถูกละเลยจากโครงการเป้าหมายซึ่งก็จะเป็นเรื่องที่โต้แย้งกันว่า กลุ่มหรือประชาชนควรจะได้รับการคำนึงถึงมากกว่าเชิงพื้นที่

๒. นโยบายที่ให้ความสำคัญกับพื้นที่อาจไม่เป็นธรรมในพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งจะไม่อยู่ในโครงการนั้น แม้ว่าบางครั้งจะมีความต้องการคล้ายกัน

๓. การพัฒนาเชิงพื้นที่อาจเป็นการระบุปัญหาที่ผิดพลาดได้ในบางพื้นที่เช่นเรื่องของอาชญากรรมหรือการว่างงาน

๔. ปัญหาบางปัญหาเกิดขึ้นในระดับประเทศ ดังนั้น การดำเนินการควรจะอยู่ในระดับประเทศ

๕. โครงการเชิงพื้นที่อาจนำมาสู่ความต้องการที่จะทำในระดับประเทศมากกว่าโดยผ่านนโยบายเฉพาะ

๖. การดำเนินการที่ใช้ในพื้นที่ควรจะทำให้เล็กลงเพื่อแก้ปัญหาเนื่องจากการแทรกแซงโดยกระบวนการอาจนำมาสู่ความไม่พึงปรารถนามากกว่าเป็นเรื่องดี

๗. มีการโต้แย้งว่าข้อมูลในพื้นที่เล็ก ๆ และความรู้ในเรื่องของสิ่งใดที่ไม่ได้รับการดูแลนั้นอาจจะยังไม่เหมาะสมเพียงพอที่จะเกิดการตัดสินใจว่าพื้นที่ใดก็จะเป็นพื้นที่เป้าหมายก็ได้

ตารางที่ ๑ : ตัวอย่างการนำกระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่ไปใช้ของประเทศต่าง ๆ

ประเทศ / หัวข้อ	สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน	ยูเครน	บอสเนียและเฮอเซโกวีนา	สาธารณรัฐทาจิกิสถาน	สาธารณรัฐไครเมีย	สาธารณรัฐเคนย่า	สาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน
ประเด็นเชิงพื้นที่	■ แก้ปัญหาความยากจน ■ ยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่	■ การจัดการภัยพิบัติ ■ การฟื้นคืนสู่สภาพปกติและการพัฒนาหลังกรณีเชอร์โนบิล ■ การพัฒนาและบูรณาการเพื่อป้องกันอาชญากรรม ■ การดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม ■ ความเสมอภาคทางเพศ	■ การจัดการความขัดแย้ง ■ การฟื้นฟูพื้นที่ ■ การเงินฐานรากเพื่อการลงทุน	■ การพัฒนาและการฟื้นฟูสวนสาธารณะ ■ การจัดการน้ำสำหรับประชาชน ■ การบริการด้านสุขภาพหลังจากสงคราม	■ การบริการสาธารณะด้านระบบการบริการน้ำในชนบท ■ การพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์	■ ป้องกันการใช้แรงงานเด็ก	■ การพัฒนาชุมชนเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน

ประเทศ / หัวข้อ	สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน	ยูเครน	บอสเนียและเฮอเซโกวีนา	สาธารณรัฐทาจิกิสถาน	สาธารณรัฐไครเมีย	สาธารณรัฐเคนย่า	สาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน
วิธีการ	▪ ใช้แนวทางการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ	▪ นโยบายจากส่วนกลาง ▪ การตัดสินใจด้วยการใช้ธรรมาภิบาท้องถิ่น ▪ เครือข่ายในการพัฒนาความรู้ ▪ ใช้เครือข่ายในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎหมายตลอดจนกระบวนการนำไปใช้ในระดับชุมชน	▪ เลือกพื้นที่นำร่อง ▪ สร้างเครือข่าย ▪ ให้ความรู้ ▪ ค้นคว้าวิจัยควบคู่ ▪ ให้ข้อมูลทางเทคนิค	▪ ค้นหาความต้องการ ▪ จัดทำแผนโดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	▪ สร้างวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับอนุญาตในการดำเนินการเรื่องน้ำ ▪ ใช้การเสวนา	▪ ค้นหาข้อมูล ▪ ปรึกษาผู้นำชุมชน ▪ ระบุผู้ร่วมงาน ▪ ตั้งกรรมการ ▪ เยาวชนมีส่วนร่วมในโครงการ	▪ ดำเนินการในหมู่บ้านและชุมชน ▪ ให้เงินสนับสนุนการทำงานแทนการผ่านท้องถิ่น

ประเทศ / หัวข้อ	สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน	ยูเครน	บอสเนียและเฮอเซโกวีนา	สาธารณรัฐทาจิกิสถาน	สาธารณรัฐไครเมีย	สาธารณรัฐเคนย่า	สาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน
เครือข่ายที่ร่วมดำเนินการ	■ กลุ่มทำงานร่วม ■ ผู้แทน อปท. ■ ภาควิชาการ ■ สถาบันวิจัย ■ ภาคประชาสังคม	■ ผู้เชี่ยวชาญ ■ นักกิจกรรม ■ ผู้กำหนดนโยบาย ■ เจ้าหน้าที่รัฐระดับภาคและท้องถิ่น ■ การทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ภูมิภาคและท้องถิ่น ■ เครือข่ายการพัฒฯ ความรู้	■ รัฐ ท้องถิ่นและนักธุรกิจ	■ ชุมชน	■ ชุมชน ■ ท้องถิ่น ■ คณะกรรมการเสริมสร้างการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์	■ ชุมชน ■ องค์กรต่างๆ	■ ชุมชน

ประเทศ / หัวข้อ	สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน	ยูเครน	บอสเนียและเฮอเซโกวีนา	สาธารณรัฐทาจิกิสถาน	สาธารณรัฐไครเมีย	สาธารณรัฐเคนย่า	สาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน
ผลการดำเนินการ	■ รัฐบาลใช้เป็นตัวอย่างในการขับเคลื่อนต่อ	■ ปฏิรูปนโยบาย	■ เพิ่มรายได้ทางภาษีของท้องถิ่น ■ ปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ■ ความสามารถในการลงทุนต่อเนื่องและฐานภาษี ■ มีงบประมาณเพิ่มขึ้นการพัฒนาสังคม	■ ประชาชนมีความพึงพอใจว่าชีวิตดีขึ้น	■ การก่อตั้งสมาคมองค์กรชุมชน	■ เป็นนโยบายชาติ ■ พัฒนาชุมชน ■ เครือข่ายเข้มแข็ง	■ การพัฒนาในระดับอำเภอที่เชื่อมกับรัฐบาลกลาง

ส่วนที่ ๓
การดำเนินงานพัฒนาโดยยึดพื้นที่เป็นหลักในประเทศไทย

ส่วนที่ ๓ การดำเนินงานพัฒนาโดยยึดพื้นที่เป็นหลักในประเทศไทย

๓.๑ แผนแม่บทชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ส่งเสริมให้จัดทำแผนชุมชนโดยมีการประเมินคุณภาพมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยมีแนวความคิดเกี่ยวกับแผนแม่บทชุมชน ดังนี้

๓.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน

การให้ชาวบ้านในหมู่บ้านและชุมชนจัดทำแผนชุมชนเพื่อพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนของตนเอง มีแนวคิดหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑) แนวคิดจากปรัชญาพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นสากลที่บอกว่าชาวบ้านมีศักยภาพสามารถพัฒนาตนเองได้ถ้าให้โอกาส และการพัฒนาต้องเริ่มต้นที่ชาวบ้าน

๒) แนวคิดจากหลักการพัฒนาชุมชน คือ การมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการรับผิดชอบต่อชุมชนของตนเอง

๓) แนวคิดในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง คือ การให้ชุมชนได้มีกระบวนการในการจัดการชุมชนและมีการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการชุมชน

๔) แนวคิดในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง คือ การสร้างพลังชุมชนและใช้พลังชุมชนในการพัฒนาชุมชน

๕) แนวคิดที่ว่าไม่มีใครรู้ปัญหาชุมชนเท่าคนในชุมชน ดังนั้น การแก้ปัญหาชุมชนจึงเริ่มจากชุมชน การให้การสนับสนุนของภาครัฐจะต้องมีลักษณะเป็น Bottom-up ไม่ใช่ Top-down

๓.๑.๒ นิยาม “แผนแม่บทชุมชน”

แผนแม่บทชุมชน หมายถึง แผนที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน เป็นแผนชีวิต แผนยุทธศาสตร์ ที่กำหนดเป้าหมายว่า *“ชุมชนจะไปทางไหน และจะไปให้ถึงที่นั่นได้อย่างไร”* ไปด้วยกัน ไปพร้อมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างไป ดังนั้น คนในชุมชนจึงต้องทำแผนร่วมกัน เพราะเป็นแผนของชุมชนไม่ใช่ของผู้นำ เป็นระบบการเรียนรู้ที่เรียนไปด้วยทำแผนไปด้วย การจัดทำแผนชุมชนจึงเป็นกระบวนการที่ใช้เวลา จากนั้นจึงเป็นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ทำให้เกิดผลต่อชีวิตชุมชน ทำให้ชุมชนพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเอง อันเป็นเป้าหมายของกระบวนการเรียนรู้

๓.๑.๓ กระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

กระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชนมีหลักการที่สำคัญ คือ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ชาวบ้านเป็นเจ้าของ ทำการพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของชุมชนท้องถิ่น โดยรวมพลังของผู้คนในชุมชนประสานเข้ากับการสนับสนุนจากภายนอกภาค ความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน

๓.๑.๔ กระบวนการจัดทำแผนชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนชุมชนไว้ ๕ ขั้นตอน (กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๕๑) ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ เตรียมความพร้อมชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้นำชุมชน ผู้แทนคุ้มบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้แทนกลุ่ม/องค์กรชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้

๑) ทีมงานระดับชุมชนมีความพร้อมและมีแนวทางในการจัดกระบวนการแผนชุมชน

๒) ผู้นำชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและสามารถระบุความจำเป็นในการจัดกระบวนการแผนชุมชน

๓) ผู้นำชุมชนกำหนดแผนปฏิบัติการและยอมรับพร้อมมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนชุมชนประเด็นการเรียนรู้

๔) เป้าหมายของการทำงานเพื่อชุมชน และความสำคัญของประชาชนทุกคนในการทำงานเพื่อชุมชน

๕) สถานการณ์ของชุมชนได้รับการระบุอย่างตรงจุด

๖) สถานการณ์การทำงานจากภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วม

๗) ชุมชนได้รับทราบแนวคิดการจัดกระบวนการแผนชุมชน

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเรียนรู้ตนเองและชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้นาชุมชน ผู้แทนคุ้มบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้แทนกลุ่ม/องค์กรชุมชน ตัวแทนครัวเรือน ประชาชนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้

๑) ชุมชนได้เรียนรู้ข้อมูลของตนเอง ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล แยกแยะทุนทางสังคมและสภาพปัญหา

๒) ชุมชนได้วิเคราะห์สาเหตุปัญหาและจัดลำดับความต้องการของชุมชน

๓) ชุมชนแยกแยะศักยภาพที่มีอยู่และสภาพปัญหาที่เป็นแนวโน้มซึ่งกำลังเกิดขึ้นกับชุมชน

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนา

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้แทนคุ้มบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้แทนกลุ่ม/องค์กรชุมชน และประชาชนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนกำหนดเป้าหมายว่าจะพัฒนาไปเป็นชุมชนแบบไหนในอนาคต พร้อมทั้งกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาตามศักยภาพของชุมชน

ขั้นตอนที่ ๔ การกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้นำชุมชน ผู้แทนคุ้มบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้แทนกลุ่ม/องค์กรชุมชน และประชาชนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนมีแนวทางในการพัฒนาชุมชนสู่การเป็นชุมชนที่ปรารถนา

ขั้นตอนที่ ๕ การปฏิบัติตามแผนชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย คือ คณะกรรมการบริหารชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หน่วยงานสนับสนุนการพัฒนาในพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามแผนชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

การจัดทำแผนชุมชนทั้ง ๕ ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ศึกษาค้นคว้าจากกรณีศึกษาแผนชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมกระบวนการแผนชุมชน ทั้งนี้ อาจปรับให้เข้ากับบริบทล้อมรอบหรือภูมิสังคมแต่ละพื้นที่ได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการดำเนินงานนั้น ๆ ดังนี้

๑) ปัจจุบันเราอยู่จุดไหน โดยการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

๒) เราต้องการไปสู่จุดไหน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ ตำแหน่ง และทิศทาง

๓) เราจะไปสู่จุดนั้นได้อย่างไร โดยแนวทางแก้ไขและการมีแผนยุทธศาสตร์

๔) เราจะต้องทำอะไรเพื่อไปถึงจุดนั้น โดยการแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่กิจกรรม/โครงการ

๕) ลงมือทำยื่นขอรับการสนับสนุนต่อหน่วยงานและติดตามประเมินผล

๓.๑.๕ การประเมินคุณภาพแผนชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทาระบบฐานข้อมูลการประเมินคุณภาพแผนชุมชน โดยให้จังหวัดเป็นผู้บันทึกข้อมูลผลการประเมินคุณภาพเมื่อพื้นที่มีการปรับปรุงแผน ผ่านทางระบบเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลกลาง www.cdd.go.th ซึ่งเป็นระบบออนไลน์แบบเรียลไทม์ กรมพัฒนาชุมชนได้กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ จำนวน ๖ ตัวชี้วัด ดังนี้

๑) ใช้ข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. กชช. ๒ค และหรือข้อมูล บัญชีรับ-จ่ายครัวเรือน ร่วมในการวิเคราะห์และจัดทาแผนชุมชนร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป

๒) ตัวแทนครัวเรือนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทาแผนมากกว่าร้อยละ ๗๐ ของครัวเรือนทั้งหมด

๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนตั้งแต่ต้น

๔) มีแผนชุมชนเป็นลายลักษณ์อักษร

๕) มีกระบวนการชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแผนงาน/โครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข

๖) มีกิจกรรมพึ่งตนเอง (ทำเอง) อย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของกิจกรรมในแผนชุมชน และมีการนาไปปฏิบัติได้จริงร้อยละ ๓๐ ของกิจกรรมพึ่งตนเอง

๓.๒ การวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-Based Collaborative Research)

๓.๒.๑ การนำแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่มาใช้ในประเทศไทยโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้นำแนวคิดระบบงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area-Based Budgeting (ABB) และงาน “งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่” ภายใต้ชื่อย่อว่า ABC (Area-Based Collaborative Research) มาใช้ในประเทศไทยหลายปี (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ,2559) ด้วยเหตุผลคือการบริหารราชการแผ่นดินของไทยที่ผ่านมา เป็นการบริหารที่เน้นให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ในปัจจุบันประเทศไทยบริหารประเทศภายใต้ ๒๐ กระทรวง แต่ละกระทรวงมีหน้าที่และกระบวนการบริหารงานที่แตกต่างกัน ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย การทำงานของกระทรวงตามภารกิจเหล่านี้ เป็นการทำงานตาม function แต่การบริหารราชการแผ่นดินในทุกประเทศทั่วโลกมีหน่วยบริหารงานของรัฐอีกประเภทหรือเรียกว่า หน่วยท้องถิ่น ซึ่งจะดูแลใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่มากกว่าหน่วย function ยิ่งประเทศใหญ่เท่าไร หน่วยท้องถิ่น หรือ area ยิ่งต้องมีบทบาทมากขึ้น เพื่อดูแลประชาชนให้ทั่วถึง โดยเฉพาะในปัญหาที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนโดยตรง

สำหรับประเทศไทย เรามีหน่วยงานที่บริหารเชิงพื้นที่แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือหน่วยงานภูมิภาค และหน่วยปกครองท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่แท้จริงในการขับเคลื่อนการสร้างความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ คือ ทั้งหน่วยภูมิภาคและท้องถิ่นมีอำนาจและความยืดหยุ่นในการตัดสินใจที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถดูแลประชาชนได้อย่างที่ควรจะเป็น โครงการพัฒนาต่าง ๆ ส่วนใหญ่จึงยังถูกกำหนดจากส่วนกลาง โดยกรมต่าง ๆ มากกว่าฟังเสียงของประชาชนที่เดือดร้อนในพื้นที่ นอกจากนี้ เพื่อเป็นทั้งกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลการใช้งบประมาณแผ่นดิน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตนเอง การสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาล การควบคุมพฤติกรรมนักการเมืองโดยประชาชนในพื้นที่ และการบูรณาการการทำงานของหน่วย function และหน่วย area ที่อยู่ในพื้นที่ร่วมกัน

ระบบงบประมาณเชิงพื้นที่ (Area-Based Budgeting : ABB)เป็นแนวคิดของการทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (participatory budgeting) ซึ่งมีการเริ่มทำครั้งแรกที่ประเทศบราซิลในระดับเมือง และต่อมาได้ขยายไปในหลายประเทศทั่วโลก

“การจัดระบบงบประมาณแบบนี้จะเอื้อต่อการฟังเสียงคนข้างล่างเป็นสำคัญ ทำให้การตั้งโจทย์ปัญหามาจากคนและหน่วยงานในพื้นที่ การหาทางแก้ปัญหาอาจเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยพื้นที่กับหน่วยฟังก์ชั่น เห็นทางออกที่คนในพื้นที่มาเห็นว่าเหมาะสมกับบริบทที่เป็น มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แต่ในขณะเดียวกันพื้นที่ก็ต้องดำเนินอยู่ในกรอบทิศทางหลักของประเทศตามนโยบายที่กำหนดจากส่วนบนด้วย จะทำให้ประเทศขับเคลื่อนโดยที่ Bottom up มาเจอกับ Top-Down เพราะประเทศต้องมีการทำงานทั้งสองแบบ”

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อน คือ กระบวนการทำแผนพัฒนาจังหวัดที่ต้องสามารถดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมเชิงรุก และจะใช้ข้อมูลความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้สามารถริเริ่มแผนงานโครงการที่จะสามารถแก้ปัญหาให้คนในพื้นที่ได้จริง โดย สกว. ได้เสนอให้การทำงานชุดนี้มีเจ้าภาพหลัก ๆ ได้แก่ (๑) กระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะต้องเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดกระบวนการทำแผน โดยได้เสนอให้กระทรวงมหาดไทยทำทีม ทีมละ ๖ - ๗ คน จำนวน ๑๒ – ๑๕ ทีม เพื่อทำงานประกบกับกลุ่มจังหวัด เป็นทีมจัดการที่ช่วยควบคุมคุณภาพ ดูกระบวนการทำงาน เป็นการต่อข้อมูลขึ้นมาและเชื่อมต่อกับส่วนกลาง (๒) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.) จะต้องมีบทบาทในการเชื่อมร้อยขบวนภาคประชาชนหรือทำร่วมกับภาคประชาชนที่เข้มแข็ง ทำกันเป็นเครือข่าย (๓) ส่วนของการสร้างข้อมูลและความรู้มารองรับ ซึ่งตรงนี้จะสัมพันธ์กับ สกว. ซึ่งเป็นองค์กรสร้างความรู้จากงานวิจัย

การดำเนินงานในปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทยเริ่มดำเนินการตามแผนนี้บ้างแล้ว มีการเตรียมพื้นที่ ในส่วนของสำนักงบประมาณได้มีการเสนอแผนปรับโครงสร้างใหม่ของสำนักงบประมาณ ให้มีสำนักงบประมาณเขตเพื่อดูแลการจัดทำงบประมาณจังหวัดให้ใกล้ชิดขึ้น มีการทำเอกสารขาวคาดเขียวเป็นรายจังหวัด และได้เริ่มมีการเปิดเผยข้อมูลงบประมาณรายจังหวัดแล้ว ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ นับเป็นความก้าวหน้าที่สำคัญ ซึ่งน่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงระบบงบประมาณ เพราะระบบงบประมาณนี้จะเปิดเผยข้อมูล และเป็นการเพิ่มอำนาจให้ประชาชน เพราะกระบวนการตัดสินใจเรื่องงบประมาณจะเข้าไปใกล้ประชาชนมากขึ้น อย่างน้อยในระยะ ๑๐ ปี ประชาชนจะมีความรู้เรื่องงบประมาณและมีข้อมูลมากขึ้น และเห็นข้อมูลภายในจังหวัดของตัวเอง และเห็นข้อมูลของจังหวัดอื่น ๆ จะเกิดการเปรียบเทียบข้อมูลกันและกัน นอกจากนี้ ยังจะทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบนักการเมืองผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปว่าสามารถ ทำหน้าที่ตัวแทนของราษฎรในจังหวัดได้มากน้อยเพียงไรอีกด้วย อันจะเป็นการปูพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยที่แข็งแรงจากข้างล่างขึ้นมา

ส่วน สกว. ได้ทำงาน “งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่” ภายใต้ชื่อย่อว่า ABC (Area-Based Collaborative Research) เริ่มในปี ๒๕๔๘ และได้ริเริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี ๒๕๕๐ เน้นเรื่องการแก้ปัญหาความยากจน ในปี ๒๕๕๓ เป็นต้นมามีกลไกมหาวิทยาลัย ที่เกิดระบบการเชื่อมต่อ ระหว่างจังหวัดกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ทำให้มหาวิทยาลัย เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้ผลิตข้อมูลความรู้ในการทำงานของพื้นที่ได้ นอกจากนี้งาน ABC มีการดำเนินงานมาได้ประมาณ ๑๐ ปี ในกระทรวงมหาดไทยได้นำแนวคิด Area-Based Collaborative approach ไปใช้ในการบริหารงาน เกิดการยกระดับการทำงานของนักพัฒนาเอกชนและภาคประชาชน เกิดความตื่นตัวทั้งในภาคชุมชนและหน่วยงานรัฐในการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผน มหาวิทยาลัยหลายแห่งมีการปรับตัวและปรับโครงสร้างเพื่อรับโจทย์จากพื้นที่มา เป็นโจทย์ของการทำงานวิจัยและบริการวิชาการ

จากบทเรียนของการทำงาน ABC ดังกล่าว และพบว่าความจำเป็นของการจัดโครงสร้างระบบที่จะต้องรองรับการทำงานพัฒนา พื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างด้านกำลังคน โครงสร้างด้านความรู้ และโครงสร้างด้านงบประมาณ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ABC to ABB งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ สู่ การปฏิรูปงบประมาณของประเทศ. ประชาคมวิจัย ฉบับที่ : 123 หน้าที่ : 70 05 มกราคม 2559 http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=8807:abc-to-abb&catid=337&Itemid=498)

๓.๒.๒ แนวคิด ABC : การวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-Based Collaborative Research)

ABC ย่อมาจาก Area-Based Collaborative Research เป็นรูปแบบใหม่ของการจัดการงานวิจัยเพื่อสร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ริเริ่มขึ้น และได้ทดลองอย่างน้อย ๑๗ จังหวัดทั้งประเทศ ผลของการดำเนินงานพบว่า เกิดผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบหลายระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้เกิดระบบบูรณาการทรัพยากรและความร่วมมือในจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน และการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ผลกระทบที่เป็นรูปธรรม คือ มีครัวเรือนที่สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้จนสามารถปลดหนี้สินได้จำนวนมาก

การทำงานที่เน้นพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area based) เป็นแนวคิดในการทำงานที่ได้มีการพูดกันมานานตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๘ ที่จะช่วยเสริมการทำงานที่ยึดเอาภารกิจเป็นตัวตั้ง (Function based) เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าในการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาแนวคิดนี้ยังขาดเครื่องมือ กระบวนการและแนวทางในการทำงานเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

บทเรียนจากการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาสังคมและสุขภาวะของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ดำเนินการใน ๑๗ จังหวัด ได้ค้นพบรูปแบบ (Model) การทำงานที่ประกอบด้วย เครื่องมือ กระบวนการ และแนวทางการทำงานที่สำคัญนี้

๑. เครื่องมือการทำงานที่สำคัญ คือ บัญชีครัวเรือนและแผนชุมชน

๒. กระบวนการทำงานที่สำคัญ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการความสัมพันธ์

๒.๑ กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อให้เข้าใจความหมายของข้อมูลบัญชีครัวเรือน อันจะนำไปสู่การคิดหาทางออกร่วมกันเกิดเป็นแผนชุมชนที่มีข้อมูลสนับสนุน

๒.๒ กระบวนการจัดการความสัมพันธ์ หมายถึง การสานสร้างความสัมพันธ์แนวราบระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งฝ่ายชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่ วิชาการ ส่วนราชการต่าง ๆ ในจังหวัด จนถึงผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้เกิดท่าทีการทำงานที่ไว้วางใจและสามารถเสริมพลังกันได้

๓. แนวทางการทำงานที่สำคัญ คือ

๓.๑ การสร้างทีมงานในส่วนกลาง อันประกอบด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ร่วมกับการสนับสนุนด้านวิชาการ จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ทำหน้าที่กำหนดทิศทางและนโยบายเพื่อสนับสนุนการบูรณาการความร่วมมือ และทำหน้าที่กระตุ้นหนุนเสริมจังหวัด/พื้นที่ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา

๓.๒ การสร้างทีมงานภาคประชาชนในจังหวัด ร่วมกับทีมงานจากภาคีส่วนราชการทั้งท้องถิ่น ภูมิภาค วิชาการ และส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งมีจุดสำคัญคือการพยายามให้ทีมภาคประชาชนต้องคิดและวางแผนการขับเคลื่อนงานเองให้มากกว่าที่หน่วยงานรัฐจะเป็นผู้ทำให้ ในการนี้ จำเป็นต้องมีการจัดโครงสร้างทีมงานตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ลงไปถึงหมู่บ้านเพื่อสนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือนและ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการทำแผนชุมชน

๓.๓ การจัดเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน โดยเจ้าของครัวเรือนเป็นผู้บันทึกและจัดเก็บรายการรายรับ - รายจ่ายเองและมีทีมงานหรือวิทยากรทำหน้าที่ในการรวบรวมบัญชีครัวเรือน ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อนำไปบันทึกลงในโปรแกรมประมวลผลข้อมูลที่ อบต./เทศบาล ในขั้นตอนนี้ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีทรัพยากรในการจัดพิมพ์แบบบันทึกบัญชีครัวเรือน และการจัดหาเจ้าหน้าที่เพื่อบันทึก ซึ่งจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อใช้ในการวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาของครัวเรือนในพื้นที่ด้วย

๓.๔ การจัดเวทีเรียนรู้ร่วมกันในระดับหมู่บ้านและตำบลจากข้อมูลบัญชีครัวเรือน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ถึงปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหา ไปจนถึงการเรียนรู้เพื่อค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา เป็นกระบวนการสำคัญในการทำให้ครัวเรือนเข้าใจสาเหตุของปัญหาและสามารถริเริ่มการแก้ปัญหาได้เองตั้งแต่ระดับครัวเรือนและชุมชนขึ้นมา ทำให้เกิดกระบวนการวางแผนจากล่างขึ้นบนที่สะท้อนปัญหาและความต้องการที่แท้จริงได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการหมู่บ้านและสภาองค์กรชุมชนควรร่วมกันสนับสนุนการทำให้ เกิดเวทีเรียนรู้สำหรับชุมชน ซึ่งจะเป็นการประสานความร่วมมือให้เกิดความสามัคคีในระดับหมู่บ้านด้วย

๓.๕ การจัดทำข้อเสนอในการแก้ปัญหาทั้งในส่วนที่ครัวเรือนจะดำเนินการเอง จะทำร่วมกันเป็นกลุ่ม จะขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมด้วย และที่จะขอให้ส่วนราชการช่วย ข้อเสนอเหล่านี้จะถูกประมวลขึ้นเป็นแผนชุมชน น้ำหนักของแผนชุมชนนี้ขึ้นอยู่กับน้ำหนักของข้อมูลที่สนับสนุน ซึ่งอาจเพิ่มข้อมูลอื่นๆนอกเหนือจากข้อมูลบัญชีครัวเรือนได้

๓.๖ การเจรจาภาคีเพื่อร่วมสนับสนุนทรัพยากรตามโครงการในข้อเสนอแผนชุมชน เพื่อให้เกิดการจัดสรรงบประมาณทั้งของส่วนราชการตามภารกิจ ของจังหวัด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และงบตามนโยบายพิเศษอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงที่สะท้อนผ่านแผนชุมชน ขั้นตอนนี้เป็นการทำ demand - supply matching

ผลลัพธ์ในภาพรวมที่เกิดขึ้นคือกระบวนการบูรณาการทรัพยากรในจังหวัด (Supply) เพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน (demand)

การดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะใน ข้อ ๓.๒ จะส่งผลต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน/ชุมชน และนักพัฒนาเอกชน ตลอดจนส่วนราชการต่าง ๆ ในการร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัด เกิดเป็นกลไกที่สามารถบูรณาการทรัพยากรและความร่วมมือได้ เป็นการแก้ปัญหาต่างคนต่างทำ หรือสภาพ “เครื่องหลุด” ให้กลับเข้ามาประกอบกันและเคลื่อนไปด้วยกันได้อย่างมีพลังการทำงานในส่วนนี้จึงสำคัญมาก เปรียบเสมือนการประกอบส่วนของหัวรถจักรที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาในจังหวัด

ทั้งนี้ การนำแนวคิด เครื่องมือ กระบวนการ และขั้นตอนนี้ไปทดลองดำเนินการในจังหวัดต่างๆ ควรให้จังหวัดจัดทำเป็นโครงการ เพื่อให้มีการกำหนดตัวบุคคลจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่จะเข้ามาร่วมกันทำงานมีการออกแบบการทำงานร่วมกัน สามารถกำหนดระยะเวลาและผลที่คาดว่าจะได้รับ กำหนดบทบาทและจังหวะก้าวในการทำงานร่วมกัน ทั้งในเรื่องของการสนับสนุนการจัดเก็บให้ได้มาซึ่งข้อมูลบัญชีครัวเรือน การประมวลผล การจัดเวทีเรียนรู้ การค้นหาทางเลือก การจัดทำแผนชุมชนไปจนถึงการประสานทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมสนับสนุนโครงการตามแผนชุมชน

ภาพที่ ๕ : องค์ประกอบ ๒ ส่วน ของงาน ABC

องค์ประกอบอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญของงาน ABC คือส่วนที่เป็นการเติมความรู้ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะด้าน เป็นงานวิจัยประเภทที่นักวิชาการเป็นผู้ดำเนินการเป็นหลักเนื่องจากต้องการความชำนาญเฉพาะทาง อาทิ เทคโนโลยีด้านการเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดการน้ำ ระบบสารสนเทศ การพัฒนาเด็กและการศึกษา เป็นต้น การเชื่อมต่องานวิจัยประเภทนี้ให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ต้องไปต่อกับกลไกพัฒนาพื้นที่ที่เกิดจากกระบวนการวิจัยประเภทแรกข้างต้น และใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิด “ปฏิบัติการร่วมกันโดยใช้ความรู้”

กรณีตัวอย่างความสำเร็จ ได้แก่ การทำงานร่วมกันของนักวิจัยกับกลุ่มเกษตรกร/ผู้ผลิตในเรื่องของพริกปลอดภัยที่จังหวัดชัยภูมิ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการจำหน่ายโดยกลุ่มเกษตรกรที่จังหวัดชัยนาท การลดต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดที่จังหวัดพะเยาและพิษณุโลก การลดต้นทุนปุ๋ยที่จังหวัดพิษณุโลก การยืดอายุการรักษาคุณภาพเงาะเพื่อการส่งออกที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

ภาพที่ ๖ : การทำงานร่วมกันของนักวิจัยกับกลุ่มเกษตรกร/ผู้ผลิต

ในเรื่องของพริกปลอดภัยที่จังหวัดชัยภูมิ

๓.๒.๓ เป้าหมาย

๑. เป้าหมายปลายทางคือ การบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ที่เห็นผลเป็นรูปธรรม อาทิ การปลดหนี้ การเพิ่มรายได้ ครอบครัวอบอุ่น ความสามัคคีในชุมชน ชุมชนและสังคมเข้มแข็ง

๒. เป้าหมายเชิงอุดมการณ์ คือ

๒.๑ การสร้างเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นปฏิบัติบูชาแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๒.๒ การสร้างวัฒนธรรมการใช้ข้อมูลและความรู้ในการตัดสินใจ

๒.๓ การสร้างกระบวนการประชาธิปไตยฐานราก ที่ประชาชนตระหนักในสิทธิหน้าที่และมีส่วนร่วมในการบริหารการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาพื้นที่ของตน

๒.๔ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน

๓. เป้าหมายเชิงระบบ คือ

๓.๑ ระบบและกลไกบูรณาการทรัพยากรและความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัด

๓.๒ ระบบข้อมูลที่มาจากชุมชน/หมู่บ้านและเชื่อมโยงสู่การวางแผนและพัฒนาพื้นที่

๓.๒.๔ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

๑. ระดับครัวเรือน

๑.๑ จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการทำบัญชีครัวเรือนในโครงการของจังหวัด

๑.๒ จำนวนครัวเรือนที่สามารถลดและ/หรือปลดหนี้ได้ และครัวเรือนต้นแบบ

๒. ระดับหมู่บ้าน

๒.๑ จำนวนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และหมู่บ้านต้นแบบ

๒.๒ การจัดเวทีเรียนรู้จากข้อมูลบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ

๒.๓ การนำข้อมูลมาใช้ในการทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของหมู่บ้านในแต่ละจังหวัด

๒.๔ การเกิดขึ้นของผู้นำใหม่ในชุมชน

๓. ระดับตำบล

๓.๑ ฐานข้อมูลบัญชีครัวเรือนที่ อปท. และระบบข้อมูลระดับตำบลเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาตำบล

๓.๒ สัดส่วนของโครงการตามแผนชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่น และจากแหล่งอื่น

๓.๓ จำนวนตำบลเข้มแข็งเป็นตำบลต้นแบบ

๔. ระดับจังหวัด

๔.๑ การยกระดับการแก้ปัญหาของพื้นที่ทั้งด้านอาชีพ/เศรษฐกิจ ด้านทรัพยากร ด้านสังคม

๔.๒ การมีทีมวิทยากรกระบวนการ/วิทยากรพัฒนาเฉพาะด้านที่มีคุณภาพ

๔.๓ การมีทีมบูรณาการกลางของจังหวัด ที่มาจากหลายภาคส่วน

๕. ส่วนกลาง

๕.๑ การมีทีมงานในส่วนกลาง ในการสนับสนุน กระตุ้น หนุนเสริม ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน

๕.๒ การมีกระบวนการเชื่อมโยงและบูรณาการหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่

๓.๒.๕ แนวทางการดำเนินงาน

๑. ส่วนกลาง

๑.๑ จัดตั้งทีมงานบูรณาการกลางในส่วนกลาง ประกอบด้วยผู้แทนจาก กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และสนับสนุนวิชาการโดย สกว. เพื่อเป็นทีมงานกลางในการ

- กำหนดทิศทางการออกแบบการดำเนินงานในพื้นที่ รวมทั้งกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อหนุนเสริมโครงการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC” ในพื้นที่

- สนับสนุน กระตุ้น หนุนเสริม ให้เกิดการพัฒนาและดำเนินโครงการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC” ในทุกจังหวัดให้เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ

- สนับสนุนกระบวนการเชื่อมโยงและบูรณาการหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่

๑.๒ จัดประชุมชี้แจง (Kick off project) เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวคิดและแนวทางการทำงานโครงการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC” แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมกัน ๗๖ จังหวัด

๑.๓ จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจในแนวคิดและแนวทางการทำงานโครงการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC” แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดรายภาค

๑.๔ ส่งเสริมความรู้ พัฒนาคู่มือ เครื่องมือ เพื่อสนับสนุนการทำงานในจังหวัด

๑.๕ ทีมงานส่วนกลางและ สกว. ร่วมติดตามและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาโครงการในแต่ละจังหวัด ตลอดจนติดตามสนับสนุนตลอดการดำเนินงาน

๑.๖ สกว. เป็นพี่เลี้ยงในการสกัดความรู้ บทเรียน และสังเคราะห์ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการขยายผลต่อไป

๒. จังหวัด

๒.๑ ทุกจังหวัดจัดทำโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC โดยให้พิจารณาคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย อำเภอละ ๑ ตำบลเป็นอย่างน้อย

๒.๒ จัดทีมงานบูรณาการระดับจังหวัดจากทุกภาคส่วน โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัด ๑ คน ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้รับผิดชอบโดยตรง การคัดเลือกทีมงานควรเน้นบุคคลที่มีทักษะ และความสามารถในการประสานความร่วมมือภาคีต่าง ๆ ในวงกว้างได้ และสามารถอุทิศเวลาติดตามงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้

๒.๓ ทีมบูรณาการกลางในจังหวัด จัดทีมงานระดับตำบล หมู่บ้าน

- ระดับตำบล ควรมีนายอำเภอเป็นที่ปรึกษา ทีมงานควรประกอบด้วย นายก อปท. และ/หรือ สมาชิก อปท. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในทุกหมู่บ้านที่มีการนำร่อง ผู้นำชุมชน พัฒนากร อาสาสมัคร ทั้งด้านเกษตร สาธารณสุข ผู้อำนวยการโรงเรียน ฯลฯ

- ระดับหมู่บ้าน ควรประกอบด้วย อาสาสมัครชาวบ้าน วิทยากรกระบวนการที่จะช่วยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตั้งคำถาม เพื่อวิเคราะห์และเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นแกนหลักในการจัดตั้งทีมงาน

* หมายเหตุ ทั้ง ๒ ระดับนี้ ควรให้มีอาสาสมัครภาคประชาชนในสัดส่วนที่สูงกว่าภาครัฐ

๒.๔ ทีมงานบูรณาการกลางในจังหวัดจัดแบ่งบทบาทหน้าที่แก่หน่วยงานรัฐเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC” ในจังหวัด

- “นายอำเภอ” ควรทำความเข้าใจแนวคิด เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจน เพื่อสามารถชี้แจงต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ไปชี้แจงต่อกับประชาชนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะการกระตุ้นให้เกิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในหมู่บ้านให้กว้างขวาง

- “ท้องถิ่นจังหวัด/อปท.” สนับสนุนให้ อปท.จัดพิมพ์แบบบันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อใช้ในตำบลของตนเอง และจัดหาเจ้าหน้าที่ลงโปรแกรมบันทึกข้อมูลบัญชีครัวเรือน รวมทั้งสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณเพื่อการจัดเวทีเรียนรู้

- “พัฒนาชุมชน” หนุนช่วยด้านการชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน + ข้อมูลอื่น ๆ รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และตั้งคำถาม เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์เรียนรู้ร่วมกัน และจัดทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพ

๒.๕ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำทุกเดือน

- การจัดเวทีเรียนรู้ระดับหมู่บ้าน ควรเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างกรรมการหมู่บ้าน สภาองค์กรชุมชน สภาพัฒนาการเมือง และกลไกอื่นๆ ระดับหมู่บ้านเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถใช้เป็นประโยชน์จากข้อมูลร่วมกัน รวมทั้งเกิดการสานความสัมพันธ์ ลดการแบ่งแยกในชุมชน

- การจัดเวทีเรียนรู้ระดับตำบล ให้คณะทำงานตำบลเป็นผู้รับผิดชอบโดยมีเป้าหมายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลให้เห็นภาพรวมและสามารถคิดริเริ่มโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในระดับตำบลได้

- การจัดเวทีเรียนรู้ระดับจังหวัด ให้คณะทำงานจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามตำบล ให้สามารถเห็นภาพรวมของข้อมูล ปัญหา ความต้องการของประชาชน และนำไปสู่การคิดริเริ่มโครงการพัฒนาในระดับจังหวัดได้

๒.๖ การจัดทำแผนชุมชนและการเชื่อมโยงงบประมาณ

- ผลจากเวทีเรียนรู้ระดับล่างสุด คือ ระดับหมู่บ้าน นำมาจัดทำเป็นข้อเสนอ/แผนเพื่อแก้ปัญหาของครัวเรือน หมู่บ้าน/ชุมชน เกิดเป็นแผนชุมชนที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมที่กว้างขวาง

- จัดเวทีเจรจาภาคี เพื่อให้ชุมชนได้นำเสนอข้อเสนอ/แผนชุมชนต่อ อปท. และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวะเวลาที่สอดคล้องกับการจัดทำข้อบัญญัติ ข้อเสนองบประมาณ เพื่อให้ อปท. และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องสามารถพิจารณาให้การสนับสนุนได้ตรงตามความต้องการได้

๓.๒.๖ ระยะเวลาในการดำเนินการ

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ – เดือนมกราคม ๒๕๕๗ รวมทั้งสิ้น ๒ ปี

ตารางที่ ๒ : ระยะเวลาในการดำเนินการการวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based Collaborative Research)

ระยะที่ ๑ **กุมภาพันธ์ - กันยายน ๒๕๕๕**	**ระยะที่ ๒** **ตุลาคม ๒๕๕๕ - กันยายน ๒๕๕๖**	**ระยะที่ ๓** **ตุลาคม ๒๕๕๖ - มกราคม ๒๕๕๗**
๑. ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจในแนวคิดและวิธีการดำเนินโครงการ ๒. จัดตั้งทีมงานบูรณาการในส่วนกลาง ๓. ส่งเสริมความรู้ พัฒนาคู่มือเครื่องมือ ๔. ติดตามและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาโครงการในแต่ละจังหวัด **<u>จังหวัด</u>** ๑. จัดทำโครงการ ๒. จัดตั้งทีมงานบูรณาการส่วนกลางของจังหวัด **<u>ตำบล</u>** ๑. จัดเก็บข้อมูล ๒. พัฒนาระบบฐานข้อมูล	๑. จัดเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือนต่อเนื่อง ๒. จัดเวทีสร้างการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูลต่อเนื่อง ๓. จัดทำแผนชุมชน/ข้อเสนอโครงการ ๔. ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการในแต่ละจังหวัด	๑. สกัดความรู้ บทเรียน และสังเคราะห์ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ๒. นำเสนอและเผยแพร่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับชาติ

๓.๓ การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในปัจจุบัน

๓.๓.๑ ขั้นตอนและวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด และคำของบประมาณของจังหวัด

แผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนที่มุ่งเน้นการพัฒนาจังหวัดแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทุกมิติในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในจังหวัด โดยมีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

๑. การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

๑.๑ การศึกษากรอบนโยบาย แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชาติ และการสำรวจความต้องการและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่

๑.๒ การวิเคราะห์และการจัดทำแผน

(๑) ก.บ.จ. วิเคราะห์ผลสำรวจความต้องการและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ มาจัดทำเป็นความต้องการของประชาชนและศักยภาพในระดับจังหวัด และจัดส่งข้อดังกล่าวให้ ก.บ.ก. ด้วย เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

(๒) ก.บ.ก. ส่งแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ให้ ก.บ.จ. เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

(๓) ก.บ.จ. นำนโยบายของรัฐบาลโดยเฉพาะนโยบายเร่งด่วน และข้อมูลความต้องการของประชาชนและศักยภาพในระดับพื้นที่จังหวัด และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด มาวิเคราะห์และจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด ประกอบด้วย

- วิสัยทัศน์ของจังหวัด
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาหรือวิสัยทัศน์
- เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์
- กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์
- โครงการภายใต้กลยุทธ์

๑.๓ การประชุมปรึกษาหารือ

(๑) เมื่อ ก.บ.จ. ได้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแล้ว ให้ส่งให้ผู้ว่าราชการนำแผนดังกล่าวไปจัดประชุมปรึกษาหารือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัดเพื่อรับฟังความคิดเห็น

(๒) ให้ ก.บ.จ. นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุมปรึกษาหารือไปปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดให้สมบูรณ์

๑.๔ เสนอคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (ก.น.จ.)

(๑) ก.บ.จ. นำแผนพัฒนาจังหวัดที่ปรับปรุงแล้ว ส่งให้ ก.น.จ. เพื่อพิจารณา และสำเนาให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำคำของบประมาณของส่วนราชการ

(๒) ก.น.จ. พิจารณา แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๒. การจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด

๒.๑ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) นำแผนพัฒนาจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว มาสังเคราะห์จัดทำเป็นแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด

๒.๒ แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดจะต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) รายละเอียดโครงการ

(๒) กำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์

(๓) กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

(๔) กำหนดงบประมาณที่จะต้องใช้ดำเนินโครงการ จำแนกเป็น

- โครงการที่ดำเนินการโดยจังหวัด ซึ่งนำมาจัดทำเป็นคำของบประมาณจังหวัด

- โครงการที่ดำเนินการโดยส่วนราชการ และใช้งบประมาณของส่วนราชการ

- โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- โครงการที่เป็นความร่วมมือของภาคเอกชนที่ภาคเอกชนดำเนินการ

๒.๓ เมื่อ ก.บ.จ. จัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดเสร็จแล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดส่งให้ ก.น.จ. และสำเนาให้คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) เพื่อประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดด้วย รวมทั้งสำเนาให้กระทรวง กรมที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำคำของบประมาณของบส่วนราชการ

๒.๔ ก.น.จ. พิจารณากลั่นกรอง ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๓. การจัดทำคำของบประมาณของจังหวัด

๓.๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดตามที่ ก.น.จ. เสนอแล้ว ให้ ก.น.จ. ส่งสำเนาให้สำนักงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดสรรงบประมาณ โดยสำนักงบประมาณต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้เพียงพอต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด

๓.๒ ส่งแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดให้สำนักงบประมาณตามข้อ ๓.๑ ถือเป็นการยื่นคำของบประมาณต่อสำนักงบประมาณตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณของจังหวัดแล้วด้วย

๔. โครงร่างของแผน

๔.๑ แผนพัฒนาจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) สภาพทั่วไปของจังหวัด

(๒) การวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ บัญชีรายการชุดโครงการ

๔.๒ แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) วิสัยทัศน์

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

(๓) กลยุทธ์

(๔) โครงการ ประกอบด้วย รายละเอียดโครงการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน หน่วยงานผู้รับผิดชอบ และงบประมาณ

๓.๓.๒ ขั้นตอนและวิธีการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และคำของบประมาณของกลุ่มจังหวัด

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดเป็นแผนที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัด และนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนและสร้างรายได้ให้กลุ่มจังหวัด โดยมีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

๑. การจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

๑.๑ สำรวจความต้องการและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัด

๑.๒ วิเคราะห์และจัดทำแผน

(๑) ก.บ.ก. วิเคราะห์ผลสำรวจความต้องการและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ มาจัดทำเป็นข้อมูลความต้องการของประชาชนและศักยภาพในระดับกลุ่มจังหวัด

(๒) ก.บ.ก. นำนโยบายของรัฐบาล หรือนโยบายระดับชาติ และข้อมูลความต้องการของประชาชนและศักยภาพในระดับจังหวัดมาวิเคราะห์และจัดทำร่าง แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

- วิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัด
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาหรือวิสัยทัศน์
- เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์
- กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์
- โครงการภายใต้กลยุทธ์

(๓) ก.บ.ก. นำแผนพัฒนาจังหวัดส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัดนำไปประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

๑.๓ ประชุมปรึกษาหารือ

(๑) เมื่อ ก.บก. ได้จัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดแล้ว ให้ส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดในกลุ่มจังหวัด นำแผนดังกล่าวไปจัดประชุมปรึกษาหารือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อรับฟังความคิดเห็น

(๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดประชุมปรึกษาหารือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อพิจารณาแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัดในคราวเดียวกันหรือแยกกันแล้วแต่กรณี และสรุปผลการประชุมให้ ก.บ.ก. ตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

(๓) ก.บ.ก. นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุมปรึกษาหารือไปปรับปรุงแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้สมบูรณ์

๑.๔ เสนอ ก.น.จ. และคณะรัฐมนตรี

(๑) ก.บ.ก. ส่งแผนพัฒนาจังหวัดที่ปรับปรุงแล้ว ส่งให้ ก.น.จ. เพื่อพิจารณา และสำเนาให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำคำของบประมาณของส่วนราชการ

(๒) ก.น.จ. พิจารณา แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๒. การจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด

๒.๑ ก.บ.ก. นำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้วมาจัดทำเป็นเป็นแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด

๒.๒ การจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด ต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) รายละเอียดโครงการ โดยโครงการต้องเป็นโครงการที่ดำเนินการภายในกลุ่มจังหวัดเพื่อให้เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย

- โครงการที่ดำเนินการโดยกลุ่มจังหวัด
- โครงการที่ดำเนินการโดยส่วนราชการ
- โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ
- โครงการที่เป็นความร่วมมือของภาคเอกชน

(๒) เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์

(๓) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

(๔) งบประมาณ

- โครงการที่ดำเนินการโดยกลุ่มจังหวัด ซึ่งนำมาจัดทำเป็นคำของบประมาณกลุ่มจังหวัด
- โครงการที่ดำเนินการโดยส่วนราชการ และใช้งบประมาณของส่วนราชการ
- โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- โครงการที่เป็นความร่วมมือของภาคเอกชน ที่ภาคเอกชนดำเนินการ

๒.๓ เมื่อ ก.บ.ก. จัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดเสร็จแล้วให้หัวหน้ากลุ่มจังหวัดจัดส่งให้ ก.น.จ.

๒.๔ ก.น.จ. พิจารณากลั่นกรอง ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๓. การจัดทำคำของบประมาณกลุ่มจังหวัด

๓.๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด ตามที่ ก.น.จ. เสนอแล้ว ให้ ก.น.จ. ส่งให้สำนักงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดสรรงบประมาณ โดยสำนักงบประมาณต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้เพียงพอต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด

๓.๒ ส่งแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดให้สำนักงบประมาณตามข้อ ๓.๑ ถือเป็นการยื่นคำของบประมาณต่อสำนักงบประมาณตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณของกลุ่มจังหวัดแล้วด้วย

๔. โครงร่างของแผน

๔.๑ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) สภาพทั่วไปของกลุ่มจังหวัด

(๒) การวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ บัญชีรายการชุดโครงการ

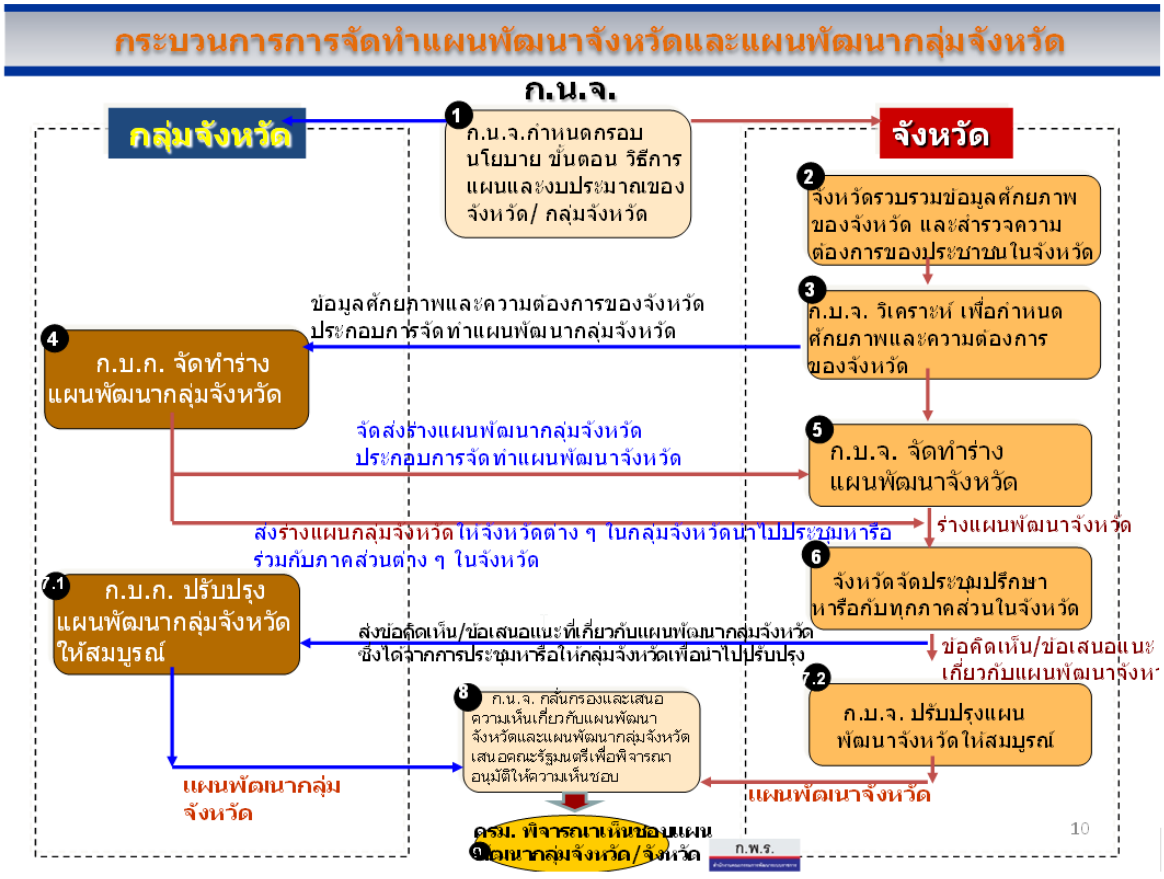
๔.๒ แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) วิสัยทัศน์

(๒) ประเด็นยุทธศาสตร์

(๓) กลยุทธ์

(๔) โครงการ ประกอบด้วย รายละเอียดโครงการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน หน่วยงานผู้รับผิดชอบ และงบประมาณ

ภาพที่ ๗ : กระบวนการการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

ส่วนที่ ๔
วิธีการศึกษา

ส่วนที่ ๔ วิธีการศึกษา

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยคณะทำงานพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ ในคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” โดยมีวิธีการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๔.๑ การจัดทำ**แผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”**

๔.๑.๑ หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยกำลังมีการปฏิรูปประเทศเพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อันจะนำไปสู่สังคมที่มีสันติสุข การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เป้าหมายเหล่านี้บรรลุผล เพราะประชาชนเป็นทั้งผู้รับผลและยังเป็นผู้ร่วมกระบวนการปฏิรูปไปด้วยกัน โดยข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ทุกภาคส่วนล้วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิรูปครั้งนี้ ตามแนวคิด “ประชารัฐ” กลไกที่สำคัญที่จะทำให้เกิดผลก็คือ การบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดเอาความต้องการของประชาชนเป็นหลัก (Bottom Up) และการยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) เพราะจะเป็นการเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล และกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ อีกทั้งเป็นการให้ความสำคัญของการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

กลไกสำคัญในการพัฒนาโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) คือ แผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ แผนพัฒนาจังหวัดต้องสะท้อนปัญหาและความต้องการ รวมทั้งเป้าหมายในอนาคตของแต่ละจังหวัดว่าต้องการขับเคลื่อนจังหวัดไปในทิศทางใดเพื่อตอบสนองเป้าหมายของประเทศ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ตลอดจนภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งรวมทั้งการสนับสนุนจากระดับส่วนกลางในหลายมิติ ทั้งภารกิจ งบประมาณ ระบบงาน และบุคลากร ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาเชิงพื้นที่ในระดับจังหวัด จึงต้องรับการสนับสนุนจากภายนอก (Outside In) เป็นปัจจัยสำคัญอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม จังหวัดยังมีความสามารถระดับหนึ่งในการบริหารจัดการโดยยึดพื้นที่เป็นหลักและด้วยหลักการบูรณาการของทุกภาคส่วนที่จัดสร้างงานพัฒนา และบริการที่เป็นเลิศโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นการปฏิรูปการทำงานจากภายใน (Inside Out) ด้วยกันเอง สามารถลดขั้นตอนการทำงาน การทำงานที่มีธรรมาภิบาล ประชาชนมีความพึงพอใจ และสามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหาความต้องการหรือความเดือดร้อนของประชาชนในจังหวัด เมื่อมีการดำเนินการทั้งจากภายนอกและภายในไปด้วยกัน จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการในระดับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริการราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จึงได้เห็นชอบให้จัดทำแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการเรื่องตัวแบบการบริหารจัดการของ

จังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “การพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนศักยภาพของจังหวัดในทางวิชาการ ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการที่จังหวัดสามารถพัฒนาระบบการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ และปัจจัยที่มีอิทธิพล ทั้งที่เป็นปัจจัยส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการของจังหวัด เพื่อนำสู่การจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปประเทศต่อไป

๔.๑.๒ **วัตถุประสงค์**

(๑) ส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยทางด้านวิชาการที่จะช่วยขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลักของจังหวัด

(๒) ศึกษาจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนโดยมีแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือบูรณาการ

๔.๑.๓ **กลุ่มเป้าหมายและวิธีดำเนินการ**

(๑) กำหนดพื้นที่ศึกษาปฏิบัติการจำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง จังหวัดสงขลา จังหวัดยโสธร จังหวัดพะเยา และจังหวัดปทุมธานี

(๒) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการบริหาร การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์แก่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้แทนองค์กรภาคประชาชน ชุมชน และเอกชน ในจังหวัดตามข้อ (๑)

(๓) การศึกษาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการบริการที่เป็นเลิศ หรือความสามารถในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน กรณีที่จังหวัดคัดเลือกเป็นกรณีเฉพาะ โดยร่วมกับทีมงานขับเคลื่อนที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของจังหวัด (Core Team)

(๔) คณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ร่วมกับคณะที่ปรึกษาทางวิชาการ และสถาบันพระปกเกล้า สนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้เชิงกระบวนการพัฒนา และสรุปบทเรียนจากการศึกษาเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นตัวแบบและจัดทำข้อเสนอในการปฏิรูป ระเบียบ กฎหมายในการปฏิบัติงานของจังหวัด

๔.๑.๔ **ระยะเวลาดำเนินการ**

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙	- ประชุมหารือร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด
พฤษภาคม – มิถุนายน ๒๕๕๙	- จังหวัดกำหนดกรณีศึกษาและแต่งตั้งทีมงานขับเคลื่อนฯ
๑๖ มิถุนายน – ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙	- คณะที่ปรึกษาทางวิชาการ และสถาบันพระปกเกล้า เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาคมและทีมงานขับเคลื่อนในระดับจังหวัด ■ จังหวัดระยอง (๑๖ – ๑๗ มิ.ย. ๕๙) ■ จังหวัดสงขลา (๓๐ มิ.ย. – ๑ ก.ค. ๕๙) ■ จังหวัดยโสธร (๗ – ๘ ก.ค. ๕๙)

- จังหวัดพะเยา (๑๔ – ๑๕ ก.ค. ๕๙)
- จังหวัดปทุมธานี (๒๑ – ๒๒ ก.ค. ๕๙)

มิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๕๙	- จังหวัด คณะที่ปรึกษาทางวิชาการ และสถาบันพระปกเกล้าร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศต่อกรณีศึกษา
สิงหาคม – กันยายน ๒๕๕๙	- ติดตามผลการดำเนินการของจังหวัด - สรุปผลการศึกษาเชิงปฏิบัติการและจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปประเทศร่วมกับจังหวัด

๔.๑.๕ **หน่วยงานรับผิดชอบ**

(๑) จังหวัดที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมโครงการ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง จังหวัดสงขลา จังหวัดยโสธร จังหวัดพะเยา และจังหวัดปทุมธานี

(๒) คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยคณะทำงานพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ ในคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

(๓) สถาบันพระปกเกล้า

๔.๑.๖ **งบประมาณ**

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ร่วมดำเนินการ

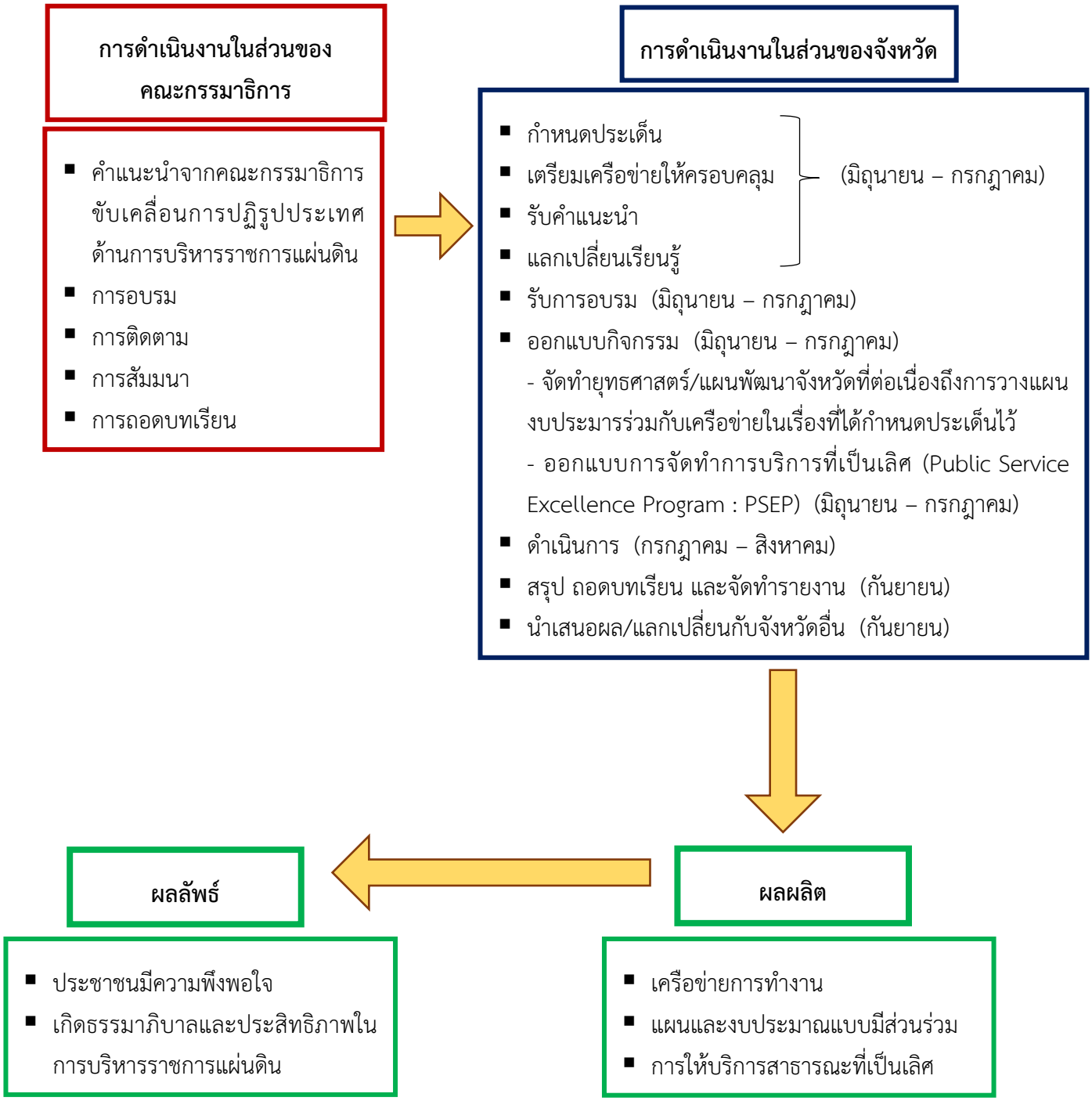
๔.๑.๗ **ผลที่คาดว่าจะได้รับ**

(๑) จังหวัดเป้าหมายสามารถจัดการบริการประชาชนในกรณีศึกษาให้เป็นเลิศ

(๒) สามารถสร้างตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

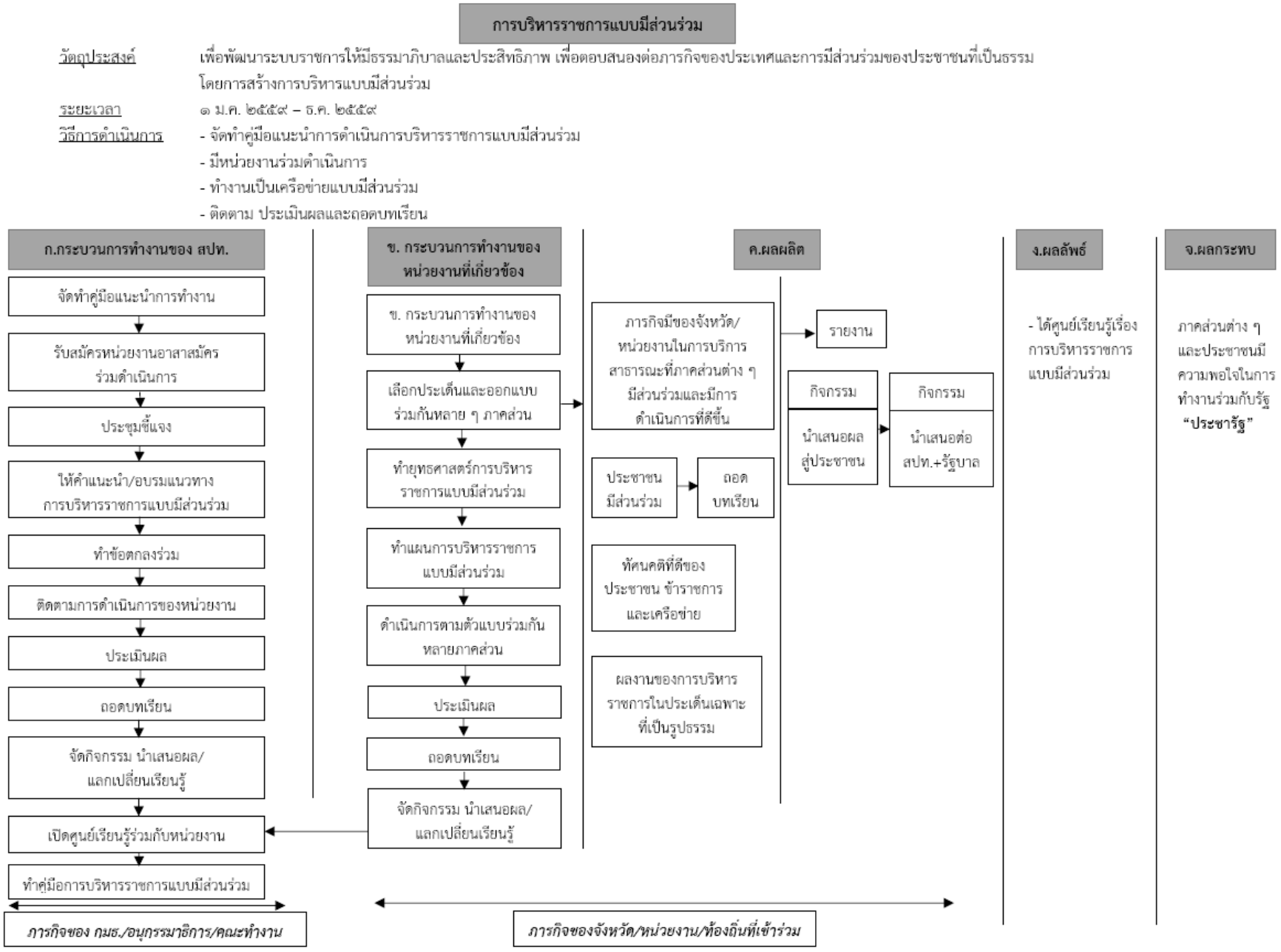
(๓) สามารถจัดทำข้อเสนอในการปฏิรูประบบกลไกการปฏิบัติงานของจังหวัดเพื่อเสริมสร้างการบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในพื้นที่จังหวัด

กระบวนการดำเนินการตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ

ภาพที่ ๘ : กระบวนการดำเนินการตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ

ภาพที่ ๙ : การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การดำเนินการของอนุกรรมาธิการ	การดำเนินการของหน่วยงานร่วมดำเนินการ	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ผลกระทบ
- จัดทำคู่มือแนะนำการทำงาน - รับสมัครหน่วยงานนำร่อง - ประชุมชี้แจง เชิญชวน - จัดทำข้อตกลง - อบรมให้คำแนะนำการให้บริการที่เป็นเลิศ (Public Service Excellence Program) - ติดตามการทำงานของหน่วยงานร่วมดำเนินการและให้คำแนะนำ - ประเมินผล - ถอดบทเรียน - จัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานของหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ	- ตั้งคณะทำงาน - ทบทวนบทบาท - เลือกบทบาท/ภารกิจที่จะปรับปรุงให้ประชาชนเข้าถึงง่ายขึ้น - จัดทำแผนปฏิบัติการ - ศึกษาวงจรการบริการของตน ค้นหาจุดด้อย - หาวิธีปรับปรุงงาน - จัดทำมาตรฐานงานใหม่และตัวชี้วัดการประเมิน - ประกาศปฏิญญาเพื่อปรับปรุง - ปรับปรุงการดำเนินการ - ติดตามผล - สรุป และถอดบทเรียน - รายงานผลสู่ประชาชน	- มีการบริการสาธารณะด้านต่าง ๆ ที่มีการยกระดับการดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงง่าย โปร่งใสและเป็นธรรม	- ประชาชนมีความพึงพอใจในการบริการ	- ศูนย์เรียนรู้เรื่องการบริการที่เป็นเลิศในมิติพื้นที่

๔.๒ ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดโดยกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสถาบันพระปกเกล้า เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ๖ ชั้น ๕ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

๔.๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา รองผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร รองผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา และรองผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒๓ เมื่อวันจันทร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๒๒๐ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

๔.๔ ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดโดยคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในพื้นที่จังหวัดต้นแบบ ดังนี้

๔.๔.๑ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดระยอง” ในระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ – วันศุกร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมโกลเด้น ซิตี้ ระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

๔.๔.๒ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดสงขลา” ในระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มิถุนายน – วันศุกร์ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช รีสอร์ท สงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

๔.๔.๓ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดยโสธร” ในระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๗ – วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรม เจ พี เอ็มเมอรัลด์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

๔.๔.๔ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดพะเยา” ในระหว่างวันพุธที่ ๑๓ – วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมพะเยาเกทเวย์ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

๔.๔.๕ สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดปทุมธานี” เมื่อวันศุกร์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมปทุมธานีเพลส อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

๔.๕ ผลการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดต้นแบบตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ดังนี้

๔.๕.๑ จังหวัดระยอง เมื่อวันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ศาลากลางจังหวัดระยอง

๔.๕.๒ จังหวัดสงขลา เมื่อวันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ศาลากลางจังหวัดสงขลา

๔.๕.๓ จังหวัดยโสธร เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ศาลากลางจังหวัดยโสธร

๔.๕.๔ จังหวัดพะเยา เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ศาลากลางจังหวัดพะเยา

๔.๕.๕ จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมนครรังสิต ชั้น ๑๒ อาคารสำนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

๔.๖ ผลการสัมมนาสรุปผลการดำเนินการตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” จัดโดยคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๓ : ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

วันที่	การดำเนินการ	สถานที่
วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน	ณ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร
วันจันทร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙	การประชุมคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพและการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ครั้งที่ ๒๓ โดยเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา รองผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร รองผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา และรองผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี เข้าร่วมประชุมด้วย	ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๒๒๐ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒
วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ – วันศุกร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดระยอง”	ณ โรงแรมโกลเด้น ซิตี้ ระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มิถุนายน – วันศุกร์ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดสงขลา”	ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช รีสอร์ท สงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
วันพฤหัสบดีที่ ๗ – วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดยโสธร”	ณ โรงแรม เจ พี เอ็มเมอรัลด์ อำเภอเมือง ยโสธร จังหวัดยโสธร
วันพุธที่ ๑๓ – วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙	การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดพะเยา”	ณ โรงแรมพะเยาเกทเวย์ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
วันศุกร์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๙	สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดปทุมธานี”	ณ โรงแรมปทุมธานีเพลส อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

วันที่	การดำเนินการ	สถานที่
วันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙	การลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดระยองตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ	ณ ศาลากลางจังหวัดระยอง
วันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙	การลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดสงขลาตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ	ณ ศาลากลางจังหวัดสงขลา
วันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙	การลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดยโสธรตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ	ณ ศาลากลางจังหวัดยโสธร
วันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙	การลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดพะเยาตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ	ณ ศาลากลางจังหวัดพะเยา
วันจันทร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙	การลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดปทุมธานีตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ	ณ ศาลากลางจังหวัดปทุมธานี
วันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙	การสัมมนาสรุปผลการดำเนินการตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”	ณ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ ๕
ผลการดำเนินการของคณะกรรมาธิการ
ในพื้นที่ต้นแบบ ๕ จังหวัด

ส่วนที่ ๕ ผลการดำเนินการของคณะกรรมาธิการในพื้นที่ต้นแบบ ๕ จังหวัด

๕.๑ การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก : ศึกษาเฉพาะกรณี

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้เสนอแนวทางขับเคลื่อนการปฏิรูปเรื่องการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลักในประเด็นที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพและประชาชน มีความพึงพอใจในการบริการของหน่วยงานภาครัฐ โดยการนำแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่มาใช้ในพื้นที่ต้นแบบ ๕ จังหวัด คือ จังหวัดระยอง สงขลา ยโสธร พะเยา และปทุมธานี

ในแต่ละจังหวัดมีการเลือกประเด็นในการดำเนินการที่แตกต่างกันซึ่งเป็นรูปแบบของการบริการสาธารณะที่จะนำแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ไปสู่การยกระดับการบริการเพื่อสร้างการบริการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ แต่ละจังหวัดจะเลือกประเด็นบนพื้นฐานของความจำเป็นของพื้นที่ตลอดจนศักยภาพของ พื้นที่ดังต่อไปนี้

จังหวัดระยองได้เลือกการจัดการเพื่อแก้ปัญหาไข้เลือดออกเนื่องจากจังหวัดระยองมีปัญหาอยู่มาก **จังหวัดสงขลา**เป็นจังหวัดที่เลือกเรื่องของการสร้าง ระบบเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็งในเรื่องของเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพเกษตรผสมผสานและเกษตรทางเลือก **จังหวัดยโสธร**ได้เลือกเรื่องของการยกระดับการบริการของศูนย์ดำรงธรรม **จังหวัดพะเยา**ได้เลือกการรักษาวิธีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นตัวแบบในการขับเคลื่อน และ**จังหวัดปทุมธานี**ได้เลือกเรื่องการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนเมือง และกำลังเป็นภัยคุกคามการบริหารจัดการในจังหวัด อยู่ในปัจจุบันนี้

คณะกรรมาธิการได้ศึกษารูปแบบการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในหลายหลายประเทศและในประเทศไทย หลังจากนั้นได้พัฒนาตัวแบบสำหรับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทยและนำเสนอสู่จังหวัดต้นแบบ อีกทั้งได้จัดทำแผนการทำงานซึ่งมีกระบวนการทำงานเริ่มจากการเชิญชวนผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บริหารของจังหวัดมาร่วมแลกเปลี่ยนและได้แนวคิดที่จะนำรูปแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ไปใช้ หลังจากนั้นจะมีการสัมมนาในพื้นที่ เพื่อเป็นการเสนอรูปแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมจนกระทั่งได้แผนปฏิบัติการที่จะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ร่วมกัน คณะกรรมาธิการมีการลงพื้นที่เพื่อติดตามผลและถอดบทเรียนในหลายจังหวัดได้มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและมีการปรับปรุงการบริการที่เห็นเด่นชัดไปบ้างแล้ว ดังสรุปผลการจัดสัมมนาและการดำเนินงานของแต่ละจังหวัดที่ปรากฏต่อไปรวมทั้งในภาคผนวก

ตารางที่ ๔ : ผลการดำเนินการของจังหวัดระยอง

จังหวัดระยอง

ผลการดำเนินการ/วิธีทำงาน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ	ประเด็นเพิ่มเติม
• กรณีศึกษา บ้านช่น โมเดล • บริบทของระยองเปลี่ยนแปลงไป โดยมีภาคอุตสาหกรรมเข้ามาเพิ่มขึ้น • งบประมาณได้รับมาจากภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม แต่แนวคิดมาจากประชาชน • สร้างแรงขับเคลื่อนให้กับภาคประชาชนที่ต้องการแก้ไขปัญหานี้ • ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา และจัดลำดับความสำคัญ • กำหนดร่างแผนงานในแผนปีงบประมาณปี ๒๕๖๐ จากผลการสัมมนา • ทำ MOU กับหน่วยงานพื้นที่ • ติดป้ายประชาสัมพันธ์ • ประชุมร่วมกันทุกฝ่าย	• ***มีการคืนข้อมูลพื้นที่สีแดงให้กับประชาชนในพื้นที่รับรู้*** จึงเกิดแนวคิดในการมาร่วมกันแก้ไขปัญหา • ใช้กระบวนการ PDCA ในการขับเคลื่อน • ผู้ว่าให้ความสำคัญ ได้กำลังใจ • ใช้กระบวนการบันได ๑๐ ขั้น • มีการคัดเลือกต้นแบบ จัดประกวด • ความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้บริหารในการลงพื้นที่ • ภาคส่วนต่างๆ ทำงานแบบประชารัฐที่เข้มแข็ง สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม อปท. ภาคราชการ • ได้รับงบประมาณจากหลายภาคส่วน งบจากท้องถิ่น จากกองทุนไฟฟ้า • ความเป็นผู้นำของผู้บริหารทุกระดับ ท้องถิ่น ท้องที่	• การบูรณาการ • การทำงานที่เน้นผู้มีอำนาจหน้าที่เฉพาะเป็นหลัก	• เริ่มต้นจากการสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม • เอกชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรกและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	• บ้านช่น เป็นพื้นที่สีแดงของระยอง ปัญหาไข้เลือดออกของระยองเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ โดยปัจจุบันลงไปอยู่ที่อันดับห้า • สาธารณสุขจังหวัดให้ความสำคัญ ติดตามต่อเนื่อง • ชมรม อสม เข้มแข็งมาก อาสาสมัครมาก

ตารางที่ ๕ : ผลการดำเนินการของจังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลา

ผลการดำเนินการ/วิธีทำงาน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ	ประเด็นเพิ่มเติม
• มีการหารือกันว่า ควรเน้นเรื่องใด • เน้นนวัตกรรมเกษตรด้วย • คนสงขลามีปัญหาสุขภาพ • เป็น Trend • จัดทำวาระสงขลา ๑๕ วาระ นำคิด ช่วยทำ นำสงขลามั่นคง • เชิญทุกฝ่ายมาร่วมกัน • เกษตรผสมผสานตามรอยเท้าพ่อ ๑ ไร่ ได้ ๑ แสน • เน้นพื้นที่ยุทธศาสตร์ • เน้นผลไม้ที่เป็นอัตลักษณ์ ส้มจุก จำปาดะไร้เมล็ด ละมุดที่จนะ • เพิ่มพืชนอกฤดู • สร้างแบรนด์ สร้างตลาด • ปลูกพืชร่วม พืชแซม • เจาะกลุ่มเกษตรกรยากจน • ปรับงบประมาณปี ๕๙ บางส่วน	• มีหน่วยงานระดับเขต • มี มอ ปัตตานี • มีงานวิจัยจากสถานศึกษาในพื้นที่ • มีการหารือร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม • มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางแผนร่วมกันจากทุกภาคส่วน สร้างเครือข่าย ผสม Smart farmer • สร้างเครือข่ายเกษตรกร	• บางครั้งหน่วยงานติดรูปแบบ ที่ไปเน้นบริหารงบประมาณให้บรรลุผล โดยจริงๆ อาจต้องบูรณาการร่วมกัน • แผนการเกษตรที่จะมาจัดการน้ำในพื้นที่เกษตร • ปัญหาราคาสินค้าเกษตรสุขภาพสู้ราคาผักปกติไม่ได้ • การบูรณาการกันโดยเฉพาะการบูรณาการระดับอำเภอกระทำได้ยาก	• ต้องให้เป็นผลงานร่วมกัน • ทำอย่างไรให้งบประมาณหน่วยกับงบประมาณเขตมาใช้ร่วมกัน	• ใช้ปราชญ์ในพื้นที่เป็นหลัก และใช้หน่วยงานมหาวิทยาลัยเข้ามาเสริม เรื่อง ผักไฮโดร • ดึงการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ดึงความต้องการของเอกชน ให้เกษตรกรรับรู้ • การมีกรรมการประชารัฐ ทำให้เข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งมาจากนโยบายของรัฐบาล • กล้วยหิน ทำงานร่วมกันผลิตส่งญี่ปุ่น • ทำ CSR ทำ social enterprise

ตารางที่ ๖ : ผลการดำเนินการของจังหวัดยโสธร

จังหวัดยโสธร

ผลการดำเนินการ/วิธีทำงาน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ	ประเด็นเพิ่มเติม
• เลือกเรื่องที่สำคัญตามนโยบายของรัฐบาล • โจทย์หลัก คือ ทำอย่างไรให้การบริการประชาชนเกิดความเสมอภาค มีคุณภาพ รวดเร็ว ลดขั้นตอน ให้ประชาชน พึงพอใจ • ภารกิจของศูนย์ คือ *"สองรับ สองให้"* บวกหนึ่ง คือ รับเรื่องร้องทัก รับฟังความเห็น ให้บริการ ให้ข้อมูลข่าวสาร และ บวกการรับภารกิจพิเศษ	• มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาที่เข้ามาที่ศูนย์ดำรงธรรม นำระบบ Vdo call เข้ามาใช้ • มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน	• แผนไม่ได้รับงบประมาณเนื่องจากไม่ได้คิดงานในเชิงพื้นที่	• ต้องคิดปัญหาในเชิงพื้นที่ก่อน • กระจายอำนาจมายังส่วนภูมิภาค เพื่อให้แก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง • ให้กำนัน ผญบ อาสารักษาดินแดน เข้าร่วมกับศูนย์ดำรงธรรม • ควรทำงานร่วมกัน แบบบูรณาการ • มีคณะกรรมการร่วมทุกภาคส่วน โดยมี กม รองรับ • ทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ • ทุกภาคส่วนให้การช่วยเหลือ และสามารถทำงานทดแทนกันได้ • ให้ศูนย์ดำรงธรรมเป็นหน่วยงานอิสระ • มีอัตรากำลังเป็นของตนเอง • มีคณะทำงานแต่ละด้านอย่างชัดเจน เป็นระบบ • มีการติดตามระดับชุมชน ร่วมขับเคลื่อนในทุกระดับแบบต่อเนื่อง • อยากให้ ผู้ว่าฯ มีอำนาจแก้ปัญหาเรื่องที่ร้องมายังศูนย์ดำรงธรรมได้เลย ในลักษณะ over rule	• ตัวเลขผู้ร้องทุกข์ที่เพิ่มไม่ใช่ปัญหาเพิ่มขึ้น แต่แสดงถึงความเชื่อมั่นของ ปชช ที่มีต่อศูนย์ดำรงธรรม

ตารางที่ ๗ : ผลการดำเนินการของจังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยา

ผลการดำเนินการ/วิธีทำงาน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ	ประเด็นเพิ่มเติม
• ส่งเสริมการบูรณาการแผนควบคู่วิถีวัฒนธรรมไทย • ใช้บริบทชุมชนบ้านบัวเป็นหลักสำคัญ • กำหนดภาพรวม พัฒนาความสุขและความสุจริต เน้นธรรมาภิบาล เน้นความถูกต้อง การมีส่วนร่วมที่เน้นประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ • บูรณาการทำงานร่วมกัน โดยใช้ Area-based • พัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ • สร้างกลไกการทำงาน	• เน้นการมีส่วนร่วม • เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน • ผู้นำในชุมชนส่งต่อข้อมูลถึงกัน ใครมาพบผู้ว่า สามารถนำเสนอแทนกันได้หมด ข้อมูลถูกต้องตรงกัน • ผู้ว่าฯ เป็นผู้ช่วยประสานแผนจากส่วนต่างๆ ให้เชื่อมกัน • ใช้แผนชุมชนหมู่บ้านเป็นตัวตั้ง ทำให้แผนมีคุณภาพ และนำมาเชื่อมกับท้องถิ่น • จังหวัดใช้กระบวนการนี้เพื่อดึงงบประมาณฟังก์ชั่นออกมาใช้ • ผู้นำมีความสามารถ เป็นเครือญาติกัน ช่วยเหลือกัน • ร่วมมือ แบ่งปัน • ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ • ใช้ปราชญ์ชาวบ้านเป็นตัวอย่าง • ยึดหลักธรรมาภิบาลทำงานแบบประชารัฐ	• ความรู้ความเข้าใจของชุมชน • การเชื่อมโยงแผนพัฒนาและการจัดการระดับพื้นที่ • ความชัดเจนในเรื่องกรอบเวลา	• ผู้บริหารของจังหวัดควรเข้าใจกลไกการทำงาน • ผู้แทนส่วนราชการ ปชช ต้องเห็นภาพร่วมกัน • งานในการพัฒนาจำเป็นต้องออกเป็นแผนงานโครงการเพื่อของบประมาณ • แต่บางเรื่องก็ไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณหากมาทำงานร่วมกันได้ • ทำอย่างไรให้ประชาชนพึงพอใจ	• หวังให้ชุมชนมีความเจริญ • ทำอย่างไรให้วิถีวัฒนธรรมยังคงอยู่ควบคู่ไปด้วย จึงจะถือเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน • มีการพบว่าชาวบ้านบัวค้นปัญหาด้วยตัวเองว่าพบสารเคมีตกค้างในร่างกาย จึงมาตกลงร่วมกันงดใช้สารเคมีต่างๆ ในแหล่งน้ำ

ตารางที่ ๘ : ผลการดำเนินการของจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานี

ผลการดำเนินการ/วิธีทำงาน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ	ประเด็นเพิ่มเติม
• เน้นการมีส่วนร่วม กำหนดเป็นคณะกรรมการ สอดรับกับทางกระทรวงมหาดไทยที่มีนโยบายจังหวัดสะอาด • กลุ่มเป้าหมาย คือ พื้นที่ชนบท หมู่บ้านจัดสรร/อาคารชุด/ตลาด/ห้างสรรพสินค้า และสถานศึกษา • ดำเนินการโดยเครือข่ายที่มีอยู่ในจังหวัด ประกอบด้วย กรรมการชุมชน กรรมการหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาสังคม นิติบุคคลหมู่บ้าน อปท เอกชน • หน่วยงานสนับสนุน คือ ที่ดินจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด อปท	• มีคณะทำงานประกอบขึ้นจากทุกภาคส่วน ทั้งระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น ร่วมกับ สภาหอการค้า และ สภาอุตสาหกรรม • อปท. เป็นกำลังสำคัญในระดับพื้นที่ มีงบ มีคน และสามารถทำได้	• ยังมีปัญหาขยะตกค้าง ในพื้นที่ของเอกชน • มีปัญหาขยะตกค้างตามรายถนน กองข้างทาง จากสถานประกอบการทั้งหลาย และดำเนินการจัดเก็บไม่ได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ของเอกชน • การบูรณาการทุกภาคส่วน • การนำแผนไปปฏิบัติได้จริง	• ได้รับข้อเสนอจากคณะติดตาม (สปท) ให้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยด้วย เพราะเป็นหน่วยผลิตขยะจำนวนมาก	• มีการแอบนำขยะมาทิ้งจากสถานประกอบการ • มีพื้นที่สองส่วน คือ ภาคเกษตร (ปลูกปาล์มที่ หนองเสือ) มีสภาพของความเป็นชุมชน

๕.๒ ถอดบทเรียนจากการดำเนินการกิจกรรมเพื่อยกระดับการบริการเพื่อสร้างการบริการที่เป็นเลิศโดยใช้ตัวแบบของการขับเคลื่อนด้วยการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลักแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่จังหวัดจำนวน ๕ จังหวัด ที่ครอบคลุมทุกภาคของประเทศไทยได้ ดังนี้

๑. การกำหนดประเด็นในการทำงาน

การกำหนดประเด็นนี้ต้องมีความสอดคล้องกับพื้นที่โดยมาจากการศึกษาศักยภาพของพื้นที่และทุกภาคส่วนมามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นตลอดจนมีความเห็นพ้องต้องกันว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนหรือพวกเขามีความสนใจร่วมกัน หรือเป็นประเด็นที่มีผลกระทบในวงกว้าง เช่น การเกิดไข้เลือดออกทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตและสุขภาพของประชาชนในจังหวัดระยอง จังหวัดระยองจึงเลือกการจัดการไข้เลือดออกมาเป็นประเด็นในการยกระดับการบริการ หรือจังหวัดพะเยาใช้อัตลักษณ์ของความเป็นจังหวัดที่มีวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมมาเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อเป็นการจัดการวัฒนธรรม ส่วนจังหวัดยโสธรได้เห็นความสำคัญของการบริการประชาชนในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนตามนโยบายของภาครัฐโดยการเลือกเรื่องของการยกระดับการบริการของศูนย์ดำรงธรรม ขณะที่จังหวัดสงขลามีทรัพยากรทางด้านการเกษตรที่หลากหลายและอยากจะให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น จึงได้เลือกเรื่องของการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรที่ให้เป็นเกษตรคุณภาพ สุขภาพ และมีความยั่งยืน ส่วนจังหวัดปทุมธานีมีปัญหาในเรื่องของการจัดการขยะเพราะเป็นชุมชนเมือง จึงให้ความสนใจในเรื่องเร่งด่วนและจัดการได้ยาก ก็คือเรื่องการจัดการขยะ ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงประเด็นที่ยกขึ้นมาทุกฝ่ายก็จะเห็นพ้องต้องกันด้วยเหตุผลที่มองเห็นร่วมกันตั้งแต่เริ่มแรก

๒. กระบวนการทำงานซึ่งประกอบไปด้วย

๒.๑ การเลือกพื้นที่ที่จะดำเนินการตลอดจนการเลือกประเด็นที่จะขับเคลื่อนซึ่งเป็นประเด็นที่มาจากการศึกษาศักยภาพของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ เป็นเรื่องของการมีจุดหมายที่ชัดเจนเข้าใจตรงกันและเน้นในเรื่องของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะเห็นผลเป็นรูปธรรมในเวลาไม่นานนัก ซึ่งในหลาย ๆ จังหวัดก็ให้ความสำคัญกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน นำมาสู่การปฏิบัติทำให้ภาคส่วนต่าง ๆ เห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ เป็นเรื่องของการมีจุดหมายที่รู้ว่าจะเดินทางไปทางใดร่วมกันเป็นการคิดร่วมกันตั้งแต่แรก

๒.๒ การใช้ข้อมูลพื้นฐานหรือศักยภาพของพื้นที่ หรือปัญหาของพื้นที่ที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่ามีความจำเป็นที่จะต้องนำมาพิจารณาก่อน นั่นคือ การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่จะนำมาสู่การขับเคลื่อนหรือการยกระดับให้เป็นผล และมีการใช้ข้อมูลจากภาคประชาชนเพื่อมาประกอบการจัดทำโครงการ

๒.๓ การมีการวางแผนร่วมกันตั้งแต่เริ่มแรกจะทำให้สามารถมีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องและรับผิดชอบมากขึ้นตลอดจนทราบว่าจะดำเนินการอย่างไร เมื่อไหร่ และใช้ทรัพยากรจากที่ใด การดำเนินการร่วมกันนี้มีการจัดสรรการทำงานและมีการบริหารทรัพยากรแบบมีส่วนร่วมและทุกคนรู้บทบาทของตนเองที่ชัดเจนในการแบ่งภารกิจซึ่งในหลายจังหวัดมีการจัดสรรการทำงานอย่างเหมาะสม เช่น ในจังหวัดยโสธรมีโครงการยกระดับการบริการของศูนย์ดำรงธรรมซึ่งมีภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยกันทำให้โครงการนี้สามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนไปได้มาก ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการนี้มี

ทั้งภาคประชาชน หน่วยงานทหาร หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เช่น กระทรวงยุติธรรมได้นำศูนย์ยุติธรรมชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนการบริการของศูนย์ดำรงธรรมอีกด้วย

๒.๔ การสนับสนุนทรัพยากรในที่นี้การขับเคลื่อนที่จะบรรลุผลนั้นจะต้องมีทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร หรือเป็นทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน ตลอดจนสถานที่และอื่น ๆ ซึ่งในการดำเนินการพบว่าหลายจังหวัดผู้ว่าราชการจังหวัดได้เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากร ตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ก็มาระดมสรรพกำลังนำทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีมาช่วยให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ ทรัพยากรไม่จำเป็นจะต้องมีค่าเป็นตัวเงินเสมอไป แต่เป็นเรื่องของทรัพยากรที่ไม่เห็นเป็นตัวเงินแต่เป็นเรื่องของแรงกายแรงใจและการสมทบในเรื่องอื่น ๆ ที่มิใช่เป็นตัวเงิน

๒.๕ การติดตามและสรุปผลเพื่อให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด สามารถที่จะทำการประเมินได้จากการสัมภาษณ์สอบถามและสังเกตเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงให้ดีขึ้นและการร่วมชื่นชมกันและกันว่าสามารถทำงานให้ลุล่วง การสร้างความไว้วางใจเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนงาน เพราะจะมีเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมมากขึ้น ภาคเอกชนก็ได้รับการเชิญให้เข้ามามีส่วนร่วม ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่คำนึงถึงพื้นที่เป็นหลักและร่วมกันยกระดับการบริการครั้งนี้

๒.๖ การมอบอำนาจในที่นี้หมายถึง การกระจายบทบาทที่สำคัญที่จะทำให้โครงการนี้ขับเคลื่อนไปได้ ตลอดจนมีผู้รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานโครงการเพื่อเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนและติดต่อไม่ว่าจะเป็นผู้แทนจากหน่วยงานเฉพาะหรือจากสำนักงานจังหวัด แต่ผู้นั้นจะต้องเป็นผู้ประสานงานกลางและอำนวยให้ผู้อื่นสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มใจ

๓. ผู้ปฏิบัติงาน

ในการทำงานให้บรรลุผลนี้ ผู้ปฏิบัติงานทุกคนในทุกระดับจะต้องมีความเข้าใจตรงกันว่าจะเดินหน้าไปอย่างไร ด้วยวิธีการใด ใช้ทรัพยากรจากที่ไหน นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ให้มีการยอมรับว่าการทำงานต้องเป็นลักษณะของการมีส่วนร่วม เป็นเครือข่าย และร่วมแรงร่วมใจ ตลอดจนมีการวางแผนร่วมกันตั้งแต่แรกเพื่อที่จะให้เกิดการผนึกกำลังในการพร้อมกันเดินหน้าสู่การปฏิรูปสู่เป้าหมายใหม่ของการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ พวกเขาต้องเปลี่ยนบริบทการทำงานของตนเองที่เน้นการรวมศูนย์เป็นการกระจายบทบาทออกไปและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้อื่น การทำงานอย่างต่อเนื่องก็มีความสำคัญเพราะมิเช่นนั้นโครงการก็จะสิ้นสุดโดยรวดเร็วเพราะไม่มีคนเข้ามามีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง ไม่สามารถที่จะประสานงานได้ ปล่อยเป็นภารกิจของผู้ที่ดูแลโครงการนั้นหรือเป็นผู้ที่เคยทำโครงการแบบนั้นมาตั้งแต่แรก นอกจากนี้ ลักษณะของการทำงานที่เน้นการบูรณาการและการทำงานร่วมกันโดยไม่เห็นว่าไม่ใช่เรื่องของตน นอกจากนี้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันในโครงการนี้จะทำให้เกิดพลังที่มีคุณค่ามาก

๔. ผู้บริหารซึ่งต้องใส่ใจและให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่กำกับดูแล คอยให้กำลังใจให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร และติดตามการทำงานตามโครงการนี้อย่างต่อเนื่องจนประสบผลสำเร็จ

๕. การมีทรัพยากรในการดำเนินการอย่างพอเพียงทั้งในเรื่องของงบประมาณที่มาจากการบูรณาการและบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและมีการตระหนักถึงเรื่องของการพัฒนาที่เน้นพื้นที่เป็นหลัก ประกอบกับการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนซึ่งบุคลากรทุกคนจะต้องเปิดใจที่จะทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

๖. การมีกลยุทธ์ในการดำเนินการ

๖.๑ การใช้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาที่เน้นพื้นที่เป็นหลัก

๖.๒ การมีเครือข่ายในการร่วมดำเนินการที่มาจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สำคัญก็คือหน่วยงานของรัฐที่มาจากส่วนกลาง

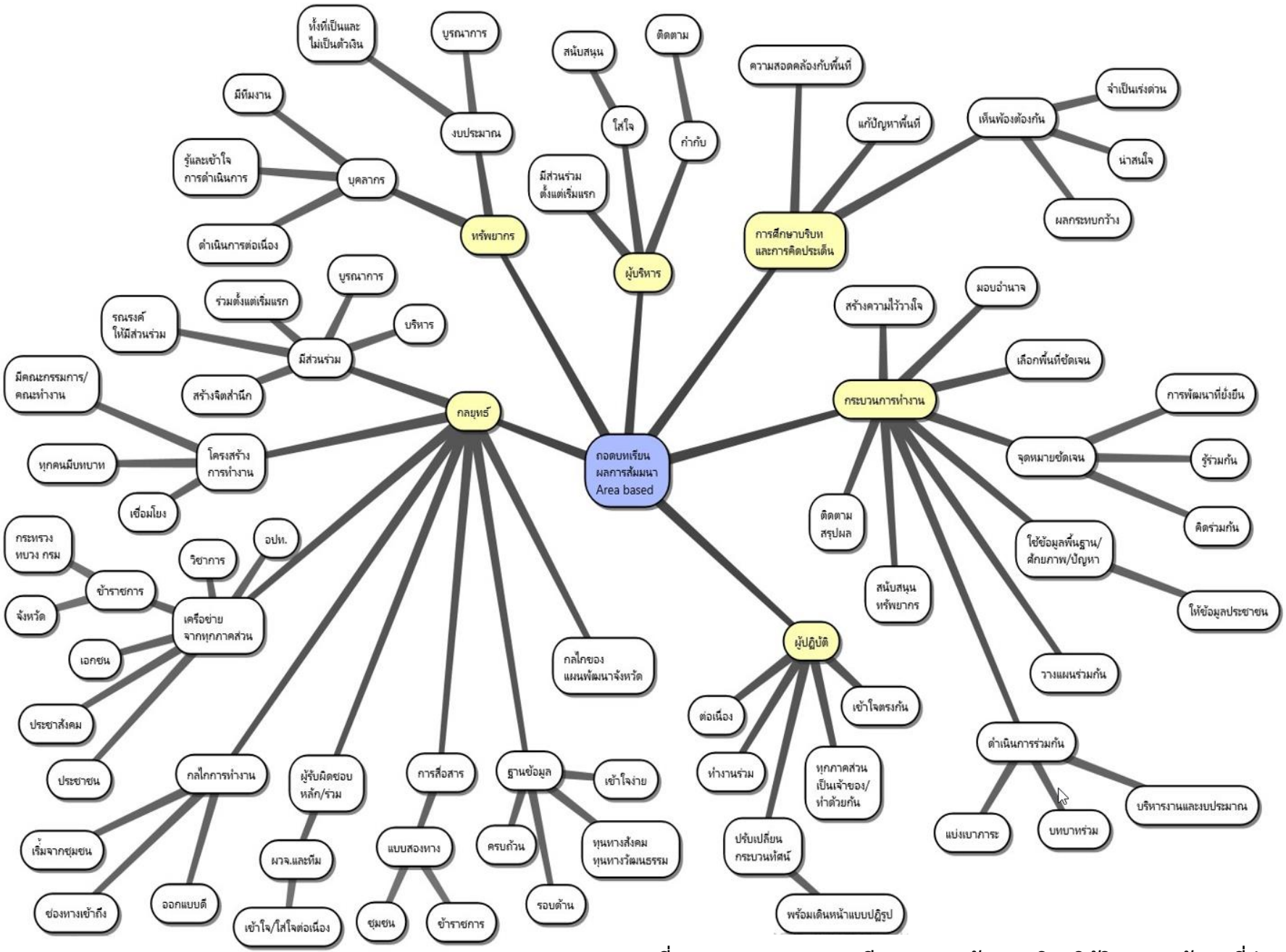
๖.๓ การทำงานแบบมีส่วนร่วมก็เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญ การมีเทคนิคในการสร้างกระบวนการเพื่อทำให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมคิดร่วมทำตั้งแต่เริ่มแรกนำไปสู่การสร้างความพอใจให้กับทุกคนเพราะกิจกรรมที่ดำเนินการนั้นมาจากความคิดเห็นของทุกคนร่วมกัน

๖.๔ การสื่อสารซึ่งต้องเป็นการสื่อสารสองทางไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารกันเองในกลุ่มผู้ดำเนินการหรือการสื่อสารในชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น เป็นการทำให้ทุกคนเกิดความเข้าใจตรงกันและเข้าใจเป้าหมายของโครงการเป็นอย่างดี

๖.๕ การมีฐานข้อมูลซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมศักยภาพของพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทุนทางสังคม ทุนวัฒนธรรม และความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่มาจากทั้งหน่วยงานของรัฐเอกชนและตัวชุมชนเอง ซึ่งภาคประชาชนก็เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา เช่น วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และความความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ที่สามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการทำงาน นอกจากนี้ ข้อมูลนั้นจะต้องถูกแปลงนำมาสู่การเป็นความรู้และสร้างปัญญาในการขับเคลื่อนการพัฒนาไปด้วยกันต้องเป็นข้อมูลที่เข้าใจง่ายและสามารถที่จะเข้าถึงได้

๖.๖ การมีผู้รับผิดชอบที่สำคัญเพื่อเป็นผู้ประสานงานในโครงการนับเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญมาก และผู้นั้นควรจะเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีและสามารถที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมแทนที่จะเป็นผู้ที่ดำเนินการเพียงลำพัง เนื่องจากเป็นหน่วยงานเฉพาะและรับผิดชอบเรื่องนั้นมาแต่แรกซึ่งจะทำให้ผู้อื่นไม่อยากที่จะเข้ามาร่วมกิจกรรมด้วยเพราะเห็นว่ามีผู้รับผิดชอบดำเนินการเรื่องนั้นอยู่แล้ว

๖.๗ มีโครงสร้างการทำงานที่เอื้อต่อการดำเนินการ ซึ่งโครงสร้างนี้อาจจะเป็นโครงสร้างที่เป็นทางการและโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการ ทั้งนี้ โครงสร้างที่เป็นทางการนั้นคงจะต้องเป็นเรื่องสำคัญ เช่น กฎระเบียบที่เอื้อให้มีการทำงานในลักษณะนี้ ส่วนโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการนั้นก็เป็นโครงสร้างที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติหรือเป็นโครงสร้างที่จัดตั้งขึ้นแบบหลวม ๆ เพื่อให้ทุกคนมีบทบาทที่สำคัญและรู้ภารกิจของตนเอง

ภาพที่ ๑๐ : สรุปการถอดบทเรียนจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) ในพื้นที่จังหวัดต้นแบบ

ส่วนที่ ๖
ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก
(Area-based Approach)

ส่วนที่ ๖ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)

ใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นหลักและใช้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ ทั้งนี้จะสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดย

๖.๑ การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อน

การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนให้เกิดประสิทธิผลโดยการจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนด้วยรูปแบบของการพัฒนาเชิงพื้นที่และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างเครือข่ายและการเป็นผู้เลือกกระบวนการในการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดทำแผนการดำเนินการและแผนพัฒนาจังหวัด ตลอดจนการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินโครงการซึ่งเป็นตัวชี้วัดเพื่อการปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้นและสะท้อนถึงผลสำเร็จของการดำเนินการ ทั้งนี้ การดำเนินการจะมีสิ่งที่สำคัญเพื่อให้การดำเนินการในการพัฒนากระบวนการที่ใช้ตัวแบบของการพัฒนาเชิงพื้นที่ ดังนี้

๖.๑.๑ การจัดทำฐานข้อมูลที่รวมศักยภาพของพื้นที่ในด้านต่าง ๆ และประเด็นการยกระดับการบริการที่มาจากความต้องการของทุกภาคส่วนร่วมกัน ซึ่งจะนำมาสู่การกำหนดประเด็นในการพิจารณาปรับปรุง แก้ไข หรือยกระดับการบริการร่วมกัน

๖.๑.๒ สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีการจัดทำเครือข่ายและมีผู้เอื้อกระบวนการที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง

๖.๑.๓ มีแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ผ่านการจัดทำร่วมกันของทุกภาคส่วน อันจะเป็นแผนที่แสดงถึงทิศทางที่จะดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการบริการสาธารณะและจะนำไปสู่การผลักดันแผนปฏิบัติราชการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด

๖.๑.๔ การมีบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีความสามารถในการที่จะขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการปฏิบัติงานจริงตามแผนที่จัดไว้ นอกจากนี้ต้องมีการอบรมเจ้าหน้าที่และผู้แทนจากเครือข่ายเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมและมีความเข้าใจในเรื่องของแผนพัฒนาจังหวัดและการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก ตลอดจนมีทักษะในการช่วยประสานติดตามประเมินผลและสรุปบทเรียนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

๖.๑.๕ การมีคู่มือในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่คำนึงถึงการพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นหลักโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ อย่างทั่วถึงรวมทั้งมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อแสดงถึงความสำเร็จของกระบวนการทำงานและแนวทางในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

๖.๒ การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วม

การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมเหมาะสมในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยึดพื้นที่เป็นหลัก โดยใช้กลไกที่มีคณะกรรมการประชารัฐเป็นตัวขับเคลื่อน คณะกรรมการนี้มาจากหลายภาคส่วนร่วมกัน เช่น ข้าราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ประชาชนทั่วไป และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ กรรมการชุดนี้จะมาช่วยทำให้แผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติการเพื่อยกระดับการบริการตามแผนพัฒนาจังหวัดนั้นมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่องนำไปสู่ความสำเร็จ ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารจังหวัดหรือไม่ก็ตาม เพราะพวกเขาเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่และมีส่วนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนดำเนินการโครงการที่เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดร่วมกัน รูปแบบของคณะกรรมการนี้จะใช้กลไกที่มีอยู่ก็ได้แต่เพิ่มสัดส่วนของประชาชน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองท้องที่ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานจากราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค เพิ่มด้วย ทั้งนี้ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานเครือข่ายต่าง ๆ ให้ร่วมกันขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดและแผนโครงการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดร่วมกันต่อไป

๖.๓ การพัฒนาระเบียบและกฎที่เอื้อต่อการดำเนินการ

การพัฒนาระเบียบและกฎที่เอื้อต่อการดำเนินการ โดยมีระเบียบที่ออกมาเพื่อเป็นการเอื้อในการจัดทำข้อตกลงระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัด และหน่วยงานส่วนกลางเพื่อให้เกิดพันธสัญญาในการขับเคลื่อน การใช้การพัฒนาเชิงพื้นที่ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดให้เป็นผล ในที่นี้มีหน่วยงานหลักก็คือคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือ ก.พ.ร. ซึ่งจะเป็นผู้ดูแลในเรื่องของการพัฒนาระบบราชการตลอดจนโครงสร้างต่าง ๆ รวมถึงคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งดูแลในเรื่องของการจัดทำแผนที่จะเป็นผู้ดำเนินการ โดยจำแนกหน่วยรับผิดชอบได้ดังตาราง

ตารางที่ ๙ : ข้อเสนอกลไกเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการยกระดับการบริการเพื่อสร้างการบริการที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลักจำแนกข้อเสนอแนะตามกลุ่มผู้รับผิดชอบ

ข้อที่	ประเด็นข้อเสนอ	ผู้รับผิดชอบ	
		ส่วนราชการของจังหวัดต้องดำเนินการ	ก.พ.ร./หน่วยงานกลางที่ดูแลเรื่องนี้ต้องดำเนินการ
๑	การปรับนโยบาย เพื่อให้เอื้อต่อการยกระดับการบริการเพื่อสร้างการบริการที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก		✓
๒	จัดตั้งคณะกรรมการประชารัฐของจังหวัด โดยเป็นผู้แทนที่มาจากทุกภาคส่วน เพื่อเป็นผู้ดูแลโครงการร่วมกัน ซึ่งต้องมีกลไกทางกฎระเบียบสนับสนุน	✓	✓

ข้อที่	ประเด็นข้อเสนอ	ผู้รับผิดชอบ	
		ส่วนราชการของจังหวัดต้องดำเนินการ	ก.พ.ร./หน่วยงานกลางที่ดูแลเรื่องนี้ต้องดำเนินการ
๓	กำหนดประเด็นการยกระดับการบริการสาธารณะที่มาจากการคิดร่วมกัน	✓	
๔	รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่เพื่อประกอบการจัดทำแผนงานยกระดับการบริการสาธารณะ	✓	
๕	จัดทำแผนงานแบบบูรณาการที่มาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งแผนงานประกอบด้วย แผนกิจกรรม วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ ระยะเวลา ตัวชี้วัด วิธีกาสรเก็บข้อมูลตัวชี้วัด งบประมาณ แหล่งทุน และผู้รับผิดชอบ	✓	
๖	มีกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแบบบูรณาการ	✓	
๗	มีผู้เอื้อกระบวนการที่มีความรู้ความเข้าใจ	✓	
๘	มีที่ปรึกษาให้คำแนะนำและติดตามการทำงานตามโครงการ		✓
๙	มีข้อตกลงร่วมระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาประจำในจังหวัดทุกคน กับ ก.พ.ร. เพื่อให้มีการดำเนินการต่อเนื่อง	✓	✓
๑๐	มีการดำเนินการต่อเนื่องและมีข้อตกลงร่วมกันของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนเรื่องนั้นๆ	✓	✓
๑๑	อบรมเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรในจังหวัดให้สามารถจัดทำแผนแบบบูรณาการได้ ตลอดจนอบรมผู้เป็นที่ปรึกษาในการติดตามการจัดทำแผนและผู้เอื้อกระบวนการ	✓	✓
๑๒	ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ และรายงานผลเพื่อปรับปรุง ตลอดจนประเมินผลสัมฤทธิ์	✓	✓
๑๓	ถอดบทเรียนจากการดำเนินการ	✓	✓
๑๔	สรุป รายงานผลต่อสาธารณะ และเริ่มวงจรการยกระดับการบริการต่อไป	✓	
๑๕	ชื่นชมผลงาน	✓	✓

๖.๔ ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จ

ความสำเร็จจะเกิดขึ้นจากปัจจัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๖.๔.๑ การทำให้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดมีคุณภาพและมีธรรมาภิบาลตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

(๑) มีการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนา จากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี – แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ – แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด – แผนพัฒนาจังหวัด – แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ในจังหวัด) – แผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างเป็นรูปธรรม และมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

(๒) รัฐบาลปรับการบริหารที่ยึดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง กรม แต่ทางเดียว ให้มีการบริหารแบบคู่ขนาน โดยเพิ่มการบริหารเชิงพื้นที่ในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด ทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากร

(๓) การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล

(๔) กำหนดให้มีการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-Based) เพื่อมีการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการในจังหวัด ทั้งแผนของหน่วยงานของรัฐ และแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่สอดคล้องกัน โดยรัฐบาลหน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ต้องใช้พื้นที่จังหวัด กลุ่มจังหวัด ในการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ และภารกิจของแต่ละหน่วยงาน โดยมีการประเมินผลการบริหารและการพัฒนาของหน่วยงานของรัฐในเชิงพื้นที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๖.๔.๒ การพัฒนากลไกการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่สู่แผนพัฒนาจังหวัด (กลไกในการจัดทำแผนหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด)

(๑) ให้มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งกลไกการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ (หมู่บ้าน ชุมชน ตำบล อำเภอ) กับแผนพัฒนาจังหวัด

(๒) ให้พัฒนาการทำแผนพัฒนาอำเภอเพื่อเป็นหลักในการประสานแผนพัฒนาของพื้นที่สู่จังหวัดโดยระดมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวาง

(๓) ระเบียบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (ของกระทรวงมหาดไทย) ต้องสอดคล้องและบูรณาการกับระเบียบการวางแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ในทุกระดับ

(๔) กลไกการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสนับสนุน เพราะอยู่ในพื้นที่และมีบุคลากรอยู่แล้ว

๖.๔.๓ อำนาจการบริหารจัดการแผนพัฒนาของจังหวัด

(๑) ปรับระบบการบริหารจัดการแผนพัฒนาจังหวัดให้เกิดเอกภาพ ครอบคลุมภารกิจของส่วนราชการในจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด โดยมีการบูรณาการแผนงานโครงการ ที่สอดคล้องและตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนและพื้นที่

(๒) แก้ไขกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการ ให้มีกลไก กระบวนการ อำนาจ หน้าที่ ของจังหวัดในการบริหารเชิงพื้นที่ภายใต้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่ครอบคลุมอำนาจการบริหารคน บริหารเงิน และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

(๓) พัฒนาให้หน่วยงานจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มีศักยภาพ และขีดความสามารถในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ความคุ้มค่าของโครงการ และการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ การทำแผนพัฒนาจังหวัดต้องครอบคลุมแบบบูรณาการของแผนตามอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ (เช่น แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด แผนสิ่งแวดล้อมจังหวัด แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นต้น)

๖.๔.๔ การบูรณาการงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดกับส่วนราชการในส่วนกลาง

(๑) แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณจังหวัด โดยให้จังหวัดเป็นส่วนราชการในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อย่างแท้จริง

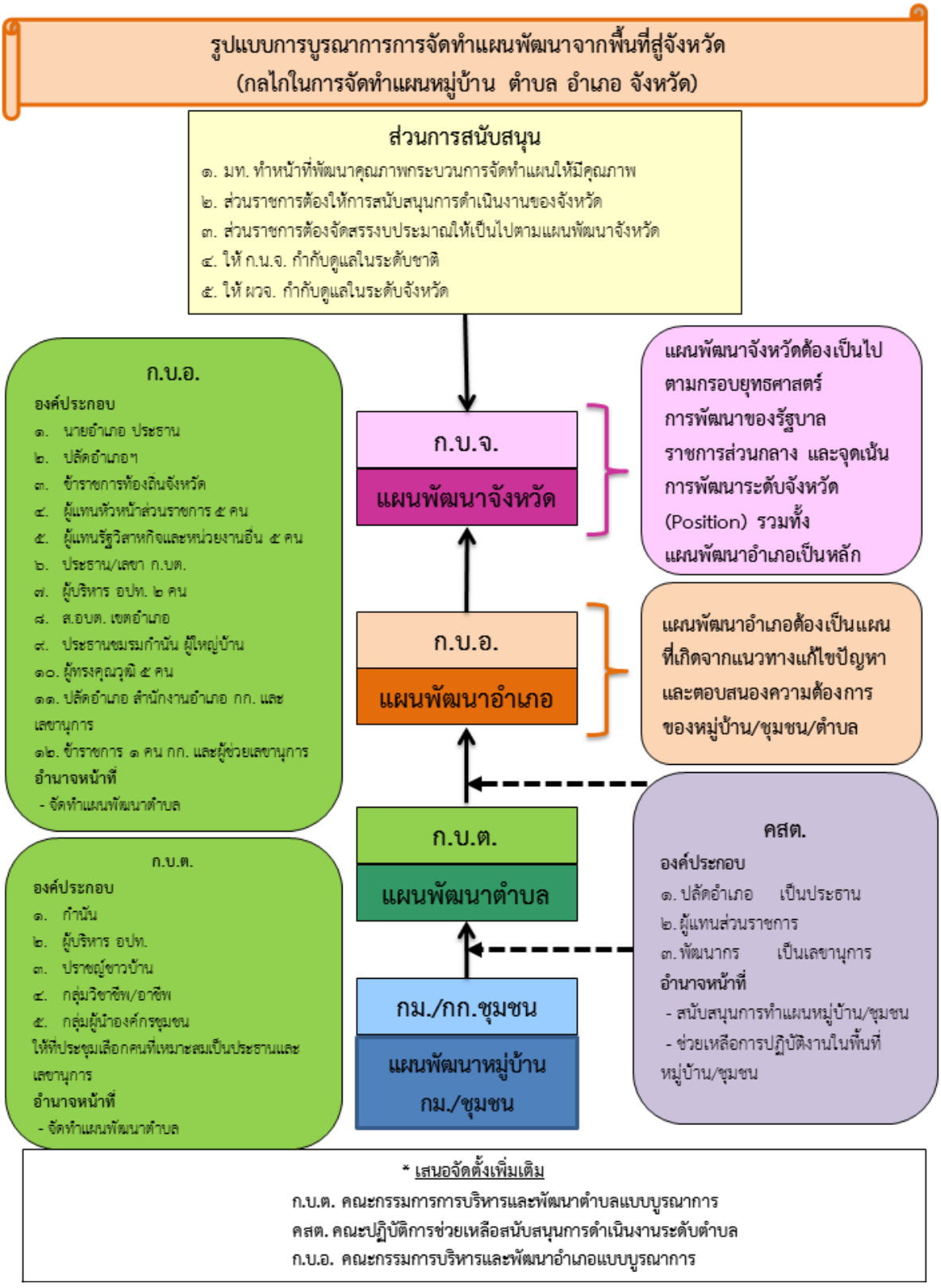
(๒) แก้ไขวิธีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้มีการกำหนดกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัด (เฉพาะงบประมาณเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่) ตามข้อเสนอของแผนพัฒนาจังหวัด และให้ทุกส่วนราชการที่ทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีนำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดไปพิจารณาจัดทำงบประมาณภายใต้กรอบวงเงินงบประมาณของส่วนราชการและกรอบวงเงินงบประมาณของจังหวัด โดยให้มีหน่วยงานกลางของรัฐบาลร่วมกันพิจารณานำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ของแผนพัฒนาจังหวัดไปจัดทำงบประมาณ

(๓) แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ การบริหารงบประมาณจังหวัด ให้จังหวัดมีอำนาจในการบูรณาการงบประมาณของทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ ที่มีงบประมาณลงในพื้นที่จังหวัดให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของจังหวัด

(๔) แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ การบริหารงบประมาณจังหวัด ให้จังหวัดมีอำนาจการนำงบประมาณเหลือจ่ายของทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่มีงบประมาณลงในพื้นที่จังหวัดมาบูรณาการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของจังหวัด โดยไม่ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเรียกคืนงบประมาณเหลือจ่ายกลับไปยังหน่วยงานนั้น ๆ

(๕) แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ การบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการบูรณาการเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ตามแผนพัฒนาจังหวัดที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(รายละเอียดข้อเสนอในการขับเคลื่อนด้านการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่สู่จังหวัด ปรากฏตามร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ พ.ศ. .... ดังต่อไปนี้)

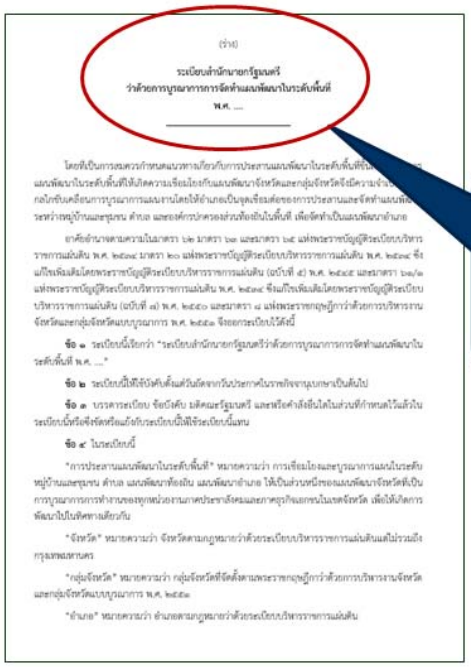

ภาพที่ ๑๑ : รูปแบบการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาจากพื้นที่สู่จังหวัด (กลไกในการจัดทำแผนหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด)

สรุปสาระสำคัญ

ของร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ พ.ศ. ....

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่

(ร่าง)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่
พ.ศ. ....

ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่
พ.ศ. ....

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด (๑/๑)

หลักการบริหารงานจังหวัด/กลุ่มจังหวัด (ปัจจุบัน)

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัด
และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑
(ก.น.จ.) (ก.บ.จ.) (ก.บ.ก.)

ข้อเสนอ

๑. เพิ่มบทบาทความสำคัญของแผนพัฒนาจังหวัด

๒. เพิ่มกระบวนการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด (๑/๒)

๑. พัฒนาบทบาทของแผนพัฒนาจังหวัด (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๒๒)

๑.๑ ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาของรัฐบาลและราชการส่วนกลาง

๑.๒ ตอบสนองจุดเน้นการพัฒนาระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด (Position)

๑.๓ ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด (๑/๓)

๒. มท. และ ก.น.จ. สนับสนุนการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มีคุณภาพ (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๒๔)

- แจ้งกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐบาลและส่วนกลาง
- กำหนดปฏิทินจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด (๑/๔)

๓. ส่วนราชการต้องให้การสนับสนุน (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๒๕)

- แจ้งกรอบแผนงานและการเสนอคำของบประมาณ ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรง
- ให้จัดทำคำของบประมาณตามแผนงานโครงการจากจังหวัด

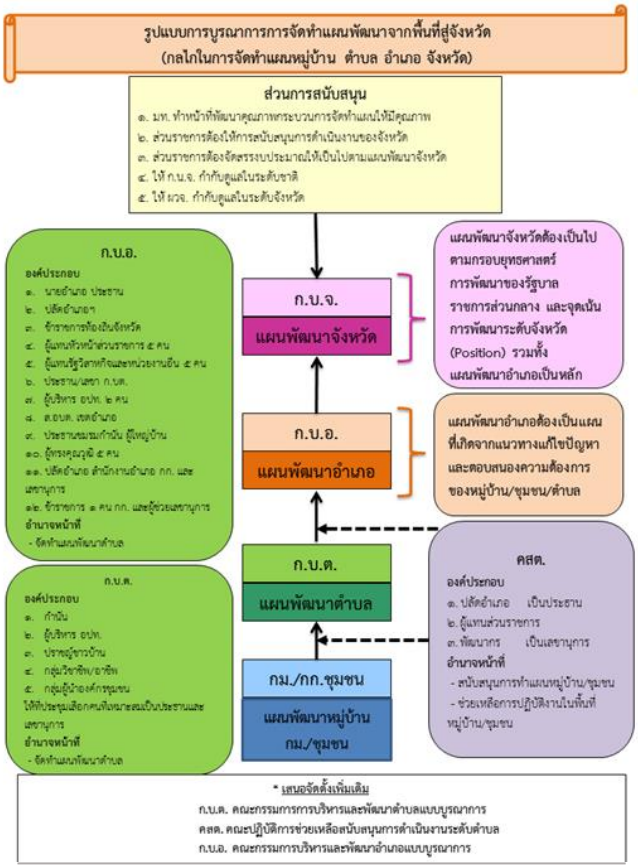
ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ (๒/๑)

(หมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล อำเภอ)

หลักการดำเนินงาน

- ความเชื่อมโยงและตอบสนองการแก้ปัญหาของประชาชนในพื้นที่ — ร่างระเบียบฯ ข้อ ๖ (๗), ๑๐, ๑๘, ๑๙, ๒๐ และ ๒๒
- ทุกส่วนราชการ และ อปท. ต้องให้ความสำคัญและช่วยเหลือสนับสนุน — ร่างระเบียบฯ ข้อ ๘, ๑๓ วรรคสาม และ ๑๗ วรรคสอง
- ทุกส่วนราชการ และ อปท. ต้องนำแผนพัฒนาในพื้นที่ไปจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณรายจ่ายของหน่วยงาน — ร่างระเบียบฯ ข้อ ๑๓ วรรคสาม และ ๑๗ วรรคสอง

(๒/๒)

(๒/๓)

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่

แผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน

- กม./ กก.ชุมชน จัดทำและประสานงบประมาณ (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๖ (๒))
- เน้นระบบข้อมูล (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๖ (๑))
- ส่งต่อประกอบทำแผนพัฒนาตำบล (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๖ (๗))
- หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถเป็นหน่วยดำเนินการตามแผนงานโครงการของส่วนราชการในพื้นที่ (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๘)

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ (๒/๔)

แผนพัฒนาตำบล

❖ ก.บ.ต. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและบริหารจัดการกิจกรรม (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๙ และ ๑๐)

- กำนัน
- ผู้บริหาร อปท.
- ผู้นำองค์กรประชาชน ๕ คน
- ผู้แทนกลุ่มอาชีพ/วิสาหกิจชุมชน ๕ คน
- ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน ๕ คน

- ประธานและเลขานุการคัดเลือกกันเอง
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเป็นหน่วยสนับสนุน

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ (๒/๕)

แผนพัฒนาตำบล

❖ คสต. ช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานระดับตำบล (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๑๓)

- ปลัดอำเภอ
- พัฒนากร
- ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบตำบล

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ (๒/๖)

แผนพัฒนาอำเภอ

อำนาจหน้าที่ ก.บ.อ. (๑) (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๑๕)

- จัดทำแผนพัฒนาอำเภอ (บูรณาการข้อมูลปัญหา ความต้องการของประชาชนจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และตำบล รวมถึงแผนงานและโครงการของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ)

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ (๒/๗)

แผนพัฒนาอำเภอ

ก.บ.อ. ประกอบด้วย (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๑๔)

(๑)	นายอำเภอ	ประธานกรรมการ
(๒)	ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานปกครอง	กรรมการ
(๓)	ข้าราชการท้องถิ่นจังหวัด	กรรมการ
(๔)	ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการอำเภอ ๕ คน	กรรมการ
(๕)	ผู้แทนรัฐวิสาหกิจ ๕ คน	กรรมการ
(๖)	ประธานและเลขานุการ ก.บ.ต. ทุกตำบล	กรรมการ
(๗)	ผู้บริหาร อปท. ๒ คน	กรรมการ
(๘)	สมาชิก อบจ. เขตอำเภอ	กรรมการ
(๙)	ประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
(๑๐)	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน ๕ คน	กรรมการ
(๑๑)	ปลัดอำเภองานสำนักงานอำเภอ	กรรมการและเลขานุการ
(๑๒)	ข้าราชการที่นายอำเภอแต่งตั้ง ๑ คน	กรรมการและเลขานุการ

ข้อเสนอการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ (๒/๘)

แผนพัฒนาอำเภอ

อำนาจหน้าที่ ก.บ.อ. (๒)

- กำหนดแนวทางบูรณาการแผนพัฒนาตำบล (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๑๘ และ ๑๙)
- ประสานการปฏิบัติตามแผนพัฒนาอำเภอ (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๑๕ (๕))
- จัดทำแผนความต้องการระดับอำเภอเสนอ ก.บ.จ. (ร่างระเบียบฯ ข้อ ๑๕ (๔) และ ๒๑)

(ร่าง)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดแนวทางเกี่ยวกับบทบาทของแผนพัฒนาจังหวัด และกำหนดกระบวนการจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ขึ้นตั้งแต่หมู่บ้าน ชุมชน ตำบล และอำเภอ เพื่อบูรณาการให้เกิดความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจึงมีความจำเป็นต้องมีกลไกขับเคลื่อนการบูรณาการแผนงานโดยให้อำเภอเป็นจุดเชื่อมต่อของการประสานและจัดทำแผนพัฒนาระหว่างหมู่บ้านและชุมชน ตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนาอำเภอ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และมาตรา ๘ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงออกระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ พ.ศ. ....”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และหรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“การประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่” หมายความว่า การเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับหมู่บ้านและชุมชน ตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ ให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัดที่เป็นการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจเอกชนในเขตจังหวัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

“จังหวัด” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแต่ไม่รวมถึงกรุงเทพมหานคร

“กลุ่มจังหวัด” หมายความว่า กลุ่มจังหวัดที่จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

“อำเภอ” หมายความว่า อำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตามกฎหมายจัดตั้ง

“ก.น.จ.” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

“ก.บ.ก.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

“ก.บ.จ.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

“แผนพัฒนาจังหวัด” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของจังหวัดที่จำเป็นต้องจัดทำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัด

“แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด” หมายความว่า แผนที่แปลงแผนพัฒนาจังหวัดสู่การปฏิบัติ โดยระบุถึงโครงการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการในจังหวัดในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัด ทั้งนี้ ไม่ว่าโครงการนั้นจะดำเนินการโดยจังหวัด กระทรวง ทบวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือเอกชน

“แผนพัฒนาอำเภอ” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของอำเภอที่สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน ตลอดจนความต้องการของทุกภาคส่วนในพื้นที่ อำเภอ โดยจัดทำเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของอำเภอ รวมทั้งต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด

“แผนความต้องการระดับอำเภอ” หมายความว่า รายการที่เกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของอำเภอที่ระบุถึงปัญหาและความต้องการที่สำคัญ ๆ ของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเกินกว่าขีดความสามารถของหมู่บ้านและชุมชน และภารกิจหน้าที่ปกติของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอ โดยต้องจัดกลุ่มของปัญหาและความต้องการออกเป็นหมวดหมู่และส่งไปยังจังหวัดหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดหรือแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

“แผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย

“แผนพัฒนาหมู่บ้าน” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนพัฒนางานต่าง ๆ ของหมู่บ้าน โดยการบริหารจัดการตนเองที่คณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมคิด วิเคราะห์ปัญหาศักยภาพความพร้อมของหมู่บ้าน ภายใต้ข้อมูลที่คนในหมู่บ้านจัดเก็บ และจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อรวบรวมให้เป็นกรอบแนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาหมู่บ้านให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของหมู่บ้าน

“แผนพัฒนาชุมชน” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่จัดทำจากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการที่มาจากเวทีประชาคมของชุมชนในพื้นที่ที่ไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

“แผนพัฒนาตำบล” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของตำบลโดยการบริหารจัดการตนเองที่คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) และประชาชนในตำบลร่วมกันจัดทำขึ้นภายใต้ข้อมูลของตำบล และแผนพัฒนาหมู่บ้านชุมชน

“คณะกรรมการหมู่บ้าน” (กม.) หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒

ข้อ ๕ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อให้ดำเนินการเป็นไปตามระเบียบนี้

ส่วนที่ ๑
การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนพัฒนาชุมชน

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่บูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับทุกภาคส่วน

(๑) การรวบรวมและจัดทำข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

(๒) การบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

(๓) การประสานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน

(๔) การประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับคณะทำงานด้านต่าง ๆ เพื่อดำเนินการเองหรือขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน

(๖) การปรับปรุงและทบทวนแผนพัฒนาหมู่บ้าน

(๗) จัดส่งแผนพัฒนาหมู่บ้านให้คณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๗ ให้คณะกรรมการชุมชนจัดทำแผนพัฒนาชุมชนตามแนวทางข้อ 6 และให้เป็นไปตามกระบวนการ ขั้นตอนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๘ การดำเนินงานแผนงาน และโครงการของส่วนราชการในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนสามารถกำหนดให้หมู่บ้านและชุมชนเป็นหน่วยดำเนินการ ซึ่งให้หมายรวมทั้งการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลที่เป็นการพัฒนาและแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่ของหมู่บ้านและชุมชน เช่น การช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ผู้ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เป็นต้น

ส่วนที่ ๒
การจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ข้อ ๙ ในแต่ละตำบลให้มีคณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ (ก.บ.ต.) ประกอบด้วย กำนัน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบล และผู้ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้นำองค์กรประชาชน เช่น ผู้นำกลุ่มสตรี เยาวชน หรือผู้สูงอายุ จำนวน ๕ คน ผู้แทนกลุ่มอาชีพ หรือวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๕ คน ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน หรือปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน ๕ คน เป็นกรรมการ

ประธาน และเลขานุการของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง มาจากการคัดเลือกกันเองในที่ประชุมคณะกรรมการคราวแรก

ข้อ ๑๐ ในแต่ละตำบลให้ ก.บ.ต. มีอำนาจหน้าที่บูรณาการจัดทำแผนพัฒนาตำบลที่เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในตำบลร่วมกับทุกภาคส่วน ทั้งนี้ เป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๑๑ ก.บ.ต. สามารถแต่งตั้งคณะทำงานประจำหรือเฉพาะกิจจากประชาชนในพื้นที่หรือข้าราชการของส่วนราชการในอำเภอขึ้นมาช่วยเหลือการปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ เป็นหน่วยงานช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ก.บ.ต. โดยอาจจะมอบหมายให้ข้าราชการในสังกัดรับผิดชอบเป็นรายตำบล

ข้อ ๑๓ ให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะปฏิบัติการช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานระดับตำบล (คสต.) ประกอบด้วย ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบลเป็นประธาน พัฒนากรประจำตำบลเป็นเลขานุการ และข้าราชการหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบประจำตำบลเป็นกรรมการตามที่เห็นสมควร

คสต. มีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ประสานงาน สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบลและกิจการที่ดำเนินงานของภาคราชการและภาคประชาชนในพื้นที่ตำบล

ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการหมู่บ้าน ชุมชน และ ก.บ.ต. ช่วยเหลือสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และตำบล รวมทั้ง นำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และตำบล ประกอบการจัดทำแผนงาน และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๓
การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

ข้อ ๑๔ ให้อำเภอมีคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) ประกอบด้วย

(๑) นายอำเภอ ประธานกรรมการ

(๒) ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานหรือฝ่ายบริหารงานปกครอง กรรมการ

(๓) ข้าราชการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
ที่ท้องถิ่นจังหวัดมอบหมาย กรรมการ

(๔) ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการที่มีสำนักงานอยู่ในพื้นที่อำเภอ
จำนวน ๕ คน กรรมการ

(๕) ผู้แทนรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐที่ดำเนินกิจการอยู่ในอำเภอ
จำนวน ๕ คน กรรมการ

(๖) ประธานและเลขานุการคณะกรรมการบริหารและพัฒนาตำบล
แบบบูรณาการทุกตำบล กรรมการ

(๗) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอ
ซึ่งคัดเลือกกันเอง จำนวน ๒ คน กรรมการ

(๘) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตอำเภอ กรรมการ

(๙) ประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านประจำอำเภอ กรรมการ

(๑๐) ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคประชาชน จำนวน ๕ คน กรรมการ

(๑๑) ปลัดอำเภองานสำนักงานอำเภอ กรรมการและเลขานุการ

(๑๒) ข้าราชการที่นายอำเภอแต่งตั้ง จำนวน ๑ คน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตาม (๔) (๕) และ (๑๐) ให้นายอำเภอพิจารณาแต่งตั้งจากผู้ที่ปฏิบัติงาน หรือมีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอ โดยมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี สำหรับหน่วยงานตาม (๔) และ (๕) หากมีจำนวนไม่ครบ ๕ คน ให้แต่งตั้งตามจำนวนเท่าที่มีอยู่จริงในพื้นที่อำเภอ

องค์ประชุมและการประชุมของ ก.บ.อ. ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ข้อ ๑๕ ให้ ก.บ.อ. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ช่วยเหลือนายอำเภอในการวางแนวทางปฏิบัติและอำนวยการการบริหารงานแบบบูรณาการในอำเภอ รวมทั้งกำหนดกรอบแนวทางปฏิบัติในการประสานแผนพัฒนาพื้นที่ของภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอให้เป็นไปตามหลักการ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) ดำเนินการประสานและรวบรวมข้อมูล ปัญหา และความต้องการของประชาชนจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาชุมชน และแผนพัฒนาตำบล รวมถึงแผนงานและโครงการของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ เพื่อนำมาประมวลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการและจัดทำเป็นแผนพัฒนาอำเภอ

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการที่ขอประสานในแผนพัฒนาอำเภอและตรวจสอบโครงการพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโครงการพัฒนาซ้ำซ้อนกันในพื้นที่ และหากตรวจพบความซ้ำซ้อนของโครงการพัฒนาในพื้นที่ ให้ ก.บ.อ. เร่งแจ้งข้อเท็จจริง พร้อมทั้งความเห็นประกอบไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการ

(๔) จัดทำแผนความต้องการระดับอำเภอ และนำเสนอแผนความต้องการระดับอำเภอ พร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอต่อ ก.บ.จ. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดหรือแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๕) ประสานกับทุกภาคส่วนในพื้นที่รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำแผนพัฒนาอำเภอไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาอำเภอ เพื่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

(๖) กำกับ ติดตามผล และให้คำแนะนำแก่หน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่มอบหมาย

(๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ ก.บ.จ. มอบหมาย

ข้อ ๑๖ ให้ ก.บ.อ. นำโครงร่างของแผนพัฒนาจังหวัดมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ โดยกำหนดให้แผนพัฒนาอำเภอมีระยะเวลา สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนพัฒนาจังหวัด

แผนพัฒนาอำเภออย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดของวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ โครงการ แหล่งงบประมาณ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ หรือรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่ ก.บ.อ. กำหนด

ข้อ ๑๗ ให้สำนักงานอำเภอเป็นหน่วยงานช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ก.บ.อ. โดยให้นายอำเภอสามารถแต่งตั้งข้าราชการของส่วนราชการในระดับอำเภอมาปฏิบัติงานในสำนักงานอำเภอได้ตามที่เห็นสมควร

ให้ทุกหน่วยงานในพื้นที่ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ พร้อมทั้งนำแผนพัฒนาอำเภอไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานในพื้นที่อำเภอด้วย

ข้อ ๑๘ ให้ ก.บ.อ. แจ้งกรอบแผนพัฒนาอำเภอให้ ก.บ.ต. ทราบอย่างน้อย ๓๐ วัน เพื่อประสานข้อมูลและบูรณาการโครงการและแผนงานในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ทั้งนี้ การแจ้งกรอบแผนพัฒนาอำเภอต้องสอดคล้องกับช่วงเวลาการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

การกำหนดกรอบแผนพัฒนาอำเภอ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และรูปแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๑๙ ให้ ก.บ.ต. จัดส่งโครงการและแผนงานให้ ก.บ.อ. เพื่อนำมาประมวลผลเข้ากับปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยให้ ก.บ.อ. ใช้กรอบแผนพัฒนาอำเภอและทิศทางการพัฒนาของจังหวัดเป็นแนวทางในการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการเพื่อจัดทำเป็นบัญชีรายการชุดโครงการในแผนพัฒนาอำเภอ

ข้อ ๒๐ ให้ ก.บ.อ. ประกาศใช้แผนพัฒนาอำเภอและจัดส่งแผนพัฒนาอำเภอให้กับทุกหน่วยงานที่อยู่ในอำเภอ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอ

ข้อ ๒๑ ให้จังหวัดนำแผนความต้องการระดับอำเภอไปใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด รวมทั้งเพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ส่วนที่ ๔
การประสานแผนระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

ข้อ ๒๒ ให้จังหวัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐบาล จุดเน้นการพัฒนาของจังหวัด และแผนความต้องการระดับอำเภอ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ แนวทาง และปฏิทินที่ ก.น.จ. กำหนด

กรณีแผนความต้องการของอำเภอสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับกลุ่มจังหวัด ให้จังหวัดนำเสนอต่อ ก.บ.จ. เพื่อบูรณาการให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และ ก.บ.ก. สามารถพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณของกลุ่มจังหวัดได้ตามสมควร

ข้อ ๒๓ การประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ให้เป็นไปตามปฏิทินการจัดทำแผนพัฒนาที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๒๔ ให้กระทรวงมหาดไทยและ ก.น.จ. สนับสนุนการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้มีคุณภาพ และต้องแจ้งกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐบาลและนโยบายของราชการส่วนกลางให้จังหวัดถือเป็นแนวทางจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามปฏิทินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่ ก.น.จ. กำหนด

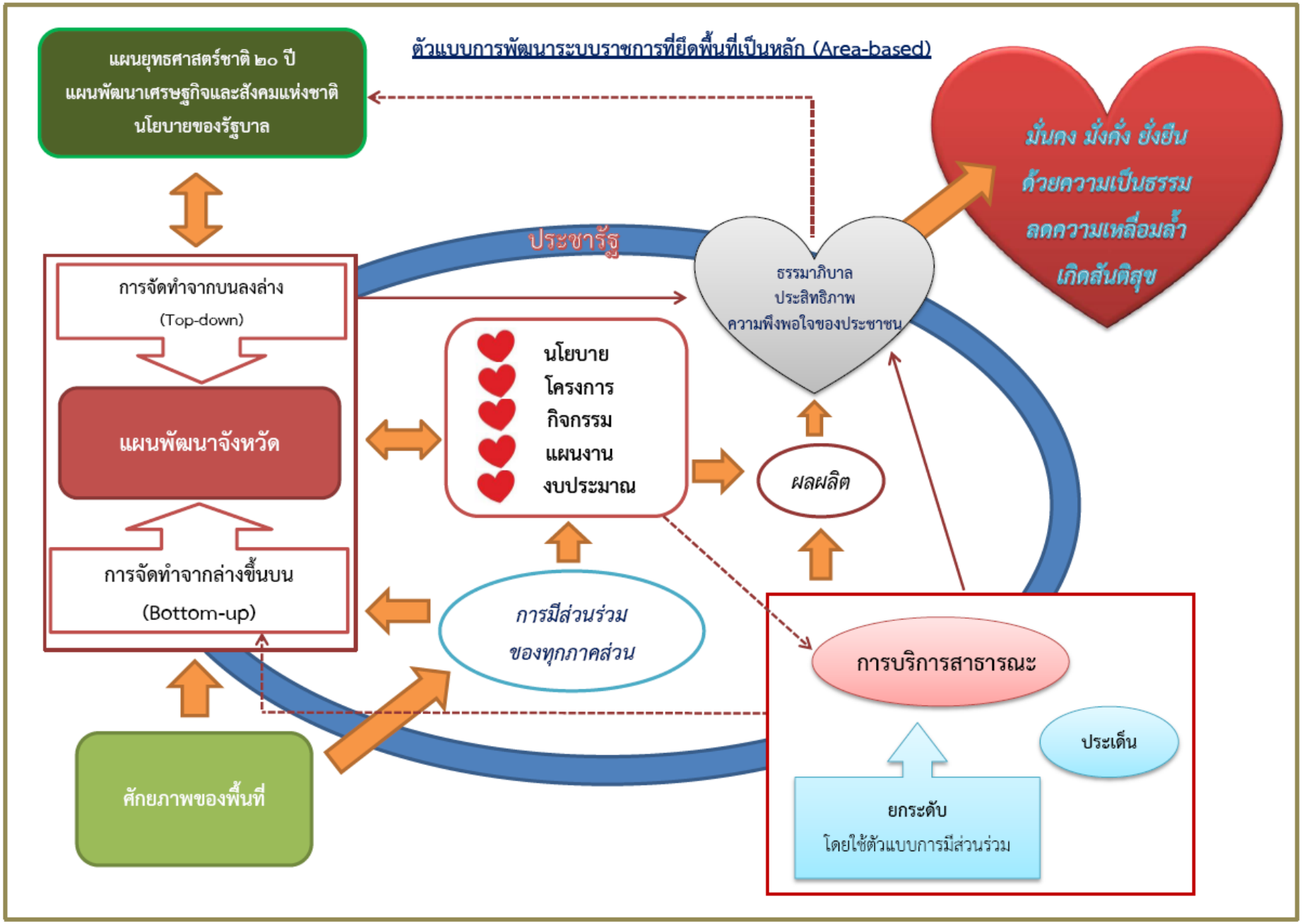
ข้อ ๒๕ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐต้องให้การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด การแจ้งกรอบแผนงาน และการเสนอคำของบประมาณประจำปีของส่วนราชการที่มีหน่วยงานในสังกัดส่วนภูมิภาค ให้แจ้งตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น และเมื่อได้รับแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องจากจังหวัดแล้ว ให้จัดทำคำของบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานของจังหวัด

ข้อ ๒๖ ภายใต้การปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับ ติดตาม และบูรณาการกับทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ในทุกระดับ

ประกาศ ณ วันที่ ..... พ.ศ. .....

.....

นายกรัฐมนตรี

ภาพที่ ๑๒ : สรุปตัวแบบของการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เรื่อง การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอรายงานเรื่อง “การบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วยขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายศานิตย์ นาคสุขศรี)
เลขานุการกรรมาธิการ

ส่วนที่ ๗
เอกสารอ้างอิง

ส่วนที่ ๗ เอกสารอ้างอิง

<u>เอกสารภาษาไทย</u>

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เอกสารประกอบการประชุมระดมความคิดเห็นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ระดับภาค, http://www.nesdb.go.th/download/Plan12/เอกสารประกอบความคิดเห็นร่างแผนฯ%2012.pdf

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ กระทรวงมหาดไทย และ สถาบันพระปกเกล้า, สัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน, 24 มีนาคม 2559 ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

จารุพร ฉันทวิเศษกุล, วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการปกครอง สำนักกรรมาธิการ ๒, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, การปฏิรูประบบราชการไทยทำได้จริงหรือ ?: ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน, http://www.senate.go.th/w3c/senate/comm.php?url=view&comm_id=1562&content_id=4526

จารุพร ฉันทวิเศษกุล, วิทยากรปฏิบัติการ,กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการปกครอง นักกรรมาธิการ ๒ ความสำคัญของการปฏิรูป : ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน, , สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, http://www.senate.go.th/w3c/senate/comm.php?url=view&comm_id=1562&content_id=4536

ถวิลวดี บุรีกุล ผู้เรียบเรียง, ธรรมาภิบาล: หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่, วารสารสถาบันพระปกเกล้า ปี 2546 เล่มที่ 2, http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ธรรมาภิบาล:_หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่

นุชจรี วงษ์สันต์ รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัด, ทิศทางและการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ๒๘ เมษายน ๒๕๕๙ , http://www.ic.moi.go.th/doc/bmt29/slide/2.pdf

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงาน ก.พ. , แนวคิดเรื่องสมรรถนะ http://www.ocsb.go.th/upload/contents/20/attachfiles/F6523_250708.pdf

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,เมล็ดพันธุ์ข้าวดีที่ชัยนาท, สกว. สัญจร: ABC สร้างความรู้สู่โอกาสและทางเลือกของสังคมไทย เล่มที่ ๔, http://www.trf.or.th/index.php?searchword=ABC&searchphrase=all&Itemid=323&option=com_search

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,อุบลราชธานี: ลงทุนพื้นที่ กำไรสังคม, สกว. สัญจร: ABC สร้างความรู้สู่โอกาสและทางเลือกของสังคมไทย เล่มที่ ๗, http://www.trf.or.th/index.php?searchword=ABC&searchphrase=all&Itemid=323&option=com_search

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.),เอกสารประกอบการประชุมแนวทางการแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สู่การปฏิบัติ, http://www.nesdb.go.th/download/Plan12/plan12doc01.pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐), http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=4&content_id=2562

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ABC to ABB งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ สู่ การปฏิรูปงบประมาณของประเทศ. ประชาคมวิจัย ฉบับที่ : ๑๒๓ หน้าที่ : ๗๐ ๐๕ มกราคม ๒๕๕๙, http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=8807:abc-to-abb&catid=337&Itemid=498

<u>เอกสารภาษาต่างประเทศ</u>

Goodlad Robina . et al.,.Effectiveness at What? The Processes and Impact of Community Involvement in Area-Based Initiatives. Environment and Planning C Government and Policy. December 2005 vol. 23 no. 6 923-938.

GSDRC. Area based e-Pro wish approach programming. http://www.gsdrc.org/publications/the-impact-of-area-based-programming/

Harfst, Jan. A Practitioner's Guide to Area-Based Development Programming. UNDP Regional Bureau for Europe & CIS. ABD Toolkit Draft 11/13/2012

International Labor Orgnization. Integrated area – based approach as a strateg for laying foundations for child labor – free zones ; A case of Busan,Kilifi and KituiDistricts in Kenya. International Programme on the Elimination of Child Labor (IPEC) 2013.

Krieger N , et al. Choosing area based socioeconomic measures to monitor social inequalities in low birth weight and childhood lead poisoning: The Public Health Disparities Geocoding Project (US) . J Epidemiol Community Health 2003;57:186-199

Rhodes John. et al., New Developments in Area-based Initiatives in England: The Experience of the Single Regeneration Budget. Urban Studies. July 2003 vol. 40 no. 8 1399-1426

Seni, Richard Muscat. Area Based Initiatives – do they deliver? Centre for Local Economic Strategies. CLES Briefing . February 2010

Smith, Gillian, Area-Based Initiatives: The Rationale and Options for Area Targeting (May 1999). LSE STICERD Research Paper No. CASE025. Available at SSRN: http://ssrn.com/abstract=1158916

Stewart, Murray AREA BASED INITIATIVES AND URBAN POLICY. Paper presented at the Conference on Area-based Initiatives in contemporary Urban Policy, Danish Building and Urban Research and European Urban Research association. Copenhagen May 2001

The European LEADER Association for Rural Development (ELARD). Andrea - based approach. http://www.elard.eu/en_GB/the-area-based-approach

The Soul of Nation, The public participation process, Ch. 13, http://www.sahistory.org.za/archive/chapter-13-public-participation-process#sthash.cC5A4u71.dpuf

ส่วนที่ ๘
ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการฯ

แผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง "ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ
โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)"
โดย
คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

---

๑. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยกำลังมีการปฏิรูปประเทศเพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อันจะนำไปสู่สังคมที่มีสันติสุข การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เป้าหมายเหล่านี้บรรลุผล เพราะประชาชนเป็นทั้งผู้รับผลและยังเป็นผู้ร่วมกระบวนการปฏิรูปไปด้วยกัน โดยข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ทุกภาคส่วนล้วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิรูปครั้งนี้ ตามแนวคิด "ประชารัฐ" กลไกที่สำคัญที่จะทำให้เกิดผลก็คือ การบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดเอาความต้องการของประชาชนเป็นหลัก (Bottom Up) และการยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) เพราะจะเป็นการเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล และกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ อีกทั้งเป็นการให้ความสำคัญของการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

กลไกสำคัญในการพัฒนาโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) คือ แผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ แผนพัฒนาจังหวัดต้องสะท้อนปัญหาและความต้องการ รวมทั้งเป้าหมายในอนาคตของแต่ละจังหวัดว่าต้องการขับเคลื่อนจังหวัดไปในทิศทางใดเพื่อตอบสนองเป้าหมายของประเทศ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ตลอดจนภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งรวมทั้งการสนับสนุนจากระดับส่วนกลางในหลายมิติ ทั้งภารกิจ งบประมาณ ระบบงาน และบุคลากร ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาเชิงพื้นที่ในระดับจังหวัด จึงต้องรับการสนับสนุนจากภายนอก (Outside In) เป็นปัจจัยสำคัญอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม จังหวัดยังมีความสามารถระดับหนึ่งในการบริหารจัดการโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก และด้วยหลักการบูรณาการของทุกภาคส่วนที่จัดสร้างงานพัฒนา และบริการที่เป็นเลิศโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นการปฏิรูปการทำงานจากภายใน (Inside Out) ด้วยกันเอง สามารถลดขั้นตอนการทำงาน การทำงานที่มีธรรมาภิบาล ประชาชนมีความพึงพอใจ และสามารถสนองตอบการแก้ไขปัญหาความต้องการ หรือความเดือดร้อนของประชาชนในจังหวัด เมื่อมีการดำเนินการทั้งจากภายนอกและภายในไปด้วยกัน จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการในระดับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จึงได้เห็นชอบให้จัดทำแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการเรื่องตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ "การพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของ

ประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก" เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนศักยภาพของจังหวัดในทางวิชาการ ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการที่จังหวัดสามารถพัฒนาระบบการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ และปัจจัยที่มีอิทธิพล ทั้งที่เป็นปัจจัยส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการของจังหวัด เพื่อนำสู่การจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปประเทศต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ ส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยทางด้านวิชาการที่จะช่วยขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลักของจังหวัด

๒.๒ ศึกษาจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนโดยมีแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือบูรณาการ

๓. กลุ่มเป้าหมายและวิธีดำเนินการ

๓.๑ กำหนดพื้นที่ศึกษาปฏิบัติการจำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสงขลา จังหวัดยโสธร และจังหวัดพะเยา

๓.๒ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการบริหาร การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์แก่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้แทนองค์กรภาคประชาชน ชุมชน และเอกชน ในจังหวัดตามข้อ ๓.๑

๓.๓ การศึกษาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการบริการที่เป็นเลิศ หรือความสามารถในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน กรณีที่จังหวัดคัดเลือกเป็นกรณีเฉพาะ โดยร่วมกับทีมงานขับเคลื่อนที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศของจังหวัด (Core Team)

๓.๔ คณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ร่วมกับคณะที่ปรึกษาทางวิชาการ และสถาบันพระปกเกล้า สนับสนุนการเสริมสร้างองค์ความรู้เชิงกระบวนการพัฒนา และสรุปบทเรียนจากการศึกษาเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นตัวแบบและจัดทำข้อเสนอในการปฏิรูป ระเบียบ กฎหมาย ในการปฏิบัติงานของจังหวัด

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙	- ประชุมหารือร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด
พฤษภาคม – มิถุนายน ๒๕๕๙	- จังหวัดกำหนดกรณีศึกษาและแต่งตั้งทีมงานขับเคลื่อนฯ
๑๖ มิถุนายน – ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙	- คณะที่ปรึกษาทางวิชาการ และสถาบันพระปกเกล้าเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาคมและทีมงานขับเคลื่อนในระดับจังหวัด ▪ จังหวัดระยอง (๑๖ – ๑๗ มิ.ย. ๕๙) ▪ จังหวัดสงขลา (๓๐ มิ.ย. – ๑ ก.ค. ๕๙)

- จังหวัดยโสธร (๗ – ๘ ก.ค. ๕๙)
- จังหวัดพะเยา (๑๔ – ๑๕ ก.ค. ๕๙)
- จังหวัดปทุมธานี (๒๑ – ๒๒ ก.ค. ๕๙)

มิถุนายน – สิงหาคม ๒๕๕๙	- จังหวัด คณะที่ปรึกษาทางวิชาการ และสถาบันพระปกเกล้าร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศต่อกรณีศึกษา
สิงหาคม – กันยายน ๒๕๕๙	- ติดตามผลการดำเนินการของจังหวัด - สรุปผลการศึกษาเชิงปฏิบัติการและจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปประเทศร่วมกับจังหวัด
กันยายน ๒๕๕๙	- นำเสนอต่อคณะกรรมาธิการฯ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ จังหวัดที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมโครงการ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง จังหวัดสงขลา จังหวัดยโสธร จังหวัดพะเยา และจังหวัดปทุมธานี

๕.๒ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยคณะทำงานพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ ในคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

๕.๓ สถาบันพระปกเกล้า

๖. งบประมาณ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ร่วมดำเนินการ

๗. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๗.๑ จังหวัดเป้าหมายสามารถจัดการบริการประชาชนในกรณีศึกษาให้เป็นเลิศ

๗.๒ สามารถสร้างตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

๗.๓ สามารถจัดทำข้อเสนอในการปฏิรูประบบกลไกการปฏิบัติงานของจังหวัด เพื่อเสริมสร้างการบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในพื้นที่จังหวัด

๘. ผู้เสนอแผนงาน

(นางถวิลวดี บุรีกุล)
คณะทำงานและเลขานุการคณะทำงานพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาล
และประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศ
และการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ

๙. ผู้เห็นชอบแผนงาน

(นายวิบูลย์ สงวนพงศ์)
ประธานอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล
ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

๑๐. ผู้อนุมัติแผนงาน

พันตำรวจตรี
(ยงยุทธ สาระสมบัติ)
ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

ภาคผนวก ข

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน

จัดโดย

กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสถาบันพระปกเกล้า

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ๖ ชั้น ๕ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ ว ๑๓๗๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๗ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน

เรียน ประธานคณะกรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดิน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดโครงการสัมมนาฯ กำหนดการและแบบตอบรับ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสถาบันพระปกเกล้า กำหนดจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน **ในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๖.๓๐ น. ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ รวมทั้ง การสนับสนุนให้แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดเป็นแผนที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

เพื่อให้โครงการสัมมนาฯ ข้างต้น สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ จึงขอเชิญท่านและคณะกรรมาธิการบริหารราชการแผ่นดิน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เข้าร่วมสัมมนาฯ ตามกำหนดการดังกล่าว โดยขอความกรุณาแจ้งรายชื่อตามแบบตอบรับ ส่งให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายกฤษฎา บุญราช)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
โทร/โทรสาร ๐๒ ๒๒๑ ๙๒๐๐

โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน

****

๑. หลักการและเหตุผล

กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายในการบูรณาการแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่จังหวัด (Area Based) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน (Demand Side) ได้รับการตอบสนองจากแผนงาน/โครงการของส่วนราชการ (Supply Side) รวมทั้งให้ส่วนราชการที่มีภารกิจที่จะดำเนินการแผนงาน/โครงการ (Supply Side) ในพื้นที่จังหวัดใดนำโครงการในแผนพัฒนาจังหวัด (Demand Side) ไปบรรจุเป็นคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของส่วนราชการให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ ประกอบกับคณะอนุกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (อ.ก.น.จ.) ด้านแผนและด้านงบประมาณ ได้แต่งตั้งคณะทำงานประสานแผนส่วนกลางและจังหวัด/กลุ่มจังหวัด โดยมีนายบัญญัติ จันทน์เสนะ เป็นประธานคณะทำงาน ผู้แทนจากส่วนราชการระดับกระทรวงเป็นคณะทำงาน และเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณ และเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยเป็นฝ่ายเลขานุการ ทำหน้าที่สนับสนุนการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดกับแผนของส่วนราชการและพิจารณากลั่นกรองแผนงาน/โครงการของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

คณะทำงานพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ ได้รับมอบหมายจากคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ทำการพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การบูรณาการแผนงาน/โครงการในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่จังหวัด (Area Based) ภายใต้การบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งเห็นว่าในการดำเนินการที่ผ่านมายังมีปัญหาอุปสรรคทั้งในระดับนโยบายและระดับผู้ปฏิบัติในพื้นที่ เช่น ปัญหาด้านโครงสร้างและระบบการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ปัญหาการดำเนินงานที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการบูรณาการแผนงาน/โครงการและงบประมาณในระดับพื้นที่ รวมทั้ง การพัฒนาคุณภาพแผนและการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนและการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้เกิดประสิทธิภาพ ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสถาบันพระปกเกล้า กำหนดจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน ขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อรับทราบปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

๒.๒ เพื่อสนับสนุนให้แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดเป็นแผนที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน

๒.๓ เพื่อสนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมในการบริหารเชิงพื้นที่

๒.๔ เพื่อสนับสนุนการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

๒.๕ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศในการบริหารราชการแผ่นดินเชิงพื้นที่

๓. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เข้าร่วมอบรม รวมทั้งสิ้น ๒๐๐ คน

๓.๑ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาลและการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ และคณะทำงานพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ จำนวน ๒๐ คน

๓.๒ คณะทำงานประสานแผนส่วนกลางและจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ภายใต้คณะอนุกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ด้านแผนและด้านงบประมาณ จำนวน ๒๑ คน

๓.๓ ผู้บริหารระดับสูงและหัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๒๗ คน

๓.๔ ผู้แทนสถาบันพระปกเกล้า จำนวน ๖ คน

๓.๕ ผู้แทนสำนักงบประมาณ จำนวน ๑๙ คน

๓.๖ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน ๑๐ คน

๓.๗ ผู้แทนสำนักงาน ก.พ.ร. จำนวน ๑๐ คน

๓.๘ ผู้ว่าราชการจังหวัด (ที่คัดเลือก) ๕ จังหวัด (พะเยา ระยอง ยโสธร ปทุมธานี และสงขลา) รวม ๕ คน

๓.๙ หัวหน้ากลุ่มจังหวัด จำนวน ๑๘ กลุ่มจังหวัด รวม ๑๘ คน

๓.๑๐ ผู้ว่าราชการจังหวัดในกลุ่มจังหวัด (ที่คัดเลือก) กลุ่มจังหวัดละ ๑ คน รวม ๑๘ คน

๓.๑๑ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดที่คัดเลือก ๕ จังหวัด (พะเยา ระยอง ยโสธร ปทุมธานี และสงขลา) รวม ๕ คน

๓.๑๒ หัวหน้าสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด กลุ่มจังหวัดละ ๑ คน รวม ๑๘ คน

๓.๑๓ ผู้อำนวยการสำนัก/ศูนย์/กองและเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๒๓ คน

๔. วิธีดำเนินการ

๔.๑ จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในลักษณะการอภิปราย การให้ความรู้ การตอบข้อซักถามโดยวิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยมีประเด็นในการดำเนินการ ดังนี้

๑) โครงสร้างการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒) การกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด การจัดทำและบริหารงบประมาณจังหวัดและงบประมาณกลุ่มจังหวัด

๓) การประเมินคุณภาพแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

๔) การบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดกับแผนของส่วนราชการ และแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) การจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

๔.๒ แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายร่วมอภิปรายในประเด็นดังกล่าว

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๑ วัน

๖. สถานที่ดำเนินการ

โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

๗. งบประมาณ

เบิกจ่ายจากงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ของ สบจ.สป. ผลผลิตส่วนราชการมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ กิจกรรม สนับสนุนการบริหารงานจังหวัด/กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ งบดำเนินงาน รหัสงบประมาณ 1500282003000000 รหัสกิจกรรมหลัก 150021000K2113 แหล่งของเงิน 5911220 รหัสกิจกรรมย่อย 1000K2113139

๘. หน่วยงานรับผิดชอบ

๘.๑ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

๘.๒ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๘.๓ สถาบันพระปกเกล้า

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ ได้รับทราบข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการขับเคลื่อนการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงการดำเนินงานด้านการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๙.๒ หน่วยงานที่เข้าร่วมการสัมมนาสามารถนำปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของที่ประชุมไปแก้ไขและพัฒนาให้การขับเคลื่อนการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดมีประสิทธิภาพ สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สนองตอบต่อความต้องการของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

๙.๓ นำข้อมูลปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาในการขับเคลื่อนการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข รวมทั้ง นำผลการประชุมดังกล่าวเสนอคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาในระดับนโยบายต่อไป

๑๐. ผู้เสนอ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลงชื่อ

(นางสุกานดา วรเชษฐบัญชา)

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สป.

๑๑. ผู้เห็นชอบ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลงชื่อ

(นายณัฐพงศ์ ศิริขนะ)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

๑๒. ผู้อนุมัติ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลงชื่อ

(นายกฤษฎา บุญราช)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กำหนดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน ของกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และ สถาบันพระปกเกล้า
ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ๖ ชั้น ๕ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

****

เวลา ๐๘.๐๐ – ๐๙.๐๐ น. ลงทะเบียน

เวลา ๐๙.๐๐ – ๐๙.๓๐ น. พิธีเปิดการสัมมนา
- ประธานในพิธีเปิด โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- กล่าวรายงาน โดย ปลัดกระทรวงมหาดไทย

เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๐.๐๐ น. ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
โดย : พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ
ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๐.๓๐ น. พักรับประทานอาหารว่าง

เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๒.๐๐ น. เริ่มการอภิปรายในประเด็น :

๑) โครงสร้างการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒) การกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด การจัดทำและบริหารงบประมาณจังหวัดและงบประมาณกลุ่มจังหวัด

๓) การประเมินคุณภาพแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๔) การบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดกับแผนของส่วนราชการ และแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) การจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

ดำเนินการอภิปรายโดย : รศ.ตระกูล มีชัย อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ร่วมการอภิปราย : ผู้แทนจาก สงป. สศช. สำนักงาน ก.พ.ร. รองปลัดกระทรวงมหาดไทย (บริหาร) และ นายศุภชัย เอี่ยมสุวรรณ ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา

เวลา ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น. ประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น โดยแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ตามประเด็น ดังนี้

๑) โครงสร้างการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒) การกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด การจัดทำและบริหารงบประมาณจังหวัดและงบประมาณกลุ่มจังหวัด

๓) การประเมินคุณภาพแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๔) การบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดกับแผนของส่วนราชการ และแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) การจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

วิทยากรประจำกลุ่มย่อย ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ รศ.ตระกูล มีชัย	อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กลุ่มที่ ๒ นายสุริยะ ประสาทบัณฑิตย์	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
กลุ่มที่ ๓ นายอภินันท์ ชื่อธานุวงศ์	อธิบดีกรมที่ดิน
กลุ่มที่ ๔ นางถวิลวดี บุรีกุล	สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
กลุ่มที่ ๕ นายธวัชชัย เทอดเผ่าไทย	สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เวลา ๑๔.๓๐ – ๑๔.๔๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง

เวลา ๑๔.๔๕ – ๑๕.๓๐ น. ประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (ต่อ)

เวลา ๑๕.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. การนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อย โดย ผู้แทนกลุ่มย่อย ๕ กลุ่ม และ กล่าวปิดการสัมมนา

โดย : นายวิบูลย์ สงวนพงศ์
สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และ
ประธานคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

*** หมายเหตุ :** ๑. กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

๒. ห้องประชุมที่ใช้สำหรับการประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น ประกอบด้วย

กลุ่มที่ ๑ ห้องบีบี ๒๐๑ ชั้น ๒
กลุ่มที่ ๒ ห้องบีบี ๒๐๘ ชั้น ๒
กลุ่มที่ ๓ ห้องบีบี ๒๐๙ ชั้น ๒
กลุ่มที่ ๔ ห้องบีบี ๒๑๐ ชั้น ๒
กลุ่มที่ ๕ ห้องบีบี ๒๑๑ ชั้น ๒

ที่ มท ๐๒๑๒.๑/๐๕๗๑๙

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๗ เมษายน ๒๕๕๙

เรื่อง สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน

เรียน ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๒.๑/๓๗๔๙ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปผลการสัมมนาฯ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสถาบันพระปกเกล้า ได้จัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร นั้น

กระทรวงมหาดไทย ขอนำส่งสรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ ดังกล่าว พร้อมทั้ง แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อกรุณาพิจารณาใช้ประกอบการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายกฤษฎา บุญราช)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
โทร/โทรสาร ๐๒ ๒๒๑ ๙๒๐๐

สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพ
การบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ :
การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน
ของกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และ สถาบันพระปกเกล้า
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙
ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

****

๑. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน จัดโดย กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสถาบันพระปกเกล้า มีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๒๒๐ คน ประกอบด้วย คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ผู้แทนสถาบันพระปกเกล้า ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย หัวหน้ากลุ่มจังหวัดทุกกลุ่มจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด จำนวน ๒๓ จังหวัด ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงาน ก.พ.ร. โดย ปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาฯ

๒. การปาฐกถาพิเศษ โดย ศาสตราจารย์ (พิเศษ) พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ หัวข้อ : การบริหารราชการแผ่นดินแบบบูรณาการ : ยุทธศาสตร์หลักของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืนของประเทศ สรุปได้ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ และการบริหารราชการแผ่นดิน มี ๓ ภาค ประกอบด้วย

ภาค ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนที่การบิน และหางเสือนำประเทศ)

ภาค ๒ การปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (กรรมาธิการ แบ่งเป็นอนุกรรมาธิการ ๓ คณะ ศึกษาพิจารณาปัญหาและวิธีการปฏิรูป) โดยยึดหลัก

ปัญหา (ทุกข์) หรือสิ่งที่ไม่อยากมีแต่มีอยู่ หรือ สิ่งที่อยากมี แต่ไม่มี

สมุทัย สาเหตุของปัญหา อนุกรรมาธิการได้ศึกษาเหตุแห่งปัญหา

มรรค วิธีแก้ปัญหาต้องมียุทธศาสตร์/ต้องบูรณาการ ทั้งกลุ่มภารกิจ/ทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น

นิโรจน์ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เข้มแข็งในประชาคมโลก

ภาค ๓ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ โดยการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน

๒.๒ แนวทางการบริหารราชการแผ่นดินแบบบูรณาการ : ยุทธศาสตร์ชาติหลักของการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย

๑. สภาพปัญหาที่จะต้องมี ยุทธศาสตร์ชาติ
๒. การจัดทำ และการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ การกำหนดกรอบแนวคิดและกลไก
๓. ความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติในร่างรัฐธรรมนูญ
๔. การขับเคลื่อนโดยการบูรณาการปฏิรูปการบริหาร

๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นแม่บทหลักที่เป็นกรอบชี้นำ การพัฒนา/การขับเคลื่อน

๔.๒ การขับเคลื่อนต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย ๔ ประการ คือ

(๑) โครงสร้างที่มีคุณภาพ

(๒) กลไกที่มีประสิทธิภาพ

(๓) ทรัพยากรบุคคลที่มุ่งมั่น

(๔) การจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

๔.๓ การตั้งปณิธานร่วมเพื่อการขับเคลื่อน

๔.๔ กลไกการถ่ายทอดสู่การปฏิบัติและประสิทธิผล

๔.๕ ศึกษาต้นแบบการปฏิรูประบบการบริหารงานทั้งพื้นที่ (ทั้ง ๓ อนุ กมธ.)

๔.๖ แนวทางและวิธีการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงพื้นที่ (ลงพื้นที่แก้ปัญหาร่วมกันทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น/ภาคเอกชน/ประชาชน)

๕. ผลที่จะเกิด คือ ความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ลดความซ้ำซ้อน และสร้างความคุ้มค่า

๖. บทสรุป

๖.๑ ปฏิรูป (Reform)

๖.๒ ปรับเปลี่ยน (Transform)

๖.๓ ปฏิบัติ (Perform) เพื่อรัฐและประชาชน (ประชารัฐ) สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๒.๓ สภาพปัญหาของการพัฒนาประเทศที่ต้องมียุทธศาสตร์ชาติ

๑. การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่อง

๒. ประเทศไทยมีแผนพัฒนาและแผนยุทธศาสตร์ที่หลากหลายกระจายไปตามกระทรวงและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งขาดการบูรณาการเท่าที่ควร

๓. การจัดสรร และการใช้งบประมาณในการพัฒนาประเทศเป็นการดำเนินการแบบแยกส่วน

๔. การกำหนดอนาคตของประเทศที่ผ่านมากำหนดโดยนักการเมืองและภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ เอกชนมีส่วนร่วมน้อย และประชาชนเกือบไม่มีส่วนร่วม

๕. ประเทศที่พัฒนา และกำลังพัฒนากว่า ๖๐ ประเทศทั่วโลกมียุทธศาสตร์ชาติที่เป็นทางการ

๒.๔ กรอบความคิดในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ/เป้าประสงค์หลักของชาติ ดังนี้

- มีเอกราชและระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- สังคมไทยร่มเย็นเป็นสุข มีพัฒนาการที่ยั่งยืน มั่นคง มีพลัง อยู่ดีมีสุข
- มีเกียรติและเข้มแข็งในประชาคมโลก อยู่กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสันติสุข

๒.๕ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติโดยบูรณาการการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน

ยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นแม่บทหลักที่เป็นกรอบชี้นำการกำหนดนโยบายและแผนต่างๆ สำหรับการพัฒนาประเทศ กำหนดทิศทาง เป้าหมาย หรือ แนวทางการพัฒนาประเทศ การบริหารราชการแผ่นดิน และเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาของภาคเอกชนและภาคประชาชนด้วย

๒.๖ ศึกษาต้นแบบการปฏิรูประบบการบริหารงานเชิงพื้นที่ (Area-based Management System)

๑) กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้ชัดเจน

<u>ผลผลิต</u>

- จัดระบบอำนวยความสะดวก (Office of Strategy Management : OSM) ในกลุ่มจังหวัด)
- แก้ปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

๒) การพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาล และประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ

ผลผลิต

- พัฒนาตัวแบบการพัฒนาระบบราชการที่ดี
- เป็นศูนย์เรียนรู้เรื่องการบริหารราชการและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ
- มีการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ (ไม่น้อยกว่า๔ จังหวัด/หน่วยงานในส่วนกลางอย่างน้อย ๑ แห่ง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างน้อย ๔ แห่ง)

๓) กระบวนการจัดทำและวิธีการงบประมาณแผ่นดิน ตั้งแต่ระบบงบประมาณส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น (เชิงพื้นที่) การบริหารงบประมาณ และการติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณ

ผลผลิต

- ตัวแบบการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่ (๑ จังหวัด และ ๑ กลุ่มจังหวัด)
- แก้ไข และยกร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูประบบงบประมาณ และการคลังภาครัฐ

๔) พัฒนากลไกหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

ผลผลิต

- วางระบบการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาศูนย์ข้อมูล

บทสรุป (Conclusion) คือ ประเทศ + ประชาชน (ประชารัฐ) = มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๓. การอภิปรายเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ในประเด็น ดังนี้

๑) โครงสร้างการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒) การกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด การจัดทำและบริหารงบประมาณจังหวัดและงบประมาณกลุ่มจังหวัด

๓) การประเมินคุณภาพแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๔) การบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดกับแผนของ ส่วนราชการ และแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) การจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

ดำเนินการอภิปราย โดย รศ.ตระกูล มีชัย อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครองคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ร่วมการอภิปราย ประกอบด้วย

๑. นายณัฐพงศ์ ศิริชนะ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

๒. นายศุภชัย เอี่ยมสุวรรณ ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา

๓. นายเฉลิมพล เพ็ญสูตร ผู้อำนวยการสำนักจัดทำงบประมาณเพื่อการบูรณาการงบประมาณเขตพื้นที่และการบูรณาการงบประมาณในการบริหารราชการในต่างประเทศ สำนักงบประมาณ

๔. นายประพันธ์ มุสิกพันธ์ ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๕. นางสาวสุรุ่งลักษณ์ เมฆะอำนวยชัย ผู้อำนวยการกองพัฒนาระเบียบราชการส่วนภูมิภาคและความสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงาน ก.พ.ร.

๔. การแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นในประเด็นการอภิปราย ข้อ ๒ โดยแบ่งเป็น ๕ กลุ่มย่อย กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจากจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ผู้แทนภาคเอกชน/ประชาชน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิทยากรประจำกลุ่มย่อย ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ รศ.ตระกูล มีชัย	อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กลุ่มที่ ๒ นายสุริยะ ประสาทบัณฑิต	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
กลุ่มที่ ๓ นายอภินันท์ ชื่อธานุวงศ์	อธิบดีกรมที่ดิน
กลุ่มที่ ๔ นางถวิลวดี บุรีกุล	สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
กลุ่มที่ ๕ นายวันชัย คงเกษม	ที่ปรึกษาด้านการบริงานจังหวัดแบบบูรณาการ

๕. การนำเสนอผลระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยต่อที่ประชุม ดังนี้

๕.๑ โครงสร้างการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
๕.๑.๑ โครงสร้างสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (The Office of Strategy Management : OSM) ยังไม่มีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน	- กำหนดโครงสร้างสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (OSM) ให้ชัดเจนตามกฎหมาย โดยให้เป็นระดับเขตพื้นที่ - กำหนดให้สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (OSM) มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงบประมาณ
๕.๑.๒ การบริหารงานของสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด(OSM)	- ควรกำหนดให้ OSM เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะการจัดทำแผน/ยุทธศาสตร์ (Strategy Unit) และการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่โดยกำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ - ควรแยก OSM ออกจากสำนักงานจังหวัด และควรมีหน้าที่ในการบริหารโครงการของกลุ่มจังหวัดในลักษณะเป็นหน่วยงานทางวิชาการ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่กำหนดให้หัวหน้า OSM เป็นข้าราชการประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญ
๕.๑.๓ แนวคิดการแบ่งกลุ่มจังหวัด (Cluster) โดยใช้เกณฑ์ทางกายภาพเป็นหลัก	- ควรมีการทบทวนความเหมาะสมในการแบ่งกลุ่มจังหวัด (Cluster) ใหม่เพื่อให้กลุ่มจังหวัดมีความเข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนา โดยนำแนวคิดใหม่มาปรับใช้ในการร่วมกลุ่มจังหวัด (Cluster) เช่น Product Champion, ศักยภาพจังหวัดในเรื่องต่าง ๆ (Issue) เช่น

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
	กลุ่มจังหวัดเกษตรอุตสาหกรรม กลุ่มจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดในบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ซึ่งมีการผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพ กลุ่มจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการค้าและการให้บริการ
๕.๑.๔ การยอมรับในตัวหัวหน้ากลุ่มจังหวัดที่เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดของจังหวัดที่เป็นผู้แทนของกลุ่มจังหวัด	- หัวหน้ากลุ่มจังหวัดควรแต่งตั้งมาจากบุคลากรในส่วนกลาง เช่น ผู้ตรวจราชการกระทรวง หรือบุคคลที่มีตำแหน่งเหนือกว่าผู้ว่าราชการจังหวัดหนึ่งระดับ เพื่อให้การบังคับบัญชาและการกำกับดูแลมีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรม
๕.๑.๕ โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.)	- ควรมีหลักเกณฑ์การถ่วงน้ำหนักของโครงสร้างที่ชัดเจน - ควรมีคณะอนุกรรมการทำงานกลั่นกรองโครงสร้างก่อนเข้าคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.)/คณะกรรมการ ก.บ.ก. - ควรแต่งตั้งคณะกรรมการภาคประชาชน/ประชาสังคมให้เป็นปัจจุบัน - เพิ่มสัดสวนของผู้แทนจากภาคประชาสังคม โดยให้คำนึงถึงความเท่าเทียมกันของสัดส่วนระหว่าเพศชายกับเพศหญิง - เพิ่มสัดส่วนของผู้แทนจากสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว - เพิ่มผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ ในองค์ประกอบของคณะกรรมการ ก.บ.ก. และคณะกรรมการ ก.บ.จ.
๕.๑.๖ ส่วนราชการในระดับเขต/ภาค ไม่มีส่วนร่วมหรือบทบาทในคณะกรรมการ ก.บ.ก.	- ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการ ก.บ.ก. ให้มีผู้แทนจากส่วนราชการหรือหน่วยงานในระดับเขต/ภาค หรือกลุ่ม
๕.๑.๗ องค์ประกอบของคณะกรรมการ ก.บ.ก. มีสัดส่วนของผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากเกินไป	- ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการ ก.บ.ก. ให้มีสัดส่วนของผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสม โดยอาจกำหนดให้มีเฉพาะผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักในการประสานแผนของท้องถิ่นในระดับจังหวัด หรืออาจกำหนดให้องค์ประกอบของคณะกรรมการ ก.บ.ก. มีผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทละ ๑ คน โดยปรับลดสัดส่วนจาก ๑๒ คน เป็น ๔ คน
๕.๑.๘ ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดของจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มจังหวัด (OSM) เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ ก.บ.ก. แต่ในทาง	- ควรกำหนดให้หัวหน้าสำนักงานจังหวัดของจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มจังหวัด (OSM) เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ ก.บ.ก. - ควรกำหนดให้หัวหน้าสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
ปฏิบัติผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของ ก.บ.ก. คือ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดของจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มจังหวัด (OSM)	(OSM) เป็นผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ ก.บ.ก.
๕.๑.๙ โครงสร้างการบริหารงานตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังขาดกลไกการจัดทำแผนในระดับชุมชนและอำเภอ โดยเฉพาะการกำหนดให้แผนพัฒนาอำเภอเป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างแผนชุมชนกับแผนพัฒนาจังหวัด	- ควรกำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาทั้งในระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล และแผนพัฒนาในระดับอำเภอ - ควรมีคณะกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างแผนในระดับต่าง ๆ - อาจปรับปรุงจากกลไกที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน คือ การจัดทำแผนความต้องการของอำเภอ - สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยอาจพิจารณาจัดสรรบุคลากรจากส่วนกลางไปลงไปยังสำนักงานอำเภอ เพื่อช่วยชี้แจง รวบรวม และจัดทำแผนตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับอำเภอ ก่อนเชื่อมโยงแผนต่าง ๆ ดังกล่าวไปสู่การจัดทำแผนแผนพัฒนาจังหวัดโดยสำนักงานจังหวัด
๕.๑.๑๐ การขาดความเข้าใจถึงความเจตนารมณ์ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑	- อบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหัวหน้าส่วนราชการ

๕.๒ การกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด การจัดทำและการบริหารงบประมาณจังหวัดและงบประมาณกลุ่มจังหวัด

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
๕.๒.๑ การกำหนดนโยบายการจัดทำแผน	- นโยบายควรคลอบคุลมในระยะ ๔ปี โดยระยะเวลาต้องสอดคล้องกับความต้องการของส่วนรวม มีความชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย และควรยึดโยงกับสถานการณ์ของพื้นที่ในปัจจุบัน
๕.๒.๒ หลักเกณฑ์การจัดทำแผนและแนวทางการปฏิบัติไม่ชัดเจน ทั้งจากระเบียบปฏิบัติและข้อสั่งการในบางเรื่อง ประกอบกับปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับผู้ปฏิบัติในพื้นที่ที่ได้ดำเนินการไปแล้วและมีการกำหนดระเบียบปฏิบัติในภายหลัง นอกจากนี้ การสื่อสารหลักเกณฑ์ไม่ครบถ้วนและมีขั้นตอนมากเกินไป	- ควรกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำแผนให้มีความชัดเจน แน่นอน และมีความยืดหยุ่น - ควรมีการกำหนดแนวทางการแก้ไขหรือเปลี่ยนรายละเอียดของงบประมาณ/โครงการ/กิจกรรม ในรายละเอียดให้ชัดเจนตั้งแต่เริ่มดำเนินการ (ต้นทาง) - คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) ควรมอบอำนาจเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการมากขึ้น
๕.๒.๓ การแยกส่วนการบริหารงบประมาณและการวางแผนในระดับพื้นที่	- นำแนวคิด Area-based Approach มาใช้อย่างจริงจัง เพื่อให้หน่วยงานในระดับพื้นที่มีบทบาทนำในการวางแผนในระดับพื้นที่มีความชัดเจนในเรื่องข้อมูล ซึ่งจะทำให้

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
	ทุกภาคส่วนทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการตามแผนไปร่วมกันได้ - การวางแผนควรเน้นตามบริบทของพื้นที่ นั่นคือ หน่วยงานเชิงภารกิจ (Function) และองค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องวางแผนให้สอดรับกับความต้องการหรือการให้ความสำคัญตามแผนของหน่วยงานเชิงพื้นที่ (Area)
๕.๒.๔ ระยะเวลาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดมีความกระชั้นชิดและมีห้วงเวลาที่ซ้ำซ้อนกัน	- ควรกำหนดปฏิทินและแนวทางให้มีความชัดเจน - ควรเหลื่อมระยะเวลาการจัดทำแผน เว้นระยะเวลาในการจัดทำจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้ต่างกัน
๕.๒.๕ ขาดข้อมูลในการจัดทำแผน เนื่องจากปัญหาการขาดความเชื่อมั่นในฐานข้อมูล ส่งผลให้ไม่มีนำข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผน ประกอบกับแต่ละหน่วยงานจะมีฐานข้อมูลเป็นของตนเองซึ่งขาดความเชื่อมโยงกัน	- ควรให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดระบบข้อมูลเป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ
๕./๒.๖ แผนพัฒนาไม่มีความยืดหยุ่น	- แผนพัฒนาจังหวัดควรกำหนดกรอบแนวทางแบบกว้างๆ /แผนปฏิบัติราชการประจำปีควรจัดเป็นลักษณะแผนงาน/โครงการ
๕.๒.๗ ข้อมูลกลุ่มจังหวัดขาดความสมบูรณ์	- ข้อมูลกลุ่มจังหวัดควรมีการวิเคราะห์เพื่อการใช้งานให้มากขึ้น
๕.๒.๘ ความซ้ำซ้อนของการจัดทำแผน เนื่องจากการที่หน่วยงานต่าง ๆ มักจะเสนอโครงการต่าง ๆ ผ่านหลายช่องทาง และเมื่อโครงการได้รับการอนุมัติจากหลายช่องทาง จึงก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนกันของแผนและเกิดเป็นปัญหาการขอเปลี่ยนแปลงพื้นที่หรือการขอยกเลิก ซึ่งส่งผลต่อเนื่องไปยังความล่าช้าในการดำเนินโครงการตลอดจนการเบิกจ่ายงบประมาณ	- จัดทำปฏิทินการจัดทำแผนให้เหลื่อมเวลากัน - กำหนดกระบวนการให้แผนงานของทุกหน่วยงานต้องผ่านไปที่จังหวัด เพื่อกรองความซ้ำซ้อน และตรวจสอบความถูกครบถ้วนของโครงการนั้นๆ
๕.๒.๙ การรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลาง เช่น เรื่องงบประมาณ แม้ว่าในภายหลังจะมีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ก็เกิดจากการเรียกร้องจากพื้นที่ในขณะที่ในหลาย ๆ เรื่องยังคงรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง	- กำหนดให้การโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ก.บ.จ. และคณะกรรมการ ก.บ.ก./อนุกรรมการ ก.บ.จ./ก.บ.ก. ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานในพื้นที่เกิดความคล่องตัวต่อเนื่อง - ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารแผนบูรณาการทุกระดับ

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
๕.๒.๑๐ การขอเปลี่ยนแปลงโครงการหรือโอนงบประมาณจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงบประมาณ ทั้ง ๆ ที่การขอเปลี่ยนแปลงโครงการหรือโอนงบประมาณหากไม่กระทบแผน ควรให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ก.บ.ก./คณะกรรมการ ก.บ.จ. และเพียงแต่รายงานให้สำนักงบประมาณทราบ	- แก้ไขพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการ ก.บ.ก./คณะกรรมการ ก.บ.จ. สามารถเปลี่ยนแปลงโครงการหรืองบประมาณที่ไม่กระทบแผนได้ - ขอให้สำนักงบประมาณมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถปรับปรุงแก้ไขโครงการและการบริหารงบประมาณที่ดำเนินการในพื้นที่
๕.๒.๑๑ การจัดทำโครงการผูกพันข้ามปี	- ควรกำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดสามารถจัดทำโครงการผูกพันข้ามปีได้ ซึ่งจะทำให้ประเมินผลสัมฤทธิ์ของทั้งโครงการได้อย่างมีประสิทธิผล
๕.๒.๑๒ บทบาทของแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และวิธีการจัดทำแผน	- แผนพัฒนาจังหวัดควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของจังหวัด - แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดควรมีบทบาทตอบสนองการพัฒนาตามศักยภาพของกลุ่มจังหวัด ซึ่งแผนเชิงภารกิจ (Function) กับแผนของจังหวัดยังไม่สอดรับกัน - แผนพัฒนาจังหวัดควรเป็นแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดกลุ่มจังหวัดควรพัฒนาเชิงนโยบาย ในการจัดทำแผนควรกำหนดเป้าหมายและวิธีการร่วมกัน แล้วจึงถอดเป็นโครงการ ต้องมีการทำผังเมือง (Physical Planning) ระดับประเทศ ภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด ท้องถิ่น - ควรกำหนดแนวทางให้ชัดเจนและหน่วยงานส่วนกลางควรประสานงานกัน
๕.๒.๑๓ โครงการของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดไม่สามารถเชื่อมโยงกับต่างประเทศได้	- ควรเปิดโอกาสให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัด ที่มิใช่จังหวัดชายแดน หรือยังไม่ได้ MOU ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการต่างประเทศ แต่เป็นจังหวัด/กลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพ มีภาคเอกชนที่เข้มแข็ง ได้นำภาคเอกชนไปต่างประเทศ เพื่อแสดงศักยภาพของสินค้าและการบริการของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดในต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

๕.๓ การประเมินคุณภาพแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
๕.๓.๑ การจัดทำแผนมีระยะเวลาน้อยและมีระยะเวลาสั้น	- ควรจัดทำปฏิทินล่วงหน้า - ควรให้มีระยะเวลาการจัดทำแผนมากขึ้น และให้ส่วนราชการเข้ามาร่วมในการจัดทำแผนมากขึ้น

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
๕.๓.๒ ปัญหาการประเมินคุณภาพแผน เกณฑ์ในการชี้วัด และการขาดการประเมินผลสัมฤทธิ์ เนื่องจากในการประเมินคุณภาพแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นการประเมินว่าจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจัดทำแผนเป็นไปตามขั้นตอนตามที่ทีมบูรณาการกลางกำหนดไว้หรือไม่ ตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปที่จะใช้เป็นฐานในการวางแผน การวิเคราะห์ศักยภาพ การกำหนดวิสัยทัศน์ ตลอดจน การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด โดยกำหนดเป็นค่าคะแนนออกมา ซึ่งจะนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณให้จังหวัด การประเมินดังกล่าวนี้เป็นแค่การประเมินที่กระบวนการจัดทำแผน ซึ่งแผนที่มีคุณภาพจะต้องเป็นแผนที่ไม่ใช่แค่ทำตามขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแผน แต่ต้องเป็นแผนที่นำไปปฏิบัติแล้วเกิดผลขึ้นจริงๆ	- ให้เน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ นั่นคือ ผลผลิต (output) และผลกระทบระยะยาว (Impact) ของแผน มากกว่าการประเมินกระบวนการจัดทำแผน (Process) โดยควรแบ่งการประเมินเป็น ๒ รอบ คือ (๑) ประเมินกระบวนการจัดทำแผน (๒) ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน - ควรเปิดโอกาสให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถชี้แจงและให้ข้อมูลเพิ่มเติม หรืออุทธรณ์เกี่ยวกับผลการพิจารณาประเมินได้ - ควรใช้ผลการประเมินเพื่อการพัฒนาคุณภาพแผนให้ดีขึ้น มิใช่นำไปใช้เพื่อการกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณ - ควรกำหนดหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดให้ชัดเจนให้สามารถชี้วัดความพึงพอใจของประชาชนได้ - กำหนด Outline Template ของแผนให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการใช้ดุลพินิจของการประเมินคุณภาพแผน - ควรเน้นความเชื่อมโยงของแผนเป็นหัวข้อสำคัญในการประเมิน - ในการประเมินควรมีการตรวจสอบมาตรฐานการประเมินและควรนำผลประเมินมาใช้จริง โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจในกระบวนการการจัดทำแผน - ควรอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาในแต่ละจังหวัดหรือภูมิภาคเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินแผน ซึ่งจังหวัด/กลุ่มจังหวัดจะได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประเมินของสถาบันการศึกษา แทนการให้ทีมบูรณาการกลางซึ่งเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นผู้ประเมินแผนแต่เพียงผู้เดียว
๕.๓.๓ ไม่มีการแจ้งรายละเอียดของคะแนนคุณภาพแผน	- ควรระบุปัญหาและข้อเสนอให้จังหวัดทราบ และควรปรับน้ำหนักคะแนนในแต่ละประเด็นให้เหมาะสม
๕.๓.๔ ปัญหาด้านบุคลากร บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดความรู้ในการจัดทำแผน	- ควรบรรจุแต่งตั้งข้าราชการให้เพียงพอต่อภาระงาน และพัฒนาความรู้ความสามารถและการทำงานของบุคลากรเป็นทีม เพื่อให้บุคลากรสามารถทำงานทดแทนกันได้เมื่อมีสับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่ง - ควรมีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดทำแผนจริง ๆ เป็นหลักในการจัดทำแผนของหน่วยงานในพื้นที่ โดยให้ได้รับค่าตอบแทนเป็นพิเศษ เพื่อให้การจัดทำแผนมีคุณภาพ - เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการ

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
	จัดทำแผนควรมีความรู้ความสามารถหรือมีสมรรถนะหลักเกี่ยวกับการจัดทำแผน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด - พัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดทำยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ - ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่มีความรู้มาทำงานร่วมกันหรือการจ้างที่ปรึกษา
๕.๓.๕ ปัญหาด้านข้อมูล	- รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำฐานข้อมูล - พัฒนาฐานข้อมูลด้านการวางแผนในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
๕.๓.๖ ส่วนราชการเสนอแต่โครงการในลักษณะของการก่อสร้าง	- การจัดแผนควรต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์ของจังหวัดประกอบ
๕.๓.๗ ผู้รับการประเมินไม่ยอมรับในผลการประเมิน	- ควรมีการพูดคุยหรือซักซ้อมความเข้าใจกันระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ประเมินกับผู้รับการประเมินเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และขั้นตอนการประเมิน รวมทั้งตัวชี้วัด - กระบวนการประเมินต้องเป็นมาตรฐานเดียวกันในแต่ละพื้นที่

๕.๔ การบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด กับแผนของส่วนราชการ และแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
๕.๔.๑ การบูรณาการแผนในทุกระดับ	- ต้องทำผังกายภาพ (Physical Planning) ระดับประเทศ ภาค จังหวัด และท้องถิ่น - การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการ ก.น.จ. ควรบูรณาการในระดับเหนือขึ้นไปก่อนสั่งการให้พื้นที่ดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน - เน้นผลสัมฤทธิ์ของโครงการ - ควรให้กระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพในการบูรณาการแผน - สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ.ร. และกระทรวงมหาดไทยร่วมกันจัดประชุมเชิงบูรณาการในพื้นที่ เพื่อเสนอตัวแบบแผนที่มีประสิทธิผล ทั้งนี้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการต่าง ๆ
๕.๔.๒ ขาดการเชื่อมโยงกันระหว่าง Function กับ Area และบูรณาการระหว่างแผนต่าง ๆ	- ส่วนราชการ จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญในการจัดทำแผนในทุกระดับ - ปฏิทินการจัดทำแผนควรเหลื่อมกัน - ควรมีคณะกรรมการกลั่นกรองบูรณาการโครงการ

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
	- หน่วยงานส่วนกลางควรมีคณะกรรมการในแต่ละด้านบูรณาการกับกลุ่มจังหวัด - ต้องมีกลไก/ตัวชี้วัดในการบูรณาการแผนของทุกภาคส่วน - สร้างกระบวนการเรียนรู้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของการจัดทำแผน ตั้งแต่ส่วนกลาง จังหวัด ไปจนถึงระดับชุมชน
๕.๔.๓ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สอดคล้องกัน	- ใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเป็นหลัก - ใช้แผนของจังหวัดเป็น Master Plan - ต้องมีกลไก/ตัวชี้วัดในการบูรณาการแผนของทุกภาคส่วน
๕.๔.๔ บุคลากรที่จัดทำแผนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผน	- ให้ความรู้แก่บุคลากร (คณะกรรมการหมู่บ้าน/เจ้าหน้าที่) ระดับต่างๆ (อปท./อำเภอ/จังหวัด)
๕.๔.๕ การขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดทำแผน	- ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการจัดทำแผน และตระหนักถึงความสำคัญของแผน
๕.๔.๖ การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในท้องถิ่น	- สร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการบูรณาการ พัฒนาการ และยกระดับความรู้ของบุคลากรในการจัดทำแผนอย่างต่อเนื่อง
๕.๔.๗ ห้วงเวลาในการจัดทำแผนและระยะเวลาของแผนแต่ละระดับไม่เท่ากัน	- การกำหนดกรอบห้วงเวลาในการจัดทำแผนในแต่ละระดับตั้งแต่ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด และส่วนราชการให้ชัดเจน - ควรกำหนดช่วงเวลาในการจัดทำแผนทั้งในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด และกลุ่มจังหวัด ให้เป็นคนละห้วงเวลา - ปรับระยะเวลาของแผนให้เท่ากัน

๕.๕ การจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
๕.๕.๑ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนและภาคประชาชน	- สร้างและส่งเสริมเวทีให้ประชาชน/เอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการให้มากขึ้น - สร้างช่องทางที่หลากหลายเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น เช่น ช่องทาง Social Media - สร้างความเข้มแข็งให้ กม. เป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน - นำความต้องการของประชาชน (แผนชุมชน) มาจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างจริงจัง - ต้องให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอย่างทั่วถึง - กำหนดกรอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด

สภาพปัญหา	ข้อเสนอ/แนวทางการแก้ไข
	- ต้องมีการประเมินแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าตอบสนองต่อยุทธศาสตร์จังหวัดหรือไม่
๕.๕.๒ ประชาชนยังขาดความเข้าใจในการจัดทำแผน โดยมักเสนอความต้องการมากกว่าเสนอปัญหาในพื้นที่	- สร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะคณะกรรมการหมู่บ้านให้เห็นความสำคัญของแผนในการเสนอความต้องการต้องมาจากปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ ไม่ใช่มาจากความต้องการของประชาชนเพียงอย่างเดียว
๕.๕.๓ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการและติดตามงบประมาณ	- เพิ่มบทบาทภาคประชาชนให้เข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่ - เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
๕.๕.๔ กระทรวง ทบวง กรมไม่ได้ให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณตามแผนพัฒนาจังหวัด	- กำหนดหลักเกณฑ์ให้ส่วนราชการ (กระทรวง ทบวง กรม) สนับสนุนงบตามแผนพัฒนาจังหวัด

ปัจจัยสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

โครงสร้าง

ปัญหา

- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (OSM) ไม่เป็นส่วนราชการ
-หน.กลุ่มจังหวัดไม่ได้รับการยอมรับ (อาวุโส)
- หน.สนจ. ปฏิบัติหน้าที่ หน. OSM
- ความไม่เหมาะสมในการแบ่งกลุ่มจังหวัด
-การกำหนดฝ่ายเลขาฯ ก.บ.ก. ที่ไม่เหมาะสม

แนวทางแก้ไข

- กำหนดให้ OSM เป็นส่วนราชการ
- แต่งตั้ง หน.OSM เป็นการเฉพาะ
- ทบทวนการแบ่งกลุ่มจังหวัด
-ให้ รอง ปมท. ทำหน้าที่เป็นหนกลุ่มจังหวัด

แนวทางการขับเคลื่อน

-แก้ไข พรฎ.ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ (ระยะยาว)
-พรบ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ (ระยะยาว)

นโยบาย/หลักเกณฑ์

ปัญหา

-เปลี่ยนหลักเกณฑ์การทำแผนบ่อย
- ก.บ.จ./ก.บ.ก. มีข้อจำกัดในการบริหารงบประมาณ
-ปฏิทินทำแผนในแต่ละระดับไม่สอดคล้องกัน

แนวทางแก้ไข

- หลักเกณฑ์ควรชัดเจนและยึดโยงกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- ก.น.จ. ควรมอบอำนาจการบริหารงบฯ ให้ ก.บ.จ./ก.บ.ก.
- การวางแผนควรเน้นตามบริบทของพื้นที่ (Bottom-Up)
- กำหนดปฏิทินให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกัน

แนวทางการขับเคลื่อน

- ก.น.จ. ควรมอบอำนาจการบริหารงบฯให้ ก.บ.จ/ก.บ.ก. (ระยะสั้น)
-แก้ไขประกาศ ก.น.จ. เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ ๒) (ระยะกลาง)
-ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณพศ๒๕๔๘(ระยะยาว)

ประเมินคุณภาพแผนฯ

ปัญหา

- ระยะเวลาการทำแผนมีจำกัด
- เกณฑ์การประเมินคุณภาพแผนขาดความเหมาะสม
-การประเมินไม่มีมาตรฐาน
- ขาดระบบฐานข้อมูลการวางแผน
-ขาดบุคลากรด้านการวางแผน

แนวทางแก้ไข

- ให้เวลาในการจัดทำแผนมากขึ้น
- ควรประเมินที่ผลสัมฤทธิ์
- กำหนดมาตรฐานการประเมิน ให้เป็นที่ยอมรับ
-แจ้งผลการประเมินให้จังหวัดทราบ และสามารถชี้แจงและให้ข้อมูลเพิ่มเติมได้
- ให้สถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินฯ
- พัฒนาระบบฐานข้อมูลและบุคลากรด้านการวางแผน

แนวทางการขับเคลื่อน

-จัดทำระบบฐานข้อมูลและพัฒนาบุคลากร (ระยะสั้น)
-ปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพฯ (ระยะกลาง)

การบูรณาการแผนฯ

ปัญหา

- ขาดกลไกการบูรณาการในระดับพื้นที่
-หน่วยงานพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำและบูรณาการแผนฯ

แนวทางแก้ไข

- สร้างกลไกการบูรณาการในระดับพื้นที่
-สร้างการเรียนรู้ให้ทุกภาคส่วนให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนและการบูรณาการแผนในทุกระดับ

แนวทางการขับเคลื่อน

-กำหนดแนวทางปฏิบัติในการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับพื้นที่ (ระยะสั้น)
-จัดทำระเบียบว่าด้วยการประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ (ระยะกลาง)

การจัดทำ งปม. เชิงพื้นที่

ปัญหา

- ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน
- ส่วนราชการยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่

แนวทางแก้ไข

- สร้างเวทีให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น
- กำหนดหลักเกณฑ์ให้ส่วนราชการ (Function) สนับสนุน งปม. ให้พื้นที่ตามความเหมาะสมและจำเป็น

แนวทางการขับเคลื่อน

-กำหนดแนวทางปฏิบัติในการประสานแผนและงบประมาณในระดับพื้นที่ (Area based) (ระยะสั้น)
-จัดทำระเบียบ/กฎหมายเพื่อกำหนดให้ส่วนราชการให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด (ระยะกลาง)

ภาคผนวก ค

การประชุมคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล
ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ
ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๒๓
วันจันทร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๒๒๐
ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒
โดยเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัด
เข้าร่วมประชุมด้วย

การประชุม
คณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ
ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๒๓
วันจันทร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๒๒๐ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

<u>เรื่องพิจารณา</u>

- **พิจารณาเตรียมการดำเนินงานโครงการ “การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และธรรมาภิบาล” โดยเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา จังหวัดยโสธร จังหวัดระยอง จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสงขลา ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และคณะทำงานในคณะอนุกรรมาธิการ เข้าร่วมประชุม**

นายวิบูลย์ สงวนพงศ์ ประธานอนุกรรมาธิการ ได้อธิบายถึงความเป็นมาของการดำเนินการโครงการ “การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และธรรมาภิบาล” ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของแผนการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศแล้ว ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องประชารัฐและมติคณะรัฐมนตรีที่สนับสนุนให้ใช้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นเครื่องมือดำเนินการ และให้ความสำคัญกับส่วนภูมิภาคที่เป็นส่วนเชื่อมระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่

นอกจากนี้ ประธานอนุกรรมาธิการ ได้ชี้แจงถึงเหตุผลในการพิจารณาเลือกจังหวัดต้นแบบว่า ได้พิจารณาจากทั้งตัวบุคคลซึ่งได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด และพื้นที่ซึ่งได้แก่จังหวัด

นายอภินันท์ ชื่อธานุวงศ์ อนุกรรมาธิการ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมถึงวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการฯ ว่า ต้องการให้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นตัวขับเคลื่อนการบริหารราชการแผ่นดิน ที่สามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์เฉพาะของรัฐบาล (Agenda) ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาพื้นที่ตลอดจนมีการบูรณาการกับแผนของส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงการนำแผนพัฒนาจังหวัดมาประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้ เนื่องจากแผนพัฒนาจังหวัดในด้านยุทธศาสตร์โดยหลักเป็นไปเพียงเพื่อตอบสนองต่องบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจาก ก.พ.ร. อีกทั้งที่ผ่านมา ส่วนกลางจะเป็นผู้จัดทำแผนยุทธศาสตร์เฉพาะของรัฐบาลแล้วจึงส่งให้จังหวัดดำเนินการ ซึ่งในทางปฏิบัติไม่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของหลายพื้นที่ ดังนั้น จึงขอเชิญจังหวัดเข้าร่วมโครงการเพื่อร่วมกันออกแบบแผนพัฒนาจังหวัดที่สามารถตอบโจทย์ข้างต้นได้ โดยอาจพิจารณาปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง เห็นด้วยว่าผลสัมฤทธิ์ของโครงการนี้จะช่วยให้การปฏิรูปประเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากภูมิภาคเป็นส่วนสำคัญในการดูแล

ประชาชน ตลอดจนการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่พื้นที่มีความสำคัญยิ่ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นมาโดยตลอดคือการบูรณาการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ที่ผ่านมาแผนพัฒนาจังหวัดมักจะเป็นแผนเฉพาะของส่วนกลางลงไปสู่พื้นที่ และงบประมาณก็จะถูกจัดสรรผ่านกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ แม้ต่อมาจะมีงบยุทธศาสตร์จังหวัด แต่ก็เป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย ดังนั้น แผนพัฒนาจังหวัดควรประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งคือนำนโยบายรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ และส่วนที่สองคือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ (Area-baed) และมีการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับแผน ยิ่งไปกว่านั้น แผนพัฒนาจังหวัดจะต้องบูรณาการแผนงานโครงการของทุกภาคส่วน ซึ่งรวมถึงภาคประชาชนและองค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ (Non Government Organizations : NGOs) และมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้นำการประสานงาน

นายทรงพล สวาสดิ์ธรรม ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ได้เพิ่มเติมประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด กรณีของจังหวัดสงขลาจะมีการเชื่อมโยงแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ จนมาถึงแผนพัฒนาจังหวัด โดยพิจารณาความเชื่อมโยงในหลายมิติประกอบกัน คือ บนลงล่าง (Bottom-up) ล่างขึ้นบน (Top-down) และอดีตกับอนาคต อีกทั้ง มีการบูรณาการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนด้วย

นายนิมิต วันไชยธนวงศ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา ได้ชี้แจงว่า แผนพัฒนาจังหวัดพะเยาจะมุ่งเน้นทั้งการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์เฉพาะของรัฐบาล (Agenda) และกระทรวงมหาดไทย และการตอบสนองความต้องการของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ดี จังหวัดได้ประสบกับข้อจำกัดในด้านงบประมาณ หากจะมีการนำแผนพัฒนาจังหวัดมาเป็นหลักในการพัฒนาก็ควรที่จะมีกฎหมายหรือระเบียบมารองรับเพื่อให้เกิดความชัดเจน และส่วนกลางที่ไปปฏิบัติงานในพื้นที่ก็ควรจะยึดความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นหลักแทนที่จะนำเอาแผนงานของกระทรวง ทบวง กรม ของตน มาใส่ไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด

นายนิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร รองผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี เห็นว่า ในการดำเนินงานของจังหวัดนั้นควรดำเนินการ ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์กระทรวงและหน่วยงาน (Function) และส่วนที่สอง บางจังหวัดควรมีโครงการยุทธศาสตร์ (Agenda Project) ของตน ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด เพื่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยให้ทุกภาคส่วนในจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการยุทธศาสตร์จังหวัดนี้ เช่น จังหวัดปทุมธานีมีวาระการเตรียมความพร้อมให้กับเมืองปทุมธานีในการรองรับการขยายตัวของมหานคร

ในส่วนงบประมาณนั้น งบพัฒนาจังหวัดที่ได้รับการจัดสรรจาก ก.พ.ร. เป็นงบผูกพันกับแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้เมื่อ ๒ ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้จังหวัดไม่สามารถนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นปัจจุบันได้ นอกจากนี้ จังหวัดยังประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ในกรณีที่ส่วนท้องถิ่นไม่สามารถปฏิบัติภารกิจตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ได้ จังหวัดก็ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการแทนได้เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ อีกทั้งยังขาดงบประมาณ เช่น จังหวัดปทุมธานีประสบปัญหาเรื่องการจัดการขยะ ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้เป็นภารกิจของส่วนท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจึงไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการในเรื่องนี้ อย่างไรก็ดี เมื่อมีการติดตามงาน ส่วนกลางก็มักจะไปติดตามงานจากผู้ว่าราชการจังหวัด เนื่องจากเป็นผู้รับผิดชอบหลักของจังหวัด จึงควรมีการพิจารณาเพื่อหาทางออกในกรณีที่ส่วนท้องถิ่นไม่สามารถปฏิบัติภารกิจตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ได้

นายวิบูลย์ รัตนาภรณ์วงศ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร ได้อธิบายถึงปัญหาการขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดที่มีความขัดแย้งกันระหว่างส่วนกลางกับจังหวัดในการดำเนินการบางเรื่อง และเห็นว่า งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของแผนพัฒนาจังหวัด

นายเฉลิมพล เพ็ญสูตร สำนักจัดทำงบประมาณเพื่อการบูรณาการงบประมาณเขตพื้นที่และการบูรณาการงบประมาณในการบริหารราชการต่างประเทศ สำนักงบประมาณ ได้ชี้แจงว่า งบจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจะถูกจัดสรรให้ตามความจำเป็นและความต้องการของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดเป็นหลัก แต่ด้วยข้อจำกัดจึงไม่อาจจัดสรรงบประมาณให้ตามที่จังหวัดขอมาทั้งหมดได้ อย่างไรก็ดี ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เป็นครั้งแรกที่สำนักงบประมาณสามารถจัดสรรงบประมาณของส่วนราชการที่ตรงกับแผนพัฒนาจังหวัดได้ถึง ๑๙,๐๐๐ ล้านบาท จากเดิมประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านบาท ในส่วนของงบประมาณตามแผนพัฒนาจังหวัด หากสามารถแสดงให้เห็นได้ว่ามีการบูรณาการ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และเป็นความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง ก็น่าจะได้รับการตอบรับจากส่วนกลาง เพราะเป็นความต้องการของสำนักงบประมาณเช่นกันที่จะจัดสรรงบประมาณให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

นางอารีย์พันธ์ เจริญสุข อนุกรรมาธิการ ในฐานะผู้แทนสำนักงาน ก.พ.ร. เห็นว่า จุดคิดของเรื่องนี้อยู่ที่งาน งบ ระบบ คน ดังนั้น จึงควรเริ่มต้นด้วยคำถามที่ว่า เราต้องการให้จังหวัดทำอะไร จากนั้นจึงจะนำไปสู่คำตอบว่า จะให้จังหวัดเป็นผู้จัดการ เป็นผู้แก้ปัญหา หรือเป็นผู้ประสานงาน ซึ่งในการบริหารงานเชิงพื้นที่ (Area-based) นั้น ควรเริ่มต้นจากคำถามที่ว่าพื้นที่นั้นมีปัญหาอะไร แก้ไขปัญหาด้วยงบประมาณใดบ้าง ต้องการการสนับสนุนใดบ้างจากส่วนกลาง ก็จะทำให้เห็นได้ว่ายังมีพื้นที่ใดบ้างที่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ภายใต้งบประมาณที่มีอยู่ได้ และต้องการการสนับสนุนจากส่วนกลางอีกเท่าใด

จากนั้น นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์ อนุกรรมาธิการ ในฐานะประธานคณะทำงานพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ ได้เชิญจังหวัดระยอง จังหวัดสงขลา จังหวัดยโสธร จังหวัดพะเยา และจังหวัดปทุมธานี เข้าร่วมโครงการ “การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และธรรมาภิบาล” ในฐานะจังหวัดต้นแบบ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตอบรับเข้าร่วมโครงการและยินดีสนับสนุนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ผลการพิจารณา</u>

จังหวัดระยอง จังหวัดสงขลา จังหวัดยโสธร จังหวัดพะเยา และจังหวัดปทุมธานี ได้ตอบรับเข้าร่วมโครงการ “การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และธรรมาภิบาล” ในฐานะจังหวัดต้นแบบ

ภาคผนวก ง

สรุปประเด็นสำคัญการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งเน้นหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

สรุปประเด็นสำคัญการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งเน้นหวังผลสัมฤทธิ์ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดสงขลา ของคณะอนุกรรมาธิการ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช รีสอร์ท สงขลา

การเสวนาหัวข้อ “เราจะร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”		
ผวจ.สงขลา (นายทรงพล สวาสดิ์ธรรม)	**ประธานหอการค้า จังหวัดสงขลา**	**ผอ.สงขลาฟอรั่ม (นางพรรณิภา โสตถิพันธุ์)**
- จังหวัดให้ความสำคัญกับเรื่องผลิตผลทางการเกษตรมาก เช่น ยางพารา ผลไม้ชนิดต่างๆ ซึ่งมีผลผลิตมาก แต่จะทำอย่างไรให้สามารถมีช่องทางหลายช่องทางที่สามารถขายสินค้าเหล่านี้ได้ - จังหวัดสามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพได้มาก แต่ยังขายไม่ได้ แนวทางการแก้ไขจึงควรผลิตสินค้าเกษตรแบบผสมผสาน (หลายอย่าง) เพื่อให้สามารถมีช่องทางในการขายได้ -ปัญหาของการพัฒนาจังหวัดคือจะทำอย่างไรให้แผนพัฒนาจังหวัด ไปขับเคลื่อน/ตอบสนองต่อพื้นที่หรือความต้องการของพื้นที่หรือยุทธศาสตร์ประเทศได้ - การกระจายความเติบโตจากการพัฒนา/หรือความสมดุลของการพัฒนา ผลที่ได้ยังไม่สามารถลงไปถึงประชาชนได้อย่างแท้จริง จะต้องหาความสมดุลให้เกิดขึ้น และร่วมกันขับเคลื่อน	- การพัฒนาจังหวัด(แผนพัฒนาจังหวัด) จะต้องมองถึงโอกาส/ความต้องการของโลกหรือของทวีป ขณะเดียวกันที่ต้องมองถึงศักยภาพของประเทศ/ภาค จังหวัด/กลุ่มจังหวัด - ต้องเน้นหรือต้องให้ความสำคัญ เรื่องการพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม ซึ่งจังหวัดมีศักยภาพที่จะผลิตได้ และตลาดยังมีความต้องการ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น - การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัด ยังไม่ต่อเนื่อง ทำให้เสียโอกาสในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด - ที่ผ่านมาการทำงานของภาคราชการส่วนใหญ่ยังทำกันแบบ “แท่ง” ไม่บูรณาการกัน ไม่ทำร่วมกัน - ภาคราชการต้องมุ่งทำงานให้เกิดประสิทธิภาพให้มากกว่านี้ ให้ดีกว่านี้ - กลไกการทำงาน/กฎระเบียบต่างๆ ของภาครัฐ ยังเป็นอุปสรรคและไม่คล่องตัว ที่จะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ	- ภาคประชาชนรู้สึกเบื่อหน่ายต่อภาคราชการ เช่น กรณีการเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากเห็นว่าภาคราชการมีเงื่อนไข/มีรูปแบบมาก และไม่มั่นใจในเรื่องการปฏิรูประบบราชการ - การบริหารราชการแผ่นดินต้องยกระดับ/ต้องให้ความสำคัญในเรื่องของ “คน” หรือความเป็น “มนุษย์” โดยในกรณีของการมีส่วนร่วมเห็นว่าราชการยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร - ภาคประชาชนมีการพัฒนา มีการปรับตัว ในเรื่องการรับรู้ของข้อมูลมาก ในกรณีที่มีการเรียกร้อง ก็ไม่ได้เรียกร้องอะไรลอยๆ แต่มีการนำข้อมูลมาสนับสนุนในการเรียกร้อง

การเสวนาหัวข้อ “เราจะร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”		
ผวจ.สงขลา (นายทรงพล สวาสดิ์ธรรม)	**ประธานหอการค้าจังหวัดสงขลา**	**ผอ.สงขลาฟอรั่ม (นางพรรณิภา โสตถิพันธุ์)**
- จะทำอย่างไรให้ประชาชนเกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ การมีส่วนร่วม ต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ อันจะส่งผลให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน - ต้องสร้างความเสมอภาค/ความสมดุล/ความเท่าเทียมกันจากการพัฒนาของจังหวัดที่เกิดขึ้น - อยากเห็น/อยากให้เกิด “ทีมจังหวัด” ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในหลายๆฝ่าย(ภาคราชการ/ภาคประชาชน ต้องหารือกันอย่างใกล้ชิด) - จังหวัดยังมีปัญหาเรื่องห้วงเวลา (กระชั้นชิด) ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แต่ก็มีแนวทางการทำงานได้ตามเวลาที่กำหนด โดยกำหนดให้มีทีมงานดำเนินการในแต่ละเรื่อง ในแต่ละประเด็น โดยนำข้อมูลจาการวิจัย/การศึกษามาขยายมาทบทวน ต่อเนื่องตลอดเวลา - การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดต้องเริ่มหรือต้องคิดมาจากล่างขึ้นไปข้างบน กล่าวคือต้องเริ่มจากแผนตำบล แผนอำเภอขึ้นไปสู่แผนพัฒนาจังหวัด - จังหวัดต้องสร้างเครือข่ายการพัฒนาต่างๆ เช่น เครือข่ายเกษตรกร ซึ่งจะเป็นประโยชน์	ได้ - ข้อมูลของภาคราชการยังอยู่ในแต่ละหน่วย อยู่กันกระจัดกระจาย ไม่มีศูนย์รวม ไม่มีจุดรวม	

การเสวนาหัวข้อ “เราจะร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”		
ผวจ.สงขลา (นายทรงพล สวาสดิ์ธรรม)	**ประธานหอการค้าจังหวัดสงขลา**	**ผอ.สงขลาฟอรั่ม (นางพรรณิภา โสตถิพันธุ์)**
ที่สามารถเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดได้ - ต้องมีการลงพื้นที่ เพื่อนำปัญหาหรือความต้องการสำหรับเป็นข้อมูลในการพัฒนาจังหวัด (มีข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด)		

สรุปประเด็นสำคัญการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดยโสธร ของคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเจพี เอ็มเมอรัลด์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

การเสวนาและรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “เราจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”		
ผวจ.ยโสธร (นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)	**ประธานหอการค้าจังหวัดยโสธร (นายขวัญพัฒน์ เชื้อวณิชย์)**	**ผู้แทนภาคประชาสังคม (ผู้ใหญ่สัมฤทธิ์ กัลวดี)**
- ฝากให้กรรมาธิการได้พิจารณากรณีหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค บางหน่วยงาน ผวจ.ยังไม่สามารถเข้าไปบูรณาการการทำงาน ไม่มีอำนาจ ไม่สามารถเข้าไปบริหารจัดการในกรณีที่มีปัญหาได้ (เช่น ผวจ.จะขอตัดต้นไม้เล็กๆ สักต้นก็ไม่มีอำนาจ ไม่สามารถทำได้) - หน่วยงานส่วนราชการภูมิภาคบางหน่วยยังสงวนอำนาจ หรือมอบอำนาจให้จังหวัดโดยมีกฎเกณฑ์เคร่งครัด/ตายตัว ทำให้การทำงานของ ผวจ.ไม่คล่องตัว ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น หน่วยงานมอบอำนาจให้ ผวจ.(แต่ ผวจ. มอบต่อให้รอง ผวจ.ไม่ได้) หรือ ผวจ.ต้องมอบต่อให้กับหน่วยงานส่วนราชการไปเลย ทำให้ ผวจ. ไม่สามารถบริหารจัดการได้ และไม่สอดคล้องกับความรับผิดชอบของ ผวจ.	- ที่ผ่านมาในการติดต่องานกับภาคราชการ ในบางเรื่องจะต้องติดต่อกันหลายที่ หลายหน่วยงาน - ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดทำ/ในการเสนอของบประมาณของภาครัฐด้วย - ในภาพรวมประเทศยังมีการทุจริตมาก อยากเห็น/อยากให้เกิดระบบธรรมาภิบาลจริงๆจังๆ ไม่ใช่แค่การสอดส่องเฉยๆ แต่จะต้องให้มีการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย - ทำอย่างไร ให้สามารถนำน้ำชีขึ้นมาใช้ในภาคเกษตรกรรม เพราะยโสธรเป็นเมืองต้นแบบด้านเกษตรอินทรีย์ และวันข้างหน้าจะพัฒนาไปสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ - ต้องการให้ภาครัฐผลักดันให้ยโสธรมีสนามบินโดยการพัฒนา/ปรับปรุงสนามบินที่ อ.เลิงนกทา	- ผลผลิตด้านการเกษตรอินทรีย์ ยังขายไม่ได้ราคา จะต้องทำอย่างไรให้สินค้าเกษตรอินทรีย์สามารถขายได้ หรือนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างไร ต้องการพัฒนา/มีความรู้เรื่องการแปรรูปสินค้าเกษตรที่สามารถนำสินค้าไปขายได้ - มีปัญหายาเสพติดระบาดในพื้นที่มาก จำเป็นต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว - การเมืองในระดับท้องถิ่นยังมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกันมาก มีการผูกขาดทางการเมือง ทำอย่างไรให้มีการสร้างการรับรู้-ความเข้าใจของการเลือกตั้ง/การปกครองที่ถูกต้อง - เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาและการจัดทำงบประมาณของหมู่บ้าน/ตำบล ยังแยกส่วนกันทำ จะทำอย่างไรให้

การเสวนาและรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “เราจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”		
ผวจ.ยโสธร (นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)	**ประธานหอการค้าจังหวัดยโสธร (นายขวัญพัฒน์ เชื้อวณิชย์)**	**ผู้แทนภาคประชาสังคม (ผู้ใหญ่สัมฤทธิ์ กัลวดี)**
- หน่วยงานส่วนราชการสั่งงานมาที่จังหวัดซ้ำซ้อนกันและไม่สอดรับกัน เช่น เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาในระดับต่างๆ แผนพัฒนาจังหวัด สป.มท. สั่งแผนพัฒนาอำเภอ ปค. สั่งแผนพัฒนาท้องถิ่น สถ. สั่ง (สั่งงานแบบแยกส่วนกันไม่บูรณาการกัน) - การจัดสรรงบประมาณให้จังหวัด ไม่สอดคล้องกับบริบทด้านเวลาและปัญหาที่เกิดขึ้น (เพราะการจัดทำ/การเสนอของบประมาณต้องทำ/ต้องเสนอล่วงหน้าเกือบ ๒ ปี แต่ปัญหาในพื้นที่เกิดขึ้นทุกเวลา) - ควรจัดสรรงบประมาณเฉพาะ (แยกส่วนออกมาโดยเฉพาะ) เพื่อการแก้ไขปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบล โดยตรง ทั้งนี้การจัดสรรงบประมาณประสิทธิภาพ ความโปร่งใส ต้องมีระบบในการตรวจสอบตรวจทาน - ที่ผ่านมาในการจัดสรรงบประมาณให้กับชุมชนดำเนินการ ยังไม่สามารถเข้าไปแก้ไขปัญหาหรือตรงกับจุดความต้องการของพื้นที่นั้นๆ - การจัดสรรงบประมาณให้กับ		๒ สภา (สภาตำบลกับสภาชุมชน) มาทำงานคู่ขนานกัน ไม่แยกส่วนกันทำ เพื่อจะได้ร่วมกันคิด และมีการบูรณาการกัน - อยากเห็นคนจังหวัดยโสธรมีการออม และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขในเรื่องของหนี้สินภาคครัวเรือน

การเสวนาและรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “เราจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”		
ผวจ.ยโสธร (นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)	**ประธานหอการค้าจังหวัดยโสธร (นายขวัญพัฒน์ เชื้อวณิชย์)**	**ผู้แทนภาคประชาสังคม (ผู้ใหญ่สัมฤทธิ์ กัลวดี)**
ท้องถิ่น สถ. ควรให้จังหวัดได้มีส่วนร่วมในการพิจารณา และกลั่นกรองด้วย - ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด จะต้องให้มีการสะท้อนหรือมีการนำข้อมูลจากส่วนล่างมาพิจารณาด้วย กล่าวคือต้องนำความต้องการที่มาจากท้องถิ่น อำเภอ มาพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนามีความครอบคลุมและรอบด้าน - ในการกำหนดให้จังหวัดยโสธรเป็นเมืองต้นแบบในเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ ดังนั้น การสั่งการ/หรือการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เช่น กระทรวงเกษตรฯ) จะต้องชัดเจนทั้งในเรื่องของประเด็นและกิจกรรม - จังหวัดต้องการการพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากแม่น้ำโขง/แม่น้ำชี และการพัฒนา/ปรับปรุง สนามบินที่ อ.เลิงนกทา แต่ในการดำเนินการดังกล่าวต้องสร้างการมีส่วนร่วม และให้มีการรวมพลังจากทุกภาคส่วนด้วย - การกำหนดนโยบาย/การบริหารจัดการของผู้บริหาร		

การเสวนาและรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “เราจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”		
ผวจ.ยโสธร (นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)	**ประธานหอการค้าจังหวัดยโสธร (นายขวัญพัฒน์ เชื้อวณิชย์)**	**ผู้แทนภาคประชาสังคม (ผู้ใหญ่สัมฤทธิ์ กัลวดี)**
ในระดับจังหวัด ต้องทำให้ต่อเนื่อง (ไม่ควรเปลี่ยน/หรือดำเนินการตามความต้องการของผู้บริหาร) ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนาเกิดการขับเคลื่อนที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น		

สรุปประเด็นสำคัญการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดพะเยา ของคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมพะเยาเกทเวย์ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

การเสวนาและรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “เราจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”				
ผวจ.พะเยา (นายศุภชัย เอี่ยมสุวรรณ)	**นายก อบจ.พะเยา (นายวรวิทย์ บูรณศิริ)**	**ประธานหอการค้า จ.พะเยา (นายหัสนัย แก้วบุญ)**	**ผู้แทนภาคประชาชน (นายสำเนียง ช่างสากล)**	**ผู้แทนภาคประชาสังคม (สื่อชุมชน) (นายชัยวัฒน์ จันทิมา)**
- ในการพัฒนาของจังหวัดต้องมองให้เห็นว่าจังหวัดเป็นพื้นที่หนึ่ง เป็น Area และต้องกำหนดการทำงานในเชิงบูรณาการกัน - ต้องรู้ปัญหาที่สำคัญของจังหวัดให้ชัดเจน แล้วหาจุดที่แก้ปัญหาหรือโอกาสในการแก้ปัญหาให้เจอ และต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้ได้ (กรณีของจังหวัดพะเยา ลำดับแรก คือ ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร (เนื่องจาก จ.พะเยา เป็นเมืองเกษตรกรรม ดังนั้นน้ำจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต) - การขับเคลื่อนการทำงานของจังหวัด ยึดหรือใช้หลักการทำงานแบบบูรณาการกัน ตามภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน/ส่วนราชการ/ภาคประชาสังคม - ในการพัฒนายึดหลักยุทธศาสตร์การพัฒนา	- ให้ความสำคัญและและยึดยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดเป็นหลัก โดยท้องถิ่นนำมาปรับใช้ทั้งในเรื่องของกลยุทธหรือวิธีการให้เข้ากันกับภารกิจของท้องถิ่น - การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีการนำความต้องการ และปัญหาจากข้างล่างของทุกภาคส่วนมาพิจารณา นำไปสู่การจัดทำเทศบัญญัติของท้องถิ่นต่อไป (แผนงาน/โครงการของท้องถิ่น) - ยังมีปัญหา/อุปสรรคในเรื่องการบูรณาการการทำงานกันบ้าง เนื่องจากหน่วยงานมีระเบียบปฏิบัติที่แตกต่างกัน - การถ่ายโอนภารกิจในท้องถิ่นดำเนินการ ปัญหาคือ มอบภารกิจให้ทำ แต่ไม่มีงบประมาณสนับสนุน	- เห็นว่าจังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่กำลังพัฒนา ดังนั้นต้องมีแผนแม่บทเป็นหลักในการพัฒนา และไม่ว่าใครจะมาเป็น ผวจ. ก็ต้องดำเนินการหรือขับเคลื่อนให้เป็นไปตามแผนแม่บทที่กำหนด - เป็นห่วงเรื่องรายได้ของเกษตรกรซึ่งยังต่ำมาก(อยากเห็นภาคเกษตรกรรมมีรายได้ที่ยั่งยืน) จำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้และการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกร เช่น เรื่องการบริหารจัดการน้ำ มีน้ำแต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ - ต้องพัฒนา/สร้างระบบโลจิสติกส์ ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ (มีถนนน้อยมาก) เนื่องจากเห็นว่าพะเยาเป็นจุดผ่านในการเดินทาง/ในการขนส่งไปยังจุดในหลายๆที่ - ต้องการให้เปิดด่านแม่ฮวกให้เป็นด่านถาวร	- จังหวัดพะเยามีการทำงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมมาหลายปีแล้ว และทำมาอย่างต่อเนื่อง มีเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็งเกิดขึ้นในหลายที่ เกิดพลังที่นำไปสู่การแก้ปัญหาของพื้นที่ได้ - มีการกำหนดวาระของคนพะเยา ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็น “เครือข่ายสร้างบ้านแปลงเมือง” เช่น การพัฒนาสวัสดิภาพของคนในชุมชน การพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากร การพัฒนาเกษตรปลอดภัย เป็นต้น - ทำอย่างไรให้สังคมมีระบบคุณธรรมที่ชัดเจน และขยายผลออกไปในหลายๆส่วน	- สิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงาน คือ ต้องสร้างระบบการทำงาน/ระบบการปฏิบัติการ และต้องสร้างการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นจริงๆ จำเป็นต้องมีทีมทำงานที่เป็นทีมบุกเบิกให้เป็นทีมการสร้างสรรค์สร้างนวัตกรรม - ต้องมีการจัดลำดับการแก้ไขปัญหา และสร้างการยอมรับ - ต้องสร้างเครือข่ายหรือต้องหาเครือข่ายที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเข้ามาสนับสนุนการทำงานและแก้ไขปัญหาต่างๆ - โครงการประชารัฐต้องสื่อสารกับสังคมให้เข้าใจ และ

การเสวนาและรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “เราจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”				
ผวจ.พะเยา (นายศุภชัย เอี่ยมสุวรรณ)	**นายก อบจ.พะเยา (นายวรวิทย์ บูรณศิริ)**	**ประธานหอการค้า จ.พะเยา (นายหัสนัย แก้วบุญ)**	**ผู้แทนภาคประชาชน (นายสำเนียง ช่างสากล)**	**ผู้แทนภาคประชาสังคม (สื่อชุมชน) (นายชัยวัฒน์ จันทิมา)**
ของจังหวัดเป็นหลักในการขับเคลื่อน โดยมีเครือข่ายต่างๆ ร่วมสนับสนุนการทำงาน เช่น จากมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นต้น - ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด มีกระบวนการหรือวิธีการจัดทำที่ชัดเจน โดยเริ่มจากการนำแผนชุมชน/อำเภอ มาพิจารณาเป็นข้อมูลที่นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดต่อไป - ต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ที่จะทำให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนได้ - ในการทำงานทุกอย่างต้องมีเวที/หรือต้องสร้างเวทีในการคิดร่วมกัน - ต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม ทั้งในเชิงนโยบาย และการปฏิบัติ และในการทำงานต้องมองถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ	- ต้องสร้างอัตลักษณ์หรือความโดดเด่นของจังหวัดพะเยา ให้เกิดการยอมรับ และได้รับความสนใจจากคนของประเทศและต่างชาติ	ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวมาก		เกิดการยอมรับ รวมทั้งต้องมีการกระจายบทบาท/ความรับผิดชอบให้เกิดขึ้น

สรุปประเด็นสำคัญการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งเน้นหวังผลสัมฤทธิ์ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดปทุมธานี ของคณะอนุกรรมาธิการ ในคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมปทุมธานีเพลส ปทุมธานี

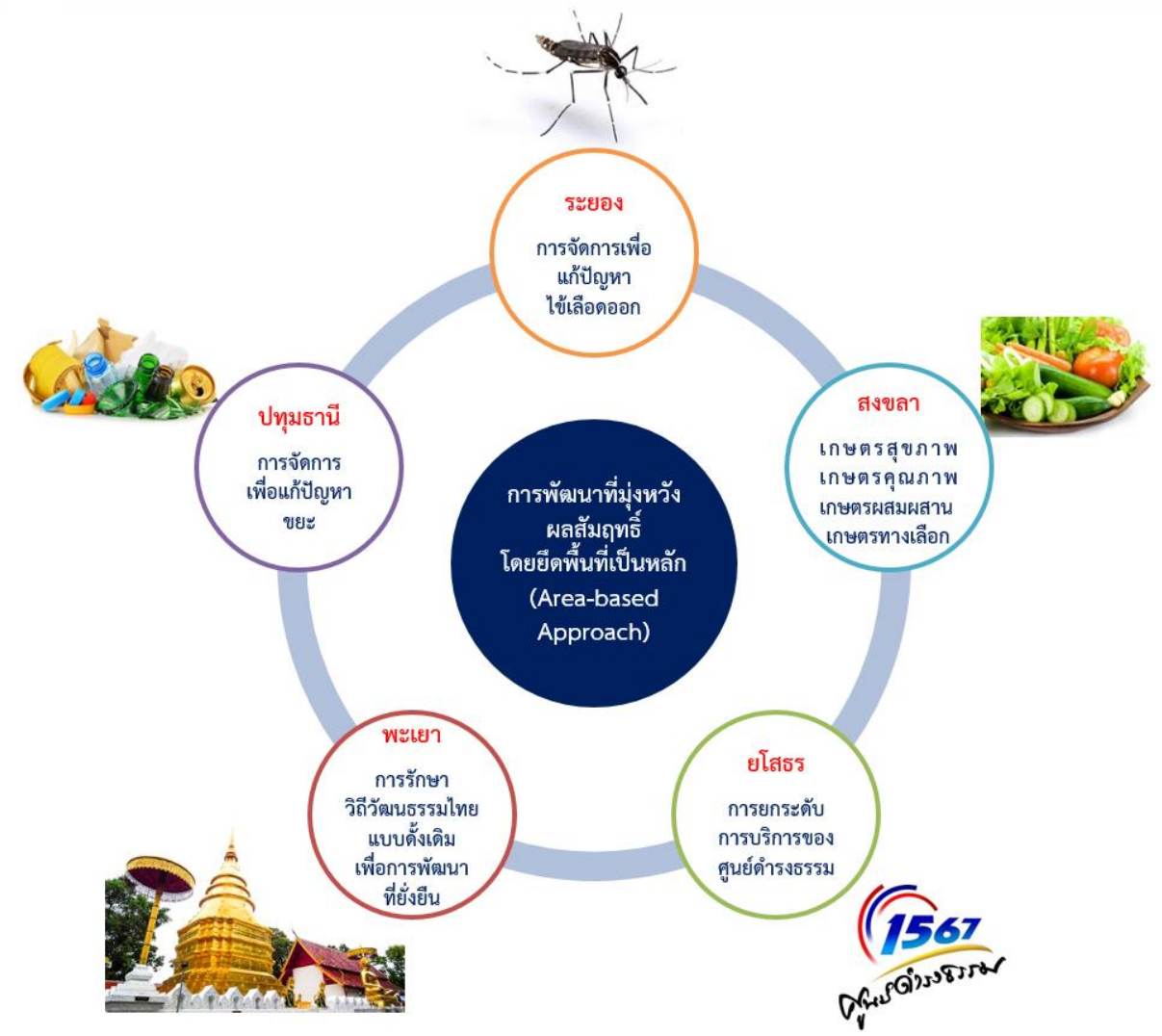
การเสวนาหัวข้อ “เราจะร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”				
รอง ผวจ.ปทุมธานี (นายนิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร)	**นายก อบจ. ปทุมธานี (นายชาญ พวงเพ็ชร)**	**ประธานหอการค้า จ.ปทุมธานี (นายภัสพลภ์ ชัยสุริยาทวิกุล)**	**ประธานสภาอุตสาหกรรม จ.ปทุมธานี (นายศักดิ์ชัย มโนจิตงาม)**	**ประธานชมรมฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม จ.ปทุมธานี (นายปกรณ์ เทพเอื้อตระกูล)**
- การแก้ไขปัญหาขยะ น้ำเสีย ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งหรือบางกรณีเป็นปัญหาที่เกิดจากที่มีบางหน่วยงาน มีความเป็นอาณาจักร/ยึดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานเป็นหลักในการทำงาน ไม่เข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่บูรณาการการทำงานร่วมกัน - บทบาทของ ผวจ.มีความสำคัญและเป็นปัจจัยหลัก ในการประสานในการเชื่อมการทำงานของพื้นที่ (ทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค ท้องถิ่น) เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ - การแก้ไขปัญหาขยะ น้ำเสีย ทุกหน่วยงาน/ภาคประชาชน/ชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้คนปทุมธานีอยู่ได้ และปลอดจากของเสียเหล่านี้	- มีปัญหาในการจัดการเรื่อง ขยะ และน้ำเสียมาก และในพื้นที่ก็ยังมีความเห็นที่ไม่ตรงกันในการแก้ไขปัญหา - เรื่องขยะ น้ำเสีย คนปทุมธานีทุกคน ต้องเข้ามาช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันสร้าง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสำเร็จได้ขณะเดียวกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันตามภารกิจ (ต้องบูรณาการกันทั้งงบประมาณและการปฏิบัติ)	- ปัญหาขยะยังเป็นปัญหาหลักของจังหวัดปทุมธานี - เรื่องของผังเมือง โครงสร้างพื้นฐาน การจราจร ต้องมีการพัฒนา/ยกระดับให้ดีขึ้นกว่านี้ - รัฐส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรปลอดภัย (เกษตรพรีเมี่ยม) แต่ไม่มีตลาดรองรับสินค้าเกษตรเหล่านี้ ขอให้รัฐสนับสนุน/หาช่องทางจำหน่ายไปยังตลาดโลก (ตลาดโลกยังมีความต้องการมาก) เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้และเป็นการยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น - ปทุมธานีมีแรงงานต่างด้าวมาก แต่ทำอย่างไรให้แรงงานเหล่านี้ออกมาข้างนอกได้ หรือเดินทางไปท่องเที่ยวในที่ต่างๆ ได้โดยไม่ต้องถูกจับกุม (การออกมาจับจ่ายใช้สอย ก่อให้เกิดรายได้ให้กับพื้นที่) - ด้านโครงสร้างพื้นฐานต้องสร้าง ต้องพัฒนาให้มากกว่านี้ เช่น ถนนหนทาง อันเนื่องจากมีจำนวนประชาชนเพิ่มมากขึ้น และมีปัญหา	- ยังมีปัญหาเรื่องน้ำเสียมาก ส่วนหนึ่งเกิดจากไม่มีการบริหารจัดการที่ดี เช่น น้ำเสียจากครัวเรือน น้ำเสียจากภาคอุตสาหกรรมขนาดเล็ก - ต้องมีการปรับปรุงผังเมืองของจังหวัดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ต้องมีการปรับผังเมืองในเขตอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวมากขึ้น	- ปทุมธานียังขาดผู้นำในการแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาน้ำเสีย/ขยะที่มีปัญหามาหลายปีแล้ว แต่ปัจจุบันก็ยังเป็นปัญหาอยู่ - ปัญหาขยะ ต้องแก้ไขโดยคนปทุมธานีเอง และต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนปทุมธานีทั้งหมดที่เริ่มตั้งแต่ต้นน้ำจนไปถึงปลายน้ำ - ปัญหาขยะชุมชน (ขยะอินทรีย์) ชุมชนสามารถกำจัดได้บางส่วนภายในชุมชนเอง เช่น ขยะที่ย่อยสลายได้ (พืช – สัตว์) - ยังมีปัญหาในการจัดหา/จัดสร้างบ่อกำจัดขยะ โดยเฉพาะขยะอินทรีย์ (หาพื้นที่ไม่ได้และชุมชนต่อต้าน) ดังนั้นจะทำอย่างไรให้แต่ละชุมชนสามารถกำจัดขยะอินทรีย์ได้ภายในชุมชนของตนเอง

		การจราจรติดขัดมาก - น้ำที่เหลือใช้จากการบริโภค อุปโภคในพื้นที่จะทำอย่างไรให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก - ปัญหาขยะอินทรีย์/ขยะชุมชน (เศษอาหารจากพืชและสัตว์) ที่มีทุกครอบครัว ภาครัฐจะหาวิธีกำจัดอย่างไร เช่น จัดให้มีการคัดแยกขยะที่ถูกวิธี การให้ครอบครัว/ชุมชน จัดการกำจัดขยะกันเอง โดยนำไปทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น		
ความเห็นจากผู้แทนประชาชนที่เข้าร่วม : ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ยังมีปัญหาเรื่องขยะมาก จะทำอย่างไรให้มีการสร้างมูลค่าจากจำนวนขยะที่มีปริมาณมาก และอยากให้จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดต้นแบบในการแก้ไขปัญหาขยะที่มีประสิทธิภาพ				

ภาคผนวก จ

ผลการดำเนินการของคณะกรรมาธิการ ในพื้นที่ต้นแบบ ๕ จังหวัด

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” พื้นที่กรณีศึกษา ๕ จังหวัด : ระยอง สงขลา ยโสธร พะเยา และปทุมธานี

ภาพที่ จ.๑ : กรณีศึกษาการพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) ในพื้นที่ต้นแบบ ๕ จังหวัด (จังหวัดระยอง สงขลา ยโสธร พะเยา และปทุมธานี)

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

“การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

กรณีศึกษาที่ ๑ : จังหวัดระยอง

ในประเด็น “การจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาไข้เลือดออก”

๑.๑ สรุปผลการระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาไข้เลือดออก

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่จังหวัดระยองนั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ระดมความคิดเห็นผ่านการเขียนบัตรคำในประเด็นคำถามที่ว่า **“เราจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไข้เลือดออกระบาดได้อย่างไร”** โดยเมื่อทำการจัดกลุ่มของบัตรคำต่าง ๆ แล้ว สรุปประเด็นคำตอบได้ ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่

๑.๑.๑ การควบคุมแหล่งกำเนิดยุงลาย

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ สรุปได้เป็น ๒ เรื่องหลัก คือ ***การควบคุมและการป้องกันที่แหล่งกำเนิดยุงลาย*** โดยวิธีการที่นำเสนอในการควบคุมที่แหล่งกำเนิดยุงลายนั้น ส่วนใหญ่ระบุว่าควรทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ โดยเฉพาะแหล่งน้ำขัง รองลงมาคือ การกำจัดลูกน้ำ รวมทั้งการใส่ทรายอะเบทด้วย ในส่วนวิธีการป้องกันที่ตนเองนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรช่วยกันป้องกัน โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การปิดภาชนะที่เก็บน้ำ เลี้ยงปลาที่กินลูกน้ำ ทำพื้นที่ให้สะอาด รวมทั้ง การจัดการระบบน้ำดีและน้ำเสีย สอดส่องผู้ที่มีอาการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก หากพบให้รีบนำตัวไปรักษาโดยเร็ว ส่วนวิธีการในลำดับรองลงมา คือ การให้ความรู้และแนะนำวิธีการป้องกันยุงลายให้แก่เพื่อนบ้าน

๑.๑.๒ การดูแลตนเอง

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ แนวทางที่เสนอส่วนใหญ่ คือ ***การดูแลบ้านตนเองให้สะอาดและมีความปลอดภัย*** รองลงมา คือ ให้นอนกางมุ้ง และระมัดระวังมิให้ถูกยุงลายกัด ส่วนวิธีการอื่น ๆ ได้แก่ การติดมุ้งลวด และการแยกขยะ เป็นต้น

๑.๑.๓ การรักษาความสะอาด

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ จะคล้ายคลึงกับประเด็น “การดูแลตนเอง” กล่าวคือ ส่วนใหญ่เห็นว่า การรักษาความสะอาดนั้น ***ควรเริ่มต้นจากตนเองหรือหน่วยงานของตนเองก่อน*** นอกจากนี้มีข้อเสนออื่น ๆ เช่น ควรจัดการขยะที่เกิดจากตนเองให้ถูกวิธี และทำสุขภาพของตนให้เกิดความแข็งแรง

๑.๑.๔ การสร้างความตระหนัก

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการสำคัญ คือ ***การรณรงค์สร้างความตระหนักและจิตสำนึกให้เกิดขึ้นทั้งในระดับส่วนตัวและส่วนรวม*** รองลงมาคือ ใช้การประชาสัมพันธ์อย่างเป็นวงกว้าง โดยเน้นไปที่กลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งวิธีการอาจจะกระทำได้หลายวิธี เช่น การให้ครูพูดคุยกับนักเรียนในเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอ การนำนักเรียนลงพื้นที่ออกตรวจสอบหาแหล่งเพาะพันธุ์ยุงในสถานศึกษา รวมทั้ง อาจนำผู้ที่เคยป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกมาบอกเล่าประสบการณ์ให้ฟัง เป็นต้น

สรุปแนวทางการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาไข้เลือดออกได้ตามภาพที่ จ.๒

ภาพที่ จ.๒ : สรุปแนวทางการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาไข้เลือดออก กรณีศึกษาจังหวัดระยอง

จากแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการระดมความคิดเห็นข้างต้น ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันคิดและจัดทำโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไข้เลือดออกระบาดในจังหวัดระยอง จากนั้นแต่ละกลุ่มได้นำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานแต่ละโครงการ ดังแสดงในภาพที่ จ.๓ และสรุปได้เป็นสี่โครงการ ดังแสดงในตารางที่ จ.๑

ภาพที่ จ.๓ : บรรยากาศการระดมความคิดในกลุ่มย่อยและการนำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไข้เลือดออกระบาดในจังหวัดระยอง

ตารางที่ จ.๑ : สรุปโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไข้เลือดออกระบาดในจังหวัดระยอง

ภารกิจหลัก	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑. ควบคุมแหล่งกำเนิดยุงลาย	๑. เพื่อไม่ให้ยุงเกิด ๒. ลดลูกน้ำยุงลาย ๓. กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำ	๑. ด้านกายภาพ ใช้ ๕ ป ๑ ข ๒. ด้านชีวภาพ (ดำเนินการ ๖ ร : บ้าน วัด โรงเรียน โรงงาน โรงพยาบาล โรงแรม	มกราคม – ธันวาคม ๒๕๖๐	๑. สถานที่ราชการไม่พบลูกน้ำยุงลาย (CI = 0) ๒. โรงเรียน โรงพยาบาล สถานประกอบการ CI = 0 ๓. บ้านพบลูกน้ำไม่เกินเกณฑ์ HI < 10	ดำเนินการโดยคณะทำงานในพื้นที่ ๑. สำรวจตามความเป็นจริงโดยทุกบ้านดำเนินการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำเอง ๒. สุ่มประเมินใน ๖ ร (มีโรงเรียน โรงงาน โรงแรม โรงพยาบาล โรงเรือน โรงธรรม) โดยทีมคณะทำงานในหมู่บ้าน	๔๐ ล้านบาท - วัสดุ ๑๕ ล้านบาท - บริหารจัดการ ๒๐ ล้านบาท - ครุภัณฑ์ ๕ ล้านบาท	๑. อบจ. ๒. อปท. ๓. สาธารณสุข ๔. ภาคเอกชน ๕. รับบริจาค	

ภารกิจหลัก	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
					๓. สำรวจ/ประเมินโดยหน่วยงานภายนอก <u>ขั้นตอน</u> - ให้ อสม. รวบรวมผลสำรวจแต่ละบ้านในเขตรับผิดชอบส่งคณะทำงานหมู่บ้าน - คณะทำงานหมู่บ้านสุ่มสำรวจ - สุ่มสำรวจโดยผู้เชี่ยวชาญ (สสจ./ศตม.)			

ภารกิจหลัก	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๒. การดูแลตัวเอง	เพื่อให้ทุกคนดูแลสุขภาพของตนเอง บ้าน ตัวเอง สภาพแวดล้อมในครอบครัว ที่ทำงาน	รณรงค์ใน ๓ กิจกรรม ๑ การเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรง สามารถต้านทานโรคได้ ออกกำลังกาย ทานอาหารมีประโยชน์ พักผ่อนเพียงพอ ๒ หลีกเลี่ยงแหล่งกระจายเชื้อโรค ๓ ทำลายแหล่งเพาะยุงลายในบ้านของเรา	มีนาคม – เมษายน	ร้อยละ ๘๐ ของแบบสำรวจมีการป้องกันตนเอง/ดูแลตัวเองของหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่าง	แบบสำรวจ/แบบสอบถามดำเนินการโดย อสม.	๑๐,๐๐๐ บาท	ส่วนท้องถิ่น	

ภารกิจหลัก	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๓. การรักษาความสะอาด	๑. กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ๒. เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดโรคอื่น ๆ ๓. สภาพชุมชนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย น่าอยู่อาศัย ถูกสุขลักษณะ	๑. สร้างความเข้าใจกับชุมชนหมู่บ้านเกี่ยวกับข้อมูลการกำเนิดยุงลาย ๒. ใช้มาตรการสร้างความเข้าใจ - สร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่ให้ความร่วมมือและกลุ่มที่ไม่ให้ความร่วมมือโดยใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย	- ระยะที่ ๑ : รณรงค์การทำความสะอาด - ระยะที่ ๒ : ติดตามผล - ระยะที่ ๓ : ประเมินประสิทธิภาพ/ประสิทธิผล	ครัวเรือนมีการรักษาความสะอาดไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ (รวมวัดโรงเรียนสถานที่ราชการ)	๑. จำนวนแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายลดลง ๒. จำนวนผู้ป่วยไข้เลือดออกลดลง	ขอรับงบประมาณจาก อปท. , สาธารณสุขตำบลละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท		

ภารกิจหลัก	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๔. การสร้างความตระหนัก	ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องไข้เลือดออกในชุมชน ๑. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ฯ ๒. เสริมสร้างทักษะของประชาชนในเรื่องไข้เลือดออก	๑. ประชาคมระดมความคิดในชุมชน ๒. กำหนดเป็นข้อบัญญัติของชุมชน ๓. แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจของชุมชนในเรื่องไข้เลือดออก	ประชุมทุกเดือน (ติดตามผลการดำเนินงานเดือนละ ๑ ครั้งตลอดทั้งปี)	๑. จำนวนผู้ป่วยไข้เลือดออกในชุมชนลดลง/ไม่มี ๒. จำนวนลูกน้ำยุงลายลดลง/ไม่มี	๑. แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจมากกว่าร้อยละ ๗๕ ๒. สำรวจค่า HI / CI	งบประมาณจากภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่น		

๑.๒ ผลการติดตามการดำเนินการ (วันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙)

ภายหลังจากการสัมมนาและได้มีการวางแผนเชิงปฏิบัติการร่วมกันจากการสัมมนาระหว่างวันที่ ๑๖ – ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมโกลเด้น ซิตี้ ระยอง จังหวัดระยอง อนุกรรมาธิการและคณะทำงานได้เดินทางไปติดตามการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่ได้เสนอไว้ ในวันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ศาลากลางจังหวัดระยอง โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้แทนส่วนราชการและผู้แทนที่รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ สรุปผลการติดตามการดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหาไข้เลือดออกของจังหวัดระยองได้ ดังนี้

๑.๒.๑ แผนพัฒนาจังหวัด

๑) จุดเด่น/ข้อดี มีหรือไม่ อย่างไร

จังหวัดระยองมีภาคส่วนต่าง ๆ ที่ค่อนข้างแข็งแกร่ง เป็นสิ่งนำมาบูรณาการทั้งด้านการบริหารจัดการและงบประมาณ สามารถฝ่าฟันปัญหาต่าง ๆ ได้โดยง่าย โดยนำแนวทางประชารัฐมาปฏิบัติในทุกกระบวนการ แต่ละภาคส่วนทำหน้าที่ของตนเองอย่างสัมพันธ์กัน คือ

๑.๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีงบประมาณจำนวนมาก นำงบประมาณมาบริหารอย่างมีคุณภาพ

๑.๒) องค์กรภาคเอกชนที่เข้มแข็ง เช่น หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรม สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว มูลนิธิ องค์กรการกุศล ที่เป็นองค์กรหลักที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายพัฒนาในระดับจังหวัด มีบทบาทสำคัญสำหรับการสนับสนุนทั้งงบประมาณพิเศษต่าง ๆ การช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่จังหวัดหรือประชาชน

๑.๔) องค์กรภาคประชาชนที่มีการร่วมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง ซึ่งได้มีบทบาทสำคัญสำหรับข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะจากภาคประชาชนและปกป้องสิทธิต่าง ๆ

๑.๕) ภาคราชการ เป็นผู้นำนโยบายมาปฏิบัติและประสานการดำเนินการต่าง ๆ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะรับบทบาทสำคัญในการประสานการดำเนินงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ให้ไปด้วยกันอย่างสอดคล้องกัน ซึ่งองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ พร้อมที่จะขับเคลื่อนการพัฒนา และรองรับการดำเนินการต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาลอย่างเข้มแข็ง โดยไม่มีการขัดแย้งกัน

การผสมกลมกลืนกันในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสนใจของผู้บริหารระดับสูง โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บริหารในทุกระดับที่ชัดเจน ในการกำหนดนโยบายคอยแนะนำคอยชี้แจง ทำให้การมีส่วนร่วมในทุกระดับมีมาก

๒) ปัญหาที่พบจากการนำแนวคิด Area-based ไปใช้ กรณีทำแผนจังหวัด

ในระยะเวลาที่ผ่านมาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการอย่างต่อเนื่อง ในระดับจังหวัดแผนพัฒนาจังหวัดถือเป็นแผนที่ใหญ่ที่สุดในระดับจังหวัด ซึ่งตามแนวทางแล้วเป็นการสมควรที่จะเป็นรูปแบบสำหรับหน่วยงานระดับรอง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ ตำบล หรือหน่วยงานในกำกับของจังหวัดจะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดการพัฒนาขอหน่วยงานนั้น ๆ แต่ในความเป็น

จริงแล้วกลับไม่เป็นเช่นนั้น แผนพัฒนาจังหวัดเป็นเฉพาะกรอบแนวทางการพัฒนาระดับจังหวัดเท่านั้น แต่หน่วยงานระดับล่างยังไม่มีการนำไปเป็นแนวทางแต่อย่างใด

๓) สาเหตุ

ขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

๔) แนวทางการแก้ไข

หน่วยงานที่กำหนดแนวทางควรมีความชัดเจน และประการสำคัญในระดับนโยบายต้องมีความชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางที่ขับเคลื่อนที่ชัดเจนของจังหวัด

๑.๒.๒ กรณีศึกษา เรื่อง การแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออก

๑) จุดเด่น/ข้อดี มีหรือไม่ อย่างไร

จังหวัดระยองมีภาคส่วนต่าง ๆ ที่ค่อนข้างแข็งแกร่ง เป็นสิ่งนำมาบูรณาการทั้งด้านการบริหารจัดการและงบประมาณ สามารถฝ่าฟันปัญหาต่าง ๆ ได้โดยง่าย โดยนำแนวทางประชารัฐมาปฏิบัติในทุกกระบวนการ แต่ละภาคส่วนทำหน้าที่ของตนเองอย่างสัมพันธ์กัน

๒) ปัญหาที่พบจากการดำเนินการกรณีศึกษา ได้แก่

๒.๑) การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนยังดำเนินการได้ไม่ครอบคลุม

๒.๒) การสนับสนุนงบประมาณไม่เพียงพอ

๒.๓) ภาคเอกชนเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาไข้เลือดออกน้อย เช่น แคมป์ก่อสร้าง บ้านเช่า บ้านจัดสรร ผู้ประกอบการขนาดเล็ก

๓) แนวทางการแก้ไข

๓.๑) ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและนำแผนกลับไปใช้ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ในการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออก

๓.๒) ส่วนกลาง สนับสนุนงบประมาณในการแก้ไขปัญหาตามบริบทของจังหวัดและพื้นที่

๓.๓) บังคับใช้กฎหมาย และ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

“การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

กรณีศึกษาที่ ๒ : จังหวัดสงขลา

ในประเด็น “เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก”

๒.๑ สรุปผลการระดมความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมให้สงขลาเป็นจังหวัดแห่งเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่จังหวัดสงขลานั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ระดมความคิดเห็นผ่านการเขียนบัตรคำในประเด็นคำถามที่ว่า **“เราจะมีส่วนร่วมในการพาสงขลาสู่การเป็นจังหวัดแห่งเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก ได้อย่างไร”** โดยเมื่อทำการจัดกลุ่มของบัตรคำต่างๆแล้ว สรุปประเด็นคำตอบได้ ๖ ประเด็นหลัก ได้แก่

๒.๑.๑ การสร้างจิตสำนึก

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ระบุว่า เรื่องที่ต้องสร้างจิตสำนึกเพื่อนำพาสงขลาสู่การเป็นจังหวัดแห่งเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก คือ ***การสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นแก่ชาวสงขลาเกี่ยวกับความสำคัญในเรื่องนี้*** รองลงมา คือ การสร้างจิตสำนึกในเรื่องของสาเหตุที่ต้องทำเกษตรสุขภาพ การทำเองกินเอง รวมทั้ง การวางแผนและสร้างมาตรฐานการผลิตเกษตรสุขภาพร่วมกัน

๒.๑.๒ การให้ความรู้พัฒนาคน

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ แนวทางที่เสนอส่วนใหญ่ คือ ***การสร้างความรู้ความเข้าใจถึงข้อมูลและประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการเรื่องนี้ให้กับเกษตรกรและคนรุ่นใหม่*** รองลงมา คือ การสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องพืชปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภค รวมทั้ง การสร้างแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพสินค้า

๒.๑.๓ สร้างการมีส่วนร่วม

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นการมีส่วนร่วมนี้ แนวทางที่เสนอส่วนใหญ่ คือ ***การวางแผนและการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วน*** รองลงมา คือ การให้ความร่วมมือกับภาครัฐและการร่วมประชาสัมพันธ์ รวมทั้ง การสร้างภาคีเสรีเพื่อนำไปสู่การสร้างสงขลาให้เป็นเมืองแห่งเกษตรสุขภาพ

๒.๑.๔ สนับสนุนเกษตรอินทรีย์

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ แนวทางที่เสนอส่วนใหญ่ คือ ***การสนับสนุนให้ลดการใช้สารเคมีเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม*** รองลงมาคือ การส่งเสริมพืชผักปลอดภัย รวมทั้ง การทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ใช้ปุ๋ยที่ปลอดสารพิษ และการส่งเสริมให้ออกใบรับรองแหล่งผลิตพืช (GAP) แก่พืชเกษตรอินทรีย์ด้วย

๒.๑.๕ การจัดกิจกรรมตามพื้นที่

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนาในประเด็นนี้มีความหลากหลาย โดยมีข้อเสนอให้มีการสร้างเมืองท่องเที่ยวคู่กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ การจัดกิจกรรมรณรงค์การไม่ใช้สารเคมี การส่งเสริมผู้ที่ผลิตพืชผักปลอดสารพิษ

๒.๑.๖ ซื้อและจำหน่ายอาหารสุขภาพ

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนาในประเด็นนี้มีความหลากหลายเช่นเดียวกัน โดยมีข้อเสนอให้ดำเนินการให้มีร้านอาหารเพื่อสุขภาพที่มาจากเกษตรอินทรีย์ และการสนับสนุนการซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อนำมาใช้ในการบริโภคอย่างต่อเนื่อง

สรุปแนวทางการส่งเสริมให้สงขลาเป็นจังหวัดแห่งเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือกได้ตามภาพที่ จ.๔

ภาพที่ จ.๔ : สรุปแนวทางการส่งเสริมเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา

จากแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการระดมความคิดเห็นข้างต้น ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันคิดและจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก จากนั้นแต่ละกลุ่มได้นำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานแต่ละโครงการ ดังแสดงในภาพที่ จ.๕ และสรุปได้เป็นสี่โครงการ ดังแสดงในตารางที่ จ.๒

ภาพที่ จ.๕ : บรรยากาศการระดมความคิดในกลุ่มย่อยและการนำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการเพื่อส่งเสริมเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก ของจังหวัดสงขลา

ตารางที่ จ.๒ : สรุปโครงการเพื่อส่งเสริมเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน เกษตรทางเลือก จังหวัดสงขลา

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่ง งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
การสร้าง จิตสำนึก	- เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรู้โทษพิษภัยของการใช้สารเคมีและหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี - เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคนิยมสินค้าเกษตรสุขภาพ	- รณรงค์ให้ความรู้ผ่านสื่อ เช่น สื่อบุคคล วิทยุ โทรทัศน์ - ศูนย์เรียนรู้โดยภาครัฐส่งเสริม - ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคสนับสนุนสินค้าอย่างต่อเนื่อง	ปีงบประมาณ ๒๕๖๐	๑. เกษตรกรลดการใช้สารเคมีร้อยละ ๕๐ ๒. ผู้บริโภคสินค้าเกษตรสุขภาพเพิ่มร้อยละ ๕๐	๑. ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรกรจังหวัด ๒. ข้อมูลจากพาณิชย์จังหวัด	๑. งบสนับสนุนศูนย์เรียนรู้ ๑๖ ตำบล ตำบลละ ๑๐๐,๐๐๐ = ๑,๖๐๐,๐๐๐ ๒. งบสัมมนาสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์รณรงค์เพื่อสงขลาเกษตรสุขภาพ ๒ ครั้ง ครั้งละ ๒๐๐,๐๐๐ = ๔๐๐,๐๐๐ บาท	- งบพัฒนาจังหวัด - สสส - อบจ	- หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตร - ท้องถิ่นจังหวัด/อบต./อบจ. - กรมประชาสัมพันธ์ - พาณิชย์จังหวัด - พัฒนาชุมชนจังหวัด
การให้ความรู้ พัฒนาคน	- ให้เกิดความรู้/เข้าใจ - นำไปปฏิบัติเผยแพร่	- อบรม/ถ่ายทอดความรู้ - ฝึกปฏิบัติจริง - ศูนย์เรียนรู้	ระยะเวลาขึ้นอยู่กับชนิดกิจกรรม/ฤดูกาล	- ร้อยละของผู้เข้ารับการอบรมนำไปปฏิบัติเครือข่าย - จบหลักสูตรการอบรมผู้เข้ารับการ	ลงพื้นที่สำรวจ/สัมภาษณ์/สังเกต รวบรวมข้อมูล	๑.๖ ล้านบาท	- งบพัฒนาจังหวัด - อปท./เอกชน - หน่วยงานภาคี	- เกษตรและสหกรณ์จังหวัด (หน่วยงานประสาน) - ประมง - ปศุสัตว์

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่ง งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
	- ต่อยอดความรู้เดิม			อบรม ต้องผ่านการปฏิบัติจริงสมบูรณ์				- ปราชญ์ชาวบ้าน
สร้างการมีส่วนร่วม	- เพื่อบูรณาการทำงานของทุกภาคส่วน - เพื่อเชื่อมโยงการดำเนินงานจากต้นทาง/กลางทาง/ปลายทาง	- สำรวจข้อมูลเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง - สร้างเครือข่าย - ประชุมสร้างความเข้าใจ - ทำแผนร่วมกัน	๒๕๖๐	มีเครือข่ายในการขับเคลื่อน เกิดแผนบูรณาการสามารถปฏิบัติได้	- เอกสารทะเบียนเครือข่าย - แผนบูรณาการที่เป็นรูปเล่ม	๑.๖ ล้านบาท	- งบยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด - งบท้องถิ่น - งบสนับสนุนจากเอกชน	ประชารัฐจังหวัดสงขลา
เกษตรอินทรีย์	๑. เพื่อชาวสงขลามีสุขภาพที่ดี ๒. มีสินค้าที่ดีมีคุณภาพและปลอดภัย	๑. เกษตรกร ๒. วิธีดำเนินการผลิต - สร้างจิตสำนึก - ให้ความรู้/รณรงค์	ตั้งแต่ ๖ เดือน – ๑ ปีครึ่ง	- ผ่านการรับรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - จำนวนเกษตรสินค้าอินทรีย์เพิ่มขึ้น	- Certificate ไม่ต่ำกว่า ๕ ชนิด - Certificate/แบบสอบถาม - แบบสอบถาม	- ๒,๐๐๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐	- ส่วนกลาง - ส่วนจังหวัด - อปท.	- นายปพน จันทร์เรือง และทีมงานกระทรวงเกษตรฯ - กระทรวงพาณิชย์

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่ง งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
	๓. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า	- เน้นปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ๓. คนกลาง/ตลาด - ซื่อสัตย์/แยกสินค้าชัดเจน - ราคาที่เป็นธรรม - จัดให้มีตลาดจำหน่าย - สร้างแบรน “สงขลาอินทรีย์” ๔. ผู้บริโภค - สนับสนุนสินค้าอินทรีย์		- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ๑๐% - ชาวสงขลามีสุขภาพดีขึ้น ๕%	- ข้อมูลสถิติจากโรงพยาบาล			

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่ง งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
		โดยการซื้อ/บอกต่อ						
การจัดกิจกรรมตามพื้นที่	- ปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ - ให้ความรู้เกี่ยวกับพืชที่จะปลูกในพื้นที่ - สร้างกฎระเบียบ เช่น ออกเทศบัญญัติ	-	๑ ต.ค. – ๓๐ ก.ย.	- เกษตรกรมีความรู้เรื่องพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ - ผลผลิตมีคุณภาพเป็นที่ต้องการ	- สร้างแบบทดสอบ - ผลผลิตได้รับการรับรองมาตรฐาน	๕ ล้านบาท	- จังหวัดสงขลา - อปท	- อปท. - สนง. เกษตรจังหวัด - อาสาสมัคร
ซื้อและจำหน่ายอาหารสุขภาพ	๑. ขยายตลาดสินค้าเกษตรสุขภาพ ๒. สร้างรายได้และมูลค่าเพิ่ม	ขยายตลาด - ประสานทางหอการค้าให้ดำเนินการในส่วนของการ	๑ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑	จำนวนตลาดที่จำหน่ายอาหารสุขภาพเพิ่มขึ้น	- ออกแบบสอบถาม - ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล	๕ ล้านบาท	- งบพัฒนาจังหวัด - อปท.	- อปท - หน่วยงานเกษตรฯ - หอการค้า

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่ง งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
		จัดตั้งรูปแบบของการตลาด - ประชามพันธ์ให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคใช้ร่วมในตลาดแนวใหม่						

๒.๒ ผลการติดตามการดำเนินการ (วันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙)

ภายหลังจากการสัมมนาและได้มีการวางแผนเชิงปฏิบัติการร่วมกันจากการสัมมนาระหว่างวันที่ ๓๐ มิถุนายน – ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช รีสอร์ท สงขลา จังหวัดสงขลา อนุกรรมาธิการและคณะทำงานได้เดินทางไปติดตามการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่ได้เสนอไว้ ในวันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ศาลากลางจังหวัดสงขลา โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้แทนส่วนราชการและผู้แทนที่รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ สรุปผลการติดตามการดำเนินโครงการเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือกของจังหวัดสงขลาได้ ดังนี้

๒.๒.๑ แผนพัฒนาจังหวัด

๑) จุดเด่น/ข้อดี มีหรือไม่ อย่างไร

๑.๑) จังหวัดสงขลากำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ และแบ่งมอบให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดกำกับดูแลที่ชัดเจน ได้แก่

- ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว
- ประเด็นการพัฒนาการเกษตร
- ประเด็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการบริการสาธารณะโลจิสติกส์ส่งเสริมการค้า และการลงทุน
- ประเด็นการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ประเด็นการบริหารจัดการน้ำ น้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเค็ม น้ำเพื่อการเกษตร
- ประเด็นด้านความมั่นคง
- ประเด็นการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ
- ประเด็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และคุณภาพชีวิต
- ประเด็นการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒) จังหวัดสงขลา โดยคณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) มีการประชุมทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ทำให้แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ มีความชัดเจน และมีทิศทางเชิงยุทธศาสตร์มากยิ่งขึ้น

๑.๓) ภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา (นายทรงพล สวาสดิ์ธรรม) มีค่อนข้างสูง สามารถระดมความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนได้เป็นอย่างดี

๑.๔) จังหวัดสงขลาได้สนับสนุนการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้เป็นอย่างดี

๑.๕) ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา สามารถสร้างจุดเน้นการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จึงได้รับความสนใจและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี

๒) ปัญหาที่พบจากการนำแนวคิด Area-based ไปใช้ กรณีทำแผนจังหวัด

๒.๑) ประสบปัญหาห้วงเวลา การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมีความกระชั้นชิดจนเกินไป

๒.๒) ส่วนราชการยังต้องรับผิดชอบภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัดจึงเกิดลักษณะการทำงานกันแบบแท่ง ไม่บูรณาการกัน ไม่ทำร่วมกัน

๒.๓) การจัดงบประมาณรายจ่ายประจำปี หน่วยงานต้นสังกัดจะแจ้งส่วนราชการโดยตรงให้จัดทำแผนคำของบประมาณ โดยไม่ได้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ทำให้ยากต่อการบูรณาการงบประมาณตามภารกิจของหน่วยงานเข้ากับแผนพัฒนาจังหวัด

๒.๔) ภาคเอกชนยังมองเห็นว่า กลไกการทำงาน กฎระเบียบต่าง ๆ ของภาครัฐยังเป็นอุปสรรคและไม่คล่องตัว ไม่ก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

๒.๕) ปัญหาความต้องการพื้นฐานของพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชน ยังไม่ได้รับการตอบสนองหรือแก้ปัญหา ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณที่จำกัด จึงไม่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการจากพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชน ได้ทั้งหมด

๓) สาเหตุ

๓.๑) หน่วยงานต้นสังกัด ยังให้ความสำคัญต่อภารกิจของตนเอง ยังไม่มีความคิดนำเอาแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือบูรณาการการทำงานในพื้นที่ และนำโครงการในแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อจัดทำคำของบประมาณประจำปี

๓.๒) ปฏิทินการทำแผนพัฒนาและจัดทำคำของบประมาณประจำปีควรสอดคล้องกันทั้งระดับพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด รวมทั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีแผนพัฒนาจังหวัดเป็นจุดบูรณาการ

๓.๓) สภาพพื้นที่จังหวัดกว้างขวาง ส่วนราชการต้องรับผิดชอบภารกิจของตนเอง ปัญหาและความต้องการของชุมชนมีมากมายหลากหลาย การบูรณาการขับเคลื่อนทั้งจุดเน้นการพัฒนาของจังหวัด ความรับผิดชอบภารกิจหลักของหน่วยงาน และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึงจึงทำได้ยาก

๔) แนวทางแก้ไข

๔.๑) ควรพัฒนาแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือบูรณาการทุกภาคส่วน ทุกภารกิจและทุกพื้นที่ ได้อย่างแท้จริง

๔.๒) จัดให้มีการทำแผนพัฒนาอำเภอ เพื่อเป็นที่รวบรวมปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน ตำบล และเป็นจุดเชื่อมโยงไปยังแผนพัฒนาจังหวัด

๔.๓) จัดการอบรมให้ความรู้ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อพัฒนาทีมสงขลาให้เข้มแข็ง

๔.๔) แผนพัฒนาจังหวัดควรได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางอย่างแท้จริง ทั้งด้านการให้ความสำคัญ การสนับสนุนงบประมาณและการตรวจติดตามประเมินผล

๒.๒.๒ กรณีศึกษา เรื่อง เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก

๑) จุดเด่น/ข้อดี มีหรือไม่ อย่างไร

๑.๑) เป็นประเด็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวสงขลาทั้งเรื่องเศรษฐกิจและสังคม

๑.๒) เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ให้พึ่งพาพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว โดยเฉพาะยางพาราที่มีราคาตกต่ำอยู่ในขณะนี้

๑.๓) ได้รับการยอมรับจากภาคประชาชน ประกอบกับมีองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องและมีความเข้มแข็ง อยู่ในพื้นที่จำนวนหนึ่ง

๑.๔) มีการระดมการมีส่วนร่วม ช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยรับผิดชอบ สามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากเครือข่ายเกษตรกรได้อย่างแท้จริง

๑.๕) กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานและแผนการขับเคลื่อนที่ชัดเจนเริ่มจากการค้นคว้าหาชนิดพืชที่มีลู่ทางการตลาด และเกษตรกรสนใจได้ ๔๗ ชนิด แยกเป็น ๓ ประเภท คือ พืชเกษตรคุณภาพ ๒๔ ชนิดพืช พืชเกษตรสุขภาพ ๑๕ ชนิดพืช เกษตรทางเลือก ๘ ชนิดพืช มีเครือข่ายผู้แทนเกษตรกรเข้าร่วม ๔๘ กลุ่ม

๑.๖) จังหวัดสามารถสร้างจุดเน้นการพัฒนาโดยการขับเคลื่อน สนับสนุนพืชอัตลักษณ์ของจังหวัด ๓ ชนิด ได้แก่ กลุ่มละมุดหวานในพื้นที่อำเภอบางกล่ำ กลุ่มจำปาดะไร้เมล็ดในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย และกลุ่มส้มจุกในพื้นที่อำเภอจะนะ

๑.๗) จังหวัดขับเคลื่อนกระบวนการการมีส่วนร่วมที่สถาบันพระปกเกล้าไปแนะนำจัดทำได้อย่างต่อเนื่อง และได้ผลเป็นอย่างดี

๒) ปัญหาที่พบจากการดำเนินงานกรณีศึกษา ได้แก่

๒.๑) ส่วนราชการโดยเฉพาะที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยังไม่สามารถขอการสนับสนุนงบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขับเคลื่อนแผนงานของจังหวัด

๒.๒) จังหวัดสงขลาทบทวนแผนการพัฒนาประจำปี ๒๕๕๙ – ๒๕๖๐ ไม่ทันปฏิทินจัดทำงบประมาณปี ๒๕๖๐ จึงไม่สามารถจัดทำเป็นคำของบประมาณในแผนพัฒนาจังหวัดปี ๒๕๖๐

๒.๓) ความเข้าใจของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่ต้องเข้ามาบูรณาการช่วยเหลือการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาของจังหวัด ยังต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งให้มากยิ่งขึ้น

๒.๔) ความต้องการและปัญหาของเกษตรกรมีมาก แต่จังหวัดได้รับงบประมาณน้อย และต้องรับผิดชอบการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

๒.๕) โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยหรือเป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรยังไม่ทั่วถึง เช่น ระบบบริหารจัดการน้ำ ระบบไฟฟ้าเพื่อการเกษตร

๓) แนวทางการแก้ไข

๓.๑) จังหวัดควรเสริมสร้างความเข้มแข็งของทีมงาน และผู้กำกับดูแลแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา (ระดับรองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง)

๓.๒) ส่วนราชการสนับสนุนงบประมาณประจำปีเพื่อขับเคลื่อนแผนการปฏิบัติการอย่างจริงจัง

๓.๓) หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญของจุดเน้นการพัฒนาของจังหวัดในเรื่องเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก และนำแผนการพัฒนาจังหวัดไปพิจารณาจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๓.๔) ภายใต้ภาวะจำกัด ต้องสร้างความเข้าใจแก่กลุ่มเกษตรกรไม่ให้เอาเงิน หรืองบประมาณเป็นตัวตั้ง การขับเคลื่อนต้องใช้หลักพึ่งตนเองและเครือข่ายภายใน/ภายนอกพื้นที่ จังหวัดเป็นผู้หาช่องทางและโอกาสทางการตลาดสนับสนุน

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

“การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

กรณีศึกษาที่ ๓ : จังหวัดยโสธร

ในประเด็น “การยกระดับการบริการของศูนย์ดำรงธรรม”

๓.๑ สรุปผลการระดมความคิดเห็นเพื่อการยกระดับการบริการของศูนย์ดำรงธรรม

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่จังหวัดยโสธรนั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ระดมความคิดเห็นผ่านการเขียนบัตรคำในประเด็นคำถามที่ว่า **“เราจะมีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการได้อย่างไร”** โดยเมื่อทำการจัดกลุ่มของบัตรคำต่างๆแล้ว สรุปประเด็นคำตอบได้ ๖ ประเด็นหลัก ได้แก่

๓.๑.๑ การมีกฎหมายรองรับ

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ระบุว่า การที่ศูนย์ดำรงธรรมจะดำเนินการให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้นั้น คือ ***การมีกฎหมายรับรองที่ชัดเจนในการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม*** รวมทั้งรับรองการปฏิบัติงานและอำนาจในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติด้วย

๓.๑.๒ การพัฒนาบุคลากรและความสามารถของคน

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ คือ ***การอบรมให้บุคลากรมีความสามารถเพียงพอในการแก้ไขปัญหาของพี่น้องประชาชนที่มาติดต่อได้อย่างรวดเร็ว*** รองลงมา คือ การพัฒนาบุคลิกภาพในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความจริงใจและใส่ใจต่อปัญหาของประชาชน รวมทั้ง ต้องการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างบูรณาการ และให้มีการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ

๓.๑.๓ การบริหารจัดการ

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ คือ ***การสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและการให้กระจายอำนาจของศูนย์ดำรงธรรมไปยังภูมิภาค*** โดยเสนอให้แบ่งการทำงานของศูนย์ดำรงธรรมออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ความเห็นรองลงมาคือ การให้ความเป็นอิสระในการทำงานของศูนย์ดำรงธรรม โดยเสนอให้เป็นส่วนงานที่ไม่ขึ้นกับสำนักงานจังหวัด และให้มีระบบการติดตามการทำงานของศูนย์ดำรงธรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

๓.๑.๔ การปรับปรุงมาตรฐานการบริการและการประเมินผล

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนาในประเด็นนี้มีความหลากหลาย โดยมีข้อเสนอทั้งให้มีการแก้ไขปัญหาของประชาชนโดยใช้เทคโนโลยีผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ให้มีการปรับปรุงมาตรฐานการให้บริการ รวมทั้ง ควรเพิ่มงบประมาณสนับสนุนให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศูนย์ดำรงธรรม

๓.๑.๕ สร้างความเป็นธรรม

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ ***คือ การที่เจ้าหน้าที่ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย*** ไม่ปฏิบัติงานสองมาตรฐาน และมีความจริงใจในการแก้ไขปัญหา โดยยึดผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญ รวมทั้ง กระบวนการต่างๆ ในการดำเนินการเพื่อร้องเรียนต้องมีความชัดเจน สามารถติดตามได้ และสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้

๓.๑.๖ การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่

ในประเด็นนี้ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาเสนอว่า เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีการปรับปรุงในด้านสถานที่ให้มีความกว้างขวาง มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างเพียงพอ เพื่อเตรียมพร้อมรองรับการให้ความช่วยเหลือประชาชน

สรุปแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการ ได้ตามภาพที่ จ.๖

ภาพที่ จ.๖ : สรุปแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการ กรณีศึกษาจังหวัดยโสธร

จากแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการระดมความคิดเห็นข้างต้น ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันคิดและจัดทำโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการ จากนั้นแต่ละกลุ่มได้นำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานแต่ละโครงการ ดังแสดงในภาพที่ จ.๗ และสรุปได้เป็นห้าโครงการ ดังแสดงในตารางที่ จ.๓

ภาพที่ จ.๗ : บรรยากาศการระดมความคิดในกลุ่มย่อยและการนำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการของจังหวัดยโสธร

ตารางที่ จ.๓ : สรุปโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการ จังหวัดยโสธร

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
สร้างความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่าย	๑. เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐานเดียวกัน ๒. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กร/ภาครัฐ/เอกชน/ชุมชน ๓. เพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมและเสมอภาค	๑. จัดประชุมชี้แจง สร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรมทุกระดับ ๒. กำหนดรูปแบบวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย - เพิ่มช่องทางในการเข้าถึงให้กับประชาชน - กำหนดมาตรฐานในการดำเนินงาน - นำมาปรับใช้ประเมินผล	๔ ไตรมาส - ก.ค. – ธ.ค. ๕๙ - ม.ค. – มี.ค. ๖๐ - เม.ย. – มิ.ย. ๖๐ - ก.ค. – ก.ย. ๖๐	๑. ศูนย์ดำรงธรรมได้รับเรื่องร้องเรียนจากชาวบ้านมากขึ้นในช่วง ๓ เดือนแรก ๕% ๒. ช่วง ๓ ไตรมาศหลังศูนย์ดำรงธรรมได้รับเรื่องร้องเรียนลดลง ๑๐%	- ใช้แบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจ โดยรวบรวมทุก ๆ ไตรมาศ - จำนวนนับเรื่องร้องเรียน	๑๐๐,๐๐๐ บาท	สำนักงานจังหวัด	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงยุติธรรม - กรมการปกครอง	- หัวหน้าสำนักงานจังหวัดยโสธร - นายดอนดง บริบูรณ์ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดยโสธร

ภารกิจหลัก/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน
		วิเคราะห์ผลตอบรับ ๓. จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ๔. ติดตามประเมินผล							
ควรมีกฎหมายรองรับ	๑. คุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ๒. มีโครงสร้างหน่วยงานที่ชัดเจน ๓. มีภารกิจอำนาจหน้าที่ชัดเจน ๔. คุ้มครองในส่วนของผู้ร้องด้วยเช่นกัน	- เสนอแนวทางต่อผู้มีอำนาจให้ออกกฎหมายมารองรับวัตถุประสงค์	ตามกระบวนการในการออกกฎหมายมารองรับ	รัฐออกกฎหมายมารองรับอำนาจหน้าที่และภารกิจของศูนย์ดำรงธรรม	-	ตามความจำเป็นเหมาะสมประหยัด	-	- กระทรวงมหาดไทย - กรมการปกครอง	ผู้ว่าราชการจังหวัด
การบริหารจัดการ	- เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานของศูนย์ดำรงธรรมฯ ให้	๑. กำหนดวิธีการปฏิบัติด้านงานธุรการให้ชัดเจน	กรอบเวลา ๑. ๓ เดือน ๒. ๖ เดือน ๓. ๙ เดือน	ระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์	การจัดทำข้อมูลประมวลปัญหาของการ	๑๐๐,๐๐๐ บาท	สป. มท.	กระทรวงมหาดไทย	ผู้อำนวยการศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

ภารกิจหลัก/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน
	เกิดผลสัมฤทธิ์และสามารถตอบสนองในการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ	๒. กำหนดกรอบเวลาของการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ชัดเจน ๓. การจัดตั้งศูนย์ย่อยภายในอำเภอให้มีกฎหมายรองรับ ๔. ให้กฎหมายครอบคลุมการทำงานของหน่วยงานทุกระดับ	๔. ๑๒ เดือน	ดำรงธรรมได้ตามขั้นตอนและเวลาที่กำหนด	ปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน				
การพัฒนาบุคลากร	- เพื่อให้บุคลากรของศูนย์ดำรงธรรมมีความรู้จิตสำนึกบริการและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น	๑. ประชุมซักซ้อมบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและหน่วยงาน โดย	ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๙	ผู้รับบริการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐		๕๐,๐๐๐ บาท	งบดำเนินงานสำนักงานจังหวัดยโสธร	สำนักงานจังหวัดยโสธร	ผู้อำนวยการศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

ภารกิจหลัก/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน
		ผู้บริหารมีการติดตาม กำกับดูแลเป็นระยะ ๒. อบรมให้บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับภารกิจของส่วนราชการต่าง ๆ มีความพร้อมมีใจรักในการแก้ไขปัญหากับประชาชน ๓. จัดให้มีเจ้าหน้าที่โดยตรงรับผิดชอบศูนย์ดำรงธรรม รับผิดชอบอย่างถูกต้อง ๔. ผู้บังคับบัญชากำกับดูแล ให้คำปรึกษาและมี							

ภารกิจหลัก/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน
		มาตรการจูงใจเจ้าหน้าที่ในการทำงาน ๕. จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่							
การปรับปรุงมาตรฐานการบริการและการประเมินผล	๑ เพื่อปรับปรุงการให้บริการให้มีมาตรฐานในด้านต่าง ๆ ดังนี้ - กระบวนการดำเนินงานบริการ - ระยะเวลาการดำเนินงาน ๒. เพื่อติดตามและประเมินผลการให้บริการ	๑. กระบวนการดำเนินงานในการให้บริการ ๑.๑ ทบทวนกระบวนการให้บริการเดิมเพื่อปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพการทำงานให้เป็นไปอย่างรวดเร็วประสานสอดคล้องกัน	- ๑๕ วัน - ๓๐ วัน - ๖๐ วัน - ๙๐ วัน	๑. ร้อยละของความสำเร็จของเรื่องราวร้องทุกข์ที่ได้รับการแก้ไข/ยุติเรื่อง (ร้อยละ ๗๕) ๒. ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ (ร้อยละ ๘๐)		-	-	สำนักงานจังหวัดยโสธร	- คุณศักดา เหล่าแก้ว

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ รวม	แหล่ง งบประมาณ	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
		๑.๒ นำเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาการให้บริการ ๒. จัดให้มีแบบประเมินความพึงพอใจผู้รับบริการ							

๓.๒ ผลการติดตามการดำเนินการ (วันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙)

ภายหลังจากการสัมมนาและได้มีการวางแผนเชิงปฏิบัติการร่วมกันจากการสัมมนาระหว่างวันที่ ๗ – ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรม เจ พี เอ็มเมอรัลด์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร อนุกรรมาธิการและคณะทำงานได้เดินทางไปติดตามการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่ได้เสนอไว้ ในวันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ศาลากลางจังหวัดยโสธร โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้แทนส่วนราชการและผู้แทนที่รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ สรุปผลการติดตามการดำเนินโครงการการยกระดับการบริการของศูนย์ดำรงธรรมของจังหวัดยโสธรได้ดังนี้

๑. การทำแผนพัฒนาจังหวัด

๑.๑ ปัญหาเชิงโครงสร้างองค์กร

๑. องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) จังหวัดยโสธร ขาดความหลากหลาย เนื่องจาก กรรมการมาจากภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชนเท่านั้น ยังขาดผู้แทนจากส่วนราชการภูมิภาค (นายอำเภอ) ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม เช่น ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในหลาย ๆ มิติ

๒. องค์กรระดับรองลงมามีเพียงคณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ และแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จังหวัดยโสธรเพียงคณะเดียว ยังขาดกลไกหน่วยงาน/คณะทำงาน มีหน้าที่รับผิดชอบงานตามหลักการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ การวางแผน Plan การปฏิบัติตามแผน Do การตรวจสอบ Check และ การแก้ไข Act

๑.๒ ปัญหาการบริหารจัดการ

๑. ฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารงานแผนพัฒนาจังหวัดยังไม่เป็นระบบ กระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ แผนงานโครงการ งบประมาณ เจ้าของโครงการ เป็นต้น ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูล

๒. ความซ้ำซ้อนของโครงการทั้งในระดับหมู่บ้านจนถึงจังหวัด เป็นผลทำให้เกิดการใช้งบประมาณไม่คุ้มค่า และการทำงานซ้ำซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของประชาชน สาเหตุหนึ่งเกิดจากมีโครงการจากส่วนราชการส่วนกลางระดับภูมิภาคและมิได้อยู่ในกลไกคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) และขาดการประสานมายังจังหวัด

๓. บุคลากรที่มีหน้าที่กำหนดแผนงานพัฒนาจังหวัด ของส่วนราชการ และหน่วยงานภาคีเครือข่าย ขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

๔. กรอบระยะเวลาการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น[๑] มีจำกัด

๕. ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ในทุกระดับ ตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด

---

[๑] กรอบระยะเวลาการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระยะเวลาเพียง ๓ ปี

ข้อเสนอแนะ

๑. จัดให้มีศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และข้อมูลแผนพัฒนาจังหวัด ณ สำนักงานจังหวัด

๒. จัดให้มีแผนการพัฒนาความรู้และการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำแผนและยุทธศาสตร์ หลักธรรมาภิบาล ให้แก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ลูกจ้างและพนักงาน

๓. จัดให้มีแผนการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนและยุทธศาสตร์ และหลักธรรมาภิบาล ให้แก่ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม โดยอาจจัดในรูปแบบ Learn by Doing

๔. จัดให้มีเวทีประชาคมทุกระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัดเพื่อให้ประชาชนมีส่วนในการจัดทำและมีส่วนร่วมคิด ร่วมพิจารณา ร่วมตัดสินใจและร่วมติดตามประเมินผล

๕. ปรับปรุงกรอบระยะเวลาการจัดทำแผนหรือสร้างกลไกในการเชื่อมประสานแผน

๑.๓ ปัญหากระบวนการมีส่วนร่วม

ภาครัฐ ส่วนราชการภูมิภาค

๑. ขาดการแปลงความต้องการของประชาชน มาทำเป็นแผนงานโครงการระดับอำเภอ และส่วนราชการส่วนท้องถิ่น

ภาคประชาชน

๑. กลไกการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนไม่ทำงาน ได้แก่ การไม่จัดเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ เพื่อให้ภาคประชาชนแสดงความต้องการ ปัญหาเดือดร้อน ต่อส่วนราชการ

๒. ผู้แทนภาคประชาชนระดับหมู่บ้านที่เข้าร่วมประชุมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ยังไม่ถ่ายทอดและประชาสัมพันธ์แผนหรือโครงการในแผนพัฒนาจังหวัดให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบ

๓. ภาคประชาชนระดับหมู่บ้านยังขาดทักษะการมีส่วนร่วมร่วมกับภาครัฐ การแสดงออกและมีเจตคติต่อภาครัฐในฐานะเป็นผู้ปกครอง ขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของแผนหรือโครงการ มีทัศนคติว่า เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการ

๔. ยังขาดกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน (โดยกรมพัฒนาชุมชน) อย่างเป็นระบบ มีเพียงแต่การสำรวจความต้องการเป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ

๑. ให้จังหวัดจัดให้มีแผนส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งให้แก่ประชาชน เพื่อสามารถพึ่งพาตนเองได้ อาทิ การจัดฝึกอบรม Learn by Doing การจัดเวทีให้ภาคประชาชนจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม

๒. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการนำแผนไปปฏิบัติ

๒. การยกระดับการบริการ/การให้บริการที่เป็นเลิศ : กรณีการเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดยโสธร

๒.๑ วัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม

ศูนย์ดำรงธรรม ทำหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน และทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการร่วมตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ตามประกาศ คสช. ฉบับที่ ๙๖/๒๕๕๗

๒.๒ หลักการ

การทำงานแบบบูรณาการ ระหว่างส่วนราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัด อำเภอ ส่วนราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ โดยให้การสนับสนุนด้านบุคลากร ข้อมูลเพื่อบริการประชาชน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ[๒]

๒.๓ การปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ดำรงธรรม

ได้เริ่มมีการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ ตั้งแต่สถานที่ บุคลากร[๓] การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ มีการขยายศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรไปสู่อำเภอ การให้บริการที่เป็นเลิศ

<u>ตัวชี้วัดความสำเร็จ</u> ได้แก่ จำนวนเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ที่ดำเนินการไป ลดลง ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรเพิ่มสูงขึ้น

<u>จุดแข็ง</u>

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญกับการจัดตั้ง “ศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดยโสธร”

๒. มีเครือข่ายภาคีทำงานคู่ขนานและให้ความสนับสนุนด้านบุคลากรและงบประมาณ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม[๔] กองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑๖

๓. มีเครือข่ายภาคประชาชน[๕]เข้มแข็งและพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

---

[๒] ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗

[๓] โดยแต่งตั้ง และ มอบหมายให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วยรองผู้ว่าราชการจังหวัด ทำหน้าที่หัวหน้าทีมอำนวยการ หัวหน้าทีมประจำวัน และนิติกรประจำวัน

[๔] มีการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชน ศูนย์ยุติธรรมตำบล คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนระดับจังหวัด

[๕] ได้เข้ามาช่วยทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยปัญหา

ปัญหาอุปสรรค

๑. ด้านการบริหารจัดการ

๑.๑ การมอบอำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในจังหวัด ยังไม่เอื้อหรืออำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จ

๑.๒ ยังขาดกรอบแนวทางและวิธีการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่

๑.๓ เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเฉพาะทาง เช่น ด้านกฎหมาย เป็นต้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการทำงานอย่างถูกต้อง

๑.๔ กรอบระยะเวลาการทำงานในบางกรณี ไม่อาจปฏิบัติงานได้ตามกำหนด เนื่องจากหน่วยงานส่วนราชการมีภารกิจทับซ้อน ไม่ชัดเจน อันเนื่องมาจากมีกฎหมายหลายฉบับ ยกตัวอย่าง กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ปัญหาร้องเรียนบางเรื่องไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ทำให้ต้องแจ้งประสานไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจ ซึ่งต้องใช้เวลา ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญาได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้

๑.๕ ความพึงพอใจของประชาชนบางครั้งมีความหลากหลาย บางครั้งการแก้ไขเรื่องร้องเรียนให้แก่ประชาชนที่มีความคาดหวัง แต่ไม่สอดรับกับกฎหมาย ทำให้ประชาชนมายื่นร้องเรียนซ้ำหรือไปยังหน่วยงานอื่นเพิ่ม

๒. ด้านกฎหมาย

๒.๑ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรยังไม่ได้รับการรองรับตามกฎหมาย รวมทั้งการคุ้มครอง

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) จังหวัดยโสธร

องค์ประกอบ

ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธานกรรมการ
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกท่าน	กรรมการ
ประธานหอการค้าจังหวัดยโสธร	กรรมการ
ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดยโสธร	กรรมการ
หัวหน้าสำนักงานจังหวัดยโสธร	กรรมการและเลขานุการ
ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการที่มีสำนักงานอยู่ในจังหวัด รวม ๑๒ ท่าน	กรรมการ
ผู้แทนรัฐวิสาหกิจ ที่ดำเนินกิจการในจังหวัด รวม ๔ ท่าน	กรรมการ
ผู้แทนหัวหน้าหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีสำนักงานอยู่ในจังหวัด รวม ๔ ท่าน	กรรมการ

ผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม ๘ ท่าน	กรรมการ
ผู้แทนภาคประชาสังคม รวม ๒ ท่าน	กรรมการ
หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
หัวหน้ากลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

“การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

กรณีศึกษาที่ ๕ : จังหวัดพะเยา

ในประเด็น “การรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

๔.๑ สรุปผลการระดมความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่จังหวัดพะเยานั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ระดมความคิดเห็นผ่านการเขียนบัตรคำในประเด็นคำถามที่ว่า **“เราจะมีส่วนร่วมในการรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างยั่งยืนได้อย่างไร”** โดยเมื่อทำการจัดกลุ่มของบัตรคำต่างๆแล้ว สรุปประเด็นคำตอบได้ ๖ ประเด็นหลัก ได้แก่

๔.๑.๑ การมีส่วนร่วม

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ระบุว่า วิธีการรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างยั่งยืนด้วยการมีส่วนร่วมนั้น คือ ***การร่วมมือกันในทุกมิติ ตั้งแต่ ร่วมให้ความรู้ ร่วมสร้างจิตสำนึก ร่วมพูดคุย ร่วมรับรู้ ร่วมแรง และร่วมใจกัน*** รวมทั้ง การสร้างความภูมิใจในวิถีดั้งเดิมและร่วมสืบทอดวิถีวัฒนธรรมอันดีสืบต่อไป

๔.๑.๒ การให้ความรู้

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ คือ ***การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิถีวัฒนธรรมแก่ลูกหลานเพื่อสืบทอดต่อไป*** รองลงมาคือ การสร้างให้เกิดความตระหนักและจิตสำนึกอันดีต่อวิถีวัฒนธรรมชุมชน รวมทั้ง การส่งเสริมให้บุตรหลานได้มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อช่วยขัดเกลาและสร้างความรู้อย่างมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายในการถ่ายทอดความรู้

๔.๑.๓ การทำตนเป็นตัวอย่าง

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ สอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือ ***การกระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน ด้วยการร่วมรักษาวิถีชุมชนและประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนด้วยตนเอง***

๔.๑.๔ การสื่อสารกับสังคม

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ สอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือ ***การประชาสัมพันธ์รณรงค์ผ่านสื่อสารมวลชนช่องทางต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและเป็นการช่วยเผยแพร่วิถีวัฒนธรรมได้เป็นวงกว้าง***

๔.๑.๕ การช่วยฟื้นฟู อนุรักษ์ และการพัฒนาสภาพชุมชน

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ สอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือ ***การริเริ่มกิจกรรมหรือแกนนำเพื่อช่วยฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาสภาพชุมชนดั้งเดิมที่มีอยู่เพื่อให้ลูกหลานได้รับรู้สืบต่อไป***

๔.๑.๖ การมีมาตรการทางกฎหมายและสังคม

ในประเด็นนี้ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาเสนอว่า ควรมีการกำหนดกฎหมาย หรือมีกฎทางสังคมเพื่อลงโทษผู้ที่ทำลายวิถีวัฒนธรรมชุมชน

สรุปแนวทางในการรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน จังหวัดพะเยา ได้ตามภาพที่ จ.๘

ภาพที่ จ.๘ : สรุปแนวทางในการรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาจังหวัดพะเยา

จากแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการระดมความคิดเห็นข้างต้น ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันคิดและจัดทำโครงการเพื่อรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน จากนั้นแต่ละกลุ่มได้นำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานแต่ละโครงการ ดังแสดงในภาพที่ จ.๙ และสรุปได้เป็นห้าโครงการ ดังแสดงในตารางที่ จ.๔

ภาพที่ จ.๙ : บรรยากาศการระดมความคิดในกลุ่มย่อยและการนำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการเพื่อรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ของจังหวัดพะเยา

ตารางที่ จ.๔ : สรุปโครงการเพื่อรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน จังหวัดพะเยา

ภารกิจหลัก/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน
การมีส่วนร่วม	๑. เพื่อระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวพะเยา ๒. การสร้างจิตสำนึกในชาติพันธุ์ของคนพะเยา	๑. เชิญผู้นำ/ปราชญ์/ผู้รู้มาระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้ ๒. บันทึกรวบรวมข้อมูล ๓. ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ๔. ออกสื่อเผยแพร่	๑. ๔ เดือน ๒. ๒ เดือน ๓. ๓ เดือน ๔. ๑ เดือน	- ประชาชนในจังหวัดพะเยามีความรู้ความเข้าใจวิถีชีวิตและเข้าร่วมกิจกรรม ๖๐%	- โดยวิธีเก็บแบบสำรวจประชาชนในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม	- ๑,๘๗๒,๐๐๐ - ๗๘๐ หมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๑๐ คน ๆ ละ ๒๐๐ บาท = ๑,๕๖๐,๐๐๐ - เอกสารรูปเล่ม ๑,๕๖๐ เล่ม ๆ ละ ๑๐๐ บาท จำนวนหมู่บ้านละ ๒ เล่ม เป็นเงิน ๑๕๖,๐๐๐ บาท	- อปท/อบต./หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามบทบาทภารกิจอาทิ สนง.วัฒนธรรม	- ประชารัฐ - สนง.วัฒนธรรม	- วัฒนธรรมจังหวัด คุณสายรุ้ง ชาดาจันทร์
ทำตัวเป็นตัวอย่าง	๑. ถ่ายทอดการกระทำหรือสิ่งที่ดีงาม ๒. เพื่อให้ชุมชน/สังคมอยู่ร่วมกัน	๑. จัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เดือนละ ๑ ครั้ง หรือตามความเหมาะสม	เริ่มตุลาคม ๒๕๕๙ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐	๑. ประชาชนมีรายได้เพิ่ม/น.สลดลงสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า	- บันทึกรายงานการประชุม - ข้อมูลจากผู้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้	๓๐๐,๐๐๐	อปท./จังหวัด	อบต. บ้านตุ่น	นายบาล บุญถ้ำ ผญบ. ม.๔ บ้านตุ่น

ภารกิจหลัก/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน
	๓. เพื่อเป็นชุมชนต้นแบบให้กับชุมชน ๔. เพื่อดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๒. มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ๓. กระจายข่าวสารทางหอกระจายข่าว ๔. มีฐานการเรียนรู้โดยมีวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้เป็นปราชญ์ชาวบ้าน		๒. ประชาชนมีสุขภาพดี/คุณภาพชีวิตดี ๓. ชุมชนมีความเข้มแข็งอบอุ่น มีภูมิคุ้มกัน					
การให้ความรู้	๑. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ชาวพะเยาเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวพะเยา ๒. เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรม	๑. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๒. จัดอบรมให้ความรู้ ๓. ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ๔. นำเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญ	ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๕๖๐	- ร้อยละ ๘๐ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการถ่ายทอด - มีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ต่อปี	- ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม (สังเกต สัมภาษณ์) - ติดตามผลหลังการฝึกอบรม/จัดกิจกรรม	๕,๐๐๐,๐๐๐	ท้องถิ่น จังหวัด สนง.วัฒนธรรม	- กศน. - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	ผอ. กศน จังหวัดพะเยา ผอ.ปัณณพงษ์ ท้าวอาจ

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
	ประเพณีให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป	๕. จัดตั้งชมรมต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม ๖. สรุปผลและประเมินผล							
ฟื้นฟู อนุรักษ์และพัฒนาศักยภาพชุมชน	๑. เพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น ๒. เพื่ออนุรักษ์และรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ๓. เพื่อการพัฒนา	๑. การปลูกฝังจิตสำนึกจัดการองค์ความรู้โดยชุมชน มีส่วนร่วมและแกนหลัก ๒. วิเคราะห์ปัญหาตามบริบทของพื้นที่โดยชุมชนและภาคีเครือข่าย ๓. จัดทำกรอบแผนงานในการแก้ปัญหาตามบริบทของชุมชน	ด้านวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม	๑. พื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูทรัพยากร/วัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ๒๐% ๒. จำนวนวิถีวัฒนธรรมที่ได้รับการฟื้นฟูรักษา สืบทอด ๓. จำนวนของประชาชน/เกษตรกรรมที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ	๑. หา Data based ย้อนหลัง ๓ ปี ๒. วิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัด	๕๐,๐๐๐,๐๐๐	๑. งบพัฒนาจังหวัด/งบกลุ่มจังหวัด ๒. งบประมาณจาก อปท ๓. งบประมาณจาก Function ของหน่วยงานต่าง ๆ ๔. งบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	เจ้าภาพหลักที่เกี่ยวข้อง	- นายกวรวิทย์ บูรณศิริ นายก อบจ. - นางมุกดา อินต๊ะวงศ์ เครือข่ายเมืองพะเยาและภาคีพัฒนา - นายศรีศักดิ์ ธานี พัฒนาที่ดิน - นายศราวุธ แก้ววิเชียร พลังงาน - สายรุ้ง ธาดาจันทร์ วัฒนธรรม

ภารกิจหลัก/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน
	ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้มีศักยภาพในการแข่งขันสูง	๔. ปฏิบัติตามแผนงาน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย ๕. ประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะ โดยใช้กลไกสภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นพื้นที่กลาง							
สื่อสารกับสังคม	- ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถบอกกล่าวเรื่องราวประเพณีวัฒนธรรม	- จัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีฯ - เผยแพร่จากสื่อต่าง ๆ เช่น เอกสารฯ เว็บไซต์ สารคดี เป็นต้น	๑ ปี	- มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น - จำนวนผู้ที่สนใจและติดตามสอบถามมากขึ้น	- จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม - สถิติผู้เข้าร่วมกิจกรรม (ผู้เข้าร่วม/ติดต่อสอบถาม)	๕,๐๐๐,๐๐๐	- ภาครัฐ - เอกชน - ชุมชน	- ภาครัฐ - เอกชน - ชุมชน	- ท่องเที่ยวจังหวัดพะเยา - สำนักงานจังหวัดพะเยา - อปท. จ.พะเยา - อบจ. พะเยา

ภารกิจหลัก/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน
มาตรการทางกฎหมายและสังคม	๑. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม ๒. ลดการเกิดอาชญากรรมในสังคม ๓. สร้างจิตสำนึกให้เกิดความรัก ความหวงแหนในวัฒนธรรมประเพณี ๔. สร้างความสามัคคีในชุมชน	๑. ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจในชุมชน ๒. ลงประชามติแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์บทลงโทษ ๓. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารในชุมชน ๔. จัดทำโครงการเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม	๑ ส.ค. ๕๙ – ๓๐ ก.ย. ๖๐	- ชุมชนเกิดความรักความสามัคคี - การทำผิดกฎระเบียบของชุมชนลดลง	บันทึกการประชุม	๕๐,๐๐๐	อปท.ในเขตพื้นที่	อบต. ในเขตพื้นที่	คณะกรรมการในชุมชน

๔.๒ ผลการติดตามการดำเนินการ (วันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙)

ภายหลังจากการสัมมนาและได้มีการวางแผนเชิงปฏิบัติการร่วมกันในการสัมมนาระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมพะเยาเกทเวย์ จังหวัดพะเยา อนุกรรมาธิการและคณะทำงานได้เดินทางไปติดตามการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่ได้เสนอไว้ ในวันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ศาลากลางจังหวัดพะเยา โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้แทนส่วนราชการ ผู้แทนที่รับผิดชอบในโครงการต่าง ๆ ตลอดจนกลุ่มผู้นำชุมชน ภาคประชาสังคม และประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมประชุมในวันดังกล่าว

สรุปผลการติดตามการดำเนินงาน “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” ในประเด็น “การรักษาวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ของจังหวัดพะเยาได้ดังนี้

๔.๒.๑ การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

จังหวัดพะเยามีทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนเป็นของตนเองที่เข้มแข็งอยู่หลายด้าน ทั้งวัฒนธรรมทางประเพณี การกินอยู่ การแต่งกาย การละเล่นดนตรี รวมทั้งการสืบทอดทางวัฒนธรรมสู่วิถีชีวิตทั้งทางปัจเจกและทางสังคม อีกส่วนหนึ่ง จังหวัดพะเยายังมีทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคม ที่มีส่วนเชื่อมโยงและร้อยรัดนำไปสู่การพัฒนาด้านทุนทางเศรษฐกิจได้อย่างมีสมดุลอยู่ในระดับที่ดีจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย สรุปได้ว่าจังหวัดพะเยาเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมที่มีชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยอยู่ร่วมกันอย่างแข็งขัน จึงสามารถสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วมได้ง่าย

๑) ปัญหาที่ค้นพบจากการนำแนวคิด Area-based ไปใช้

๑.๑) <u>ปัญหาเชิงโครงสร้างขององค์กร</u> คณะกรรมการการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ของจังหวัดพะเยา ยังขาดความหลากหลายที่จะสะท้อนจุดเด่นที่มี คือ ความเป็นพหุวัฒนธรรม กล่าวคือ ขาดความหลากหลายของกลุ่มคนที่เข้าร่วมในกระบวนการการมีส่วนร่วม ดังเช่น ขาดภาคส่วนวิชาการ (โดยเฉพาะจากมหาวิทยาลัยพะเยา) ปราชญ์ชาวบ้าน ตลอดจนองค์กรที่ต้องดูแลเรื่องเยาวชนของชุมชนทำให้มองเห็นการขาดหายไปของการสืบทอด

๑.๒) <u>ปัญหาการบริหารจัดการ</u> การบูรณาการเชิงโครงสร้างมีความสำคัญมากแต่ผู้ที่ทำหน้าที่ในการประสานงานของกลุ่มต่าง ๆ ยังอยู่ในกลไกของรัฐ ยังไม่ได้ใช้องค์กรที่เกิดจากพหุภาคี กลุ่มต่าง ๆ ที่เข้าร่วม การแบ่งงานของกลุ่มต่าง ๆ ที่จะขับเคลื่อนจึงยังขาดเอกภาพ นอกจากนี้ การบริหารจัดการของท้องถิ่น โดยเฉพาะภาครัฐ ท้องถิ่นกับชุมชน และรัฐบาลกลาง ยังขาดการคิดและร่วมมือกันพัฒนาพื้นที่โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมโดยการวางแผนหารือร่วมกันตั้งแต่ต้น ขาดการเชื่อมโยง และกลไกส่วนภูมิภาคยังมีส่วนเข้ามาร่วมไม่มากเท่าที่ควร

๑.๓) <u>ปัญหาด้านงบประมาณ</u> ภาครัฐยังขาดมิติการมีส่วนร่วมเชิงโครงสร้างทางวัฒนธรรมชุมชนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นกลไกช่วยรัฐบาลในการจัดการการพัฒนาเชิงพื้นที่ ส่งผลให้งบประมาณไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของการพัฒนา อีกทั้งภาคประชาสังคมยังขาดความเข้าใจที่จะช่วยเติมเต็มงบของรัฐในการพัฒนาเพื่อให้แผนพัฒนาจังหวัดมีความสมบูรณ์

๒) สาเหตุ

๒.๑) เกิดจากนโยบายระดับชาติมุ่งเป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่าการมุ่งเน้นหรือจัดความสมดุลด้านสังคมโดยเฉพาะด้านวัฒนธรรม ที่มีทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนอยู่แล้วในการนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ การรักษาคุณค่า และสร้างความยั่งยืนให้ชุมชน

๒.๒) เกิดจากโครงสร้างการบริหารของรัฐไม่สอดคล้องกับโครงสร้างท้องถิ่นที่จะเอื้อให้ภาคประชาสังคมและชุมชนสามารถช่วยรัฐบาลในการสร้างรายได้ให้แก่รัฐได้อย่างทันท่วงที

๒.๓) งบประมาณของรัฐเป็นงบของกระทรวง ทบวง กรม เป็นส่วนใหญ่ซึ่งมากกว่าเป็นงบประมาณของจังหวัด ทำให้ต่างฝ่ายต่างจัดทำภารกิจ ทำให้งบประมาณไม่อาจตอบสนองปัญหาในเชิงพื้นที่และความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๓) แนวทางการแก้ไข

๓.๑) ท้องถิ่นหรือชุมชนต้องเข้ามาช่วยเหลือจังหวัดในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่สะท้อนความต้องการการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน

๓.๒) แผนพัฒนาจังหวัดที่ขับเคลื่อนการพัฒนาต้องสอดคล้องกับแผนของรัฐบาล (ตามแนวนโยบายรัฐบาล) และแผนยุทธศาสตร์ชาติด้วย

๓.๓) ต้องให้ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะในระดับชุมชนตั้งแต่หมู่บ้านจนถึงระดับอำเภอได้มีส่วนเข้ามาร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาระดับจังหวัดมากยิ่งขึ้น มิใช่นำประชาชนหรือองค์กรเฉพาะชุมชนใกล้เคียงตัวจังหวัดมาเข้าร่วมเพียงอย่างเดียว

๔.๒.๒ กรณีพื้นที่ศึกษา “แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม” ในการนำวิถีวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมมาพัฒนาที่ยั่งยืน” ของ “บ้านบัว ต.บ้านตุ่น อ.เมือง จ.พะเยา”

๑) จุดเด่นของพื้นที่ศึกษา

๑.๑) มีความเป็นชุมชนเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมสูง ซึ่งมีทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนแบบดั้งเดิม และทุนทางสังคมที่มีความเอื้ออาทรต่อกัน

๑.๒) มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งทำหน้าที่ประสานกลุ่มต่าง ๆ ได้ดี

๑.๓) มีวัด (วัดบ้านดอกบัว) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางให้กับชุมชนเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตวิญญาณ และสร้างความสามัคคีให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี

๒) ปัญหาที่พบจากการดำเนินการ

๒.๑) ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนานั้น ภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและส่วนกลางยังให้ข้อมูลและความสำคัญกับชุมชนและภาคประชาสังคมของพื้นที่โดยเฉพาะในมิติด้านวัฒนธรรมน้อยมาก จึงทำให้ขาดความร่วมมือเท่าที่ควร

๒.๒) ชาวบ้าน ชุมชน และภาคประชาสังคมยังขาดความรู้ การแปลงความเชี่ยวชาญงานทางวัฒนธรรมในพื้นที่เป็นความรู้ไม่เพียงพอ รวมทั้งยังขาดทักษะ จึงไม่สามารถเข้ามาช่วยในกระบวนการกำหนดแผนจังหวัดให้เป็นรูปธรรมได้

๒.๓) งบประมาณที่รัฐบาลจัดให้จังหวัดไม่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมช่วยในการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

๒.๔) ขาดการประสานกับปราชญ์ชาวบ้านด้านวัฒนธรรมชุมชนที่พอจะเข้าใจการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ทำให้ขาดการร่วมคิดและร่วมถกปัญหาในพื้นที่ตั้งแต่ต้น

๓) สาเหตุ

๓.๑) ชุมชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ขาดความรู้ในการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นฐานของกระบวนการพัฒนา อีกทั้งไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการเติมเต็มความรู้โดยการอบรมหรือการถ่ายทอดด้วยวิธีการอื่น ๆ

๓.๒) ชุมชนยังขาดความมั่นใจว่า แผนพัฒนาจังหวัดมีผลต่อการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นของตนได้อย่างไร ทำให้ชุมชนขาดพลังในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๔) แนวทางแก้ไข

๔.๑) ต้องเร่งให้การศึกษา ทั้งข้อมูลและการทำกิจกรรมในเชิงให้ความรู้เรื่องแผนพัฒนาจังหวัดว่าสามารถช่วยให้ชุมชนมีชีวิตและการดำรงชีพที่ดีขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๒) การทำกิจกรรมกับพื้นที่โดยเฉพาะมิติทางวัฒนธรรม ต้องไม่เป็นกิจกรรมที่สร้างอีกวัฒนธรรมเข้าไปทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น การจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมต้องพยายามทำผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ มาโชว์ หรือจำหน่าย มากกว่าผลิตภัณฑ์นอกชุมชนโดยเฉพาะเป็นผลิตภัณฑ์ต่างประเทศ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นสะท้อนแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ของชุมชนได้อย่างชัดเจน

๔.๓) ต้องให้ชาวบ้านในชุมชนประชุมหารือกับหน่วยงานของรัฐทุกระดับ ทั้งส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค และส่วนกลาง ตลอดจนนักวิชาการ ได้มีโอกาสหรือเวทีในการหารือกันบ่อยครั้ง อย่างน้อยไตรมาสละ ๑ ครั้ง เพื่อพัฒนาแผนจังหวัดไปพร้อม ๆ กับชุมชน

๕) ข้อเสนอแนะ

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดโดยเฉพาะแผนที่ต้องการการมีส่วนร่วมในมิติทางวัฒนธรรม ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมที่มีทุนอยู่แล้วดั้งเดิม ทั้งของชุมชน ท้องถิ่น และภูมิภาค เมื่อเราต้องการจะทำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนมาสู่แผนเพื่อให้เห็นความสำคัญว่า แผนนั้นสามารถช่วยพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ มูลค่าเหล่านั้นก็จะกลับมาช่วยพัฒนาทั้งชุมชน เมือง จนสู่ระดับประเทศได้ เราต้องสร้างให้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนที่เห็นคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมชุมชนอย่างชัดเจน จากนั้นการนำคุณค่าสู่มูลค่าเพิ่มก็จะทำได้ง่ายขึ้นด้วยแผนพัฒนาจังหวัด แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการสร้างแผนพัฒนาภูมิภาคไว้ด้วย เพราะจะเป็นแผนที่ช่วยให้ชุมชนเข็มแข็ง เนื่องจากความที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ที่เป็นผู้ปฏิบัติ อีกทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของแผนจังหวัดได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น แผนพัฒนาจังหวัดของจังหวัดพะเยาจะสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพโดยมุ่งเน้นการใช้ “วิถีวัฒนธรรมไทย” มาเป็นส่วนขับเคลื่อนนั้น จำเป็นต้องสร้าง “กระบวนการการมีส่วนร่วม” ทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล เช่น นโยบายประชารัฐ เป็นต้น หากแต่แผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับ “นโยบายของรัฐ” และ “ยุทธศาสตร์ชาติ” ด้วย เพื่อให้ “แผนพัฒนาจังหวัด” ของจังหวัดพะเยาได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ต่อไป

ผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

“การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)”

กรณีศึกษาที่ ๕ : จังหวัดปทุมธานี

ในประเด็น “การจัดการเพื่อแก้ปัญหาขยะ”

๕.๑ สรุปผลการระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่จังหวัดปทุมธานีนั้น ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ระดมความคิดเห็นผ่านการเขียนบัตรคำในประเด็นคำถามที่ว่า **“เราจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดปทุมธานีได้อย่างไร”** โดยเมื่อทำการจัดกลุ่มของบัตรคำต่างๆแล้ว สรุปประเด็นคำตอบได้ ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่

๕.๑.๑ การมีส่วนร่วม

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ระบุว่า วิธีการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย คือ ***การที่ทุกคนช่วยกันสร้างจิตสำนึกและการสร้างวินัยที่ตนเองก่อน*** เช่น การแยกขยะที่บ้าน การใช้ถุงผ้าจ่ายตลาด

๕.๑.๒ การลดปริมาณขยะด้วยตนเอง

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ คือ ***การลดการใช้ขยะตามหลัก ๓R คือ Reuse Reduce และ Recycle*** โดยอาจนำขยะไปเพิ่มมูลค่า ทั้งนี้ต้องมีปัจจัยเสริม เพื่อช่วยในการลดปริมาณขยะ ได้แก่ รัฐต้องมีนโยบายสนับสนุน เช่น การออกกฎบังคับไม่ให้ใช้โฟม การมีนโยบายจัดการขยะที่ย่อยสลายเองได้ การเพิ่มบทลงโทษให้หลาบจำ เป็นต้น

๕.๑.๓ การคัดแยกขยะ

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ คือ ***การให้แยกขยะมาแต่ต้นทาง*** เช่น แยกเศษอาหาร ออกจากขยะอื่น แยกขยะมีพิษ เป็นต้น รองลงมา คือ การแยกขยะเพื่อนำไปสร้างเป็นรายได้ รวมทั้ง ควรนำขยะย่อยสลายได้ไปทำเป็นปุ๋ยชีวภาพ

๕.๑.๔ วิธีการจัดการและเทคโนโลยี

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่ คือ ***การนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเผาขยะเข้ามาใช้*** นอกจากนี้ ได้เสนอให้ควรมีวิธีการจัดการขยะอย่างถูกวิธีและยั่งยืน เช่น การจัดระบบบำบัดขยะ การจัดจุดทิ้งขยะอันตรายในท้องถิ่นทุกแห่งให้ครอบคลุม ควรมีถังและกากน้ำตาลสำหรับทุกบ้านเพื่อนำไปใช้ในการทำปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น

สรุปแนวทางในการจัดการเพื่อแก้ปัญหาขยะ จังหวัดปทุมธานี ได้ตามภาพที่ จ.๑๐

ภาพที่ จ.๑๐ : สรุปแนวทางในการจัดการเพื่อแก้ปัญหาขยะ จังหวัดปทุมธานี

จากแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการระดมความคิดเห็นข้างต้น ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันคิดและจัดทำโครงการเพื่อจัดการเพื่อแก้ปัญหาขยะ จากนั้นแต่ละกลุ่มได้นำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานแต่ละโครงการ ดังแสดงในภาพที่ จ.๑๑ และสรุปได้เป็นห้าโครงการ ดังแสดงในตารางที่ จ.๕

ภาพที่ จ.๑๑ : บรรยากาศการระดมความคิดในกลุ่มย่อยและการนำเสนอผลการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการเพื่อจัดการเพื่อแก้ปัญหาขยะในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ จ.๕ : สรุปโครงการเพื่อจัดการแก้ปัญหาขยะในจังหวัดปทุมธานี

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ รวม	แหล่ง งบประมาณ	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
การมีส่วนร่วม	- เพื่อให้ทุก ๆ คน/ทุก ๆ ครัวเรือนมีความเข้าใจและตระหนักในเรื่องการจัดการขยะในครัวเรือน	๑. รถประชาสัมพันธ์ ๒. จัดอบรมให้ความรู้ ๓. จัดกิจกรรมในชุมชน	- รถวิ่งข่าวหรือหอกระจายข่าวควรจะเริ่มจากถี่ก่อนไปหาสุดสัปดาห์ – ๔ ครั้งต่อสัปดาห์ - จัดอบรมให้ความรู้ไตรมาสละ ๑ ครั้ง ๔ ครั้ง/ปี	- ปริมาณขยะของครัวเรือนมีปริมาณลดน้อยลง	๑. สำรวจจากครัวเรือน ๒. ขอข้อมูลจากเทศบาล	๑๐ ล้านบาท ๗ อำเภอ + ค่าบริหารต่อเนื่อง	- อปท. - อบจ.	- อปท. - อบจ.	ยุทธ์ สอท.
การบริหารจัดการโดยผู้กำหนดนโยบาย	๑. ลดปริมาณขยะ ๒. รักษาสภาพแวดล้อม ๓. สร้างความตระหนักความรู้-ความเข้าใจ	- มีคณะกรรมการ ผวจ. ประธาน หัวหน้าส่วนราชการ อปท. ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร - บทบาทหน้าที่ ๑. กำหนดนโยบายมาตรการ	- ต.ค. ๕๙ – ก.ย. ๖๐ แบ่งตามไตรมาส	- ลดปริมาณขยะ - บ้านเมืองน่าอยู่ - สร้างความภาคภูมิใจ	- จำนวนขยะลดลง - ความสะอาดของบ้านเมือง - สภาพแวดล้อม (พึงพอใจ) - ความร่วมมือของประชาชน	๕ ล้านบาท	- อบจ. - จังหวัด	- จังหวัดปทุมธานี	- ผวจ. - หน. สรก - อปท. - จิตอาสา

ภารกิจหลัก/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณรวม	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ประสานงาน
		๒. พิจารณาจัดสรรงบประมาณ ๓. แต่งตั้งคณะทำงาน ๔. ติดตามประเมินผล ๕. ความยั่งยืน							
การลดปริมาณขยะ	เพื่อลดปริมาณขยะ	- ส่งเสริมให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกในการลดปริมาณขยะโดยการใช้หลัก 3B - ดำเนินการต่อเนื่องจนครบทุกหมู่บ้านชุมชนในจังหวัดปทุมธานี	- ระยะสั้น ๑ ปี - ระยะกลาง ๓ ปี - ระยะยาว ๕ ปี	- ปริมาณขยะชุมชนลดลง - ภาครวมจังหวัด	- ให้ อปท. จัดทำรายงานข้อมูลปริมาณขยะเป็นรายเดือน	๑๐ ล้านบาท	- งบประมาณส่วนกลาง - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	- จังหวัดปทุมธานี - สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี	- ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี - ผู้ประกอบการที่อยู่อาศัย - ผู้นำชุมชน
การคัดแยกขยะ	๑. เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน/ชุมชน	๑. ประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ความรู้แก่	- (๑ ปี ๑ เดือน) ๑ ส.ค.	๑. ปริมาณขยะที่ต้องเก็บ	- เก็บสถิติปริมาณขยะก่อนดำเนินการ	๕ แสนบาท	๑. งบประมาณจาก อปท.	อปท. รับผิดชอบ	- อปท. ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน

ภารกิจหลัก/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ	วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ รวม	แหล่ง งบประมาณ	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้ประสานงาน
	๒. ลดปริมาณขยะที่ต้องเก็บขน ๓. ลดค่าใช้จ่ายในการเก็บขยะ+กำจัด ๔. ลดปัญหามลภาวะ (กลิ่น) ๕. เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหนะนำโรคต่าง ๆ	ประชาชนในการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด (ครัวเรือน) ๒. ขยะอินทรีย์ - น้ำหมักชีวภาพ - ปุ๋ยหมัก - เลี้ยงไส้เดือน - ก๊าซชีวภาพ - อาหารสัตว์	๕๙ – ๓๐ ก.ย. ๖๐	ขนลดลง ๕๐% ๒. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเก็บขนลดลง	และหลังดำเนินการ (เพื่อเปรียบเทียบข้อมูล)		๒. งบประมาณจากจังหวัด		
วิธีการจัดการและเทคโนโลยี	๑. เพื่อการกำจัดที่ถูกสุขลักษณะและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยใช้เทคโนโลยี ๒. เพื่อต้นทุนในการกำจัดที่ถูกที่สุด ๓. เพื่อสร้างประโยชน์จากการจำกัด	๑. คัดเลือกเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับประเภทขยะ ๒. จัดหาสถานที่และประเภทการกำจัดตั้งแต่ครัวเรือน/หมู่บ้าน ๓. ลงทุน	- ระยะสั้น ๑ ปี - ระยะกลาง ๓ ปี - ระยะยาว ๕ ปี	๑. ครัวเรือนมีรายได้จากการจัดการขยะ ๒. ขยะมีการกำจัดด้วยวิธีการที่เหมาะสม ชุมชนเป็นสุข	๑. สำรวจจากแต่ละครัวเรือนเรื่องรายได้จากการจัดการขยะ ๒. ปริมาณขยะที่ถูกส่งเข้าระบบจัดการ	๑. ครัวเรือนละ ๕,๐๐๐ ในการจัดหาภาชนะแยกประเภท ๒. พื้นที่/เตาเผา ๕๐ ล้าน	๑. สนับสนุนจาก อปท. ๒. งบประมาณจาก พช. ๓. งบประมาณจาก สสวท./จว	๑. บ้านเรือน ๒. ผู้ใหญ่บ้าน/นิติบุคคลหมู่บ้าน ๓. อบต./เทศบาล ๔. อบจ.	คุณศักดิ์ชัย คุณภัสพลภ์ คุณสุชิน

๕.๒ ผลการติดตามการดำเนินการ (วันจันทร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙)

ภายหลังจากการสัมมนาและได้มีการวางแผนเชิงปฏิบัติการร่วมกันจากการสัมมนาระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมพะเยาเกทเวย์ จังหวัดพะเยา อนุกรรมาธิการและคณะทำงานได้เดินทางไปติดตามการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่ได้เสนอไว้ ในวันจันทร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมนครรังสิต ชั้น ๑๒ อาคารสำนักงานเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้แทนส่วนราชการและผู้แทนที่รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ สรุปผลการติดตามการดำเนินโครงการ การจัดการเพื่อแก้ปัญหาขยะจังหวัดปทุมธานีได้ ดังนี้

๕.๒.๑ แผนพัฒนาจังหวัด

๑) จุดเด่น/ข้อดี มีหรือไม่ อย่างไร

ในกระบวนการจัดทำแผน มีการเปิดเวทีเพื่อรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางเริ่มต้น ในลักษณะการวางแผนการทำงานทำงานแบบล่างขึ้นบน (Bottom up planning) โดยจังหวัดมีความมุ่งหวังที่จะนำข้อมูลดังกล่าวซึ่งเกิดขึ้นจากประชาชนในพื้นที่ มาใช้กำหนดให้แผนงานเป็นไปตามความสอดคล้องตามความต้องการของประชาชนและศักยภาพของพื้นที่ให้ได้มากที่สุด

๒) ปัญหาที่พบ จากการนำแนวคิด Area-based ไปใช้ กรณีทำแผนจังหวัด

๒.๑) ปัญหาเชิงโครงสร้าง ในเรื่องการที่ไม่มีผู้แทนของสำนักงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเจ้าภาพของแผนเป็นคนละกลุ่มกัน ทำให้ขาดความเชื่อมโยง

๒.๒) ปัญหาข้อมูลวิชาการ ขาดความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนงบประมาณเชิงพื้นที่

๒.๓) ปัญหาด้านเวลาในการจัดทำแผน ในเรื่องกระบวนการจัดทำแผนท้องถิ่น แผนจังหวัด ซึ่งช่วงเวลาไม่ตรงกันและระยะเวลาของแผนไม่เท่ากัน

๓) สาเหตุ

บุคลากร ยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการเกี่ยวกับการจัดทำแผนเชิงพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่การจัดทำแผนจากล่างสู่บน ยังขาดกลไกในการบบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ รวมทั้ง กระบวนการจัดทำแผนที่ยังขาดมิติการมีส่วนร่วมขั้นต้นจากระดับชุมชน ท้องถิ่น และอำเภอ อย่างเป็นระบบ

๔) แนวทางการแก้ไข

๔.๑) ควรให้มีผู้แทนจากสำนักงบประมาณ และ สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมอยู่ด้วยเพื่อสนับสนุนข้อมูลและวิชาการด้านงบประมาณและยุทธศาสตร์

๔.๒) เสนอให้มีการปรับช่วงระยะเวลากระบวนการจัดทำงบประมาณให้เหลื่อมกัน

๔.๓) ให้ส่วนราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นนำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดไปพิจารณาในการจัดทำงบประมาณ และให้ส่วนราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นแจ้งกรอบงบประมาณให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อนำไปต่อยอด

๔.๔) ให้จัดทำกรอบแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่แบบบูรณาการและการกำหนดระยะเวลาให้เชื่อมโยงกันได้

๕.๒.๒ กรณีศึกษา เรื่อง การจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะ

๑) จุดเด่น/ข้อดี มีหรือไม่ อย่างไร

การดำเนินการเรื่อง การจัดการปัญหาขยะนั้น ได้รับความสนใจจากผู้บริหารในลำดับต้นๆ อยู่แต่เดิม ซึ่งได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหา ประกอบกับ โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จังหวัดสะอาด ที่เพิ่งสั่งการลงมา ทำให้เป็นการเสริมกระบวนการขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีการตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน เครือข่ายการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีสามระดับ ระดับจังหวัด (วางนโยบาย) ระดับอำเภอ+ท้องถิ่น (เป็นหน่วยปฏิบัติ) และระดับชุมชน (ดำเนินการ) ภายใต้แผนงานการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ๓ก ๒ว คือ แก้ ก๑ การเกิดขยะ ก๒ การขนขยะ และ ก๓ การกำจัดขยะ และ พื้นฐาน ว๑ วางระเบียบ (มาตรการทางกฎหมาย/มาตรการบริหารจัดการ) และ ว๒ สร้างวินัยให้แก่ชาวปทุมธานี (รณรงค์ ให้รางวัล และค้นหาชุมชนตัวอย่าง)

๒) ปัญหาที่พบจากการดำเนินการกรณีศึกษา ได้แก่

๒.๑) การจัดทำแผนจัดการสิ่งแวดล้อมของจังหวัดถูกต่อต้านจากประชาชนในบางกลุ่มในพื้นที่

๒.๒) ขาดการบูรณาการ ขาดการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน หน่วยงานต่าง ๆ ต่างคนต่างทำ ยังไม่เห็นภาพของการบูรณาการที่เป็นเชิงพื้นที่อย่างแท้จริง

๒.๓) การขาดความยั่งยืนในการดำเนินการ ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณมาก

๓) แนวทางการแก้ไข

๓.๑) ทางจังหวัดต้องใช้แผนเป็นเครื่องมือสร้างความชัดเจน และต้องบูรณาการการทำงานจากแผนทั้งของจังหวัด ๓ก ๒ว แผนงานจากการสัมมนา และ นโยบายจังหวัดสะอาดของกระทรวงมหาดไทย

๓.๒) ควรมีการกำหนดตัวชี้วัด/เป้าหมายให้ชัดเจนในเชิงปริมาณ รวมทั้งมีการกำหนดนโยบายที่ชัดจนและมีความยั่งยืนในการดำเนินการ ไม่เปลี่ยนนโยบายบ่อยไปตามผู้บริหาร

๓.๓) ควรวางระบบการบูรณาการเครือข่ายให้กว้างขวางและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยอาจขอความร่วมมือหน่วยงานทางการศึกษามาช่วย เช่น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในพื้นที่

๓.๔) ควรมีการแสดงงบประมาณจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการขยะทั้งหมดว่ามีจำนวนเท่าใด เพื่อนำมาบูรณาการ และจะได้รู้ความพอเพียง ก่อนที่จะไปของบประมาณจากกลุ่มจังหวัดและทำอย่างไร ให้มีการมอบอำนาจให้คณะกรรมการจัดการขยะ สามารถจัดการงบประมาณด้านนี้ได้

๓.๕) ควรหาวิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขยะ เช่น หาแนวทางเปลี่ยนขยะให้เป็นเงินเป็นต้น

ภาคผนวก ฉ

เอกสารรายงานการดำเนินการของจังหวัดตามโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” : จังหวัดระยอง จังหวัดสงขลา จังหวัดยโสธร จังหวัดพะเยา และจังหวัดปทุมธานี

เอกสารรายงานฯ
จังหวัดระยอง

ข้อเสนอจังหวัดระยอง
ปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง ข้อเสนอแนะ
ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

ส่วนที่ ๑
สภาพทั่วไปของจังหวัด และจุดเน้นการพัฒนาจังหวัด

๑. ข้อมูลทั่วไปจังหวัดระยอง

จังหวัดระยองถือเป็นจังหวัดขนาดกลาง

- มีพื้นที่ประมาณ ๓,๕๕๒ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๒,๒๒๐,๐๐๐ ไร่
- มีประชากรทั้งสิ้น ๖๘๘,๙๙๙ คน (ธันวาคม ๒๕๕๘) มีฐานเศรษฐกิจสำคัญ ๓ ด้าน คือ ด้านอุตสาหกรรม ด้านการเกษตรและด้านการท่องเที่ยว เกษตรกรรม
- แบ่งการปกครอง ๘ อำเภอ แบ่งการปกครอง ๘ อำเภอ ๕๔ ตำบล ๔๓๙ หมู่บ้าน ๑๘๑ ชุมชน องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๒ แห่ง เทศบาลตำบล ๒๗ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๓๗ แห่ง
- มีมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมสูงถึง ๘๗๔,๕๔๗ ล้านบาท (ส่วนใหญ่มาจากภาคนอกเกษตรกรรม ถึง ๘๕๓,๕๘๕ ล้านบาท) จากข้อมูลคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี ๒๕๕๗
- มีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวประชากร เท่ากับ ๑,๐๐๘,๖๑๕ บาท/คน/ปี เป็นลำดับที่ ๑ ของประเทศ

๑) เกษตรกรรม

- การเกษตรถือเป็นอาชีพหลัก และดั้งเดิมของชาวระยอง
- มีพื้นที่เกษตรกรรม ๑,๔๐๙,๘๔๐ ไร่ จากพื้นที่ทั้งจังหวัด ๒,๒๒๐,๐๐๐ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๑.๖๔ ของพื้นที่ทั้งจังหวัดมีแนวโน้มลดลงทุกปี
- พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ยางพารา สับปะรด มันสำปะหลัง ข้าว ปาล์มน้ำมัน อ้อย ผลไม้ต่างๆ เช่น ทุเรียน เงาะ และ มังคุด
- ด้านการประมง มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตรเศษ มีเนื้อที่ทำการประมงทะเลประมาณ ๑.๕ ล้านไร่และเนื้อที่ทำการประมงน้ำจืด ประมาณ ๖๓,๐๘๐ ไร่

๒) การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือ เกาะ ทะเล น้ำตก ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ธรรมชาติ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ปี ๒๕๕๘ มีจำนวนนักท่องเที่ยว ๔,๑๗๔,๑๘๘ คน ทำรายได้กว่า ๒.๘๓ หมื่นล้านบาท

๓) อุตสาหกรรม

จากการถูกกำหนดให้เป็นเขตอุตสาหกรรมตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ ตามโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก(Eastern Seaboard) มีนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นนิคมอุตสาหกรรมแห่งแรกตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๙

- จังหวัดระยองมีนิคมอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนอุตสาหกรรม และสวนอุตสาหกรรมรวมกว่า ๔๐ แห่ง
- พื้นที่รวมประมาณ ๘๐,๐๐๐ ไร่
- โรงงานกว่า ๒,๙๑๙ แห่ง
- เงินลงทุนรวม ๑.๒๓๖ ล้านล้านบาท
- การจ้างงานไม่ต่ำกว่า ๑๖๙,๒๘๐ คน

- อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมเคมี
- พื้นที่ประกอบการอุตสาหกรรมมากที่สุดคืออำเภอเมืองและอำเภอปลวกแดง

๒. <u>ปัญหาสำคัญของจังหวัด</u>

ประเด็นปัญหาและแนวทางการพัฒนาจังหวัดที่สำคัญ

๑. ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม

ประเด็นปัญหาที่สำคัญคือปัญหาที่เกิดจากการประกอบการทางด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะปัญหามลพิษด้านต่างๆ ซึ่งเมื่อหากย้อนไปตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ จังหวัดระยองมีโรงงานอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนถูกต้องเพียง ๑๒๖ โรง มีเงินลงทุนรวมเพียง ๘๑๗ ล้านบาท แต่จากการที่รัฐบาลได้พัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดอย่างจริงจัง นับตั้งแต่นั้นมาโรงงานอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว หลากหลายทั้งการผลิตรถยนต์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ แปรรูปสินค้าเกษตร การผลิตไฟฟ้า การผลิต

สำหรับปัญหามลพิษที่สั่งสมมาจนถึงปัจจุบันนั้น มีหลายประการด้วยกัน เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๖ มีปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวน จากโรงงานปิโตรเคมีและโรงกลั่น สืบเนื่องจากพื้นที่ตั้งของโรงงานอยู่ใกล้กับชุมชน โดยขาดพื้นที่กันชนโดยเฉพาะใน ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ สังคมไทยได้รับทราบถึงความรุนแรงของมลพิษจากอุตสาหกรรม จากกรณีของครูและนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร ที่ต้องปิดปากปิดจมูกในช่วงเวลาเรียน และบางคนยังต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลฉุกเฉิน ซึ่งในที่สุดโรงเรียนดังกล่าวก็ต้องย้ายออกจากพื้นที่เดิมเพื่อหนีมลพิษอุตสาหกรรม

ปัจจุบัน เป็นปัญหาสืบเนื่อง เรื้อรัง

(๑) ปัญหามลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะคุณภาพอากาศในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และเขตประกอบอุตสาหกรรมไออาร์พีซี ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างชัดเจน มีกลิ่นรบกวนจากสารเคมี เช่น สารเบนซีน โทลูอีน ไซลีน ไอกรดซัลฟูริก และอะดรีโลไนคริล เป็นต้น รวมทั้งฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดจากอุตสาหกรรม

(๒) ปัญหาคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติ พบว่าน้ำทะเลชายฝั่ง และน้ำในคลองธรรมชาติในบริเวณพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง มีปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียในระดับสูงมาก ต้องได้รับการบำบัดอย่างถูกวิธี ส่วนน้ำใต้ดิน(น้ำบาดาล) พบว่ามีสารปนเปื้อนที่มีค่าเกินมาตรฐาน ที่สำคัญได้แก่ สารหนู เหล็กและแมงกานิสซึ่งมาจากการทำเหมืองแร่ในอดีต และพบการปนเปื้อนสารอินทรีย์ระเหยง่ายในน้ำบาดาลในนิคมอุตสาหกรรมในบางจุด

(๓) ปัญหาการขยายพื้นที่อุตสาหกรรมในผังเมือง ในช่วงหลาย ๑๐ ปี ที่ผ่านมาการปรับเปลี่ยนผังเมืองระยองและข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่มาบตาพุดและข้างเคียง เป็นไปตามความต้องการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่เกษตร ทำให้มีการขยายตัวของพื้นที่อุตสาหกรรมจนชิดกับเขตชุมชนและทับซ้อนกับพื้นที่ชุมชน

การดำเนินการแก้ไขในปัจจุบันอยู่ระหว่างการปรับปรุงผังเมืองรวม ในเขตพื้นที่จังหวัดระยอง หลายฉบับ โดยเฉพาะผังเมืองรวมมาบตาพุด ซึ่งต้องนำแนวความคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ควบคู่ไปกับการการรักษาสิ่งแวดล้อม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และการกำหนดเขตพื้นที่กันชนบรรจุไว้ในผังเมืองรวมทั้งให้การบังคับกฎหมายให้โรงงานอุตสาหกรรมดำเนินการตามข้อกำหนดใน EIA และ HIA ด้วย

(๔) ปัญหาประชากรแฝง ในช่วงของการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมมีการไหลบ่าเข้ามามากมายของประชากรต่างถิ่น เพื่อเข้ามาทำงานในโรงงานต่างๆ โดยมิได้ย้ายทะเบียนบ้านมาด้วยทำให้ประชากรแฝงในระยองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประมาณการว่าปัจจุบันระยองมีประชากรแฝง ประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คน ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการดูแลประชากรแฝงเหล่านี้

ด้วย ทั้งในด้านสาธารณสุข การศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐตามจำนวนประชากรในทะเบียนบ้านเท่านั้น

(๖) ปัญหาด้านสังคม เช่น

ด้านการศึกษา สถานที่ศึกษาโดยเฉพาะในระดับพื้นฐานยังไม่เพียงพอรองรับกับจำนวนประชากรแฝง

ด้านสาธารณสุข คือ บุคลากรสาธารณสุขมีน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะทางทุกสาขา ดังนั้นความต้องการของพื้นที่ที่สำคัญคือ บุคลากรทางการแพทย์ และสถานรักษาพยาบาลเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับสารพิษและสารเคมี

สำหรับการแก้ไขในปัจจุบนหลายฝ่ายได้เขามามีส่วนร่วม และมีทิศทางไปในทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดให้จังหวัดระยองมุ่งสู่การเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์อย่างเต็มรูปแบบ

๒. ปัญหาผลผลิตทางด้านการเกษตรตกต่ำ

ที่ผ่านมาจังหวัดระยองมักจะประสบปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำเกือบทุกปี ยกเว้นในปีนี้ เนื่องจากผลิตสินค้าได้มากเกินความต้องการของตลาด โดยเฉพาะผลไม้สำคัญ เช่น สับปะรด ทุเรียน เงาะ มังคุด โดยปัจจัยของปัญหามาจากการเปลี่ยนแปลงราคาผลผลิตอยู่ตลอดเวลาทุกปีไม่แน่นอน รวมทั้งในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต มีผลผลิตจำนวนมากออกสู่ตลาดพร้อม ๆ กัน ทำให้ผลผลิตล้นตลาด เกษตรกรต้องเร่งขาย ทำให้สินค้าเกษตรมีราคาตกต่ำ

๓. ปัญหาด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดระยองมีความงดงามและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ มีศักยภาพและความพร้อมทางการท่องเที่ยว มีความหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติ ภูเขา น้ำตก ชายหาดทะเลที่ยาวไกล และหมู่เกาะที่สวยงาม โดยเฉพาะเกาะเสม็ด ที่มีหาดทรายขาวสวยงามเลื่องชื่อไปทั่วโลก มีสวนผลไม้ให้เยี่ยมชมและชิมรสชาติที่สดอร่อย Hi-Light ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด มีมากมาย เช่น การมีชายหาดยาว ๑๐๐ กม.มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและราคาไม่แพง (Value for Money) เป็นแหล่งรับประทานอาหารทะเลสด ที่มีคุณภาพดีมากและราคาถูก เป็นต้น

๑) การบุกรุกชายหาดและพื้นที่สาธารณะชายหาดที่มีความยาวประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร ทำให้การดูแลทำได้อย่างไม่ทั่วถึง ชายหาดหลายแห่งประสบปัญหาการบุกรุก และการจัดระเบียบ

๒) ขยะและความสะอาดบริเวณชายหาดและเกาะแก่ง เกือบทุกหาดของจังหวัดระยองมีปัญหาด้านภาพลักษณ์ความสกปรกของบริเวณชายหาด

๓) การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ คุณภาพและมาตรฐานของโรงแรมและที่พักไม่เหมาะสมกับระดับราคา โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว การเอาเปรียบด้านที่พัก ราคาสินค้าอาหาร เครื่องดื่ม การจำหน่ายสินค้าด้อยคุณภาพ

๔) ความเชื่อมั่นในมาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการรักษาความปลอดภัยทางทะเลชายฝั่ง การรบกวนนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ

๓. <u>จุดเน้นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดระยองที่ผ่านมา</u>

ภูมิภาคตะวันออกได้พัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว ในช่วงต้นปี ๒๕๕๙ เป็นต้นไป จังหวัดระยองและพื้นที่ใกล้เคียงจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จากเหตุการณ์และนโยบายสำคัญคือ

<u>นโยบายรัฐบาล</u>

๑. การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชากรอาเซียนมีจำนวนรวมกันประมาณ ๖๐๐ ล้านคน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุน จังหวัดระยองจะเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบินในอนาคตเนื่องจากความพร้อมในหลายๆ ด้าน จะมีการจัดการประชุมต่างๆ การแสดงนิทรรศการ, ศูนย์กระจายสินค้า การบริการด้านการแพทย์และสุขภาพจะเติบโตอย่างมาก จะมีการผสมผสานส่งเสริมกันกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในส่วนของอุตสาหกรรมบางอย่าง เช่น รถยนต์ การท่องเที่ยว, การคมนาคม, แต่สิ่งที่น่าห่วงคืออุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลักเช่น ภาคการเกษตร ก่อสร้าง เนื่องจากฐานการผลิตอาจย้ายไปประเทศที่ผลิตสินค้าทดแทนได้ ผู้ลงทุนอาจย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าแรงถูกกว่า

ยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาเน้นเพียงการศึกษาเชิงตั้งรับและปรับโครงสร้างพื้นฐานรอการรุกจากต่างชาติ แต่ไม่ทำการศึกษาเชิงรุกเพื่อให้ทุกภาคส่วนในจังหวัดระยองเข้าไปแสวงหาโอกาส และยังขาดข้อมูลที่สำคัญในประเทศสมาชิกว่า ซึ่งหากไม่ทราบข้อมูลเหล่านี้จะทำให้เสียโอกาสและความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมี ปรับตัว เพื่อเตรียมความพร้อมและเชิงรุกเพื่อแสวงหาโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๒. ซูเปอร์ คลัสเตอร์" คณะรัฐมนตรีมีมติวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘ เห็นชอบนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบคลัสเตอร์ คือ กลุ่มกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต สำหรับจังหวัดระยองถูกจัดอยู่ในคลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

"ซูเปอร์ คลัสเตอร์" รัฐบาลจะให้สิทธิประโยชน์จูงใจสูงสุด มีมาตรการจูงใจทางภาษีจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนบีโอไอ ไม่ว่าจะเป็น ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ๘ ปี และลดหย่อน ๕๐ % เพิ่มเติมอีก ๕ ปี ยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร สำหรับกระทรวงการคลังจะให้ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผู้เชี่ยวชาญชั้นนำระดับนานาชาติที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ที่กำหนด ทั้งคนไทยและต่างชาติ นอกจากนี้หากเป็นกิจการเพื่ออนาคตที่มีความสำคัญสูง กระทรวงการคลังจะพิจารณายกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด ๑๐-๑๕ ปี ส่วนนอกเหนือจากด้านภาษีแล้ว จะพิจารณาให้ถิ่นที่อยู่ถาวร สำหรับผู้เชี่ยวชาญชั้นนำระดับนานาชาติ และอนุญาตให้ต่างชาติถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมได้

ทั้งนี้การลงทุนในกลุ่มคลัสเตอร์ทั้งหมดจะต้องยื่นขอรับการส่งเสริมจากบีโอไอภายในสิ้นปี ๒๕๕๙ และต้องเริ่มดำเนินการภายในสิ้นปี ๒๕๖๐ เพื่อเร่งรัดให้เกิดการลงทุนโดยเร็ว แต่ในกรณีที่มีความจำเป็น เช่น เป็นโครงการลงทุนขนาดใหญ่ บีโอไอพิจารณาผ่อนปรนตามความเหมาะสม

"ซูเปอร์คลัสเตอร์" เจาะจงเฉพาะเทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคตมีคลัสเตอร์ ๖ กลุ่มประกอบด้วย ๑.กลุ่มยานยนต์และชิ้นส่วน ๒.เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์โทรคมนาคม ๓.ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๔. ดิจิตอล ๕. Food Innopolis (นวัตกรรมทางอาหาร) และ ๖. เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ (Medical Hub) ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย ๙ จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครราชสีมา เชียงใหม่ และภูเก็ต

จังหวัดระยองอยู่ในคลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่วนคลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน

คลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการลงทุนปิโตรเคมีหรือเคมีภัณฑ์ชนิดพิเศษ การผลิตพลาสติกหรือเคมีภัณฑ์ชีวภาพ ผลิตภัณฑ์จากพลาสติกชีวภาพ และบรรจุภัณฑ์กระดาษเคลือบพลาสติกชีวภาพ ที่เป็นเป้าหมายให้การสนับสนุน รวม ๓๐ ผลิตภัณฑ์ รวมถึงกำหนดนักลงทุนเป้าหมายที่จะเชิญมาลงทุน โดยควรเพิ่มมาตรการสนับสนุนที่จำเป็นในการพัฒนาคลัสเตอร์ ได้แก่

๑) ส่งเสริมการใช้พลาสติกชีวภาพด้วยมาตรการ Green Tax Credit หักลดค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ ๒๐๐ - ๓๐๐ ในการคำนวณภาษีนิติบุคคล เป็นระยะเวลา ๕ ปี (๒๐๐% สาหรับ Partially Bioplastics และ ๓๐๐% สาหรับ Fully Bio-based และ/หรือ Bio-Compostable plastics)

๒) การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ด้วยมาตรการ Green Procurement ซื้อผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพที่ได้มาตรฐานอุตสาหกรรมสูงกว่าทั่วไปไม่เกิน ๒๐% เมื่อเทียบกับพลาสติกทั่วไปเป็นระยะเวลา ๕ ปี

๓) พัฒนาเทคโนโลยีการคอมพาวด์พลาสติกชีวภาพ-สูตรการผลิตเพื่อปรับปรุงคุณสมบัติและลดต้นทุนการผลิต

๔) พัฒนาเทคโนโลยีและบุคลากรการขึ้นรูปพลาสติกชีวภาพ - เครื่องจักร เทคนิคการขึ้นรูป ทักษะช่างและวิศวกรในการแปรรูปพลาสติกชีวภาพ

ขณะนี้มีกลุ่มบริษัทที่ได้ตอบรับจะลงทุนในผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีทั่วไป ชนิดพิเศษและไบโอพลาสติกในเบื้องต้นเงินลงทุนรวมกว่า ๒ แสนล้านบาท เม็ดเงินลงทุนดังกล่าวเป็นในส่วนของการลงทุนสำหรับผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีชนิดพิเศษถึง ๑.๐๘ แสนล้านบาท เป็นเงินลงทุนในส่วนของไบโอพลาสติก ๒.๙ หมื่นล้านบาท และเป็นเงินลงทุนสำหรับปิโตรเคมีทั่วไป ๕.๗๗ หมื่นล้านบาท และเงินลงทุนสำหรับโครงสร้างพื้นฐานอีก ๑.๓ หมื่นล้านบาท ที่เกิดจากการลงทุนของกลุ่มบริษัท ปตท.จำกัด(มหาชน) บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด(มหาชน) กลุ่มเอสซีจี บริษัท วีนิไทย จำกัด(มหาชน) บริษัท ดาวเคมีคอล เป็นต้น

คลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน ต้องตั้งสถานประกอบการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรีและนครราชสีมา โดยกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น โครงการผลิตไส้กรองอากาศที่ทำจากเซรามิกส์ที่มีความละเอียดสูงมาก โครงการผลิตอุปกรณ์กำเนิดก๊าซสำหรับถุงลมนิรภัยในรถยนต์ (Airbag Inflator) โครงการผลิตเทอร์โบชาร์จเจอร์ โครงการผลิตเครื่องปรับอากาศสำหรับรถยนต์พลังงานไฟฟ้า โครงการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับระบบความปลอดภัยในรถยนต์ อาทิ ระบบเบรก ABS ป้องกันไม่ให้ล้อล็อกเมื่อมีการเบรกฉุกเฉิน และระบบ ESC ซึ่งเป็นระบบควบคุมการทรงตัวของรถไม่ให้เสียหลัก ขณะนี้อยู่ระหว่างเสนอมาตรการสนับสนุน เช่น การให้สิทธิประโยชน์ การพัฒนาคนและเทคโนโลยี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค รวมถึงการสนับสนุนเงินทุน เพื่อดึงดูดนักลงทุน

จะเห็นว่า “ซูเปอร์คลัสเตอร์” จะมีกลุ่มของธุรกิจและสถาบันที่เกี่ยวข้องจะมารวมตัวดำเนินกิจการอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้มีความร่วมมือเกื้อหนุน เชื่อมโยงและเสริมกิจการซึ่งกันและกันอย่างครบวงจร ซึ่งเน้นเรื่องของพื้นที่มีกระจุกตัวของอุตสาหกรรมอยู่แล้ว และเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัยในพื้นที่ รวมถึงการเชื่อมโยงแหล่งวัตถุดิบ การจ้างงาน SMEs เป็นต้น

การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาลหลักๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับจังหวัดระยอง

๑) โครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองพัทยา มาบตาพุด ระยะทาง ๓๒ กิโลเมตร วงเงิน ๒๐,๒๐๐ ล้านบาท (เงินค่าจัดกรรมสิทธิ์ที่ดิน ๖,๐๐๐ ล้านบาท ส่วนค่าก่อสร้างงานโยธา ๑๐,๔๒๐ ล้านบาท)แบ่งออกเป็น ๑๓ ตอน เริ่มก่อสร้างในเดือยเมษายน ๒๕๕๙ จะช่วยให้การเดินทางเชื่อมโยงสู่ภาคตะวันออกได้สะดวกและรวดเร็ว และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนนโยบายการพัฒนาระบบ โลจิสติกส์ของประเทศให้เป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์เชื่อมกับสนามบินสุวรรณภูมิ สนามบินอู่ตะเภา ท่าเรือแหลมฉบัง และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย

๒) โครงการรถไฟรางคู่ทางมาตรฐานช่วงหนองคาย – มาบตาพุด (แบ่งเป็น ๔ ช่วง) วงเงิน ๓๖๙,๑๔๘.๖๓ ล้านบาท(อีสต์-เวสต์คอร์ริดอร์) ศึกษาออกแบบถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๙ ก่อสร้างรถไฟทางคู่ขนาดรางมาตรฐาน ๑.๔๓๕ เมตร(Standard Gauge) เส้นทางหนองคาย-โคราช-แก่งคอย-ท่าเรือมาบตาพุด ระยะทาง ๘๗๓ กิโลเมตร การสำรวจออกแบบช่วงที่ ๑ กรุงเทพฯ-แก่งคอย ระยะทาง ๑๓๓ กิโลเมตร และช่วงที่

๓ แก่งคอย-นครราชสีมา ระยะทาง ๑๓๘.๕ กิโลเมตร คืบหน้าไปประมาณ ๘๐% และจะส่งครบ ๑๐๐% ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ คาดว่าจะก่อสร้างช่วงที่ ๑ และ ๓ ได้ประมาณกลางปี ๒๕๕๙ ส่วนช่วงที่ ๒ แก่งคอย-มาบตาพุด ระยะทาง ๒๔๖.๕ กิโลเมตร และช่วงที่ ๔ นครราชสีมา-หนองคาย ระยะทาง ๓๕๕ กิโลเมตร ขณะนี้การออกแบบคืบหน้าประมาณ ๕๐%

จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการเชื่อมต่อการเดินทางขนส่งและช่วยกระจายสินค้าระหว่างภาคกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปสู่พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกที่ท่าเรือแหลมฉบังและท่าเรือมาบตาพุดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพิ่มโอกาสการค้าการลงทุน สร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชน และเพิ่มทางเลือกในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะผลิตผลทางการเกษตร เช่น ข้าว ยางพารา ผลไม้ มันสำปะหลัง เป็นต้น ที่ไทยจะส่งไปยังจีน ทวีปยุโรป และสหรัฐอเมริกาได้ และที่สำคัญคือจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเมืองหลัก กระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมสู่ภูมิภาคโดยเฉพาะระยองซึ่งเป็นปลายทาง

๓) โครงการรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพ พัทยา ระยอง วงเงิน ๑๕๕,๗๗๔.๓๕ ล้านบาท ระยะทาง ๑๙๐ กิโลเมตร มีผลการศึกษาเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๔ ในหัวข้อและรายละเอียดของพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งจะลงทุนรูปแบบการร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชน หรือ Public Private Partnerships (PPP) และจะเปิดประกวดราคาภายในปี ๒๕๕๙ ตามเป้าหมาย

๔) โครงการพัฒนาท่าอากาศยานอู่ตะเภา ระยอง พัทยา แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ

(๑) คือระยะที่ ๑ ปี ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐ เร่งรัดก่อสร้างอาคารผู้โดยสารหลังที่ ๒ เพื่อเพิ่มศักยภาพการรองรับผู้โดยสารจาก ๒๐๐,๐๐๐ คนต่อปีเป็น ๓,๐๐๐,๐๐๐ คนต่อปี ซึ่งคาดว่าจะเสร็จในและเปิดให้บริการในปี ๕๙

(๒) ระยะที่ ๒ ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ เป้าที่จะเพิ่มยอดจำนวนผู้โดยสารเป็น ๕,๐๐๐,๐๐๐ คนต่อปี

(๓) ส่วนระยะที่ ๓ หลังปี ๒๕๖๓ เป็นต้นไป จะเตรียมก่อสร้างทางวิ่งเส้นที่ ๒ ความยาวไม่ต่ำกว่า ๒,๗๐๐ เมตร

อันจะส่งผลให้การท่องเที่ยว การลงทุนในภาคตะวันออกขยายตัวมากยิ่งขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยว ต่างประเทศสามารถบินตรงมาลงที่สนามบินนานาชาติอู่ตะเภา-พัทยา สนามบินแห่งนี้เมื่อเสร็จสมบูรณ์ จะเป็นสนามบิน นานาชาติที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย และจะทำให้นักท่องเที่ยวหลั่งไหลมาท่องเที่ยว การลงทุนในภาค ตะวันออกเพิ่มขึ้นกว่าเดิมจากการเดินทางที่สะดวกมากขึ้น

๕) โครงการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๓ เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเนื้อที่ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ แบ่งเป็นหลังท่า ๕๕๐ ไร่ มีความยาวพื้นที่หน้าท่า ๒,๒๐๐ เมตร ขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งโครงการท่าเรือมาบตาพุด ระยะที่ ๑ และ ๒ พัฒนาเสร็จสิ้นตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ มีการใช้บริการส่งออกหนาแน่น เริ่มใกล้ขีดความสามารถของท่าเรือ ขยายท่าเรือระยะที่ ๓ ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด เฟส ๓ จะรองรับความเจริญเติบโตของประเทศในด้านโลจิสติกเชื่อมสนามบินอู่ตะเภา รถไฟฟ้าความเร็วสูง และรถไฟรางคู่ก้าวสู่ประชาคมโลก

๖) ศูนย์ซ่อมอากาศยานอู่ตะเภา ปัจจุบันในไทยแม้จะมีการลงทุนในเรื่องของการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานอยู่บ้าง โดยกระจัดกระจายไปอยู่ตามนิคมอุตสาหกรรมต่างๆในบริเวณชายฝั่งภาคตะวันออกอาทินิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ นิคมอุตสาหกรรมปิ่นทอง ซึ่งเป็นการรับจ้างผลิตจากผู้ผลิตชิ้นส่วนอากาศยานระดับ ๑ (Tier๑) และระดับ ๒ (Tier๒) ที่ไปตั้งฐานการผลิตชิ้นส่วนหลักอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์

รัฐบาลมองเห็นว่าไทยเป็นจุดศูนย์กลางอาเซียน น่าจะได้โอกาสจากตรงนี้ จึงเร่งผลักดันโครงการศูนย์ซ่อมอากาศยานอู่ตะเภา โดยจะดึงเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและเครื่องมือซ่อมบำรุงอากาศยาน ส่วนรูปแบบการลงทุนต้องเสนอคณะกรรมการ PPP เป็นลงทุนร่วมระหว่างภาครัฐกับเอกชน โดยภาครัฐเป็นคนจัดสรรที่ดิน ส่วนเอกชนจะเป็นผู้ลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ อาคารและโรงงาน เครื่องมือและอุปกรณ์ รวมถึงการให้บริการ **ศูนย์ซ่อมอากาศยานอู่ตะเภา ใช้พื้นที่ ๑๓๕ ไร่** วงเงินลงทุนทั้งโครงการ ๑๕,๒๗๔ ล้านบาท แบ่งเป็น ๓ ระยะ

ระยะที่ ๑ (ปี๒๕๕๙ - ๒๕๖๑) ซ่อมเครื่องบินปีละ ๔๘ ลำ

ระยะที่ ๒ (๒๕๖๔ - ๒๕๖๖) ซ่อมเครื่องบินปีละ ๙๖ ลำ

ระยะที่ ๓ (๒๕๖๙- ๒๕๗๑) ซ่อมเครื่องบินปีละ ๑๔๔ ลำ

ซึ่งจะสร้างโอกาสให้ไทยเกิดกิจกรรมการลงทุนการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน (Original Equipment Manufacturer หรือ OEM) ตามมา โดยจะส่งเสริมให้ผู้ผลิต OEM ที่ดำเนินธุรกิจอยู่แล้วใน “นิคมอุตสาหกรรมบริเวณชายฝั่งภาคตะวันออก” (อีสเทิร์นซีบอร์ด) แตกไลน์การผลิต รวมถึงดึงให้เกิดผู้ผลิตรายใหม่ ซึ่งไทยเหมาะสมที่จะเป็นฐานการผลิตชิ้นส่วน ลำดับที่ ๓ (Tier ๓) เช่น ชุดฐานล้อ (แลนดิ้งเกียร์) ล้อและชุดเบรก (Wheels&Brakes) และการผลิตวัสดุคอมโพสิต ลำดับที่ ๔ (Tier ๔) เช่นยางเครื่องบิน คาร์บอนไฟเบอร์สำหรับผลิตปีกเครื่องบิน วัสดุตั้งต้นต่างๆ เป็นต้น เนื่องจากผู้ผลิตระดับนี้เน้นที่การบริหารต้นทุนและไม่ต้องการเทคโนโลยีระดับสูง ทำให้ผู้ผลิตระดับนี้พร้อมจะย้ายฐานการผลิตสู่ประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ

ซึ่งหากศูนย์ซ่อมอากาศยานประสบความสำเร็จ จะสร้างโอกาสให้ไทยเกิดกิจกรรมการลงทุนการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานตามมา ต้องเตรียมส่งเสริมให้ผู้ผลิต และแรงงานรองรับ คาดว่าจะต้องการบุคลากรเพิ่มเติมอีก ๗,๖๑๕ คน

โดยขั้นตอนหลังจากนี้ให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) เสนอข้อมูลให้กองทัพเรือในฐานะเจ้าของพื้นที่พิจารณา ก่อนเสนอขออนุมัติ ครม. และคณะกรรมการพีพีพีต่อไป

นโยบายจังหวัดระยอง

การเป็น MICE CITY (การจัดประชุมนานาชาติการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและการจัดนิทรรศการ (Meeting, Incentive, Convention and Exhibition)

๑.งานประชุมองค์กร (Meeting) เป็นงานประชุมที่จาเป็นและเป็นทางการของพนักงานในองค์กรนั้นๆ โดยมักจะมีการจัดนอกสถานที่และจำเป็นที่จะต้องให้พนักงานเดินทางจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่ง โดยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการประชุมองค์กร ทางบริษัทหรือองค์กรเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งการประชุมองค์กรมีความแตกต่างจากการประชุมวิชาการ คือ การประชุมองค์กรนั้นพนักงานขององค์กรจำเป็นต้องเข้าร่วมการประชุม

๒. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Travel) เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสากล ที่ใช้ประสบการณ์ที่ไม่สามารถหาได้จากการท่องเที่ยวที่อื่นๆ มาเป็นแรงจูงใจหรือการให้การรับรู้ถึงบุคคลนั้นๆ เพื่อหวังที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและสนับสนุนเป้าหมายองค์กร

๓. งานประชุมวิชาการ (Convention) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมีกิจกรรมหลัก คือ การมุ่งไปที่การให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมงาน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมงานที่ก่อให้เกิดการอภิปราย การเข้าสังคมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่ถูกจัดขึ้น โดยมีเป้าหมายในการแสดงสินค้าในกิจกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องรอง

๔. งานแสดงสินค้าและนิทรรศการ (Exhibition) เป็นกิจกรรมทางการตลาดที่ถูกจัดขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด มีการจัดขึ้นเป็นประจำ โดยมีบริษัทเข้าร่วมงานจำนวนมาก

การพัฒนาไมซ์ซิตี้ (MICE City) มีจุดมุ่งหมายที่จะยกระดับเมืองต่างๆ และเป็นการเพิ่มทางเลือกแก่ผู้จัดงาน อันนับเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศ ปัจจุบันมีเมืองหลักใน ๕ ภูมิภาคของประเทศให้เป็นไมซ์ซิตี้ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดระยองอยู่ระหว่างการดำเนินการร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (สสปน.) ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐระดับนโยบายที่มีภารกิจสำคัญในอุตสาหกรรมการจัดประชุมของประเทศ ในการจัดทำยุทธศาสตร์นำเสนอให้จังหวัดระยองเป็น MICE CITY ซึ่งจาการศึกษาศักยภาพเบื้องต้นของจังหวัดระยองพบว่ามีความพร้อมในการเป็น MICE CITY ทั้งในมิติการกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดที่มุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานความพร้อมของเมืองเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงในระดับโลกอย่างเกาะเสม็ด นอกจากนี้ยังมีเป็นเมืองอุตสาหกรรมอันดับหนึ่งของประเทศ มีวิถีการเกษตรที่หลากหลาย มีวัฒนธรรมดังเดิม การเดินทางทั้งทางรถ ทางอากาศ และในอนาคตจะมีทั้งรถไฟความเร็วสูง รถไฟรางคู่ มีการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา มีความพร้อมด้านที่พัก สถานที่จัดประชุม สถานที่จัดนิทรรศการ อีกทั้งมีความเข้มแข็งขององค์กรภาคเอกชน ซึ่งทั้งหมดสอดคล้องกับมาตรฐานเบื้องต้นตามที่ สสปน.กำหนด

เมื่อระยองเข้าสู่ความเป็น MICE CITY มีประโยชน์อย่างยิ่ง ดังนี้

๑) ช่วยสร้างรายได้แก่จังหวัด โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว และการบริการ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพและที่มีกำลังซื้อสูง

๒) ช่วยสร้างงานและการกระจายรายได้สู่ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากจะต้องอาศัยองค์ประกอบและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคธุรกิจโดยตรงอื่นๆ เช่น โรงแรม สถานที่จัดประชุม ผู้จัดงานการประชุมมืออาชีพ (Professional Convention Organizer - PCO) ผู้จัดงานแสด บริษัทรับจัดการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนั้นยังกระจายผลประโยชน์ยังธุรกิจอื่นๆ ที่เชื่อมโยงทั้งภาคการผลิตและภาคการบริการก่อให้เกิดการสร้างงานในวงกว้าง

๓) ช่วยสร้างรายได้ทางอ้อมให้บุคลากรสาขาอาชีพต่างๆ เช่น การขายของที่ระลึก ร้านอาหาร ร้านจาหน่ายเครื่องดื่ม ร้านขายหนังสือพิมพ์เป็นต้น

๔) ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของจังหวัดที่ดี เนื่องจากจะได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี และช่วยประชาสัมพันธ์ให้กับจังหวัด หากมีความประทับใจและได้รับประสบการณ์ที่ดี ย่อมจะเป็นแรงจูงใจให้เดินทางกลับเข้ามาท่องเที่ยวส่วนตัวอีก รวมทั้งยังช่วยบอกต่อญาติมิตรให้มาท่องเที่ยวด้วย อันเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์และช่วยเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

๕) ช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านการพัฒนาและลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ

๖) ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ด้านวิชาการ โดยเฉพาะอย่างย่องการจัดประชุม การจัดงานแสดงสินค้า และการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล ที่มีการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยีใหม่มาดำเนินการ

๗) ช่วยให้ประชาชนทั่วไปได้รับประโยชน์จากการลงทุนของรัฐ รัฐจะต้องลงทุนในส่วนโครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก ย่อมส่งผลให้ประชาชนทั่วไปได้รับประโยชน์ด้วย

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ นั้น จังหวัดยึดหลักการสำคัญคือ **“เป็นเมืองที่มีคุณภาพชีวิตดี–สร้างสมดุลการพัฒนา–ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”**

• เป็นเมืองที่มีคุณภาพชีวิตดี (city of good quality of life)

ประชาชนมีสุขภาพดี สวัสดิการดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมและผังเมืองที่ดี โดยสุขภาพดี คือ การมีสุขที่ดีทั้งทางกาย ใจ จิตวิญญาณ/ปัญญาและสังคม ส่วนสวัสดิการที่ดี คือ ประชาชนและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมได้รับสวัสดิการจากภาครัฐตามสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง สิ่งแวดล้อมและผังเมืองที่ดี คือ สิ่งแวดล้อมน่าอยู่และปลอดมลพิษ มีสุขภาพที่ดี มีโครงสร้างของ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมชุมชนที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดการโครงสร้างพื้นฐานที่ครบถ้วนและทั่วถึง

• สร้างสมดุลการพัฒนา (balanced of development)

ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจบนฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาภายใต้ปัจจัยสนับสนุนที่เอื้ออำนวยและระบบการแข่งขันที่เป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

• น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(Sufficiency Economy Philosophy)

ภาครัฐใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการขับเคลื่อนนโยบายวางกฎระเบียบต่างๆ **ภาคธุรกิจเอกชน**ให้ความสำคัญกับการพึ่งตนเองใช้วัตถุดิบในประเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลงทุนขยายกิจการอย่างค่อยเป็นค่อยไป แบ่งผลกำไรคืนสู่สังคม **ภาคเกษตร** เน้นการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของครัวเรือน **ขณะที่ชุมชน** เน้นการมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง

ในประเด็นหลักๆ ในการวางนโยบายการพัฒนาจังหวัดจากศักยภาพและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยกำหนดนโยบายในการพัฒนาไว้ ๖ ด้าน คือ ด้านเกษตรกรรม การประมงและปศุสัตว์ ด้านการท่องเที่ยว ด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการบริการ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตและด้านการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๑. <u>ด้านเกษตรกรรม การประมงและปศุสัตว์</u>

<u>เกษตรกรรม</u> อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่สำคัญและเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวจังหวัดระยอง พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ยางพารา สับปะรด มันสำปะหลัง ข้าว ปาล์มน้ำมัน อ้อย ผลไม้ต่าง ๆ เช่น ทุเรียน เงาะ และมังคุด จุดเน้นสำคัญคือ **การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้าทางการเกษตร ความปลอดภัยของอาหารและสินค้าเกษตร** (ระบบจัดการคุณภาพโดยการปฏิบัติในการผลิตพืชเพื่อให้ได้มาตรฐาน ที่ปลอดภัย Good Agricultural Practice : GAP) (เกษตรที่ปราศจากสารเคมี สารสังเคราะห์ต่างๆ : Organic) และ (Clean food good taste :เกณฑ์มาตรฐานอาหารสะอาด รสชาตอร่อย) **การเพิ่มคุณค่า (Value Add)** เช่น การเก็บรักษาในห้องเย็น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย รวมถึงการแปรรูปเพื่อเพิ่มราคา รวมทั้ง**ขยายช่องทางการตลาดใหม่ๆ** ทั้งตลาดในประเทศ ตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะใน AEC รวมถึงตลาดในประเทศจีน

<u>ประมง</u> ขณะนี้ชาวประมงชายฝั่งหรือประมงเรือเล็กได้รับความเดือดร้อนมากใน เนื่องจากสัตว์ทะเลเศรษฐกิจ เช่น กุ้ง หอย หมึก ปู ปลา มีน้อยลงและมีการแย่งชิงพื้นที่ประมง ประกอบกับพื้นที่ประมงเดิมมีการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ต้องออกหากินไกลขึ้น ต้นทุนสูงขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องช่วยเหลือ โดยการ**สร้างอาชีพเสริมอื่นๆนอกเหนือจากการทำประมง สนับสนุนอุปกรณ์ประกอบอาชีพ สร้างแหล่งที่อยู่อาศัยให้กับสัตว์ทะเล** เช่น ซั้งเชือก ซั้งปลา ปะการังเทียม รวมถึง **ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและๆชายฝั่งอย่างยั่งยืน**

<u>ปศุสัตว์</u> จังหวัดระยองมีการเลี้ยงปศุสัตว์ควบคู่กับการทำไร่ ทำสวนผลไม้ จุดเน้นคือ **ควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคสัตว์สู่คน พัฒนาสินค้าปศุสัตว์**ตามระบบ GMP (Good Manufacturing Practice : หลักเกณฑ์วิธีการในการผลิตอาหาร หรือเกณฑ์พื้นฐานที่จำเป็นในการผลิตรวมถึงการควบคุมเพื่อให้ผู้ผลิตปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง) HACCP (Hazard analysis and critical control point : ระบบความคุมการผลิตอาหารเพื่อให้ได้อาหารที่ปลอดภัยจากสารเคมี เชื้อโรค และสิ่งแปลกปลอม)

๒. <u>ด้านการท่องเที่ยว</u>

จังหวัดระยอง มิใช่เมืองอุตสาหกรรมเพียงและเมืองเกษตรกรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นเมืองท่องเที่ยว ที่แหล่งท่องเที่ยวครบถ้วน คือ เกาะ ทะเล น้ำตก ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ธรรมชาติ จึงเป็นเครื่องมือในการเพิ่มรายได้ให้กับจังหวัดตลอดจนท้องถิ่น การที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีนั้น คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควบคู่สามารถรักษาสิ่งแวดล้อม **การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเน้นเรื่อง การจัดระเบียบชายหาดตามนโยบายรัฐบาล ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์เสริมสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว** เป็นต้น

๓. <u>ด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการบริการ</u>

การพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดระยองประสบความสำเร็จเชิงเศรษฐกิจ แต่สิ่งสำคัญคืออยากมองเห็นการเจริญเติบโตอย่างเท่าเทียมด้านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการบริการ อุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว แต่ในทางตรงข้ามความเจริญทางด้านอื่นกับเป็นไปอย่างเชื่องช้า โดยเฉพาะภาคพาณิชยกรรมและการบริการ ที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการที่มีแรงงาน ในพื้นที่กว่า ๑๓๐,๐๐๐ คน แรงงานแฝงอีกประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งแรงงานเหล่านี้มีศักยภาพด้านค่าใช้จ่ายสูง ส่วนในภาคการบริการจะมีปัญหาในเรื่องการอำนงยความสะดวกและต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะเรื่องการขนส่งและโลจิสติกส์

นอกจากนี้ จะต้องมีการการพัฒนาเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์ (ECO TOWN) ที่ผู้ประกอบการต้องมุ่งเน้นกระบวนการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือความเสี่ยงต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด ควบคู่กับ**การรับผิดชอบต่อสังคม(Corporate Social Responsibility : CSR) ที่ยั่งยืน**

๔. <u>ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u>

การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ชุมชนเมืองขยายตัว ความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินศักยภาพการรองรับของระบบนิเวศ การเสื่อมโทรมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลืองและไม่ถูกวิธี ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายและถูกนำไปใช้อย่างไม่คุ้มค่าทั้งทางบก ทางทะเลและป่าไม้ ซึ่งถือเป็นปัญหาเร่งด่วน **สิ่งสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการคือการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งป่าบก ป่าชายเลน พื้นที่ป่าไม้ การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งสู่ความยั่งยืน การจัดการขยะมูลฝอย การพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภคและบริโภค การสร้างเครือข่ายและการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลต่างๆ**

๕. <u>ด้านสังคม คุณภาพชีวิต</u>

๑) ด้านการศึกษา เน้นคุณภาพการศึกษา พัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา

๒) ด้านสาธารณสุข เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุข สุขภาพอนามัยของประชาชน พัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข

๓) ด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมดั่งเดิมอันดีงามได้ถูกละเลยไปจึงต้องส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้ซึ่งความดีงามของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ที่แสดงถึงอัตลักษณ์และความสามัคคีของชาวจังหวัดระยอง

๔) โครงการตามพระราชดำริ โครงการเฉลิมพระเกียรติและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๕) การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนั้นยังมีเรื่องของการเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันต่างๆ การพัฒนาระบบโครงสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน เป็นต้น

๖. <u>ด้านการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</u>

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปีพ.ศ. ๒๕๕๘ นั้น ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน การค้า การลงทุนเป็นอย่างมาก และจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเพียงพอและเหมาะสมเพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจ และเตรียมพร้อมและสามารถที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้**จุดเน้นคือส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการของจังหวัดให้มีความทันสมัย สู่ระดับสากล ส่งเสริมสถานประกอบการ/สถานบริการ ให้มีมาตรฐานสากล พัฒนาบุคลากรในสถานประกอบการ/สถานบริการให้มีการตื่นตัวและมีความรู้ ตลอดจนพัฒนาระบบสาธารณูปโภค การขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อรองรับการพัฒนาและความต้องการ**

๔. <u>แหล่งงบประมาณกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด</u>

จังหวัดระยองมีลักษณะแตกต่างจากจังหวัดอื่นในเรื่องของช่องทางงบประมาณ เนื่องจากบางพื้นที่ถูกประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ และมีภาคส่วนต่างๆ เช่นภาคท่องเที่ยว อุตสาหกรรมที่ค่อนข้างเข้มแข็ง

๑. งบประมาณจากกระทรวง กรม ที่เกี่ยวข้อง (Function)

๒. งบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด : ปีละประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท

๓. งบยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก : ปีละประมาณ ๕๐๐ ล้านบาท ต้องเป็นโครงการที่คาบเกี่ยวระหว่าง ๒ จังหวัดขึ้นไป

๔. งบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สำคัญคือองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ส่วนราชการ/องค์การสามารถขอรับการสนับสนุนได้โดยตรง โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ กรอบยุทธศาสตร์ที่กำหนด

๕. งบฉุกเฉินตามวาระต่างๆ ซึ่งจัดสรรเป็นระยะ

๕.๑ งบฉุกเฉินกระทรวงมหาดไทย

๕.๒ งบฉุกเฉินในอำนาจของรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก

๕.๓ งบภัยแล้ง

๕.๔ งบเฉพาะกิจซึ่งดำเนินการตามนโยบายขณะนั้น

๕.๕ ฯลฯ

๖. งบประมาณจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า จำนวน ๔ กองทุน เป็นกองทุนประเภท ก. ๑ กองทุนและกองทุนประเภท ข อีก ๓ กองทุน

๖.๑ กองทุนพัฒนาไฟฟ้าเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ประกอบด้วยพื้นที่ตำบลห้วยโป่ง ตำบลทับมา ตำบลมาตาพุด ตำบลเนินพระ ตำบลมาบข่าและตำบลบ้านฉาง

๖.๒ กองทุนพัฒนาไฟฟ้าจังหวัดระยอง ๑ ประกอบด้วยพื้นที่ ตำบลปลวกแดง ตำบลตาสิทธิ์ และตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง

๖.๓ กองทุนพัฒนาไฟฟ้าจังหวัดระยอง ๒ ประกอบด้วยตำบลทับมา ตำบลน้ำคอก ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง ตำบลหนองละลอก ตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย ตำบลนิคมพัฒนา ตำบลมาบข่า อำเภอนิคมพัฒนา

๖.๔ กองทุนพัฒนาไฟฟ้า บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วย ตำบลเชิงเนิน ตำบลตะพงและตำบลบ้านแลง

๗. งบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะในพื้นที่

๗.๑ งบประมาณตามแผนการแก้ไขปัญหามาบตาพุดอย่างครบวงจร

๗.๒ งบประมาณตามแผนการแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นต้น

๘. งบประมาณจากภาคเอกชน

ในรูปแบบการรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เช่น กลุ่มบริษัท ปตท. SCG IRPC เป็นต้น

ส่วนที่ ๒
ปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

แผนพัฒนาจังหวัดเป็นแนวทางในการพัฒนาจังหวัดแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทุกมิติในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและความมั่นคง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและอาชีพให้สนองต่อความต้องการของประชาชนในจังหวัด โดยต้องแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และแนวทางหรือมาตรการการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ทิศทางการพัฒนาประเทศ ศักยภาพของพื้นที่ และปัญหาความต้องการของประชาชน

แผนพัฒนาจังหวัด เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาหรือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ระดมความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้ได้จุดมุ่งหมายในการพัฒนา วิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยนำเอาแนวความคิดการพัฒนาแบบองค์รวม และการบูรณาการเป็นกรอบแนวทางดำเนินการตั้งแต่ขั้นการวางแผนกลยุทธ์ จนถึงขั้นการวางแผนปฏิบัติการ ดังนั้น แผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำนโยบายของรัฐบาล และทิศทาง การพัฒนาประเทศไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และปัญหาความต้องการของประชาชน และเป็นแผนชี้นำการพัฒนาจังหวัดในภาพรวมระยะยาว (๔ ปี) แต่ไม่ยึดมั่นว่าจะต้องใช้ระยะเวลาเท่าใด ขึ้นอยู่กับปัญหาและความต้องการของประชาชนในขณะนั้น จึงสามารถปรับเปลี่ยนแผนได้ตามความเหมาะสม รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลและทิศทางการพัฒนาของประเทศ

กระบวนการหลักในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดต้องประกอบด้วยขั้นตอน อย่างน้อย ๑๐ ขั้นตอนหลัก ดังนี้

๑. การเตรียมการจัดทำแผน โดยมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

๑.๑ การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูล (Database)

๑.๒ การรวบรวมปัญหา/ความต้องการพัฒนาที่สำคัญของจังหวัด

๑.๓ การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและคณะอนุกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ) และคณะอนุกรรมการประเด็นยุทธศาสตร์ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์

๒. การวิเคราะห์เพื่อประเมินศักยภาพการพัฒนาจังหวัดในปัจจุบัน เป็นการวิเคราะห์ถึงโอกาส ภาวะคุกคาม ที่เป็นสภาวะแวดล้อมภายนอก ที่มีผลต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของจังหวัด รวมทั้งวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนของจังหวัด อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในจังหวัด ซึ่งทั้งหมดเป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินศักยภาพของจังหวัดในปัจจุบัน โดยเป็นการตอบคำถามว่า “ปัจจุบันจังหวัดมีศักยภาพการพัฒนาอยู่จุดไหน?” สำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดการดำเนินงานในอนาคตต่อไป ทั้งนี้อาจใช้เทคนิค SWOT Analysis เป็นเครื่องมือ

๓. การจัดทำวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด (Vision) ซึ่งหมายถึง การพัฒนาที่จังหวัดต้องการจะเป็นในอนาคตตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด โดยระบุเป็นข้อความที่สะท้อนถึงความมุ่งมั่นเกี่ยวกับทิศทางและจุดยืนที่ต้องการผลักดันให้เกิดขึ้น เป็นจุดหมายปลายทางร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการตอบคำถามว่า “จังหวัดต้องการเป็นอะไรในอนาคต” โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ดี อย่างน้อยต้องมีลักษณะ มีความเป็นไปได้ เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้จริง ท้าทาย สามารถใช้เป็นกรอบชี้นำให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมเพื่อบรรลุจุดยืนที่ต้องการ สื่อให้เห็นทิศทางในอนาคตของจังหวัด รวมทั้งตรวจสอบและวัดผลสำเร็จได้

๔. การกำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นการกำหนดกรอบหรือขอบเขตการดำเนินงานของจังหวัดที่จะใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ต่อไป

๕. การกำหนดเป้าประสงค์ (Goal) คือ การระบุหรือบอกให้ทราบเกี่ยวกับสิ่งที่องค์กรจะทำให้ได้หรือสิ่งที่องค์กรต้องการจะเป็นสำหรับระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

๖. การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) เป็นการกำหนดประเด็นหลักที่ต้องพัฒนาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่จังหวัดตั้งไว้ โดยประเด็นยุทธศาสตร์สามารถทำได้โดยการนำพันธกิจแต่ละข้อมาพิจารณา

๗. การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators : KPI) เป็นสิ่งที่จะบ่งชี้ว่าจังหวัดสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้หรือไม่ โดยต้องมีการกำหนดค่าเป้าหมายที่ชัดเจนสามารถวัดได้

๘. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) คือ สิ่งที่จังหวัดจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ โดยกลยุทธ์นี้ จะกำหนดขึ้นจากการพิจารณาว่า ในการบรรลุเป้าประสงค์ข้อหนึ่ง ๆ นั้น จะมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จ และเราจำเป็นต้องทำอย่างไรเพื่อไปสู่จุดนั้นได้ ทั้งนี้ ในแต่ละกลยุทธ์ก็จะมีแผนงาน/โครงการที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้กลยุทธ์สำเร็จ

๙. การกำหนดแผนงาน/โครงการ (Project Idea) เป็นการกำหนดแผนงาน/โครงการสำคัญที่จะไปขับเคลื่อนกลยุทธ์ ตัวชี้วัด เป้าประสงค์ ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ให้บรรลุผลสำเร็จ โดยเน้นทำงานร่วมกันระหว่างจังหวัด กระทรวง/กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรเอกชนในจังหวัด ทั้งนี้ โดยยึดพื้นที่เป้าหมาย (Areas) เป็นหลัก มีการนำภารกิจ Function ของแต่ละส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการร่วมกัน ในลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) และมีรูปแบบการบริหารจัดการแบบผู้จัดการโครงการ (Project Manager) เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยงานเจ้าภาพในการแก้ไขปัญหาความยากจน ก็จะมีหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน พัฒนาฝีมือแรงงานสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดรับผิดชอบให้ความรู้กระบวนการผลิตและวิสาหกิจขนาดกลาง/ย่อม ชลประทานรับผิดชอบจัดหาแหล่งน้ำ ในขณะเดียวกัน สำนักงานพัฒนาชุมชนก็รับผิดชอบเกี่ยวกับพัฒนาองค์กรชุมชน กระบวนการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน เป็นต้นเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนมีความเชื่อมโยง สอดคล้อง และสนับสนุนซึ่งกันและกัน นำไปสู่เป้าหมายในทิศทางเดียวกัน

๑๐. การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ (Agencies) เป็นการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ หน่วยงานสนับสนุนในแต่ละแผนงาน/โครงการ

ในระยะเวลาที่ผ่านมาการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการอย่างต่อเนื่อง ในระดับจังหวัดแผนพัฒนาจังหวัดถือเป็นแผนที่ใหญ่ที่สุดในระดับจังหวัด ซึ่งตามแนวทางแล้วเป็นการสมควรที่จะเป็นรูปแบบสำหรับหน่วยงานระดับรอง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ ตำบล หรือหน่วยงานในกำกับของจังหวัดจะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดการพัฒนาขอหน่วยงาน นั้นๆ แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับไม่เป็นเช่นนั้น แผนพัฒนาจังหวัดเป็นเฉพาะกรอบแนวทางการพัฒนาระดับจังหวัดเท่านั้น แต่หน่วยงานระดับล่างยังไม่มีการนำไปเป็นแนวทางแต่อย่างใด

ในการนี้ สำนักงานจังหวัดระยองในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ขอสรุปปัญหา อุปสรรคการดำเนินการที่ผ่านมา ดังนี้

๑. <u>ด้านโครงสร้าง</u>

๑.๑ คณะอนุกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (อ.ก.น.จ.) ด้านแผนและด้านงบประมาณ ที่มีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานฯ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและกลั่นกรองแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และการจัดทำคำของบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และนำเสนอต่อ ก.น.จ. เพื่อให้ความเห็นชอบ มีองค์ประกอบหลักเช่น รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีทุกคน ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี อนุกรรมการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงาน ก.พ.ร.

ควรกำหนดให้มีผู้แทนระดับภูมิภาคที่ไม่ใช่ผู้แทนกระทรวงร่วมเป็นอนุกรรมการฯ ด้วย

๑.๒ หน่วยงานสนับสนุนการจัดทำแผนหลักๆ คือ ทีมบูรณาการประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงบประมาณ และกระทรวงมหาดไทย ทั้งหมดเป็นหน่วยงานในส่วนกลางทั้งสิ้น มุมมองการทำงานจึงมีความแตกต่างจากจังหวัดซึ่งอยู่ใกล้ชิดพื้นที่ หน่วยงานเหล่านี้ควรกำหนดที่ตั้งในระดับเขตหรือภูมิภาค มิใช่กระจุกตัวอยู่เพียงส่วนกลาง ดังเช่น

กรณีสำนักงบประมาณซึ่งขณะนี้ได้กำหนดเป็นเขตพื้นที่ มีที่ตั้ง ณ กลุ่มจังหวัด ทำให้การประสานงาน การรับรู้ข้อมูล การเชื่อมต่อในสิ่งต่างๆ กับจังหวัดมีมากขึ้นกว่าเดิมมาก และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งโดยเฉพาะการให้คำปรึกษาด้านต่างๆ

๑.๓ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งตามระเบียบสำนักนายกฯ ว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๔๖ ประกอบด้วย (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด ประธานกรรมการ ผู้แทนส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีจำนวนตามความเหมาะสมของภารกิจจังหวัด กบจ.มีหน้าที่สำคัญคือ จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แผนงานหรือโครงการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค และยุทธศาสตร์ชาติ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้มีการพัฒนาให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และบูรณาการการจัดทำแผนงานและโครงการพัฒนา โดยการประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้จังหวัดมีขีดสมรรถนะที่สูงขึ้นในการปฏิบัติงานเชิงพื้นที่ (Area Approach) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดนโยบายการบริหารการพัฒนาประเทศ ได้แก่ สำนักงบประมาณ (สงป.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ควรเป็นที่ปรึกษาให้กับจังหวัด/กลุ่มจังหวัดอย่างใกล้ชิด เพื่อสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการทั้งด้านงบประมาณ และด้านการศึกษาวิเคราะห์บริบทการพัฒนาประเทศในภาพรวม ข้อมูลการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนารายสาขาที่สำคัญ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศดังนั้น

ควรกำหนดให้มีผู้แทน สงป. และ สศช. ร่วมในคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.)

๑.๔ กฎหมายจะระบุให้มีโครงสร้างและกลไกการบริหารงานแบบบูรณาการเฉพาะระดับชาติ (ก.น.จ.) ระดับกลุ่มจังหวัด (ก.บ.ก.) และระดับจังหวัด (ก.บ.จ.) และมีการระบุลงไปถึงโครงสร้างในระดับอำเภอแต่ยังไม่มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ควรออกระเบียบ อย่างเป็นทางการ เพื่อให้มีระเบียบกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนดหลักการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ โครงสร้างการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ และกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ การบูรณาการ และการเชื่อมโยงระหว่างแผนชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภออย่างเป็นระบบ โดยใช้แนวทางที่สอดคล้องในลักษณะเดียวกัน และเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นระบบใหญ่

๒. ด้านการบริหาร

๒.๑ บุคลากรและองค์กรในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการที่แตกต่างกัน อีกทั้งบางครั้งยังไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคีการพัฒนาในจังหวัดเท่าที่ควร โดยเฉพาะหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดและเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ว่าราชการจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ รวมทั้งยังมีทัศนคติในการทำงานที่เน้นความสำคัญกับพันธกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางมากกว่าการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดในระดับพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดยังไม่สามารถบริหารงานหรือบังคับบัญชาได้อย่างเต็มที่ส่วนราชการส่วนกลางที่ไปตั้งที่จังหวัดไม่ขึ้นกับผู้ว่าราชการจังหวัด สิ่งนี้ทำให้การบูรณาการทั้งงาน งบประมาณ การบริหารงาน และบุคลากร เป็นไปด้วยความยากลำบาก

ทุกหน่วยงานที่ลงไปปฏิบัติงาน หรือมีที่ตั้งที่จังหวัดควรอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมากกว่านี้

๒.๒ คณะอนุกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและกลั่นกรองแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และการจัดทำคำของบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตลอดจนการปรับเปลี่ยนงบประมาณมีการประชุมพิจารณาในประเด็นต่างๆ น้อยมากในแต่ละปี โดยเฉพาะการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณต่างๆ ตลอดจนการขอใช้เงินเหลือจ่าย ซึ่งปัจจุบัน ต้องผ่านการพิจารณาจาก ก.น.จ.ทั้งหมด การพิจารณาแต่ละครั้งใช้เวลานานมาก ยกตัวอย่างกรณีเช่น จังหวัดต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเร่งด่วนโดยขอใช้เงินเหลือจ่ายไปดำเนินการขุดลอกแหล่งน้ำ ซึ่งจังหวัดต้องทำหนังสือขอความเห็นชอบไปยังสำนักงาน ก.พ.ร ซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร.จะเป็นผู้นำเข้าที่ประชุม อ.ก.น.จ.ด้านแผนและงบประมาณ ซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร.จะต้องรอรวบรวมโครงการจากหลายจังหวัด จะต้องนัดคิวผู้บริหาร ทำให้ปัญหาต่างๆ ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที ก.น.จ.

ควรมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในการแก้ไขเปลี่ยนแปลง การใช้วงเงินเหลือจ่ายได้ในทุกกรณี ยกเว้นไว้เฉพาะโครงการที่มีวงเงินเกิน ๑๐ ล้านบาท

๓. ด้านงบประมาณ

๓.๑ ความมุ่งหวังของส่วนกลาง ไม่สอดคล้องกับงบประมาณจัดสรร งบประมาณแต่ละจังหวัดมีน้อยมากเมื่อเทียบกับพื้นที่และประชาชนที่รับผิดชอบ

ควรเพิ่มงบประมาณให้กับจังหวัดให้มากที่สุดการจัดสรรงบประมาณ หรือควรมีงบประมาณ ๑ ก้อนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนำมาบริหาร ณ ภาวะนั้น ในลักษณะงบกลางของจังหวัดในจำนวนที่

มากพอที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ได้ งบประมาณที่ได้มาปัจจุบันได้แก่งบฉุกเฉินปีละประมาณ ๓ ล้านบาท ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๒ การขาดการบูรณาการด้านงบประมาณระหว่างส่วนกลาง จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังเป็นปัญหาหลัก ถึงแม้หลายหน่วยงานจะกำหนดแนวคิด มาตรการต่างๆ แต่ก็ไม่สามารถนำไปบังคับปฏิบัติได้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดหลักเกณฑ์การบูรณาการในเชิงบังคับที่รัดกุมมากกว่าปัจจุบัน เช่น กำหนดให้ส่วนกลางนำเสนอโครงการให้จังหวัดทราบในกรณีดำเนินการในพื้นที่ และให้จังหวัดตรวจสอบเป็นลานลักษณ์อักษรก่อนของบประมาณ เป็นต้น หรือกรณีแผนงาน/โครงการของ อปท. ควรผ่านความเห็นชอบของ ก.บ.จ.ก่อน เป็นต้น

๔. ปัญหาในเชิงระบบ

๔.๑ การขาดความสอดคล้องช่วงเวลาของการทำแผนในระดับต่างๆ แผนในระดับต่างๆ กำหนดกรอบเวลาที่ไม่เท่ากัน เช่น แผนในระดับบน เช่น แผนชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๕ ปี แผนในระดับล่าง เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี แผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓ ปี และแต่ละแผนงานมีกอบเวลาเริ่มต้นในการจัดทำที่ต่างกัน เมื่อเป็นลักษณะนี้ ความสอดคล้องของแผนต่างๆ จึงเป็นไปได้ยาก ควรกำหนดกรอบเวลาที่ใกล้เคียวกัน โดยเฉพาะแผนพัฒนาจังหวัด หรือแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๒ การขาดความชัดเจนของหน่วยงานกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะสำนักงาน ก.พ.ร. และกระทรวงมหาดไทย หลายครั้งที่สำนักงาน ก.พ.ร.กำหนดทิศทาง ความต้องการให้จังหวัดดำเนินการ แต่กระทรวงมหาดไทยกำหนดทิศทางที่แตกต่างกัน ในการกำหนดแนวทางของสำนักงาน ก.พ.ร.มองทิศทางในเรื่องการพัฒนาเป็นสำคัญ แต่มุมมองของกระทรวงมหาดไทยกำหนดทิศทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ในฐานะระดับจังหวัดซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมีความเห็นว่าการพัฒนาเป็นเรื่องสำคัญ แต่ในระดับจังหวัดควรเน้นในเรื่องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนก่อน เพราะเมื่อประชาชนอยู่สบาย การพัฒนาก็จะเกิดขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการเชื่อมโยงการพัฒนาระดับพื้นที่ภายใต้กรอบแนวทางการพัฒนาของแผนชุมชนที่ยึดโยงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

๔.๓ แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดเกิดจากความต้องการของประชาชนในจังหวัดตามศักยภาพของจังหวัด แต่แนวทางและหลักเกณฑ์ในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดที่ ก.น.จ. กำหนดมีระเบียบกฎเกณฑ์มากมาย ใช้ไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ โครงการที่จะสามารถเพิ่มศักยภาพ หรือขับเคลื่อนยุทธศาสตร์หลักไม่สามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณได้ ยกตัวอย่างข้อห้ามในการศึกษาดูงานต่างประเทศ หรือหากจังหวัดต้องการต้องทำความตกลงกับสำนักงบประมาณก่อน ซึ่งในภาพแท้จริงแล้วเป็นไปได้ยาก กรณีจังหวัดระยองเป็นจังหวัดท่องเที่ยว และกำลังเข้าสู่ความเป็น MICE CITY ดังนั้นการทำการตลาดกับต่างประเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญ และได้มีข้อเรียกร้องจากภาคเอกชนอยู่ตลอดเวลา สำนักงาน ก.พ.ร.ควรลดหย่อน ผ่อนปรน ระเบียบบางข้อให้สอดคล้องกับความต้องการของจังหวัด ซึ่งข้อห้ามในปัจจุบันที่สำคัญ คือ

(๑) พื้นที่ดำเนินการอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือที่สาธารณะ เว้นแต่ได้รับอนุญาตหรือเห็นชอบจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(๒) ไม่ควรก่อสร้างถนนที่เป็นการก่อสร้างเส้นทางใหม่ เว้นแต่เป็นการสร้างทางที่จะทำให้ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดบรรลุผลได้อย่างแท้จริง

(๓) เป็นการจัดซื้อครุภัณฑ์เพื่อแจกจ่ายแก่ประชาชนโดยตรง ยกเว้นในกรณีของครุภัณฑ์ที่จัดซื้อนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมภายใต้โครงการที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด

(๔) มีวัตถุประสงค์หลักเกี่ยวกับการศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน ยกเว้นการฝึกอบรมด้านอาชีพ และการศึกษาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่สำคัญของพื้นที่ หรือการทำแผนแม่บทซึ่งมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ซึ่งต้องใช้องค์ความรู้จากสถาบันการศึกษา

(๕) เป็นโครงการบริการสาธารณะ หรือบริการประชาชนซึ่งเป็นภารกิจประจำของหน่วยงานราชการต่างๆ หรือ อปท. อยู่แล้ว เว้นแต่หน่วยงานนั้นไม่มีแผนดาเนินการและเป็นโครงการที่จะทาให้ประเด็นยุทธศาสตร์บรรลุผลอย่างแท้จริง

(๖) การเดินทางไปราชการต่างประเทศ ยกเว้นเป็นรายการที่มีข้อผูกพันกับต่างประเทศหรือเป็นเรื่องการค้าชายแดน หรือเรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์

๔.๔ การดำเนินการจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน มีกฎระเบียบมากมาย มีหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง มีขั้นตอนต่างๆ ที่ละเอียดซับซ้อน ตลอดจนมีการตรวจติดตามอย่างมากมาย โดยเฉพาะในขั้นตอนการประเมินผล เช่น จาก สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงบประมาณ ผู้ตรวจกระทรวง คณะธรรมาภิบาลจังหวัด สตง. ปปช. และอื่นๆ อีกมากมาย เป็นภาระหนึ่งของจังหวัด และหน่วยดำเนินโครงการที่จะต้องเตรียมการ จึงควรมีการบูรณาการในหน่วยงานต่างๆ สำหรับการตรวจติดตามให้มากกว่านี้

๔.๕ แผนงาน/โครงการเกิดความซ้ำซ้อน เนื่องจากปฏิทินการจัดทำงบประมาณของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และกระทรวง กรม อยู่ในห้วงเวลาเดียวกัน ทำให้การจัดทำคำของบประมาณของแต่ละฝ่ายไม่ทราบข้อมูลซึ่งกันและกัน เป็นผลทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของแผนงาน/โครงการ หากมีการกำหนดช่วงเวลาของการจัดทำคำของบประมาณให้เหลื่อมกันพร้อมกำหนดให้กระทรวง/กรม ได้นำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดไปพิจารณาประกอบการจัดทำคำของบประมาณของกระทรวง/กรมและแจ้งแผนงาน/โครงการ พร้อมกรอบงบประมาณให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัดทราบก่อน ทั้งนี้ เพื่อนำงบประมาณจังหวัดไปเป็นงบต่อยอดโครงการที่มาจากส่วนกลาง และท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

๔.๖ หลักเกณฑ์การจัดทำแผนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยมาก ในแต่ละปีมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์อยู่ตลอดเวลา ทั้งเรื่องนโยบาย และแนวทางการจัดทำ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในแต่ละปี แต่ละประเด็น บางปีมีการกำหนดจุดเน้น บางปีกำหนดยุทธศาสตร์เฉพาะด้านให้จังหวัดนำมาขับเคลื่อน บางปีหายไป หน่วยงานที่กำหนดแนวทางควรมีความชัดเจน และประการสำคัญในระดับนโยบายต้องมีความชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางที่ขับเคลื่อนที่ชัดเจนของจังหวัด

๔.๗ มีหลายหน่วยงานพยายามป้อนข้อมูลให้จังหวัดดำเนินการ ซึ่งมีความขัดแย้งกัน และไม่มีการบูรณาการข้อมูลกันแท้จริง บางข้อมูลที่ส่วนกลางกำหนดขึ้นนำมาจากฐานข้อมูลกลาง ไม่ทันสมัย ไม่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลที่ดีได้

๔.๘ หน่วยงานในพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำ และบูรณาการแผนงาน โครงการ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากกลัวการสูญเสียงบประมาณของตนเอง

๔.๙ การพิจารณาแผนงาน/โครงการตามที่จังหวัดเสนอ หน่วยงานเช่นสำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ พิจารณาจากเอกสารเป็นสำคัญ โดยไม่มีการสอบถาม และพิจารณาถึงความจำเป็นที่แท้จริง ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้จังหวัดได้ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นของแผนงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีโดยตรง หรือเข้าร่วมสังเกตการณ์ประชุม เพื่อชี้แจงรายละเอียด เหตุผลความจำเป็นของโครงการ/แผนงาน ที่เกิดจากความจำเป็นของพื้นที่ และ

ความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ เพื่อให้จังหวัดได้รับรู้ และเข้าใจกรอบแนวทางการพิจารณาของ อ.ก.น.จ. ด้านแผนและด้านงบประมาณ พร้อมรับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดในปีต่อไป

๕. ด้านบุคลากร

๕.๑ เจ้าหน้าที่ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ยังขาดความรู้และทักษะในการเขียนแผนงาน/โครงการ ให้มีคุณภาพ ทำให้รายละเอียดโครงการไม่ชัดเจน เหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไม่เชื่อมโยง ควรมีหลักสูตรอบรมโดยเฉพาะในระดับล่างให้มากกว่าเดิม

๕.๒ ปัญหาทางด้านบุคลากร กระทรวงมหาดไทยได้รับการแก้ไขไปบ้างแล้ว แต่จะมีปัญหาเรื่องการโยกย้ายของเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง หรือการมอบหมายภารกิจให้แก่เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานยังไม่ชัดเจน ซึ่งกรณีนี้จังหวัดได้มีการกำชับแก่ส่วนราชการ หน่วยงานอยู่บ่อยครั้งอยู่แล้ว

๕.๓ เจ้าหน้าที่ หรือหัวหน้าหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการเสนอของบประมาณ เนื่องจากเห็นว่าหน่วยงานมีภาระของตนเองอยู่แล้ว การจัดทำแผนงาน/โครงการเพิ่มเติมอาจเป็นภาระเพิ่มเติมเข้ามาอีก ซึ่งในส่วนของจังหวัดระยองได้มีการชี้แจง ทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง

****

ส่วนที่ ๓
สรุป

ซึ่งทิศทางในการพัฒนาจังหวัดระยองต่อไปคงจะเน้นในเรื่องการแบบบูรณาการมากขึ้น ปัจจุบันจังหวัดปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ๒๕๕๑ ซึ่ง จังหวัดมีฐานะตามกฎหมายวาดวยระเบียบบริหารราชการแผนดิน เป็นส่วนราชการในระดับ กรมๆ หนึ่ง ตามกฎมายว่าด้วยวิธีงบประมาณ ซึ่งสามารถจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปของจังหวัด เพื่อกำหนดทิศทางจนกระทั่งระบุถึงกิจกรรม/โครงการตาง ๆ ที่จำเปน ตองดำเนินการในจังหวัด โดยในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปของจังหวัด นั้น ต้องคำนึงถึงความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก โดยการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่และจะต้องผ่านการประชุมหารือจากบุคคลจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น ก่อนการยื่นคำขอจัดตั้งรายการงบประมาณรายจายประจำปีต่อสำนักงบประมาณซึ่งสามารถกระทำได้ จะลดกระบวนการ หรือขั้นตอนไปเป็นจำนวนมาก

การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการจะมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น นั่นคือการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาจังหวัดมากยิ่งขึ้นในขั้นตอนแรกก็คือ การกำหนดความหลากหลายของ ก.บ.จ. หรือ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยเฉพาะผูแทนผูบริหารองคกรปกครองสวนทองถิ่น และภาคประชาสังคม ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการ วางแนวทางปฏิบัติและอำนวยการให้การบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดเปนไปตามนโยบายรัฐบาล สงเสริม ประสานความรวมมือการพัฒนาระหวางภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจเอกชน เพื่อสรางบรรยากาศใหเอื้ออำนวยตอการลงทุนและชักชวนภาคธุรกิจเอกชนมาลงทุนในจังหวัด และใหมีการพัฒนาใหเปนไปตามแผนพัฒนาจังหวัดอยางยั่งยืน นอกจากนั้น กบจ. ยังสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการในระดับอำเภอเพื่อประสานงานกังองค์กรต่างๆ ในพื้นที่เพื่อให้การดำเนินการต่างๆ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากที่สุด

การพัฒนาจังหวัดนั้น การจะนำยุทธศาสตร์ของจังหวัดและนโยบายรัฐบาล ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งประการสำคัญก็คือจะต้องมุ่งเน้นการบูรณาการลงสู่พื้นที่เป้าหมาย หรือที่เรียกว่า การพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ (Integrated Area Development) เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยจังหวัดต้องนำยุทธศาสตร์ของชาติ ไปสู่การบูรณาการในการพัฒนาสู่พื้นที่เป้าหมาย และมุ่งสู่ประชาชนเป้าหมาย เพื่อจัดระบบการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการตลอดจนนำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนในจังหวัดมาสู่การพัฒนาและแก้ไขให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ยุติได้ในระดับพื้นที่จังหวัด

อย่างไรก็ดี ความสำเร็จโดยแท้จริงของการพัฒนาจังหวัด นอกจากจะต้องดึงเอาพลังความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มาถักทอให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนแล้ว ยังต้องการการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล หรือ อบต. ซึ่งต่อไปจะเป็นองค์กรขนาดใหญ่ขึ้น มีงบประมาณมาก มีอิสระในการดำเนินนโยบายของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามจังหวัดจะพัฒนาไปไม่ได้เลย หากทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่นในพื้นที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของจังหวัด ดังนั้น จะต้องมีความร่วมมือ ละมีความสอดคล้อง กันในทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ

รายงานการศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

(Area-based Approach)

หมู่บ้านต้นแบบปลอดโรคไข้เลือดออก

" บ้านช่นโมเดล " ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ศาลากลางจังหวัดระยอง

เอกสารรายงานของจังหวัดระยอง

สารบัญ

	หน้า
- บทนำ	1
- หมู่บ้านต้นแบบไข้เลือดออก	5
- กระบวนการดำเนินงานตามตัวแบบ "บ้านช่นโมเดล" หมู่บ้านต้นแบปลอดโรคไข้เลือดออก จังหวัดระยอง	8
- แผนการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกจังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2560	9
- กระบวนการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกให้มีประสิทธิภาพ	13
- ผลผลิตของการดำเนินงาน	16
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรคไข้เลือดออก	19
- การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์	24
- จุดเด่น	25
- ปัญหาและอุปสรรค	27
- ปัจจัยความสำเร็จ	28
- ข้อเสนอแนะ/สิ่งที่ต้องปรับปรุง เพื่อให้การทำ Area-based ไปใช้บรรลุผลสำเร็จ	29
- หัวใจสู่ชัยชนะ	30
- เอกสารอ้างอิง	31
- ภาคผนวก	32

เรื่อง การศึกษาตัวแบบการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Area-based Approach)

หมู่บ้านต้นแบบปลอดโรคไข้เลือดออก "บ้านช่นโมเดล" ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

<u>บทนำ</u>

การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดสังคมที่สันติสุขเป็นสิ่งสำคัญ การทำงานให้กับประชาชน เพื่อให้ได้รับบริการที่ดี เพื่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น โดยมีผู้ให้บริการที่สำคัญคือข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไวต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน สามารถนำบริการที่ดี มีคุณภาพไปสู่ประชาชนอย่างเสมอภาคทุกระดับ

การบริหารราชการแผ่นดินในการสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพและการพัฒนาบุคลากรภาครัฐที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรค เช่น การบริการของรัฐยังขาดประสิทธิภาพ ความรวดเร็ว ความโปร่งใสและมีขั้นตอนในการดำเนินงานมากเกินไป ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคเอกชน การแต่งตั้งโยกย้ายไม่เป็นธรรม ในความเหลื่อมล้ำในเรื่องค่าตอแทนและสวัสดิการในระบบราชการ ประเทศไทยกำลังมีการปฏิรูปประเทศเพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิรูปตามกรอบแนวคิด“ประชารัฐ” กลไกที่สำคัญที่จะทำให้เกิดผลก็คือ การบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดเอาความต้องการของประชาชนเป็นหลัก (Bottom Up) และการยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area-based Approach) เพราะเป็นการเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆทั้งเป็นการให้ความสำคัญของการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่มีความแตกต่าง เช่นแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการเป็นสิ่งสะท้อนปัญหาและความต้องการ รวมทั้งเป้าหมายในอนาคตว่าจะมีการขับเคลื่อนไปในทิศทางใด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและส่วนราชการต่างๆในพื้นที่ร่วมดำเนินการเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ตลอดจนภาคประชาชนทุกพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาที่สมบูรณ์แบบและยั่งยืนนอกจากนี้การพัฒนาในระดับพื้นที่ (Area-based Approach) เป็นการบูรณาการและพัฒนา ในหลายมิติ ทั้งภารกิจ งบประมาณ บุคลากรทุกภาคส่วนการระดมทรัพย์กรร่วมกัน ตลอดจนการปรับโครงสร้างการทำงานและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานเพื่อเอื้อต่อการพัฒนางานเชิงพื้นที่ การบูรณาการองค์ประกอบที่หลากหลายและมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ร่วมกันโดยมีแนวคิดระดับพื้นที่มาใช้เป็นกระบวนการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนจะทำให้เกิดการวางแผนร่วมกันลดขั้นตอนการทำงานตามแนวนโยบายประชารัฐ ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในการดำเนินงานระดับพื้นที่เพื่อประโยชน์สูงสุดที่เกิดกับประชาชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน

จังหวัดระยอง โรคไข้เลือดออกเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของจังหวัดระยอง เนื่องจากมีอัตราป่วยติด 1 ใน 10 ของประเทศไทยตลอดมา ดังนั้นคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหาร ราชการแผ่นดินสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้ทำการศึกษาตัวแผนการบริหารจัดการของจังหวัด เพื่อมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชน โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและทำแผนพัฒนาจังหวัดและพัฒนาปรับปรุงการบริการประชาชน ให้มีความเป็นเลิศแก่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้แทนองค์กรภาคประชาชนและภาคเอกชน โดยได้เลือกโรคไข้เลือดออก เพื่อใช้เป็นแนวทาง แก้ไขปัญหา และศึกษานำร่องเชิงพื้นที่ และเลือกพื้นที่ หมู่ 5 บ้านช่น ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นโมเดล ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาแบบประชารัฐ ซึ่งคณะที่ปรึกษาทางวิชาการและสถาบันพระปกเกล้า ได้จัดสัมมนาการดำเนินงานการตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านบริหารราชการแผ่นดิน ในวันที่ 17 มิถุนายน 2559 ณ โรงแรมโกลเด้นซิตี้ ระยอง มีผู้เข้าประชุมสัมมนาฯประกอบด้วย ส่วนราชการ ผู้แทนภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน จำนวน 120 คน โดยมีกระบวนการประชุมและสร้างความเข้าใจ ด้านบริหารและการพัฒนาเชิงพื้นที่มีการประชุมกลุ่มระดมสมองของภาคีเครือข่าย ในจังหวัดระยองทุกภาคส่วน สรุปประเด็นการประชุมดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1.เพื่อพัฒนาระบบบริการ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชน

2.เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่และร่วมแก้ไขปัญหาโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก(Area-based Approach)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.จังหวัดระยอง มีตัวแบบการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Area-based Approach) ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออก

2.ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในจังหวัดมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออก

3.ประชาชนในจังหวัดระยองมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

4.อัตราป่วยและอัตราตายด้วยโรคไข้เลือดออกลดลง

5.ประชาชนมีความพึงพอใจต่อระบบบริการของภาครัฐ

ปัญหาไข้เลือดออกจังหวัดระยอง

1.อัตราป่วยโรคไข้เลือดออกสูงอยู่ในระดับ 1 ใน 5 ของประเทศ และอัตราการเสียชีวิตสูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน

2.การเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างด้าว/แรงงานผลัดถิ่นสูง ทำให้มีโอกาสเกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออก

3.วิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนจากการเกษตรเข้าสู่การอุตสาหกรรมทำให้เกิดหมู่บ้านจัดสรร และบ้านเช่าในเขตเมืองและเขตกึ่งเมืองอุตสาหกรรมจำนวนมาก

4.ความหนาแน่นของประชากรต่อการระบาดในรอบปีพบความหนาแน่นของประชากรสูงในเขตเมือง และรอบๆเขตอุตสาหกรรม

5.มีการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสทั้ง 4ชนิด ในเขตจังหวัดระยองทุกอำเภอ

6.ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายทั้งในชุมชน/ศาสนสถาน/สถานศึกษา/โรงงาน สูงเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

7.ภาชนะเสี่ยงสูงที่พบลุกน้ำยุงลายสูงที่สุดของจังหวัด คือ เศษภาชนะที่เหลือใช้ ภาชนะเก็บน้ำในบ้านและยางรถยนต์

วิเคราะห์จุดแข็งของจังหวัดระยอง

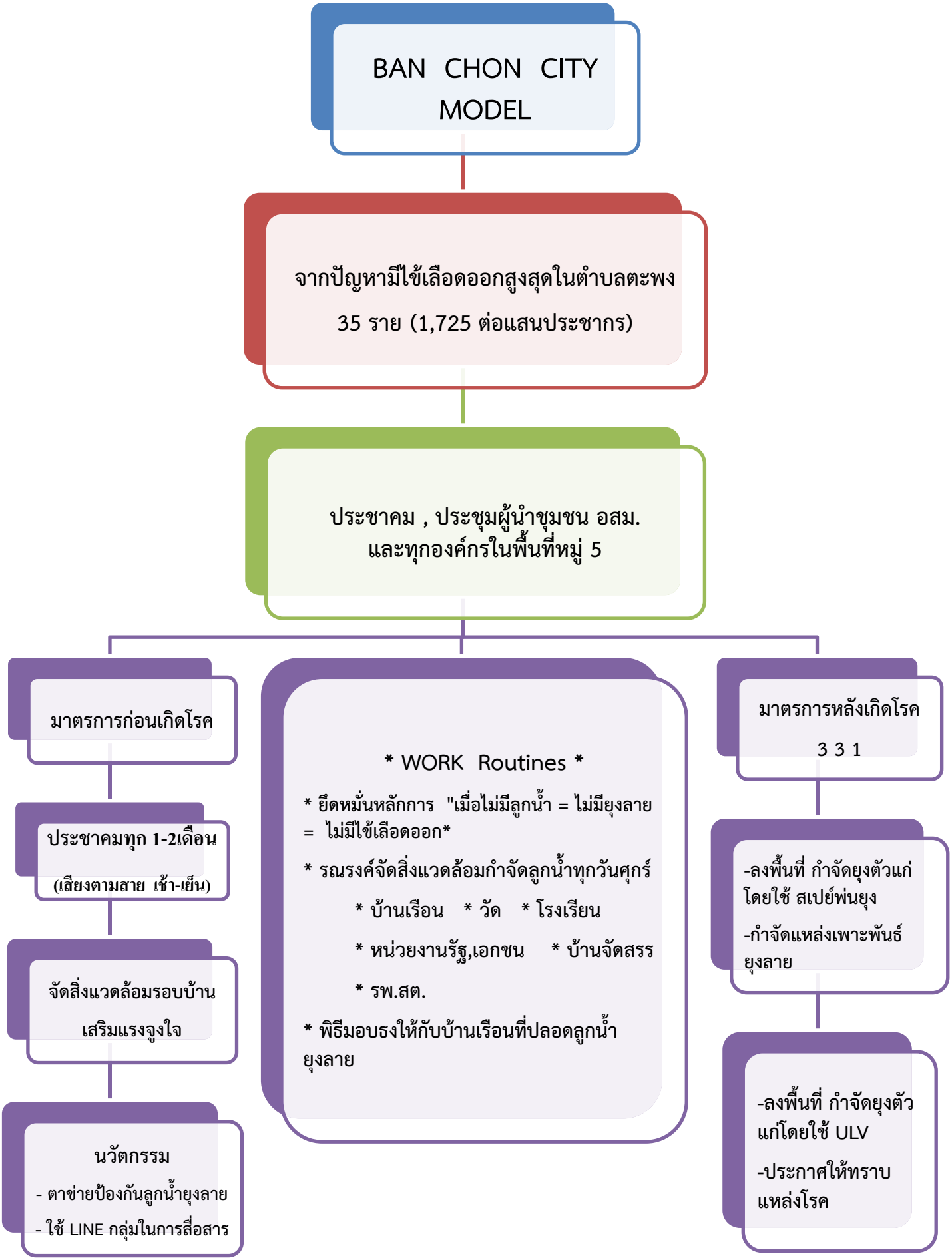
1.ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ให้ความสำคัญและผลักดันเป็นนโยบายของจังหวัด

2.มีงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

3.ภาคีเครือข่ายในพื้นที่มีความเข้มแข็ง

4.จังหวัดระยอง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU)ในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกกับหน่วยงานหลัก 8 กระทรวงหลัก 30 หน่วยงานได้แก่ สาธารณสุขจังหวัด/ ท้องถิ่นจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด/สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/ สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1และ2 /เกษตรจังหวัด/ประมงจังหวัด/ประธานอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง/นายกเทศมนตรีนครระยอง/นายกเทศมนตรีเมืองมาบตาพุด/นายกเทศมนตรีเมืองบ้านฉาง/การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด/ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด/นายอำเภอทุกอำเภอ/นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง และประธานอาสาสมัครประจำหมู่บ้านจังหวัดระยอง

5.จังหวัดระยองมีภาคีเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกอย่างเข้มแข็งทำให้ "อำเภอเมืองระยอง" เป็นอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน ระดับเขตสุขภาพที่ ๖ ในปีพ.ศ.๒๕๕๕ และปี ๒๕๕๙

BAN CHON CITY MODEL
จากปัญหามีไข้เลือดออกสูงสุดในตำบลตะพง
35 ราย (1,725 ต่อแสนประชากร)
ประชาคม , ประชุมผู้นำชุมชน อสม.
และทุกองค์กรในพื้นที่หมู่ 5
มาตรการก่อนเกิดโรค
ประชาคมทุก 1-2เดือน
(เสียงตามสาย เช้า-เย็น)
จัดสิ่งแวดล้อมรอบบ้าน
เสริมแรงจูงใจ
นวัตกรรม
- ตาข่ายป้องกันลูกน้ำยุงลาย
- ใช้ LINE กลุ่มในการสื่อสาร
* WORK Routines *
* ยึดหมั่นหลักการ "เมื่อไม่มีลูกน้ำ = ไม่มียุงลาย = ไม่มีไข้เลือดออก*
* รณรงค์จัดสิ่งแวดล้อมกำจัดลูกน้ำทุกวันศุกร์
* บ้านเรือน * วัด * โรงเรียน
* หน่วยงานรัฐ,เอกชน * บ้านจัดสรร
* รพ.สต.
* พิธีมอบธงให้กับบ้านเรือนที่ปลอดลูกน้ำยุงลาย
มาตรการหลังเกิดโรค
3 3 1
-ลงพื้นที่ กำจัดยุงตัวแก่โดยใช้ สเปย์พ่นยุง
-กำจัดแหล่งเพาะพันธ์ยุงลาย
-ลงพื้นที่ กำจัดยุงตัวแก่โดยใช้ ULV
-ประกาศให้ทราบแหล่งโรค

หมู่บ้านต้นแบบปลอดไข้เลือดออก

(BAN CHON CITY MODEL)

รพ.สต.ตะพง
อบต.ตะพง

ก่อนเกิดโรค

- ให้ความรู้ให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับไข้เลือดออก
- จัดทำแผนการ/โครงการเพื่อควบคุมโรคไข้เลือดออก
- ประชุมอสม./ผู้นำเดือนละ 2 ครั้ง
- ประชุมประชาคมหมู่บ้าน 2 เดือน / 1 ครั้ง
- ออกสุ่มตรวจลูกน้ำยุงลายบ้านผู้นำ/อสม. เดือนละ 1 ครั้ง (ช่วงรณรงค์ป้องกันไข้เลือดออก)
- แจกธงปลอดลูกน้ำยุงลายให้กับบ้านผู้นำ/บ้านอสม. ที่ปลอดลูกน้ำยุงลาย
- แจกธงปลอดลูกน้ำยุงลายให้บ้านประชาชน ที่ปลอดลูกน้ำยุงลาย

ช่วงเกิด

- รับแจ้งจาก สสอ.ตามมาตรการ 3-3-1
- แจ้งอสม.ที่รับผิดชอบทาง Line กลุ่ม SRRT ใน 1 ชม.
- อสม.เบิกสเปรย์กระป๋องที่ ประธาน ศสมช. เพื่อพ่นยุงในบ้านที่มี ผู้ป่วยและกำจัดแหล่งเพาะพันธ์ลูกน้ำฯบ้านผู้ป่วยภายใน 3 ชั่วโมง
- ทีมพ่นสารเคมี (จนท. รพ.สต./ อบต./ อสม.) ที่รับผิดชอบไปพ่นกำจัดยุง ตัวแก่ รัศมี 100 เมตร และค้นหาผู้ป่วยมีไข้ในชุมชน
- ประชาสัมพันธุ์แจ้งเตือนประชาชน เรื่อง การป้องกันควบคุมโรค

หมู่บ้านต้นแบบปลอดไข้เลือดออก

(BAN CHON CITY MODEL)

อสม.

ก่อนเกิดโรค

- ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการป้องกันไข้เลือดออก
- สำรวจลูกน้ำภายในและนอกบ้านเรือนในพื้นที่รับผิดชอบ
- ดูแลบ้านตนเองให้เป็นแบบอย่าง
- ประชนในหมู่บ้าน/ชุมชน
  -กำหนดข้อตกลงหมู่บ้าน
  -ข้อบัญญัติท้องถิ่น
  -มาตรการทางด้านสังคมเชิงบวก

ช่วงเกิด

- รับแจ้งจาก จนท.รพ.สต. ไปที่บ้านผู้ป่วย เพื่อค้นตัวบุคคลถ้าญาติได้รับสเปรย์พ่นยุงไปแล้วดูแลให้ผู้ร่วมบ้านพ่นยุง หากผู้ป่วยยังไม่ได้รับสเปรย์พ่นยุงให้เข้าไปเอาที่ ประธานศสมช. มาพ่นและสำรวจทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย
- อสม.และประชาชนทุกคนเฝ้าระวังผู้ป่วยมีไข้สูงเกิน 2 วันไปพบเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่
- ประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนประชาชนให้ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายทุกวันศุกร์

หมู่บ้านต้นแบบปลอดไข้เลือดออก (BAN CHON CITY MODEL)

รพ.สต.ตะพง

ก่อนเกิดโรค

- ให้ความรู้ให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับไข้เลือดออก
- จัดทำแผนการ/โครงการเพื่อควบคุมโรคไข้เลือดออก
- ประชุม อสม./ผู้นำเดือนละ 2 ครั้ง
- ประชุมประชาคมหมู่บ้าน 2 เดือน / 1 ครั้ง
- ออกสุ่มตรวจลูกน้ำยุงลายบ้านผู้นำ/อสม. เดือนละ 1 ครั้ง (ช่วงรณรงค์ป้องกันไข้เลือดออก)
- แจกธงปลอดลูกน้ำยุงลายให้กับบ้านผู้นำ/บ้านอสม. ที่ปลอดลูกน้ำยุงลาย
- แจกธงปลอดลูกน้ำยุงลายให้บ้านประชาชน ที่ปลอดลูกน้ำยุงลาย

ช่วงเกิดโรค

- รับแจ้งจาก สสอ.ให้มาตรการ
- แจ้งอสม.ที่รับผิดชอบทาง Line กลุ่ม SRRT
- อสม.เบิกสเปรย์กระป๋องที่ ประธาน ศสมช. เพื่อพ่นยุงในบ้านที่มี Case และกำจัดแหล่งเพาะพันธ์ลูกน้ำ
- จนท. รพ.สต./อบต./ อสม./ ที่รับผิดชอบไปพ่นกำจัดยุงตัวแก่รัศมี 100 เมตร

อบต

- ร่วมประชุมเพื่อจัดทำโครงการป้องกันไข้เลือดออก
- สบับสนุน น้ำมัน น้ำยา ทรายabate ในการรณรงค์
- ร่วมประชุมเพื่อจัดทำโครงการป้องกันไข้เลือดออก

อสม.

- ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการป้องกัน
- สำรวจลูกน้ำภายในและนอกบ้านเรือนในพื้นที่รับผิดชอบ
- ดูแลบ้านตนเองให้เป็นแบบอย่าง

ช่วงเกิดโรค

- รับแจ้งจาก จนท.รพ.สต. ไปที่บ้านผู้ป่วย เพื่อค้นตัวบุคคลถ้าญาติได้รับสเปรย์พ่นยุงไปแล้ว ดูแลให้ผู้ร่วมบ้านพ่นยุง หาก ผู้ป่วยยังไม่ได้รับสเปรย์พ่นยุงให้เข้าไปเอาที่ ประธาน ศสมช. มาพ่นและสำรวจทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

ประชาชน

ก่อนเกิดโรค

- ทำความสะอาดภายในและนอกบ้านไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธ์ยุงลาย
- ร่วมรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธ์ยงลายทกวัน
- ร่วมประชาคมหมู่บ้านเพื่อหาแนวทางการทำงาน

ชุมชน

- ประกาศทางเสียงตามสายหอกระจายข่าววันละ 2 ครั้ง เช้า เย็น (06:00,18:00
- ร่วมรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายทุกวัน
- ร่วมประชาคมหมู่บ้านเพื่อหาแนวทางการทำงานร่วมกัน

วัด

- ท่านเจ้าอาวาสและพระภิกษุ ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนงาน โครงการป้องกัน
- ท่านเจ้าอาวาส/พระภิกษุให้พระธรรมเทศนาเกี่ยวกับการทำความสะอาดบ้านเรือน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย
- พระภิกษุร่วมรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธ์ยุงลาย

โรงเรียน

- คณะผู้บริหารครู อาจารย์ร่วมประชุมรับทราบสถานการณ์ไข้เลือดออกทก
- แกนนำนักเรียนสำรวจลูกน้ำยุงลายที่โรงเรียนและวัด
- คณะครู/นักเรียนร่วม กันรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายที่โรงเรียนและบ้าน
- นักเรียนบันทึกความดีในการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ ยุงลาย

อื่น ๆ เช่นบ้านจัดสรร ชมรมต่าง ๆ

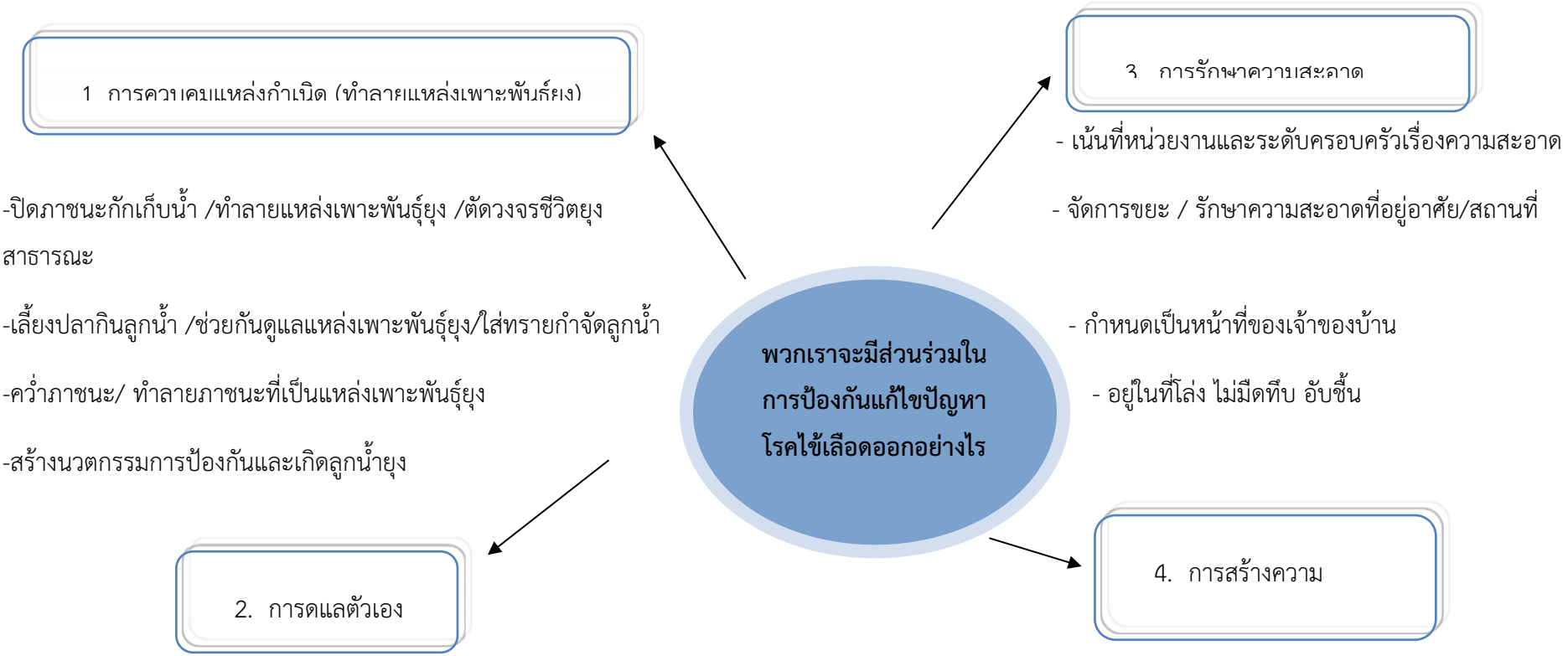
- ร่วมประชุมเพื่อจัดทำแผนงานโครงการควบคุมไข้เลือดออก
- ร่วมรณรงค์กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายทุกวันศุกร์
- ร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับไข้เลือดออก
- ร่วมรับทราบข้อมูลความเคลื่อนไหวของไข้เลือดออกทางLine

กำจัดลูกน้ำยุงลาย ทุกวันศุกร์

กระบวนการดำเนินงานตามตัวแบบ "บ้านชุ่นโมเดล" หมู่บ้านต้นแบบปลอดโรคไข้เลือดออกจังหวัดระยอง

เอกสารรายงานของจังหวัดระยอง

แผนการแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกจังหวัดระยอง ปีงบประมาณ 2560

ภารกิจหลัก	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูล/ตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
1.ควบคุมแหล่งกำเนิด	1.เพื่อไม่ให้ยุงเกิด 2.ลดลูกน้ำยุงลาย 3.กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำ	1.ด้านกายภาพใช้หลัก 5 ป 1 ข 2.ด้านชีวภาพ 3.ดำเนินการ 6 ร 4.มาตรการ 3 เก็บ ป้องกัน 3 โรค 5. 5 ส.ทุกเดือน	ม.ค. – ธ.ค. 2560	1.สถานที่ราชการไม่พบลูกน้ำยุงลาย 2.โรงเรียน/โรงพยาบาล/ศาสนสถานและโรงงานไม่พบลูกน้ำ (IC=0) 3.บ้านชุมชนค่าค่าดัชนีลูกน้ำน้อยกว่า (HI<10)	1.จัดตั้งคณะทำงานในพื้นที่/ตำบล/หมู่บ้าน 2.จัดตั้งคณะทำงานระดับอำเภอ 3.จัดตั้งคณะทำงานระดับจังหวัด 4.สำรวจตามความเป็นจริงโดยทุกบ้านดำเนินการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำเอง 5.สุ่มประเมินใน 6 ร โดยทีมคณะทำงานในหมู่บ้าน 6.สำรวจประเมินโดยหน่วยงานภายนอก (คณะทำงานหมู่บ้าน/สสจ/สตม) 7.รายงานค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายรายเดือนทุกหมู่บ้าน	40 ล้านบาท -วัสดุ 15 ล้าน -บริหารจัดการ 20 ล้าน -ครุภัณฑ์ 5 ล้าน	1.อบจ 2.อปท 3.สธ 4.ภาคเอกชน 5.รับบริจาก 6.กองทุนพัฒนาโรงไฟฟ้า 7.บริษัท IRPC	ผู้ประสานงานหลัก -นายเริงชัย สุขสิลา สาธารณสุขอำเภอเมือง หน่วยงานรับผิดชอบ 1.สสจ.ระยอง -น.ส.วิมลภรณ์ เหล่าหัชกุลพงศ์ -นางวิลาวัลย์ เอี่ยมสอาด 2.เทศบาลนครระยอง -นางนิทรา ลาภเวที 3.รพ.ระยอง -น.ส.กรรณิการ์ พินิจ 4.รพ.บ้านฉาง -นายจำเนียร สุวรรณโพธิ์ 5.หน่วยงานอื่นและภาคประชาชน -รสริน ปรวกพรมมา -ชัชวาล ศรวิไล -พอเจตน์ เจริญสุข -โกเมนทร์ วงศ์เชียงยืน -วัลลภ จันทร์งาม -พีระชัย เพชรแก้ว -นิอร/เทพฤทธิ์/วารินทร์ -พรรณิภา/พวงชมพู -วิญญ/เปล่งสุด

เอกสารรายงานของจังหวัดระยอง

ภารกิจหลัก	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูล/ตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
2.การดูแลตนเอง	เพื่อให้ทุกคนดูแลสุขภาพของตนเอง/บ้านตนเอง สภาพแวดล้อมในครอบครัวและที่ทำงาน/สถานศึกษา ให้ปลอดจากโรคไข้เลือดออก	รณรงค์ใน 3 กิจกรรม คือ 1.การเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรง สามารถต้านทานโรค ออกกำลังกาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ พักผ่อนให้เพียงพอ 2.หลีกเลี่ยงแหล่งแพร่เชื้อโรค 3.ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำในบ้านตนเองทุกสัปดาห์	- มี.ค - เม.ย 2560 - ต.ค- ธ.ค 2560	ร้อยละ80 ของแบบสำรวจมีการป้องกันตัวเอง ดูแลตนเองของหมู่บ้านตัวอย่าง	แบบสำรวจแบบสอบถาม ดำเนินการโดย อสม.	10,000บาท	ท้องถิ่น (เทศบาล/อบต)	<u>ผู้ประสานงานหลัก</u> -คุณนภาลัย จันทร์พุทรา -คุณทรงสวรรค์ -คุณสาคร -ประชาชนในพื้นที่ -อสม. -อปท. -หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน -โรงงานทุกแห่ง

เอกสารรายงานของจังหวัดระยอง

ภารกิจหลัก	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูล/ตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
3.การรักษาความสะอาด	1.เพื่อกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย 2.เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคอื่นๆ 3.ชุมชนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกสุขลักษณะ	รณรงค์ใน 3 กิจกรรม คือ 1.การสร้างความเข้าใจกับชุมชน/หมู่บ้าน ในการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง 2.ใช้มาตรการสร้างความเข้าใจ 3.สร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่ให้ความร่วมมือและไม่ให้ความร่วมมือโดยใช้มาตรการสังคมและกฎหมาย -รอบที่1 รณรงค์ทำความสะอาด -รอบที่2 ติดตามผล -รอบที่3 ประเมินประสิทธิภาพ และการประกวด "บ้าน/ชุมชน ปลอดลูกน้ำยุง" 4.คัดแยกขยะทุกครัวเรือน	ม.ค-ธ.ค 2560	1.ครัวเรือนสถานที่ ราชการมีการรักษาความสะอาดไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 2.จำนวนแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายลดลง 3.จำนวนผู้ป่วยไข้เลือดออกลดลง	1.สร้างความเข้าใจกับชุมชน หมู่บ้านเกี่ยวกับข้อมูลการเกิดลูกน้ำ 2.ใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย ระยะที่1 รณรงค์ทำความสะอาด ระยะที่2 ติดตามผล ระยะที่3 ประเมินประสิทธิภาพ/ประสิทธิผล	ตำบลละ 100,000บาท	-ท้องถิ่น (เทศบาล/อบต) สธ./กองทุน) -จากเอกชนและโรงงาน	<u>ผู้ประสานงานหลัก</u> ทางหลวงชนบท หัวหน้ากลุ่มงาน -ปลัดจังหวัด -ประธาน ทสม.จ -คุณชัยพร - คุณธรรม -รอ.สามล -คุณอารีรักษ์ -คุณพลอย -ประชาชนทุกครัวเรือน -หน่วยงานภาครัฐตามMOUของจังหวัด -ภาคอกชน -NGO ในพื้นที่

เอกสารรายงานของจังหวัดระยอง

ภารกิจหลัก	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูล/ตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
4.การสร้างความตระหนัก	1.เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคไข้เลือดออกในชุมชน -ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการสำรวจลูกน้ำ/แหล่งเพาะพันธุ์ยุงและวิธีการใส่ทรายที่ถูกวิธี	1.จัดประชาคมระดมความคิดในชุมชน 2.กำหนดเป็นข้อบัญญัติของชุมชน/หมู่บ้าน 3.แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจของชุมชน 4."ผู้นำ" เป็นแบบอย่างที่ดี	ดำเนินการทุกเดือน (มค-ธค 60)	1.จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในชุมชนลดลง/ไม่พบผู้ป่วยเสียชีวิต 2.จำนวนลูกน้ำลดลง (ค่า HI/CI ลดลงตามเกณฑ์) 3.1 ชุมชน / 1 วัด และ 1 โรงเรียน "ปลอดลูกน้ำยุง" ใน 1 ตำบล	1.สำรวจข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามความรู้/ความเข้าใจ 2.สำรวจค่า HI/CI 3.ประเมินผล *ชุมชน/วัด/โรงเรียน "ปลอดลูกน้ำยุงลาย" โดยคณะกรรมการหมู่บ้านทุก3เดือน	ชุมชนละ 10,000 บาท	-ภาครัฐ/เอกชนท้องถิ่น -กองทุนต่างๆ -โรงงาน	-คณะกรรมการหมู่บ้าน -อปท./ชุมชน/ประชาชน/ภาคเอกชน -ประชาสัมพันธ์จังหวัด <u>ผู้ประสานงานหลัก</u> -นายประจิม มงคลสุข -นายสฤษดิ์ชัย/ฟ้ารุ่ง -จันทร์ฉาย/แก้วมณี/จิราพร/จำเริญ/ชนิดา/ลัดดาวัลย์ ไข่แก้ว/ปิตพร/ยุทธนา/ณัฐกานต์/Aom -ไพรงาม ศิริพันแก้ว -อุดม เลิศรัตนกุล -สุสน ชื่อประเสริฐ -เสกสรร สมตัว -คณิศร เมืองแสน -บุญธรรม ฟุ้งเฟื่อง -สาวิตรี ไชยสิทธิ์ -ฝน/อุบล/จันทร์ฉาย -วรวุฒิ/เมธาวี/เอ/ซ่อ/มนัญญา/สุนิสา -ปานตะวัน -รุ้งโรจน์/กุสุมา

กระบวนการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกให้มีประสิทธิภาพ

1.กำหนดให้มีกิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกปี

2.กำหนดกิจกรรมและมอบหมายภารกิจให้แต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน สำรวจและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย โดยมีจำนวนหลังคาเรือนที่รับผิดชอบอย่างแน่นอน

3.สนับสนุนให้มีการจัดทีมติดตามตรวจสอบการสำรวจลูกน้ำ อย่างน้อย ทุก 2 สัปดาห์ในฤดูกาลระบาด (เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม) และเดือนละ 1 ครั้ง ในช่วงก่อนฤดูการระบาด (เดือนพฤศจิกายน-เมษายน)

4.ให้การสนับสนุนการพ่นเคมี เพื่อควบคุมการระบาด (กรณีมีผู้ป่วยไข้เลือดออก) ตามมาตรการและเกณฑ์ ที่กำหนด โดยการจัดซื้อสารเคมี หรือเครื่องพ่นเคมี หรืองบประมาณในการดำเนินงาน

5.ร่วมกับสถานีอนามัยจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือด

มาตรการเฝ้าระวังป้องกันโรคไข้เลือดออกในสถานศึกษา

1.สถานศึกษาปลอดลูกน้ำยุงลาย

1.1กำหนดในหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น

1.2สำรวจลูกน้ำยุงในสถานศึกษาทุกวันศุกร์

- สถานศึกษาควรมีแผนการปฏิบัติงาน / โครงการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในสถานศึกษา

- แต่งตั้งคณะกรรมการการป้องกันโรคไข้เลือดออกในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนครูทุกระดับชั้น/ทุกสายวิชา ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ (เช่น สมาชิกสภาเขต, สำนักงานเขต, ศูนย์บริการสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข, ฯลฯ) ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนผู้ค้าในโรงเรียน ผู้แทนนักเรียน เป็นต้น

- มีแผนการดำเนินกิจกรรม และแบ่งพื้นที่รับผิดชอบพร้อมระบุให้มีชื่อผู้รับผิดชอบ

- มีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออกและให้มีความตระหนัก ครอบคลุมทุกระดับของสถานศึกษา

- บรรจุวาระเรื่องโรคไข้เลือดออกในการประชุมผู้ปกครอง

- วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และมีข้อมูลภาชนะ ที่ตั้ง และจำนวนภาชนะขังน้ำที่อยู่ในโรงเรียนทุกชิ้น

2.สร้างระบบการเฝ้าระวังและป้องกันโรคในสถานศึกษา

2.1 การให้ความรู้ด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน

2.2 การวางแผนการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนเพื่อควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

2.3 การจัดกิจกรรมสนับสนุนการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในโรงเรียน

มอบหมายให้ครูประจำชั้นและครูห้องพยาบาลดูแลเฝ้าระวังพาหะนำโรค โดยการสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทั้งในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง เพื่อประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดโรคในโรงเรียนการดำเนินการด้านจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายอย่างต่อเนื่องได้แก่

- ไม่ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ในห้องเรียน เช่นแจกัน กระถางต้นไม้ ถังน้ำหรือภาชนะต้องมีฝาปิด
- การจัดการสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียนเช่น การปิดภาชนะขังน้ำใช้ให้มิดชิด การใช้ทรายกำจัดลูกน้ำกับภาชนะที่ไม่สามารถปิดฝาได้ เช่น ถังน้ำใช้ในห้องน้ำ การปล่อยปลาหางนกยูง การใช้ผ้าคลุ่มตาข่าย ในภาชนะถังน้ำขนาดใหญ่ เป็นต้น** ในช่วงปิดเทอม ควรมีการสำรวจลูกน้ำยุงลายและจัดการถ่ายน้ำจากภาชนะน้ำใช้ให้แห้งสนิท โดยเฉพาะน้ำใช้ในห้องน้ำจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียนดำเนินการสำรวจและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน

มอบหมายครูประจำชั้นและครูห้องพยาบาลสังเกตอาการเด็กป่วยมีไข้สงสัยไข้เลือดออกโดยมีอาการสำคัญดังนี้

- ไข้สูง อุณหภูมิร่างกาย 38 องศาเซลเซียส เกิน 2 วัน
- กินได้น้อย
- หน้าแดง อาจพบจุดเลือดออกที่ผิวหนัง
- กดเจ็บชายโครงด้านขวา

** ทั้งนี้ อาจพบมีน้ำมูกหรือไอร่วมด้วยก็ได้ หรือเลือดออกตามไรฟัน
ครูประจำชั้นให้พาเด็กหรือแจ้งผู้ปกครองให้เข้ารับบริการตรวจรักษาที่สถานบริการสาธารณสุข และแนะนำให้ทายากันยุงพร้อมทั้งจัดทำทะเบียนรับแจ้งโรคในโรงเรียน ดำเนินการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทั้งในโรงเรียนและชุมชนใกล้เคียง

2.4 ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์แก่นักเรียนและผู้ปกครอง เช่น จัดบอร์ด เสียงตามสาย ให้ความรู้หน้าเสาธง โดยเน้นเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย และการดูแลป้องกันตนเองไม่ให้ถูกยุงลายกัดการประเมินความรู้ ความเข้าใจ ของเด็กนักเรียน ผู้ปกครอง และครู เกี่ยวกับเรื่องโรคไข้เลือดออก

2.5 เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการและคณะทำงานด้านการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ร่วมกับหน่วยท้องถิ่น หรือหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

2.6 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารเรียน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงอย่างสม่ำเสมอทุกวันศุกร์

2.7 มีรายงานค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายของสถานศึกษา (CI) ทุกเดือน และส่งที่หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่

2.8 มีกิจกรรมเสริมของสถานศึกษาเพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกและการกำจัดลูกน้ำยุงลาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" เช่น มีการจัดตั้งอบรมสารวัตรกำจัดยุงลาย หรือชมรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโรคไข้เลือดออก จัดกิจกรรมสัปดาห์รณรงค์ฯ ร่วมกับชุมชน จัดกิจกรรมสัปดาห์รณรงค์ฯ เฉพาะในโรงเรียน และกิจกรรมพิเศษอื่นๆ ประกวดสิ่งประดิษฐ์ ในการกำจัดลูกน้ำ, ภาพวาด, เรียงความ คำขวัญ อบรม อสม.น้อยปราบลูกน้ำยุงลาย

2.9 ครู/นักเรียน/ผู้ปกครอง มีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก (ข้อมูลปัจจุบัน)

2.10 สังเกตการณ์หยุดเรียนของนักเรียน ที่ป่วย มีอาการมีไข้สูงหรือไม่

2.11 ครูติดตามสอบถามและหาสาเหตุของการเจ็บป่วยของเด็กนักเรียนที่ขาดเรียน

2.12 เฝ้าระวังและสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในสถานศึกษาทุกวันศุกร์

3.การควบคุมโรคเบื้องต้นเมื่อมีนักเรียนป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกเพื่อป้องกันมิให้มีการติดต่อ แพร่ระบาดในโรงเรียน

3.1 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ศูนย์บริการสาธารณสุข, สำนักงานเขต)

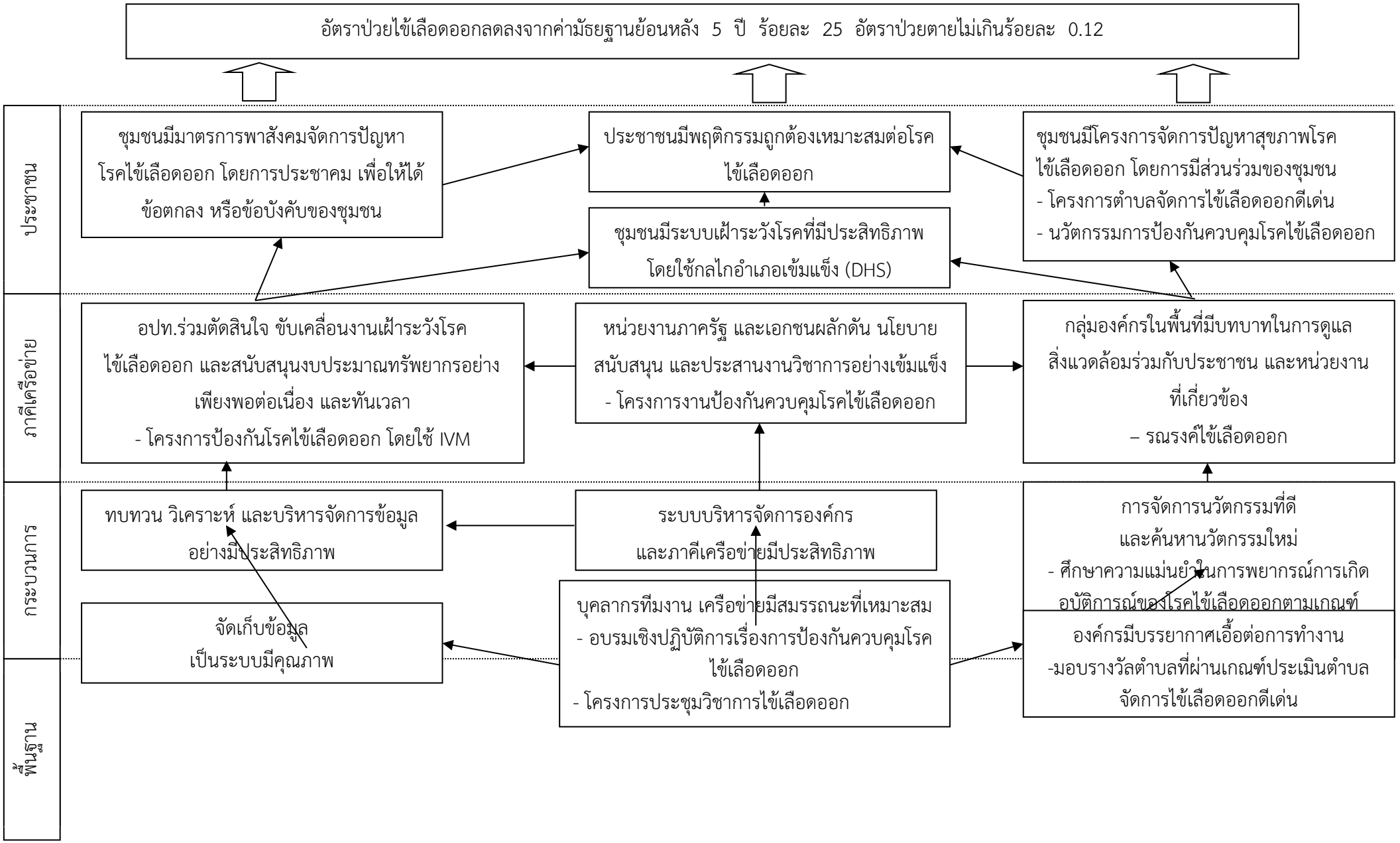
3.2 แจ้งเตือนผู้ปกครอง เรื่อง โรคไข้เลือดออกและสถานการณ์การระบาดในสถานศึกษา

3.3 กำจัดลูกน้ำและแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ในห้องเรียน และบริเวณรอบโรงเรียน

3.4 ดำเนินการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดยุง ในห้องเรียนของเด็กที่ป่วยและห้องเรียนใกล้เคียงด้วยสเปรย์กำจัดยุงสำเร็จรูป 2 วัน ห่างกัน 7 วัน

3.5 ดำเนินการฉีดพ่นสารเคมีทั้งโรงเรียนและชุมชนรอบๆโรงเรียนโดยการประสานขอความร่วมมือไปที่สำนักงานเขตหรือเจ้าหน้าที่ในพื้นที่

แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ปฏิบัติการโรคไข้เลือดออก จังหวัดระยอง

ผลผลิตของการดำเนินงาน

กลยุทธ์การดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก จังหวัดระยอง

กลยุทธ์	กลวิธี	กิจกรรม
1.เฝ้าระวัง และ ควบคุมยุงพาหะ	1. ลดและกำจัดลูกน้ำยุงลาย วิธีการ 5ป 1ข และมาตรการ 3 เก็บ ป้องกัน 3 โรค -โรงเรือน -โรงเรียน -โรงพยาบาล -โรงแรม -โรงงาน -โรงธรรม	1. ตั้งศูนย์ปฏิบัติการและวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ทุกระดับ 2. จัด Big Cleaning Day ใน 6ร.(โรงเรียน/โรงเรือน/โรงธรรม/โรงแรม/โรงพยาบาล/โรงงาน) ด้วยสโลแกน “เก็บให้เกลี้ยงไม่เลี้ยงยุงลาย” (เก็บบ้านให้สะอาด เก็บน้ำให้มิดชิด เก็บขยะให้หมด) 3. ให้ความรู้วิธีลดและกำจัดลูกน้ำ 4. ลดการสัมผัสระหว่างยุงกับคนโดยการใช้ยาทากันยุง 5. จัดโครงการรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลายในพื้นที่โดยชุมชน และ และระดับเขต และรายงานผลทุกเดือน ถ้าไม่พบลูกน้ำ ติดต่อกัน 6 เดือน จะได้รับใบประกาศ/ “ธง”บ้านนี้ปลอดลูกน้ำ และได้รับเงินรางวัล พร้อมโล่ “หมู่บ้าน/ชุมชน”ปลอดลูกน้ำยุงลาย
2.พัฒนาบุคลากร	1. พัฒนาบุคลากรการแพทย์ทางด้านการตรวจวินิจฉัยและรักษา 2. ให้มีระบบการให้คำปรึกษาในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกตามมาตรฐาน และการทำ Dead Case Conference 3. ระบบการดูแลรักษาผู้ป่วยไข้เลือดออก และระบบส่งต่อมีคุณภาพ	1. อบรมแพทย์ (อายุรแพทย์, กุมารแพทย์ และแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป 2. อบรมพยาบาลด้านการดูแลผู้ป่วย จัดทำทะเบียนผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ระดับอำเภอ จังหวัด 3. จัดอบรมทีมพ่นสารเคมี ในระดับหมู่บ้าน และชุมชน 4. อบรม “อสม.เชี่ยวชาญด้านการสำรวจลูกน้ำยุงลาย” 5. อบรมสารวัตรตรวจจับลูกน้ำในสถานศึกษา 6. จำทำ Guild line แนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยไข้เลือดออก จังหวัดระยอง ให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด 7. จัดระบบการส่งต่อผู้ป่วย จาก รพ.สต./รพช./รพท. อย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์	กลวิธี	กิจกรรม
3. สื่อสารความเสี่ยง	1. สร้าง Key message ให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย 2. เพิ่มช่องทางให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงองค์ความรู้และนวัตกรรมท้องถิ่นได้ง่าย	1. สร้างประเด็นเพื่อการสื่อสารให้เกิดความตระหนักระดับครัวเรือน (Key message) ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง - ระดับครัวเรือน - ระดับชุมชน - ระดับอำเภอ 1. รวบรวมพื้นที่ตัวอย่าง และผลงาน Best practice ให้หน่วยงาน/องค์กรศึกษาเรียนรู้ความสำเร็จจากบริบทจริง 2. รวบรวมนวัตกรรมท้องถิ่นเป็นคู่มือสื่อสารและสื่อสารผ่าน Social network 3. ใช้สื่อในพื้นที่อย่างเหมาะสม ตามบริบทของพื้นที่
4. การบริหารจัดการ	การจัดศูนย์ปฏิบัติการและสั่งการในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล	1. การนิเทศ ติดตามผล โดยคณะกรรมการประเมินผลระดับ จังหวัดและอำเภอ 2. จัดเตรียมทีมปฏิบัติการ วัสดุอุปกรณ์เพื่อการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน (ระบาด) 3. มีศูนย์ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในระดับพื้นที่
5. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ชักชวนให้ภาคีเครือข่าย(ศึกษามหาดไทย แรงงาน ท่องเที่ยว หอการค้า. ท้องถิ่น อสมฯลฯ) ดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	1. ประชุมชี้แจงบทบาทของหน่วยงานเครือข่ายในระดับพื้นที่ตามบันทึกความร่วมมือ (MOU) ระหว่าง 8 หน่วยงานหลัก (สธ. ศธ. มท. อุตสาหกรรม,แรงงานจังหวัด,ประชาสัมพันธ์จังหวัด,และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) 2. พัฒนาศักยภาพของ อปท. ให้ควบคุมพาหะนำโรคไข้เลือดออก เช่น มาตรการใช้และพ่นสารเคมี 3. พัฒนาความเข้มแข็งของ อสม. ให้เป็นพี่เลี้ยงของแม่บ้านในการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายในบ้านตนเอง 4. ประสานสมาคม/ชมรมผู้ประกอบการโรงแรม/ท่องเที่ยว เพื่อดูแลลูกน้ำยุงลายในสถานที่ท่องเที่ยว 5. ชุมชนสร้างนวัตกรรมในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน 6. ขยายผล นวัตกรรมเด่น และใช้ได้ผลรวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมระหว่างชุมชน

เอกสารรายงานของจังหวัดระยอง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรคไข้เลือดออก

บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก

การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในระดับท้องถิ่น จะต้องเป็นความร่วมมือของชุมชน/ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเครือข่ายครอบคลุมทุกพื้นที่และใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จากภารกิจหน้าที่บทบาทขององค์กรปกครองท้องส่วนถิ่น ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกันและระงับโรคติดต่อ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงนับว่าเป็นองค์กรหลักสำคัญ โดยเป็นแรงผลักดันให้ชุมชนดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก ช่วยบริหารจัดการให้การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกขยายออกไปสู่ชุมชนได้อย่างกว้างขวาง และครอบคลุมทุกพื้นที่มากขึ้น เนื่องจากแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอยู่ใกล้ตัวของประชาชน คือ ในบ้านและบริเวณรอบบ้าน และจากสภาพบ้านในจังหวัดระยอง มีการกักเก็บน้ำไว้ใช้อุปโภค บริโภค แทบทุกหลังคาเรือนทำให้มีโอกาสเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายได้ในทุกครัวเรือน ในทางปฏิบัติที่เหมาะสมและเป็นไปได้คือ ช่วยสนับสนุนการรวมตัวของชุมชนเพื่อช่วยกันดูแล สำรวจลูกน้ำยุงลายในเขตรับผิดชอบของตนเอง โดยดำเนินการ ดังนี้

1. เป็นแกนนำและศูนย์กลางในระดับท้องถิ่น ชักชวนองค์กร ชุมชนอื่นๆกลุ่มอาสาสมัครต่างๆ และประชาชนให้ช่วยกันสำรวจและควบคุมแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้านตนเอง และในสาธารณสถานต่าง ๆ เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด โรงเรียน ตลาด ฯลฯ และดูแลให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังสม่ำเสมอทุกๆเดือนตลอดปี โดยจัดแบ่งหน้าที่ให้มีทีมติดตามผลการสำรวจลูกน้ำยุง เป็นรายหมู่บ้าน/ชุมชน

2. สนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ เครื่องพ่นเคมี สารเคมีกำจัดลูกน้ำ และสารเคมีกำจัดยุงตัวเต็มวัย หรือเงินงบประมาณเพื่อการดำเนินการ

3. ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดโครงการ/กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก และคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

4. ร่วมกิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก และส่งข่าวการป่วยหรือสงสัยว่ามีการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกภายในชุมชน

5. ร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์หรือโครงการพิเศษต่างๆที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

6. เป็นแกนกลางในการจัดตั้งกองทุน ได้แก่ กองทุนสารเคมีกำจัดลูกน้ำ กองทุนมุ้ง กองทุนสมุนไพรไล่ยุง ธนาคารปลากินลูกน้ำ หรือการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เป็นต้น

7. กำหนดกฎระเบียบของท้องถิ่น เรื่อง การดูแลรักษาความสะอาดของบ้านเรือนและชุมชน รวมทั้งการกำจัดลูกน้ำยุงลายและแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย รวมถึงการคัดแยกขยะของครัวเรือน/ชุมชน

8. จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ พร้อมรับปัญหาโรคไข้เลือดออกระดับท้องถิ่น พร้อมทั้งการเตรียมทีมเฝ้าระวังและบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนของท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมของเครือข่ายภาคประชาชน

9. สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร รณรงค์ “รวมพลังเร่งรัดกำจัดลูกน้ำ” 4 ครั้ง/ปี ในเดือนตุลาคม มกราคม เมษายน และกรกฎาคม ด้วยมาตรการ 3 เก็บป้องกัน 3 โรค **“5 ป 1 ข คุณนะทำ ”**

บทบาท ของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.)

1. **สอบถาม**ทุกครัวเรือน **ว่า (1) ในบ้านมียุงกัดหรือเปล่า (2) ในบ้านมีลูกน้ำไหม**

2. ประเมินความเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง คืนข้อมูลให้ชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ จัดทำแผนงานโครงการและกิจกรรมในการสร้างบทบาทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในการกำจัดลูกน้ำ ภายใต้แนวคิด **“บ้านใคร บ้านคนนั้น เราต้องทำเอง”**

3. ให้คำแนะนำ ชักชวน กระตุ้นให้ประชาชนปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ในการสำรวจลูกน้ำและกำจัดลูกน้ำ **ในบ้านเรือนตนเอง** รวมทั้งศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนและสถานศึกษา วัด และ ศาสนสถาน โรงพยาบาล โรงานและสถานประกอบการ สถานบริการ ตลาดและสถานที่ที่มีคนอยู่รวมกันมากๆ ด้วย**มาตรการ 5 ป. 1 ข. คือ ปิด เปลี่ยน ปล่อย ปรับ ปฏิบัติและขัดล้างไข่ยุง และตามมาตรการ 3 เก็บ ป้องกัน 3 โรค ทุกสัปดาห์**

4. ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคประชาชนและท้องถิ่น ชวนประชาชนดำเนินการพร้อมกันทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน ทั่วประเทศ รวมพลังเร่งรัดกำจัดลูกน้ำ **“5 ป 1 ข คุณนะทำ ”**

5. **ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคประชาชน** ส่งเสริม สนับสนุนการใช้ตะไคร้หอม และผลิตภัณฑ์ตะไคร้หอมกันยุง รวมถึงใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์พื้นบ้านในการกำจัดลูกน้ำ

6. จัด**ระบบเฝ้าระวัง และสื่อสารข้อมูลชุมชน** ด้วยการประชาสัมพันธ์เขย่าความคิดคนในชุมชนให้มีส่วนร่วมลงมือทำด้วยตนเอง ในการเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคไข้เลือดออก รวมทั้งจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ สังเกตอาการผู้ป่วยที่มีอาการของโรคไข้เลือดออกในหมู่บ้าน และรายงานแก่ผู้เกี่ยวข้องตามกำหนด และสอนแกนนำสุขภาพประจำครอบครัวในการเช็ดตัวลดไข้และการดูแลเบื้องต้นก่อนส่งต่อการรักษา

7. ดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์ปฏิบัติการป้องกัน แก้ไขและพร้อมรับปัญหาโรคไข้เลือดออกระดับท้องถิ่น **และจัดระบบประเมินผลของชุมชน** โดย **สำรวจลูกน้ำ ในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อประเมินเบื้องต้น** ทุกสัปดาห์ และขับเคลื่อนชุมชน ประชาชนในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากไข้เลือดออก โดยมีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เพื่อ**ให้ครัวเรือน หมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่น ตำบล** ปลอดลูกน้ำหรือให้ลูกน้ำเป็นศูนย์ และปลอดภัยจากไข้เลือดออก

บทบาทเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเครือข่ายภาคประชาชน.ในพื้นที่

1. เฝ้าระวัง และ ควบคุมยุงพาหะ

2. พัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์ สาธารณสุข และพัฒนาศักยภาพ อสม. ตลอดจนจัดทำทะเบียนผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกของจังหวัดระยอง

3. ประสานและสนับสนุนการดำเนินงานของ อสม. ในการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมรณรงค์ เนื่องในวันอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งชาติ ประจำปี 2560 “รวมพลังเร่งรัดกำจัดลูกน้ำ”

4. สื่อสารสาธารณะ ถ่ายทอดความรู้ ให้คำชี้แนะ สื่อสารและสนับสนุนการดำเนินงานของ อสม. ในทุกรูปแบบเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผล

5. เป็นแกนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งในสังกัดและต่างสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในการกำจัดลูกน้ำ เพื่อลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

6. ส่งเสริม สนับสนุน ท้องถิ่น ชุมชนและเครือข่ายภาคประชาชนจับระบบเฝ้าระวังของชุมชนที่มีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงข้อมูลกับSRRT ตำบล อำเภอ จังหวัด อย่างเสริมพลังกัน

7. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ชุมชน ท้องถิ่น มีและใช้มาตรการทางสังคมในการเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหาการระบาดของไข้เลือดออก ตลอดจนประสาน ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกัน แก้ไขและพร้อมรับปัญหาโรคไข้เลือดออกระดับท้องถิ่น รวมถึงการจัดระบบประเมินผลแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

8. ส่งเสริม สนับสนุนการใช้ตะไคร้หอม และผลิตภัณฑ์ตะไคร้หอมกันยุง รวมถึงใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์พื้นบ้านในการกำจัดลูกน้ำยุง

9. นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และถอดบทเรียน รวมถึงการใช้ประโยชน์จากข้อมูลการดำเนินงานในการเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออก

10. สนับสนุน อสม. ภาคีเครือข่าย และประชาชนในพื้นที่ ในการกำจัดลูกน้ำยุง และแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

บทบาทเครือข่ายต่างสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

1. ดำเนินการกำจัดลูกน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง ทั้งโรงเรือน โรงเรียน โรงพยาบาล โรงแรม โรงงาน โรงธรรม แหล่งท่องเที่ยว สถานที่ทำงาน ตลาด ศูนย์เด็กเล็ก ฯลฯ

2. ร่วมดำเนินการรณรงค์ **รวมพลังเร่งรัดกำจัดลูกน้ำ** ตามปฏิทินของกระทรวงสาธารณสุข

3. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้ตะไคร้หอมกันยุง และผลิตภัณฑ์พื้นบ้านกำจัดลูกน้ำ

4. จัดระบบเฝ้าระวังร่วมกับชุมชน ท้องถิ่นในการเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออก รวมถึงการปฏิบัติตามมาตรการทางสังคมของชุมชน

บทบาทสถานพยาบาลรัฐ / เอกชน

1. พัฒนาบุคลากรการแพทย์ทางด้านการตรวจวินิจฉัยและรักษา ทั้งอายุรแพทย์ กุมารแพทย์ และแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป ของโรงพยาบาลทุกแห่ง

2. จัดทำทะเบียนผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกของจังหวัดระยอง

3. ดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคไข้เลือดออกที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ดำเนินการตามมาตรการ 3-3-1 และแจ้งรายงานโรคในระบบระบาดวิทยาเร่งด่วน

5. ปรับปรุงมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก โดยการเพิ่มขีดความสามารถของสถานพยาบาลในการรักษาไข้เลือดออก และจัดระบบการส่งต่อผู้ป่วยผ่านสถานบริการสาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชน ฝึกอบรมผู้ปฏิบัติทางแพทย์และมีแนวทางมาตรฐานการดูแลรักษาผู้ป่วยไข้เลือดออกเป็นแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด

บทบาทของประชาสัมพันธ์/สื่อมวลชน

1. จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ เรื่องโรคไข้เลือดออก ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งจังหวัด

2.ประกาศเตือนประชาชนให้ทราบว่ามีโรคไข้เลือดออกระบาดในชุมชนนั้น พร้อมกับให้สุขศึกษาแก่ประชาชน ให้รู้จักวิธีการป้องกันตนเองและครอบครัวไม่ให้ยุงลายกัด ให้ความรู้วิธีปฏิบัติเมื่อเด็กป่วยหรือสงสัยว่าป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก และวิธีการควบคุมป้องกันแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้าน และขอให้ประชาชนให้ความร่วมมือกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายที่อาจมีหลงเหลืออยู่ในชุมชนให้หมดไปการกำจัดลูกน้ำ ยุงลายในบ้านผู้ป่วย และบริเวณรอบบ้านผู้ป่วยควรดำเนินการในรัศมีอย่างน้อย 100 เมตร และประเมินค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ที่เกิดโรคหลังการควบคุม ป้องกันโรคไข้เลือดออก ควรมีค่า HI < 10

3. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ สปอร์ตความรู้เรื่องโรค สื่อประชาสัมพันธ์ในทุกรูปแบบ

4. จัดรายการวิทยุ " ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง พบประชาชน เรื่อง โรคไข้เลือดออก ทุกเดือน "

<u>การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์</u>

วัตถุประสงค์	การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์
1.พัฒนาระบบบริการและลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชน	1.กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดตัวชี้วัดให้หน่วยงานสาธารณสุขทุกแห่ง พัฒนาระบบบริการด้านสาธารณสุขเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ 2.การประเมินผลความพึงพอใจในการดำเนินงานและการให้บริการของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข
2.การมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายในพื้นที่และร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก(Area-based Approach)	1.การดำเนินงานตามตัวแบบฯทำให้เกิดความมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ส่งผลให้ลดอัตราป่วยและลดแหลางเพาะพันธุ์ยุงลายในพื้นที่ได้จริงบรรลุตามวัตถุประสงค์ 2.นวตกรรมใหม่ๆด้านการป้องกัน ควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก และสามารถนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่

<u>จุดเด่น</u>

1. ประชาชนจะได้รับประโยชน์อะไร จากการดำเนินงานตามต้นแบบการบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Area-based Approach)

- ประชาชนจะมีความสุข
- สุขภาพที่ดียั่งยืน
- ไม่เจ็บป่วย , เกิดความมั่นใจในการดำรงชีวิต
- ไม่ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก , สุขภาพดี
- ผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกลดลง
- ไม่พบ ผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในชุมชน/หมู่บ้าน
- ประชาชนจะปลอดภัยจาก โรคไข้เลือดออก
- ปลอดภัยจากโรคร้าย
- มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เจ็บ ไม่จน
- คุณภาพชีวิตดีขึ้น
- เข้าใจถึงสาเหตุต้นตอของโรคไข้เลือดออก
- รู้จักวิธีป้องกันไม่ให้เกิดโรคไข้เลือดออก
- เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมขจัดแหล่งที่มาของยุงลาย
- ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความปลอดภัยด้านการที่จะเกิดโรคระบาด
- อัตราการเจ็บป่วย และเสียชีวิตจากโรคไข้เลือดออกลดลง
- ลดงบประมาณในการรักษาพยาบาล
- ยุงลายลดลง
- ที่อยู่อาศัย / ชุมชน / ท้องถิ่น สะอาดหน้าอยู่ " เมืองระยองน่าอยู่ น่าเที่ยว"
- ประชาชน / ลูกหลาน ไม่เจ็บป่วย หมดโรคหมดภัย จิตใจเป็นสุข
- รู้จักการป้องกันโรคไข้เลือดออก " ไม่ให้ยุงเกิด และไม่ให้ยุงกัด"
- ไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตเรื่องค่ารักษาพยาบาล
- ได้ชุมชนที่ปลอดโรค ปลอดภัยจากไข้เลือดออก
- ระยองอัตราป่วยไม่ติดอันดับต้นๆของประเทศ
- ประชาชนมีความตระหนักเรื่อง การป้องกันโรคไข้เลือดออก และลุกขึ้นมาดูแลสภาพแวดล้อมบ้านตนเอง

2. สิ่งที่ประชาชนกล่าวถึง

- ขอบคุณที่มาช่วยเรา
- ทีมงานคุณภาพ
- ได้รับความร่วมมือกับประชาชนในเรื่องอื่นๆต่อไป
- เจ้าหน้าที่ทำงานได้ประสิทธิภาพ
- ดีนะเดี๋ยวนี้ไม่ค่อยมียุง
- ขอบคุณทุกภาคส่วนที่ให้ความดูแลกันเป็นอย่างดี
- เพิ่งคิดได้ ทำได้ ช้าหน่อยแต่ดีกว่าไม่ทำ
- ตบมือให้ทุกๆคน
- ประชาชนจะภูมิใจในการกระทำของเรา
- DHF ลดลงเพราะการทำงานของคนพวกนี้เลย
- ทีมงาน DHF สุดยอดมาก
- ประชาชนจะบอกว่าส่วนราชการช่วยดูแลเป็นอย่างดี
- มีความจริงใจ ในการแก้ปัญหาอยู่ระยอง รักระยองจริง
- เยี่ยมมาก
- ทุกภาคส่วนร่วมมือกันระยองต้องปลอด DHF
- เป็นทีมที่สร้างความสุขและทำให้ทุกคนในชุมชนปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก
- จังหวัดระยองปลอดภัยห่างไกลไข้เลือดออกเป็นแน่
- ลดอาการวิตกที่จะได้รับข่าว DHF และชมเชยผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่
- ดันภาครัฐทำงานจริงจัง
- ชมเชยในการระดมความคิดของเราที่ทำให้เกิดผลดีในการดำรงชีวิต
- ทีมงานอาสาสมัครเพื่อชุมชนของเรา

ปัญหาและอุปสรรค

1. บริบทพื้นที่ของจังหวัดระยอง มีความแตกต่างทางด้านพื้นที่ มีทั้งพื้นที่เขตอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง ชุมชนกึ่งเมืองอุตสาหกรรม และชุมชนที่เป็นชนบท

2. การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกมีความยากลำบาก เพราะบ้านปิด หมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ แคมป์ก่อสร้างขนาดใหญ่

3. การสื่อสารเข้าไม่ถึง แรงงานต่างด้าว (กัมพูชา พม่า) และการสื่อสารไม่เข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่และแรงงานต่างด้าว

4. ประชาชนยังไม่ตระหนักถึงบทบาทตนเอง เรื่องการสำรวจลูกน้ำยุงลายและการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุง จากการสำรวจค่า HI/CI ในชุมชน/โรงเรียน/วัด และโรงงาน ยังมีค่าดัชนีลูกน้ำยุงลายเกินเกณฑ์ที่กำหนด

5. การพ่นสารเคมี ของทีมควบคุมป้องกันโรคระดับตำบล และหมู่บ้านยังไม่มีประสิทธิภาพ

6. พื้นที่ส่วนรวมเป็นสาธารณะ เช่น สวนสุขภาพ ศาสนสถานบางแห่ง ขาดการดูแล และสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

7. การควบคุมโรค ประชาชน เน้นที่จะให้มีการพ่นสารเคมีมากกว่าการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงในบ้านตนเองและในชุมชน

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ปัจจัยที่ทำให้การขับเคลื่อนสำเร็จ/บรรลุผลสำเร็จ

กลไกสำคัญของการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ให้บรรลุผล คือ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ในระดับพื้นที่และหน่วยงาน รวมถึงประชาชนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

หัวใจสำคัญของการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก คือ

" คุณนะทำ " บ้านใครบ้านคนนั้น ต้องทำเอง

ด้วยมาตรการ 3 เก็บ + 5 ส. และมาตรการ 5 ป. 1 ข.

(ปิด เลี่ยน ปล่อย ปรับปรุง และทำเป็นนิสัย + ขัดภาชนะที่มีน้ำขังกำจัดไข่ยุง)

2. ปัจจัยการวางแผนให้เป็นผล

- มีแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่ชัดเจนและตอบสนองต่อปัญหาของพื้นที่
- มีงบประมาณในการดำเนินงานที่เพียงพอ
- มีความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน
- ทีมงานและการพัฒนาทีมงานที่มีประสิทธิภาพ
- มีการทอดบทเรียนการดำเนินงาน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาในปีต่อๆไป

ข้อเสนอแนะ/สิ่งที่ต้องปรับปรุง เพื่อให้การทำ Area-based ไปใช้บรรลุผลสำเร็จ

1. โครงสร้าง ควรเป็นอย่างไร/ต้องปรับปรุงอย่างไร

2. การบริหารจัดการ ควรเป็นอย่างไร/ต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

3. วิธีการและงบประมาณ ต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

10.4 บุคลากร ควรปรับให้ใครทำอะไร อย่างไร

หัวใจสู่ชัยชนะ

-ขอบคุณ

-ขอบคุณทุกภาคส่วน

-ประชาชนระยองปลอดภัยจาก DHF

-ชื่นชมการทำงานร่วมกัน

-เห็นความสำคัญในการร่วมมือในการทำงานร่วมกับภาครัฐเอกชน ประชาชน

-ยกย่องในการเอาใจใส่ดูแลประชาชน

-เป็นผู้มีจิตอาสา

-ปลอดหรือลดลง DHF

-เป็นผู้มีจิตสาธารณะ

-ชมเชยความตั้งใจในการแก้ปัญหา

-ชมเชยและขอบคุณ

-เป็นทีมงานที่มีประโยชน์และมีคุณภาพ วางแผนดี

<u>เอกสารอ้างอิง</u>

สถาบันพระปกเกล้า.การเสริมสร้างธรรมาภิบาล และประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะ,เอกสารการประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยยึดพื้นที่เน้นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดระยอง วันที่ 17 มิถุนายน 2559 ณ โรงแรมโกลเด้น ซิตี้ ระยอง (เอกสารอัดสำเนา)

ภิญโญ นิลจันทร์.ระบบบริหารแบบบูรณาการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์.ค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2559,จาก www.pbro.moph.go.th

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่ม

ภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่ม

เอกสารรายงานฯ
จังหวัดสงขลา

รายงานการศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Area-based Approach)

วาระสงขลา“เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก”

จังหวัดสงขลา

สารบัญ

หน้า

เอกสารส่วนที่ ๑ - ข้อมูลทั่วไป	๑-๗
เอกสารส่วนที่ ๒	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	๘
บทนำ	๙-๑๐
ตัวแบบในการดำเนินงาน	๑๑
ผลผลิตการทำตามตัวแบบ	๑๒
วาระสงขลา	๑๖
กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด	๑๓-๑๕
แผนขับเคลื่อนวาระสงขลา	๑๗-๑๙
การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์	๒๐
จุดเด่น	๒๑
สิ่งที่ประชาชนกล่าวถึง	๒๒
ผู้มีส่วนได้เสีย/ปัญหาอุปสรรค	๒๓
เอกสารอ้างอิง	๒๔
ภาคผนวก	

เอกสารส่วนที่ ๑

๑. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดสงขลามีพื้นที่ ๗,๓๙๓.๘๘๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔,๖๒๑,๑๘๐ ไร่ มีขนาดใหญ่ เป็นอันดับ ๒๗ ของประเทศ และใหญ่เป็นอันดับที่ ๓ ของภาคใต้ ลักษณะภูมิประเทศทางตอนเหนือเป็นคาบสมุทรแคบและยาวยื่นลงมาทางใต้เรียกว่า คาบสมุทรสทิงพระกับส่วนที่เป็นแผ่นดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตอนใต้ แผ่นดินทั้งสองส่วนเชื่อมต่อกัน โดยสะพานติณสูลานนท์ พื้นที่ทางทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเล ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่ราบสูง ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดสงขลามี ๒ ฤดูคือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคมและฤดูฝนมี ๒ ระยะ คือ กลางเดือนพฤษภาคม – กลางเดือนตุลาคม และกลางเดือนตุลาคม – กลางเดือนกุมภาพันธ์

ประชากร จังหวัดสงขลามีประชากร ณ เดือนธันวาคม ๒๕๕๘ จำนวนรวมทั้งสิ้น ๑,๔๑๐,๕๗๗ คน **การนับถือศาสนา** ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ ๖๑.๗๐ นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาร้อยละ ๓๕.๑๑ นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๓.๑๙ นับถือศาสนาอื่นๆ (ศาสนาคริสต์ ฮินดู)

สภาพเศรษฐกิจทั่วไปของจังหวัดสงขลา ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสงขลา ปี ๒๕๕๖ มีมูลค่าเท่ากับ ๒๒๐,๗๑๒ ล้านบาท มีขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับ ๑ ของภาคใต้ และเป็นอันดับที่ ๑๑ ของประเทศ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งมีมูลค่า ๑๖๗,๖๖๒ ล้านบาท อัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ปี ๒๕๕๖ ร้อยละ ๓.๐๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัวเท่ากับ ๑๔๖,๐๓๐ บาท/คน/ปี เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๕๕ ซึ่งมีรายได้เฉลี่ย ๑๔๓,๕๔๑ บาทต่อปี เป็นอันดับที่ ๒๑ ของประเทศ เป็นอันดับที่ ๕ ของภาคใต้ และเป็นอันดับที่ ๑ ของกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดสงขลา ขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรมเป็นหลัก โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๓๑ สาขาการผลิตที่มีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ มีสัดส่วนร้อยละ ๑๓.๖๒ และสาขาการทำเหมืองแร่ มีสัดส่วนร้อยละ ๑๒.๘๔

๒.วิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสงขลา

๒.๑“สงขลา ศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพสู่อาเซียน”

๒.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด มี ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ได้แก่

๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑: พัฒนาภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ

๒) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๓) **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่** ๓ : พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนบนฐานความรู้และพหุวัฒนธรรม

๔) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ : อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๓. หลักการและแนวทางการบริหารงานของจังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลาได้พัฒนาจังหวัดโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมุ่งการพัฒนาจังหวัดแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทุกมิติในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความมั่นคง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและอาชีพ แก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในจังหวัด เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดอยู่ดี มีสุข กินอิ่ม นอนอุ่น มีเงินออม นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี โดยจังหวัดสงขลาได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด โดยได้ใช้หลักการและแนวทางการบริหารงานจังหวัด ดังนี้

๑) ยึดหลักการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นรวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินแผนงานและโครงการ

๒) ส่งเสริมผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการทำงานการประสานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชนในลักษณะการบริหารงานในรูปแบบเครือข่าย

๓) บูรณาการทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคธุรกิจเอกชน ให้สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

๔) งบประมาณจังหวัดจะเป็นการบูรณาการงบประมาณที่จังหวัดขอตั้งร่วมกับงบลงทุนของกระทรวง ทบวง กรม งบอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการลงทุนร่วมจากภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการจัดระบบการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้อง เชื่อมโยง และสนับสนุนการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๕) สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมตามศักยภาพของท้องถิ่น รวมทั้งความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตลอดจนขยายการให้บริการที่ครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เชื่อมโยงและบูรณาการกับแผนชุมชนและแผนพัฒนาระดับต่างๆ ในพื้นที่

๖) สนับสนุนการสร้างกลไกการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการของทางราชการได้โดยสะดวก เป็นธรรม และตรงตามความต้องการ ทั้งนี้ การรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนควรจะเป็นไปในลักษณะที่เปิดกว้างเพื่อให้การดำเนินการมีความคล่องตัว และคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

๔. การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๔.๑ กรอบนโยบายและแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

จังหวัดสงขลาได้นำนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ระดับชาติ เจตนารมณ์/นโยบายในการบริหารราชการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ยุทธศาสตร์รายสาขา แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วน มาเป็นกรอบในการจัดทำแผน โดยได้ดำเนินการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และตามกรอบนโยบายและระบบที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กนจ.) ได้กำหนด

๔.๒ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี จังหวัดสงขลาได้ดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีกระบวนการจัดทำแผนในลักษณะ bottom-up เริ่มตั้งแต่การจัดทำแผนชุมชน/หมู่บ้าน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี จะมีการรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วน โดยมีกลไกของภาครัฐแต่ละระดับสนับสนุนในการจัดทำแผน มีการประสานบูรณาการและเชื่อมโยงแผนระดับต่างๆ รวมทั้งการประสานบูรณาการกับการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ และแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด โดยในส่วนของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี มีขั้นตอนและกระบวนการดังนี้

๑) จังหวัดจะได้รับนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดจากคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กนจ.)

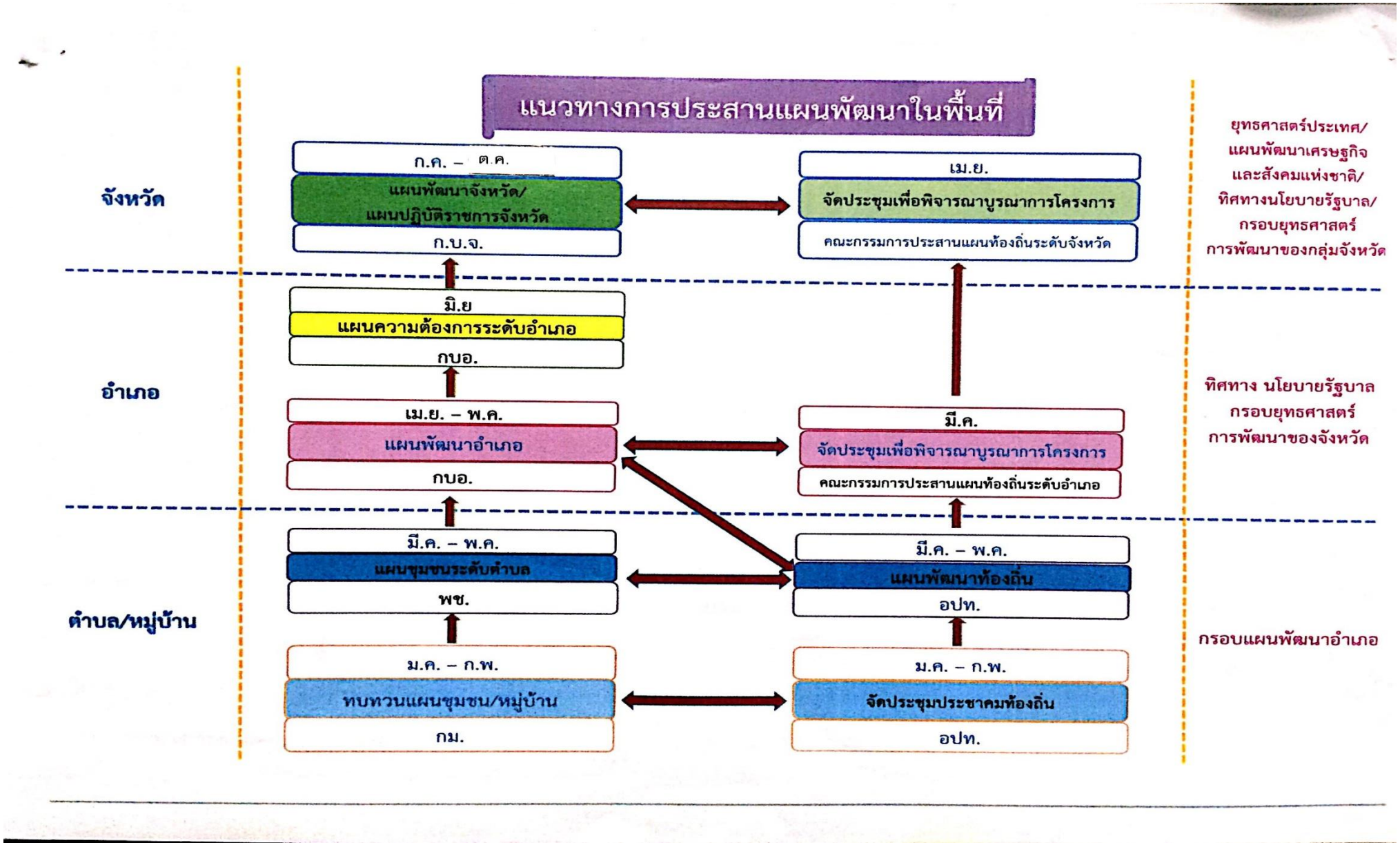
๒) จังหวัดโดยคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) นำนโยบายหลักเกณฑ์และวิธีการฯ ก.น.จ. กำหนดดังกล่าว ไปดำเนินการจัดทำแผน โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลศักยภาพของจังหวัดและข้อมูลการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ทั้งโดยการประชุมปรึกษาหารือรับฟังความคิดเห็นและความต้องการจากทุกภาคส่วนต่างๆ และการประสานรวบรวมข้อมูลความต้องการของประชาชนจากส่วนราชการต่างๆ และอำเภอ (แผนความต้องการระดับอำเภอ) เพื่อนำมาวิเคราะห์กำหนดศักยภาพและความต้องการของจังหวัด จัดทำเป็นร่างแผนพัฒนาจังหวัด ขณะเดียวกันจังหวัดจะส่งข้อมูลศักยภาพและความต้องการของจังหวัดไปให้คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เพื่อที่ ก.บ.ก. จะได้ส่งร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้จังหวัดนำไปประชุมหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัดต่อไป

๓) ก.บ.จ. นำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดไปจัดประชุมปรึกษาหารือกับส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชน ในจังหวัด แล้วนำผลการประชุมหารือและข้อคิดเห็นที่ได้จากการประชุมไปปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดให้สมบูรณ์มากขึ้น ขณะเดียวกันจะส่งผลการประชุมหารือและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดที่ได้จากการประชุมหารือดังกล่าวให้กลุ่มจังหวัด เพื่อนำไปปรับปรุงแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้สมบูรณ์มากขึ้นเช่นกัน

๔) ก.บ.จ. และ ก.บ.ก. ส่งแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ตามลำดับให้ ก.น.จ. กลั่นกรองและเสนอความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบ

๕) ก.บ.จ. นำแผนพัฒนาจังหวัดที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีไปจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและคำของบประมาณ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ จะส่งให้ ก.น.จ. พิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป ทั้งนี้ ก.บ.จ. จะส่งแผนปฏิบัติราชการประจำปีและคำของบประมาณให้ ก.บ.ก. เพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดต่อไป

๖) ก.น.จ. ส่งแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดละคำของบประมาณ ที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบแล้ว ให้สำนักงบประมารเพื่อจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีให้จังหวัดต่อไป

แนวทางการประสานแผนพัฒนาในพื้นที่
จังหวัด
อำเภอ
ตำบล/หมู่บ้าน
ก.ค. – ต.ค.
แผนพัฒนาจังหวัด/
แผนปฏิบัติราชการจังหวัด
ก.บ.จ.
เม.ย.
จัดประชุมเพื่อพิจารณาบูรณาการโครงการ
คณะกรรมการประสานแผนท้องถิ่นระดับจังหวัด
มิ.ย
แผนความต้องการระดับอำเภอ
กบอ.
เม.ย. – พ.ค.
แผนพัฒนาอำเภอ
กบอ.
มี.ค.
จัดประชุมเพื่อพิจารณาบูรณาการโครงการ
คณะกรรมการประสานแผนท้องถิ่นระดับอำเภอ
มี.ค. – พ.ค.
แผนชุมชนระดับตำบล
พช.
มี.ค. – พ.ค.
แผนพัฒนาท้องถิ่น
อปท.
ม.ค. – ก.พ.
ทบทวนแผนชุมชน/หมู่บ้าน
กม.
ม.ค. – ก.พ.
จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น
อปท.
ยุทธศาสตร์ประเทศ/
แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ/
ทิศทางนโยบายรัฐบาล/
กรอบยุทธศาสตร์
การพัฒนาของกลุ่มจังหวัด
ทิศทาง นโยบายรัฐบาล
กรอบยุทธศาสตร์
การพัฒนาของจังหวัด
กรอบแผนพัฒนาอำเภอ

แนวทางการประสานแผนพัฒนาในพื้นที่

****

	การดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วยงาน
๑	**ทบทวนแผนชุมชน/หมู่บ้าน** : โดยใช้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) เป็นกลไกหลัก (พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๔๕๗) และหมายรวมถึงคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. (กก.อพป.) (พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.๒๕๒๒) โดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา และวิทยากรกระบวนการ และรวบรวมข้อมูลแผนชุมชน/หมู่บ้านส่งไปยังอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการสนับสนุนการจัดทำเวทีประชาคมระดับชุมชน/หมู่บ้าน (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๘) และให้คณะกรรมการหมู่บ้านรวบรวมข้อมูลแผนชุมชน/หมู่บ้านดังกล่าวส่งไปยังอำเภอ เพื่อประสานงานกับศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	มค. – กพ.	กม. / อปท.
๒	**แผนชุมชนระดับตำบล** : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนระดับตำบล โดยใช้กลไกศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล ประมวลความต้องการจากแผนชุมชน/หมู่บ้านมาจัดทำเป็นแผนชุมชนระดับตำบล และรวบรวมข้อมูลแผนชุมชนระดับตำบลดังกล่าวส่งให้อำเภอ และประสานจัดส่งข้อมูลแผนชุมชนระดับตำบลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน พ.ศ.๒๕๕๑) **แผนพัฒนาท้องถิ่น** : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำและทบทวนแผนพัฒนาสามปี โดยนำปัญหาและความต้องการของประชาชนจากการจัดทำเวทีประชาคมมาประกอบการพิจารณา (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๘)	มีค. – พค.	สนง.พช.อำเภอ/อปท.
๓	**แผนพัฒนาอำเภอ** : อำเภอโดยกลไกของคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) ที่มีอยู่นำกรอบยุทธศาสตร์พัฒนาของจังหวัด (Top-down) มาเป็นกรอบการพัฒนาในระดับอำเภอ และประมวลความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (Bottom-up) มาจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และส่งกรอบแผนพัฒนาอำเภอดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอทราบทิศทางการพัฒนาของอำเภอ	เมย. – พค.	กบอ.

	การดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วยงาน
	แผนความต้องการระดับอำเภอ : อำเภอโดยกลไกของคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) พิจารณารายการแผนงานโครงการที่เกินขีดความสามารถของชุมชนและหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อจัดส่งให้จังหวัดนำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด รวมทั้ง เพื่อขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานหรืองบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดส่งให้คณะกรรมการประสานแผนท้องถิ่นระดับอำเภอ เพื่อพิจารณาบูรณาการโครงการที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และเสนอคณะกรรมการประสานแผนท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาบูรณาการโครงการที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมของจังหวัด และเสนอให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) พิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาของ อบจ.	มิ.ย.	กม. / อปท.
๔	**แผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด :** จังหวัดนำแผนความต้องการของอำเภอมาประมวลในภาพรวมของจังหวัด รวมทั้ง ประสานข้อมูลกับคณะกรรมการประสานแผนท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด โดยนำหลักเกณฑ์ แนวทาง และปฏิทินที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการจะกำหนดในแต่ละปีมาพิจารณาประกอบด้วย	กค. – กย.	ก.บ.จ.
	จังหวัดจัดทำข้อมูลรายละเอียดโครงการที่สอดคล้องกับกรอบแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการดำเนินงาน และจัดส่งให้หน่วยงานเพื่อพิจารณานำไปบรรจุในคำของบประมาณประจำปี และส่งให้กระทรวงมหาดไทย เพื่อเป็นการประสานงาน	ตค.	ก.บ.จ.

สบจ. สป.มท.

31 มี.ค. ๒๕๕๙

ปฏิทินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔)
และแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ลำดับ	ห้วงเวลาดำเนินการ	ขั้นตอนและกิจกรรม
๑	๓-๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๙	แจ้งส่วนราชการที่รับผิดชอบข้อมูลส่วนที่ ๑ : ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัด และส่วนที่ ๒ : การวิเคราะห์สภาวการณ์และศักยภาพของจังหวัด ตรวจสอบและแจ้งยืนยันข้อมูลให้จังหวัด
๒	๒๑ มิถุนายน– ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙	สำนักงานจังหวัดสงขลา รวบรวมข้อมูลส่วนที่ ๑ : ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัด และส่วนที่ ๒ : การวิเคราะห์สภาวการณ์และศักยภาพของจังหวัด ที่ส่วนราชการแจ้งยืนยัน
๓	๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙	ประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำและทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา ปี ๔ และจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.)เพื่อจัดทำและทบทวนแผนฯ
๔	๒๕ กรกฎาคม –๕ สิงหาคม ๒๕๕๙	แจ้งส่วนราชการจัดทำแผนงาน/โครงการ ส่งจังหวัดเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาจังหวัด ปี ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) และแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑
๕	๘ – ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๙	ประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดและจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี ทั้ง ๔ คณะ เพื่อพิจารณาโครงการภายใต้แผนปฏิบัติราชการประจำปีพ.ศ. ๒๕๖๑
๖	๑๕ – ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙	เข้าคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.)พิจารณาให้ความเห็นชอบ แผนพัฒนาจังหวัด ปี ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) และแผนปฏิบัติราชการประจำปีพ.ศ. ๒๕๖๑
๗	๒๒ – ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๙	ประชาคมแผนพัฒนาจังหวัด ปี ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔)และแผนปฏิบัติราชการประจำปีพ.ศ.๒๕๖๑
๘	๓๐ กันยายน ๒๕๕๙	ส่งแผนพัฒนาจังหวัด ปี ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔)
๙	๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๙	ส่งแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑

เอกสารส่วนที่ ๒

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การพัฒนาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) มุ่งเน้นการบริการที่เป็นเลิศ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และสามารถบรรเทาความเดือดร้อน ของประชาชนเอง โดยจังหวัดต้องกำหนดตัวแบบการบริหารจัดการ รูปแบบการบริหารจัดการที่ชัดเจนโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

จังหวัดสงขลาได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาที่มุ่งเน้นในการพัฒนาระดับฐานรากในการพัฒนา โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งได้กำหนดวาระการพัฒนาสงขลาเกี่ยวกับการเกษตร ภายใต้กรอบเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือกภายใต้กรอบของเกษตรสุขภาพและเกษตรคุณภาพมุ่งเน้น การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัยในเชิงพาณิชย์ ควบคู่กับการส่งเสริมการตลาดโดยเน้นหนักข้าวพันธุ์พื้นเมือง ผัก ผลไม้ และปศุสัตว์อินทรีย์

สำหรับเกษตรผสมผสาน มุ่งเน้นการส่งเสริมการปลูกพืชร่วม พืชแซม วนเกษตร ไร่นาผสม พืชหมุนเวียนระยะสั้น พืชที่ใช้น้ำน้อยควบคู่กับการลดต้นทุน/เพิ่มประสิทธิภาพพืชเศรษฐกิจหลัก โดยเฉพาะยางพาราและข้าว ซึ่งมุ่งเน้นการดำเนินการตามรอยเท้าพ่อในเรื่องนาหนึ่งไร่ได้หนึ่งแสน ขยายผลไปสู่ ๑ ไร่ได้หลายแสนในการทำการเกษตรผสมผสานรวมทั้งการขยายผลสู่เกษตรที่มีพื้นที่น้อย โดยการทำการเกษตรแบบครึ่งไร่คลายจน

ในส่วนของเกษตรทางเลือก มุ่งเน้นเกษตรที่มีลู่ทางการตลาดดี เช่น เมล่อน มะละกอฮอลแลนด์/เรดเลดี้ แก้วมังกร และมะพร้าวน้ำหอม เป็นต้น

จังหวัดกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นเรื่องการเกษตรเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำโดยเฉพาะราคายางพาราตกต่ำ และภาวะพืชผลทางการเกษตรล้นตลาด ทำให้ราคาตกต่ำรายได้จากการทำสวนยางพาราลดลงจึงส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ต้องการให้เกิดการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ประเด็นที่สำคัญคือ ในภาวะที่ผลไม้ตามฤดูกาล ล้นตลาด ราคาตกต่ำ ให้ประชาชนหันมาปลูกพืชทางเลือกใหม่ที่มีลู่ทางการตลาดดี รวมทั้งเป็นการส่งเสริม ให้เกษตรกรปลูกพืชที่ปลอดภัยจากสารพิษ สารเคมี เพื่อสุขภาพของผู้บริโภค และสุขภาพอนามัยของผู้ปลูกพืช และส่งเสริมให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพในระดับ Premuim โดยไม่เน้นปริมาณ แต่มีคุณภาพที่จะส่งตรงไปยังห้างสรรพสินค้า สนามบิน และเป็นของขวัญของฝากที่มีคุณภาพ นอกจากนี้จังหวัดส่งเสริมให้มีเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มต่างๆ เพื่อการสร้างกลไกการตลาด

จังหวัดกำหนดตัวชี้วัดการพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรคือ เกษตรกรต้องมีเงินในกระเป๋าเพิ่มขึ้น และเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ และความเป็นอยู่ของเกษตรกร รวมทั้งการมีเครือข่ายเพื่อสร้างกลไกการตลาด

ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก ขึ้นอยู่กับกระบวนการสร้างความสมดุลของการมีส่วนร่วม ความเสนมอภาค ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล จึงเป็นประเด็นทิ้งท้ายต่อการพัฒนา

ผลที่ได้จากการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก็เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของสร้างความรู้สึกการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และเกิดกระบวนการมีส่วนร่วม

บทนำ

การพัฒนาประเทศตลอดเวลาเกือบ ๓ ทศวรรษที่ผ่านมา ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) นับเป็นแผนแรกที่มีแนวคิดการพัฒนาพื้นที่ที่มุ่งกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างชัดเจนเป็นระบบ โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่เฉพาะและการพัฒนาเมืองหลักในภาคต่างๆ ของประเทศ ควบคู่กับนโยบายการพัฒนาชนบท และมีการดำเนินนโยบายพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จนถึงช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘-๙ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและการจัดการเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงเงื่อนไขและโอกาสใหม่จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งจากปัจจัยภายนอกและในประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘/๒ ที่บัญญัติให้รัฐสนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๒ วรรคสาม มาตร ๕๓/๑ และมาตรา ๕๓/๒ ที่บัญญัติให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดยื่นขอตั้งงบประมาณได้ และการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัดต้องสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เป็นโอกาสให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถบูรณาการการดำเนินการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลมากขึ้น

จังหวัดสงขลากำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นเรื่องการเกษตรเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โดยเฉพาะราคายางพาราต่ำทำให้ประชาชนในภาคใต้รายได้จากการทำสวนยางพาราลดลง จึงส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ต้องให้เกิดการทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ประเด็นที่สำคัญคือในภาวะที่ผลไม้ตามฤดูกาลล้นตลาด ราคาตกต่ำ ให้ประชาชนหันมาปลูกพืชทางเลือกใหม่ที่มีลู่ทางการตลาดดี รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชที่ปลอดภัยจากสารพิษ สารเคมี เพื่อสุขภาพของผู้บริโภค และสุขภาพอนามัยของผู้ปลูกพืช และส่งเสริมให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ ในระดับ Premuim โดยไม่เน้นปริมาณ แต่มีคุณภาพที่จะส่งตรงต่อห้างสรรพสินค้า สนามบิน และเป็นของขวัญของฝากที่มีคุณภาพ นอกจากนี้จังหวัดส่งเสริมให้มีเครือข่ายของกลุ่มเกษตรกรกลุ่มต่างๆ เพื่อการสร้างกลไกการตลาด

การขับเคลื่อนวาระสงขลา เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก เป็นกระบวนการหนึ่งของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นรูปแบบการพัฒนาที่เริ่มจากระดับเกษตร ฐานรากเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวางแผน และปฏิบัติ รวมทั้งการประเมินผลโดยรัฐจะสนับสนุนส่งเสริมให้กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพปลอดภัย และมีราคาเพิ่มขึ้น กระบวนการแปรรูปที่มีคุณภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม มีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามและถูกหลักอนามัย อุปกรณ์การผลิตที่มีคุณภาพส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

จังหวัดสงขลา ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพการเกษตรกรรม เนื่องจากรายได้ของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ หดตัวร้อยละ - ๒๐.๐ เมื่อเทียบกับปีก่อน เป็นผลมาจากทั้งราคาและผลผลิตภาคเกษตรกรรม โดยราคาสินค้าเกษตร หดตัวร้อยละ - ๑๕.๒ และมีแนวโน้มหดตัวลงอย่างต่อเนื่อง เช่น ยางพารา ข้าว ดังนั้น คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ทำการศึกษาตัวแบบแผนการบริหารจัดการของจังหวัด เพื่อมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และพัฒนาปรับปรุงการบริการประชาชนให้มีความเป็นเลิศแก่ส่วนราชการ ผู้แทนองค์กรภาคประชาชน และภาคเอกชน โดยจังหวัดสงขลาได้คัดเลือก การขับเคลื่อนวาระสงขลา “เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก” เป็นตัวแบบในการศึกษา ซึ่งคณะที่ปรึกษาทางวิชาการและสถาบันพระปกเกล้าได้จัดสัมมนาการดำเนินงานตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรม บีพี สมิหลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ ประกอบด้วย ส่วนราชการ ผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน ผู้แทนองค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประมาณ ๑๕๐ คน ซึ่งมีกระบวนการประชุมและสร้างความเข้าใจด้านการบริหารและการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยมีการแบ่งกลุ่มระดมสมองจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่ร่วมประชุม

วัตถุประสงค์

๑) การสร้างศูนย์เรียนรู้จากเครือข่ายผู้แทนเกษตรกร

๒) การสร้างเกษตรกรต้นแบบเพื่อขยายผลไปสู่เกษตรกรผู้ที่สนใจ

๓) การส่งเสริมเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร

๔) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ประชาชน และเอกชน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

๕) การส่งเสริมระบบกลไกตลาดเพื่อการจำหน่ายสินค้า ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยตรง

๖) การส่งเสริมการบริโภคผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒) การขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่นที่สนใจ

๓) คุณภาพผลผลิตทางการเกษตรดีขึ้น มีราคาเพิ่มขึ้น

๔) มีเครือข่ายผู้แทนเกษตร มีศูนย์เรียนรู้ มีเกษตรกรต้นแบบ

๕) ส่งเสริมพืชอัตลักษณ์เพิ่มขึ้นจากเดิม ๓ ชนิด

ตัวแบบ/แผนในการดำเนินงาน ผู้เกี่ยวข้อง รายละเอียด

จังหวัดสงขลาได้กำหนดแผนงานในการพัฒนาเป็นวาระสงขลา เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก ไว้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานใน ๑๕ วาระสงขลา โดยการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรให้มีคุณภาพ ที่ไม่เน้นปริมาณจนเกิดภาวะล้นตลาด ทำให้ราคาตกต่ำ ประกอบกับภาวะราคายางพาราตกต่ำ ทำให้จังหวัดหาทางเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการทำสวนยางและส่งเสริมให้ทำเกษตรผสมผสาน ในสวนยางพารา การปรับเปลี่ยนการปลูกยางพารามาเป็นเกษตรทางเลือกอื่นๆ ดังนั้นจังหวัดจึงได้คัดเลือกเกษตรกรที่ปลูกพืชอัตลักษณ์ และเกษตรกรเครือข่ายผู้แทนเกษตรกรเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน และเป็นเกษตรกรต้นแบบในการขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น เกษตรกรต้นแบบต้องเป็นครูให้กับเกษตรกรรายอื่นที่สนใจ โดยยึดตัวแบบ ๒ ตัวแบบ คือ

๑) ยึดแนวคิดการพัฒนาตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายนอกและภายในประเทศควบคู่กับแนวคิด “การพัฒนาแบบองค์รวม” ที่ยึดคนและผลประโยชน์ของประชาชนเป็นตัวตั้ง เป็นการพัฒนาที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาทั้งมิติตัวคน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ความมั่นคง และการเมืองการปกครอง เข้ากับมิติทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่อย่างบูรณาการ ภายใต้กระบวนการพัฒนาของทุกฝ่ายที่เชื่อมโยงสนับสนุนกัน

๒) ยึดหลัก “การมีส่วนร่วมของทุกภาคีการพัฒนา” ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและชุมชน ในการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ และร่วมติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการพัฒนา และยึดหลัก “ธรรมาภิบาล” ความยุติธรรม โปร่งใส มีการกระจายอำนาจให้เกิดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากร เพื่อให้สังคมมีความสมานฉันท์ และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

กระบวนการดำเนินงานตามตัวแบบ

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยการนำขงผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ร่วมกับเกษตรจังหวัดสงขลา ตามแนวคิดการตลาดนำ การส่งเสริมพืชที่มีลู่ทางการตลาด โดยมีกระบวนการหลัก ๒ กระบวนการ ดังนี้ การวิเคราะห์พื้นที่โดยลงพื้นที่แต่ละอำเภอ ซึ่งมีเกษตรอำเภอในพื้นที่ นั้น ๆมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ และชนิดพืชที่มีลู่ทางการตลาด พร้อมทั้งพบปะพูดคุยกับเกษตรกรเพื่อให้ตกผลึกในการต้องนำไปส่งเสริมต่อ

๑. การขับเคลื่อน

๑.๑ ใช้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลาย หรือหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น การทำการเกษตรผสมผสาน การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และมุ่งสู่การตลาด ซึ่งใช้กระบวนการขับเคลื่อน ภาคเกษตรกรเป็นหลัก มีเกษตรจังหวัด เป็นแกนหลัก แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อน การดำเนินงานด้านส่งเสริมการเกษตร แก่เกษตรกรในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วยเกษตรอำเภอทุกอำเภอ เป็นผู้ขับเคลื่อนระดับพื้นที่

การค้นหาชนิดพืช ที่มีลู่ทางการตลาด มอบหมายเกษตรอำเภอ ค้นหาชนิดพืช และเกษตรกรผู้สนใจและมีความตั้งใจ ได้ ๔๗ ชนิดพืช แยกเป็น ๓ กลุ่มคือ

(๑) กลุ่มพืชเกษตรคุณภาพ ๒๔ ชนิดพืช เกษตรกร ๔๖ ราย

(๒) กลุ่มพืชเกษตรสุขภาพ ๑๕ ชนิดพืช เกษตรกร ๒๖ ราย

(๓) กลุ่มเกษตรทางเลือก ๘ ชนิดพืช เกษตรกร ๑๒ ราย

๑.๒ ใช้แนวคิดการดำเนินการ ตามแนว “ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ’’ ซึ่งเป็นหลักปรัชญาชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติไปในแนวทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ยึดหลักที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

ประการที่ ๑. เน้นการพัฒนาตัวเกษตรกร ให้เป็นผู้ริเริ่มคิดเอง ทำเอง จนในที่สุดสามารถพัฒนาไปในทางที่เพิ่งตนเองได้ และเป็นตัวกำหนดแผน การผลิตของตนเอง

ประการที่ ๒. แผนการผลิต ของเกษตรกรจะปรับเปลี่ยนจากการผลิตพืชเดียว มาทำการเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งรวมถึงการผลิตไม้ผล และไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ การเลี้ยงสัตว์ และการประมง โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาดเป็นหลัก

ประการที่ ๓. บทบาทของเจ้าหน้าที่ จะเน้นการให้ความรู้ ให้คำปรึกษาหารือ ร่วมคิดกับเกษตรกรและให้การสนับสนุนตามที่จำเป็น

ผลผลิตของการทำตามตัวแบบ

๑) จังหวัดได้คัดเลือกเครือข่ายผู้แทนเกษตรกร ๔๘ กลุ่ม

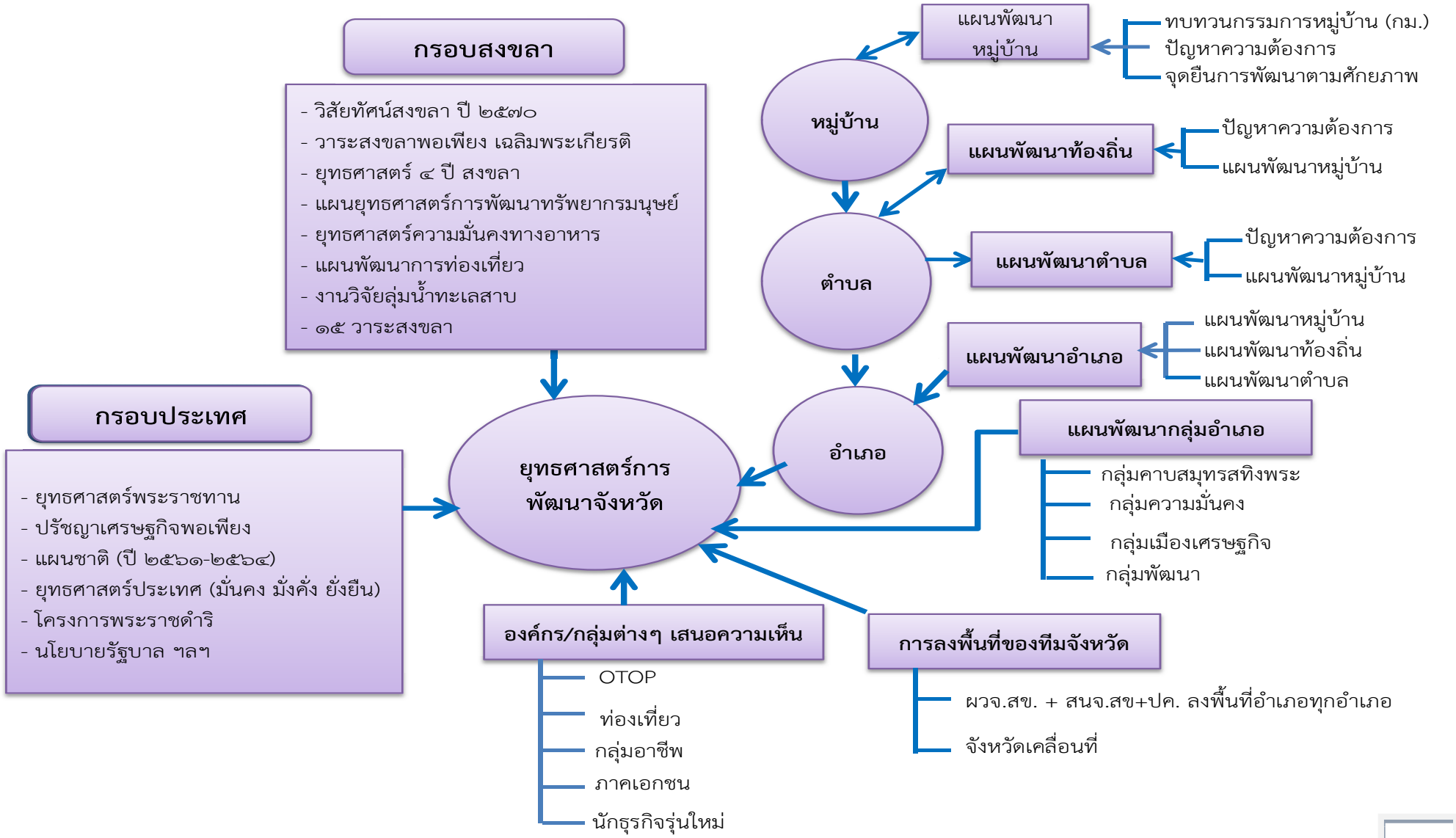
๒) จังหวัดได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาพืชอัตลักษณ์ของจังหวัดจำนวน ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มละมุดหวาน ในพื้นที่อำเภอบางกล่ำ กลุ่มจำปาดะไร้เมล็ดในพื้นที่ อำเภอสะบ้าย้อย และกลุ่มส้มจุกในพื้นที่อำเภอจะนะ

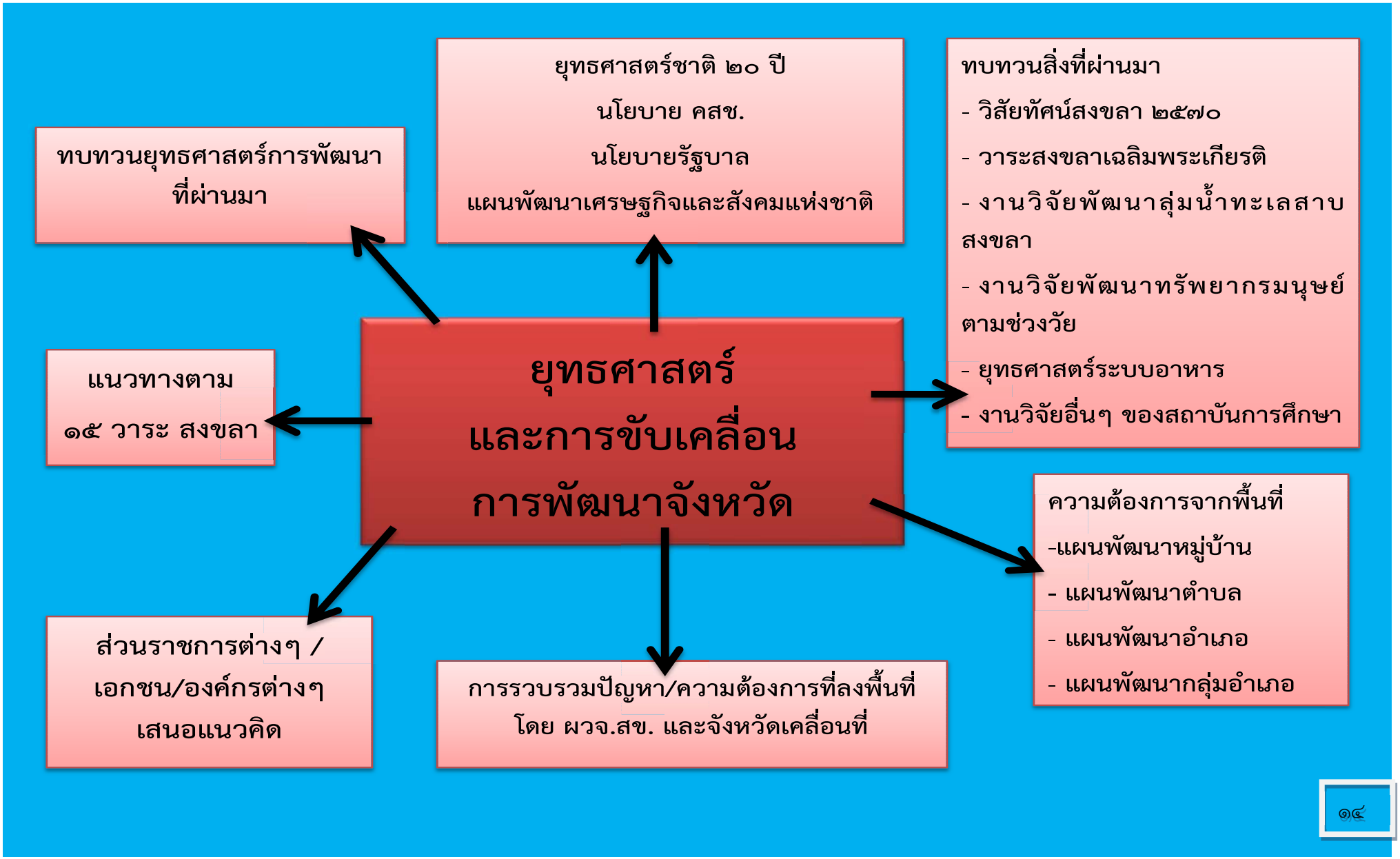
๓) การส่งเสริมเกษตรกรเพื่อสร้างแบรนด์ จังหวัดได้เริ่มดำเนินการที่บ้านน้ำโอ ตำบลโรง อำเภอกระแสสินธุ์ ซึ่งผลิตมะพร้าวน้ำหอมที่เรียกว่า มะพร้าวโนบรา

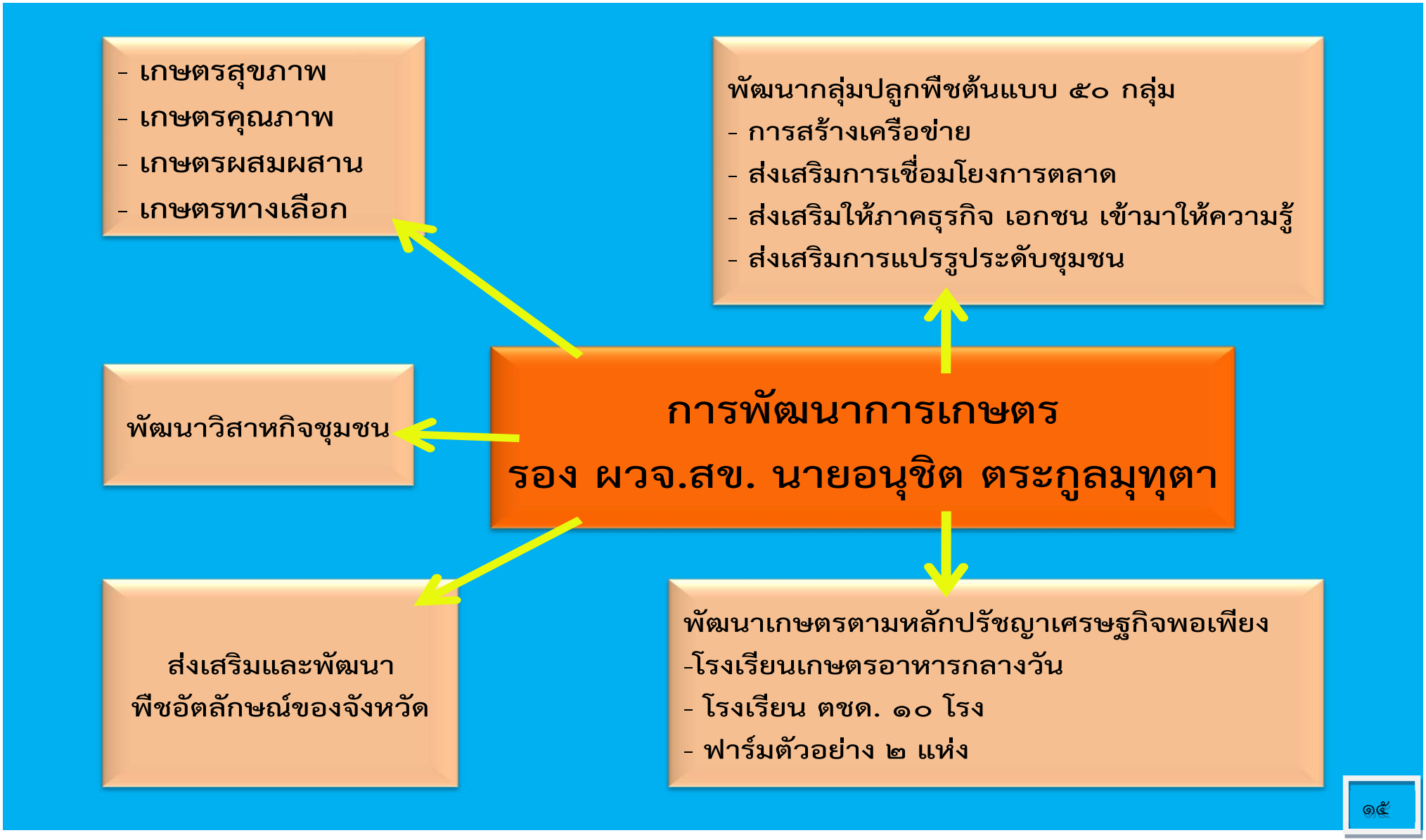
๔) การส่งเสริมเกษตรแบบวนเกษตรที่ตำบลฉลุง อำเภอหาดใหญ่

๕) การส่งเสริมพืชเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมการปลูกผักไฮโดรโปนิค ที่ตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง

๖) การส่งเสริมด้านการประมง โดยส่งเสริมการเลี้ยงปลาพันธุ์ใหม่ คือ ปลาชะโอน ที่บ้าน บางศาลา ตำบลทุ่งลาน อำเภอคลองหอยโข่ง

กรอบสงขลา
- วิสัยทัศน์สงขลา ปี ๒๕๗๐
- วาระสงขลาพอเพียง เฉลิมพระเกียรติ
- ยุทธศาสตร์ ๔ ปี สงขลา
- แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางอาหาร
- แผนพัฒนาการท่องเที่ยว
- งานวิจัยลุ่มน้ำทะเลสาบ
- ๑๕ วาระสงขลา
กรอบประเทศ
- ยุทธศาสตร์พระราชทาน
- ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- แผนชาติ (ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๔)
- ยุทธศาสตร์ประเทศ (มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน)
- โครงการพระราชดำริ
- นโยบายรัฐบาล ฯลฯ
ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด
หมู่บ้าน
แผนพัฒนาหมู่บ้าน
ทบทวนกรรมการหมู่บ้าน (กม.)
ปัญหาความต้องการ
จุดยืนการพัฒนาตามศักยภาพ
แผนพัฒนาท้องถิ่น
ปัญหาความต้องการ
แผนพัฒนาหมู่บ้าน
ตำบล
แผนพัฒนาตำบล
ปัญหาความต้องการ
แผนพัฒนาหมู่บ้าน
อำเภอ
แผนพัฒนาอำเภอ
แผนพัฒนาหมู่บ้าน
แผนพัฒนาท้องถิ่น
แผนพัฒนาตำบล
แผนพัฒนากลุ่มอำเภอ
กลุ่มคาบสมุทรสทิงพระ
กลุ่มความมั่นคง
กลุ่มเมืองเศรษฐกิจ
กลุ่มพัฒนา
องค์กร/กลุ่มต่างๆ เสนอความเห็น
OTOP
ท่องเที่ยว
กลุ่มอาชีพ
ภาคเอกชน
นักธุรกิจรุ่นใหม่
การลงพื้นที่ของทีมจังหวัด
ผวจ.สข. + สนจ.สข+ปค. ลงพื้นที่อำเภอทุกอำเภอ
จังหวัดเคลื่อนที่

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
นโยบาย คสช.
นโยบายรัฐบาล
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ผ่านมา
ทบทวนสิ่งที่ผ่านมา
- วิสัยทัศน์สงขลา ๒๕๗๐
- วาระสงขลาเฉลิมพระเกียรติ
- งานวิจัยพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- งานวิจัยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามช่วงวัย
- ยุทธศาสตร์ระบบอาหาร
- งานวิจัยอื่นๆ ของสถาบันการศึกษา
แนวทางตาม
๑๕ วาระ สงขลา
ยุทธศาสตร์
และการขับเคลื่อน
การพัฒนาจังหวัด
ความต้องการจากพื้นที่
-แผนพัฒนาหมู่บ้าน
- แผนพัฒนาตำบล
- แผนพัฒนาอำเภอ
- แผนพัฒนากลุ่มอำเภอ
ส่วนราชการต่างๆ /
เอกชน/องค์กรต่างๆ
เสนอแนวคิด
การรวบรวมปัญหา/ความต้องการที่ลงพื้นที่
โดย ผวจ.สข. และจังหวัดเคลื่อนที่

- เกษตรสุขภาพ
- เกษตรคุณภาพ
- เกษตรผสมผสาน
- เกษตรทางเลือก
พัฒนากลุ่มปลูกพืชต้นแบบ ๕๐ กลุ่ม
- การสร้างเครือข่าย
- ส่งเสริมการเชื่อมโยงการตลาด
- ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจ เอกชน เข้ามาให้ความรู้
- ส่งเสริมการแปรรูประดับชุมชน
พัฒนาวิสาหกิจชุมชน
การพัฒนาการเกษตร
รอง ผวจ.สข. นายอนุชิต ตระกูลมุทุตา
ส่งเสริมและพัฒนา
พืชอัตลักษณ์ของจังหวัด
พัฒนาเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
-โรงเรียนเกษตรอาหารกลางวัน
- โรงเรียน ตชด. ๑๐ โรง
- ฟาร์มตัวอย่าง ๒ แห่ง

วาระ สงขลา... เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน

> เกษตรผสมผสาน ตามรอยเท้าพ่อ **“ครึ่งไร่คลายจน” “๑ ไร่ได้หลายแสน”**

> พัฒนาไม้ผลคุณภาพสูง เจาะตลาดบน และกลุ่มนักท่องเที่ยว

> ส่งเสริมผลไม้นอกฤดูกาล เน้นหนัก เงาะ มังคุด ทุเรียน ลองกอง

> ขยายพันธุ์ พัฒนาคุณภาพและส่งเสริมการตลาดผลไม้ที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น โดยสร้างแบรนด์เชื่อมโยงกับแหล่งผลิต อาทิ จำปาดะเกาะยอ จำปาดะไร้เมล็ดสะบ้าย้อย ละมุดหวานบางกล่ำ ส้มโอบางกล่ำ ส้มโอ หอมควนลัง แตงโมเทพา ส้มแขกสะบ้าย้อย ลำไยเขาพระ สละเขาสอยดาว ส้มจุกจะนะ ชมพู่ทับทิมจันทร์ระโนด

> ส่งเสริมพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ที่มีลู่ทางการตลาดดี อาทิ ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ตัดใบ เมล่อน หม่อน องุ่น มะเขือเทศ กล้วยหอมทอง มะละกอฮอลแลนด์/เรดเลดี้ พืชสมุนไพร ผักพื้นบ้าน เครื่องเทศ มะพร้าวน้ำหอม แก้วมังกร

> ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย ในเชิงพาณิชย์ ควบคู่ไปกับส่งเสริมการตลาด ภายใต้แบรนด์ **“สงขลาเกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ”** โดยเน้นหนัก ข้าวพันธุ์พื้นเมือง ผัก ผลไม้ และปศุสัตว์อินทรีย์

> ส่งเสริมการปลูกพืชร่วม พืชแซม เกษตรประณีต ธนาคารต้นไม้ วนเกษตร ไร่นาสวนผสม พืชหมุนเวียนระยะสั้น พืชที่ใช้น้ำน้อย ควบคู่ไปกับการลดต้นทุน/เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พืชเศรษฐกิจหลัก โดยเฉพาะยางพาราและข้าว

> ส่งเสริมการเกษตรเน้นหนักเป็นรายหมู่บ้าน อาทิ หมู่บ้านมะม่วงเบา หมู่บ้านผักเหนาะ หมู่บ้านมะละกอ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน ควบคุมคุณภาพ และการตลาด

> เพิ่มรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิต ช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย เกษตรกรยากจน โดยเฉพาะชาวสวนยางขนาดเล็ก ชาวนารายย่อย ผู้เช่านา ผู้รับจ้างกรีดยาง ประมงพื้นบ้าน

> ส่งเสริมการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการพัฒนาการผลิต และการแปรรูปผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยเฉพาะยางพารา และไม้ผล

> ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีศักยภาพ อาทิ ปลากะพง ปลากะตัก กุ้งก้ามกราม ปลากด ปลาชะโอน ปลาหมอ รวมทั้งการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำที่มีคุณภาพสูง

> ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง โคเนื้อ แพะ และแปรรูปผลิตภัณฑ์จากนมแพะ เนื้อสุกร

> ส่งเสริมตลาดเกษตร ม.อ. ให้เป็นต้นแบบตลาดเกษตรสุขภาพ พัฒนาตลาด อตก. ให้เป็นตลาดสินค้า **“เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ”** ปรับปรุงตลาดเก้าเส้งให้เป็นตลาดอาหารทะเลสดและปรุงสำเร็จที่ถูกสุขลักษณะ เพิ่มตลาดเกษตรสุขภาพภายในถนนคนเดิน ตลาดน้ำต่างๆและห้างสรรพสินค้า ส่งเสริมการตลาดเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัยในรูปแบบของร้านอาหารเพื่อสุขภาพ และการขายตรงให้สมาชิก/ชมรมคนรักสุขภาพ

แผนการขับเคลื่อนวาระสงขลา “ เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทางเลือก ” ประจำปี ๒๕๖๐

ภารกิจ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ	แหล่ง งบประมาณ	รายชื่อ ผู้รับผิดชอบ
๑. การสร้าง จิตสำนึก	๑. เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมายรู้ทัน พิษภัยของการใช้ สารเคมีและหลี กเลี่ยงการใช้ สารเคมี ๒. เพื่อส่งเสริมให้ ผู้บริโภคนิยมสินค้า เกษตรสุขภาพ	- รณรงค์ให้ความรู้ผ่าน สื่อ เช่น สื่อบุคคล วิทยุ โทรทัศน์ - ตั้งศูนย์เรียนรู้โดย ภาครัฐส่งเสริม - ปชส. ให้ผู้บริโภค สนับสนุนสินค้าอย่าง ต่อเนื่อง	ปีงบประมาณ ๒๕๖๐	- เกษตรกรลดการใช้ สารเคมีร้อยละ ๕๐ - ผู้บริโภคสินค้าเกษตร สุขภาพ ร้อยละ ๕๐	๑. ข้อมูลจาก สำนักงานเกษตร จังหวัด ๒. ข้อมูลจาก พาณิชย์จังหวัด	๑. งบสนับสนุนศูนย์เรียนรู้ ๑๖ ตำบล ตำบลละ ๑๐๐,๐๐๐ = ๑,๖๐๐,๐๐๐ .- ๒. งบสัมมนาเพื่อการ ประชาสัมพันธ์ รณรงค์เพื่อ สงขลาเกษตรสุขภาพ ๒ ครั้งๆ ละ ๒๐๐,๐๐๐=๔๐๐,๐๐๐ .-	- งบพัฒนา จังหวัด - สสส. - อบจ.	- หน่วยงานสังกัด กระทรวงเกษตร - ท้องถิ่นจังหวัด/ อบต./อบต. - กรมประชาสัมพันธ์ - พาณิชย์จังหวัด - พชร.
๒. การให้ความรู้ พัฒนาคน	๑. ให้เกิดความรู้/ ความเข้าใจ ๒. นำไปปฏิบัติ เผยแพร่ ๓. ต่อยอดความรู้ เดิม	๑. อบรม/ถ่ายทอด ความรู้ ๒. ฝึกปฏิบัติจริง ๓. (ศูนย์เรียนรู้)	ระยะเวลา ขึ้นอยู่กับ ชนิด กิจกรรม/ ฤดูกาล	ร้อยละของผู้เข้ารับ การอบรมนำไป ปฏิบัติ/เครือข่ายจบ หลักสูตรการอบรมผู้ เข้ารับการอบรมต้อง ผ่านการปฏิบัติจริง-สมบูรณ์	๑. ลงพื้นที่สำรวจ ๒.สัมภาษณ์ รวบรวม๓. ข้อมูล	ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการ	- งบพัฒนา จังหวัด - อปท./เอกชน - หน่วยงาน ภาคี	- เกษตรและสหกรณ์ จังหวัด - เกษตร - ประมง - ปศุสัตว์ - ปราชญ์ชาวบ้าน
๓. สร้างการ มีส่วนร่วม	๑. เพื่อบูรณาการ ทำงาน ของทุกภาคส่วน ๒. เพื่อเชื่อมโยง การดำเนินงานจาก ต้นทาง	๑. สำรวจข้อมูล เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ๒. สร้างเครือข่าย ๓. ประชุมสร้างความ เข้าใจ ๔. ทำแผนร่วมกัน	ส.ค.– ก.พ. ๕๙	มีเครือข่ายในการ ขับเคลื่อนแผนบูรณา การสามารถปฏิบัติได้	- เอกสาร ทะเบียน เครือข่าย - แผนบูรณการที่ เป็นรูปเล่ม	๑.๖ ล้านบาท	- งบ ยุทธศาสตร์ พัฒนาจังหวัด - งบท้องถิ่น - งบสนับสนุน จากเอกชน	ประชารัฐจังหวัด สงขลา

	กลางทาง ปลายทาง							
ภารกิจ/ กิจกรรม	**วัตถุประสงค์**	**วิธีดำเนินการ**	**ระยะเวลา**	**ตัวชี้วัดความสำเร็จ**	**วิธีรวบรวม ข้อมูลตัวชี้วัด**	**งบประมาณ**	**แหล่ง งบประมาณ**	**รายชื่อ ผู้รับผิดชอบ**
๔. เกษตร อินทรีย์	๑. เพื่อชาวสงขลา มีสุขภาพที่ดี ๒. มีสินค้าที่ดีมี คุณภาพและ ปลอดภัย ๓. สร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับสินค้า	๑. เกษตรกร/ผลิต - สร้างจิตสำนึก - ให้ความรู้/รณรงค์ -เน้นปฏิบัติอย่าง จริงจังและต่อเนื่อง ๒. คนกลาง/ตลาด - ซื่อสัตย์/แย่สินค้า ชัดเจน - ราคาที่เป็นธรรม - จัดให้มีตลาด จำหน่าย - สร้างแบรนด์สงขลา อินทรีย์ (organic product of songkhla)	ตั้งแต่ ๖ เดือน – ๑½ ปี	- ผ่านการรับรองของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - จำนวนเกษตรสินค้า อินทรีย์เพิ่มขึ้น - เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มขึ้น ๑๐% - ชาวสงขามีสุขภาพดี ขึ้น ๕%	-certificate ไม่ ต่ำกว่า ๕ ชนิด - certificate/ แบบสอบถาม - แบบสอบถาม - ข้อมูลสถิติจาก โรงพยาบาล	๒,๐๐๐,๐๐๐ ๕๐๐,๐๐๐ ๑,๐๐๐,๐๐๐	ส่วนกลาง จังหวัด อปท.	นายปพน จันทร์เรือง และทีมงานกระทรวง เกษตร -กระทรวงพาณิชย์
๕. การจัด กิจกรรมตาม พื้นที่	๑. ปลูกพืชให้ เหมาะสม กับสภาพพื้นที่ ๒. ให้ความรู้ เกี่ยวกับพืช ที่จะปลูกในพื้นที่	๑. สำรวจเกษตรกรที่ จะเข้าร่วมโครงการ ๒. วิเคราะห์สภาพพื้น ที่ว่าเหมาะสมกับการ ปลูกพืชชนิดใด	๑ ต.ค. – ๓๐ ก.ย.	๑. เกษตรกรมีความรู้ เรื่องพืชที่เหมาะสมกับ พื้นที่ ๒. ผลผลิตมีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของ ตลาด	๑. สร้าง แบบทดสอบ ๒. ผลผลิตได้รับ การรับรอง มาตรฐาน	๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๑. จังหวัด สงขลา ๒. องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น	๑.องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ๒. สำนักงานเกษตร จังหวัด

	๓. สร้าง กฎระเบียบ เช่น ออกเทศบัญญัติ	๓. ให้ความรู้พร้อมลงมือปฏิบัติ ๔. สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ๕.ออกข้อกำหนดการปลูกพืชในพื้นที่						
๖. ซื้อและจำหน่ายอาหารสุขภาพ	๑. ขยายตลาดสินค้าเกษตรสุขภาพ ๒. สร้างรายได้และมูลค่าเพิ่ม	๑. สำรวจแหล่งผลิตสินค้าที่ดีต่อสุขภาพ ๒. จัดตั้งกลุ่มเกษตรสุขภาพที่ผ่านมาตรฐานด้านความปลอดภัย	๓ เดือน สิ้นสุด กันยายน ๕๙	มีจำนวนผู้จำหน่ายและผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น	๑. ออกแบบสอบถาม๒. ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล	๑๐,๐๐๐ บาท	๑. งบพัฒนาจังหวัด ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒. หน่วยงานสังกัดเกษตร

การประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	การประเมินบรรลุวัตถุประสงค์
๑. การสร้างศูนย์เรียนรู้เครือข่ายผู้แทนเกษตรกร	- มีจำนวนเครือข่ายเกษตรกรที่มีความสนเพิ่มขึ้น
๒. การสร้างเกษตรกรต้นแบบ เพื่อขยายผลไปสู่เกษตรกรผู้ที่สนใจ	- มีเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตร แต่ละด้านให้ความรู้ต่อเกษตรกรรายอื่นๆ ที่สนใจ และนำไปขยายผลเพิ่มขึ้น
๓. การส่งเสริมเพิ่มคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร	- มีนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้นที่สามารถนำมาพัฒนาคุณภาพผลผลิต ทางการเกษตรให้มีคุณภาพดี
๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ประชาชน และเอกชน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ๕. การส่งเสริมระบบกลไกตลาด เพื่อจำหน่ายสินค้า ระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยตรง	- การดำเนินงานตามตัวแบบฯ ทำให้เกิดความมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ส่งผลให้การส่งเสริมภาคการเกษตร สินค้ามีคุณภาพไม่มีปัญหาด้านการตลาด
๖. การส่งเสริมการบริโภคผลผลิตที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ	- การประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริโภคผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย

จุดเด่น

ประชาชนจะได้รับประโยชน์อะไร จากการดำเนินงานตามต้นแบบการบริหารจัดการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Area-based Approach)

- ประชาชนได้อาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย
- ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรง คุณภาพชีวิตที่ดี
- มีรายได้เพิ่มขึ้น
- มีความรู้มีจิตสำนึกในการผลิต การประกอบอาชีพ
- สร้างความเข้มแข็งไปในทิศทางเดียวกันเป็นสังคมที่เข้มแข็ง
- ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง ยั่งยืน
- ลดปัญหาการว่างงาน
- ลดปัญหาสังคม
- จังหวัดสงขลาจะพัฒนาขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น
- ประชาชนชาวสงขลามีสุขภาวะที่ดี ปลอดภัยจากสารเคมีและหันมาบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์
- ได้ขายสินค้าเกษตรในราคาที่สูงขึ้น
- เกิดตลาดในพื้นที่
- มีงานทำที่บ้านเกิด พัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพดี มีราคาสูงขึ้น
- เกษตรมีเป้าหมายในการทำกิจกรรม ตรงกับความต้องการของตลาด
- สงขลาเป็นแหล่งอาหารสุขภาพ

สิ่งที่ประชาชนกล่าวถึง

- ความภาคภูมิใจที่ได้แกนนำที่ดี มีวิสัยทัศน์
- ข้าราชการจังหวัดสงขลาเป็นที่พึ่งของประชาชน
- ข้าราชการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
- ชื่นชมภาครัฐว่ามีโครงการดีๆ
- ขอบคุณที่มีอาหาร สินค้าเกษตรที่ดี มีสุขภาพดี และมีความสุข
- ขอบคุณที่ทำให้สงขลาเป็นจังหวัดที่เป็นเกษตรปลอดภัย
- มีความมุ่งมั่นในการทำงานดีมาก
- รัฐบาลมีนโยบายดี ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- ขอบคุณที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และทำต่อไป
- หน่วยงานของภาครัฐจังหวัดสงขลาเก่ง
- ทำเรื่องที่เหมาะสม
- ประชารัฐร่วมใจทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง
- ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานภาครัฐ
- เป็นโครงการที่ดีมาก
- เป็นผู้มีความคิดริเริ่มในการทำงาน
- ส่วนราชการมีความจริงใจ
- ภาครัฐทำเพื่อราษฎร์
- ดีแล้วที่ช่วยเหลือประชาชน เป็นผู้ดำเนินการที่ดี
- ข้าราชการเข้าใจประชาชน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ส่วนราชการประกอบด้วย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพัฒนาที่ดิน สำนักงานจังหวัดสงขลา ปราชญ์ชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล

ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดสงขลา

๑) ความต้องการ และปัญหาของเกษตรมีมาก แต่จังหวัดได้รับงบประมาณน้อยและการพัฒนาก็มิได้มุ่งเน้นในเรื่องของเกษตรด้านเดียว ต้องมีการพัฒนาทุกๆด้าน

๒) โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อหรือเป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาการเกษตร ยังไม่ทั่วถึง เช่น ระบบการบริหารจัดการน้ำ ระบบไฟฟ้าเพื่อการเกษตร

๓) การสร้างกลไกการตลาดสินค้าทางการเกษตร ยังอยู่ในระดับตลาดชุมชนเป็นส่วนใหญ่

เอกสารอ้างอิง

สถาบันพระปกเกล้า.การเสริมสร้างธรรมาภิบาล และประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะ,เอกสารการประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยยึดพื้นที่เน้นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดสงขลา วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมบีพี สมิหลา อ. เมือง จ. สงขลา (เอกสารอัดสำเนา)

แนวคิดและการพัฒนาเชิงพื้นที่ ค้นหาจากเวปไซต์ Slbkb.psu.ac.th/jspui/bitstream/๒๕๕๘ ค้นหาเมื่อ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๙

ภาคผนวก

นายทรงพล สวาสดิ์ธรรม ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

เยี่ยมและติดตามการดำเนินงานโครงการทำนาหนึ่งไร่ได้เงินหนึ่งแสนบาท ปี ๒๕๕๘
หมู่ที่ ๔ ตำบลคลองหลา อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

เยี่ยมกิจกรรมโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

นายทรงพล สวาสดิ์ธรรม ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา
เยี่ยมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศูนย์เครือข่าย)
ของนายประวิทย์ อนุชาญ หมู่ที่ ๗ ตำบลโคกม่วง

อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

ภาพกิจกรรมประจำกลุ่ม

เอกสารรายงานของจังหวัดสงขลา

คำสั่งสำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา

ที่ ๔ /๒๕๕๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแก่เกษตรกรในจังหวัดสงขลา ตามวาระพืชเกษตรคุณภาพ พืชเกษตรสุขภาพ และ พืชเกษตรทางเลือก

ตามที่จังหวัดสงขลา ได้กำหนดนโยบายการดำเนินงานตามวาระสงขลา โดยให้มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแก่เกษตรกรในจังหวัดสงขลา ทั้ง ๑๖ อำเภอ เพื่อตอบสนองการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแก่เกษตรกรในจังหวัดสงขลา ตามวาระพืชเกษตรคุณภาพ พืชเกษตรสุขภาพ และพืชเกษตรทางเลือก ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑) เกษตรจังหวัดสงขลา	ประธานคณะทำงาน
๒) หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ	คณะทำงาน
๓) หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร	คณะทำงาน
๔) หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช	คณะทำงาน
๕) เกษตรอำเภอทุกอำเภอ	คณะทำงาน
๖) หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต	คณะทำงานและเลขานุการ
๗ นายสุรินทร์ เสียงหวาน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการปลูกพืชให้แก่เกษตรกร

๒) จัดทำแนวทางและกระบวนการส่งเสริมการปลูกพืชตามวาระสงขลา

๓) สร้างและจัดตั้งเครือข่ายพืชแต่ละชนิด

๔) คัดเลือกแปลงและปราชญ์เกษตรที่เป็นต้นแบบ

๕) ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามวาระ (เกษตรสุขภาพ เกษตรคุณภาพ เกษตรผสมผสาน)

๖) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่คณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรแก่เกษตรกรในจังหวัดสงขลา ฯ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

(นางปรารมณ์ ยานะวิมุติ)
เกษตรจังหวัดสงขลา

ที่ สข ๐๐๐๙/๗๙๙๑

สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา
ถนนราชดำเนิน ๙๐๐๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอส่งสรุปผลการขับเคลื่อนเครือข่ายสถาบันเกษตรกร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานสรุปผลการขับเคลื่อนเครือข่ายสถาบันเกษตรกร จำนวน ๑ ชุด

ตามที่สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา ได้ดำเนินการประชุมการสร้างเครือข่ายเกษตรกร ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา นั้น

สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา ขอส่งรายงานสรุปผลการขับเคลื่อนเครือข่ายสถาบันเกษตรกร ดังรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้ จำนวน ๑ ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางปรารมณ์ ยานะวิมุติ)
เกษตรจังหวัดสงขลา

ทราบ

(นายทรงพล สวาสดิ์ธรรม)
ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

พอมแล้วครับ ๑๗ ก.ค. ๕๙

(นางปรารมณ์ ยานะวิมุติ)
เกษตรจังหวัดสงขลา

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต
โทร ๐๗๔-๔๔๑๙๒๘
โทรสาร ๐๗๔-๓๒๓๘๖๔

รายชื่อกลุ่มเครือข่ายผู้แทนเกษตรกร ๔๘ กลุ่ม และ กลุ่มพืชอัตลักษณ์ ๓ กลุ่ม

ที่	ชนิดพืช	ชื่อผู้แทนเกษตรกร	สถานที่อยู่				โทรศัพท์
			เลขที	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
1	เกษตรผสมผสาน	นางสุพรรณี จันทร์ติ	19/1	3	ท่าประดู่	นาทวี	082-7302504
2	วนเกษตร	นายหมัดฉา หนุหมาน นายดลเลาะ หวันหละเบ๊ะ	15/12 100/1	1 1	ฉลุง ฉลุง	หาดใหญ่ หาดใหญ่	089-5966432 084-9987853
3	กล้วยหอมทอง	นายจิระวัฒน์ ภักดี นางณฐพร ภักดี	210/2 210/2	6 6	ปากแตระ ปากแตระ	ระโนด ระโนด	085-7706492 085-7706492
4	มะละกอ (เรด เลดีย์, ฮอลแลนด์)	นายไชยา ชุมพราหมณ์	45/2	6	คลองหลา	คลอง หอยโข่ง	087-0799861
5	ผักไฮโดรโปนิกส์	นายพิโชติ ผุดผ่อง	35/1	9	ทุ่งลาน	คลองหอยโข่ง	081-9908104
6	ผักกางมุ้ง	นายเอื้อน ทิพย์แก้ว	12	6	บางเหรียง	ควนเนียง	083-0687079
7	พริกขี้หนู	นายณัฐพงศ์ เขี้ยวแก้ว นายอนนท์ นวลทอง นางสุพรรณณี จันทะบุรี	24 19 115	3 3 3	โรง โรง บ้านขาว	กระแสสินธุ์ กระแสสินธุ์ ระโนด	086-9434733 081-0931842 090-7029511
8	ส้มจุก	นายสามารถ สมัญบากา	33	7	ขุนตัด หวาย	จะนะ	089-8693559
9	ส้มโอ	นายประคอง สุวรรณการณ์	193	5	ควนลัง	หาดใหญ่	089-6590025
10	ละมุด	นายจุมพล ตันจะโร น.ส.สมมาด ปานกำเนิด นางสายพวง ชตินธร นายสุรศักดิ์ แซ่เจีย นายถิระพงศ์ รัษฎาวงศ์	7 43 38 98/1 17/2	4 6 6 1 1	เกาะยอ เกาะยอ เกาะยอ บางกล่ำ บางกล่ำ	เมือง เมือง เมือง บางกล่ำ บางกล่ำ	080-3960325 082-4324330 090-7126595 087-8862719 080-0390102
11	ทุเรียนบ้าน	นายสุพรรณ กองสวัสดิ์ นายมนูญ ว่อง นายประพาส รัตนศรี	75 23 117	3 11 7	นาหม่อม เขาพระ คลองหลา	นาหม่อม รัตภูมิ คลองหอยโข่ง	086-2910377 084-1974793 094-5878686

ที่	ชนิดพืช	ชื่อผู้แทนเกษตรกร	สถานที่อยู่				โทรศัพท์
			เลขที	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
12	ทุเรียนพันธุ์	นายมะลูดิง ประเห๊ะ เลาะ นางมะสาและ ยูโซะ นางสุพรรณี จุลจินดา	8 18 19/1	6 6 3	ธารคีรี ธารคีรี ท่าประดู่	สะบ้าย้อย สะบ้าย้อย นาทวี	081-0992565 081-0992565 082-7302504
13	เห็ด	นายอับดนมุตเหล็บ หวังหมัด น.ส.รุ่งนภา เพชรดี นายสมสิน จุลจินดา	26 60 54	3 4 7	นาทับ หวังใหญ่ ทุ่งลาน	จะนะ เทพา คลองหอยโข่ง	082-3584211 086-9666517 081-0983084
14	มะพร้าว บริโภค ผลอ่อน	นายจรูญ ชาตโร นายอภิชาต ยุพยงค์ นายสุเทพ ชูศรี	152/2 23/1 71	1 7 3	ทุ่งหวัง ชุมพล กระแสสินธุ์	เมือง สทิงพระ กระแสสินธุ์	086-9573971 087-2944940 089-9212837
15	ผักเหรียง	นางบุสราคำ สุวรรณวุธ นายสำราญ วะสีคง นายชัยยุทธ บินสะมะ นายเมน เหมอารัญ	81/3 17/2 338 54	4 8 6 7	บ้านนา ทุ่งหวัง เกาะแต้ว ทุ่งหวัง	จะนะ เมือง เมือง เมือง	087-2551906 087-2952348 091-5467554 086-9604365
16	จำปาดะ	นายมูฮำมาดยีดิน เมาะอะ นางฮายาตี เมาะอะ นายนันท์ ศรีสุวรรณ นายเก็กฉ้วน ศรีสุวรรณ	97 97/1 51/1 25	1 1 3 2	จะแหน จะแหน เกาะยอ เกาะยอ	สะบ้าย้อย สะบ้าย้อย เมือง เมือง	081-9576083 097-6590533 074-450255 074-591636
18	ลำไย	นายโสภณ สุธารัตน์ นางอรุณี สุธารัตน์	173 173	4 4	เขาพระ เขาพระ	รัตภูมิ รัตภูมิ	081-3883468 082-4360155
19	ชมพู่ทับทิมจันทร์	นางรุ้งตะวัน ช้างสาร	25/1	4	พังยาง	ระโนด	081-1901887
20	ไม้ดอกไม้ประดับ	นายวิรัตน์ บัวงาม นายอรัญ สุวรรณรักษา	48/2 163	7 5	รำแดง ปาดังเบซาร์	สิงหนคร สะเดา	087-9688584 085-6405633
21	พืชร่วมยาง	นายทวี จันทโร	76/1	8	เกาะแต้ว	เมือง	087-6315972
22	ลองกอง	นายจำเรียง ไชยสวนแก้ว	24	1	นาทวี	นาทวี	089-8783023

ที่	ชนิดพืช	ชื่อผู้แทนเกษตรกร	สถานที่อยู่				โทรศัพท์
			เลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
23	มังคุด	นายถาวรณ์ แก้วเรือง	30	1	ท่าประดู่	นาทวี	082-8300337
24	สะตอ	นายอัฐวุฒิ บุตรชำนาญ	14	1	กระแสสินธุ์	กระแสสินธุ์	086-7451936
25	มะนาว	นายอรัญ สุวรรณรักษา	163	5	ปาดังเบซาร์	สะเดา	085-6405633
26	มะม่วง	นายประทีป จันทโร	152	5	สทิงหม้อ	สิงหนคร	085-5830885
27	ข่าตาแดง	น.ส. ชญานัน แก้วสุวรรณโณ	1	1	ท่าช้าง	บางกล่ำ	081-2672399
28	แตงโม	นายดลเลาะ สาลี นายปรีชา ชำนาญวารี	50/5	7 12	ปากบาง นาทับ	เทพา จะนะ	086-2846731 081-4797705
29	ตะไคร้	นายสัญญา พูลสวัสดิ์	38/6	5	คูหา	สะบ้าย้อย	081-1895412
30	ผักกูด	นายนิวัฒน์ เนตรทองคำ	89	2	ทุ่งตำเสา	หาดใหญ่	083-3907426
31	ส้มแขก	นายนิวัฒน์ จันทร์หมู่	72/1	4	เปียน	สะบ้าย้อย	081-2556728
32	กล้วยน้ำว้า	น.ส.ละไมย ศรีณะเคนทร์	8	4	บ่อดาน	สทิงพระ	088-8308117
33	กล้วยหิน	นางณัทชุอร โภชนุกูล	61/2	1	แดนสงวน	ระโนด	089-8768003
34	อ้อยคั้นน้ำ	นายดวน อารมฤทธิ์	57/2	17	ท่าช้าง	บางกล่ำ	086-4624755
35	หมาก					นาทวี	ปลูกในพื้นที่บริเวณบ้าน
36	ตาลโตนด	นางเตือนใจ ทองธรรมชาติ นายบัณฑิต หนูเพชร	115/30	2 3	ทำนบ สทิงพระ	สิงหนคร สทิงพระ	080-5446631 081-6092863
37	ข้าว	นายสมนึก ไชยวงศ์ นายสมปอง ฉิมดำ นายพิษ ชูแสง	31/1 30	3 1 3	เชิงแส บ้านขาว ชุมพล	กระแสสินธุ์ ระโนด สทิงพระ	081-2774228 089-4624755
38	ปาล์มน้ำมัน	นางวรรนิศา สีนุ่น		6	บ้านขาว	ระโนด	084-6917959
39	เสาวรส	นายประพันธุ์ แซ่เตียว	54/1	3	คลองหรัง	นาหม่อม	
40	เมล่อน	นางรุ้งตะวัน ช่างสาน	25/1	4	พังยาง	ระโนด	081-1901887
41	แคนตาลูบ	นางรุ้งตะวัน ช่างสาน	25/1	4	พังยาง	ระโนด	081-1901887
42	มะเขือเทศ	นางรุ้งตะวัน ช่างสาน	25/1	4	พังยาง	ระโนด	081-1901887
43	พริกไทย	นางบุสราคำ สุวรรณาวุธ	81/3	4	บ้านนา	จะนะ	
44	ตะขลบ	นางสุภาพ รุลปักษ์	51/1	3	บางกล่ำ	บางกล่ำ	086-2922161

ที่	ชนิดพืช	ชื่อผู้แทนเกษตรกร	สถานที่อยู่				โทรศัพท์
			เลขที่	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
45	ขนุน					นาทวี	ปลูกในพื้นที่บริเวณบ้าน
46	ไผ่	นายคำนึง นวลมณี	3	10	จะโหนง	จะนะ	087-4654540
47	มัลเบอลี่	นายเสกสรร ชูเขียว นายคณิต พุทธกูล นางอุไรวรรณ สุขศิริ	52	3 6 7	ตลิ่งชัน ทุ่งหมอ ระวะ	จะนะ สะเดา ระโนด	081-0946247 061-1821407 084-3956967
48	พืชสมุนไพร	น.ส.อมรรัตน์ ธรรมรัตน์	1	5	รัตภูมิ	ควนเนียง	084-8604512

เอกสารรายงานฯ
จังหวัดยโสธร

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

ด่วนที่สุด

ที่ ยส ๐๐๑๗.๒/๑๒๕๕๐

ศาลากลางจังหวัดยโสธร
ถนนแจ้งสนิท ยส ๓๕๐๐๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง การดำเนินงานตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดหลัก (Area-based Approach)

เรียน ประธานกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

อ้างถึง ๑. หนังสือสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด่วนที่สุด ที่ (สปท) ๑๒๑๗/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙
๒. หนังสือสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด่วนที่สุด ที่ (สปท) ๑๖๔๖/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานกรณีศึกษา : การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร จำนวน ๑ ชุด

ตามที่คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้าและจังหวัดยโสธร ได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดยโสธร" และได้กำหนดกรณีศึกษา : การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรม เจ พี เอ็มเมอรัลด์ จังหวัดยโสธร โดยโครงการสัมมนานี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานศึกษา เชิงปฏิบัติการของคณะกรรมาธิการ เรื่อง "ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาตัวแบบการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงและยกระดับการให้บริการให้มีความเป็นเลิศ นำไปสู่การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือในการบูรณาการ นั้น

จังหวัดยโสธร ขอส่งรายงานกรณีศึกษา : การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)
ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร

สำนักงานจังหวัด
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด
โทร./โทรสาร ๐ ๔๕๗๑ ๕๕๒๓ มท. ๔๓๕๒๓

วิสัยทัศน์จังหวัดยโสธร : "ยโสธรเมืองแห่งวิถีอีสาน เกษตรอินทรีย์ก้าวไกลสู่สากล"

จังหวัดยโสธร

รายงานกรณีศึกษา : การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดยโสธร

เสนอ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สำนักงานจังหวัด
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด
โทร./โทรสาร ๐ ๔๕๗๑ ๕๕๒๓

การรายงานของจังหวัดยโสธร
กรณีศึกษา : การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดยโสธร

เอกสารส่วนที่ ๑

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๑. ข้อมูลทั่วไป

๒. วิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยโสธร

๓. หลักการและแนวทางการบริหารงานของจังหวัดยโสธร

๔. การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

- กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี
- การประสานบูรณาการแผนพัฒนาในพื้นที่

เอกสารส่วนที่ ๒

บทสรุปผู้บริหาร

๑. บทนำ

๒. วัตถุประสงค์

๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔. ตัวแบบ/แผนในการดำเนินงาน ผู้เกี่ยวข้อง รายละเอียด

๕. กระบวนการดำเนินงานตามตัวแบบ (อธิบายความเหมาะสม เช่น ใคร ทำอะไร อย่างไร เพื่ออะไร เมื่อใด ได้ผลอย่างไร) การทำงาน Area-based ตามที่จังหวัดเลือกดำเนินการ

๖. ผลผลิตของการทำตามตัวแบบ ผลลัพธ์

๗. ประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์

๘. จุดเด่น/ข้อสังเกต (ปัญหาและอุปสรรค)

๙. ปัจจัยความสำเร็จ

๙.๑ ปัจจัยที่ทำให้ขับเคลื่อนสำเร็จ/บรรลุหรือไม่บรรลุผลสำเร็จ

๙.๒ ปัจจัยการวางแผนให้เป็นผล

๑๐. ข้อเสนอแนะ/สิ่งที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้การนำ Area-based ไปใช้บรรลุผลสำเร็จ

- โครงสร้าง ควรเป็นอย่างไร/ต้องปรับปรุงอะไรบ้าง
- การบริหารจัดการ ควรเป็นอย่างไร/ต้องปรับปรุงอะไรบ้าง
- วิธีการงบประมาณ ต้องปรับปรุงอะไรบ้าง
- บุคลากร ควรปรับให้ใครต้องทำอะไร อย่างไร
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) ต้องปรับปรุงอะไรบ้าง อย่างไร

๑๑. เอกสารอ้างอิง (ถ้ามี)

๑๒. ภาคผนวก (ภาพประกอบ รายงานกิจกรรม อื่น ๆ)

เอกสารส่วนที่ ๑

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๑. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดยโสธรตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ) มีพื้นที่ ๔,๑๖๑.๔๔๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒,๖๐๐,๙๐๒.๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๘๑ ของพื้นที่ทั่วประเทศ (๓๒๑ ล้านไร่) และคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘๙ ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศของจังหวัดยโสธร พื้นที่มีลักษณะลาดเอียงจากทิศตะวันตกลงไปทางทิศตะวันออก พื้นที่ทางตอนเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงสลับกับพื้นที่แบบลูกคลื่น มีสภาพเป็นป่าและมีแหล่งน้ำขนาดกลาง ได้แก่ ห้วยลิงโจน ห้วยสะแบก ลำโพง ลำเซบาย ส่วนพื้นที่ทางตอนกลางและตอนใต้ เป็นที่ราบลุ่มต่ำสลับกับสันดินริมน้ำ มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ แม่น้ำชี และขนาดกลาง ได้แก่ ลำน้ำยัง ลำทวน ไหลผ่าน มีหนอง บึง ลำห้วย และแหล่งน้ำขนาดเล็กอยู่ทั่วไป ลักษณะดินส่วนมากเป็นดินทรายและดินเค็ม สำหรับภูมิอากาศ จังหวัดยโสธรมี ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว

ประชากรของจังหวัดยังคงดำรงชีวิตเป็นไปอย่างเรียบง่ายงดงามตามแบบชนบทตามประเพณีและวัฒนธรรมวิถีอีสาน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่เกษตรกรรมมีจำนวน ๑,๖๒๓,๖๔๙ ไร่ โดยใช้ในการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง ทั้งเพื่ออุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนและการค้าขายทั้งในประเทศและนอกประเทศ พืชเศรษฐกิจสำคัญที่เพาะปลูก ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ มันสำปะหลัง ยางพารา อ้อย ปาล์มน้ำมัน แตงโม ถั่วลิสง และหอมแดง ด้านปศุสัตว์มีการเลี้ยงโค กระบือ สุกร และไก่ และด้านประมงมีการเพาะเลี้ยงปลาที่สำคัญ ได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานิล และปลาไน สำหรับด้านการท่องเที่ยว มีสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาพักและเที่ยวชม ได้แก่ ประเพณีบุญบั้งไฟยโสธรที่รู้จักไปทั่วโลก ประเพณีแห่มาลัยข้าวตอก และประเพณีและวัฒนธรรมอีสานตามฮีต ๑๒ และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ สวนสาธารณะวิมานพญาแถน วัดมหาธาตุ (พระธาตุพระอานนท์, พระพุทธบุษยรัตน์) เมืองเก่าบ้านสิงห์ท่า วัดศรีธรรมาราม (พระศุกร์, พิพิธภัณฑ์หลวงตาพวง) ธาตุตาดทอง ธาตุก่องข้าวน้อย วัดพระพุทธบาท และโบสถ์คริสต์บ้านช่งแย้ และมีผลิตภัณฑ์ OTOP ที่เป็นการนำเอาผลผลิตทางการเกษตร วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสรรค์สร้างเป็นผลิตภัณฑ์เกิดมูลค่าและราคาที่มีชื่อเสียง อาทิ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ผลิตภัณฑ์จากข้าว หมอนขวานผ้าขิด ผลิตภัณฑ์ผ้าท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์จักสาน ปลาส้ม แตงโม และถั่วลิสง ซึ่งเหล่านี้จึงเป็นที่มาของคำขวัญจังหวัดยโสธรที่ว่า “เมืองบั้งไฟโก้ แตงโมหวาน หมอนขวานผ้าขิด แหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ”

๒. วิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยโสธร

๒.๑ วิสัยทัศน์ของจังหวัด “ยโสธรเมืองแห่งวิถีอีสาน เกษตรอินทรีย์ก้าวไกลสู่สากล”

๒.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด มี ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ครบวงจร

๒) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และการค้าการท่องเที่ยว

/๓) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓...

๓) **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓** : ยกระดับคุณภาพชีวิต เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน

๔) **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔** : อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. หลักการและแนวทางการบริหารงานของจังหวัดยโสธร

จังหวัดยโสธรได้พัฒนาจังหวัดโดยความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมุ่งการพัฒนาจังหวัดแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทุกมิติในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความมั่นคง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและอาชีพ แก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในจังหวัด เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดอยู่ดี มีสุข กินอิ่ม นอนอุ่น มีเงินออม นำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี โดยจังหวัดยโสธรได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด โดยได้ใช้หลักการและแนวทางการบริหารงานจังหวัด ดังนี้

๑) ยึดหลักการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินแผนงานและโครงการ

๒) ส่งเสริมผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการทำงานการประสานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชนในลักษณะการบริหารงานในรูปแบบเครือข่าย

๓) บูรณาการทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคธุรกิจเอกชน ให้สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

๔) งบประมาณจังหวัดจะเป็นการบูรณาการงบประมาณที่จังหวัดขอตั้งร่วมกับงบลงทุนของกระทรวง ทบวง กรม งบอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการลงทุนร่วมจากภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการจัดระบบการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้อง เชื่อมโยง และสนับสนุนการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๕) สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมตามศักยภาพของท้องถิ่น รวมทั้งความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนขยายการให้บริการที่ครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เชื่อมโยงและบูรณาการกับแผนชุมชนและแผนพัฒนาระดับต่างๆ ในพื้นที่

๖) สนับสนุนการสร้างกลไกการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการของทางราชการได้โดยสะดวก เป็นธรรม และตรงตามความต้องการ ทั้งนี้ การรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนควรจะเป็นไปในลักษณะที่เปิดกว้าง เพื่อให้การดำเนินการมีความคล่องตัว และคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

/๔.การจัดทำแผนพัฒนา...

๔. การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๔.๑ กรอบนโยบายและแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

จังหวัดยโสธรได้นำนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ระดับชาติ เจตนารมณ์/นโยบายในการบริหารราชการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ยุทธศาสตร์รายสาขา แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๒ และความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วน มาเป็นกรอบในการจัดทำแผน โดยได้ดำเนินการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และตามกรอบนโยบายและระบบที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) ได้กำหนด

๔.๒ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี จังหวัดยโสธรได้ดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีกระบวนการจัดทำแผนในลักษณะ bottom-up เริ่มตั้งแต่การจัดทำแผนชุมชน/หมู่บ้าน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี จะมีการรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วน โดยมีกลไกของภาครัฐแต่ละระดับสนับสนุนในการการจัดทำแผน มีการประสานบูรณาการและเชื่อมโยงแผนระดับต่าง ๆ รวมทั้งการประสานบูรณาการกับการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ และแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด โดยในส่วนของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี มีขั้นตอนและกระบวนการดังนี้

๑) จังหวัดจะได้รับนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดจากคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.)

๒) จังหวัดโดยคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) นำนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการฯ ที่ ก.น.จ. กำหนดดังกล่าว ไปดำเนินการจัดทำแผน โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลศักยภาพของจังหวัดและข้อมูลการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ทั้งโดยการประชุมปรึกษาหารือรับฟังความคิดเห็นและความต้องการจากภาคส่วนต่าง ๆ และการประสานรวบรวมข้อมูลความต้องการของประชาชนจากส่วนราชการต่าง ๆ และอำเภอ (แผนความต้องการระดับอำเภอ) เพื่อนำมาวิเคราะห์กำหนดศักยภาพและความต้องการของจังหวัด จัดทำเป็นร่างแผนพัฒนาจังหวัด ขณะเดียวกันจังหวัดจะส่งข้อมูลศักยภาพและความต้องการของจังหวัดไปให้คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เพื่อที่ ก.บ.ก. จะได้ส่งร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้จังหวัดนำไปประชุมหารือร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัดต่อไป

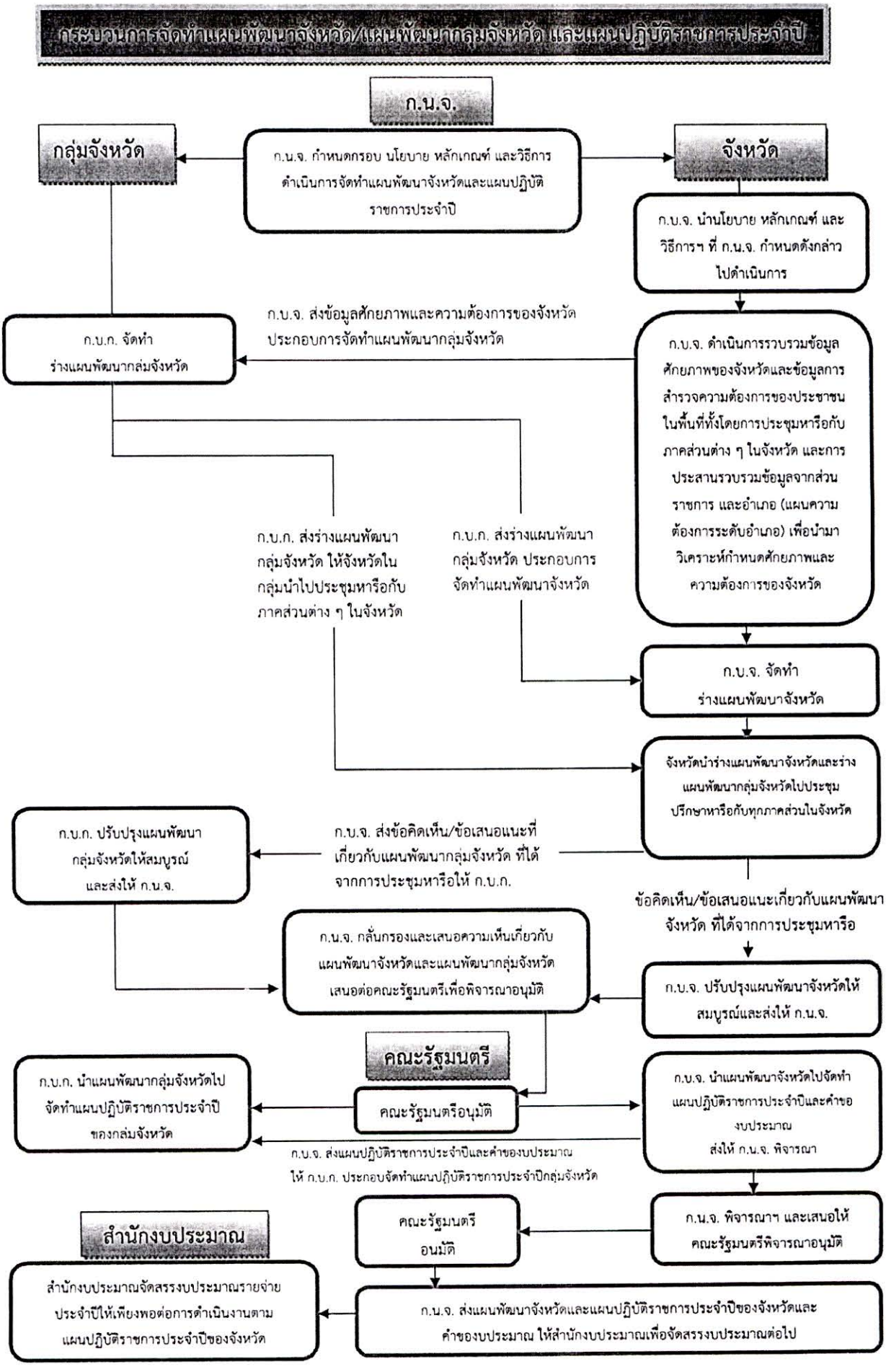
/๓) ก.บ.จ. นำร่าง...

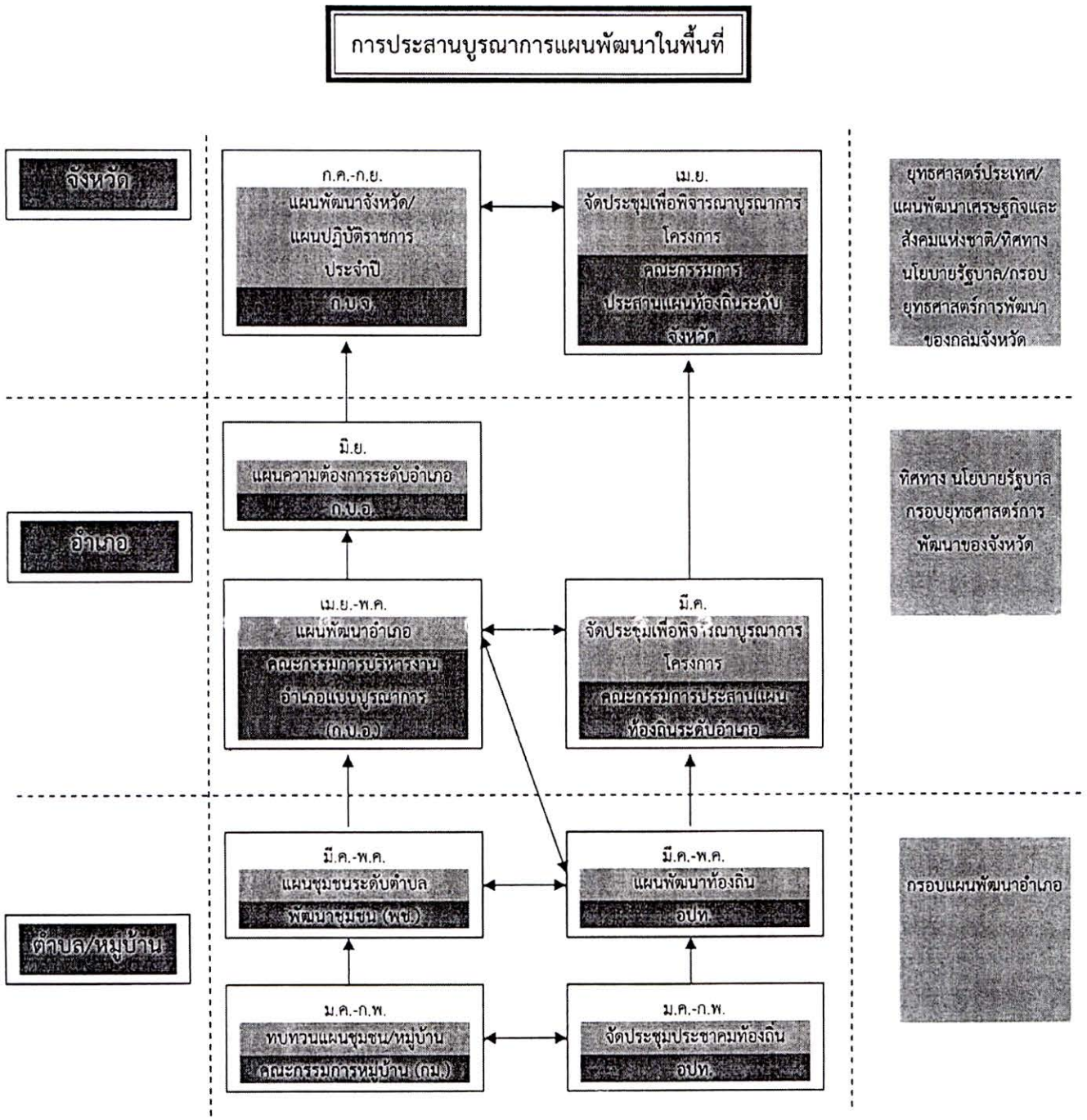
๓) ก.บ.จ. นำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดไปจัดประชุมปรึกษาหารือกับส่วนราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชนในจังหวัด แล้วนำผลการประชุมหารือและข้อคิดเห็นที่ได้จากการประชุมไปปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดให้สมบูรณ์มากขึ้น ขณะเดียวกันจะส่งผลการประชุมหารือและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดที่ได้จากการประชุมหารือดังกล่าวให้กลุ่มจังหวัด เพื่อนำไปปรับปรุงแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้สมบูรณ์มากขึ้นเช่นกัน

๔) ก.บ.จ. และ ก.บ.ก. ส่งแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ตามลำดับ ให้ ก.น.จ. กลั่นกรองและเสนอความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบ

๕) ก.บ.จ. นำแผนพัฒนาจังหวัดที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีไปจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและคำของบประมาณ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ จะส่งให้ ก.น.จ. พิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป ทั้งนี้ ก.บ.จ. จะส่งแผนปฏิบัติราชการประจำปีและคำของบประมาณให้ ก.บ.ก. เพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดต่อไป

๖) ก.น.จ. ส่งแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและคำของบประมาณ ที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบแล้ว ให้สำนักงบประมาณเพื่อจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีให้จังหวัดต่อไป

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปี
ก.น.จ.
กลุ่มจังหวัด
ก.น.จ. กำหนดกรอบ นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการ ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี
จังหวัด
ก.บ.จ. นำนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการฯ ที่ ก.น.จ. กำหนดดังกล่าวไปดำเนินการ
ก.บ.จ. ส่งข้อมูลศักยภาพและความต้องการของจังหวัดประกอบการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
ก.บ.ก. จัดทำ ร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
ก.บ.จ. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลศักยภาพของจังหวัดและข้อมูลการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่ทั้งโดยการประชุมหารือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัด และการประสานรวบรวมข้อมูลจากส่วนราชการ และอำเภอ (แผนความต้องการระดับอำเภอ) เพื่อนำมาวิเคราะห์กำหนดศักยภาพและความต้องการของจังหวัด
ก.บ.ก. ส่งร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ให้จังหวัดในกลุ่มนำไปประชุมหารือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัด
ก.บ.ก. ส่งร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด
ก.บ.จ. จัดทำ ร่างแผนพัฒนาจังหวัด
จังหวัดนำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและร่างแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดไปประชุมปรึกษาหารือกับทุกภาคส่วนในจังหวัด
ก.บ.ก. ปรับปรุงแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้สมบูรณ์และส่งให้ ก.น.จ.
ก.บ.จ. ส่งข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ที่ได้จากการประชุมหารือให้ ก.บ.ก.
ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนพัฒนาจังหวัด ที่ได้จากการประชุมหารือ
ก.น.จ. กลั่นกรองและเสนอความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ
ก.บ.จ. ปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดให้สมบูรณ์และส่งให้ ก.น.จ.
คณะรัฐมนตรี
ก.บ.ก. นำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดไปจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด
คณะรัฐมนตรีอนุมัติ
ก.บ.จ. นำแผนพัฒนาจังหวัดไปจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีและคำของบประมาณ ส่งให้ ก.น.จ. พิจารณา
ก.บ.จ. ส่งแผนปฏิบัติราชการประจำปีและคำของบประมาณ ให้ ก.บ.ก. ประกอบจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีกลุ่มจังหวัด
ก.น.จ. พิจารณาฯ และเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ
คณะรัฐมนตรีอนุมัติ
สำนักงบประมาณ
สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้เพียงพอต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด
ก.น.จ. ส่งแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและคำของบประมาณ ให้สำนักงบประมาณเพื่อจัดสรรงบประมาณต่อไป

การประสานบูรณาการแผนพัฒนาในพื้นที่
จังหวัด
ก.ค.-ก.ย.
แผนพัฒนาจังหวัด/
แผนปฏิบัติราชการ
ประจำปี
ก.บ.จ.
เม.ย.
จัดประชุมเพื่อพิจารณาบูรณาการ
โครงการ
คณะกรรมการ
ประสานแผนท้องถิ่นระดับ
จังหวัด
ยุทธศาสตร์ประเทศ/
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ/ทิศทาง
นโยบายรัฐบาล/กรอบ
ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ของกลุ่มจังหวัด
อำเภอ
มิ.ย.
แผนความต้องการระดับอำเภอ
ก.บ.อ.
เม.ย.-พ.ค.
แผนพัฒนาอำเภอ
คณะกรรมการบริหารงาน
อำเภอแบบบูรณาการ
(ก.บ.อ.)
มี.ค.
จัดประชุมเพื่อพิจารณาบูรณาการ
โครงการ
คณะกรรมการประสานแผน
ท้องถิ่นระดับอำเภอ
ทิศทาง นโยบายรัฐบาล
กรอบยุทธศาสตร์การ
พัฒนาของจังหวัด
ตำบล/หมู่บ้าน
มี.ค.-พ.ค.
แผนชุมชนระดับตำบล
พัฒนาชุมชน (พช.)
มี.ค.-พ.ค.
แผนพัฒนาท้องถิ่น
อปท.
กรอบแผนพัฒนาอำเภอ
ม.ค.-ก.พ.
ทบทวนแผนชุมชน/หมู่บ้าน
คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)
ม.ค.-ก.พ.
จัดประชุมประชาคมท้องถิ่น
อปท.

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

เอกสารส่วนที่ ๒

สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการขับเคลื่อนการบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรณีศึกษา

การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

ดำเนินการเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ณ โรงแรม เจ.พี.เอ็มเมอรัลด์ จังหวัดยโสธร

โดย

ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

นำเสนอ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ตามที่กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสถาบันพระปกเกล้า จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน และเพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินเป็นรูปธรรม กระทรวงมหาดไทยได้เห็นชอบให้จังหวัดพะเยา ระยอง ยโสธร ปทุมธานี และสงขลา ดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมกับคณะกรรมาธิการ ในฐานะเป็นจังหวัดต้นแบบ ตามแผนการงานการศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดหลัก (Area Based Approach)" โดยมีวัตถุประสงค์ ในการส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยทางด้านวิชาการที่จะช่วยขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลักของจังหวัด และศึกษาจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์มีธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมีแผนจังหวัดเป็นเครื่องมือบูรณาการ

ในส่วนของจังหวัดยโสธร ได้ดำเนินการการประชุมเชิงปฏิบัติการที่บูรณาการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของทุกภาคส่วน ในหัวข้อ "การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร" เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมบุษราคัม โรงแรม เจ.พี.เอ็มเมอรัลด์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร สรุปผลการดำเนินการได้ดังนี้

วิธีการดำเนินการ ใช้ตัวแบบการดำเนินการในลักษณะของการบรรยายพิเศษ การเสวนารับฟังความคิดเห็น และการจัดเวทีกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ กรณีศึกษา "การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร" ผลที่ได้จากการดำเนินการในช่วงแรกนั้น กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบบทบาทภารกิจกรอบการปฏิบัติหน้าที่ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และบทบาทของคณะอนุกรรมการในสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และในการเสวนาโดยผู้แทนและผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดยโสธรได้สะท้อนความคิดเห็นในการบริหารงานที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปประเทศ เช่น ปัญหาอุปสรรคในด้านการมอบอำนาจตามภารกิจ ระหว่างกระทรวงต่างๆกับผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการบริหารงานในระดับจังหวัด ซึ่งถ้าหากมีการแก้ไขก็จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานจังหวัด สำหรับผู้ว่าราชการจังหวัดทำให้การบริหารงานจังหวัดมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ในส่วนที่สอง ซึ่งเป็นผลการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นและระดมสมองต่อกรณีศึกษา "การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร นั้น มีกลุ่มเป้าหมายจากทุกภาคส่วนของจังหวัดยโสธรเข้าร่วมเวที สรุปผลการดำเนินงานในส่วนที่สำคัญ ประกอบด้วย

ประเด็นที่ ๑ การหาความคาดหวังของผู้เข้าร่วมเวที ในประเด็น "ศูนย์ดำรงธรรมในฝันมีลักษณะเป็นอย่างไร" ผลลัพธ์ที่ได้ผู้เข้าร่วมเวทีได้พูดถึง การแก้ไขปัญหาที่รวดเร็ว แก้ไขปัญหาได้หลากหลาย สะดวก ถูกต้องเป็นธรรม มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย มีการบูรณาการการแก้ไขปัญหา และที่สำคัญมีบุคลากรมีกฎหมายรองรับ และการบริหารที่มีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้รับบริการ

ประเด็นที่ ๒ การหารือและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นความคาดหวังเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในแต่ละด้าน โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมจัดกลุ่มความคิดต่อประเด็นความคาดหวังเป็นหมวดหมู่ ซึ่งได้ทั้งหมด ๔ ด้าน กลุ่มที่ ๑ ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยแนวความคิดด้านการกระจายอำนาจ การบูรณาการทำงานระหว่างทุกภาคส่วน มีกรอบอำนาจหน้าที่และการบริหารงานที่ชัดเจน กลุ่มที่ ๒ ด้านการสร้างความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่าย ประกอบด้วยแนวความคิดในเรื่องการยึดมั่นในผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก การปฏิบัติงานด้วยความเสมอภาค และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต กลุ่มที่ ๓ ด้านการมีกฎหมายรองรับ ประกอบด้วยแนวความคิดในเรื่องการจัดการระบบกฎหมายรองรับให้ชัดเจนทั้งกฎหมายในการปฏิบัติงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ระหว่างส่วนราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กลุ่มที่๔ ด้านการพัฒนาบุคลากร พูดถึงแนวคิดการพัฒนาในเรื่องความเชี่ยวชาญของบุคลากร การมีจิตบริการ การเพิ่มพูนทักษะและการสร้างแรงจูงใจสำหรับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

ประเด็นที่ ๓ ของการดำเนินการโครงการฯ คือ การได้ผลผลิต (Output) ของการระดมสมองและแสดงความคิดเห็นจากเวทีผ่านกิจกรรมโครงการเพื่อยกระดับและพัฒนาศูนย์ดำรงธรรมให้เกิดประสิทธิภาพทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย

โครงการที่ ๑ โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้สำหรับผู้ปฏิบัติงานและเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

โครงการที่ ๒ โครงการจัดทำข้อเสนอและประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

โครงการที่ ๓ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพด้านระบบการบริหารจัดการและระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการดำเนินการตามภารกิจของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

โครงการที่ ๔ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรมเพื่อทบทวนแนวทางการปฏิบัติงานประจำปี

ประเด็นที่ ๔ การจัดทำแผนงานโครงการเสนอขอรับงบประมาณตามแผนพัฒนาจังหวัดเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การพัฒนาตามข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม (Outcome) และการขับเคลื่อนตามแนวคิดการพัฒนาสำหรับกิจกรรม/โครงการที่ไม่ได้ใช้งบประมาณในการดำเนินการ

สำหรับการดำเนินการในส่วนนี้ จังหวัดยโสธรจะได้เสนอแผนงานโครงการตามข้อเสนอแนะของเวทีเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณโดยผ่านกระบวนการของระบบประมาณของจังหวัดต่อไป ทั้งนี้ในส่วนของกิจกรรมที่เป็นแนวทางการพัฒนา ที่ดำเนินการได้เลยโดยไม่ต้องใช้งบประมาณ จังหวัดยโสธรก็สามารถที่จะดำเนินการได้ในทันที เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อระหว่างหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของราษฎรโดยใช้ระบบวีดีโอ คอล ผ่านโปรแกรมไลน์ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักต่อกรณีข้อร้องเรียนสามารถตอบคำถามและแนวทางแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งการดำเนินการนี้ถือเป็นการพัฒนาที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพอย่างชัดเจนได้

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

ประเด็นที่ ๕ ซึ่งเป็นประเด็นสุดท้ายของการจัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร ก็คือความคาดหวังเมื่อมีการพัฒนาตามแนวทางและข้อเสนอแนะของเวที ซึ่งมีการระดมความคิดเห็นและความคาดหวังต่อการพัฒนาที่หลากหลาย ประกอบด้วย ศูนย์ดำรงธรรมจะเป็นจะเป็นหน่วยงานที่สร้างความประทับใจให้กับประชาชนเมื่อมาติดต่อ ประชาชนได้รับการดูแลให้มีที่พึ่งและให้คำแนะนำเมื่อมีเรื่องเดือดร้อน ภาพพจน์ของภาคราชการต่อสายตาประชาชนจะดียิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานและการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

****

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

บทนำ

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และสถาบันพระปกเกล้า จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ : การบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน และเพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดินเป็นรูปธรรม กระทรวงมหาดไทยได้เห็นชอบให้จังหวัดพะเยา ระยอง ยโสธร ปทุมธานี และสงขลา ดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารเชิงพื้นที่เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมกับคณะกรรมาธิการ ในฐานะเป็นจังหวัดต้นแบบ ตามแผนการงานการศึกษาเชิงปฏิบัติการเรื่อง "ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดหลัก (Area Based Approach)" โดยมีวัตถุประสงค์ ในการส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยทางด้านวิชาการที่จะช่วยขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลักของจังหวัด และศึกษาจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ มีธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมีแผนจังหวัดเป็นเครื่องมือบูรณาการ

จังหวัดยโสธรจึงได้สรุปรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการที่บูรณาการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของทุกภาคส่วน ในหัวข้อ "การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร" เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมบุษราคัม โรงแรม เจ.พี.เอ็มเมอรัลด์ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เพื่อจะได้เสนอความเห็นดังกล่าวต่อคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูประเทศ และสถาบันพระปกเกล้า ต่อไป โดยจังหวัดยโสธรหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการศึกษาจากเวทีการประชุมเชิงปฏิบัติการฉบับนี้จะเป็นการสะท้อนความคิดเห็นในลักษณะของการบูรณาการการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขการดำเนินการให้เกิดการแก้ไขปัญหาของพี่น้องประชาชนในอนาคตให้ดียิ่งขึ้น

จังหวัดยโสธร
ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร
๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดหลัก (Area Based Approach)

๒.๒ เพื่อศึกษาข้อแนะนำและกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการ

๒.๓ เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๓.๑ ได้ข้อข้อแนะนำและกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการ

๓.๒ จังหวัดยโสธรมีแผนปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔. แนวทางและวิธีการดำเนินการ

๔.๑ ตัวแบบในการดำเนินการ

(๑) การสัมมนาและการบรรยายพิเศษ เรื่อง "บทบาทและภารกิจของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยผู้ร่วมบรรยาย ประกอบด้วย

(๑.๑) กรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๑.๒) อนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

(๑.๓) อนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบงบประมาณและการคลังภาครัฐ

(๒) การเสวนาและรับฟังความคิดเห็น เรื่อง "เราจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร" โดยผู้เข้าร่วมเวทีสัมมนาประกอบด้วย

(๒.๑) นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร

(๒.๒) ประธานหอการค้าจังหวัดยโสธร

(๒.๓) นายสัมฤทธิ์ กัลปดี ผู้แทนภาคประชาสังคมจังหวัดยโสธร

(๒.๔) นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์ อธิบดีกรมที่ดิน กรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๓) การจัดเวทีกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร โดยใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการกำหนดความคาดหวังตัวแบบศูนย์ดำรงธรรมในฝัน การเสนอข้อคิดเห็นเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร การนำเสนอข้อคิดเห็น และการกำหนดแผนการพัฒนาศูนย์ดำรงธรรมให้เกิดประสิทธิภาพตามความคาดหวัง โดยมีผู้เข้าร่วมเวที ประกอบด้วย

(๓.๑) ภาคราชการ

(๓.๒) ภาคเอกชน

(๓.๓) ภาคประชาชน

๔.๒ ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

ในการดำเนินการศึกษาการบริหารราชการแผ่นดินแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้มีผู้เกี่ยวข้องที่ทำให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย

(๑) คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

(๒) กระทรวงมหาดไทย

(๓) สถาบันพระปกเกล้า

(๔) จังหวัดยโสธร

(๕) ภาคเอกชน

(๖) ภาคประชาสังคม

๕. กระบวนการดำเนินงานโครงการ

๕.๑ การเตรียมการดำเนินงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

(๑) การจัดทำโครงการ

(๒) การกำหนดประเด็นการศึกษาและพื้นที่การศึกษา

(๓) การประสานงานหน่วยงานในระดับกระทรวง (กระทรวงมหาดไทย)

(๔) การประสานงานกับจังหวัดเป้าหมาย

(๕) ลงพื้นที่ดำเนินการโครงการ

๕.๒ การเตรียมการดำเนินงานโครงการของจังหวัดยโสธร

(๑) แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินงานโครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และธรรมาภิบาล จังหวัดยโสธร

(๒) ประชุมคณะทำงานฯ เพื่อเตรียมการดำเนินการโครงการฯ

(๓) มอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานของคณะทำงานฯ

๕.๓ การดำเนินการโครงการ

(๑) เตรียมการด้านสถานที่

(๒) เตรียมการด้านเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(๓) เตรียมประสานงานและอำนวยความสะดวกต่อคณะกรรมาธิการฯ

(๔) เตรียมการสถานที่ในการศึกษาดูงานการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ

(๕) ดำเนินการโครงการตามแผนที่กำหนด

(๕.๑) จัดเวทีเสวนาและบรรยายพิเศษเรื่อง “บทบาทและภารกิจของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๕.๒) เสวนาและรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “เราจะร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดของเราได้อย่างไร”

(๕.๓) จัดเวทีกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

(๖) สรุปประเด็นการสัมมนาและการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

(๗) จังหวัดยโสธร สรุปประเด็นและผลจากการดำเนินโครงการ

(๘) เสนอผลการประชุมต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๖. ผลผลิตและผลลัพธ์

๖.๑ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๖.๒ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมทุกภาคส่วนได้มีเวทีในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นการสะท้อนปัญหาในระดับพื้นที่ต่อองค์กรในระดับนโยบายโดยตรง

๖.๓ จังหวัดยโสธรได้เสนอข้อคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในเชิงบูรณาการการร่วมคิด เพื่อเป็นข้อเสนอและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม

๖.๔ จังหวัดยโสธรมีแผนงานและโครงการเพื่อดำเนินการในการปรับปรุงประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร เพื่อเสนอเข้าสู่กระบวนการของบประมาณ ตามหลักเกณฑ์โดยมีแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือบูรณาการในการดำเนินการ

๖.๕ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรได้ดำเนินการโครงการพัฒนาประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมด้านการบริหารจัดการกระบวนการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้เกิดประสิทธิภาพภายหลังจากมีการดำเนินการโครงการฯ โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้ใช้งบประมาณ หรือใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินการฯ

๖.๖ บุคลากรของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดได้เข้าร่วมรับฟังข้อเสนอแนะและแนวทางการปฏิบัติงาน

๗. ผลการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์

๗.๑ การบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ในระดับพื้นที่ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

๗.๒ การบรรลุวัตถุประสงค์ในการเสนอข้อคิดเห็นเชิงนโยบายโดยผู้บริหารของจังหวัด ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมของจังหวัดยโสธร ต่อการบริหารราชการแผ่นดินต่อองค์กรที่มีบทบาทในการเสนอนโยบายและกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินในอนาคต

๗.๓ การบรรลุวัตถุประสงค์ของการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการระดมความคิด ความเห็นและข้อเสนอต่อการพัฒนาประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

๘. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ / ปัญหาอุปสรรค

๘.๑ จุดเด่น

(๑) ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริการระดับสูงของจังหวัด

(๒) ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการเสนอความคิดเห็นต่อโครงการ

(๓) การได้รับโอกาสเป็นพื้นที่นำร่องในการศึกษาการบริหารจัดการเชิงพื้นที่

(๔) ความร่วมมือของคณะทำงานฯ ในระดับจังหวัด

(๕) ความพร้อมของชุมชนต้นแบบที่ใช้เป็นจุดในการศึกษาดูงาน

๘.๒ ปัญหา อุปสรรค

- ระยะเวลาการระดมความคิดเห็นค่อนข้างน้อย
- กลุ่มเป้าหมายอาจยังไม่มีความหลากหลายเพียงพอทุกสาขา อาชีพ
- กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเวทีทีองค์ความรู้ที่แตกต่างกัน

๙. ข้อเสนอแนะ/และความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมเวที ต่อ"กรณีศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร"

๙.๑ ผลการระดมความคิดเห็นในหัวข้อ "เราอยากเห็นศูนย์ดำรงธรรมในฝันมีลักษณะเช่นไร" ซึ่งผู้เข้าร่วมเวทีได้ร่วมแสดงความคิดเห็นสรุปได้ ดังนี้

๑. แก้ปัญหาได้ถูกต้องรวดเร็ว และเป็นธรรม
๒. บริการแบบเบ็ดเสร็จ One Stop Service
๓. สามารถแก้ไขปัญหาได้ทุกเรื่อง
๔. เป็นที่พึ่งได้จริง
๕. สามารถแก้ปัญหาของประชาชนได้ทุกเรื่อง เป็นเพื่อนคู่คิดได้ทุกฝ่าย
๖. จะต้องมีโครงสร้าง ผู้บริหารชัดเจน
๗. แก้ปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพ
๘. บริการด้วยใจรวดเร็วฉับไว
๙. เป็นกลาง โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นมิตร รวดเร็ว แก้ไขปัญหาได้
๑๐. บริการได้ตลอดเวลา มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำ
๑๑. จบทุกเรื่องที่เดียว ครั้งเดียว
๑๒. รับเรื่องร้องทุกข์ แก้ไขได้ รวดเร็วภายใน ๑๕ วัน ในทุกเรื่อง
๑๓. ทุกหน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ไขปัญหา บูรณาการเป็นระบบ
๑๔. เข้าถึงได้ง่าย พึ่งได้ เป็นธรรม โปร่งใส
๑๕. มีการบริการรวดเร็ว เข้าถึงปัญหา นำข้อร้องเรียนมาแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม
๑๖. ผู้ไกล่เกลี่ย มีความเป็นกลาง ไม่มีอคติในการแก้ไขปัญหา
๑๗. เป็นส่วนราชการหนึ่งที่มีคณะทำงาน สามารถบริการด้วยความรวดเร็ว
๑๘. ให้บริการแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านได้เป็นอย่างดี
๑๙. แก้ไขปัญหาข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์ เห็นเป็นรูปธรรม แจ้งข้อมูลให้ผู้ร้องทราบด้วย
๒๐. ควรมีบุคลากร นิติกร ที่มีจิตสำนึก ใส่ใจรับฟัง มีความรู้ วิเคราะห์ วินิจฉัย ส่งต่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด
๒๑. อยากให้เป็นศูนย์กลางของประชาชนจริงๆ สามารถให้ประชาชนทุกระดับพึ่งได้ทุกอย่าง
๒๒. รวดเร็วไม่เลือกปฏิบัติ ให้บริการด้วยใจ ไม่ใช่ทำเพราะหน้าที่ ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย
๒๓. เป็นที่อำนวยการ ให้คำแนะนำ ในข้อสงสัย หรือตอบข้อปัญหาให้กับประชาชน
๒๔. พร้อมรับเรื่อง และดำเนินการแก้ไข ติดตามผล
๒๕. มีช่องทางการสื่อสาร การแก้ไขปัญหาที่รวดเร็ว
๒๖. สามารถแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้ทันเหตุการณ์
๒๗. เข้าถึงได้ง่ายหลายช่องทาง แก้ไขปัญหารวดเร็วฉับไวทันที จริงจังจริงใจในการแก้ไขปัญหา
๒๘. สามารถรับเรื่องราวร้องทุกได้ทุกประเภท มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนรวดเร็ว สามารถเชื่อมต่อได้ทุกภาคส่วนทั่วโลก
๒๙. รับเรื่องร้องเรียน ๒๔ ชั่งโมง แก้ไขได้จริงในการปฏิบัติ
๓๐. มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย
๓๑. มีอำนาจหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย

๓๒. เข้าหาได้ง่าย และไม่น่ากลัว
๓๓. ตอบสนองได้ทุกเรื่อง
๓๔. รับฟังทุกปัญหาของประชาชน
๓๕. ควรจะได้รับคำปรึกษาอย่างเป็นธรรม บุคลากรมีความรู้ความสามารถ
๓๖. แก้ไขปัญหาที่บูรณการกับหน่วยงานส่วนกลางในกรุงเทพมหานครได้อย่างรวดเร็ว
๓๗. สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง
๓๘. มีกระบวนการติดตามผลเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์
๓๙. ใช้หลักจิตวิทยาในการสื่อสาร อยู่บนพื้นฐานของการเชื่อใจ ไว้ใจของประชาชน
๔๐. เป็นศูนย์บริการแบบ "ครบวงจร"
๔๑. ต้องการให้มีศูนย์ดำรงธรรมระดับหมู่บ้าน
๔๒. สามารถเชื่อมโยงปัญหากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันท่วงที
๔๓. แยกเจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมออกจากงานส่วนอื่นโดยเฉพาะ
๔๔. มีเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่ทันสมัย
๔๕. มีชุดเฉพาะกิจ หรือชุดเคลื่อนที่เร็ว ที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

๙.๒ จากการระดมสมองเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อภาพของศูนย์ดำรงธรรมในฝัน วิทยากรกระบวนการได้แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีเพื่อแสดงความเห็น โดยจำแนกออกเป็น ๕ ประเด็นดังนี้

๙.๒.๑ ด้านการบริหารจัดการ

๑) กระจายอำนาจมายังส่วนภูมิภาค ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง
๒) ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสารักษาดินแดน ร่วมช่วยเหลือการปฏิบัติงานในศูนย์ดำรงธรรมด้วย
๓) ร่วมกันทุกภาคส่วน บูรณการในการปฏิบัติงาน
๔) มีคณะกรรมการร่วมทุกภาคส่วน โดยมีกฎหมายรองรับ
๕) ทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ และทุกภาคส่วนให้ความช่วยเหลือ สามารถทำงานทดแทนกันได้
๖) ให้ศูนย์ดำรงธรรมเป็นหน่วยงานอิสระไม่ได้ขึ้นอยู่กับสำนักงานจังหวัด
๗) มีอัตรากำลังเป็นของตนเอง ไม่ยืมอัตรากำลังมาจากหน่วยงานอื่น ทำให้ศูนย์ดำรงธรรมมีความต่อเนื่อง
๘) มีคณะทำงานแต่ละด้าน อย่างชัดเจน และเป็นระบบ
๙) มีการติดตามในระดับชุมชน ร่วมขับเคลื่อนในทุกระดับ จนถึงระดับจังหวัดแบบต่อเนื่อง
๑๐) ให้เป็นหน่วยงานที่ทำงานเฉพาะด้าน ไม่ขึ้นกับระบบงานประจำ

๙.๒.๒. ด้านการสร้างความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่าย

๑) ยึดมั่นในผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ และสามารถลงมือปฏิบัติได้อย่างทันที
๒) สามารถสร้างความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่าย อย่างเสมอภาค

๓) หน่วยงานราชการจะต้องปฏิบัติตามโดยสุจริต ไม่ให้ประชาชนเดือดร้อน หรือได้รับผลกระทบ

๔) พร้อมรับฟัง และแก้ไขปัญหา

๕) สามารถให้ความเป็นธรรมกับผู้ร้องเรียน

๖) เป็นองค์กรที่มีความเป็นเอกภาพในการแก้ไขปัญหา

๗) มีกระบวนการที่ชัดเจน สามารถติดตามเรื่องราวที่ร้องเรียนได้

๘) ไม่สองมาตรฐาน

๙.๒.๓ ด้านการมีกฎหมายรองรับ

๑) จัดตั้งเป็นหน่วยงานชัดเจนมีกฎหมายรองรับ

๒) ให้ความร่วมมือ แก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

๓) มีกฎหมายคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน ในการปฏิบัติที่ชัดเจน และร่วมมือกันอย่างจริงจัง

๕) การยกระดับการปฏิบัติ โดยทุกหน่วยงานต้องกำหนดเป็นภารกิจจากต้นสังกัดให้เป็นหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ในการปฏิบัติงานในระดับภูมิภาค

๖) ต้องมีอำนาจในการที่จะตัดสินใจแก้ไขปัญหา

๙.๒.๔ ด้านการพัฒนาบุคลากร

๑) ทุกส่วนราชการให้ความร่วมมือ และร่วมแก้ไขปัญหาอย่างเต็มความสามารถ

๒) ให้บริการทุกระดับประทับใจ ทำด้วยใจ

๓) ใส่ใจในปัญหาของประชาชนแก้ไขให้ดีที่สุด ตามภารกิจ ระเบียบ ข้อกฎหมาย

๔) มีบุคลากร เครือข่าย แก้ไขปัญหาให้ประชาชนรวดเร็ว

๕) มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้บริการประชาชน

๖) บูรณาการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้ เข้าถึง ปัญหาต่างๆ มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องด้วยความโปร่งใส

๗) ให้เจ้าหน้าที่ติดตามการแก้ไขปัญหา

๘) เข้าถึงคนร้องเรียน กรณีที่ชาวบ้านเข้าไม่ถึงศูนย์ดำรงธรรม

๙) ทุกหน่วยงานที่รับปัญหาของประชาชนต้องแก้ปัญหาตามภารกิจ ของหน่วยงานตนได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพถูกต้อง

๑๐) ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตามหลักธรรมาภิบาล

๑๑) มีการบริการจัดการที่ดี มีคณะทำงาน

๑๒) ยินดีต้อนรับคนทุกๆฐานะ

๑๓) จูงใจบุคลากรของศูนย์ดำรงธรรม ให้มีกำลังใจในการทำงาน ปลูกฝังทัศนคติการมองประชาชนที่ดี

๑๔) มีช่องทางการติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รวดเร็วสะดวก มีเจ้าหน้าที่มาให้คำปรึกษากับผู้ร้องได้ทันที

๑๕) ให้ทุกภาคส่วนในจังหวัดมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประชาชน

๑๖) ต้องรู้ใจเขา ใจเรา ในด้านการบริการอย่างตรงไปตรงมา

๑๗) เจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถ มีใจรักในความพร้อมที่จะแก้ไขปัญหา

๑๘) ผู้ว่าราชการจังหวัดใส่ใจดูแลด้วยตนเอง จัดเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถ มีคุณธรรม และเต็มใจในการบริการ

๑๙) ให้บริการ ๒๔ ชั่วโมง พร้อมทุกกรณีที่จะแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ด้วยความแม่นยำ

๒๐) มีระบบการคัดเลือก เลือกสรร เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ หลายด้าน มาช่วยในการแก้ไขปัญหา

๒๑) มีบุคลากรของศูนย์ดำรงธรรมรับผิดชอบโดยเฉพาะ มีกฎหมายรองรับ มีอำนาจหน้าที่แก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ

๒๒) มีเจ้าหน้าที่โดยตรง เป็นรูปธรรม ชัดเจน

๒๓) มีการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

๒๔) ใช้บุคลากรที่มีคุณภาพ

๒๕) ใช้หลักการกระจายอำนาจ

๒๖) สนับสนุนบุคลากรร่วมปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

๒๗) เจ้าหน้าที่มีใจในการปฏิบัติหน้าที่ แก้ไข ให้คำปรึกษา แนะนำว่องไว

๒๘) มีกฎหมายรองรับ

๒๙) มีงบประมาณรองรับ

๓๐) มีอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ

๓๑) เจ้าหน้าที่เป็นกันเอง สุภาพ บริการรวดเร็ว มีความเสมอภาค เป็นธรรม

๓๒) เจ้าหน้าที่มีความรู้ด้านกฎหมาย มีที่ปรึกษาด้านกฎหมายประจำศูนย์ดำรงธรรม

๓๓) ศูนย์บริการติดต่อได้สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน

๓๔) มีจิตสำนึกในการบริการ

๙.๓ ข้อเสนอแผนงาน/โครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ภายใต้กรอบการดำเนินงาน ๔ ด้าน

๙.๓.๑ ด้านการบริหารจัดการ

๙.๓.๒ ด้านการสร้างความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่าย

๙.๓.๓ ด้านกฎหมาย

๙.๓.๔ ด้านการพัฒนาบุคลากร

ผู้เข้าร่วมเวทีระดมความคิดเห็นผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์และจัดทำแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมในด้านต่างๆ พร้อมกับนำเสนอต่อที่ประชุม สามารถสรุปแผนงานโครงการที่ผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละกลุ่มนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

กลุ่มที่ / หัวข้อเรื่อง (ภารกิจหลัก)	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ	ผู้ประสานงาน
๑.สร้างความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่าย	๑.เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐานเดียวกัน ๒.เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมขององค์การ/ภาครัฐ/เอกชน/ชุมชน ๓ เพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมและเสมอภาค	๑.จัดประชุมชี้แจงสร้างความรู้เข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานศดธ. ทุกระดับ ๒.กำหนดรูปแบบวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย -เพิ่มช่องทางในการเข้าถึงให้กับประชาชน -กำหนดมาตรฐานในการดำเนินงาน -นำมาปรับใช้ประเมินผลวิเคราะห์ผลตอบรับ ๓.จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ๔.ติดตามประเมินผล	๔ ไตรมาส ก.ค. – ธ.ค. ๕๙ ม.ค. – มี.ค. ๕๙ เม.ย. – มิ.ย. ๕๙ ก.ค. – ก.ย. ๕๙	๑.ศดธ.ได้รับเรื่องร้องเรียนจากชาวบ้านมากขึ้นในช่วง ๓ เดือนแรก ๕% ๒.ช่วง๓ ไตรมาสหลัง ศดธ.ได้รับเรื่องร้องลดลง ๑๐%	-ใช้แบบสอบ ถามและแบบประเมินความพึงพอใจโดยรวบรวมทุกๆไตรมาส -จำนวนนับเรื่องร้องเรียน	๑๐๐,๐๐๐	สนง.จว.	ก.มท., ก.ยุติธรรม	ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

กลุ่มที่ / หัวข้อเรื่อง (ภารกิจหลัก)	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ	ผู้ประสานงาน
๒.การมีกฎหมายรองรับ	๑.คุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ๒.มีโครงสร้างหน่วยงานที่ชัดเจน ๓.มีภารกิจอำนาจหน้าที่ชัดเจน ๔.คุ้มครองในส่วนของผู้ร้องด้วยเช่นกัน	เสนอแนวทางต่อผู้มีอำนาจให้ออกกฎหมายมารองรับวัตถุประสงค์	ตามกระบวนการในการออกกฎหมายมารองรับ	รัฐออกกฎหมายมารองรับอำนาจหน้าที่และภารกิจของ ศดธ.	-	ตามความจำเป็นเหมาะสมประหยัด	-	ก.มท., กรมการปกครอง	ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร
๓.การบริหารจัดการ	เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานของศดธ.ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสามารถตอบสนองในการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว, เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ	๑.กำหนดวิธีการปฏิบัติด้านงานธุรการให้ชัดเจน ๒.กำหนดกรอบเวลาของการปฏิบัติงานต่างๆให้ชัดเจน ๓.การจัดตั้งศูนย์ย่อยภายในอำเภอให้มีกฎหมายรองรับ ๔.ให้กฎหมายครอบคลุมการทำงานของหน่วยงานทุกระดับ	๓ เดือน ๖ เดือน ๙ เดือน ๑๒ เดือน	ระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์ดำรงธรรมได้ตามขั้นตอนและเวลาที่กำหนด	การจัดทำข้อมูลประมวลปัญหาของการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน	๑๐๐, ๐๐๐	สป.มท.	ก.มท.	ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

กลุ่มที่ / หัวข้อเรื่อง (ภารกิจหลัก)	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ	ผู้ประสานงาน
๔.การพัฒนาบุคลากร	เพื่อให้บุคลากรของศดธ.มีความรู้จิตสำนึกบริการและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น	๑.ประชุมชักซ้อมบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและหน่วยงาน โดยผู้บริหารมีการติดตามกำกับดูแลเป็นระยะ ๒.อบรมให้บุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับภารกิจของส่วนราชการต่างๆ มีความพร้อม มีใจรักในการแก้ไขปัญหากับประชาชน ๓.จัดให้มีเจ้าหน้าที่โดยตรงรับผิดชอบ ศดธ. รับผิดชอบอย่างถูกต้อง ๔.ผู้บังคับบัญชากำกับดูแลให้คำปรึกษาและมีมาตรการจูงใจเจ้าหน้าที่ในการทำงาน ๕.จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่	ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๕๙	ผู้รับบริการมีความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	-ออกแบบสอบถาม -กรอกแบบสอบถาผู้รับบริการทุกราย	๕๐,๐๐๐	สนจ.ยส.	สนจ.ยส.	ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

กลุ่มที่ / หัวข้อเรื่อง (ภารกิจหลัก)	วัตถุประสงค์	วิธีการดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ	ผู้ประสานงาน
๕.การปรับปรุงมาตรฐานการบริการและการประเมินผล	๑.เพื่อปรับปรุงการให้บริการให้มีมาตรฐานในด้านต่างๆ ดังนี้ ๑.๑ กระบวนการดำเนินงานบริการ ๑.๒ระยะเวลาการดำเนินงาน ๒.เพื่อติดตามและประเมินผลการให้บริการ	๑.กระบวนการดำเนินงานในการให้บริการ ๑.๑ ทบทวนกระบวนการให้บริการเดิมเพื่อปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพการทำงานให้เป็นไปอย่างรวดเร็วประสานสอดคล้องกัน ๑.๒ นำเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาการให้บริการ ๒.จัดให้มีแบบประเมินความพึงพอใจผู้รับบริการ	๑๕วัน/๓๐วัน/๖๐วัน/๙๐วัน	๑.ร้อยละของความสำเร็จของเรื่องราวร้องทุกข์ที่ได้รับการแก้ไข/ยุติเรื่อง(ร้อยละ ๗๕) ๒.ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการ (ร้อยละ ๘๐)	๑.ตรวจสอบจากรายงาน สถิติผลการดำเนินการของศดธ.ประจำเดือน ๒.แบบสำรวจความพึงพอใจผู้รับบริการ	-	-	สนจ.จว.ยส.	ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

๑๐. ผลที่คาดหวังเมื่อดำเนินการตามแผนพัฒนาประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรม ผู้เข้าร่วมเวทีได้แสดงความคิดเห็น ดังต่อไปนี้

-ได้รับความยุติธรรมลงมาสู่ชุมชน
-ได้รับความเป็นธรรม มีความสุขในชีวิต สบายใจ
-ได้รับความประทับใจในการบริการ
-ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหา
-มีที่พึ่งของประชาชน
-การแก้ไขปัญหา/ความพึงพอใจ
-ประชาชนคิดว่ามีที่พึ่ง
-มีความสุขเพิ่มขึ้น มีกำลังใจในการดำรงชีวิตให้เป็นจริง
-มีความสุข
-ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาที่ไม่ได้จากขาดความเป็นธรรม
-ประชาชนยโสธรอยู่อย่างมีความสุขในการบริการภาคราชการ
-.ได้รับความเป็นธรรมในการแก้ไขปัญหา
-ได้รับความสุข ๓.มีที่พึ่งพิงยามได้รับความทุกข์
-ได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพชีวิตดีขึ้นของชาวยโสธร
-ได้ความสุข
-ได้ความพึงพอใจ
-ได้รับความอบอุ่น
-ได้รับความเป็นธรรม -สังคมโสธร...สงบสุข -ได้มีที่พึ่งทางกฎหมาย -ดัชนีชี้วัดความสุขสูงสุด -จะทำให้ประชาชนมองระบบราชการในทางที่ดีขึ้นสามารถพึ่งพาได้ -ประชาชนชาวยโสธรจะได้ประโยชน์อะไร พึงพอใจ มีความสุข เพราะเรื่องร้องเรียน,ร้องทุกข์หมดไป(ถูกแก้ไขได้ตรงจุด) -บำบัดทุกข์ที่เกิดขึ้นกับตัวเขา ประชาชนมีความสงบสุขเชื่อมั่นภาครัฐ ประชาชนหมดทุกข์ จังหวัดได้รับการพัฒนา+ร่วมรู้ -ได้รับความเป็นธรรม -ได้รับความเป็นธรรมและพึงพอใจ -อยู่ดีมีสุข -เมื่อทุกอย่างสำเร็จอย่างที่คิด ประชาชนทุกชีวิตจะมีความสุขสบาย -มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น -เกิดความสามัคคีปรองดอง ก่อให้เกิดพัฒนาในส่วนต่างๆ -ได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนที่รวดเร็ว ทันเหตุการณ์และเป็นธรรม -ได้รับความสุข -มีความสุข หมดทุกข์ หมดปัญหา -ได้รับการแก้ไขปัญหา ได้รับความสบายใจจากการรับบริการ -มีหน่วยงานที่ช่วยเหลือประชาชนอย่างเป็นธรรม -ได้รับความเป็นธรรม ๒.ได้รับการแก้ไขปัญหา -มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข -ประชาชนก็จะได้รับการแก้ปัญหาได้รวดเร็วขึ้น -มีความสุข -ชาวยโสธร อยากไปเยี่ยมศูนย์ดำรงธรรมอย่างเป็นมิตร -ประชาชนมีความสุข -ได้รับความเป็นธรรมและประทับใจมีความสุข -.มีความสุข คลายทุกข์ได้ไว้วางใจเจ้าหน้าที่ของรัฐมากขึ้น ๓.ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในอนาคต -ได้รับความเป็นธรรมได้รับการช่วยเหลือ

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

๑๑. ความคาดหวังต่อทรรศคติของประชาชนและผู้ใช้บริการหลังจากพัฒนาประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรแล้ว

-จากการระดมสมองผ่านเวทีประชาชน ประเด็นสุดท้ายที่ได้ให้ผู้เข้าร่วมเวทีแสดงความคิดเห็น คือ “เมื่อพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรจนประสบผลสำเร็จแล้วประชาชนและผู้ใช้บริการจะพูดถึงศูนย์ดำรงธรรมว่าอย่างไร” สามารถสรุปความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวได้ดังนี้

ประชาชนมีที่พึ่งพาอาศัย -ศูนย์ดำรงธรรมเป็นศูนย์คลายทุกข์อย่างแท้จริง -ไว้ใจได้ -มีปัญหาไม่ต้องพึ่งทนาย -ศูนย์ดำรงธรรมสุดยอด -ขอบคุณศูนย์ดำรงธรรม -เยี่ยม/ขอบคุณมาก -เยี่ยมมากสุดยอด -บริการประทับใจสามารถพึ่งได้ -ข้าราชการของประชาชนชาวยโสธรสุดยอด -ขอบคุณหลายๆ -หน่วยงานสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ -ถ้าคิดไม่ออก หรือมีปัญหาให้ไปหาศูนย์ดำรงธรรม -ขอบคุณมากๆค่ะ -ดีใจที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐ -จะเป็นที่พึ่งของประชาชน -ประทับใจ -ยอดเยี่ยม -พอใจ -ยิ้มแย้มมีความสุข -เจ้าหน้าที่แก้ปัญหาได้เร็วและให้ความเป็นธรรมดีมาก -ท่าน คือ ความหวังและที่พึ่งของเรา -การบริการที่ดี -รัฐเป็นมิตรกับประชาชน -ขอบคุณที่ช่วยแก้ไขปัญหาให้ อวยพรให้เจ้าหน้าที่ -ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรเป็นที่พึ่งของคนยโสธรจริง -ข้าราชการที่ดีจริงๆประชาชนพึ่งพาได้ “บ่ถิ่มกัน” -น่ารักอ่ะ -สุดยอดอ่ะ -เท่ห์จังอ่ะ -เป็นที่พึ่งของประชาชนได้ -ขอบคุณที่ให้ความเป็นธรรม -ศูนย์ดำรงธรรมเป็นที่พึ่งของประชาชน -มีความภาคภูมิใจที่กระบวนการของศูนย์ดำรงธรรมเป็นที่พึ่งของประชาชน -ความยุติธรรมอยู่ตรงนี้นี่เอง -จังหวัดมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือชาวยโสธร -ประชาชนมีความพึงพอใจกับศูนย์ดำรงธรรม -จะพูดถึงเราว่าอย่างไร ขอบคุณทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง -ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธรเป็นที่พึ่งของประชาชน -ศูนย์ดำรงธรรมเยี่ยม

****

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

แผนการปฏิบัติงานของคณะทำงานขับเคลื่อน "กรณีศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร"
(ระยะหลังจากการร่วมประชุมกับคณะกรรมาธิการด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)

ลำดับที่	แผนงาน/กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ							ผู้รับผิดชอบการดำเนินการ
		ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙			ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐				
		ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ไตรมาส ๑	ไตรมาส ๒	ไตรมาส ๓	ไตรมาส ๔	
๑	สรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร	✓							ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร
๒	คณะทำงานขับเคลื่อนกรณีศึกษาฯ จังหวัดยโสธร พิจารณาและให้ความเห็นชอบสรุปผลการสัมมนาฯ	✓							คณะทำงานฯ ระดับจังหวัด
๓	นำเสนอผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร ต่อคณะกรรมาธิการฯ		✓						ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร
๔	รับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการฯ ที่มีต่อเอกสารสรุปผลการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ และแก้ไขเพิ่มเติม		✓						คณะทำงานฯ ระดับจังหวัด
๕	ดำเนินการตามแผนงานด้านการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดในโครงการ/กิจกรรมที่ไม่ใช้งบประมาณและดำเนิน		✓	✓					ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร
๖	เสนอแผนงานและโครงการฯ สำหรับโครงการพัฒนาประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมที่ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการ				←	—	—	→	ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร สำนักงานจังหวัดยโสธร

เอกสารรายงานของจังหวัดยโสธร

(ร่าง) โครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร
ตามข้อเสนอและความเห็นของการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ กรณีศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร
โดยคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ลำดับที่	ประเด็นการพัฒนา	โครงการ/กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐				ผู้รับผิดชอบการดำเนินการ
			ไตรมาส ๑	ไตรมาส ๒	ไตรมาส ๓	ไตรมาส ๔	
๑	การสร้างความเป็นธรรม	โครงการเสริมสร้างความรู้ผู้ปฏิบัติงานและเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรม					ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร
๒	การมีกฎหมายรองรับ	โครงการจัดทำข้อเสนอประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรม					คณะทำงานฯ ระดับจังหวัด
๓	ด้านการบริหารจัดการ	๑.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านระบบการประสานงานธุรการ ๒.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการประสานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร
๔	ด้านการพัฒนาบุคลากร	๑.โครงการสัมมนาบุคลากรเพื่อทบทวนแนวทางปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ๒.โครงการอบรมเสริมสร้างองค์ความรู้สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ดำรงธรรมที่เกี่ยวข้องทุกระดับ					ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดยโสธร

เอกสารรายงานฯ
จังหวัดพะเยา

รายงานผล

การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

(Area-based Approach)

กรณีศึกษา: พะเยาโมเดล แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

จังหวัดพะเยา
สำนักงานจังหวัดพะเยา
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด
สิงหาคม ๒๕๕๙

คำนำ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้เห็นชอบกับแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือในการบูรณาการ ซึ่งจะนำสู่การศึกษาหาตัวแบบการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง รวมทั้งยกระดับการให้บริการประชาชนให้มีความเป็นเลิศ โดยเพื่อให้การดำเนินการศึกษาเชิงปฏิบัติการดังกล่าวเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงมหาดไทย เห็นชอบให้จังหวัดระยอง สงขลา ยโสธร พะเยา และจังหวัดปทุมธานี ร่วมดำเนินการตามแผนงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในฐานะจังหวัดต้นแบบ

จังหวัดพะเยา ในฐานะจังหวัดต้นแบบเข้าร่วมดำเนินการศึกษาเชิงปฏิบัติการดังกล่าว ได้กำหนดศึกษา “แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม” เพื่อศึกษาและสร้างกระบวนการพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม โดยได้รับการสนับสนุนการดำเนินการจากผู้บริหารในระดับจังหวัด หน่วยงานภาคส่วนราชการ ภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาควิชาการ ร่วมจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งจังหวัดพะเยาจะได้นำผลการดำเนินการเป็นตัวแบบในการนำไปทดลองใช้ต่างบริบทต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทาง “ประชารัฐ”อย่างแท้จริง และส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่ตรงตามความต้องการ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในภาพรวม และขอขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มา ณ โอกาสนี้

จังหวัดพะเยา

สิงหาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร

บทที่ ๑ : บทนำ **๑**

- ความสำคัญและความเป็นมาของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ๑
- วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ๓
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน ๓
- ขอบเขตของการดำเนินงาน ๓
- กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน ๔
- นิยามเชิงปฏิบัติการ ๕

บทที่ ๒ : กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม **๖**

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ๖

- ความหมายของการมีส่วนร่วม ๖
- ขั้นตอนการมีส่วนร่วม ๘
- รูปแบบของการมีส่วนร่วม ๑๑
- ลักษณะของการมีส่วนร่วม ๑๑
- ความสำคัญของการมีส่วนร่วม ๑๒
- ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน ๑๒

๒. ทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT **๑๔**

๓. ทฤษฎีการบริหารแบบ ๔ M **๑๔**

๔. รูปแบบการบริหารจัดการ ๗ ประการหรือ POSDCORB ของ Luther Gulick **๑๕**

๕. หลักธรรมาภิบาล **๑๕**

- องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ๑๕

๖. นโยบายประชารัฐ **๑๖**

๗. แผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) **๑๘**

๘. บริบทของจังหวัดพะเยา **๑๙**

- ศักยภาพและข้อมูลสำคัญภายใต้บริบทของจังหวัดพะเยา ๒๐

บทที่ ๓ : การดำเนินงาน **๒๓**

บทที่ ๔ : สรุปผลการดำเนินงาน **๒๔**

ส่วนที่ ๑ สรุปการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม **๒๔**

ขั้นตอนที่ ๑ เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้าใจร่วมกัน ๒๕

สารบัญ

หน้า

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด ๓๒
- การทบทวนแผนชุมชน/หมู่บ้าน ๓๒
- การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓๗
- การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๓๘
- การสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชน ๔๐

ขั้นตอนที่ ๓ การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด ๔๒

ขั้นตอนที่ ๔ การจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ๔๒

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดรับฟังความคิดเห็นร่างแผนพัฒนาจังหวัด ๕๓

ขั้นตอนที่ ๖ การพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ๕๔

ส่วนที่ ๒ สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข ๕๖

บทที่ ๕ : สรุปผลและข้อเสนอแนะ ๖๑
- สรุปผลการศึกษา ๖๑
- ข้อค้นพบ ๖๑
- ปัญหาและอุปสรรค ๖๓
- ข้อเสนอแนะ ๖๔

อ้างอิง

เอกสารรายงานของจังหวัดพะเยา

บทสรุปผู้บริหาร

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้เห็นชอบกับแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” โดยกระทรวงมหาดไทย เห็นชอบให้จังหวัดพะเยา ร่วมดำเนินการตามแผนงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในฐานะจังหวัดต้นแบบจังหวัดพะเยา จึงกำหนดศึกษา “แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม” เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และมีส่วนร่วม เพื่อเป็นตัวแบบในการศึกษาบริบทต่างพื้นที่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน เป็น ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑. เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

๒. การวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด

๓. การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด

๔. การจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๕. การจัดรับฟังความคิดเห็นร่างแผนพัฒนาจังหวัด

๖. การพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

สรุปผลการศึกษา

๑. ด้านการวางแผน (Planning) พบว่า จังหวัดจัดทำ **“ทำคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี”** ทำให้เกิดแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงาน ภายใต้กิจกรรม แนวทาง เป้าหมาย และระยะเวลา ร่วมกัน

๒. ด้านการจัดองค์กร (Organization) พบว่า จังหวัด ได้สร้างโมเดลเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ในลักษณะการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ **“sandwich Model”** และสื่อสารโมเดลให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้และสร้างเข้าใจร่วมกัน ในอันที่จะนำนโยบายในระดับบน (Top down) ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ประเทศไทย (ปี พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒) “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นโยบายรัฐบาล ๑๑ ข้อ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไทยแลนด์ ๔.๐ รวมทั้ง หลัก Value Chain ของนายกรัฐมนตรี “ห่วงโซ่คุณค่า” สู่ความเชื่อมโยงภาคประชาชน-ภาคธุรกิจ มาเชื่อมโยงและสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของท้องถิ่น/ชุมชน ในระดับล่าง (Bottom up) ผ่านกระบวนการแผนชุมชน/หมู่บ้าน แผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่ตรงตามประเด็น

๓. ด้านการจัดกำลังคน (Staffing) พบว่า จังหวัดใช้รูปแบบการบริหารกำลังคนแบบ **“ประชารัฐ”** ที่ส่งผลให้เกิดการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มกระบวนการจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปี ไปจนถึงการพิจารณาเห็นชอบแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด ประกอบด้วย

๑) คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา (ก.บ.จ.)

๒) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา

๓) คณะทำงานกลั่นกรองแผนงาน/โครงการ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา

๔) คณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster)

๔. ด้านการอำนวยการ (Directing) พบว่า จังหวัดใช้รูปแบบ **“ธรรมาภิบาล (Good Governance)”** เป็นแนวทางในการดำเนินการ ที่ครอบคลุม หลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส มีส่วนร่วม สำนึกรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ผ่านกลไกลการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม โดยการประชุมระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ การร่วมคิด ร่วมทำ รวมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่ การจัดทำ แผนชุมชน/หมู่บ้าน แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด จะทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และมองเห็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นประโยชน์กับประชาชนอย่างแท้จริง

๕. การประสานงาน (Coordinating) พบว่า จังหวัดใช้รูปแบบ **“สร้างทีม สร้างงาน”**โดยมีสำนักงานจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการประสานการปฏิบัติ ร่วมกับเลขากลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster) และสร้างความเชื่อมโยงกับระดับพื้นที่ ไปยังทุกอำเภอ ผ่านกลไกลคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ผู้นำชุมชน เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นไปตามกรอบระยะเวลาดำเนินการ

๖. การรายงาน (Reporting) พบว่า จังหวัดใช้รูปแบบ **“การสร้างเครือข่าย”** โดยมีสำนักงานจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการประสานการปฏิบัติ โดยเมื่อประชุมจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดในแต่ละขั้นตอนแล้วจะมอบหมายให้เลขากลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster) เป็นหน่วยงานรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กลุ่มภารกิจใด จัดส่งสำนักงานจังหวัด เพื่อดำเนินการประมวลเป็นภาพรวมของจังหวัด ซึ่งในการดำเนินการในลักษณะนี้ จะช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินการ และเพิ่มประสิทธิภาพของงาน เนื่องจากเกิดการกลั่นกรองงานโดยระบบที่วางไว้ นอกจากนี้ ได้จัดตั้งไลน์กลุ่ม ทีมงานจัดทำแผน เพื่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เชิญประชุม ติดตามงาน ซึ่งการดำเนินการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

๗. ด้านงบประมาณ (Budgeting) พบว่า จังหวัดใช้งบประมาณในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด จากงบค่าใช้จ่ายในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นไปตาม มติ อ.ก.น.จ. เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ที่ได้พิจารณาเห็นชอบ นโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการทบทวน

แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด (พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๐) และหลักเกณฑ์และวิธีการการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ พร้อมกำหนดกรอบการจัดสรรงบประมาณจังหวัด/กลุ่มจังหวัด โดยจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดละ ๙ ล้านบาท

ปัญหาและอุปสรรค

๑. ข้อจำกัดด้านบุคลากร ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งบางหน่วยงานไม่มีเจ้าหน้าที่มีความชำนาญด้านนโยบายและแผน ประกอบกับ บางหน่วยงานมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในภาระงานประจำและการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เหล่านี้ ส่งผลให้เป็นปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

๒. ภาคส่วนต่าง ๆ ยังให้ความสนใจในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดไม่มากเท่าที่ควร โดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดทำโครงการ ส่งผลให้แผนงาน/โครงการ ส่งผลให้การจัดทำโครงการตอบโจทย์ต่อทิศทางการพัฒนาจังหวัดไม่เต็มที่ รวมทั้งหน่วยงานให้ความสำคัญกับแผนงาน/โครงการ ที่ตอบสนองต่อภารกิจของส่วนราชการเป็นหลัก มากกว่าการตอบสนองต่อภารกิจของจังหวัด

๓. การบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัดกับแผนของส่วนราชการ ยังไม่สอดคล้องเชื่อมโยงเท่าที่ควร เนื่องจากหน่วยงานในระดับจังหวัด ยังจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวง (Function) นอกจากนี้ยังเป็นลักษณะ Top Down Process ซึ่งอาจไม่ได้มาจากปัญหาความต้องการในระดับพื้นที่

๔. วงรอบของปฏิทินในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดไม่สอดคล้องกับวงรอบปฏิทินในการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดจะทำล่วงหน้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำหนดจัดทำปีต่อปี ทำให้เป็นอุปสรรคในการบูรณาการ เชื่อมโยงการจัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัดมีระยะเวลาสี่ปี ส่วนระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้แผนของท้องถิ่นมีระยะเวลาสามปี ทำให้แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สอดคล้องกันแผนพัฒนาจังหวัดเท่าที่ควร

๕. การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เป็นการกำหนดทิศทางตามศักยภาพของพื้นที่ และปัญหาความต้องการของประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค แต่การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ที่ขับเคลื่อนผ่านแผนงาน/โครงการ บางโครงการที่จำเป็นและสอดคล้องกับศักยภาพของจังหวัด ไม่ได้รับการพิจารณาจากหน่วยงานที่กลั่นกรองฯ ซึ่งอาจเกิดจากผลการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ และสร้างทีมงาน โดยการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผน เพื่อบูรณาการความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

๒. จัดเวทีเสวนาร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อปรับแนวคิด และเปิดมุมมองต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และปรับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยจัดทำ Value chain เป็นระบบ ตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เป็นกลไกในการพัฒนาที่บูรณาการแผนงาน/โครงการ ระหว่างงบส่วนราชการ งบจังหวัด และงบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้งบประมาณ ตอบสนองต่อการภารกิจของจังหวัดอย่างเต็มที่

๓. กำหนดในเชิงนโยบาย ในการจัดทำแผนพัฒนาของส่วนราชการ (Function) ควรให้มีความสอดคล้องกับเชื่อมโยงกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ โดยการสนับสนุนงบประมาณให้ส่วนราชการ ควรมีสัดส่วนที่สนับสนุนแผนงาน/โครงการ ซึ่งปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่บูรณาการ เชื่อมโยงระหว่างกัน ในลักษณะของ Area based เพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของประชาชน (Demand side) ได้รับการตอบสนองจากแผนงาน/โครงการของส่วนราชการ (Supply side)

๔. พิจารณาหาแนวทาง เพื่อปรับระยะเวลาในการจัดทำแผนให้สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ กำหนดแนวทางปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ครอบคลุมถึงแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนของส่วนราชการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ

๕. ในการพิจารณาแผนงาน/โครงการ ควรให้หน่วยงานในระดับจังหวัด ได้ร่วมประชุม ชี้แจงเหตุผลในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกัน

๖. นำผลการศึกษาเป็นตัวแบบในการนำไปทดลองใช้ต่างบริบทต่อไป

บทที่ ๑
บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและงบประมาณในระดับจังหวัด มีพัฒนาการมาตามลำดับ โดยเฉพาะในส่วนของการจัดสรรงบประมาณ จากเดิมที่มีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินการในพื้นที่จังหวัดผ่านส่วนราชการ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นใดของรัฐ การจัดสรรงบประมาณจากงบกลาง (งบ CEO) และได้พัฒนารูปแบบของการได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการในพื้นที่จังหวัดโดยตรงในฐานะเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ โดยมีพัฒนาการ การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมาตามลำดับ ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๑๕-๒๕๑๙) รัฐบาลเริ่มมีการพัฒนาชนบท และกำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือในการวางแผนจากล่างขึ้นบน คือให้จังหวัดจัดทำโครงการและส่งให้ส่วนกลางพิจารณา แต่การพัฒนาในช่วงเวลาดังกล่าวไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะปัญหาความยากจนในชนบททวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น มีความเหลื่อมล้ำของรายได้ค่อนข้างสูงระหว่างสังคมเมืองและชนบท ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๒๕-๒๕๒๙) ใช้ “ระบบแผน” เป็นแกนนำในการพัฒนาและกำหนดทิศทาง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา เลือกโครงการของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน ให้ภาครัฐดำเนินการให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และเน้นการให้ความสำคัญกับประชาชนที่ยากจนให้ทั่วถึงมากที่สุด โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐบาล มีนโยบายสนับสนุนการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค มีการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค (กชช.ภ) เพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางในการดำเนินการ โดยให้จังหวัดจัดทำโครงการให้มีการจัดทำแผนงานโครงการมาจากสภาพปัญหาความต้องการระดับพื้นที่ ผ่านคณะกรรมการสภาตำบล (กสต.) พิจารณาให้ความเห็น คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.) วิเคราะห์โครงการ และคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด (กพจ.) พิจารณาอนุมัติโครงการ ทำให้การดำเนินการมีความชัดเจนในการพัฒนาในระดับพื้นที่มากขึ้น เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับตำบลในกระบวนการตัดสินใจ ยึดเป้าหมายเดียวกัน เน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ยากจน การปรับปรุงระบบการผลิตการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ทำให้แผนพัฒนาจังหวัดมีความหลากหลายและครอบคลุมในด้านต่าง ๆ มากขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย,๒๕๕๒ หน้า ๑-๒)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๕๒ วรรคสาม มาตรา ๕๓/๑ และมาตรา ๕๓/๒ (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐,๒๕๕๐ : ๔-๕) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ให้จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และให้ถือว่าจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

โดยให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประชุมหารือร่วมกับ หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาสังคม ผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย,๒๕๕๒ : ๔) และแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งหลักการสำคัญตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑ ในการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ คือ ๑) การบริหารงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดหรือแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ๒) การสร้างโอกาสและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในจังหวัด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันและการแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓) การกระจายอำนาจการตัดสินใจลงไป สู่ระดับปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ ๔) การส่งเสริมสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๕) การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใส และมีการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการ และ ๖) การบริหารงบประมาณจังหวัดให้เป็นไปตามวิธีการงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่ ก.น.จ. กำหนดตามข้อเสนอแนะของสำนักงบประมาณ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑,๒๕๕๑: ๓-๔) ซึ่งพอสรุปได้ว่า พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ สอดคล้องตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อให้มีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และบริหารงบประมาณ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นไปตามความต้องการของประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ที่มีการบูรณการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ภายใต้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอเรื่องการบูรณาการแผนงาน/โครงการ ในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่จังหวัด (Area Based) โดย ๑) การบูรณาการแผนงาน/โครงการ ในพื้นที่จังหวัด เพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชน (Demand side) ได้รับการตอบสนองจากแผนงาน/โครงการของส่วนราชการ (Supply side) ให้ส่วนราชการที่มีแผนงาน/โครงการ ลงไปปฏิบัติในพื้นที่ แจ้งแผนงาน/โครงการของทุกรายการให้จังหวัดทราบเพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด และความต้องการของประชาชนในด้านพื้นที่และห้วงเวลาดำเนินการให้เกิดความเหมาะสม และให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) สามารถเสนอแนะในเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่และ/หรือห้วงเวลาดำเนินการของแผนงาน/โครงการดังกล่าวได้ และ ๒) ให้ส่วนราชการที่มีภารกิจที่จะดำเนินการแผนงาน/โครงการ (Supply side) ในพื้นที่จังหวัดใด ให้นำโครงการในแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Demand side) ไปบรรจุในแผนงาน/โครงการ ในคำของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ โดยสรุปเจตนารมณ์ของมติคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่เป็นไปตามศักยภาพและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ภายใต้การบูรณาการ แผนงาน/โครงการ งบประมาณร่วมกันระหว่างจังหวัดและส่วนราชการ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้เห็นชอบกับแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือในการบูรณาการ ซึ่งจะนำสู่การศึกษาหาตัวแบบการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง รวมทั้งยกระดับการให้บริการประชาชนให้มีความเป็นเลิศ โดยเพื่อให้การดำเนินการศึกษาเชิงปฏิบัติการดังกล่าวเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงมหาดไทย เห็นชอบให้จังหวัดระยอง สงขลา ยโสธร พะเยา และจังหวัดปทุมธานี ร่วมดำเนินการตามแผนงานของคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ในฐานะจังหวัดต้นแบบ ดังนั้น จังหวัดพะเยา จึงมีความสนใจที่จะศึกษา “แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม” เพื่อนำผลการดำเนินการเป็นตัวแบบในการนำไปทดลองใช้ต่างบริบทต่อไป

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

๑. เพื่อศึกษาและสร้างกระบวนการพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม

๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม

๓. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน

๑. มีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม

๒. ได้รับทราบปัญหาอุปสรรคของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม

๓. ได้ผลสรุปและข้อเสนอแนะของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

ขอบเขตของการดำเนินงาน

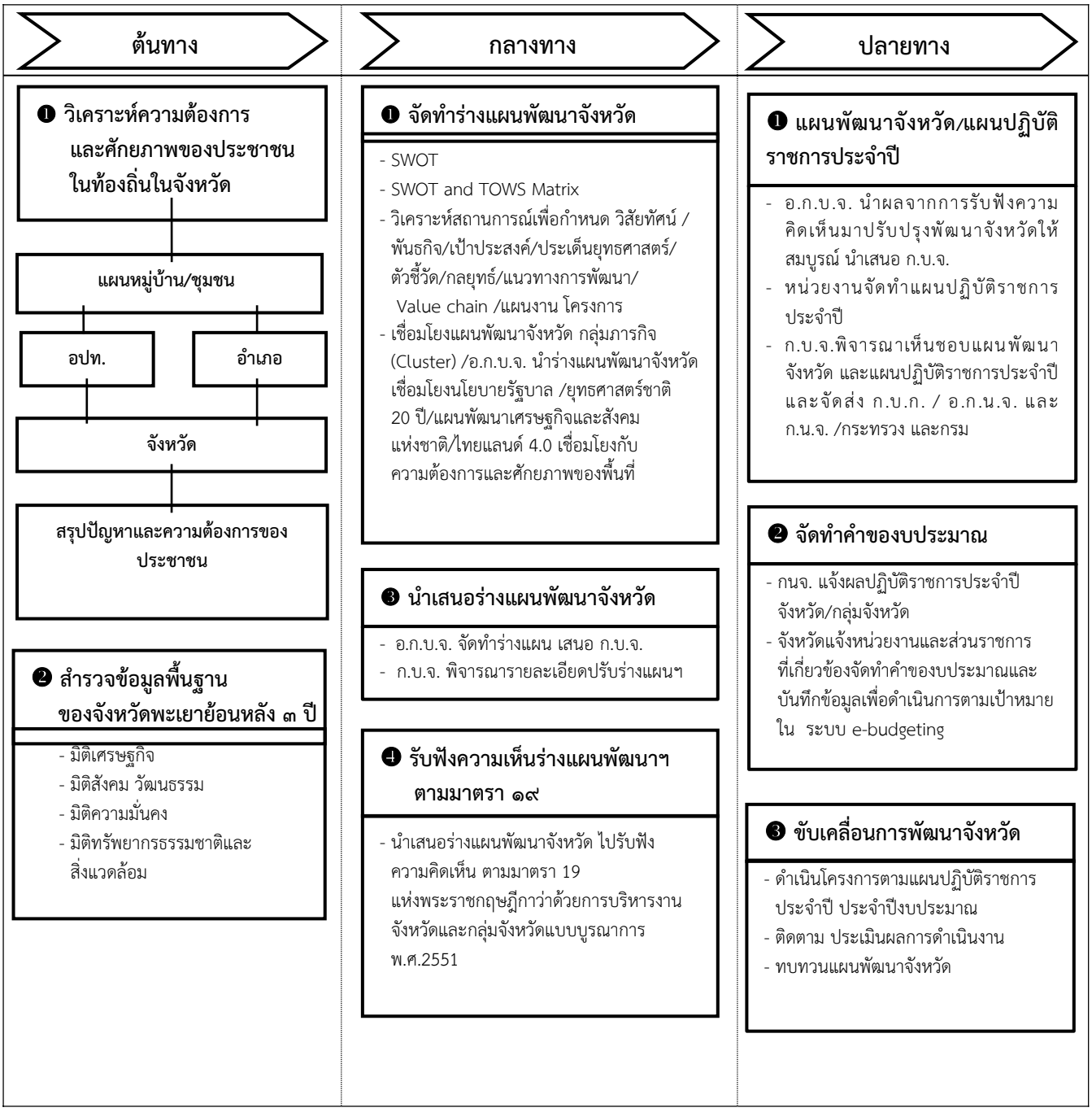
ขอบเขตของการดำเนินงาน มุ่งเน้นในเรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยมีกรอบแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

๑. ศึกษาการทำงานแบบมีส่วนร่วม ของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑

๒. ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และมีส่วนร่วม กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน ดังนี้

นิยามเชิงปฏิบัติการ

จังหวัดพะเยา หมายถึง จังหวัดตามพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดพะเยา พ.ศ.๒๕๒๐ ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๔ ตอนที่ ๖๙ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๐ จำนวน ๗ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองพะเยา อำเภอแม่ใจ อำเภอดอกคำใต้ อำเภอจุน อำเภอเชียงคำ อำเภอปง และอำเภอเชียงม่วน และพระราชกฤษฎีกา ตั้งอำเภอ ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๖ ก ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๒ อำเภอ คือ อำเภอภูกามยาวและอำเภอภูซาง

ก.น.จ. หมายถึง คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

ก.บ.จ หมายถึง คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดพะเยา หมายถึง ผู้แทนจาก หัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ภายใต้คำสั่งจังหวัดพะเยาที่ ๑๒๕๔/๒๕๘๘ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘

แผนพัฒนาจังหวัด หมายถึง รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของจังหวัดที่จำเป็นต้องจัดทำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุปรุสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัดในอนาคต ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑ และแนวทางที่ ก.น.จ. กำหนด

แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด หมายถึง แผนที่แปลงแผนพัฒนาจังหวัดสู่การปฏิบัติโดยระบุถึงโครงการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการในจังหวัดในแต่ละปีงบประมาณ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัด ทั้งนี้ ไม่ว่าโครงการนั้นจะดำเนินการโดยจังหวัด กระทรวง ทบวง กรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือเอกชน

งบประมาณจังหวัด หมายถึง งบประมาณที่จังหวัดพะเยา ยื่นคำขอจัดตั้งต่อสำนักงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด และได้รับการจัดสรร ตามหลักเกณฑ์และแนวทางการกำหนดกรอบการจัดสรรงบประมาณจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตามมติ ก.น.จ. เพื่อสนับสนุนงบประมาณให้จังหวัดพะเยา

การทำงานแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชน มีโอกาสได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร การเข้าร่วมเป็นกรรมการ การร่วมคิด ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัด ร่วมจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ร่วมกำหนดแผนงาน/โครงการ ร่วมแก้ไขปัญหา ตลอดจนร่วมติดตามประเมินผล

บทที่ ๒
กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม

การศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) จังหวัดพะเยาได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๒. ทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT

๓. ทฤษฎีการบริหารแบบ ๔ M

๔. รูปแบบการบริหารจัดการ ๗ ประการหรือ POSDCORB ของ Luther Gulick

๕. หลักธรรมาภิบาล

๖. แนวนโยบายประชารัฐ

๗. แผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)

๘. บริบทของจังหวัดพะเยา

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

Davis Keith (อ้างใน เกศิณี พรหมตัน, ๒๕๕๐ : ๘) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกับ กลุ่มดังกล่าวด้วย

Yadav (อ้างใน เกศิณี พรหมตัน, ๒๕๕๐ : ๘) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า ความร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจและสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับซึ่งประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตกลงใจ

๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการพัฒนา

๓) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนและโครงการ

๔) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการพัฒนา

Erwin (อ้างใน เกศิณี พรหมตัน, ๒๕๕๐ : ๘) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Cohen and Uphoff (อ้างใน อดิสรณ์ ขัดศรีใส, ๒๕๕๑: ๖) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การดำเนินงานตามกิจกรรมที่ตัดสินใจร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนานั้นๆ และ/หรือเข้าร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรมดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ได้เสนอกรอบแนวคิดมิติของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นคำถาม ๓ มิติ คือมีส่วนร่วมอะไรบ้าง มีส่วนร่วมกับใครบ้าง และการมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง

James L. Creighton, PH.D (๒๕๔๘ : ๓) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่นำเอาทัศนคติและความห่วงกังวลของสาธารณชนมาพิจารณาและใช้ประกอบการตัดสินใจของกระทรวงพลังงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง มีการระบุถึงประเด็นสาธารณะและความห่วงกังวลของสาธารณชน มีการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและเปิดโอกาสให้สาธารณชนช่วยกระทรวงพลังงานในการระบุถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและปัญหาทั้งให้ประชาชนช่วยในการคิดหาวิถีทางเลือกประเมินนั้น ๆ มีการฟังความคิดเห็นของสาธารณชน มีการรวบรวมความห่วงกังวลของสาธารณชนและรวบรวมข้อเสนอแนะเอามาประกอบการตัดสินใจและมีการให้ข้อมูลย้อนกลับอธิบายว่า การตัดสินใจที่ออกมานั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร หรือหากการตัดสินใจนั้นแตกต่างจากข้อเสนอที่สาธารณได้ให้มานั้นเพราะอะไร

เจมส์ แอล เครตัน (๒๕๔๔ : ๒-๑๐) กล่าวว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือการให้ข้อมูลต่อสาธารณและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายของรัฐและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกๆ คน และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไก ซึ่งสาธารณชนไม่เพียงแต่ได้รับรู้ก่อนการตัดสินใจ แต่ยังมีโอกาสมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงสิ้นสุดกระบวนการตัดสินใจนั้นๆ ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิภาพถึงแม้ว่ากลุ่มหรือบุคคลอาจจะรู้สึกไม่พอใจในผลการตัดสินใจสุดท้าย ก็ตาม แต่เขามีโอกาสที่จะมีอิทธิพลเกี่ยวกับคำถามหรือปัญหาที่ได้นำเสนอ ทางเลือกใดบ้างที่จะได้รับการพิจารณา ทางเลือกเหล่านั้นจะได้มีการประเมินผลอย่างไร การปรับปรุงเพื่อที่ลดผลกระทบชนิดใดบ้างจะได้รับการดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ ในอีกด้านหนึ่ง การตัดสินใจ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมได้สร้างความชอบธรรมเนื่องจากว่า สาธารณชนสามารถ ที่จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการโดยตลอด

การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อนให้เกิดแนวทางซึ่งสามารถที่จะแก้ไขปัญหาอย่างชาญฉลาด ปัญหาทุกวันนี้ไม่ใช่เพียงแต่ว่า “ประชาชนไม่เข้าใจ” การที่จะปรับปรุงโครงการ การให้ข้อมูลแก่ประชาชนนั้นไม่ได้ทำให้ปัญหาหมดไป มีแต่ความแตกต่างอย่างแท้จริงเกี่ยวกับว่าประชาชนต้องการชุมชนแบบไหน เพราะว่าความแตกต่างอย่างนี้แท้จริง เกี่ยวกับการว่าประชาชนต้องการชุมชนแบบไหน เพราะว่าความแตกต่างเหล่านี้มีอยู่จริงมีการตัดสินใจจำนวนที่ค่อนข้างก่อให้เกิดความขัดแย้งและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมยิ่งมีสูงขึ้นมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะทำให้ความแตกต่างเหล่านี้เข้ามาเจรจาอย่างแท้จริงระหว่างประชาชนซึ่งมีความคิดเห็นหรือทัศนคติแตกต่างกัน ยังเป็นช่องทางที่จะก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อย่างจริงใจและเป็นทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจ ต่อสาธารณชนว่าทัศนคติหรือความคิดเห็นของเขาทั้งหลายนั้นจะได้รับการพิจารณา

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (อ้างใน ประยงค์ เต็มชวาลา, ๒๕๔๘ : ๒๑) ได้ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมหมายถึงการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือการเข้าร่วมตัดสินใจ หรือการเข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมทางสังคมการเมืองการปกครอง จะโดยทางตรงคือเข้าร่วมเอง หรือทางอ้อมคือสนับสนุน ให้ผู้อื่นเข้าร่วม

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (อ้างใน ประยงค์ เต็มชวาลา, ๒๕๔๘ : ๒๑) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวบุคคลเอง

ปริวรรต วรวิวัฒน์กุล (อ้างใน ประยงค์ เต็มชวาลา, ๒๕๔๘ : ๒๑) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงความร่วมมือของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกัน และเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมของโครงการหนึ่งเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการตามที่ตั้งไว้

นวลจันทร์ จันทร์มณี (อ้างใน ประยงค์ เต็มชวาลา, ๒๕๔๘ : ๒๑) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการร่วมมือร่วมปฏิบัติการ และร่วมรับผิดชอบของบุคคลในสังคม หรือของกลุ่มที่จะพัฒนากลุ่มหรือองค์การให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ฉลอง ดิษสี (อ้างใน ประยงค์ เต็มชวาลา, ๒๕๔๘ : ๒๑) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหลายส่วนมาทำงานเพื่อส่วนรวมร่วมกัน เพราะบุคคลเหล่านั้นมีผลประโยชน์ร่วมกัน บุคคลอาจเข้ามามีส่วนร่วมด้วย สาเหตุหลายประการ เช่น มีแรงจูงใจ หรือค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน หรือผลประโยชน์อื่นๆ ถูกปลุกระดมให้เข้ามามีส่วนร่วม อยากมีเพื่อน อยากเด่นดัง หรือมีความสำคัญในสังคม อยากทดลอง และอยากแก้ตัวหรือทดแทนความผิดที่เคยมี เป็นต้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้เข้ามามีบทบาทในการ ดำเนินการในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง เพื่อให้เกิดการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมกันวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมกันติดตามประเมินผล เพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นร่วมกัน หรืออีกนัยหนึ่งคือร่วมคิดและตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามและรับผลประโยชน์

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (อ้างใน อดิสรณ์ ขัดศรีใส, ๒๕๕๑: ๘-๑๐) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วม ไว้ ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

๑.๑ การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

๑.๒ การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Initial Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

๑.๓ การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ(Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรี หรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น ๓ ส่วน คือ

๒.๑ การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource Contribution) ได้แก่การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ด้วยความเต็มใจ

๒.๒ การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรม ผู้ที่จะเข้าปฏิบัติในโครงการหรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

๒.๓ การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยการบังคับให้ปฏิบัติจะต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้น ผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจนั้น จะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

๓. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น ๓ ส่วนคือ

๓.๑ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์(Material Benefits) ได้แก่การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

๓.๒ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่นการเพิ่มคุณภาพชีวิตการเกิดระบบน้ำประปา

๓.๓ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits)ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self-Esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of Efficacy)

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึงการมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไรบางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำประยุกต์ใช้ต่อไป นอกจากนี้นักวิชาการบางท่านยังได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมแตกต่างจากที่กล่าวมา โดยจะมีขั้นตอนการวางแผนร่วมด้วย ดังเช่น อคิน ระพีพัฒน์ (๒๕๒๗: ๑๗) และธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์ (๒๕๔๓: ๒๓-๒๔) ได้จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ ๕ ขั้นตอน คือ

๑) การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาในชุมชน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้นๆ

๒) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ แนวทางในการดำเนินงานกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่ใช้

๓) การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานหรือโดยการบริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

๔) การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ หรือมีส่วนในการรับผลเสียที่อาจเกิดจากโครงการ ซึ่งผลประโยชน์หรือผลเสียนี้อาจเป็นด้านกายภาพ หรือด้านจิตใจที่มีผลต่อสังคมหรือบุคคลได้

๕) การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะๆ หรือการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอดของโครงการทั้งหมด

John M. Cohen and Norman T. Uphoff (cohen and Uphoff, ๑๙๘๐;๒๑๙) (อ้างใน เกศิณี พรหมตัน, ๒๕๕๐ : ๙) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ๔ ขั้นตอน คือ

๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making)

๒) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)

๓) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)

๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

Uphoff ได้เสนอกรอบคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทว่ามี ๓ มิติ และ ๒ บริบท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

มิติ (Dimensions) มี ๓ มิติ คือ

๑) มีส่วนร่วมอะไรบ้างซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยทางใดทางหนึ่ง (เช่น สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ การบริหารกิจกรรมหรือการประสานงาน) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

๒) มีส่วนร่วมกับใครบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทางราชการ นักพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ให้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องเพศ สถานภาพครอบครัว อาชีพและรายได้

๓) มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมโดยสมัครใจหรือถูกบังคับ ลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรประชาชนหรือโดยตรงขนาดของการมีส่วนร่วมผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนั้นช่วยเพิ่มพลังของประชาชน หรือเป็นแค่เพียงการได้ติดต่อสัมพันธ์กับนักพัฒนาเท่านั้น

บริบท (Contexts) มี ๒ บริบท คือ

๑) ลักษณะของโครงการโดยพิจารณาจากลักษณะของสิ่งนำเข้าว่ามีความซับซ้อนของเทคโนโลยีเพียงใด ลักษณะของประโยชน์ที่ได้รับ (ความเร็วช้าที่ได้รับประโยชน์) และเงื่อนไขที่ต้องกำหนด เช่น การเข้าถึงการบริหารโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ เป็นต้น

๒) สภาพแวดล้อมของกิจกรรมตามโครงการ ได้แก่ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยทางกายภาพและธรรมชาติ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางการเมือง เป็นต้น

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

Macha (อ้างใน ประยงค์ เต็มชวาลา, ๒๕๔๘ : ๒๔) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ ๓ รูปแบบ คือ

๑) การมีส่วนร่วมแบบแข็งขัน (Active) หมายถึง การมีส่วนร่วมโดยการริเริ่มและติดตามในกระบวนการกำหนดความต้องการ และแผนการเข้าร่วมในกิจกรรม การดำเนินงาน ความสนใจ และผลการพัฒนา

๒) การมีส่วนร่วมแบบไม่แข็งขัน (Passive) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยการไม่คำนึงถึงความสำคัญของการกำหนดแบบและนโยบาย และไม่สนใจผลของการกระทำในกิจกรรมด้วย

๓) การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา (Inert) หมายถึง การที่เข้าร่วมโดยการถูกชักจูงจำยอมหรือบังคับโดยสภาพแวดล้อม บุคคล ธรรมชาติ การมีส่วนร่วมแบบนี้แปรเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อม ที่แปรเปลี่ยนไปด้วย

สรุปได้ว่า ขั้นตอนและรูปแบบของการมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่การร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามผลการดำเนินงาน โดยรูปแบบ อาจมีส่วนร่วมตั้งแต่ริเริ่ม ติดตาม เข้าร่วมกิจกรรมสนใจของผลการทำ หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนา ไม่คำนึงถึงความสำคัญ ไม่สนใจผลของการกระทำ หรือ เข้าร่วมโดยการถูกชักจูงหรือบังคับ โดยสภาพแวดล้อม บุคคล ธรรมชาติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไปด้วย

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

เสน่ห์ จุ้ยโต (๒๕๔๘) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๒ ลักษณะที่สำคัญ คือ

๑) การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือหรือการสนับสนุนขอความร่วมมือ ร่วมใจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยการกระจายอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิด และมีคุณค่าและคุณประโยชน์ คือ

๑.๑) ในด้านรูปธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในความสำเร็จทางด้านการพัฒนาด้านวัตถุอันได้แก่ ถนน หนทาง คู คลอง เขื่อนเก็บน้ำ

๑.๒) ในด้านนามธรรม หมายถึง ความสำเร็จในการพัฒนาจิตใจโดยทำให้ประชาชนเกิดความรักใคร่สมัครสมานสามัคคีรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมและยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและสร้างจิตสำนึกว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นและก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่ หวงแหนท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง

๒) การมีส่วนร่วมในลักษณะของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมี ๕ รูปแบบ คือ

๒.๑) การเลือกตั้ง (Election)

๒.๒) การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง (Party Activity)

๒.๓) การเสนอความคิดเห็นของประชาชน (Public Opinion)

๒.๔) การจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ (Internet Group)

๒.๕) การแสดงออกของประชาชน (Direct Action)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมที่เป็นความร่วมมือของบุคคล กลุ่มบุคคล เป็นการมีส่วนร่วม ที่เกิดจากคนที่มีความคิดเป็นตรงกันมาดำเนินกิจรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการพัฒนาร่วมกัน และอีกลักษณะหนึ่งเป็นเพียงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเท่านั้น

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ลิขิต ธีรเวคิน (๒๕๒๕:๑๔) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ซึ่งมีหลายประการ ดังนี้

๑. ด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมย่อมมีผลในทางเศรษฐกิจช่วยให้การใช้จ่ายเพื่อการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการระมัดระวังเพราะทุกคนรู้สึกว่าผลที่จะเกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและทรัพยากรที่มีอยู่นั้นเป็นเจ้าของร่วมกัน จึงต้องใช้จ่ายอย่างระมัดระวังเพื่อก่อให้เกิดผลอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเป็นผลดีในแง่การควบคุมดูแลซึ่งกันและกันเพื่อมิให้เกิดการฉ้อโกงหรือการผิดกฎ ระเบียบข้อบังคับ เป็นต้น

๒. ด้านการเมือง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นเป็นการเสริมความรู้สึกว่าการปกครองตนเองมีผลลัพธ์ประจักษ์ที่เป็นตัวตน มิใช่มีเฉพาะสิทธิในทางการเมืองในลักษณะนามธรรม แต่สามารถโยงนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมคือ การวางนโยบายพัฒนาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น

การมีสิทธิในการริเริ่มโครงการและดำเนินโครงการจนสิ้นสุด โดยมีความเป็นอิสระย่อมก่อให้เกิดความเชื่อมั่นทางการเมือง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกเรื่องการมีส่วนร่วมและการปกครองตนเอง อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะของการมีส่วนร่วมมากขึ้น

๓. ด้านสังคม สำหรับทางด้านสังคมย่อมเห็นได้จากความรู้สึกว่า ตนเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีสิทธิมีเสียง และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการกับท้องถิ่นได้ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นซึ่งพร้อมที่จะดูแลตัวเอง ความผูกพันกับท้องถิ่นจะมีมากขึ้น และความสนใจในการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตามมา นอกจากนี้ยังขจัดความขัดแย้ง หรือความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีหลักเกณฑ์

๔. ด้านวิทยากร การมีส่วนร่วมทำให้เกิดการพยายามเรียนรู้วิทยาการต่างๆ ในด้านการวางแผน การบริหารโครงการ วิธีการทำงบประมาณ สภาวะสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งการมีส่วนร่วมในด้านนี้ยังส่งผลต่อด้านสังคมอีกด้วย กล่าวคือ จะทำให้เกิดการติดตามข่าวสาร โดยเฉพาะความรู้ทาง ด้านวิทยาการ เพราะมีผลโดยตรงและมีความสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการตื่นตัว และเข้าใจถึงปัญหาและวิทยาการต่างๆ

๕. ด้านนโยบายระดับชาติ เกิดการแข่งขันซึ่งกันและกันเพื่อพยายามปรับปรุงแก้ไขความล้าหลังต่างๆ ซึ่งการแข่งขันเช่นนี้นำไปสู่การสร้างสรรค์ อันเป็นการช่วยพัฒนาประเทศอีกด้วย

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม มีความสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การพัฒนาองค์ความรู้ การขับเคลื่อนนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศ

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๕ (๒๕๒๕-๒๕๒๙) เป็นต้นมา และรัฐได้ใช้การมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการของรัฐ โดยที่คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมมีจำนวนมากแต่ก็ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในแง่การเมืองการปกครองที่เห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของชาวชนบท เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย และยังอาจเป็นการปูพื้นฐานมั่นคงสำหรับวิวัฒนาการไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นได้ในบั้นปลายและได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เริ่มจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่องๆไป เช่น การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน

การมีส่วนร่วมยังอธิบายได้ในหลายมิติ ทั้งในแง่ของมิติความลึกทั้งในเชิงกว้าง

๑) การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

๒) การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัว เพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

๓) ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆด้วย

๔) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่างกว้างๆ คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

๕) การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและหน้าที่ ที่จะเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่างๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น

๖) การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึง บุคคลหรือกลุ่มมีส่วนร่วมนั้นได้เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

๗) การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการและความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ

อย่างไรก็ดีในปัจจุบันมีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น คือ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมาย โดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกๆคน การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจัดว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่น คือ ผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของของท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเปิดกว้างในความคิดเห็นโดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจได้

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี ๓ ประการ คือ

๑) ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง ประชาชนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

๒) ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนมี่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ

๓) ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

๒. ทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT

อัลเบิร์ต ฮัมฟรี (Albert Humphrey) ผู้คิดค้นทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดาเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป

S มาจาก Strengths หมายถึงจุดเด่นหรือจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในบริษัท เช่นจุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล บริษัทจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

W มาจาก Weaknesses หมายถึงจุดด้อยหรือจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆของบริษัทซึ่งบริษัทจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหานั้นสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็น

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส การที่สภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัทเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดาเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายในนักการตลาดที่ดีจะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอและใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้นเช่น การเมือง การปกครอง กฎหมาย ราคาน้ามัน ค่าเงินบาท คู่แข่ง เป็นต้น

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด ซึ่งเกิด จากสภาพแวดล้อมภายนอก บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทาได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทาให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ เช่น ค่าเงินบาท คู่แข่ง เป็นต้น

๓. ทฤษฎีการบริหารแบบ ๔ M

๑. Man คือ การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด

๒. Money คือ การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๓. Materials คือ การบริหารวัสดุในการดำเนินงาน ว่าจะทำอย่างไร้ให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด

๔. Management คือ การจัดการ คือกระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่

๔. รูปแบบการบริหารจัดการ ๗ ประการหรือ POSDCORB ของ Luther Gulick

๑. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดเป้าหมายขององค์การว่าควรทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อะไร และจะดำเนินการอย่างไร

๒. การจัดองค์การ (Organization) คือ การจัดตั้งโครงสร้างอำนาจอย่างเป็นทางการภายในองค์การเพื่อประสานงานหน่วยทำงานย่อยต่าง ๆ ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การจัดกำลังคน (Staffing) คือ ฝ่ายบริหารต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาว่าจะดูแลควบคุมจัดสรรคนอย่างไรให้เหมาะสมกับงาน และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การอำนวยการ (Directing) คือ การสั่งการ (Decision Making) การควบคุมงาน นิเทศงาน และศิลปะในการบริหารงาน

๕. การประสานงาน (Coordinating) คือ การร่วมมือประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และราบรื่น คือหัวใจของการบริหาร

๖. การรายงาน (Reporting) คือ การรายงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในองค์การให้ทุกฝ่ายทราบรวมถึงงานประชาสัมพันธ์ (Public Relation)ด้วย

๗. การงบประมาณ (Budgeting) คือ งบประมาณในรูปของการวางแผนและการควบคุมด้านการเงินการบัญชี

๕. หลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล “หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลักธรรมรัฐและบรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรมนั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ ร่วมกัน เป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆปีซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกัน ในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุขสามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนา สังคมให้มีความยั่งยืน

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๖ ประการดังนี้

๑) หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติ ร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ กระทำตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

๒) หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์การหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

๓) หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอรัปชั่น

๔) หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และขจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

๕) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหาร พนักงานและลูกจ้างต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันท่วงที

๖) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้นในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

๖. นโยบายประชารัฐ

“ประชารัฐ” (Civil state) คำนิยาม ที่น่าคิด : จะให้ปลา หรือ ยื่นเบ็ดตกปลาให้ประชาชน

" พล.อ.ประยุทธ์ กล่าว"

.....ในเพลงชาติไทยมีคำว่าประชารัฐ ไม่ใช่ประชานิยม วันนี้เป็นความพยายามเปลี่ยนประชานิยมเป็นประชารัฐให้ได้ ผมไม่ได้ทะเลาะกับใคร เพียงแต่จะทำอย่างไรให้ประชาชนได้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ด้วยมือของเราเอง ไม่มีใครทำไม่ได้นอกจากสองมือของท่านเอง รัฐบาล ข้าราชการเป็นเพียงผู้นำพาเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงประชาชนด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ให้แนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างอดีตเช่น บ้าน วัด โรงเรียน ดังนั้น เราต้องใช้คนในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์

.....ประชานิยม คำนี้ มีความหมายว่าอย่างไร ทำไม ต้องขยาด ???

ประชานิยม" เป็นคำที่แปลมาจากคำว่า Populism ในภาษาอังกฤษ แรกเริ่มเดิมทีนั้นคำนี้เป็นศัพท์เฉพาะที่หมายถึงขบวนการเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองที่ ๓ ของสหรัฐอเมริกาในทศวรรษที่ ๑๘๙๐ ในช่วงนั้นมีการรวมตัวกันของเกษตรกรรายย่อยซึ่งไม่พอใจแนวทางการพัฒนาประเทศที่เต็มไปด้วยอิทธิพลของบริษัทใหญ่ ๆ พวกเขารวมตัวกันก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาในชื่อว่า "พรรคประชาชน" (People's Party) ประชานิยม (populist) หรืออาจตีความหมายได้อย่างง่ายๆว่าเป็นการบริหารงานโดยเน้นถึงความนิยมของประชาชนต่อนโยบายเป็นสำคัญ กล่าวอย่างชาวบ้านก็คือ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนนั้นเอง โดยแนวนโยบายประชานิยม แม้จะเป็นการทำให้ประชาชนพอใจอย่างนโยบายของรัฐบาล เช่น ตั้งแต่กองทุนหมู่บ้าน โครงการสามสิบบาทรักษาทุกโรค บ้านเอื้ออาทร หรือล่าสุดคือ คอมพิวเตอร์เอื้ออาทร และอาจจะมีโครงการอื่นๆ ฯลฯ

ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในช่วงเวลานั้นๆ โดยอาจจะขับเคลื่อนนโยบายโดยบุคคลกลุ่มเดียว หรือหลายกลุ่มเพื่อสร้างความพอใจให้ประชาชนก็ได้หากแต่ถ้าพิจารณาออกไปในมุมกว้าง การตอบสนองดังกล่าวอาจเป็นผลดีในระยะสั้น หากแต่ในระยะยาวแล้ว อาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ เนื่องจากการใช้งบประมาณมากเกินความจำเป็นโดยเน้นแต่ความพอใจของประชาชนแต่อย่างเดียว ดังเช่นกรณีเหตุการณ์ในประเทศอาเจติน่า

...โครงการประชานิยมที่สร้างความขยาด และมีผลกระทบที่เป็นวงกว้าง สะเทือนปฐพี ได้แก่โครงการรับจำนำข้าว และรถยนต์คันแรก ในรัฐบาลต่อมาเพื่อตอกย้ำความเป็นประชานิยม ในมุมมองของการตอบโจทย์ทางการเมือง สนองความต้องการของประชาชน เมื่ออยากได้ เมื่ออยากมี ก็ตอบสนองความต้องการนั้นไป.... ประชาชนได้ของ พรรคได้คะแนนเสียง..

.....คำว่า “ประชารัฐ” มีที่มาอย่างไร

๑. มาจากเพลงชาติ ซึ่งมีใจความว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทยเป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี.....”

๒. มาจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (แผนฯ ๘)

๓. มาจากชื่อ “ส่วนประสานเครือข่ายประชารัฐ” สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาประชารัฐ

.....ความหมายของ “ประชารัฐ” ที่สั้นที่สุด

“ประสานพลังทุกส่วนของ “ประชา” กับทุกส่วนของ “รัฐ”
เพื่อพัฒนาสังคมทุกระดับ” คติพจน์ “ประชารัฐ” ที่อาจนำ มาใช้เพื่อสื่อความหมายในมิติต่างๆ

“ประสานพลังทุกส่วน เพื่อมวลประชามุ่งพัฒนาสังคม”

“ร่วมด้วยช่วยกัน สร้างสรรค์สังคม”

“มาร่วมมือรวมพลังกันเถิด อย่าเดินแยกอยู่ต่างหากเลย”

“รวมทุกพลังสร้างสรรค์ ไม่กีดกันผู้ใดออก”

.....ความหมายกว้างของ “ประชารัฐ” ตามที่ระบุในแผนฯ ๘ ซึ่งอาจสรุป ลักษณะสำคัญได้ดังนี้

• ประชาชน ชุมชน และประชาสังคม มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาท้องถิ่น สังคม และประเทศ

• การบริหารจัดการและพัฒนาประเทศโดยภาครัฐ ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวาง จริงจัง และต่อเนื่อง ในทุกระดับ

• การดำเนินงานของภาครัฐ มีความสุจริต โปร่งใส ถูกต้อง มีประสิทธิผล คุณภาพ และประสิทธิภาพ รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

• ทุกส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ร่วมเป็น “ภาคีการพัฒนา” โดยร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

.....“ประชารัฐ” ในความหมายแคบ คือ

- “ประชา” ร่วมกับ “รัฐ”

.....“ประชารัฐ “ ในความหมายกว้าง ได้แก่

- “รัฐ” ของ “ประชา”
  (“รัฐ” ที่ “ประชา” รู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมสูง)
  “รัฐ” โดย “ประชา”
  (“รัฐ” ที่ “ประชา” มีบทบาทสำคัญในกิจกรรมส่วนรวม)
  “รัฐ” เพื่อ “ประชา”

๗. แผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)

ประเทศไทยกำลังมีการปฏิรูปประเทศเพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อันจะนำไปสู่สังคมที่มีสันติสุข การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นปัจจัยสำคัญช่วยให้เป้าหมายเหล่านี้บรรลุ เพราะประชาชนเป็นทั้งผู้รับและยังเป็นผู้ร่วมกระบวนการปฏิรูปไปด้วยกัน โดยข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ทุกภาคส่วนล้วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิรูปครั้งนี้ ตามแนวคิด “ประชารัฐ” กลไกที่สำคัญที่จะเกิดผลก็คือ การบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดความต้องการของประชาชนเป็นหลัก (Bottom Up) และการยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) เพราะจะเป็นการเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล และกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ อีกทั้งเป็นการให้ความสำคัญของการพัฒนาในระดับพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน

กลไกสำคัญในการพัฒนาโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) คือ แผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ แผนพัฒนาจังหวัดต้องสะท้อนปัญหาและความต้องการ รวมทั้งเป้าหมายในอนาคตของแต่ละจังหวัดว่าต้องการขับเคลื่อนจังหวัดไปในทิศทางใดเพื่อตอบสนองเป้าหมายของประเทศ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและส่วนราชการต่างๆ ในพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ตลอดจนภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งรวมทั้งการสนับสนุนจากระดับส่วนกลางในหลายมิติ ทั้งภารกิจ งบประมาณ ระบบงาน และบุคลากร ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาเชิงพื้นที่ในระดับจังหวัด จึงต้องรับการสนับสนุนจากภายนอก (Outside In) เป็นปัจจัยสำคัญอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม จังหวัดยังมีความสามารถระดับหนึ่งในการบริหารจัดการโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก และด้วยหลักการบูรณาการของทุกภาคส่วนที่จัดสร้างงานพัฒนา และบริการที่เป็นเลิศโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นการปฏิรูปการทำงานจากภายใน (Inside Out) ด้วยกันเอง สามารถลดขั้นตอนการทำงาน การทำงานที่มีธรรมาภิบาล ประชาชนมีความพึงพอใจ และสามารถสนองตอบการแก้ไขปัญหาความต้องการ หรือความเดือดร้อนของประชาชนในจังหวัด เมื่อมีการดำเนินการทั้งจากภายนอกและภายในไปด้วยกัน จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการในระดับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จึงได้เห็นชอบให้จัดทำแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการเรื่องตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach) อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “การพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก” เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการ

ขับเคลื่อนศักยภาพของจังหวัดในทางวิชาการ ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการที่จังหวัดสามารถพัฒนาระบบการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ และปัจจัยที่มีอิทธิพล ทั้งที่เป็นปัจจัยเสริม และปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการของจังหวัด เพื่อนำสู่การจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปประเทศ

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยทางด้านวิชาการที่จะช่วยขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านการบริการประชาชนที่เป็นเลิศโดยยึดพื้นที่เป็นหลักของจังหวัด และศึกษาจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนโดยมีแผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือบูรณาการ โดยมีพื้นที่ศึกษา จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง ปทุมธานี สงขลา ยโสธร และจังหวัดพะเยา

๘. บริบทของจังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยา เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งแห่งล้านนาไทย เป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตกาล จะเห็นได้จากซากของสิ่งก่อสร้างที่ปรากฏตามโบราณสถานต่างๆ ในเมืองพะเยา ซึ่งโบราญสถานและโบราณวัตถุที่พบล้วนแล้วแต่แสดงถึงความเจริญทางด้านศิลปกรรมได้เป็นอย่างดี หากย้อนกลับไปในอดีตจะพบว่า เมืองพะเยา เดิมชื่อว่า “ภูกามยาว” หรือ “พยาว” ก่อตั้งขึ้น เมื่อปี พ.ศ.๑๖๓๘ โดยพ่อขุนศรีจอมธรรมพระราชโอรสของกษัตริย์แห่งราชวงศ์ลัวะ ในพุทธศตวรรษที่ ๑๘ (พ.ศ.๑๗๐๐-๑๗๙๙) และในยุคสมัยพ่อขุนงำเมือง เป็นกษัตริย์เมืองภูกามยาวมีความเจริญรุ่งเรืองมาก มีฐานะเป็นเมืองเอก เรียกว่า “อาณาจักรพยาว” ต่อมาในปี พ.ศ. ๑๘๘๑ เจ้าผู้ครองเมืองหิรัญนครเงินยาง (เชียงแสน) ได้สมคบกับเจ้าผู้ครองเมืองนันทบุรี (น่าน) ยกทัพเข้าตีอาณาจักรพยาว เป็นเหตุให้อาณาจักรพยาวถูกผนวกเข้าไว้ในอาณาจักรล้านนาไทยตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ลุถึงในปี พ.ศ.๒๔๓๗ รัชสมัยรัชกาล ที่ ๕ โปรดให้ปฏิรูปการปกครองแบบเดิม เป็น มณฑลเทศาภิบาล ดังนั้น เมืองพะเยาจึงถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลพายัพ ซึ่งการปฏิรูป การปกครองหัวเมืองดังกล่าวส่งผลให้เกิดการต่อต้านโดยขบถ ร.ศ.๑๒๑ (พ.ศ.๒๔๔๕) ทำให้เมืองพะเยาได้รับผลกระทบไปด้วย ในเหตุการณ์ขบถพวกเงี้ยวก่อความวุ่นวายจนกระทั่งเมื่อเหตุการณ์สงบลง เมืองพะเยา จึงถูกปรับเปลี่ยนฐานะจาก เมือง เป็น จังหวัด เรียกว่า จังหวัดบริเวณพะเยา ครั้น พ.ศ.๒๔๔๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระดำรัสสั่งยุบเลิกจังหวัดบริเวณพะเยาเสีย ให้มีฐานะเป็นอำเภอเมืองพะเยา ต่อมาภายหลัง ปี พ.ศ.๒๔๕๗ เทศาภิบาลมณฑลพายัพ พิจารณาระบอบการปกครองบ้านเมืองฝ่ายเหนือ จึงสั่งให้ยุบเลิกหัวเมืองเล็กหัวเมืองน้อย แล้วให้ไปรวมกับหัวเมืองใหญ่ ทำให้อำเภอเมืองพะเยา เป็น อำเภอพะเยา อยู่ในอำนาจการปกครองของจังหวัดเชียงราย จนกระทั่งได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดพะเยาขึ้น ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ ทำให้อำเภอพะเยา มีฐานะเป็นจังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๐ เป็นจังหวัดที่ ๗๒ ของประเทศไทย ตั้งอยู่ทางภาคเหนือห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๗๓๕ กิโลเมตร มีพื้นที่ปกครองประมาณ ๖,๓๓๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓,๙๕๙,๔๑๒ ไร่ ตั้งอยู่บริเวณส่วนกลางของกลุ่มภาคเหนือตอนบน ทิศเหนือติดกับจังหวัดเชียงราย ทิศใต้ติดกับจังหวัดลำปาง และจังหวัดแพร่ ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดน่าน ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดลำปาง และยังมีแนวชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) โดยราษฎรของทั้งสองประเทศสามารถเดินทางติดต่อกันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ๙ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพะเยา แม่ใจ ดอกคำใต้ ปง จุน เชียงคำ เชียงม่วน ภูซาง และอำเภอภูกามยาว แบ่งเป็น ๖๘ ตำบล ๗๗๙ หมู่บ้าน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๗๒ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๒ แห่ง เทศบาลตำบล ๓๓ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๓๖ แห่ง มีจำนวนประชากรทั้งหมด ๔๘๔,๔๕๔ คน เป็นเพศชาย ๒๓๖,๖๗๑ คน และเพศหญิง ๒๔๗,๗๘๓ คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ยประมาณ ๗๗ คน/ตร.กม. โดยมีพื้นที่ป่าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕๓.๓๖ ของพื้นที่ทั้งหมด มีเนื้อที่ ๒,๕๔๕,๕๓๗.๕ ไร่ ถือเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนของเนื้อที่ป่าต่อพื้นที่จังหวัดในลำดับที่ ๓ ของกลุ่มลุ่มน้ำหลักในพื้นที่สำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาคที่ ๒ และมีพื้นที่ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำอิง ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของแม่น้ำโขงในลุ่มน้ำโขงตอนกลาง ครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำ ๗,๓๘๘ ตารางกิโลเมตร มีปริมาณน้ำท่าตามธรรมชาติ ๒,๒๔๗ ลบ.ม. และบางส่วนของพื้นที่อยู่ในลุ่มน้ำยมตอนบนที่มีแม่น้ำควร แม่น้ำงิมและแม่น้ำยมตอนบนไหลผ่าน

ศักยภาพและข้อมูลสำคัญภายใต้บริบทของจังหวัดพะเยา

๑. สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดพะเยา

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดพะเยา พิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดพะเยา (GDP) ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีมูลค่าเท่ากับ ๓๓,๓๖๙ ล้านบาท สำหรับสาขา ที่มีมูลค่าสูงสุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้ มีมูลค่า ๑๔,๐๖๙ ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน มีมูลค่า ๓,๕๓๕ ล้านบาท สาขาการศึกษา มีมูลค่า ๓,๐๔๒ ล้านบาท และสาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ มีมูลค่า ๒,๔๔๖ ล้านบาท โดยจังหวัดพะเยามีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน เท่ากับ ๘๐,๓๐๓ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๑๑ ของภาคเหนือ และ ลำดับที่ ๕๑ ของประเทศ

มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคการเกษตร เนื้อที่การเกษตร ประมาณ ๑,๑๙๘,๐๐๑ ไร่ ส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อที่ทำนามากที่สุด ประมาณ ๖๓๘,๒๐๗ ไร่ เนื้อที่ปลูกพืชไร่ ประมาณ ๒๘๘,๑๒๐ ไร่ เนื้อที่ปลูกผลไม้และไม้ยืนต้น ประมาณ ๑๗๘,๖๓๖.๗๕ ไร่ โดยอาชีพหลักของประชากร คือ การทำนา และพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียวผิวมัน หอมแดง กระเทียม ขิง ยาสูบ ลิ้นจี่ มะม่วง มะขาม และลำไย สำหรับด้านการปศุสัตว์ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้เพื่อใช้แรงงานและบริโภคในครัวเรือน การเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้านั้นมีไม่มากนัก สัตว์ที่เลี้ยงกันมาก ได้แก่ ไก่ เป็ด โค สุกรและกระบือ ด้านรายได้เกษตรกรในจังหวัด หดตัวร้อยละ ๘๕.๙ เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปีก่อน เป็นผลมาจากปริมาณผลผลิตภาคเกษตรกรรม หกตัวร้อยละ ๘๗.๙ จากปริมาณผลผลิตข้าวเหนียวนาปี ข้าวเจ้านาปี และลิ้นที่ที่ลดลง ในขณะเดียวกัน ราคาผลผลิตภาคเกษตรกรรม ขยายตัว ร้อยละ ๑๖.๖ โดยราคาข้าวเจ้านาปีขยายตัวร้อยละ ๓๐.๐

การค้าชายแดน จังหวัดพะเยา มีแนวเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ตั้งแต่บริเวณบ้านฮวก หมู่ที่ ๓ ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง ถึง บ้านต้นผึ้ง หมู่ที่ ๑๖ ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ เป็นระยะทาง ๓๖ กิโลเมตร โดยมีช่องทางกิ่วหก หมู่ที่ ๑๒ ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง เป็นช่องทางที่ติดต่อระหว่างบ้านฮวก กับ บ้านปางมอญ เมืองคอบ แขวงไชยะบุลี สปป.ลาว เป็นที่ตั้งของจุดผ่อนปรนชายแดน ไทย-สปป.ลาว ซึ่งจุดผ่อนปรนบ้านฮวกมีสถานะเป็นจุดผ่อนปรนเพื่อการค้า เปิดให้มีการค้าขายสินค้าอุปโภค-บริโภค ที่จำเป็น และอนุญาตให้ประชาชนเข้า-ออกในพื้นที่ชายแดนของสองฝ่าย

ตามข้อตกลงระหว่างจังหวัดพะเยา กับ แขวงไชยะบุลี โดยราษฎรของทั้งสองประเทศสามารถเดินทางติดต่อค้าขายกันได้ ทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ – ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน โดยไม่มีการหยุดพักเที่ยงและให้มีการจัดตลาดนัดทุกวันที่ ๑๐ และ ๓๐ ของทุกเดือน ณ บริเวณตลาดบ้านฮวก โดยสถานการณ์การค้าชายแดน มีสถิติการค้าชายแดนระหว่างไทย-สปป.ลาว สถานการณ์การค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนบ้านฮวก ในปี ๒๕๕๘ (ม.ค.–ส.ค.๕๘) มีมูลค่าการค้ารวม จำนวน ๒๔๘,๔๙๕,๐๔๙.๐๘บาท สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีมูลค่า ๑๒๐,๔๕๕,๒๘๖.๒๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๖.๓๐ โดยแยกเป็นมูลค่าการนำเข้า ในปี ๒๕๕๘ (ม.ค.–ส.ค.๕๘) จำนวน ๑๓,๒๕๖,๙๙๕.๐๙ บาท เปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งไม่มีมูลค่าการนำเข้าแต่อย่างใดมูลค่าการส่งออก ในปี๒๕๕๘ (ม.ค.–ส.ค.๕๘) จำนวน๒๓๕,๒๓๘,๐๕๓.๙๙ บาท สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีมูลค่า ๑๒๐,๔๕๕,๒๘๖.๒๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒๙ ดุลการค้า ในปี ๒๕๕๘ (ม.ค.–ส.ค.๕๘) ๒๒๑,๙๘๑,๐๕๘.๙๐บาท สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งมีมูลค่า ๑๒๐,๔๕๕,๒๘๖.๒๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๙

๒. ฐานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานระดับครัวเรือน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ รายได้เฉลี่ยของประชากรในจังหวัดพะเยา มีรายได้เฉลี่ย ๖๙,๑๓๑ บาทต่อคนต่อปี โดยอำเภอที่ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงสุด คือ อำเภอจุน จำนวน ๘๐,๓๒๗ บาท และอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีน้อยที่สุด คือ อำเภอภูกามยาว จำนวน ๕๔,๗๗๖บาท และจากการสำรวจครัวเรือนในจังหวัดพะเยาทั้งหมด จำนวน ๑๑๗,๕๒๙ ครัวเรือน พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ไม่น้อยกว่าคนละ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีจำนวน ๑๑๕,๘๙๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖๑ และมีจำนวนครัวเรือนที่ตกเกณฑ์มีรายได้ต่ำกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี มีจำนวน ๑,๖๓๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๙ จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยอำเภอที่มีจำนวนครัวเรือนที่ตกเกณฑ์เรื่องรายได้มากที่สุด คือ อำเภอเมืองพะเยา ๖๖๔ ครัวเรือน และอำเภอที่มีครัวเรือนที่ตกเกณฑ์เรื่องรายได้น้อยที่สุด คือ อำเภอเชียงม่วน ๑๐ ครัวเรือน โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๘ อำเภอที่ไม่มีครัวเรือนตกเกณฑ์เรื่องรายได้เฉลี่ย คือ อำเภอภูซาง และ อำเภอแม่ใจ

๓. การท่องเที่ยว

จังหวัดพะเยา มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทางธรรมชาติ โบราณสถานและประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และวัฒนธรรมประเพณี โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญดังนี้

๑) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีจำนวนมาก โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น กว๊านพะเยา วนอุทยานภูลังกา อุทยานภูนาง (นกยูง) อุทยานแห่งชาติภูซาง (น้ำตกอุ่น) ผาเทวดา วนอุทยานไดโนเสาร์แก่งหลวง อุทยานแห่งชาติดอยหลวง เป็นต้น

๒) แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณสถาน มีจุดที่น่าสนใจ เช่น หอวัฒนธรรม นิทัศน์ วัดศรีโคมคำ พระธาตุจอมทอง พิพิธภัณฑ์เวียงพยาว (วัดลี) วัดอนาลโยทิพยาราม อนุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง โบราณสถานเวียงลอ แหล่งโบราณสถานบ้านร่องไฮ แหล่งเครื่องถ้วยเวียงบัว กลุ่มวัดไทลื้อ เช่น วัดหย่วน วัดแสนเมืองมา วัดท่าฟ้าใต้ และกลุ่มวัดไทยใหญ่ เช่น วัดพระเจ้านั่งดิน วัดนันตาราม

๓) กิจกรรมการท่องเที่ยว งานเทศกาล ประเพณี วัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มาเรียนรู้ เช่น งานบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง งานปี๋ใหม่เมืองกว๊านพะเยา งานปี๋ใหม่เมืองไทลื้อ เทศกาลลิ้นจี่ ไหว้สาพระเจ้าตนหลวง (ประเพณีแปดเป็ง) งานมหกรรม OTOP งานถนนคนเดิน ยี่เป็งลอยโคม งานสืบสานตำนานไทลื้อ กิจกรรมเวียนเทียนทางน้ำกว๊านพะเยา เป็นต้น

๔. สถานการณ์การค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) จังหวัดพะเยามีพื้นที่ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่บ้านฮวก ตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา กับเมืองคอบ แขวงไชยะบุลี ซึ่งเป็นจุดผ่อนปรนทางการค้าชายแดน ตามข้อตกลงของคณะกรรมการการรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ไทย – ลาว ทำให้มีศักยภาพในการเชื่อมโยงทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น การส่งเสริมความสัมพันธ์ ระหว่างทั้งสองประเทศ มีการพบปะ เยี่ยมเยือนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การเข้าร่วมงานประเพณี การแข่งเรือ การตักบาตรสองแผ่นดิน การเชื่อมโยงการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว โดยเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๕ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในการยกระดับจุดผ่อนปรนบ้านฮวก อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร ส่งผลให้เกิด การพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเป็นจุดผ่านแดนถาวร สำหรับการเดินทางจากด่านบ้านฮวกถึงท่าเทียบเรือปากคอบ เมืองคอบ แขวงไชยะบุลี ระยะทาง ๓๘ กิโลเมตร และเชื่อมโยงไปสู่หลวงพระบาง ใช้เวลาเดินทาง โดยเรือ ๔ ชั่วโมง ปัจจุบันได้อนุญาตให้ราษฎร แต่ละฝ่ายเดินทางผ่านเข้า-ออก ทุกวัน (เวลา ๐๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.)

๕. สภาพทางสังคมของจังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยา มีจำนวนสถานศึกษา ทั้งหมดจำนวน ๖๒๙ แห่ง แยกตามระดับการศึกษา ระดับอนุบาล จำนวน ๒๕๐ แห่ง ประถมศึกษา จำนวน ๒๖๖ แห่ง มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๘๐ แห่ง มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๒๒ แห่ง อาชีวศึกษา จำนวน ๙ แห่ง มหาวิทยาลัย จำนวน ๒ แห่ง โดยมีสถานศึกษามากที่สุดสามลำดับแรก คือ อำเภอเมืองพะเยา อำเภอปง และเชียงคำ ตามลำดับ จำนวนนักเรียน ๘๘,๐๘๙ คน แยกตามระดับการศึกษา ระดับอนุบาล จำนวน ๙,๔๑๓ คน ประถมศึกษา จำนวน ๒๖,๙๔๐ คน มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๖,๓๗๖ คน มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๓,๑๕๕ คน อาชีวศึกษา จำนวน ๔,๗๖๗ คน มหาวิทยาลัย จำนวน ๑๗,๔๓๘ คน โดยมีจำนวนนักเรียนมากที่สุด สามลำดับแรก คือ อำเภอเมืองพะเยา อำเภอเชียงคำ และอำเภอปง ตามลำดับ

มีสถานบริการสาธารณสุข จำนวนทั้งสิ้น ๒๑๕ แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลรัฐบาล จำนวน ๑๐ แห่ง โรงพยาบาลเอกชน จำนวน ๑ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน จำนวน ๙๔ แห่ง สถานบริการสาธารณสุขชุมชน จำนวน ๑๕ แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน ๒ แห่ง และคลินิกทุกประเภท จำนวน ๙๓ แห่ง

มีสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จำนวนทั้งสิ้น ๔๗๓ แห่ง ประกอบด้วย วัด จำนวน ๓๓๕ แห่ง สำนักสงฆ์ จำนวน ๑๑๘ แห่ง โบสถ์คริสต์ จำนวน ๑๙ แห่ง และมัสยิด จำนวน ๑ แห่ง

บทที่ ๓
การดำเนินงาน

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทาง ในการศึกษาและกำหนดการศึกษาเป็นเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จึงกำหนดวิธีการดำเนินการศึกษา ดังนี้

๑. การแต่งตั้งคณะกรรมการ /คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

๑.๑ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา (ก.บ.จ.)

๑.๒ คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา

๑.๓ คณะทำงานพิจารณากลั่นกรองแผนงาน/โครงการภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา

๑.๔ คณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster)

๒. ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อชี้แจง หลักเกณฑ์ และแนวทางในการดำเนินการ

๓. ศึกษาข้อมูลบริบทของจังหวัดเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

๓.๑ รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความมั่นคง และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๒ รวบรวมข้อมูลปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด

๔. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด

๕. การทบทวนและเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัด

๖. การสรุปปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

บทที่ ๔
สรุปผลการดำเนินงาน

ส่วนที่ ๑ สรุปการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม

การศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทาง ในการศึกษาและกำหนดการศึกษาเป็นเชิงคุณภาพ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยนำเสนอสรุปผลการดำเนินงาน เป็น ๖ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่	กิจกรรม	เครื่องมือ	ผลลัพธ์
๑	๑. เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้าใจร่วมกัน	การประชุม	- ความรู้ความเข้าใจและความพร้อมในการจัดทำแผน - คู่มือการจัดทำแผน
๒	๒. การวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด	- การประชุม - เวทีประชาคมหมู่บ้าน - การสำรวจ	- แผนชุมชน/หมู่บ้าน - แผน อปท. - แผนพัฒนาอำเภอ - สรุปปัญหาความต้องการของประชาชน
๓	๓. การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด	- การประชุม - การสำรวจ	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด
๔	๔. การจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี	- การประชุม - ตั้งคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน	ร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี
๕	๕. การจัดรับฟังความคิดเห็นร่างแผนพัฒนาจังหวัด	การประชุม	ร่างแผนพัฒนาจังหวัดที่ผ่านการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๑๙
๖	๖. การพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี	การประชุม	แผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

ขั้นตอนที่ ๑ เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

๑.๑ สื่อสารและประชุมชี้แจง สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม จังหวัดพะเยา จึงได้จัดประชุมเตรียมความพร้อมจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดพะเยา (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๔) และจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ให้กับบุคลากรของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคราชการ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมภูกามยาว ศาลากลางจังหวัดพะเยา โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา เป็นประธาน และมอบนโยบายในการดำเนินงาน ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ จัดตั้งทีมงานเพื่อกำหนดกลไกและกระบวนการทำงาน กรอบแนวคิด และแนวทางที่จะนำแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด(พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๔) และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดพะเยา โดยมีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา ร่วมด้วย

ประเด็นที่ ๒ แนวทางการจัดทำแผน และสิ่งที่จะต้องทบทวน ดังนี้

ทบทวน SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของจังหวัด ว่ามีการเปลี่ยนในสภาวะปัจจุบันหรือไม่ แต่บางครั้งจุดแข็งและจุดอ่อนอยู่ในตัวเอง เช่น วัฒนธรรมประเพณีก็เป็นจุดแข็ง แต่เมื่อวัฒนธรรมประเพณีถูกละเลย มีการเบี่ยงเบนไปก็กลายเป็นจุดอ่อนได้ หรือทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดแข็ง แต่เมื่อถูกทำลายก็เป็นจุดอ่อนได้ ซึ่งแนวคิดในเชิงวิเคราะห์จะได้เสนอ ดังนี้

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์หรือวิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์ของจังหวัดพะเยาในปัจจุบันเหมาะสมหรือไม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ โดยวิธีการวิเคราะห์ต้องมองจาก วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและข้อจำกัด จึงจะสามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัจจุบันวิสัยทัศน์ของจังหวัดพะเยาควรจะเช่นไร และควรจะไปในทิศทางใด

วิสัยทัศน์ มีทั้งวิสัยทัศน์แบบสั้นและวิสัยทัศน์แบบยาว แต่สิ่งที่สำคัญ คือ เมื่อได้วิสัยทัศน์และสื่อสารออกไปแล้ว คนอ่านเข้าใจหรือไม่ ว่าจังหวัดพะเยาจะเดินหน้าไปในทิศทางไหน และเดินหน้าอย่างไร ยกตัวอย่างเมื่อ ๑๕ ปี ที่ผ่านมา ประเทศแคนนาดา มีวิสัยทัศน์ประเทศ ว่า “Green and Clean” ดังนั้น ประเทศแคนนาดา จะมองเรื่องดิน น้ำ อากาศ ทั้งจากระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ ซึ่งเขาเข้าใจว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่ไม่ใช่จะไม่ทำเรื่องอื่น เพราะวิสัยทัศน์คือ **“จุดเน้นหนักที่เราจะทำ แต่ไม่ใช่จะไม่ทำเรื่องอื่น”** ด้วยแผนพัฒนาจังหวัดเป็นแผนที่ต้องครอบคลุมทุกมิติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งปัญหามีมากน้อยแตกต่างกันในทุกมิติ

ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดจะต้องไม่ละเลยปัญหาที่มีอยู่ แต่เมื่อถึงเวลาดำเนินการ หรือเสนอโครงการเพื่อบรรจุในแผน โครงการที่ไม่ตรงกับวิสัยทัศน์ ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับงบประมาณ เช่น จังหวัดพะเยากำหนดวิสัยทัศน์ว่า **“แหล่งผลิตเกษตรปลอดภัย สังคมเข้มแข็งภายใต้การเป็นประชาคมอาเซียน”** การเสนอปัญหาอื่นนอกเหนือจากนี้ จะไม่ได้รับความสำคัญและกลายเป็นไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์จังหวัด ซึ่งโดยแท้จริง แผนพัฒนาจังหวัดต้องครอบคลุมทุกมิติ เพียงแต่ว่ามิติใดจะมากกว่ากัน และมีน้ำหนักความสำคัญในการพัฒนาจังหวัด ให้แข็งแกร่งขึ้น ซึ่งเราเรียกว่า **“ตำแหน่งในการพัฒนา (Positioning) ”** ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นวิสัยทัศน์แบบสั้น ดังเช่นประเทศแคนนาดา หรือวิสัยทัศน์แบบยาว เช่น วิสัยทัศน์ของบริษัทผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าเครื่องใช้ไฟฟ้าชั้นนำของโลกรายหนึ่ง วิสัยทัศน์มีประมาณ ๑๐ บรรทัด แต่เมื่ออ่านแล้วเข้าใจ ซึ่งตำราบางเล่มกำหนดรูปแบบวิสัยทัศน์ไว้ และกล่าวว่าวิสัยทัศน์แบบนี้

ไม่ใช่วิสัยทัศน์ที่ดี ซึ่งไม่ต้องกังวล เพราะไม่ว่าจะวิสัยทัศน์แบบสั้น หรือวิสัยทัศน์แบบยาว ให้เขียนออกมาแล้วสามารถบอกได้ ว่าจังหวัดพะเยาจะเดินไปในทิศทางไหน และเมื่อทำวิสัยทัศน์ ไม่ควรละเลยโครงการที่มีปัญหาในพื้นที่ ด้วยเพราะแผนพัฒนาจังหวัด ต้องเป็นแผนที่ครอบคลุมทุกมิติ แต่ถ้าเรานำทุกเรื่องมาเขียนหรือกำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ ก็จะกลายเป็นหม้อใหญ่เกินไป ตำแหน่งการพัฒนาไม่ชัดเจน ซึ่งเมื่อกำหนดวิสัยทัศน์เรียบร้อยแล้ว โครงการอื่นที่ไม่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ต้องให้โอกาส เพราะทุกโครงการมีความสำคัญต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ แต่เมื่อเสนอขอรับงบประมาณ ไม่ควรซ้ำซ้อนกับงบปกติ แต่อาจนำงบประมาณจังหวัดเสริมหรือเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่เพียงพอ หรือไปอุดช่องว่างที่ไม่ได้รับงบประมาณ ซึ่งนั่นก็คือ **“การทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน”**

กล่าวโดยสรุป จะต้องตั้งทีมงานเพื่อช่วยคิดว่าจะปรับปรุงยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ ประเด็นการพัฒนาของจังหวัดพะเยาอย่างไรให้ชัดเจน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบัน ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด แต่ถ้าดีอยู่แล้ว ก็เดินหน้า ไม่ใช่คิดที เปลี่ยนที แต่ปรับให้มันเหมาะกับบริบท หรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน และต้องมีศักยภาพต่อการพัฒนา ให้กับพี่น้องประชาชน และการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เหมือนการทำแบบแซนวิช ซึ่งระดับบนมี ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของกระทรวง กรม ซึ่งเรียกว่า Top-down ที่จะลงมาสู่พื้นที่ ซึ่งเวลามองภาพของประเทศ ก็จะสามารถทราบได้ว่ามีโครงการใดบ้างที่จะลงสู่พื้นที่และไม่ลงมายังพื้นที่ เพื่อให้นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ นำไปสู่ความสำเร็จ และในขณะเดียวกัน วิธีการจัดทำแผน ก็จำเป็นต้องทำจาก ล่าง-บน (Bottom-up) เพราะฉะนั้น จึงกลายเป็นรูปแบบแซนวิช จากข้างล่างต้องยึดโยงกับชุมชน ยึดโยงกับปัญหาของชุมชน ปัญหาของบ้านเมืองที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยข้อมูลเหล่านี้ จะต้องเป็นข้อมูลที่จากหลายภาคส่วน เช่น ข้อมูล จปฐ. ซึ่งเป็นข้อมูลประจักษ์ ข้อมูลที่เกิดจากการวิเคราะห์เฉพาะบางเรื่อง บางภารกิจที่มีอยู่ ทั้งนี้ก็คือข้อมูลจากด้านล่าง แต่กระบวนการคิด ต้องเริ่มจากชุมชน ที่เรียกว่าประชาคม และขณะเดียวกัน ข้างบนก็จะลงมายังจังหวัด โดยจังหวัดจะเอาสิ่งที่ข้างล่างคิด รวมกับข้างบนมาประกบกันเป็นแซนวิช และทำแผนพัฒนาจังหวัดขึ้นมา แผนพัฒนาจังหวัดก็จะเป็นแผนที่ครอบคลุมและมีความเชื่อมโยง โดยมีประเด็นสำคัญหลัก ๆ คือ ๑) ความเชื่อมโยงทุกภาคส่วน ๒) การบูรณาการทุกภาคส่วน และ ๓) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน แต่ถ้ามองถึงเนื้อหา กลไกการเชื่อมโยง ทั้งหมดคือ การทำงานร่วมกัน หรือที่เรียกว่า **“ประชารัฐ”**

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ในช่วงที่ผ่านมา การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดก่อนที่ส่วนกลางจะกำหนดให้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ส่วนกลางต้องรอเงื่อนไข ๒ ข้อ ดังนี้

ข้อ ๑ แนวทางและนโยบายของ ก.น.จ. จังหวัดต้องรอหลักเกณฑ์และนโยบายว่าเป็นอย่างไร เช่น นโยบายหลักเกณฑ์ วิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ หลักเกณฑ์โครงการว่า โครงการที่ควรให้ความสำคัญ โครงการไหนที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เป็นต้น

ข้อ ๒ ปฏิทินงบประมาณ ส่วนกลางต้องรอปฏิทินงบประมาณออก คำว่าปฏิทินงบประมาณประจำปี หมายความว่า เดือนใด ที่ส่วนราชการจะต้องส่งโครงการ ไปยังกรม และเดือนใดที่กรม จะต้องส่งไปยังสำนักงบประมาณ ปกติจะทราบประมาณเดือนตุลาคม หรืออย่างเร็วที่สุดปลายเดือนกันยายน และต้องส่งแผนให้ ก.พ.ร. ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ดังนั้น ที่ผ่านมาจะมีเวลาในการจัดทำแผน ประมาณ ๒ เดือน ซึ่งหากจะต้องมา มองแผน ยุทธศาสตร์ และจะต้องมาเชื่อมโยงจากล่างมาบน จากบนลงล่าง ซึ่งทำให้เวลาในการดำเนินการไม่ทัน ก็จะนำงบปกติมาวาง สิ่งที่เกิดขึ้น คือ งบประมาณจังหวัดที่มีน้อยอยู่แล้ว ไป

ทดแทนงบของฟังก์ชันหรือกรมที่จะลงพื้นที่ ก็เหมือนการเอาเนื้อหนูไปปะเนื้อช้าง ฉะนั้นโครงการที่ออกมา จึงเป็นโครงการที่ไม่เป็นโครงการในเชิงรุก ไม่เป็นโครงการที่แก้ปัญหาที่คงค้าง เป็นโครงการที่ขาดนวัตกรรม ก็คือขาดรูปแบบที่ดี ขาดการมีส่วนร่วม ด้วยเพราะเวลาที่มีจำกัดจึงไม่สามารถปรึกษาหารือร่วมกันคิดได้ ส่วนราชการส่งโครงการมา แต่เวลาดำเนินการ ๒ อาทิตย์ ภายใต้วิสัยทัศน์นี้ ทุกส่วนก็ส่งโครงการมา ซึ่งเมื่อคิดไม่ทันหรือไม่มีโครงการ ก็เอาโครงการที่ทำดำเนินการอยู่แล้ว แต่งบประมาณไม่เพียงพอ นำมาเสนอโครงการ นำมาบรรจุในแผน ก็จะกลายเป็นงานประจำ โดยงานในเชิงยุทธศาสตร์ก็หายไป และนี่คือภาพรวมที่ผ่านมา ซึ่งจังหวัดต้องรอเงื่อนไขสองเรื่องดังกล่าว แต่ถ้าไม่คิดเรื่องนั้น เพราะอย่างน้อยก็ทราบว่า ก.น.จ. ก็จะมี หลักเกณฑ์แนวทางไม่ต่างจากเรื่องเดิมมากนัก อาจจะมีก็ปรับเปลี่ยนเล็กน้อย ดังนั้น จังหวัดสามารถที่จะคิดก่อนได้และเมื่อนโยบายและแนวทางของ ก.น.จ ออกมา ก็นำไปปรับตามที่กำหนด ในส่วนเรื่องปฏิทินงบประมาณ ไม่จำเป็นต้องรอเดือนตุลาคมซึ่งสามารถทำได้ ซึ่งจังหวัดพะเยาได้เดินหน้าไปแล้วในขณะนี้ โดยได้ดำเนินการในกระบวนการจาก ด้านล่าง ซึ่งได้เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ปี ๒๕๕๘ ในตอนนั้น จังหวัดพะเยามีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อที่จะปรับปรุงกลไกกระบวนการหมู่บ้านให้เข้มแข็ง มีการยึดโยงที่จะให้ชุมชน มีเวทีประชาคม และจัดทำทำแผนชุมชนให้เสร็จภายใน ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙ แต่หากหมู่บ้านดำเนินการไม่เสร็จตามกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ขยายเวลาให้เสร็จภายใน ๑๕ เมษายน ๒๕๕๙ ซึ่งขณะนี้ดำเนินการแล้วเสร็จประมาณ ๗๐-๘๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งที่ต้องกำหนด ให้จัดทำแผนชุมชนให้เสร็จภายในกำหนดเวลานั้นเพราะว่า ปัญหาของชุมชนที่เกิดจากข้างล่างที่เขาอยากได้อะไร ต้องการอะไร ให้เขาสะท้อนปัญหาเขา และสิ่งที่สำคัญในการทำแผนชุมชน อย่าบอกว่าต้องการอะไร ให้คิดปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนเป็นลำดับแรก เพราะถ้าถามถึงความต้องการ จะทำให้เสร็จได้ยาก ด้วยเพราะความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด แต่ถ้านำปัญหามาแก้ไข และต้องแก้ไขปัญหานั้นด้วยวิธีการใด ก็จะสามารถทำให้เสร็จได้เร็ว แต่แผนชุมชนหรือโครงการที่ชุมชนเสนอมานั้น ก็ต้องมีระดับที่แตกต่างกันไป ทั้งระดับ A B และ C ซึ่งต้องพัฒนาต่อไป โดยในตอนนี้จังหวัดพะเยากระบวนการชุมชนได้ดำเนินการแล้ว และเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพจังหวัดมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ก็จะส่งแผนชุมชนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวิเคราะห์โครงการที่เสนอโดยชุมชนนั้นมีโครงการใดที่ท้องถิ่นสามารถช่วยได้ โดยในส่วนโครงการที่เหลือ ให้ส่งมาที่อำเภอ ซึ่งอำเภอจะรวบรวมและจัดทำ **“แผนความต้องการระดับอำเภอ หรือแผนพัฒนาอำเภอ”** ให้เสร็จภายในเดือนมิถุนายน และส่งสำนักงานจังหวัดประมาณต้นเดือนกรกฎาคม โดยที่จังหวัดดำเนินการ เรียกว่า **“การดำเนินการแบบคู่ขนาน”** เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด โดยระยะเวลาที่เหลือก่อนที่แผนพัฒนาอำเภอจะส่งมายังจังหวัด จังหวัดต้องทำกระบวนการยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน เพื่อที่จะให้เกิดการสอดรับและขับเคลื่อนกระบวนการจัดทำแผนในระดับต่อไป ซึ่งแผนชุมชน แผนอำเภอที่จะส่งขึ้นมายังจังหวัดนั้น คุณภาพแผนอยู่ที่วิธีการจัดการ โดยส่วนงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการระดับล่าง เช่น อำเภอ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยในส่วนของชุมชน เรื่องที่สำคัญ คือ ชุมชนต้องมีความเข้าใจต่อการมองปัญหาของชุมขนเอง ซึ่งจะต้องพัฒนา และนี่คือ **“การทำงานแบบประชารัฐ”**

กระบวนการจากด้านบนลง-ล่าง มีปัญหาที่สำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

ประการที่ ๑ หัวหน้าส่วนราชการบางคนที่อยู่ในจังหวัด มองภาพหรือศึกษายุทธศาสตร์ชาติ แผนของกระทรวง และกรมไม่เข้าใจ ซึ่งแท้จริงแล้วหัวหน้าส่วนราชการที่เป็นผู้แทนกรม ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัด ไม่ว่าส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคจะต้องมองให้ได้ว่า ในปี ๒๕๖๑ -๒๕๖๔ กรมมีแผนงานหลักที่

จะลงพื้นที่มีอะไรบ้าง ซึ่งจะสามารถเป็นตัวเชื่อมที่ดี แต่หากไม่ทราบว่ากรมมีโครงการหรือแผนงานที่จะลงมายังพื้นที่ เวลาโครงการ ที่ได้มาจากกระบวนการระดับล่างเสนอขึ้นมายังจังหวัดก็จะเป็นไม่สอดรับกัน หรือบางครั้งไปดำเนินการแทนกรม แต่เมื่อหัวหน้าส่วนราชการทราบว่ากรมจะทำอะไร และรู้ว่าชุมชน พื้นที่มีปัญหาอะไร ก็จะสามารถนำไปเชื่อมโยงให้ต่อเนื่องกันได้ หรือไม่เช่นนั้น ก็เพิ่มเติมในส่วนที่กรมมีงบประมาณไม่เพียงพอ หรือในส่วนที่จังหวัดมีงบประมาณน้อย ก็นำงบประมาณส่วนที่กรมให้ดำเนินการเพิ่มเติมก็จะทำให้แผนงานโครงการในจังหวัดก็มีคุณภาพ มีตัวขับเคลื่อนกระบวนการระดับส่วนกลางลงมาสู่พื้นที่ และจากพื้นที่ที่มีงบประมาณจำกัดสามารถเชื่อมโยงกันอย่างมีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งบางครั้งอาจจะเป็นความสามารถส่วนตัวของหัวหน้าส่วนราชการที่สามารถประสานเชื่อมโยงกับกรม และสามารถทราบว่าแผนสี่ปีของกรมจะดำเนินการอะไร ยกตัวอย่าง กรมชลประทาน มีแผนชัดเจน โดยสามารถทราบได้ว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ จังหวัดพะเยาได้ประตูน้ำที่พวงพะยอมปี พ.ศ.๒๕๖๐ ทำประตูน้ำที่บ้านนาอีสาน เพื่อกักเก็บน้ำอิง ก่อนที่จะปล่อยทิ้งลงไปยังแม่น้ำโขง เมื่อหัวหน้าส่วนราชการทราบแผนของกระทรวง ของกรม ก็จะสามารถทราบว่างบประมาณของจังหวัดซึ่งมีอย่างจำกัด จะต้องไม่นำไปดำเนินการจัดทำประตูน้ำ แต่พิจารณาว่าจะเชื่อมต่อโครงการของกรมอย่างไร เช่น โครงการส่งเสริมอาชีพการเกษตร หรือโครงการคลองส่งน้ำย่อย เพื่อรองรับประตูน้ำ เป็นต้น

ประการที่ ๒ กลไกในการจัดทำแผนที่ผ่านมา ขาดการทำงานเชิงประสิทธิภาพแบบประชารัฐ กระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งต้องพิจารณาว่าเราสามารถดำเนินการได้มาน้อยเพียงใด แต่ในภาพรวมพอเวลามีน้อย กลไกกระบวนการมีส่วนร่วมก็น้อยตามลงไป แต่ที่สำคัญ คือ **“อยากให้มี อยากให้ทำ และอยากให้ทำให้ดีในส่วนของกระบวนการมีส่วนร่วม”**

ประการที่ ๓ จะต้องสามารถแปลงหรือแปรค่าปัญหาของชุมชนที่ส่งขึ้นมาได้ และสามารถวิเคราะห์ได้ว่าจะเชื่อมโยงกับส่วนกลางได้อย่างไร เพราะ เมื่อทราบว่าส่วนกลางมีโครงการหรือแผนงานใดลงมายังพื้นที่ และต้อง ทำงานอย่างมีส่วนร่วมแล้ว ก็จำเป็นต้องทราบว่าชุมชน พื้นที่มีปัญหาอะไร ดังนั้น หัวหน้าส่วนราชการก็จะสามารถทราบว่า ภายใต้วิสัยทัศน์จังหวัด ประเด็นยุทธศาสตร์ที่วางไว้ และหน้าที่ของส่วนงานตนเอง ควรเสนอโครงการแผนงานอะไรที่ไม่ซ้ำซ้อนกับส่วนกลาง แต่สามารถตอบสนองชุมชน พื้นที่ และแก้ที่มีปัญหาอยู่ และนำมาเชื่อมโยงเชื่อมโยงกับส่วนกลางได้ เพราะในบางเรื่องงบประมาณจังหวัดมีไม่เพียงพอ เช่น

๑. การท่องเที่ยว ซึ่งอาจมีกิจกรรมหลายอย่าง เช่น ๑) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด หากเป็นโครงการขนาดเล็กก็สามารถที่จะดำเนินการเองได้หรือให้องค์กรปกครองท้องถิ่นช่วยได้ ๒) จัดอบรมกันเองได้หรือไม่ ซึ่งอาจจะสามารถทำได้ ๓) จัดทำการตลาดเองได้หรือไม่ พอทำได้ ซึ่งตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ จังหวัดทำได้ แต่ที่สำคัญ คือ บางเรื่องเกินกำลังที่จังหวัดจะสนับสนุนงบประมาณ หรือดำเนินการเองได้ เช่น โบราณสถานเวียงลอ อำเภอจุน เป็นสถานที่มีความสำคัญ อายุทางประวัติศาสตร์เวียงลอไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ปี หรืออาจจะมากกว่านั้น หากมองตามหลักฐานทางโบราณคดีเวียงลออาจจะมีอายุใกล้เคียงกับเวียงกุมกาม ของจังหวัดเชียงใหม่ มีความใหญ่โตมาก มีพื้นที่ประมาณ ๑๐๐๐ ไร่ มีสถูปและโบราณสถานที่เก่าแก่ แต่จังหวัดไม่มีงบประมาณที่เพียงพอที่จะดำเนินการ แก้ปัญหาและพัฒนาแหล่งโบราณสถานเวียงลอ จึงจำเป็นที่จะต้องขอรับการสนับสนุนจากส่วนกลาง

๒. การดำเนินการเปิดตลาดต่างประเทศ สินค้า OTOP เรื่องการขายการตลาดการท่องเที่ยว งบประมาณจังหวัดที่สามารถให้ได้ต่อปี ประมาณ ๑-๒ ล้านบาท แต่บางทีอาจจะต้องไปในหลายพื้นที่ ต้องขยายไปไกลกว่านั้น ซึ่งอาจจะต้องใช้งบประมาณจากกรม หรือกระทรวงพาณิชย์ กรมการค้า

ต่างประเทศบ้าง เป็นต้น เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าในบางเรื่องมันอยู่ในความสามารถของจังหวัดที่จะดำเนินการเองได้ แต่บางเรื่องเกินความสามารถของจังหวัดที่จะเข้าไปดำเนินการ ด้วยเหตุนี้ การเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่กับส่วนกลางจึงมีความจำเป็น

แต่ในระยะเวลาผ่านมาส่วนราชการมีเวลา ๑ เดือน ที่จะต้องเสนอโครงการ และต้องรีบส่งโครงการมายังสำนักงานจังหวัด แต่โครงการที่ได้มา คือ

๑. เสนอโครงการที่เคยดำเนินการมาแล้ว ปีที่ผ่านมาเคยทำโครงการอะไรมาก็เสนอขอโครงการนั้น เพราะเวลาในการคิดโครงการมีจำกัด

๒. บางโครงการที่เสนอ คิดดีแต่เนื่องจากเวลาเตรียมการและเวลาวิเคราะห์มีน้อย เมื่อเสนอโครงการก็เขียนตามเอกสารที่ส่วนกลางให้ เขียนแบบสั้น ไม่มีการวิเคราะห์ เมื่อส่วนกลางนำไปไปพิจารณาหรือจังหวัดพิจารณาโครงการ พอรายละเอียดมีไม่เพียงพอ บางครั้งก็ตัดโครงการนั้นไป ยกตัวอย่างเมื่อครั้งที่ผมเคยเป็นกรรมการที่ส่วนกลาง ต้องพิจารณาโครงการของจังหวัด แต่ละจังหวัดมีโครงการมากมายที่เสนอขอ ดังนั้น จะมีการพิจารณาตัดโครงการที่เอกสารไม่พร้อม ด้วยเป็นเพราะว่าคณะกรรมการมีเวลาไม่เพียงพอ บางโครงการชื่อโครงการดี แต่เนื้อในไม่ได้เขียนอะไร เช่น จังหวัดพะเยา อยากจะพัฒนาเวียงลอ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งการเขียนโครงการก็ควรจะมีข้อมูลว่า เวียงลอ มีความสำคัญอย่างไร แล้วสภาพปัจจุบันเป็นเช่นไร ขณะนี้ได้ดำเนินการอะไรแล้วบ้าง และกรมได้มีโครงการหรือแผนงานใดมาดำเนินการในพื้นที่นี้แล้ว หรือ ปีที่ผ่านมาได้ทำอะไร และที่จะสานต่อโครงการอย่างไร เพียงเขียนบทนำประมาณนี้ ผู้อ่านจะทราบว่า ๑) เคยมีการดำเนินการมาแล้ว ๒) กรมได้ลงมาดำเนินโครงการแผนงานในพื้นที่บางส่วน และ ๓) จังหวัดอยากทำให้สำเร็จโดยการต่อยอด เพิ่มเติม แต่ถ้าไม่เขียนอะไร อ่านบทแรกก็ไม่เข้าใจก็ต้องพิจารณานำโครงการออกไปก่อน เพราะเวลาที่มีจำกัด ดังนั้น ๑) ก็ทำให้ได้โครงการที่ได้มาที่เป็นงานประจำ ๒) เมื่อคิดโครงการได้ดี แต่เวลาเขียนรายละเอียดโครงการไม่ชำนาญ หรือไม่ดี ก็กลายเป็นการเสียเปล่าเพราะโครงการ มักจะถูกตัดทิ้งไป

ปัญหาที่ผ่านมา คือ เวลาในการดำเนินการคิด เตรียมการมีน้อย ในวันนี้จังหวัดจึงเตรียมเรื่องกรอบต่างๆ เมื่อถึงเดือนกรกฎาคม จังหวัดก็จะมีเวลาในการดำเนินการประมาณ ๖ เดือน เพราะฉะนั้นจังหวัดพะเยา จึงไม่รอ ก.น.จ. และไม่รอปฏิทินงบประมาณ เพราะทราบว่า ยังไงก็ต้องส่งแผนพัฒนาจังหวัดไปยังสำนักงบประมาณและสำนักงาน ก.พ.ร. ประมาณสิ้นเดือนธันวาคม และนี่คือแนวทางที่จังหวัดพะเยากำลังเดินหน้าและขับเคลื่อน

ดังนี้ เมื่อโครงการที่ส่วนราชการคิดมาได้ดีแล้ว กระบวนการด้านบนลงมาดีแล้ว กระบวนการด้านล่างขึ้นมาดีแล้ว แต่ขาดคนช่วยคิดช่วยวิเคราะห์ ช่วยตีความ ช่วยมอง ช่วยหารือร่วมกัน เพราะฉะนั้นในขณะนี้ ความหวังถูกฝากไว้กับกลุ่มภารกิจ กับประชารัฐ

๑. จังหวัดพะเยา แต่งตั้งกลุ่มภารกิจไว้ ๔ กลุ่มภารกิจ คือ ๑) กลุ่มภารกิจด้านเศรษฐกิจ ๒) กลุ่มภารกิจด้านสังคม ๓) กลุ่มภารกิจความมั่นคง และ ๔) กลุ่มภารกิจด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นั้นอยู่ในกลุ่มภารกิจด้านความมั่นคง โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจ ซึ่งในกลุ่มภารกิจ จะมีผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น รวมอยู่ด้วย

๒. แนวทางประชารัฐ คือ ทุกภาคส่วนร่วมกัน

เพราะฉะนั้นแนวคิดที่เสนอ ไม่ต้องเร่ง แต่ทำอย่างมีขั้นตอน ซึ่งขณะนี้จังหวัดกำลังปรับปรุงยุทธศาสตร์การจัดทำแผน ทำให้เสร็จภายในเดือนมิถุนายน เมื่อถึงเดือนกรกฎาคม กระบวนการแผนงาน/โครงการ จากระดับล่าง โดยอำเภอจะต้องเสนอแผนความต้องการหรือแผนอำเภอขึ้นมายังจังหวัด แต่ในส่วนของแผนพัฒนาอำเภอ มีข้อจำกัดบางประการ คือ ๑) ต้องยอมรับว่าของอำเภอ ไม่ได้มีบุคลากร ๒) โครงการที่เป็นแผนชุมชน มีจำนวนมาก ซึ่งอำเภอไม่สามารถที่จะดูได้ครบถ้วน แต่ทั้งนี้ ก็เป็นหน้าที่ของอำเภอก็ต้องจะต้องดำเนินการ คือรวมโครงการที่ชุมชนเสนอขึ้นมาร้อยเรียง โดยนำปัญหา ความต้องการของของชุมชนมาเป็นฐานคิด และนำข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอ ซึ่งอาจจะเรียกว่ายุทธศาสตร์อำเภอแล้วก็นำมารวมกัน จะทำอะไรขึ้นมา ไม่ใช่ ว่าจับอะไรก็ใส่ว่า ถนน จับอะไรไม่มีก็ขุดลอก อยู่ตรงนั้น มันไม่เกิดประโยชน์มากนัก แต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องถนน เรื่องขุดลอก เพราะว่าที่ผ่านมานั้น ยังมีความจำเป็น กับในแง่ของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แต่อยากให้คิดโครงการที่เป็นปัญหาเชิงประจักษ์ในพื้นที่ ประกอบกับ ยุทธศาสตร์ของพื้นที่อำเภอ ซึ่งแบบนี้ก็จะได้โครงการที่ดีขึ้นมา หลังจากที่อำเภอเอาโครงการจากแผนชุมชนมาร้อยเรียง ส่งมายังจังหวัด ซึ่งจังหวัดไม่มีเวลามากนัก กลายเป็นว่า ผีเข้าป่าช้า ไม่มีเวลาแล้วเห็นชอบ แต่ออกห้องประชุมไปก็อึดอัด อยากจะเสนอ อยากแก้ไข แต่เวลาไม่มี จะกลายเป็นว่าทำให้งบประมาณจังหวัดไม่ทัน งบประมาณตกไป ดังนั้น เมื่อมีเวลาโครงการที่ได้จากอำเภอ ก่อนที่จะเข้ามา จังหวัดพะเยา ให้สำนักงานจังหวัดพะเยา แต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองชุดหนึ่ง ที่เป็นประชารัฐ มีทั้งภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาคราชการที่เกี่ยวข้อง ช่วยกลั่นกรองโครงการจากอำเภอเพราะ มีจำนวนมาก โดยกลั่นกรองโครงการให้รู้ว่า ในปีนี้ให้โครงการชุดนี้ก่อน อีกปีให้ชุดต่อไป เป็นการกลั่นกรองโครงการในรูปของประชารัฐ เมื่อกลั่นกรองเสร็จแล้ว ก็นำโครงการที่ได้เสนอไปยังกลุ่มภารกิจ ซึ่งทุกกลุ่มภารกิจ พิจารณาโครงการที่ผ่านการกลั่นกรองมาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง และเนื่องจากประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการ ภาครัฐเอกชน ท้องถิ่น ให้ช่วยกันดูว่า นโยบายชาติ นโยบายกรม และนโยบายกระทรวงเป็นอย่างไง หรือแม้แต่หอการค้ามีนโยบายหรือทิศทางเช่นไร ซึ่งต้องร่วมกันดูและช่วยกันคิด และแม้แต่ภาคประชาสังคมก็เหมือนกันอยากเห็นอะไรในการแก้ไขปัญหาของจังหวัดพะเยา เช่น น้ำแล้ง ต้องการพัฒนาแหล่งน้ำ ต้องช่วยกันดูจากข้างบนลงมาให้ได้ ในขณะเดียวกันระหว่างกลุ่มภารกิจอาจจะต้องเชื่อมโยงกัน เช่น เรื่องการท่องเที่ยว ไม่ควรมองเพียงด้านเศรษฐกิจด้านเดียว เพราะบางเรื่องเกี่ยวข้องกับมิติอื่น เมื่อคณะกรรมการกลั่นกรองจากโครงการที่เสนอขึ้นมาจากระดับล่าง ก็จะส่งไปแต่ละกลุ่มภารกิจ ซึ่งกลุ่มภารกิจช่วยประสาน แนวทางนโยบายและความต้องการของชุมชนรวมกัน เป็นการประสานจากบนลงล่าง จากข้างล่างขึ้นบน และเมื่อกลุ่มภารกิจพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะเสนอไปยังคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ(ก.บ.จ.) จังหวัดพะเยา จะต้องมีคณะกรรมการกลั่นกรอง ในแบบฉบับแนวคิดประชารัฐรอบที่สองอีกชั้นหนึ่ง แต่ประชารัฐรอบที่สอง อาจจะเป็นผู้บริหารระดับจังหวัด เช่น รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้นำหน่วยงาน เช่น หอการค้า ภาคประชาสังคม หน่วยที่เกี่ยวข้อง และอาจารย์มหาวิทยาลัยร่วมด้วย ซึ่งไม่ใช่คณะกรรมการชุดใหญ่ เพื่อพิจารณาโครงการที่กลุ่มภารกิจเสนอเหมาะสมหรือไม่ โครงการภายใต้งบประมาณจังหวัดที่จะทำ ควรจะมีโครงการอะไรในปีงบประมาณนี้ ขั้นตอนต่อไป คือ นำเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ(ก.บ.จ.)จังหวัดพะเยา เพื่อพิจารณาว่า ภายใต้วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และโครงการที่เสนอตรงยุทธศาสตร์หรือไม่ สอดคล้องกับปัญหาที่จังหวัดต้องดำเนินการแก้ไขหรือไม่ และร้อยเรียงจากต้นน้ำ ถึงปลายน้ำหรือยัง เมื่อดำเนินการจะได้ผลหรือไม่ ตอบโจทย์ของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี หรือไม่ และตอบโจทย์สังคมหรือยัง ว่าสังคมต้องการอะไร และตอบโจทย์

ของการจัดการให้มีคุณภาพหรือยัง เช่นนี้ก็ทำให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ(ก.บ.จ.) เป็นองค์กรในการพิจารณาเชิงนโยบาย

ดังนั้น กลไกการทำงานจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดจะดำเนินการก่อนที่ส่วนกลางจะแจ้งแนวนโยบายและปฏิทินการจัดทำงบประมาณ ซึ่งในขณะนี้ได้ดำเนินการจากกระบวนการระดับล่างขึ้นมา และจะให้เสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๕๙ ขณะเดียวกันข้างบนก็เตรียมการ คือส่วนราชการต้องดูรายละเอียดในแผนของกรม ยุทธศาสตร์ชาติ มีอะไรบ้าง เมื่อแผนอำเภอส่งมาจังหวัด ก็จะมีคณะทำงานประชารัฐกลุ่มหนึ่งระดับเจ้าหน้าที่ กรองโครงการเหล่านั้นว่าเหมาะสมหรือไม่ และรวมเป็นกลุ่มแยกประเภทโครงการ ส่งต่อไปยังกลุ่มภารกิจ ทั้ง ๔ ด้าน ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ๒ เรื่อง คือ

๑. กลุ่มภารกิจต้องทำงานแบบเข้าใจและรู้แนวทางนโยบาย แผนยุทธศาสตร์กรมกระทรวงและดูข้างล่างให้ดี เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มภารกิจให้ดี เพราะบางเรื่องต้องเชื่อมโยงกันและระดับกลุ่มภารกิจ โดยมองให้เข้าใจว่าถ้าเป็นโครงการลักษณะนี้ ต้องใช้งบประมาณของจังหวัด และถ้าโครงการขนาดใหญ่ต้องให้หน่วยงานระดับชาติ กรม เข้ามาดำเนินการ และ โครงการแบบนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาร่วมดำเนินการ เมื่อแบ่งโครงการได้ ก่อนจะเสนอเข้ามายัง ก.บ.จ. เราก็มีกลุ่มประชารัฐอีกกลุ่มช่วยกลั่นกรองพิจารณาอีกครั้ง ซึ่ง ก.บ.จ.ก็จะเป็นส่วนที่คิดแนวนโยบาย ตัดสินใจภายใต้การทำงานที่มีระบบ มีกลไกที่มีประสิทธิภาพ และก็มีส่วนร่วม และแผนพัฒนาจังหวัดก็จะออกจาก ก.บ.จ. ไป และเสนอไปยังส่วนกลาง

๒. นำร่างแผนพัฒนาจังหวัดเข้าสู่เวทีประชาคม เวลาทำประชาคมนั้น อย่าโยนร่างแผนทั้งหมด มีเอกสารสักแผ่น โดยอย่างน้อยในเอกสารนั้นให้เขาเห็นว่า งบประมาณ โครงการหลักมีอะไรบ้าง โครงการไหนเรื่องไหนที่สามารถเขียนเป็นต้นทาง กลางทาง ปลายทาง เขียนให้เห็นเป็นรูป ซึ่งทำให้ผู้มาร่วมประชาคมเข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งต่อจากนั้นผู้ร่วมประชาคมก็จะให้ความเห็นว่าร่างแผนพัฒนาจังหวัดที่ทำนั้นดีหรือไม่เหมาะสมหรือไม่ สิ่งไหนควรเพิ่มเติม ซึ่งจังหวัดก็รับฟังมาเพื่อปรับแผน และก็เสนอไปไปยังส่วนกลางต่อไป

การดำเนินการในลักษณะนี้ จะทำให้มีการพัฒนาระบบงาน มีการพัฒนาเชิงความคิด มีการพัฒนาในการเชื่อมโยง และมันมีพลังในการที่จะทำให้งาน ในหน้าที่รับผิดชอบพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดพะเยา มีโอกาสมีส่วนร่วม ทั้งในระดับพื้นที่ ทุกคนช่วยกัน และเชื่อมโยงระดับพื้นที่กับส่วนกลาง ซึ่งจังหวัดได้ทำงานแบบคู่ขนาน การประชุมเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดในครั้งนี้ เป็นเวทีแห่งการเตรียมการ ออกแบบ ดูความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ เพียงแต่ว่าถ้าดีอยู่แล้ว ก็ไม่ต้องเปลี่ยน แต่ที่มันดีอยู่แล้ว ไม่สมบูรณ์ ก็ไปดูตามความเหมาะสม ให้เป็นจริง และสามารถบอกได้ว่าจังหวัดพะเยาจะก้าวไปอย่างไร

๑.๒ จัดทำคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

เพื่อให้มีแนวทางในการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพะเยา ภายหลังจากการประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๙ จังหวัดพะเยาจึงรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๔) และการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ แจ้งให้ทุกส่วนราชการทราบเพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด โดยทุกขั้นตอนของการดำเนินการ เน้น **“ประชารัฐ”** ประกอบด้วย

๑. นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๙

๒. แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดพะเยา (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๔) และแผนฎิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ หลักการ บริบทด้านกฎหมาย ได้แก่
- ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๗ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๕๒ วรรคสาม มาตรา ๕๓/๑
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑

ส่วนที่ ๒ นโยบาย ได้แก่
- วิสัยทัศน์ ๕ ปี ของประเทศไทย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”
- นโยบายรัฐบาล ๑๑ ข้อ
- ร่าง ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
- ร่าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)
- ไทยแลนด์ ๔.๐ “สร้างความเข้มแข็งจากภายในเชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยสู่ โลก”
- หลัก Value Chain ของนายกรัฐมนตรี “ห่วงโซ่คุณค่า”สู่ความเชื่อมโยงภาคประชาชน /ภาคธุรกิจ

ส่วนที่ ๓ กรอบแนวคิดของผู้ว่าราชการจังหวัด ได้แก่
- เป้าประสงค์การบริหารงานจังหวัด “พะเยา เมืองแห่งความสุขและสุจริต”
- ข้อคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด
- แนวทางการขับเคลื่อนการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดพะเยา ปี ๒๕๕๙
- กรอบแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ
- การจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มภารกิจ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดพะเยาแบบบูรณาการ
- ใช้แนวทาง “ประชารัฐ” ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด
- ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

ส่วนที่ ๔ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ได้แก่
- กลไกการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัด
- องค์ประกอบของแผนพัฒนาจังหวัด
- ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี
- Road Map การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

ส่วนที่ ๕ การประสานแผนในระดับพื้นที่ ได้แก่
- แนวทางการประสานแผนพัฒนาในพื้นที่
- สรุปหลักการเชื่อมโยงการจัดทำแผน

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด

๒.๑ การทบทวนแผนชุมชน/หมู่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๑ เป็นต้นมา และในมาตรา ๒๘ ตรี กำหนดให้

“คณะกรรมการหมู่บ้าน” หรือ กม. เป็นองค์กรหลัก ทำหน้าที่บูรณาการจัดทำ “แผนพัฒนาหมู่บ้าน” มติ ครม. เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ กำหนดให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุน ให้ กม. เป็นองค์กรหลัก ในการบูรณาการจัดทำ “แผนพัฒนาหมู่บ้าน” และนำ “แผนพัฒนาหมู่บ้าน”ที่ กม.จัดทำ เป็นข้อมูลในการจัดทำคำของบประมาณของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจังหวัดพะเยา ได้ดำเนินการรับรองมาตรฐานแผนชุมชน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒-๒๕๕๗ รวม ๘๑๘ หมู่บ้าน/ชุมชน (ครบทุกหมู่บ้าน) กระบวนการแผนชุมชน เป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดประโยชน์ให้กับชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน มีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ แก้ไขปัญหาตรงความต้องการของชุมชนเอง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนทุกขั้นตอน สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริง ต้องนำมาจากข้อมูลต่างๆ รวมทั้งข้อมูลปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน และในการจัดทำแผนชุมชน ต้องมีการวางแผนให้ครอบคลุมครบทุกด้านและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ และต้องนำไปใช้ประโยชน์ ได้จริง ดังนั้น ทีมงานควรจะมีการถอดองค์ความรู้กระบวนการจัดทำแผนชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อจะได้พัฒนากระบวนในปีต่อไป โดยการประเมินรับรองมาตรฐานแผนชุมชน สรุป ดังนี้

- ปี ๒๕๕๒ ผ่านการรับรองฯ จำนวน ๖๒ หมู่บ้าน/ชุมชน
- ปี ๒๕๕๓ ผ่านการรับรองฯ จำนวน ๑๐๙ หมู่บ้าน/ชุมชน
- ปี ๒๕๕๔ ผ่านการรับรองฯ จำนวน ๒๐๕ หมู่บ้าน/ชุมชน
- ปี ๒๕๕๕ ผ่านการรับรองฯ จำนวน ๒๔๙ หมู่บ้าน/ชุมชน
- ปี ๒๕๕๖ ผ่านการรับรองฯ จำนวน ๒๕๒ หมู่บ้าน/ชุมชน
- ปี ๒๕๕๗ ผ่านการรับรองฯ จำนวน ๑๐๒ หมู่บ้าน/ชุมชน

โดยจัดระดับคุณภาพแผนชุมชน ได้ดังนี้ (ข้อมูลปี ๒๕๕๗)

คุณภาพแผนระดับ A (ดีมาก) ผ่านตัวชี้วัด ๖ ใน ๖ จำนวน ๒๓๔ หมู่บ้าน/ชุมชน

คุณภาพแผนระดับ B (ดี) ผ่านตัวชี้วัด ๕ ใน ๖ จำนวน ๔๕๙ หมู่บ้าน/ชุมชน

คุณภาพแผนระดับ C (พอใช้) ผ่านตัวชี้วัด ๔ ใน ๖ จำนวน ๑๒๕ หมู่บ้าน/ชุมชน

ทั้งนี้จังหวัดพะเยากำหนดกระบวนการขั้นตอนของการจัดทำแผนชุมชน

ขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมการจัดประชุมประชาคม

๑.๑ คณะกรรมการหมูบาน/แกนนำกลุ่มองค์กรเครือข่าย กำหนดวัน เวลา และสถานที่จัดเวทีประชาคม รูปแบบ การจัดเวทีประชาคมและระเบียบวาระ/ลำดับการนำเสนอ

๑.๒ ประสานสวนราชการที่เกี่ยวของทราบ เพื่อนำแผนงาน/โครงการ เขารวมบูรณาการ

๑.๓ แจงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เขารวมกระบวนการจัดทำแผนชุมชน/แผนพัฒนาหมู่บ้าน

๑.๔ อำเภอจัดเตรียมสถานที่และแจ้งคณะทำงานระดับตำบลเขารวมประชุมเพื่อเป็นพี่เลี้ยงแก่หมู่บ้าน

๑.๕ เชิญผูแทนครัวเรือนหรือสมาชิกในหมู่บ้านเขารวมการเวทีประชาคมตองไมนอยกวารอยละ ๗๐ ของครัวเรือนทั้งหมด

ขั้นตอนที่ ๒ การประชุมประชาคม

๒.๑ ใหผูมารวมจัดเวทีประชาคมลงทะเบียนทุกคน

๒.๒ สวนราชการที่เกี่ยวของ อปท.ร่วมประชุม เพื่อนำแผนงาน/โครงการ เขารวมบูรณาการ

๒.๓ จัดหมวดหมูขอมูล แผนงาน/โครงการ ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษา/วัฒนธรรม ประเพณี ด้านสาธารณสุข และด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๔ วิเคราะหขอมูลจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม/โครงการ

๒.๕ เสนอแนวทางแกไข ทิศทางการพัฒนาหมูบาน

๒.๖ ตรวจสอบเอกสารสรุปผลการประชาคมเบื้องตนและลงมติ

๒.๗ บันทึกผลการประชุมประชาคม

ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำแผนชุมชน

คณะกรรมการหมูบาน/แกนนำกลุ่มองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ หรือคณะกรรมการดานจัดทำแผนชุมชนรวบรวมขอมูล จากการสำรวจและจากการประชุมหมูบาน ไปจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนเปนรูปเลม เพื่อเสนอที่ประชุมคณะกรรมการหมูบาน/กลุ่มองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ ให้ความเห็นชอบและรับรอง

ขั้นตอนที่ ๔ การใหความเห็นชอบและรับรองแผนชุมชน

๔.๑ คณะกรรมการหมูบาน /แกนนำกลุ่มองค์กรเครือข่าย และสมาชิกในหมู่บ้านประชุมเพื่อพิจารณารางแผนพัฒชุมชน

๔.๒ เมื่อที่ประชุมมีมติรับรอง ฯใหประธาน คณะกรรมการหมูบาน /คณะกรรมการฝ่ายจัดทำแผนพัฒนาหมูบาน/แกนนำกลุ่มองค์กรเครือข่าย เปนผูลงนามรับรอง

ขั้นตอนที่ ๕ การประสานและการใชแผนชุมชน

๕.๑ จัดเก็บไวใชประโยชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

๕.๒ จัดสงให อปท.และหรือ อบจ. เพื่อเปนแผนงาน/โครงการบรรจุไวในแผนพัฒนาทองถิ่น

๕.๓ จัดสงใหอำเภอ เพื่อเปนขอมูลจัดทำแผนพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาจังหวัด

๕.๔ จัดสงใหองคกรเอกชน หรือหนวยงานที่เกี่ยวของ

ขั้นตอนที่ ๖. การทบทวน/ปรับปรุงแผนชุมชน

ใหมีการทบทวนหรือปรับปรุงแผนพัฒนาหมูบาน ตามขั้นตอนที่ ๑-๕ อยางนอยปละ ๑ ครั้ง เพื่อใหแผนพัฒนาหมูบานเปนปจจุบันสามารถใชเปนแนวทางพัฒนาและแกไขปญหาของหมูบานในสถานการณ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไดอยางมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ ๗ ตรวจสอบ/ติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมูบาน

คณะกรรมการหมูบาน /คณะกรรมการฝ่ายจัดทำแผนชุมชน และชาวบ้านรวมกันตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมูบาน ดังนี้

๗.๑ ตรวจสอบการดำเนินงานแผนงาน/โครงการเพื่อใหเกิดความโปรงใส

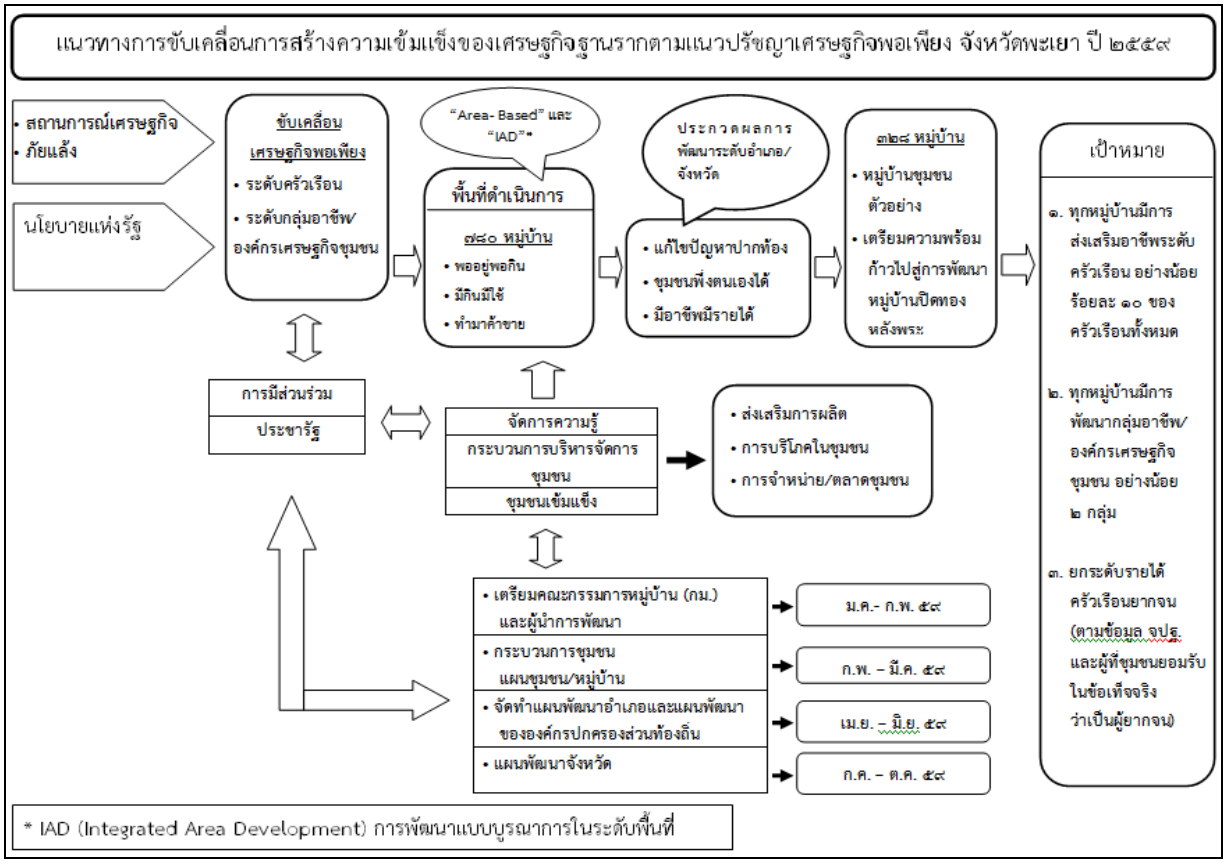
๗.๒ ตรวจสอบผลกระทบที่เกิดจากแผนงาน/โครงการรวมกันหาทางแกไขปญหาหรือแจงหนวยงานที่รับผิดชอบ (โครงการที่ต้องดำเนินการร่วม/ขอรับการสนับสนุน)

๗.๓ ติดตามเรงรัดการดำเนินงาน

๗.๔ ตรวจสอบแผนงาน/โครงการ และระดมสรรพกำลังภายในหมูบาน เพื่อดำเนินการการตามแผนงาน/โครงการที่หมูบานมีศักยภาพสามารถดำเนินการได (ดำเนินการเอง)

๗.๕ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ที่ประสบผลสำเร็จตอที่ประชุมประชาคมหมูบาน/อปท./อำเภอ/หนวยงานที่เกี่ยวของเพื่อประชาสัมพันธ

สำหรับในปี ๒๕๕๙ จังหวัดพะเยา กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการแผนชุมชน/หมู่บ้าน โดยเน้นการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ จัดเวทีประชาคมในการทบทวนและปรับปรุงแผนชุมชนให้เป็นปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยดำเนินการครอบคลุมในพื้นที่ ๙ อำเภอ ๗๘๐ หมู่บ้าน ภายใต้แนวคิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ ภายใต้แผนงาน/โครงการ ที่เชื่อมโยง แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนของส่วนราชการ

และกำหนด Road Map แนวทางการขับเคลื่อนการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดพะเยา ปี ๒๕๕๙

ที่มาและความสำคัญ	สถานการณ์เศรษฐกิจ และภาวะภัยแล้งซึ่งกระทบต่อการครองชีพของประชาชนจังหวัดพะเยา จึงน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เป็นแนวทาง
เจตนารมณ์	เพื่อแก้ไขปัญหาปากท้องของประชาชน ให้ประชาชนมีอาชีพมีรายได้ และชุมชนพึ่งตนเองได้
หลักการ/แนวคิด	การทำงานแบบ “ประชารัฐ”,การพัฒนาแบบบูรณาการทุกภาคส่วนในพื้นที่ (Integrated Area Development), การเชื่อมโยงแผนพัฒนาในระดับพื้นที่
เป้าหมาย	เพื่อสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองเพื่อสร้างความสุขตามตามนโยบายรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
พื้นที่ดำเนินการ	๗๘๐ หมู่บ้านในจังหวัดพะเยา ในระดับครัวเรือน และระดับกลุ่มอาชีพ/องค์กรเศรษฐกิจชุมชน

⇩

	ระยะเวลาดำเนินการ			
	ม.ค.-มี.ค.	**เม.ย. – มิ.ย.**	**ก.ค. – ต.ค.**	**พ.ย. – ธ.ค.**
คณะกรรมการระดับจังหวัด	• ลงนาม MOU จากส่วนราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ “ประชารัฐ” • การสร้างแกนนำการพัฒนา ๗๘๐ หมู่บ้านหมู่บ้านละ ๓ คน (กม. , ผู้นำชุมชนและกำนันผู้ใหญ่บ้าน)	• นิเทศก์ ติดตามผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานระดับอำเภอ	นำแผนพัฒนาอำเภอมาสู่การพิจารณาโดยคณะอนุกรรมการในรูปแบบประชารัฐและแยกโครงการตามกลุ่มการกิจ เพื่อเสนอ กบจ. พิจารณา	• ประเมินผลการเนินงานโดยสถาบันการศึกษา • การแสดงผลงาน “พะเยา Show Case” นำแผนบรรจุในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี
คณะกรรมการระดับอำเภอ	• เตรียมความพร้อมของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) / ทีมประเทศไทย/ ชุดปฏิบัติการระดับตำบล • สนับสนุนการดำเนินงานของแกนนำพัฒนาระดับตำบล และหมู่บ้าน/ชุมชน ส่งเสริมและประสานอปท. และกม. ในการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนการจัดทำแผนชุมชน โดยใช้ข้อมูล จปฐ. และปัญหาความต้องการของชุมชน โดยใช้บัญชีรายรับ-รายจ่ายเป็นเครื่องมือ	• นิเทศก์ ติดตามผลโดยทีมประเทศไทย ชุดปฏิบัติการระดับตำบลและพัฒนาการอำเภอ นำแผนชุมชน/แผนพัฒนาหมู่บ้านที่เกินความสามารถของอปท.ในระดับตำบลที่จะดำเนินการได้ มาสู่การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ	• ติดตามผลการดำเนินงานและการจัดประกวดผลการพัฒนาระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ/องค์กรเศรษฐกิจในระดับอำเภอ • เสนอผลการประกวดให้จังหวัดพิจารณา	• ประเมินผลกระบวนการขับเคลื่อนและถอดบทเรียนเพื่อการพัฒนางาน
คณะกรรมการระดับตำบล (เทศบาล อบต.)	• สนับสนุนการจัดเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้าน ตำบล	• ประสานอปท.ในระดับ ตำบล สนับสนุนงบประมาณ เพื่อส่งเสริมอาชีพในระดับครัวเรือนและกลุ่มอาชีพ/องค์กรเศรษฐกิจชุมชน ประสานอปท.ในการนำแผนชุมชน/แผนพัฒนาหมู่บ้านไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาของอปท.ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐	• สนับสนุนงบประมาณประจำปี ๒๕๕๙ ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชน บรรจุโครงการ/กิจกรรมพัฒนาในแผนพัฒนาอปท. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560	• ประเมินผลการขับเคลื่อนหมู่บ้าน/ชุมชน
คณะกรรมการหมู่บ้าน	• จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน • จัดเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน ร้อยละ ๔๐ ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน • ส่งเสริมให้มีการผลิต การบริโภคและการจำหน่ายในชุมชน สนับสนุนจัดทำแผนชุมชน/แผนพัฒนาหมู่บ้าน	• จัดเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้จากปราชญ์สู่คนในหมู่บ้านชุมชน • ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน มีการส่งเสริมอาชีพในระดับครัวเรือนอย่างน้อยร้อยละ ๑๐ และยกระดับ หรือสร้างกลุ่มอาชีพองค์กรเศรษฐกิจชุมชนในหมู่บ้านชุมชนอย่างน้อย ๒กลุ่ม • ส่งเสริมครัวเรือนยากจนในการพัฒนาอาชีเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน	• ดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน • หมู่บ้าน/ชุมชนดำเนินการประเมินตนเอง	• หมู่บ้าน/ชุมชนดำเนินการประเมินตนเอง

๒.๒. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑) ประมวลความต้องการจากแผนชุมชน/หมู่บ้าน มาจัดทำเป็นแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำโครงการ/กิจกรรม ที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล เสนอให้อำเภอ /องค์การบริหารส่วนจังหวัด พิจารณาสนับสนุน

๒) แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำและทบทวนแผนพัฒนาสามปี โดยนำปัญหาความต้องการของประชาชน จากการจัดเวทีประชาคมมาประกอบการพิจารณา

๓) แจ้งแนวทางและหลักเกณฑ์การจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดปฏิทินการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้แนวทางของกระทรวงมหาดไทย และเน้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม หมู่บ้าน ชุมชน และเกิดธรรมาภิบาลในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจังหวัดพะเยา จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แบบมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการ ตามแนวทาง“ประชารัฐ” ที่ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ร่วมเป็นคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา และคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา

ปฏิทินการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ				
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
๑	จัดประชุมคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนา	←→	←→			
๒	แจ้งยุทธศาสตร์การพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ให้หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรภาคประชาสังคม ประชาคมท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด	←→	←→			
๓	สำรวจและจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประมวล	←→	←→			
๔	คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละ อปท. กำหนดประเด็นการพัฒนา	←→	←→			
๕	คัดเลือกโครงการพัฒนา สำหรับการประสานขอรับการบรรจุในแผนพัฒนาสามปีของ อบจ. โดยจัดทำเป็นบัญชีประสานโครงการพัฒนาของ อปท. เพื่อเสนอคณะกรรมการประสานแผนฯ ระดับอำเภอ			←→		
๖	จัดประชุมเพื่อพิจารณาบูรณาการโครงการจากขั้นตอนที่ ๕ เพื่อจัดลำดับความสำคัญและจัดทำบัญชีโครงการ เพื่อการประสานแผนพัฒนาของ อปท. เสนอคณะกรรมการประสานแผนระดับจังหวัด			←→		
๗	จัดประชุมเพื่อบูรณาการโครงการจากขั้นตอนที่ ๖ และนำเสนอบรรจุในแผนพัฒนาสามปี ของ อบจ. พร้อมแจ้งให้ อปท.ที่เกี่ยวข้องทราบ				←→	

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ				
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
๘	คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนพัฒนา ๓ ปี และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนฯ			←	→	
๙	ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี (กรณี อบต. เสนอร่างแผนฯ ต่อสภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบก่อน แล้วจึงเสนอผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้)					← →

๒.๓ การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

๑) การจัดทำแผนชุมชน/หมู่บ้าน แจ้งแนวทาง/ประชุมชี้แจง การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับแผนชุมชน/หมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)บูรณาการการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอและให้คณะกรรมการหมู่บ้านรวบรวมแผนดังกล่าวส่งไปอำเภอ

๒) ให้อำเภอแต่งตั้งหรือปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) เพื่อเป็นกลไกในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาอำเภอ แผนชุมชน/หมู่บ้าน แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

๓) จัดทำแผนพัฒนาอำเภอ โดยนำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (Top-down) เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการ และประมวลความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (Bottom-up) จัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

๔) จัดทำแผนความต้องการอำเภอ โดยพิจารณารายการแผนงาน โครงการ ที่เกินขีดความสามารถของชุนชน/หมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ส่งให้จังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

๕) จัดทำแผนปฏิบัติการรายปี โดยรวบรวมแผนงาน/ โครงการ ของทุกส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณแล้ว และดำเนินการในพื้นที่อำเภอ โดยเป็นแผนงาน/โครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัด หรือแผนพัฒนาอำเภอ รวมทั้งแผนงานที่สนับสนุนต่อความสำเร็จของประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและอำเภอ

ปฏิทินการทบทวนและจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลา										
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.
๑	แจ้งแนวทาง เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน/หมู่บ้าน	←	→									
๒	แผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนพัฒนา ๓ ปี)	←				→						
๓	แผนพัฒนาอำเภอ ๔ ปี											
	๓.๑ การแต่งตั้งหรือปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.)		↔									
	๓.๒ ประสานหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จัดทำร่างแผนพัฒนาอำเภอ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไปของอำเภอ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทบทวนและจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๔ ปี			↔								
	๓.๓ จัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๔ ปี				←	→						
	๓.๔ จัดทำแผนความต้องการของอำเภอ						↔					
	๓.๕ จัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณของอำเภอ										←	→
๔	แผนพัฒนาจังหวัด ๔ ปี				←				→			

สรุปวิสัยทัศน์จากการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ

ที่	อำเภอ	วิสัยทัศน์
๑	เมืองพะเยา	ชุมชนเข้มแข็ง เกษตรปลอดภัยภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒	แม่ใจ	เมืองพืชผลทางการเกษตรปลอดภัย สังคมมั่นคงชุมชนเข้มแข็งภายใต้ประชาคมอาเซียน
๓	ดอกคำใต้	ดอกคำใต้งาม เมืองน่าอยู่ การเกษตรปลอดภัย พร้อมสู่อาเซียน
๔	จุน	เป็นพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิคุณภาพปลอดภัย ประชาชนดำรงชีพอย่างพอเพียง สังคมเข้มแข็ง มีความสมานฉันท์ สร้างความเข้มแข็งเชื่อมโยงอาเซียน พร้อมขับเคลื่อนเป็นศูนย์การอบรมสัมมนาจังหวัดพะเยา
๕	เชียงคำ	เชียงคำเมืองแห่งการเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยว ประชาชนมีการดำรงวัฒนธรรมมีวิถีชีวิตพอเพียง ชุมชนน่าอยู่
๖	ปง	เมืองการเกษตรหลากหลาย บ้านเมืองน่าอยู่ หมู่บ้านเข้มแข็ง
๗	เชียงม่วน	เชียงม่วนเมืองน่าอยู่ รักษ์ธรรมชาติ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข
๘	ภูกามยาว	สังคมร่มเย็น ผาสุก แหล่งผลิตเกษตรอินทรีย์มีคุณภาพ
๙	ภูซาง	ภูซางอำเภอปลอดภัย ใส่ใจสร้างสังคมคุณภาพ ทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ พร้อมเป็นประตูสู่อาเซียน

๒.๔ การสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชน

จังหวัดแจ้งอำเภอสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด และให้อำเภอดำเนินการแบบมีส่วนร่วม ผ่านกระบวนการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชน และรายงานให้จังหวัดทราบ โดยจังหวัดจะประมวลสรุปข้อมูลในภาพรวมของปัญหาเป็น 5 มิติ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคง และด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ จากนั้นนำข้อมูลเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาและพัฒนา ที่ตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่

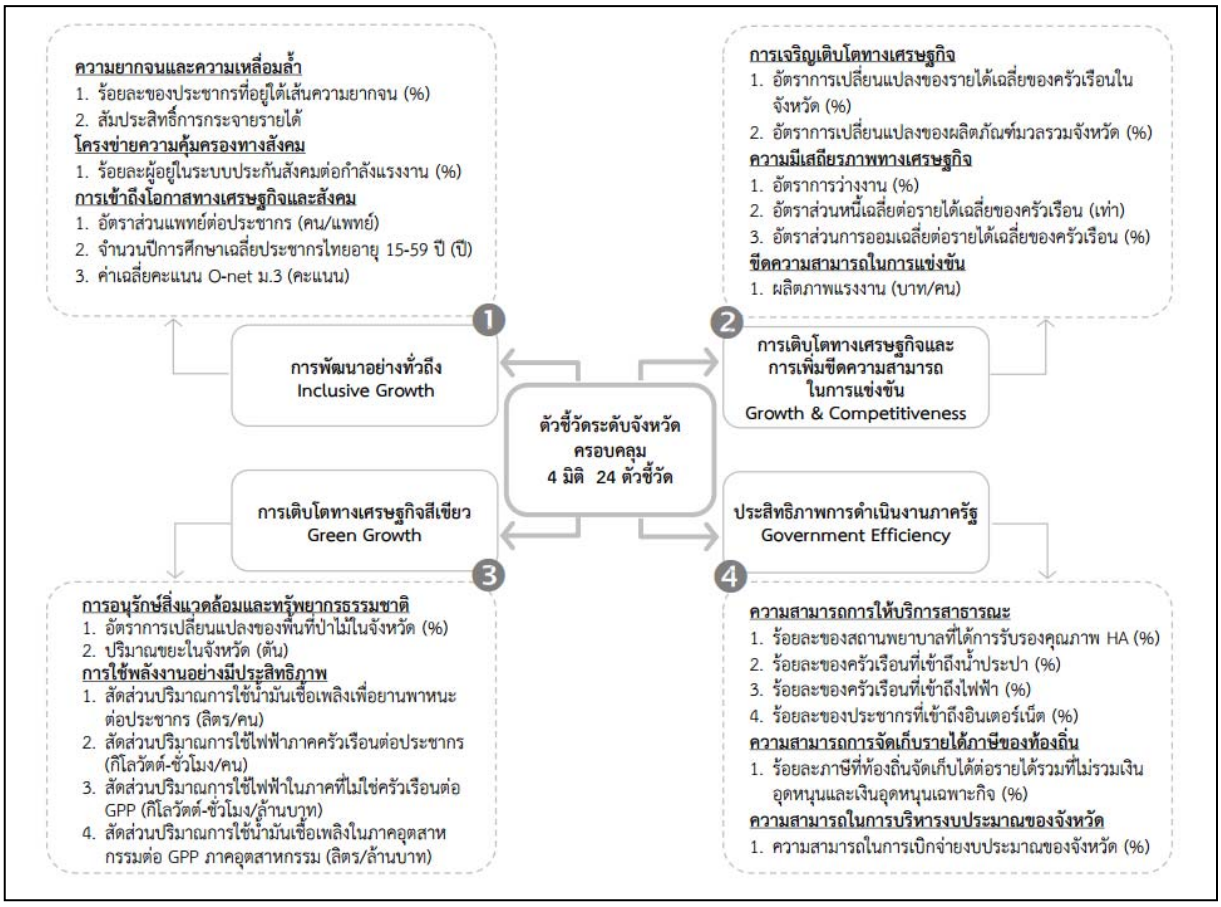
มิติของปัญหา	ประเด็นปัญหา	ความต้องการในการแก้ไขปัญหา
ด้านเศรษฐกิจ	๑. ปัญหาการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการเชื่อมต่อของแหล่งต้นน้ำ	การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ/การสร้างฝายชะลอน้ำ/ฝายกักเก็บน้ำ/ขุดลอก/ฝายน้ำล้น/สระเก็บกักน้ำ/พนังกั้นน้ำ/เจาะบ่อบาดาล/น้ำพลังงานไฟฟ้า/คลองส่งน้ำ/สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า
	๒. การคมนาคมขนส่งทั้งในเรื่องของการขนส่งทางเศรษฐกิจและการเกษตร/ ปัญหาการจราจรติดขัดในตัวเมือง	ซ่อมแซม ปรับปรุง ก่อสร้าง ถนน /สะพาน
	๓. การใช้สารเคมีในการเกษตร	อบรมให้ความรู้ /ส่งเสริมการผลิต /การใช้เชื้อจุลินทรีย์ปรปักษ์/การทำเกษตรอินทรีย์
	๔. ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ	- สนับสนุนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร - ประกันราคาพืชผลทางการเกษตร - การช่วยเหลือเกษตรกรก่อนถึงฤดูเก็บเกี่ยว - จัดตั้งสหกรณ์ตลาดสินค้า/จัดตั้งกลุ่มอาชีพ - ฝึกอบรมเกษตรกร - เพิ่มช่องทางการตลาด
	๕. ขาดการส่งเสริมอาชีพที่เกิดรายได้อย่างยั่งยืน	ส่งเสริมการวิจัย เพื่อปรับปรุงพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์
	๖. การยกระดับจุดผ่อนปรนบ้านฮวกให้เป็นด่านชายแดนถาวร	เร่งรัดพัฒนาพื้นที่
	๗. ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	พัฒนา ปรับปรุง ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว
	๘. ขาดการพัฒนาสินค้าระดับอำเภอ	ส่งเสริมให้แต่ละอำเภอหาผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าระดับอำเภอ

มิติของปัญหา	ประเด็นปัญหา	ความต้องการในการแก้ไขปัญหา
ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต	๑. ปัญหาการว่างงาน	ส่งเสริมและให้ความรู้กับประชาชนเพื่อเพิ่มทางเลือกในการทำอาชีพ
	๒. ปัญหาสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มวัย	ส่งเสริมและปลูกฝัง ในเรื่องของการดูแลสุขภาพ
	๓. ปัญหาเยาวชนท้องก่อนวัยอันควร ปัญหาเด็กและเยาวชนติดเกมส์	ให้ความรู้ในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ผู้ปกครองควรให้คำแนะนำและสอดส่งดูแลบุตรหลานในการเล่นเกมส์
	๔. ขาดทักษะด้านภาษาสากล	ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาสากลเพิ่มเติม
ด้านสิ่งแวดล้อม	๑. การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่การเกษตร	- สร้างจิตสำนึก /การให้ความรู้กับประชาชน รณรงค์ - การบังคับใช้กฎหมาย/ปลูกป่า/ปลูกแฝก/สร้างฝาย - การป้องกันไฟป่า /งดเผาตอซัง เศษวัชพืช / - การรณรงค์การไม่จุดไฟเผาวัชพืช/
	๒. ปัญหาขยะ มลพิษ และสิ่งแวดล้อม	- การแก้ไขปัญหาขยะ /เตาเผาขยะ/จัดหาที่ทิ้งขยะ - การแก้ไขปัญหาภัยต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว
	๓. การลักลอบตัดไม้ตามแนวชายแดน	เจ้าหน้าที่ลาดตระเวนป่า/รณรงค์สร้างจิตสำนึก อบรมให้ความรู้ /สนับสนุนกล้าไม้/จัดตั้งชมรมนักอนุรักษ์ป่าไม้
	๔. การบริหารจัดการน้ำ	- ขุดลอกแหล่งน้ำ - บริหารจัดการกว๊านพะเยาอย่างมีส่วนร่วม - การสร้างพนังกันตลิ่งพัง - จัดตั้งชมรมกลุ่มอนุรักษ์แหล่งน้ำ - ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ
ด้านความมั่นคง	๑. ปัญหายาเสพติด	- ปราบปราม ป้องกัน บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง - จัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน/ชุมชน / จัดตั้งจุดตรวจ จุดสกัด - ฝึกอบรม ชรบ., สตบ.
	๒. การจัดระเบียบสังคม (รถตู้ วินมอเตอร์ไซด์)	จัดให้มีการขึ้นทะเบียนรถรับจ้างและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
	๓. ปัญหาเรื่องสัญชาติ	สนับสนุนการแก้ไขปัญหาสัญชาติตามกฎหมาย
	๔. ปัญหาแรงงานต่างด้าวและค้ามนุษย์	ส่งเสริมการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว/ปราบปรามการค้ามนุษย์
ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐ	๑. เอกสารกรรมสิทธิ์ที่ดิน	- ให้ภาครัฐออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน/สำรวจการออกเอกสารสิทธิ์ - ให้หน่วยงานตรวจสอบแนวเขตที่ดินให้ถูกต้อง/การเพิกถอนสิทธิ์

ขั้นตอนที่ ๓ การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด

๓.๑ ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจและจัดทำหนังสือสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดข้อมูลของแต่ประเด็นย้อนหลัง ๓ ปี ใน ๔ มิติ คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม วัฒนธรรม มิติด้านความมั่นคง และมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยวิเคราะห์ข้อมูลสรุปในแต่ละด้าน เพื่อประกอบการวิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT) และจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด

๓.๒ ศึกษาข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดปี พ.ศ.๒๕๕๙ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ขั้นตอนที่ ๔ การจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๔.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยทุกคณะแต่งตั้งตามแนวนโยบาย “ประชารัฐ” ดังนี้

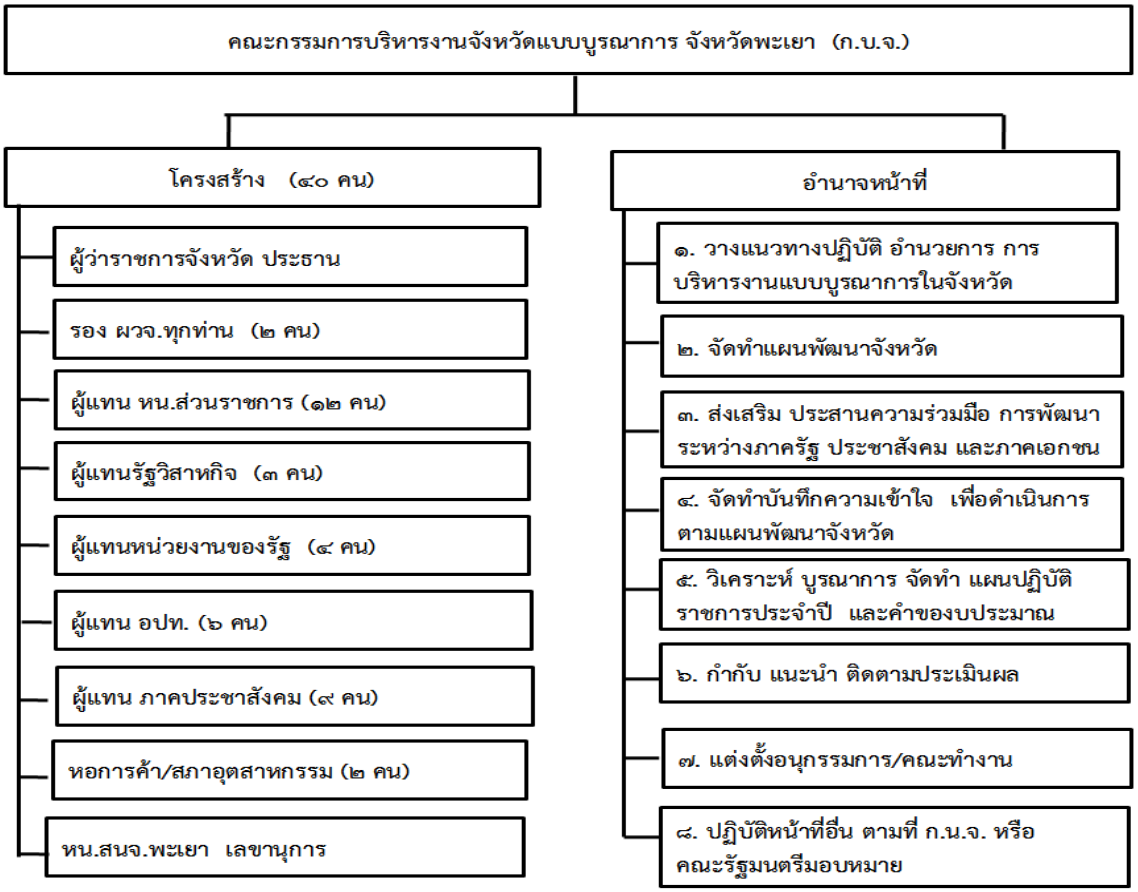
๑) คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา (ก.บ.จ.)

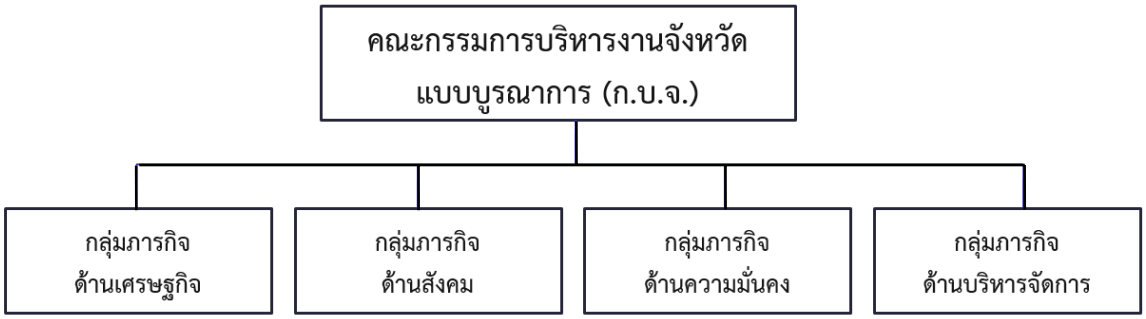
๒) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา

๓) คณะทำงานกลั่นกรองแผนงาน/โครงการ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา

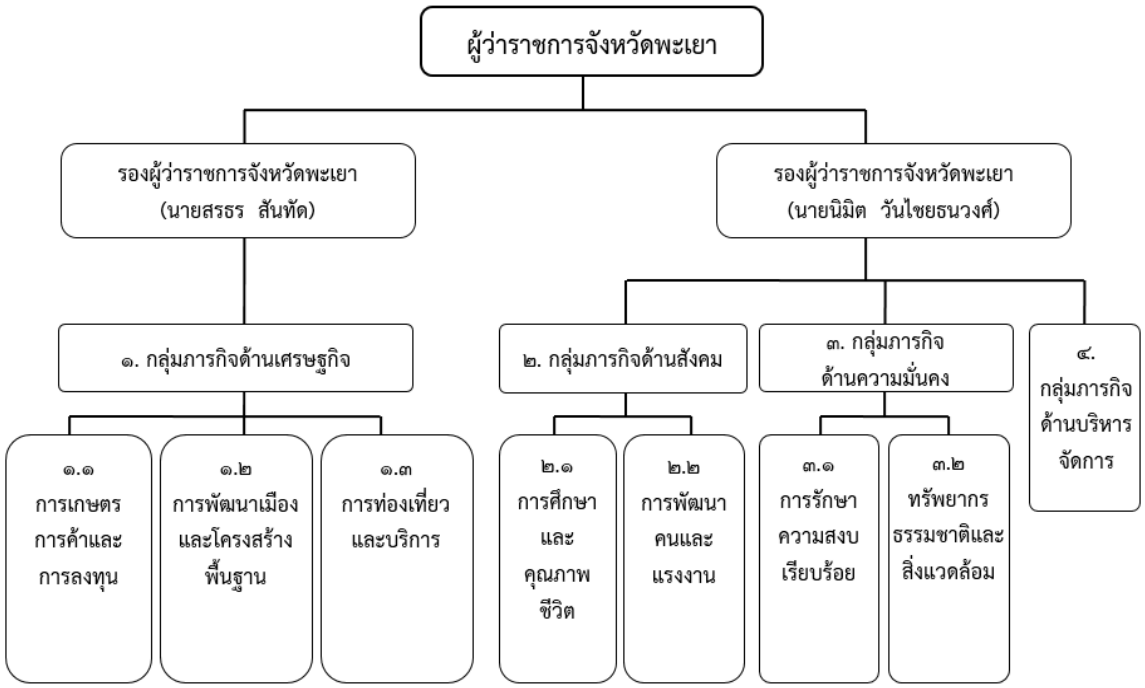
๔) คณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster)

๔.๒ สร้างกลไกการบริหารและขับเคลื่อนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แบบมีส่วนร่วม ภายใต้คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ในรูปแบบ **“ประชารัฐ”** โดยมีสำนักงานจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการประสานการปฏิบัติ ซึ่งเมื่อได้ประชุมจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดในแต่ละขั้นตอนแล้ว จะมอบหมายให้เลขากลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster) เป็นหน่วยงานรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กลุ่มภารกิจใด จัดส่งสำนักงานจังหวัด เพื่อดำเนินการประมวลเป็นภาพรวมของจังหวัด

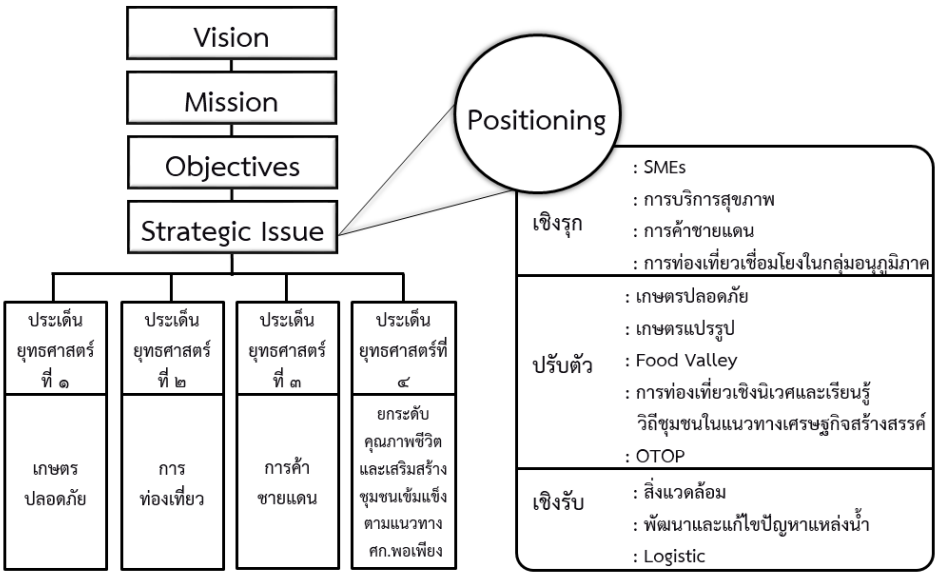
คณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดพะเยา แบบบูรณาการ

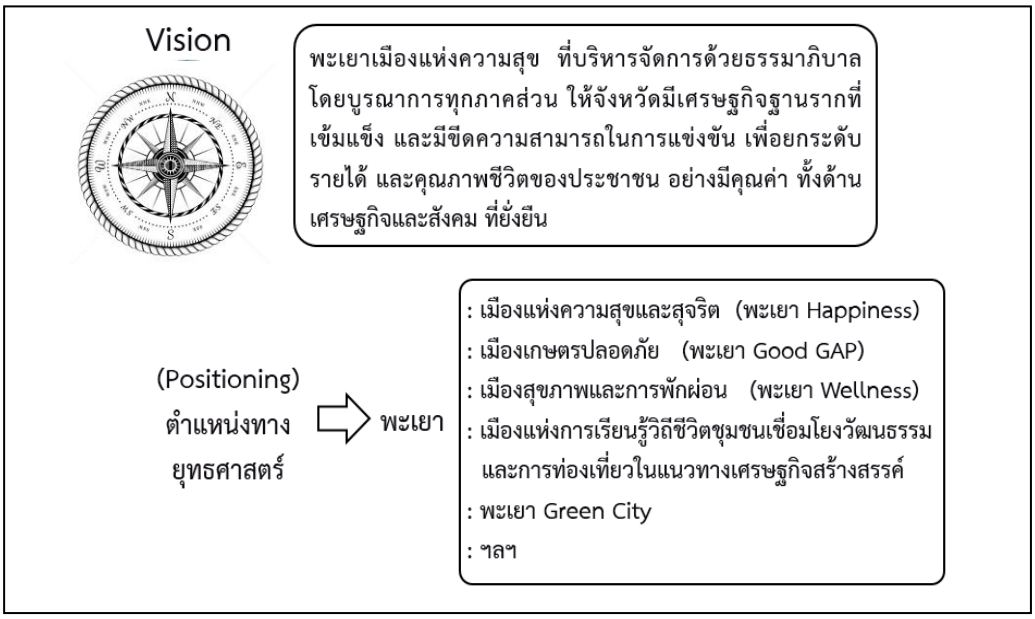

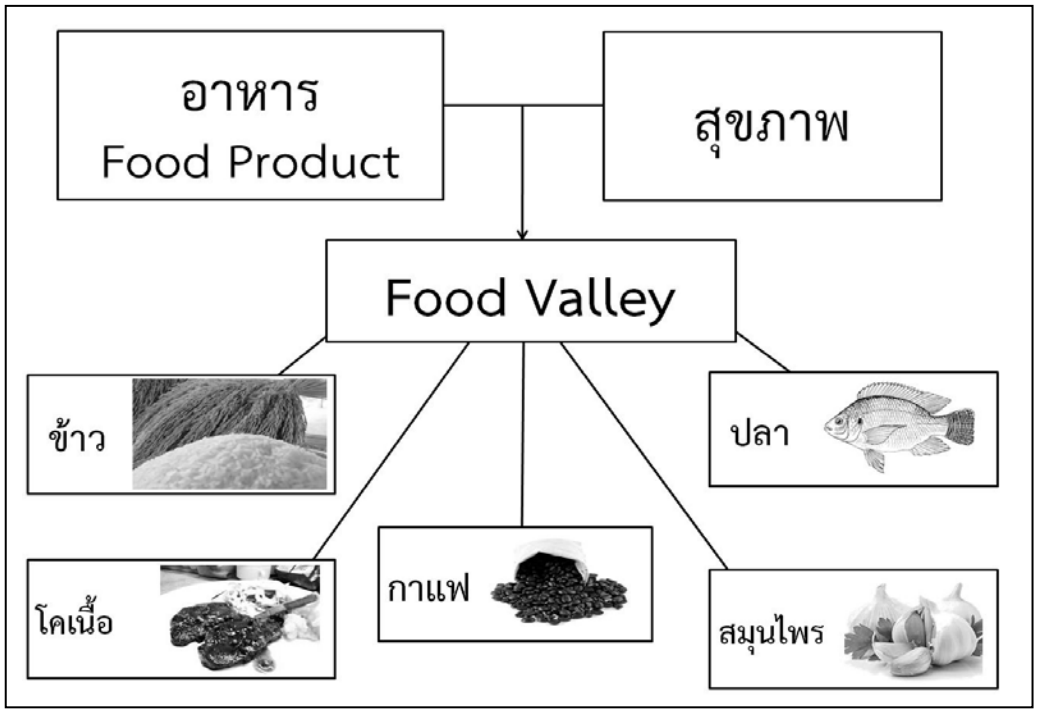
๔.๓ ประชุมชี้แจงแนวทาง นโยบาย หลักเกณฑ์การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

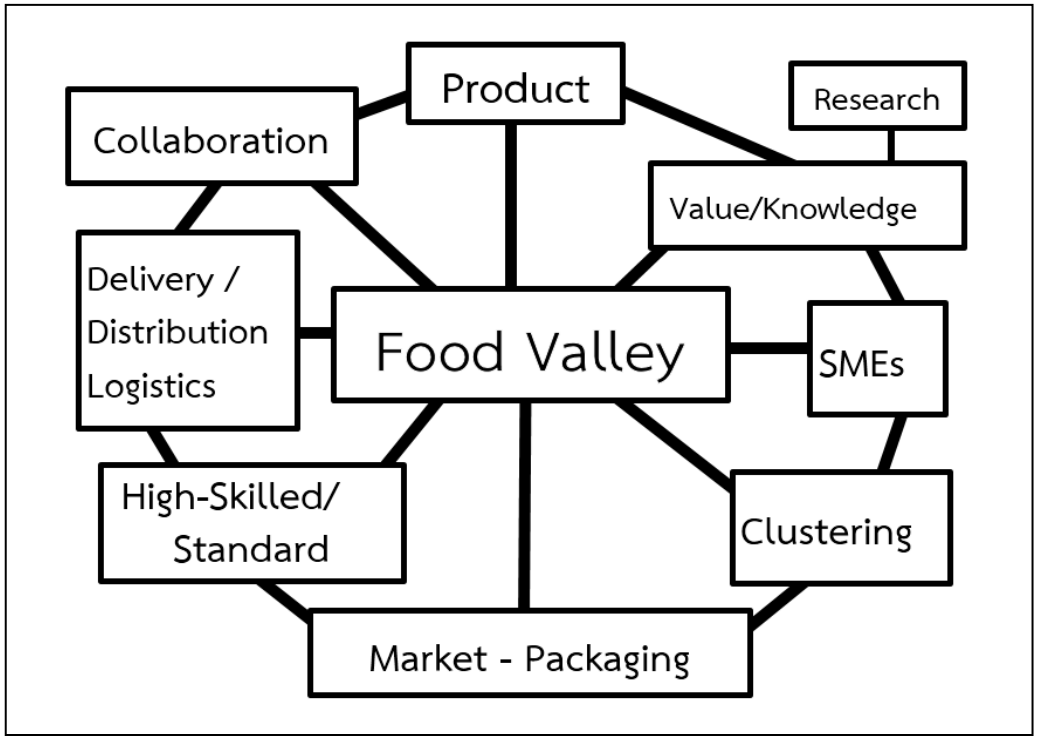
จัดประชุมชี้แจงเพื่อเปิดมุมมองของผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา มุมมองของภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ต่อการพัฒนาจังหวัด รวมทั้งรับฟังกรอบแนวคิด ข้อคิดเห็น จากผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อรวบรวมเป็นข้อมูล ประกอบการจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด

หลักการและข้อคิดเห็นต่อการพัฒนาจังหวัด

อาหาร
Food Product
สุขภาพ
Food Valley
ข้าว
ปลา
โคเนื้อ
กาแฟ
สมุนไพร

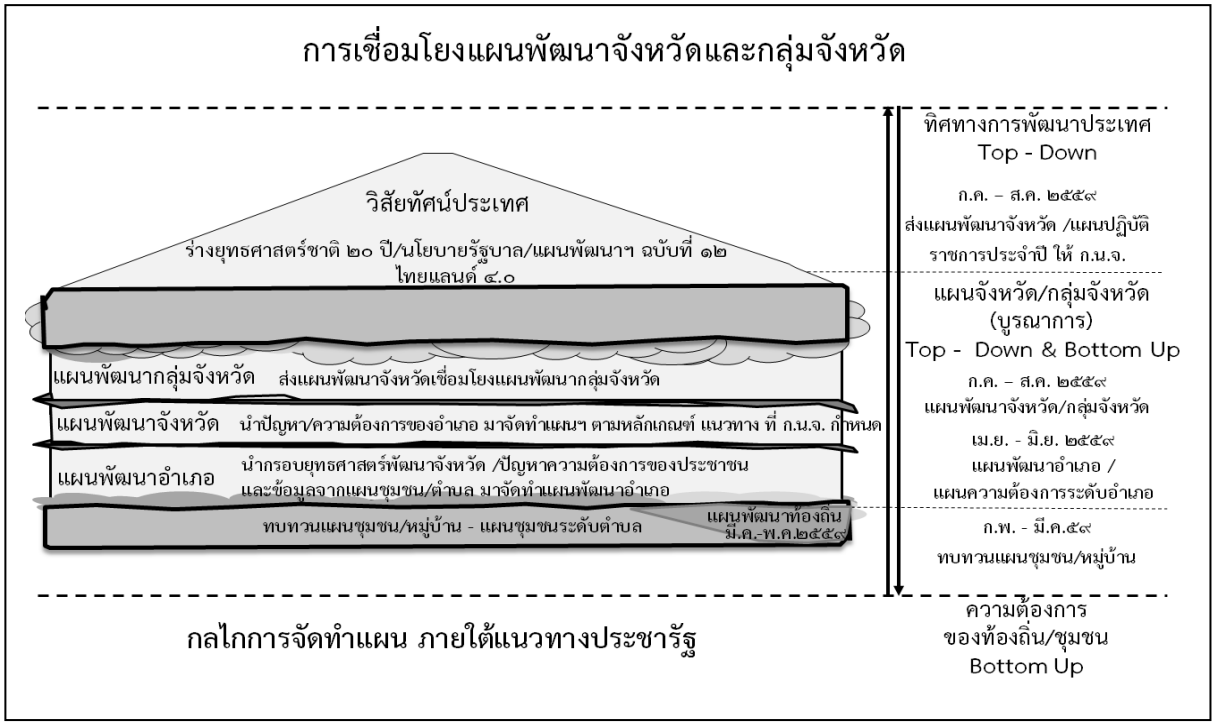

Product
Research
Collaboration
Value/Knowledge
Delivery /
Distribution
Logistics
Food Valley
SMEs
High-Skilled/
Standard
Clustering
Market - Packaging

๔.๔ รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดพะเยา แผนความต้องการของอำเภอ/ข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบการจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด โดยการประชุมร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล สำรวจข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย ๓ ปี เพื่อให้สะท้อนต่อทิศทางการพัฒนาในระยะต่อไป และดำเนินการในรูปแบบ “ประชารัฐ”

๔.๕ ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด โดยคณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีจังหวัดพะเยา ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ผู้แทนในระดับอำเภอ (ปลัดอำเภอ และ พัฒนาการอำเภอ) ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนภาคประชาสังคม เพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด

- วิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัดพะเยา SWOT /SWOT and TOWN Matrix
- กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ แนวทางการพัฒนา
- กำหนดจุดเน้นในการพัฒนา (Positioning)
- จัดทำ Value Chain และกำหนดแผนงาน/โครงการ

๔.๖ การเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัด โดยนำร่างแผนพัฒนาจังหวัด ประชุมเชื่อมโยงนโยบายในระดับบน (Top-Down) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน (Bottom Up) โดยคณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีจังหวัดพะเยา ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

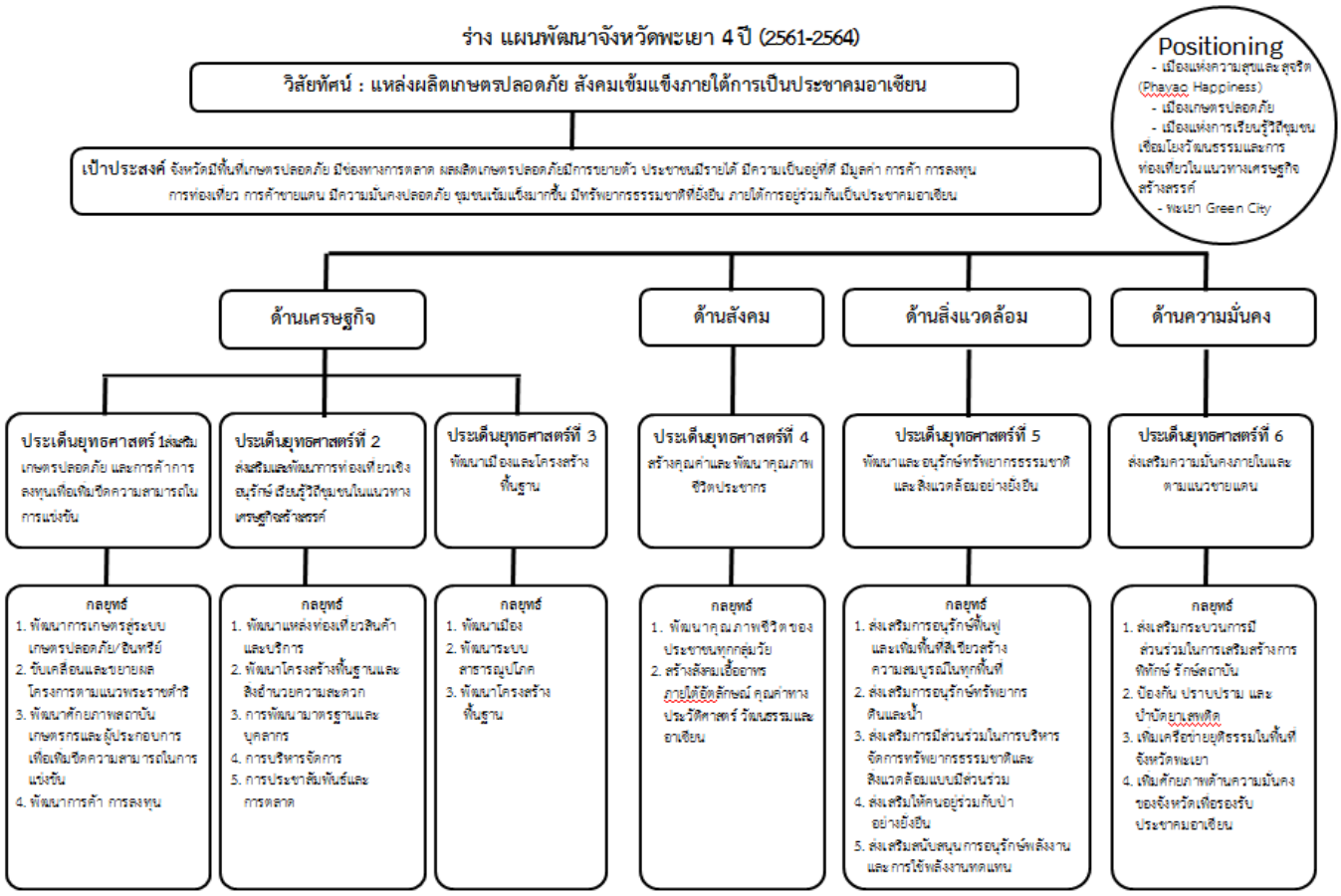

๔.๗ นำเสนอร่างแผนพัฒนาจังหวัดในการประชุมหัวหน้าส่วนราชการประเดือนในระดับจังหวัด เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดให้มีความสมบูรณ์

๔.๘ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดเวทีเสวนาร่วม เพื่อให้อำเภอนำเสนอทิศทางการพัฒนาอำเภอ ต่อคณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีจังหวัดพะเยา ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนภาคประชาสังคม ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา เพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันและปรับปรุงร่างแผนพัฒนาจังหวัดให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๔.๙ นำข้อสรุปจากการประชุม เสวนาร่วมระหว่าง ระดับนโยบาย กับ ข้อเสนอเชิงพื้นที่ ปรับปรุงร่างแผนพัฒนาจังหวัด ให้ครอบคลุมทั้งบริบทด้านนโยบายและบริบทปัญหาความต้องการของพื้นที่ และเตรียมนำร่างแผนพัฒนาจังหวัด ไปรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑
ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและการค้าการลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

กลยุทธ์ : ๑. พัฒนาการเกษตรสู่ระบบเกษตรปลอดภัย/อินทรีย์ ๒.ขับเคลื่อนและขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริ ๓. พัฒนาศักยภาพเกษตรกร สถาบันเกษตร และผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ๔.การพัฒนาการค้า การลงทุน

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
พัฒนากระบวนการผลิต	**สร้างมูลค่าเพิ่ม**	**ส่งเสริมการตลาด**
- ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย/อินทรีย์ วิสาหกิจ/SMEs ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบบูรณาการ(ข้าวหอมมะลิ/ลำไย/ลิ้นจี่/แคนตาลูป/ปลานิล/โคเนื้อ/พืชผัก) - ส่งเสริมพัฒนาและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดพะเยา (หมู่บ้านต้นแบบ,แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) - ขับเคลื่อนแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามแนวทางพระราชดำริ (ปิดทองหลังพระ) จังหวัดพะเยา	- ส่งเสริมและพัฒนาการแปรรูปให้มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย/อินทรีย์ - เสริมสร้างศักยภาพการรวมกลุ่มเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร/ผู้ประกอบการ - การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	- ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย/อินทรีย์/Otop/SMEs แบบบูรณาการ - ส่งเสริมความสัมพันธ์และขยายตลาดการค้า การลงทุนในกลุ่มประเทศGMS อาเซียน และประเทศคู่ค้า

เป้าประสงค์
๑. ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
๒. จังหวัดมีพื้นที่เกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้น และช่องทางการตลาดผลผลิตเกษตรปลอดภัยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
๓. จังหวัดมีมูลค่า การค้า การลงทุน และการค้าชายแดน เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๔	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
๑	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าผลผลิตการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	ร้อยละ ๕

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒
ส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ เรียนรู้วิถีชุมชนในแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์

กลยุทธ์ : ๑. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการ ๒. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ๓. การพัฒนามาตรฐานและบุคลากร ๔. การบริหารจัดการ ๕. การประชาสัมพันธ์และการตลาด

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก การพัฒนามาตรฐานบุคลากร	การบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์และการตลาด
- พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว - เพิ่มมูลค่า สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว - เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ - พัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว - ส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีวัฒนธรรมและชาติพันธุ์	- พัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจังหวัดพะเยา - ติดตั้งป้ายดิจิตอลประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยว - ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว - Free Wifi เมืองท่องเที่ยวชายแดน - ส่งเสริมมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย - ฝึกอบรมอาสาสมัครนำเที่ยวและบุคลากรด้านความปลอดภัยนักท่องเที่ยว	- ส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน - พัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว - จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดพะเยา - FAM Trip ส่งเสริมเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ - ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว - ส่งเสริมการตลาดสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว (Road Show) - ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวในสื่อออนไลน์ - ประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์จังหวัดพะเยา Image Branding - ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

เป้าประสงค์
๑. จังหวัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
๒. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวข้ามพรมแดน เชิงนิเวศ เชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เชิงเกษตรและเชิงสุขภาพ
๓. ยกระดับคุณภาพโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร สินค้าและบริการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
๔. พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ
๕. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการตลาดผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวและสื่อสังคมออนไลน์

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๔	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
๑	รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	ร้อยละ ๓ จากปีก่อน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

กลยุทธ์ : ๑. พัฒนาเมือง
๒. พัฒนาระบบสาธารณูปโภค
๓. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
ออกแบบ	พัฒนา	บริหารจัดการ
ศึกษาออกแบบพร้อมวางผังแม่บทให้สอดคล้องกับผังเมืองเพื่อพัฒนาเมืองและเมืองชายแดน ให้มีความน่าอยู่ ปลอดภัย และส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้วยโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งก่อสร้างประกอบ	พัฒนาเมืองและเมืองชายแดน ตามผังแม่บทที่สอดคล้องกับผังเมืองรวมจังหวัดพะเยาในทุกด้าน เพื่อเสริมสร้างการอยู่รวมกันอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นทั้งในด้านการพัฒนาทั้งในด้าน การคมนาคม สาธารณูปโภคพื้นฐาน และการจัดการที่ดิน	ส่งเสริมแนวทางในการเชื่อมโยงโครงการพัฒนาเมืองต่างๆตามผังแม่บทตามผังเมืองรวมจังหวัดพะเยา โดย บริหารจัดการสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนสูงสุดในระยะยาวต่อไป

เป้าประสงค์
๑. จังหวัดมีเส้นทางคมนาคม และการให้บริการที่เชื่อมต่อระบบโลจิสติกส์ รองรับการเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North – South Economic Corridor)
๒. ประชาชนมีน้ำใช้ในการอุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ
๓. ประชาชนมีไฟฟ้า ประปา ใช้อย่างทั่วถึง
๔. จังหวัดมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
๑	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนา	ร้อยละ ๕

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔
สร้างคุณค่าและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

กลยุทธ์ : ๑. พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนทุกกลุ่มวัย
๒. สร้างสังคมเอื้ออาทร ภายใต้ อัตลักษณ์ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอาเซียน

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
สร้างภูมิคุ้มกัน	นำสู่การปฏิบัติ	คุณภาพชีวิตที่ดี
๑ สร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้และการออมของครัวเรือน ๑ สร้างและพัฒนาบุคคลากรบริการทางด้านสุขภาพรองรับบริการทางการแพทย์(ผู้ดูแล ผู้สูง ตามบ้าน) ๑ ส่งเสริมการจัดการระบบสุขภาวะของประชาชนทุกกลุ่มวัย สร้างสรรค์สังคมสุขภาพดี วิถี พะเยา ๑ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนสุขภาพดี ด้วยพระบารมี วิถี พะเยา ๑ พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพในสถานศึกษา (ทวิศึกษา) ๑ ประชาชนร่วมอนุรักษ์ สืบสาน วัฒนธรรม ประเพณี จังหวัดพะเยา	๑ พัฒนาสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพส่งเสริมการเข้าสู่สวัสดิการสังคม ๑ พัฒนาการจัดการระบบสุขภาวะชุมชน ร่วมสร้างสังคมสุขภาพดี ด้วยภาคีทุกภาคส่วน สู่เมืองสุขภาพดี (Healthy setting & Healthy city) ๑ พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ฟื้นฟูระยะยาว (LTC) ๑ จัดการเรียนรู้ STEM ศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ๑ ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาวิชาชีพสู่การมีนวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่ม ๑ ส่งเสริมสังคมเอื้ออาทรภายใต้การเห็นคุณค่าอัตลักษณ์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมพะเยา	๑ แรงงานคุณภาพ ทักษะสูง มุ่งสู่ตลาดอาเซียน ๑ พัฒนาระบบการเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพ ภายใต้แนวคิด"จังหวัดสุขภาพหนึ่งเดียว" ๑ ส่งเสริมการพัฒนาและสร้างสนามกีฬาที่มีมาตรฐานเพื่อรองรับการแข่งขันกีฬาระดับชาติ และนานาชาติ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับกลุ่ม GMS และอาเซียน ๑ พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น สู่"เศรษฐกิจสร้างสรรค์"

เป้าประสงค์
๑. พัฒนาชุมชนคุณภาพ มีความเข้มแข็งภายใต้ประชาคมอาเซียน

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
๑	ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 20/ปี	ร้อยละ ๖๐
๒	ร้อยละของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างสังคมเอื้ออาทรภายใต้อัตลักษณ์ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและอาเซียน	ร้อยละ ๙๐

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕
พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ : ๑. ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟู และเพิ่มพื้นที่สีเขียวสร้างความสมบูรณ์ในทุกพื้นที่
๒. ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรดินและน้ำ
๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม
๔. ส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน
๕. ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานทดแทน

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
อนุรักษ์ ฟื้นฟู	บริหารจัดการ	ปกป้องรักษา
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด - การสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังภัยพิบัติ - การสร้างเครือข่ายการข่าว - สร้างเครือข่ายยุติธรรมชุมชน - การพัฒนาศักยภาพด้านความมั่นคงภายใต้ประชาคมอาเซียน - สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว - สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษาสถาบัน	- ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด -พัฒนาศักยภาพเครือข่ายเครือข่ายเฝ้าระวังภัยพิบัติ - พัฒนาศักยภาพเครือข่ายการข่ายและศูนย์สั่งการ - พัฒนาศักยภาพเครือข่ายยุติธรรมชุมชน - ป้องกันละแก้ไข การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และการค้าแรงงานต่างด้าว - การจัดกิจกรรมพิทักษ์ รักษาสถาบัน	- ปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด - บำบัดผู้ติดยาเสพติดให้สามารถคืนคนดีสู่สังคม - การติดตามประเมินผลเครือข่ายการข่าว และศูนย์สั่งการ - การซ่อมแซม บำรุงรักษา กล้อง cctv

เป้าประสงค์
๑. จังหวัดพะเยามีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมปราศจากมลพิษ และลดการเกิดภาวะโลกร้อน

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๔	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
๑	ระดับความสำเร็จของการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระดับ ๕

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖
ส่งเสริมความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดน

กลยุทธ์ : ๑. ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการพิทักษ์ รักษ์สถาบัน
๒. ป้องกัน ปราบปรามและบำบัดยาเสพติด ๓. เพิ่มเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในพื้นที่จังหวัดพะเยา
๔. เพิ่มศักยภาพด้านความมั่นคงของจังหวัดเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
การมีส่วนร่วม	ป้องกันและแก้ไข	สร้างความมั่นคง
-ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟู และเพิ่มพื้นที่สีเขียวสร้างความสมบูรณ์ในทุกพื้นที่ (การฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมสภาพ/การป้องกันพื้นที่ป่าไม่ให้ถูกบุกรุก/การจัดทำแนวเขตพื้นที่ป่าให้ชัดเจน/ส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นในทุกพื้นที่)	- ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรดินและน้ำ (การสร้างฝายต้นน้ำลำธาร /ปลูกแฝกเพื่อลดการพังทลายของหน้าดิน/น้ำบาดาลแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ/เฝ้าระวังและพัฒนาแหล่งน้ำสำคัญ/ส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นฟู แหล่งน้ำ และทรัพยากรสัตว์ น้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน) - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วม (การบริหารจัดการปัญหาหมอกควันและไฟป่า/ส่งเสริมการจัดการคุณภาพน้ำ/ส่งเสริมการบริหารจัดการขยะ/ส่งเสริมการจัดระเบียบของชุมชน ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่า/ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่า)	-ส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน (การส่งเสริมปลูกไม้ยืนต้นแบบผสมผสานสร้างรายได้อย่างยั่งยืนเพื่อลดการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้/ส่งเสริมชุมชนให้เข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต) - ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานทดแทน (ลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน เสริมสร้างคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน/ลดปัญหาหมอกควันจากการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร โดยเทคโนโลยีพลังงานทดแทน/ส่งเสริมการใช้พลังงานจากพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Energy)/ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพลังงานทดแทน ของชุมชนที่มีความต่อเนื่องอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของชุมชนที่มีความต่อเนื่องอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	

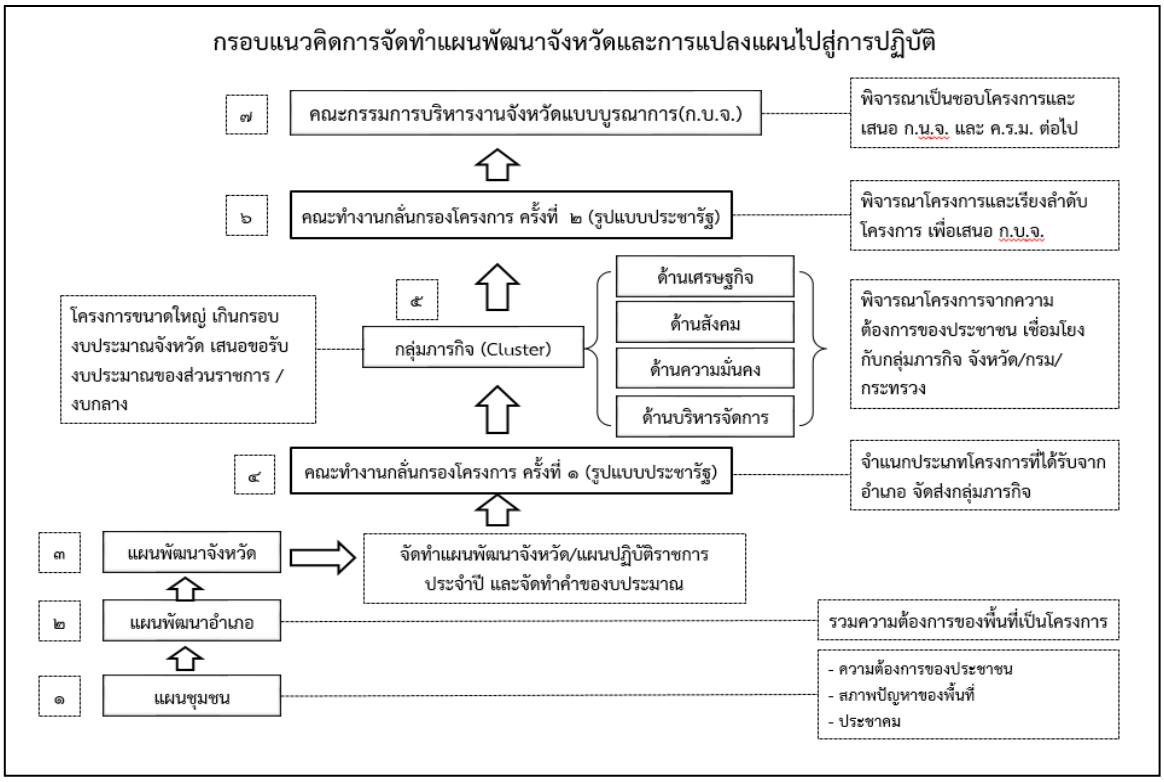
เป้าประสงค์
๑. ประชาชนอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข มีความมั่นคง ปลอดภัย ชุมชนเข้มแข็ง

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๔	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
๑	ระดับความสำเร็จของการจัดกิจกรรมปกป้องสถาบันหลักของชาติ และการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในพื้นที่	ระดับ ๕
๒	ระดับความสำเร็จของการแก้ไขปัญหายาเสพติด	ระดับ ๕
๓	ร้อยละของจำนวนข้อคิดเห็นที่ได้รับการแก้ไข	ร้อยละ ๑๐
๔	ร้อยละของประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความพร้อมรับมือภัยพิบัติ	ร้อยละ ๘๐
๕	ร้อยละที่ลดลงของจำนวนผู้ต้ม/โรงกลั่นสุราข้ามค้าข้ามน่าย/พื้นที่ตั้มตรึง ตั้มแอลกอฮอล์	ร้อยละ ๑๐
๖	ระดับความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนในที่ชายแดน และมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	ระดับ ๕
๗	ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการจับกุมผู้กระทำความผิดต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ร้อยละ ๑๐

๔.๑๐ หน่วยงาน/อำเภอ จัดทำรายละเอียดข้อเสนอโครงการ (Flagship Project)

๔.๑๑ การพิจารณาแผนงาน/โครงการ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อพิจารณากลั่นกรองแผนงาน/โครงการ เป็น ๒ คณะ คือ **คณะที่ ๑** คณะทำงานกลั่นกรองระดับเจ้าหน้าที่ เพื่อพิจารณาแผนงาน/โครงการ ที่ตอบสนองความต้องการของพื้นที่พื้นที่ และนำเสนอแผนงาน/โครงการเข้าสู่การพิจารณาในคณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อการบริหารจัดการแบบบูรณาการ (Cluster) จากนั้น เสนอเข้าคณะกรรมการ **คณะที่ ๒** ในระดับหัวหน้าส่วนราชการ ซึ่งมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา เป็นประธาน เพื่อพิจารณากลั่นกรอง จากนั้น นำเสนอแผนงาน/โครงการ เข้าสู่กระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา (ก.บ.จ.) ซึ่งคณะกรรมการทุกคณะ จังหวัดพะเยาเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในรูปแบบ **“ประชารัฐ”**

๔.๑๒ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา พิจารณาร่างแผนพัฒนาจังหวัด แผนงาน/โครงการ (Flagship Project) และจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดรับฟังความคิดเห็นร่างแผนพัฒนาจังหวัด

๕.๑ นำร่างแผนพัฒนาจังหวัด ไปรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑ โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อรับฟังความคิดเห็นในที่ประชุม และถ่ายทอดเสียงการนำเสนอร่างแผนพัฒนาจังหวัดผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดพะเยา และรับฟังความคิดเห็นผ่านรายการทางสถานวิทยุทางโทรศัพท์ และทางเว็บไซต์ของจังหวัดพะเยา

๕.๒ กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมรับฟังความคิดเห็น ตามมาตรา ๑๙ ประมาณ ๕๐๐ คน ประกอบด้วย

- หัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัด หรือมีเขตอำนาจหน้าที่ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค หรือราชการบริหารส่วนกลาง
- หัวหน้าหน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐ บรรดาที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดหรือมีเขตอำนาจหน้าที่ในจังหวัด
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา (ก.บ.จ.)
- คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา (ก.บ.จ.)
- คณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster)
- คณะทำงานกลั่นกรองแผนงาน/โครงการ ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา (ก.บ.จ.)
- ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัด/ สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- ผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน หอการค้าจังหวัด และสภาอุตสาหกรรมจังหวัด
- นายอำเภอ /หน.ส่วนราชการระดับอำเภอ /ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม ในระดับอำเภอ
- อื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักเรียน นักศึกษา กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มสื่อมวลชน

๕.๓ จัดทำสรุปและวิเคราะห์ ผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดให้มีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ ๖ การพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี / แผนงานโครงการ (Flagship Project)
- การจัดทำคำของบประมาณและบันทึกข้อมูลเพื่อดำเนินการตามเป้าหมายในระบบ e-budgeting
- การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัดและปฏิบัติราชการประจำปี
- การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน
- การทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด

ปฏิทินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

ที่	กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ				
		เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
๑	ประชุมเตรียมความพร้อมจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและปฏิบัติราชการประจำปี	←→				
๒	จัดทำคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี		←→			
๓	รวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอำเภอ /แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ / ศึกษาวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนา		←→			
๔	วิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่เพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด / ประชุมจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด			←→		
๕	จัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี / Cluster กำหนดทิศทางการพัฒนาในระดับนโยบาย				←→	
๖	หน่วยงานจัดทำรายละเอียดโครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี				↔	
๗	ประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองแผนงาน/โครงการ ครั้งที่ ๑ และจัดส่งคณะกรรมการกลุ่มภารกิจ Cluster)				↔	
๘	คณะกรรมการกลุ่มภารกิจ (Cluster) พิจารณากลั่นกรองแผนงาน/โครงการและจัดส่งคณะกรรมการกลั่นกรองครั้งที่ ๒					↔
๙	ประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองแผนงาน/โครงการ ครั้งที่ ๒ และจัดส่งคณะกรรมการ ก.บ.จ.					↔
๑๐	ประชุมคณะกรรมการ ก.บ.จ. พิจารณาร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี					↔
๑๑	ประชุมรับฟังความคิดเห็น มาตรา ๑๙ แห่ง พรฎ.ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑					↔
๑๒	ประชุม คณะกรรมการ ก.บ.จ. พิจารณาเห็นชอบแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ส่งให้ ก.น.จ.					↔

ส่วนที่ ๒ สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

จากกรณีศึกษาการ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และมีส่วนร่วม ได้สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ดังนี้

ที่	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
๑	ระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด	- หลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี จาก ก.น.จ. กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานกระชั้นชิดเกินไป ทำให้จังหวัดมีเวลาในการดำเนินการจำกัด และต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ส่งผลให้เกิดการจัดทำแผนงาน/โครงการ ที่ไม่ตอบสนองปัญหาความต้องการของพื้นที่อย่างเต็มรูปแบบ และอาจเกิดโครงการที่เป็นการสนับสนุนกิจกรรมของส่วนราชการเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ - จังหวัดพะเยา ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยไม่รอแนวทางจากส่วนกลาง โดยเริ่มดำเนินมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหาและความต้องการของพื้นที่ โดยตรง และเมื่อนโยบาย หลักเกณฑ์จากส่วนกลาง กำหนดมา ก็ปรับปรุง และทบทวน ให้มีความสอดคล้องกัน ซึ่งอย่างไรก็ตาม นโยบายส่วนใหญ่เน้นเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาในพื้นที่เป็นหลัก ดังนั้นการดำเนินการล่วงหน้าไปก่อน จึงเป็นผลดีต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหา
๒	ขาดข้อมูลในการวิเคราะห์ในการวางแผนข้อมูลเชิงคุณภาพ	- หน่วยงานยังขาดข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดในเชิงคุณภาพ เนื่องจากความหลากหลายของข้อมูล และห้วงระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูลของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน - ควรพัฒนาให้มีหน่วยงานกลาง ในการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ บนฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

ที่	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
๓	บุคลากรขาดการพัฒนา และไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำและบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด	สร้างกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ ให้กับทุกภาคส่วน เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่
๔	หัวหน้าส่วนราชการขาดการพัฒนาในเชิงระบบ	หัวหน้าส่วนราชการบางส่วน ยังขาดการบูรณาการเชื่อมโยงการพัฒนาในเชิงระบบ ซึ่งหน่วยงานควรพิจารณาแผนงาน/โครงการ งบประมาณของส่วนราชการ (Function) ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวง/กรมและยุทธศาสตร์จังหวัด และบูรณาการพัฒนาร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินโครงการ
๕	ข้อกฎหมายกำหนดให้แผนเป็นชุดโครงการส่งผลให้แผนพัฒนาจังหวัดแข็งตัว ไม่มีความยืดหยุ่น	ควรปรับปรุงข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้แผนพัฒนาจังหวัดมีความยืดหยุ่น
๖	โครงการขาดการเชื่อมโยง Value Chain	แผนงานโครงการต่างๆ ควรมีวิธีคิดที่เป็นระบบ ต้นทาง – กลางทาง– ปลายทาง และควรมีการกำหนด Positioning ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจังหวัดพะเยา ได้ปรับปรุงแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยให้หน่วยงานกำหนด Value Chain ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ก่อนจะนำไปสู่การจัดทำโครงการ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งงบประมาณที่เกี่ยวข้อง ทั้งงบจังหวัด งบส่วนราชการ และงบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๗	การพิจารณาแผนงาน / โครงการ ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ เท่าที่ควร	การพิจารณาแผนงาน/โครงการ ของจังหวัด ควรต้องพิจารณาในทุกมิติ รวมถึงเรื่องที่เป็นปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชนเร่งด่วน ไม่ใช่พิจารณาเฉพาะโครงการที่ตรงกับประเด็นยุทธศาสตร์เท่านั้น ควรพิจารณาทุกเรื่อง เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในพื้นที่

ที่	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
๘	แผนพัฒนาจังหวัดขาดการเชื่อมโยงกับชุมชนอย่างชัดเจน	เน้นการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัดกับแผนชุมชน แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบาย โดยจัดเวที ประชุม สัมมนา และระดมความคิดเห็นร่วมกัน ของทุกภาคส่วน ตามแนวทาง ประชารัฐ เพื่อสร้างกลไกการมีส่วนร่วม
๙	ช่วงเวลาการจัดทำแผนจังหวัด / กลุ่มจังหวัด พร้อมกัน ทำให้ขาดโอกาสการเชื่อมโยง	ช่วงระยะเวลาการจัดแผนพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ควรจะเหลื่อมระยะเวลาดำเนินการ เนื่องจากบุคลากรในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด เป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ดังนั้น การทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด พร้อมกัน ส่งผลให้ขาดโอกาสการเชื่อมโยงกัน
๑๐	กลไกการจัดทำแผนของ OSM เป็นส่วนกลางในพื้นที่ ขาดการประสานงาน ขาดขวัญกำลังใจและความก้าวหน้า	กฎหมายควรกำหนดให้ สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด เป็นหน่วยงานในระดับภูมิภาค ขึ้นตรงกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากขณะนี้บุคลากรของ OSM เป็นหน่วยงานสังกัดส่วนกลาง การพิจารณาความดีความชอบ ขึ้นตรงกับส่วนกลาง จังหวัดไม่สามารถสนับสนุนได้ จึงอาจทำให้ขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
๑๑	โครงการมีความซ้ำซ้อนกันระหว่างงบส่วนราชการ (Function) และโครงการในแผนพัฒนาจังหวัด	หน่วยงานไม่ทราบแผนงาน/โครงการของกรม ทำให้หน่วยงานเสนอแผนงาน/โครงการ ในงบประมาณตามแผนพัฒนาจังหวัด ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในทางปฏิบัติ ดังนั้น ควรกำหนดให้หน่วยงานในระดับกรม จัดทำแผนมีระยะเวลาเหลื่อมกันกับแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อลดความซ้ำซ้อนของโครงการ
๑๒	การพิจารณาแผนงาน/โครงการที่มีเงินเหลือจ่าย ขั้นตอนที่ซับซ้อนและใช้เวลานาน	ควรปรับปรุงในด้านการบริหารงบประมาณ เพื่อให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัด มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติใช้เงินเหลือจ่าย ภายใต้กรอบของแผนพัฒนาจังหวัด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
๑๓	ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ระเบียบ	๑) ควรปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อเพิ่มประสิทธิภารพในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ที่มุ่งให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก เช่น มาตรา ๓ “ แผนพัฒนาจังหวัด” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของจังหวัดที่จำเป็นต้องจัดทำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของจังหวัดในอนาคต ซึ่งในข้อเท็จจริง ในแผนพัฒนาจังหวัด ไม่ควรกำหนดเป็นโครงการ และงบประมาณ ควรกำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินการ ที่ระบุถึงสิ่งที่จังหวัดต้องดำเนินการ และดำเนินการภายในระยะเวลา ๔ ปี ตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น และมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน ไม่จำกัดเป็นโครงการใด โครงการหนึ่งในห้วงระยะเวลา ๔ ปี ๒) ข้อแตกต่างของวงรอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัด มีระยะเวลา ๔ ปี แต่ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๘ กำหนดเป็นแผนพัฒนาสามปี ทำให้เกิดความหลักหลั่นในการเชื่อมโยงแผน ควรปรับแนวทางวงรอบการจัดทำแผนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ที่	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
		๓) ข้อจำกัดด้านการบริหารงบประมาณ ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งมีข้อจำกัดในการเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณ การใช้เงินงบประมาณเหลือจ่าย การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการที่ไม่กระทบต่อแผนปฏิบัติราชการประจำปี ทำให้การบริหารงบประมาณล่าช้าจากแผนการดำเนินงานและแผนงานการเบิกจ่ายเงิน เพราะการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายงาน ต้องรายงานขอความเห็นชอบต่อรองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่กำกับดูแลเพื่อปรับแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ และไม่สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณจังหวัดและงบประมาณกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ ๒) ที่กำหนดให้การเปลี่ยนแปลงรายการที่ไม่กระทบต่อแผน เช่น กิจกรรม พื้นที่ดำเนินโครงการ งบรายจ่าย เป้าหมายโครงการ หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นอำนาจของ ก.บ.จ. ซึ่งควรปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกัน เนื่องจากการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณ ดำเนินการล่วงหน้าก่อน ๒ ปีงบประมาณ ดังนั้น เมื่อถึงเวลาดำเนินการของโครงการในแผน อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบัน

บทที่ ๕
สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐ ส่งผลให้จังหวัด ยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้ และให้ถือว่าจังหวัดเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ โดยให้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ประชุมหารือร่วมกับ หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาสังคม/ผู้แทนภาคเอกชน ดังนั้น จังหวัดพะเยาจึงดำเนินการการศึกษาวิเคราะห์เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และมีส่วนร่วม เพื่อเป็นตัวแบบในการศึกษาบริบทต่างพื้นที่ ภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area based Approach) กรณีศึกษา : พะเยาโมเดล แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และศึกษาข้อจำกัดปัจจัยต่าง ๆ ผ่านกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมกลุ่มย่อย การรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ทั้งในภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สามารถสรุปกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม ได้ดังนี้

ข้อค้นพบ

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปผลการดำเนินงาน เป็น ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑. เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

๒. การวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด

๓. การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด

๔. การจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัดและการเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๕. การจัดรับฟังความคิดเห็นร่างแผนพัฒนาจังหวัด

๖. การพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

โดยมีวิธีการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. ด้านการวางแผน (Planning) พบว่า จังหวัดจัดทำ **“ทำคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี”** ทำให้เกิดแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงาน ภายใต้กิจกรรม แนวทาง เป้าหมาย และระยะเวลา ร่วมกัน

๒. ด้านการจัดองค์กร (Organization) พบว่า จังหวัด ได้สร้างโมเดลเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ในลักษณะการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ **“sandwich Model”** และสื่อสารโมเดลให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้และสร้างเข้าใจร่วมกัน ในอันที่จะนำนโยบายในระดับบน (Top down) ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ประเทศไทย (ปี พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒) “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นโยบายรัฐบาล ๑๑ ข้อ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไทยแลนด์ ๔.๐ รวมทั้ง หลัก Value Chain ของนายกรัฐมนตรี “ห่วงโซ่คุณค่า” สู่ความเชื่อมโยงภาคประชาชน-ภาคธุรกิจ มาเชื่อมโยงและสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของท้องถิ่น/ชุมชน ในระดับล่าง (Bottom up) ผ่านกระบวนการแผนชุมชน/หมู่บ้าน แผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่ตรงตามประเด็น

๓. ด้านการจัดกำลังคน (Staffing) พบว่า จังหวัดใช้รูปแบบการบริหารกำลังคนแบบ **“ประชารัฐ”** ที่ส่งผลให้เกิดการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่เริ่มกระบวนการจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปี ไปจนถึงการพิจารณาเห็นชอบแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด ประกอบด้วย

๑) คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา (ก.บ.จ.)

๒) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา

๓) คณะทำงานกลั่นกรองแผนงาน/โครงการ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี ภายใต้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา

๔) คณะกรรมการกลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster)

๔. ด้านการอำนวยการ (Directing) พบว่า จังหวัดใช้รูปแบบ **“ธรรมาภิบาล (Good Governance)”** เป็นแนวทางในการดำเนินการ ที่ครอบคลุม หลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส มีส่วนร่วม สำนึกรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแบบมีส่วนร่วม โดยการประชุมระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ การร่วมคิด ร่วมทำ รวมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่ การจัดทำ แผนชุมชน/หมู่บ้าน แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด จะทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และมองเห็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นประโยชน์กับประชาชนอย่างแท้จริง

๕. การประสานงาน (Coordinating) พบว่า จังหวัดใช้รูปแบบ **“สร้างทีม สร้างงาน”**โดยมีสำนักงานจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการประสานการปฏิบัติ ร่วมกับเลขากลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster) และสร้างความเชื่อมโยงกับระดับพื้นที่ ไปยังทุกอำเภอ ผ่านกลไกลคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ผู้นำชุมชน เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นไปตามกรอบระยะเวลาดำเนินการ

๖. การรายงาน (Reporting) พบว่า จังหวัดใช้รูปแบบ **“การสร้างเครือข่าย”** โดยมีสำนักงานจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการประสานการปฏิบัติ โดยเมื่อประชุมจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดในแต่ละขั้นตอนแล้วจะมอบหมายให้เลขากลุ่มภารกิจเพื่อสนับสนุนการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (Cluster) เป็นหน่วยงานรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กลุ่มภารกิจใด จัดส่งสำนักงานจังหวัด เพื่อดำเนินการประมวลเป็นภาพรวมของจังหวัด ซึ่งในการดำเนินการในลักษณะนี้ จะช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินการ และเพิ่มประสิทธิภาพของงาน เนื่องจากเกิดการกลั่นกรองงานโดยระบบที่วางไว้ นอกจากนี้ ได้จัดตั้งไลน์กลุ่ม ทีมงานจัดทำแผน เพื่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เชิญประชุม ติดตามงาน ซึ่งการดำเนินการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

๗. ด้านงบประมาณ (Budgeting) พบว่า จังหวัดใช้งบประมาณในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด จากงบค่าใช้จ่ายในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นไปตาม มติ อ.ก.น.จ. เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ที่ได้พิจารณาเห็นชอบ นโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด (พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๐) และหลักเกณฑ์และวิธีการการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ พร้อมกำหนดกรอบการจัดสรรงบประมาณจังหวัด/กลุ่มจังหวัด โดยจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดละ ๙ ล้านบาท

ปัญหาและอุปสรรค

๑. ข้อจำกัดด้านบุคลากร ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งบางหน่วยงานไม่มีเจ้าหน้าที่มีความชำนาญด้านนโยบายและแผน ประกอบกับ บางหน่วยงานมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในภาระงานประจำและการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เหล่านี้ ส่งผลให้เป็นปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

๒. ภาคส่วนต่าง ๆ ยังให้ความสนใจในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดไม่มากเท่าที่ควร โดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดทำโครงการ ส่งผลให้แผนงาน/โครงการ ส่งผลให้การจัดทำโครงการตอบโจทย์ต่อทิศทางการพัฒนาจังหวัดไม่เต็มที่ รวมทั้งหน่วยงานให้ความสำคัญกับแผนงาน/โครงการ ที่ตอบสนองต่อภารกิจของส่วนราชการเป็นหลัก มากกว่าการตอบสนองต่อภารกิจของจังหวัด

๓. การบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัดกับแผนของส่วนราชการ ยังไม่สอดคล้องเชื่อมโยงเท่าที่ควร เนื่องจากหน่วยงานในระดับจังหวัด ยังจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวง (Function) นอกจากนี้ยังเป็นลักษณะ Top Down Process ซึ่งอาจไม่ได้มาจากปัญหาความต้องการในระดับพื้นที่

๔. วงรอบของปฏิทินในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดไม่สอดคล้องกับวงรอบปฏิทินในการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดจะทำล่วงหน้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำหนดจัดทำปีต่อปี ทำให้เป็นอุปสรรคในการบูรณาการ เชื่อมโยงการจัดทำแผนเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัดมีระยะเวลาสี่ปี ส่วนระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้แผนของท้องถิ่นมีระยะเวลาสามปี ทำให้แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สอดคล้องกันแผนพัฒนาจังหวัดเท่าที่ควร

๕. การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด เป็นการกำหนดทิศทางตามศักยภาพของพื้นที่ และปัญหาความต้องการของประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค แต่การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ที่ขับเคลื่อนผ่านแผนงาน/โครงการ บางโครงการที่จำเป็นและสอดคล้องกับศักยภาพของจังหวัด ไม่ได้รับการพิจารณาจากหน่วยงานที่กลั่นกรองฯ ซึ่งอาจเกิดจากผลการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ และสร้างทีมงาน โดยการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผน เพื่อบูรณาการความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

๒. จัดเวทีเสวนาร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อปรับแนวคิด และเปิดมุมมองต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และปรับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยจัดทำ Value chain เป็นระบบ ตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เป็นกลไกในการพัฒนาที่บูรณาการแผนงาน/โครงการ ระหว่างงบส่วนราชการ งบจังหวัด และงบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้งบประมาณ ตอบสนองต่อการภารกิจของจังหวัดอย่างเต็มที่

๓. กำหนดในเชิงนโยบาย ในการจัดทำแผนพัฒนาของส่วนราชการ (Function) ควรให้มีความสอดคล้องกับเชื่อมโยงกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ โดยการสนับสนุนงบประมาณให้ส่วนราชการ ควรมีสัดส่วนที่สนับสนุนแผนงาน/โครงการ ซึ่งปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่บูรณาการ เชื่อมโยงระหว่างกัน ในลักษณะของ Area based เพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของประชาชน (Demand side) ได้รับการตอบสนองจากแผนงาน/โครงการของส่วนราชการ (Supply side)

๔. พิจารณาหาแนวทาง เพื่อปรับระยะเวลาในการจัดทำแผนให้สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดการบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ กำหนดแนวทางปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ครอบคลุมถึงแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนของส่วนราชการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ

๕. ในการพิจารณาแผนงาน/โครงการ ควรให้หน่วยงานในระดับจังหวัด ได้ร่วมประชุม ชี้แจงเหตุผลในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกัน

๖. นำผลการศึกษาเป็นตัวแบบในการนำไปทดลองใช้ต่างบริบทต่อไป

อ้างอิง

จังหวัดพะเยา . ๒๕๕๘ .แผนพัฒนาจังหวัดพะเยา ๔ ปี (๒๕๕๗-๒๕๖๐)

ดร.ทินโน ขวัญดี.เว็บไซต์ประชารัฐ Civil state http://civil๒๕๕๘.blogspot.com/ สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

องค์การคลังสินค้า. ธรรมาภิบาล.http://www.pwo.co.th/download/doc/Principles%๒๐of%๒๐good%๒๐governance..pdf.สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล.การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ.เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา วันอังคารที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๑.สถาบันพระปกเกล้า

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๕๐

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑

ความหมายของวัฒนธรรม

ในสังคมไทย หมายถึง ความเจริญงอกงาม ความดี ความงาม กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ โดยปัจจุบันกระทรวงวัฒนธรรมได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตซึ่งมีทั้งเป็นนามธรรมและรูปธรรม เป็นสิ่งจับต้องมองเห็นได้ วัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมจะปรากฏในรูปแบบของวัตถุ ส่วนวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมคือพฤติกรรมและที่จับต้องหรือยากที่จะมองเห็นได้ในทันที ได้แก่ ความรู้สึก คุณค่า ปรัชญา ความเชื่อมและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งทั้ง ๒ ส่วน จะประกอบอยู่ในวิถีชีวิตของคนในสังคม

ลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมไทย

๑) นับถือระบบเครือญาติ มีค่านิยมเคารพผู้อาวุโส

๒) ยึดถือในบุญกุศล เชื่อในกฎแห่งกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา มีไมตรีจิตต่อผู้อื่น ชอบทำบุญตามโอกาสสำคัญของชีวิต

๓) มีแบบแผนพิธีกรรมในการประกอบกิจการหรือประเพณีต่างๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย

๔) มีวิถีชีวิตเกษตรกรรม ยอมรับความสำคัญของธรรมชาติ

๕) นิยมความสนุกสนาน ดำเนินชีวิตแบบสบายๆ

๖) เป็นวัฒนธรรมแบบผสมผสาน

๗) ยึดมั่น จงรักภักดี เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

แผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง “ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area – based Approach)”

ประเด็น “การทำงานแบบมีส่วนร่วม ภายใต้วิถีวัฒนธรรมไทย”
กรณีศึกษา แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และมีส่วนร่วม (Area – based Approach & Participation)
: แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทยลื้อ

จังหวัดพะเยา

สิงหาคม ๒๕๕๙

แผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง "ตัวแบบการบริหารจัดการของจังหวัดที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์การบริการประชาชนที่เป็นเลิศ
โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area – based Approach)"
ประเด็น "การทำงานแบบมีส่วนร่วม ภายใต้วิถีวัฒนธรรมไทย"
กรณีศึกษา แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และมีส่วนร่วม (Area - based Approach & Participation)
: แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ

แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และมีส่วนร่วม (Area - based Approach & Participation) : แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ

๑. การดำเนินการ

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และมีส่วนร่วม (Area - based Approach & Participation) : แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ สรุปขั้นตอนการดำเนินงานเป็น ๖ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ประชุมเพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้าใจร่วมกัน ระหว่าง จังหวัดพะเยา อำเภอเชียงคำ และชุมชนไทลื้อ นำไปสู่ความพร้อมในการจัดทำแผน

ขั้นตอนที่ ๒ ประชาคมหมู่บ้านชุมชนไทลื้อ วิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน

๒.๑ การทบทวนแผนชุมชนไทลื้อ คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้แทนกลุ่มต่างๆ บูรณาการร่วมกับอำเภอเชียงคำ (ที่ทำการปกครองอำเภอเชียงคำ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเชียงคำ และสภาวัฒนธรรมอำเภอเชียงคำ) จัดประชุมโดยมีการใช้เวทีประชาคมชุมชนไทลื้อ จำนวน ๔ ชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนที่มีพื้นที่ติดต่อเชื่อมโยงกัน (บ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ ๑ บ้านธาตุ หมู่ที่ ๒ บ้านหย่วน หมู่ที่ ๓ และบ้านมาง หมู่ที่ ๔ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา) ในการทบทวนและปรับปรุงแผนชุมชนโดยเน้นใช้วัฒนธรรมไทลื้อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน และจัดเวทีประชาคมเพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนไทลื้อตามแนวทางขับเคลื่อนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ผ่านวัฒนธรรมไทลื้อ ทั้ง ๔ ชุมชน

๒.๒. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประมวลความต้องการจากแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อเพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลเชียงคำและเทศบาลตำบลหย่วน)

๒.๓ การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอเชียงคำ

คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) เชียงคำ พิจารณาแผนงาน โครงการจากแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ ที่เกินขีดความสามารถของชุนชนและหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดทำแผนพัฒนาอำเภอเชียงคำส่งให้จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด

ขั้นตอนที่ ๓ สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนไทลื้อ

สำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนไทลื้อเพื่อประกอบการวิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT) เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำร่างแผนพัฒนาจังหวัด

ขั้นตอนที่ ๔ บรรจุข้อมูลจากแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อไทลื้อ ในร่างแผนพัฒนาจังหวัดและเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

ขั้นตอนที่ ๕ ประชุมการจัดรับฟังความคิดเห็นร่างแผนพัฒนาจังหวัด

๕.๑ นำร่างแผนพัฒนาจังหวัด ไปรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑

๕.๒ จัดทำสรุปวิเคราะห์ผลการรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดให้มีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ ๖ ประชุมพิจารณาเห็นชอบร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

๖.๑ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดพะเยา พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปี / แผนงานโครงการ (Flagship Project)

๖.๒ การจัดทำคำของบประมาณและบันทึกข้อมูลเพื่อดำเนินการตามเป้าหมายในระบบ e-budgeting

๖.๓ การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจังหวัดและปฏิบัติราชการประจำปี

๖.๔ การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

๖.๕ การทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด

๒. ปัญหาอุปสรรค

๒.๑ ระยะเวลาและความสอดคล้องในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด

๒.๒ ชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อไม่มีแหล่งงบประมาณที่ชัดเจนในการดำเนินการ

๒.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ให้ความสำคัญการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชน

๒.๔ อำเภอไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อได้

๓. ข้อเสนอแนะ

๓.๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเอาข้อมูลจากแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ ไปดำเนินการจัดทำแผนงาน/โครงการตามหลักการ Area - base Approach

๓.๒ เพิ่มศักยภาพให้อำเภอในการตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยให้แผนพัฒนาอำเภอมีงบประมาณที่ชัดเจนในการดำเนินการ

การสร้างธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนโดยใช้กรณีศึกษาเฉพาะของจังหวัด

๑. บทสรุปผู้บริหาร

ไทลื้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่สำคัญกลุ่มหนึ่ง มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่แถบดินแดนสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ต่อมาได้มีชาวไทลื้อบางส่วนอพยพโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะภาคเหนือของประเทศไทย ในเขตจังหวัดพะเยา เชียงราย น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา โดยเฉพาะอำเภอเชียงคำ มีชาวไทลื้ออพยพมาตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มใหญ่ ปัจจุบันมีหมู่บ้านไทลื้อในจังหวัดพะเยา ประมาณ ๗๕ หมู่บ้าน โดยยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีที่มีมาแต่เดิม ซึ่งจะเห็นได้จากการจัดงานสืบสานตำนานไทลื้อเริ่มตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๘ จนถึงปัจจุบัน รวม ๑๖ ครั้ง จังหวัดพะเยาจึงมอบหมายให้อำเภอ

เชียงคำเป็นอำเภอต้นแบบ “การทำงานแบบมีส่วนร่วม ภายใต้วิถีวัฒนธรรมไทย” โดยนำร่องที่วัฒนธรรมไทลื้อ และได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดทุนสังคม คือ ความเข้มแข็ง, ความรักสามัคคีกัน, การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ใช้วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น เป็นทุนสังคมที่นำไปสู่การพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ คือ ชุมชนมีความเข้มแข็ง อบอุ่น สามัคคี และมีรายได้จากการท่องเที่ยว หรือเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม

๒. บทนำ

จังหวัดพะเยาได้กำหนดให้ชุมชนไทลื้อ จำนวน ๔ ชุมชน คือ บ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ ๑ บ้านธาตุ หมู่ที่ ๒ บ้านหย่วน หมู่ที่ ๓ และบ้านมาง หมู่ที่ ๔ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นชุมชนที่มีพื้นที่ติดต่อเชื่อมโยงกัน เป็นต้นแบบ “การทำงานแบบมีส่วนร่วม ภายใต้วิถีวัฒนธรรมไทย” การพัฒนาการทำงานแบบมีส่วนร่วม และการยึดเหนี่ยวด้วยวิถีวัฒนธรรมไทลื้อ คือทำอย่างไรให้ชุมชนที่มีทุนสังคมที่ดีงาม คือ มีความเข้มแข็ง, มีความรักสามัคคีกัน, มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ใช้วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น เป็นทุนสังคมที่เข้มแข็งนำไปสู่การพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ และที่สำคัญคือการดำรงรักษาคุณภาพทางวัฒนธรรมประเพณีไทลื้อที่ดีงามไว้ต่อไป โดยจังหวัดพะเยาได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนชาติพันธุ์ไทลื้อ และการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน โครงการดังกล่าวได้พัฒนาต่อยอดการเป็นชุมชนไทลื้อที่มีอัตลักษณ์โดเด่นเพื่อที่จะเป็นต้นแบบให้กับชุมชนไทลื้อและชาติพันธุ์อื่นต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ได้แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชมในการพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก Area - base Approach & Participation และให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอเชียงคำ และแผนพัฒนาจังหวัดพะเยา

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ชุมชนไทลื้อ (บ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ ๑ บ้านธาตุ หมู่ที่ ๒ บ้านหย่วน หมู่ที่ ๓ และบ้านมาง หมู่ที่ ๔ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา) มีทุนสังคมที่ดีงาม คือ เข้มแข็ง, รักสามัคคีกัน, การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ใช้วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น เป็นทุนสังคมที่เข้มแข็งนำไปสู่การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ

๕. ตัวแบบ/แผนในการดำเนินงาน

๕.๑ กระบวนการเวทีประชาคมโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้แทนกลุ่มต่างๆ บูรณาการร่วมกับอำเภอเชียงคำ (ที่ทำการปกครองอำเภอเชียงคำ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเชียงคำ และสภาวัฒนธรรมอำเภอเชียงคำ) โดยจัดมีเวทีประชาคมชุมชนไทลื้อ จำนวน ๔ ชุมชน (บ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ ๑ บ้านธาตุ หมู่ที่ ๒ บ้านหย่วน หมู่ที่ ๓ และบ้านมาง หมู่ที่ ๔ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา) และจัดเวทีประชาคมเพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนไทลื้อตามแนวทางขับเคลื่อนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านวัฒนธรรมไทลื้อทั้ง ๔ ชุมชน โดยใช้วัฒนธรรมเป็นรากฐานในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Culture Area - base Approach & Participation)

๕.๒ กำหนดปัจจัยในการพัฒนา ๔ M ได้แก่

- ทรัพยากรทางวัฒนธรรมไทลื้อที่มีอยู่ในชุมชน (Material)
- คน/ชุมชน/องค์กรไทลื้อ (Man)
- การบริหารจัดการทรัพยากรไทลื้อโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Management)
- การหาตลาดในการขายสินค้าและบริการที่ได้จากชุมชน (Marketing)

๖. กระบวนการดำเนินงานตามตัวแบบ

๖.๑ การจัดประชุมแบบเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ ย่อยเป็นรายหมู่บ้าน จำนวน ๔ หมู่บ้านๆ ละ ๑ ครั้ง (ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๐๐ คน) ได้แก่ บ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ ๑ บ้านธาตุ หมู่ที่ ๒ บ้านหย่วน หมู่ที่ ๓ และบ้านมาง หมู่ที่ ๔ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

๖.๒ การจัดประชุมแบบเวทีประชาคมหมู่บ้าน (รวม ๔ หมู่บ้าน) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ ภาพรวมทั้ง ๔ หมู่บ้าน จำนวน ๑ ครั้ง (ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๔ หมู่บ้านๆ ละ ๒๕ คน รวมเป็น ๑๐๐ คน)

๖.๓ จัดทำรูปเล่มแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ รายงานนายอำเภอเชียงคำทราบ เพื่อรายงานจังหวัดพะเยาต่อไป

๗. ผลผลิตของการทำตามตัวแบบ ผลลัพธ์

การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area - base Approach) โดยที่จังหวัดพะเยาได้มอบหมายให้อำเภอเชียงคำดำเนินการเป็นอำเภอแรก ตามกรอบ “การทำงานแบบมีส่วนร่วม ภายใต้วิถีวัฒนธรรมไทย” อำเภอเชียงคำเป็นสังคมที่เข้มแข็ง สังคมที่รักสามัคคีกัน สังคมที่ใช้วัฒนธรรมประเพณีแบบท้องถิ่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกื้อกูลกันเป็นทุนสังคมที่เข้มแข็งนำไปสู่การพัฒนา โดยใช้วัฒนธรรมเป็นรากฐานในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ซึ่งมี ๔ ปัจจัยหลักในการพัฒนา ได้แก่

๗.๑ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมไทลื้อที่มีอยู่ในชุมชน (Material) ประกอบด้วย ปัจจัย ๔ ของวัฒนธรรมไทลื้อ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค บ้านเรือนที่อยู่อาศัย วัด ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ไทลื้อ

๗.๒ คน/ชุมชน/องค์กรไทลื้อ (Man) ชุมชนไทลื้อทั้ง ๔ ชุมชน มีมติร่วมกันว่าจะจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ โดยกรรมการมาจากตัวแทนทั้ง ๔ ชุมชน และมีนายอำเภอเชียงคำเป็นที่ปรึกษา

๗.๓ การบริหารจัดการทรัพยากรไทลื้อโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Management) ขับเคลื่อนการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ

๗.๔ การหาตลาดในการขายสินค้าและบริการที่ได้จากชุมชน (Marketing) ตลาดหลักใช้บริษัทประชารัฐ (บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)) และการจัดข่วงวัฒนธรรมไทลื้อ

ผลลัพธ์ที่ได้ คือ แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชมในการพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก Area - base Approach & Participation เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอเชียงคำ และแผนพัฒนาจังหวัดพะเยา

๘. ประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์

ประเมินจากการนำแผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อไปสู่การปฏิบัติโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชมในการพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก Area - base Approach & Participation โดยการกำหนดตัวชี้วัดในการประเมิน เช่น ความขัดแย้งในชุมชน ปัญหาสังคมในชุมชน รายได้ของคนและชุมชน ข้อมูล จปฐ. ของครัวเรือนและชุมชน

๙. จุดเด่น/ข้อสังเกต (ปัญหาและอุปสรรค)

๙.๑ ประชาชนในพื้นที่ยังไม่ตระหนักถึงการทำงานแบบมีส่วนร่วม

๙.๒ ประชาชนยังเน้นการของบประมาณจากหน่วยงาน มากกว่าดำเนินการเอง

๙.๓ งบประมาณในการตอบสนองความต้องการของชุมชนยังไม่ชัดเจน

๑๐. ปัจจัยความสำเร็จ

๑๐.๑ ประชาชนในพื้นที่มีความตระหนักในเรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วม และการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง

๑๐.๒ โครงการ/แผนงานของจังหวัด จะเป็นโครงการ/แผนงาน ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และมีเป้าหมายที่ชัดเจน

๑๐.๓ ปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่ผ่านกระบวนการแผนพัฒนาชุมชนไทลื้อ ได้ถูกนำไปเชื่อมโยงแผนพัฒนาจังหวัด

๑๑. เอกสารอ้างอิง (ถ้ามี)

๑๒.๑ แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ บ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ ๑ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

๑๒.๒ แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ บ้านธาตุ หมู่ที่ ๒ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

๑๒.๓ แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ บ้านหย่วน หมู่ที่ ๓ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

๑๒.๔ แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ บ้านมาง หมู่ที่ ๔ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

๑๒.๕ แผนพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมไทลื้อ ๔ ชุมชน

เอกสารรายงานฯ
จังหวัดปทุมธานี

รายงานของจังหวัดปทุมธานี
โครงการ “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)

เรื่อง

แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และการมีส่วนร่วม

จังหวัดปทุมธานี

แผนพัฒนาจังหวัดเชิงพื้นที่และการมีส่วนร่วมของจังหวัดปทุมธานี

๑. การดำเนินการ

จังหวัดปทุมธานี กำหนดแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่ ภายใต้ระบบการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ๑) โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบเครือข่าย โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งที่เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค ราชการบริหารส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการร่วมจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปี และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ตลอดจนสภาพปัญหาในพื้นที่

จังหวัดปทุมธานีนำปัญหาและความต้องการของประชาชนมากำหนดเป็นแนวทางริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพของจังหวัด โดยเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ทางจังหวัดปทุมธานีได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนแผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ โดยมีการเชิญประชาชนจากทุกภาคส่วนจำนวน ๒๐๐ คน มาร่วมกันสะท้อนปัญหาและเสนอความต้องการ เพื่อหาแนวทางการขับเคลื่อนจังหวัดไปในทิศทางเดียวกัน โดยประเด็นที่ถูกนำเสนอ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาด้านมลภาวะและขยะมูลฝอย ปัญหาสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาประชากรแฝงและแรงงานต่างด้าว เป็นต้น เหล่านี้คือปัญหาของประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการให้จังหวัดปทุมธานีดำเนินการแก้ไข ในส่วนของการพัฒนาจังหวัดประชาชนต้องการให้จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดมีการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมากขึ้น มีการสร้างระบบอาหารปลอดภัยอย่างครบวงจร และทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๒. ปัญหา อุปสรรค

เดิมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่จะเป็นการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และรายละเอียดของแผนงาน/โครงการโดยภาครัฐ ในลักษณะ “การกำหนดจากส่วนบน” (Top Down Planning) แต่ปัจจุบันการวางแผนและการจัดทำแผน โดยการนำความต้องการของประชาชนเป็นที่ตั้ง ในลักษณะ (Bottom Up Planning) ประชาชนเป็นผู้วิเคราะห์และพิจารณากำหนดแนวทางการแก้ปัญหาและการพัฒนา เพื่อแผนงานเป็นไปตามความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่

แต่อย่างไรก็ตามในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดของจังหวัดปทุมธานี ยังขาดมิติการมีส่วนร่วมขั้นต้นจากระดับชุมชน ท้องถิ่น และอำเภอ เช่น การจัดเวทีเพื่อรวบรวมความต้องการของประชาชนในระดับพื้นที่หรือในชุมชน ก่อนที่จะนำมาเสนอให้กับบนเวทีการประชุมวางแผนและทบทวนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเงื่อนไขเวลา และภารกิจหลักของแต่ละหน่วยงาน ในส่วนนี้เป็นเหตุให้ความต้องการของคนในพื้นที่บางส่วน ไม่สามารถถูกหยิบยกขึ้นมาเสนอให้จังหวัดดำเนินการได้

ในส่วนของปัญหาอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาและการพัฒนาจังหวัดปทุมธานี ในการนี้จะกล่าวถึง ๒ ประเด็น คือ ประเด็นการพัฒนาขีดสมรรถนะที่สูงขึ้นในการปฏิบัติงานในพื้นที่ และประเด็นความซ้ำซ้อนของแผนงาน/โครงการ โดยจะหยิบยกมานำเสนอในส่วนถัดไป

๓. ข้อเสนอแนะ

๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงโครงสร้าง

เรื่อง โครงสร้างการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการภายใต้พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข
การพัฒนาขีดสมรรถนะที่สูงขึ้นในการปฏิบัติงานในพื้นที่	ควรกำหนดให้มีผู้แทนจากสำนักงบประมาณ (สงป.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมในคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) และในคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) ตามมาตรา ๑๐ แห่ง พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ (ซึ่งปัจจุบันไม่ได้กำหนดไว้) เพื่อเป็นที่ปรึกษาให้กับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด อย่างใกล้ชิด ในการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการทั้งด้านงบประมาณ และ ด้านการศึกษาวิเคราะห์บริบทการพัฒนาประเทศในภาพรวม ข้อมูล การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพ การพัฒนารายสาขาที่สำคัญ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงการบริหารจัดการ

ประเด็น : การบูรณาการแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด กับแผนของส่วนราชการและแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข
แผนงาน/โครงการมีความซ้ำซ้อน เนื่องจากปฏิทินการจัดทำงบประมาณของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและกระทรวง กรม ถูกกำหนดให้อยู่ในห้วงเวลาเดียวกัน ทำให้การจัดทำคำของบประมาณของแต่ละฝ่ายไม่ทราบข้อมูลซึ่งกันและกัน เป็นผลทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของแผนงาน/โครงการ	ควรกำหนดช่วงเวลาของการจัดทำคำของบประมาณให้เหลื่อมกัน พร้อมกำหนดให้กระทรวง/กรม ได้นำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดไปพิจารณาประกอบการจัดทำคำของบประมาณของกระทรวง/กรม และแจ้งแผนงาน/โครงการ พร้อมกรอบงบประมาณให้จังหวัด/กลุ่มจังหวัด ทราบก่อน ทั้งนี้ เพื่อนำงบประมาณจังหวัดไปเป็นงบต่อยอดโครงการทั้งที่มาจากส่วนกลาง และท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง
การพัฒนาจังหวัดในปัจจุบัน จะมีแผนพัฒนาในหลายระดับ โดยแต่ละแผนจะอยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ - แผนชุมชนอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน - แผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนพัฒนาอำเภอ อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครอง - แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น - แผนพัฒนาจังหวัดอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย แต่ละแผนห้วงระยะเวลาการจัดทำไม่สอดคล้องกัน ส่งผลให้แผนดังกล่าวขาดการบูรณาการ และการประสานเชื่อมโยงที่ดี และเกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินโครงการหรือดำเนินโครงการที่ไม่สอดคล้องกัน	ควรจัดทำกรอบแนวทางและปฏิทินการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับพื้นที่ให้มีความชัดเจน และมีระยะเวลาในการจัดทำที่สอดคล้องระหว่างกัน

รายงานของจังหวัดปทุมธานี
โครงการ “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก (Area-based Approach)

กรณีศึกษา

การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ จังหวัดปทุมธานี

บทสรุปผู้บริหาร

จังหวัดปทุมธานีให้ความสำคัญใน เรื่อง การจัดการขยะ เป็นอย่างมาก เนื่องจากขยะเป็นประเด็นปัญหาเรื้อรังที่อยู่คู่กับทุกสังคม โดยเฉพาะปทุมธานีหนึ่งในจังหวัดปริมณฑลที่ “ความเป็นเมือง” กำลังพัฒนาเข้ามาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

อีกทั้งการจัดการปัญหาขยะล้นเมือง ไม่สามารถดำเนินไปได้ ตราบใดที่สังคมยังชี้นิ้วว่าขยะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เพราะแท้จริงแล้วปัญหาขยะเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน โดยโจทย์ใหญ่ของจังหวัดปทุมธานี คือ เราจะเปลี่ยนวิกฤติเรื่องขยะ ให้เป็นโอกาสได้อย่างไร? และคำตอบสำคัญเป็นหน้าที่ของชาวปทุมธานีทุกคนที่จะต้องหาทางออกร่วมกัน

สุดท้ายนี้ ผมหวังเป็นอย่างสูงว่า จังหวัดปทุมธานีจะถือโอกาสที่ได้รับจากคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศครั้งนี้ หยิบยกเอาประเด็นปัญหาเชิงพื้นที่ออกมาเพื่อหาทางออกให้กับจังหวัดปทุมธานีร่วมกัน สามารถพัฒนารูปแบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รวมทั้งสามารถขับเคลื่อนจังหวัดปทุมธานีให้ก้าวผ่านปัญหาขยะไปได้พร้อมกัน

สุรชัย ขันอาสา
ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี

บทนำ

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร และมีการขยายตัวของความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้มีจำนวนประชากรและประชากรแฝงอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และมีการเติบโตของโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ มากขึ้น เพื่อรองรับการเจริญเติบโตภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม และภาคการศึกษา ปัจจุบันจังหวัดปทุมธานีกำลังเผชิญกับปัญหารูปแบบต่างๆ มากมาย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม หนึ่งในนั้น คือ ปัญหาขยะมูลฝอย

รายงานจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานีร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี แสดงให้เห็นว่าปริมาณขยะในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีนั้น ปี ๒๕๔๘ มีจำนวน ๘๖๖ ตันต่อวัน ปี ๒๕๕๒ มีจำนวน ๑,๒๘๕ ตันต่อวัน ปี ๒๕๕๖ มีจำนวน ๑,๕๐๑ ตันต่อวัน ปี ๒๕๕๗ มีจำนวน ๑,๘๒๙ ตันต่อวัน โดยปริมาณขยะของจังหวัดปทุมธานี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี ๒๕๕๙ ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงมาเป็น ๑,๖๕๐ ตันต่อวัน ซึ่งอาจเนื่องจากมีการรณรงค์ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนลดและคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง

สำหรับการกำจัดขยะของจังหวัดปทุมธานีนั้น หน่วยงานของรัฐไม่สามารถดำเนินการเก็บขนขยะมูลฝอยไปกำจัดได้หมดในแต่ละวัน เกิดปัญหาขยะเหลือตกค้าง การเก็บขนขยะยังไม่มีการคัดแยกอย่างเป็นระบบ อีกทั้งจังหวัดปทุมธานียังไม่มีแหล่งกำจัดขยะที่สามารถใช้การได้ ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำขยะและสิ่งปฏิกูลส่งไปกำจัดที่จังหวัดใกล้เคียง คิดเป็นปริมาณขยะที่ส่งให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปกำจัดประมาณร้อยละ ๕๙ สระบุรีประมาณร้อยละ ๒๑ นนทบุรีประมาณร้อยละ ๓ และที่เหลือประมาณร้อยละ ๑๗ กำจัดในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

เดิมจังหวัดปทุมธานีมีพื้นทีที่ถูกกำหนดไว้ให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมีอยู่ ๒ แห่ง *แห่งแรก* มีเนื้อที่ ๒๓๐ ไร่ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๑๔ ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา วางแผนไว้สำหรับรองรับขยะจากฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา สร้างระบบฝังกลบเสร็จประมาณปี ๒๕๔๑ แต่ไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ เนื่องจากถูกต่อต้านคัดค้านจากประชาชน ***แห่งที่ ๒*** มีเนื้อที่ประมาณ ๒๓๘ ไร่ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว วางแผนไว้สำหรับรองรับขยะของจังหวัดปทุมธานี จากฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นระบบฝังกลบสร้างเสร็จและเปิดดำเนินการ เมื่อประมาณปี ๒๕๔๑ ดำเนินการได้อยู่ระยะหนึ่ง แต่เนื่องจากเป็นบ่อฝังกลบที่มีอยู่แห่งเดียวในขณะนั้น ไม่สามารถที่จะรองรับปริมาณขยะที่มารอการกำจัดในแต่ละวันซึ่งมีเป็นจำนวนมากได้ ส่งผลกระทบและสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงทำให้ประชาชนต่อต้านคัดค้านจนต้องปิดการดำเนินการลงเมื่อประมาณปี ๒๕๔๖ ***ต่อมาในปี ๒๕๕๗*** บริษัทเอกชนได้พยายามที่จะใช้พื้นที่ในตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสามโคก ในการสร้างระบบกำจัดขยะ โดยนำขยะมาแปรรูปเป็นพลังงาน แต่ถูกต่อต้านคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่และหลายภาคส่วน โดยเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าว ไม่มีความเหมาะสมเนื่องจากอยู่ใกล้ชุมชนและอยู่ในเขตอนุรักษ์น้ำดิบเพื่อการประปานครหลวง ทั้งหมดนี้ถือเป็นปัญหาที่จังหวัดปทุมธานีที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญและจัดให้มีการทบทวนแผนงานและมาตรการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพต่อไป

สำหรับแนวทางการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานีในอนาคตนั้น ควรจะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคส่วนเป็นหลักในการหาทางออกให้กับปัญหาขยะในพื้นที่ เนื่องจากขยะเป็นปัญหาส่วนรวมและจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา ตั้งแต่ปัจเจกบุคคล ครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาครัฐ ขับเคลื่อนแผนงาน รวมทั้งกำหนดอนาคตของจังหวัดปทุมธานีในการจัดการขยะร่วมกัน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเปิดเวทีสร้างความเข้าใจให้กับชาวปทุมธานีถึงปัญหาขยะในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนหาทางออกร่วมกัน

๒. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะที่เหมาะสมและยั่งยืนให้กับจังหวัดปทุมธานี โดยใช้แผนพัฒนาจังหวัดเป็นเครื่องมือบูรณาการ

๓. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ประชาชนมีจิตสำนึกในการช่วยลดปริมาณขยะและคัดแยกขยะมูลฝอย

๒. จังหวัดปทุมธานีสามารถจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้ศักยภาพเชิงพื้นที่ในการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน

๓. จังหวัดปทุมธานีสามารถสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยได้ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

๔. ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากรูปแบบการจัดการปัญหาขยะของจังหวัดปทุมธานี

ตัวแบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพจังหวัดปทุมธานี

กระบวนการมีส่วนร่วม
กับ
แนวทางการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่ เรื่อง การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ

วิสัยทัศน์ : ปทุมธานีเป็นเมืองสิ่งแวดล้อมสะอาด
ภารกิจ : การจัดการขยะอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

↓

คณะกรรมการ/คณะทำงาน
เครือข่ายการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพจังหวัดปทุมธานี

↓

แผนงาน
การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ

ประกอบด้วย
(การแก้ไขปัญหาขยะ ๓ ก , บนพื้นฐาน ๒ ว)

แก้ ก๑ การเกิดขยะ	แก้ ก๒ การเก็บขนขยะ	แก้ ก๓ การกำจัดขยะ
พื้นฐาน ว๑ : วางระเบียบมาตรการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย		
พื้นฐาน ว๒ : สร้างวินัยคนในชาติ		

แผนงานการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ จังหวัดปทุมธานี

โครงการ	กิจกรรมย่อย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณแหล่งทุน	ผู้รับผิดชอบ
แก้ ก๑ : แก้การเกิดขยะ	ลดและคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง	- ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะ - สร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนและชุมชน	- ส่งเสริมการลดปริมาณขยะ - ส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชน/โรงเรียน ให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น - สร้างวินัยการคัดแยกขยะ	ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว	- ปริมาณขยะลดลง - การคัดแยกขยะเพิ่มขึ้น	ให้ อปท. จัดทำรายงานปริมาณขยะรายเดือน	- อบจ. - อปท - จังหวัด - สถานศึกษา	ครัวเรือน สถานศึกษา หน่วยงาน (ชุมชน/ท้องถิ่น/อำเภอ/จังหวัด)
แก้ ก๒ : แก้การเก็บขยะ	สร้างมาตรฐานการเก็บขนขยะ	- ทุกชุมชนมีการคัดแยกขยะด้วยถังขยะ - การเก็บขน (รถขยะ) ต้องมีมาตรฐาน และถูกหลักสุขาภิบาล	- กำหนดให้ทุกชุมชน หมู่บ้านมีถังขยะแยกประเภทขยะ - ตรวจสอบคุณภาพของรถขยะต้องถูกหลักสุขาภิบาล ไม่สร้างความสกปรกให้ท้องถนน	ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว	- ถังขยะประจำชุมชน -มาตรฐานของรถขยะ	- สำรวจทุกชุมชน/ทุกพื้นที่ที่ดำเนินการเก็บขยะ	- อปท. - จังหวัด	อปท. ทุกแห่ง
แก้ ก๓ : แก้การกำจัดขยะ	สร้างรูปแบบ/เทคโนโลยีแปรรูปขยะ	- เพื่อการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคโนโลยี - เพื่อลดต้นทุนในการกำจัดขยะ - เพื่อสร้างประโยชน์จากแนวทางการกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพ	- ทบทวนศักยภาพเชิงพื้นที่เดิมในการกำจัดขยะ - กำหนดรูปแบบเทคโนโลยีที่เหมาะสมและสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ - ส่งเสริมให้ อปท. มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยด้วยตัวเอง (๑ อปท. ๑ รูปแบบ/เทคโนโลยี) - ส่งเสริมภาคเอกชนลงทุนในการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด	ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว	- มีสถานที่กำจัดขยะที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้	- การลงพื้นที่สำรวจข้อมูล -ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ ยอมรับแนวทางการกำจัดขยะ	- อปท. - จังหวัด	ความร่วมมือของเครือข่ายในจังหวัดทุกภาคส่วน (อปท./ภาครัฐ/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม)

แผนงานการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ จังหวัดปทุมธานี (ต่อ)

โครงการ	กิจกรรมย่อย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	วิธีรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด	งบประมาณแหล่งทุน	ผู้รับผิดชอบ
พื้นฐาน ว๑ : วางระเบียบมาตรการบริหารการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย	- ทบทวนมาตรการทางกฎหมายในการจัดระเบียบสังคมเกี่ยวกับ ปัญหาขยะ	- สามารถใช้มาตรการทางกฎหมายในการจัดระเบียบสังคมเกี่ยวกับ ปัญหาขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้งขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย - ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย - ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นห้ามทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป	ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว	- คนที่ละเมิดระเบียบ/ไม่กระทำตามกฎหมายได้รับบทลงโทษตามที่กำหนดไว้	ให้ อปท. รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงาน	- อปท. - จังหวัด	ความร่วมมือของเครือข่ายในจังหวัดทุกภาคส่วน (อปท./ภาครัฐ/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม)
พื้นฐาน ว๒ : สร้างวินัยคนในชาติ	- งานประชาสัมพันธ์/รณรงค์การลดและคัดแยกขยะในชุมชน - การประกวดคน/ชุมชนต้นแบบ	- รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน/เยาวชนในการจัดการขยะ - รณรงค์การใช้หลัก ๓ R (Reduce, Reuse, Recycle) เพื่อลดปริมาณขยะตั้งแต่ระดับบุคคล ครัวเรือน ชุมชน ส่วนราชการ โรงงาน โรงเรียนฯลฯ อย่างต่อเนื่อง	- จัดอบรมให้ความรู้ - งานประชาสัมพันธ์ - กิจกรรมในชุมชน/สถานศึกษา	ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว	- ขยะจากครัวเรือน/ชุมชน/จังหวัดมีปริมาณลดลง -ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาขยะ	ให้หน่วยงานรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานปริมาณขยะรายเดือน	- อบจ. - อปท. - จังหวัด สถานศึกษา	ความร่วมมือของเครือข่ายในจังหวัดทุกภาคส่วน (อปท./ภาครัฐ/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม)

กระบวนการดำเนินการตามแผนงานศึกษาเชิงปฏิบัติการ

๑ **กำหนดประเด็นปัญหา**
: ขยะในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

๒ **เวทีการมีส่วนร่วม** : กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ร่วมกัน ที่สามารถแก้ปัญหาขยะของจังหวัดปทุมธานีได้อย่างยั่งยืน
: รวบรวมข้อเสนอ/ความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนต่อประเด็นปัญหา
: กำหนดแผนงาน/โครงการการจัดการขยะร่วมกัน

๓ **แต่งตั้งคณะบุคคล :** คณะกรรมการ/คณะทำงาน เพื่อใช้เป็นเครือข่าย การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ จังหวัดปทุมธานี
: วางแผนการดำเนินงาน/งบประมาณ

๔ **กำหนดพื้นที่ดำเนินโครงการ**
: พื้นที่นำร่องในแต่ละโครงการ

๕ **ดำเนินการตามแผนงาน** *(รายละเอียดแผนงาน หน้า ๕-๖)*

๖ **สรุปผลการดำเนินงาน/จัดทำรายงาน**
: ตัวแบบปทุมธานีโมเดล กับ การจัดการขยะ

๗ **นำเสนอผลงาน**
: เวทีการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการจัดการขยะจังหวัดปทุมธานี
: เวทีของคณะกรรมาธิการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศฯ

ผลผลิตของการทำตามตัวแบบ

- จังหวัดปทุมธานีมีทางออกสำหรับปัญหาขยะในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม
- เครือข่ายในการจัดการขยะของจังหวัดปทุมธานี
- แผนงานและงบประมาณแบบมีส่วนร่วม
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะ

ผลลัพธ์ของการทำตามตัวแบบ

- ประชาชนมีความพึงพอใจ
- เกิดธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน

ภาคผนวก ช

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ และ การลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัด

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก
(Area-based Approach) จังหวัดระยอง”
ในระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ – วันศุกร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙
ณ โรงแรมโกลเด้น ซิตี้ ระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดระยอง
เมื่อวันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙
ณ ศาลากลางจังหวัดระยอง

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก
(Area-based Approach) จังหวัดสงขลา”
ในระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มิถุนายน – วันศุกร์ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙
ณ โรงแรมบีพี สมิหลา บีช รีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดสงขลา
เมื่อวันพุธที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙
ณ ศาลากลางจังหวัดสงขลา

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก
(Area-based Approach) จังหวัดยโสธร”
ในระหว่างวันพฤหัสบดีที่ ๗ – วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙
ณ โรงแรม เจ พี เอ็มเมอรัลด์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดยโสธร
เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙
ณ ศาลากลางจังหวัดยโสธร

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก
(Area-based Approach) จังหวัดพะเยา”
ในระหว่างวันพุธที่ ๑๓ – วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๙
ณ โรงแรมพะเยาเกทเวย์ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดพะเยา
เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙
ณ ศาลากลางจังหวัดพะเยา

ภาพกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง “การพัฒนาที่มุ่งหวังผลสัมฤทธิ์โดยยึดพื้นที่เป็นหลัก
(Area-based Approach) จังหวัดปทุมธานี”
เมื่อวันศุกร์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๙
ณ โรงแรมปทุมธานีเพลส อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินการของจังหวัดปทุมธานี
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙
ณ ห้องประชุมนครรังสิต ชั้น ๑๒ อาคารสำนักงานเทศบาลนครรังสิต
อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ส่วนที่ ๙
รายชื่อของคณะกรรมาธิการ คณะอนุกรรมาธิการ ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมาธิการ และคณะทำงาน

รายชื่อ

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

---

๑. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ	ประธานกรรมาธิการ
๒. พลเอก อภิชาต เพ็ญกิตติ	รองประธานกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	รองประธานกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๕. พลเอก ธวัช จารุกลัส	ที่ปรึกษากรรมาธิการ
๖. พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล	โฆษกกรรมาธิการ
๗. นางถวิลวดี บุรีกุล	โฆษกกรรมาธิการ
๘. พลเอก รัชกฤต กาญจนวัฒน์	กรรมาธิการ
๙. พลอากาศเอก อนาวิล ภิรมย์รัตน์	กรรมาธิการ
๑๐. พลอากาศเอก ปรีชา ประดับมุข	กรรมาธิการ
๑๑. พลเอก ธงชัย สาระสุข	กรรมาธิการ
๑๒. พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	กรรมาธิการ
๑๓. พลเอก สุรเดช เฟื่องเจริญ	กรรมาธิการ
๑๔. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมาธิการ
๑๕. นางเบญจวรรณ สร่างนิทร	กรรมาธิการ
๑๖. นายพงศ์ศักติฐ์ เสมสันต์	กรรมาธิการ
๑๗. นายธงชัย ลืออดุลย์	กรรมาธิการ
๑๘. นายธานินทร์ ผะเอม	กรรมาธิการ
๑๙. นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	กรรมาธิการ
๒๐. นายเดชาภิวัฒน์ ณ สงขลา	กรรมาธิการ
๒๑. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๒. นายศานิตย์ นาคสุขศรี	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๓. นายอนุสิษฐ คุณากร	เลขานุการกรรมาธิการ
๒๔. นายประสิทธิผล ยูวะเวส	ผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๘๑ วรรคหนึ่ง

รายชื่อ

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

---

๑. พลเรือเอก สถิรพันธุ์ เกยานนท์
๒. พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ
๓. พลเอก สุรินทร์ พิกุลทอง
๔. พลเรือเอก ศุภกร บูรณดิลก
๕. พลเอก ไวพจน์ ศรีนวล
๖. นายทศพร ศิริสัมพันธ์
๗. นายสมพันธ์ จารุมิลินท
๘. นายรัชทิน ศยามานนท์
๙. นางสาวจารุวรรณ เฮงตระกูล
๑๐. นายไพฑูรย์ ขัมภรัตน์
๑๑. ศาสตราจารย์อัมพร ธำรงลักษณ์

รายชื่อ

คณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

---

๑. นายวิบูลย์ สงวนพงศ์	ประธานอนุกรรมาธิการ
๒. นายศานิตย์ นาคสุขศรี	รองประธานอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. พลตำรวจโท อาจิณ โชติวงศ์	รองประธานอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. พลเอก สสิน ทองภักดี	อนุกรรมาธิการ
๕. นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	อนุกรรมาธิการ
๖. นายประดิษฐ์ ยมานันท์	อนุกรรมาธิการ
๗. นายพินิจ เนตรพุกกณะ	อนุกรรมาธิการ
๘. นายสุชาติ เวโรจน์	อนุกรรมาธิการ
๙. นายตระกูล มีชัย	อนุกรรมาธิการ
๑๐. นายสุริยะ ประสาทบัณฑิตย์	อนุกรรมาธิการ
๑๑. นายธนภน วัฒนกุล	อนุกรรมาธิการ
๑๒. นางชุติมา หาญเผชิญ	อนุกรรมาธิการ
๑๓. นางอารีย์พันธ์ เจริญสุข	อนุกรรมาธิการ
๑๔. นางสุกานดา วรเชษฐบัญชา	อนุกรรมาธิการ
๑๕. นางถวิลวดี บุรีกุล	อนุกรรมาธิการและเลขานุการอนุกรรมาธิการ

รายชื่อ

ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

- นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมาธิการ

รายชื่อ

คณะทำงานพัฒนาระบบราชการให้มีธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพ
เพื่อตอบสนองต่อภารกิจของประเทศและการบริการประชาชนที่เป็นเลิศ

๑.	นายอภินันท์ ซื่อธานุวงศ์	ประธานคณะทำงาน
๒.	นายธวัชชัย เทอดเผ่าไทย	คณะทำงาน
๓.	นายธนภน วัฒนกุล	คณะทำงาน
๔.	รองศาสตราจารย์ตระกูล มีชัย	คณะทำงาน
๕.	นางอารีย์พันธ์ เจริญสุข	คณะทำงาน
๖.	นายเลิศพร อุดมพงษ์	คณะทำงาน
๗.	นายวันชัย คงเกษม	คณะทำงาน
๘.	นางสุกานดา วรเชษฐบัญชา	คณะทำงาน
๙.	นายสุริยะ ประสาทบัณฑิตย์	คณะทำงาน
๑๐.	นางถวิลวดี บุรีกุล	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๑.	นายประดิษฐ์ ยมานันท์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒.	นายณัฐพงษ์ สายวงค์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓.	นายปิติภัทร อัจฉราวรรณ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
